

H. G. WELLS

RĂZBOIUL LUMILOR

OPERE ALESE VOL. II

H. G. WELLS

RĂZBOIUL LUMILOR
CÎND SE VA TREZI CEL-CARE-DOARME
PRIMII OAMENI ÎN LUNĂ

În romîneşte de
MIHU DRAGOMIR şi
C. VONGHIZAS

EDITURA TINERETULUI

Coperta de **NAE CONSTANTINESCU**

Romanele cuprinse în acest volum au fost traduse după următoarele ediţii:

THE WAR OF THE WORLDS
THE FIRST MEN IN THE MOON

în culegerea

„SEVEN FAMOUS NOVELS”
by
H. G. WELLS
ALFRED A. KNOPF. NEW YORK 1934

şi
WHEN THE SLEEPER WAKES

Leipzig, Bernhard Tauchnitz 1899

RĂZBOIUL LUMILOR

Dar, dacă aceste lumi sînt locuite, cine le locuieşte?... Sîntem noi, sau sînt ei stăpînii Lumii?... Şi cum înţelege omul natura lucrurilor?

KEPLER

C A R T E A Î N T Î I

SOSIREA MARŢIENILOR

Capitolul I

AJUNUL RĂZBOIULUI

Nimeni n-ar fi crezut, în ultimii ani ai secolului al nouăsprezecelea, că inteligenţe mai puternice decît cele omeneşti, deşi la fel de muritoare, cercetau cu pătrundere şi atenţie lumea noastră, că în timp ce se preocupau de diferitele lor treburi, oamenii erau urmăriţi şi examinaţi, poate tot atît de minuţios cum, la microscop, un om examinează vietăţile efemere care mişună şi se înmulţesc într-o picătură de apă. Extrem de mulţumiţi de ei înşişi, oamenii aler-gau încoace şi încolo pe acest glob, după măruntele lor interese, socotind cu seninătate că sînt stăpîni asupra materiei. S-ar putea ca infuzorii de sub len- tila microscopului să creadă la fel. Nimeni nu se gîndea la toate celelalte planete din spaţiu ca la nişte surse de primejdie pentru omenire, sau, dacă oamenii se gîndeau la ele, o făceau numai pentru a elimina de acolo ideea vieţii, ca imposibilă sau improbabilă. Amintindu-ni-le, ideile curente ale acestor zile îndepărtate ni se vor părea stranii. Oamenii de pe Pămînt îşi închipuiau că, în cel mai bun caz, dacă

pe Marte ar putea să existe alţi oa- meni, probabil inferiori pămîntenilor, ei ar fi dis- puşi de a primi cu bunăvoinţă o expediţie misio- nară. Şi totuşi, dincolo de prăpastia spaţiului, minţi care sînt faţă de minţile noastre aşa cum sînt ale noastre faţă de ale vietăţilor neînsemnate, inteli- genţe vaste, reci şi nemiloase, priveau Pămîntul cu ochi invidioşi, şi îşi făureau încet şi sigur planurile împotriva noastră. Şi, la începutul secolului al douăzecilea, veni marea deziluzie.

Cred că nu mai este nevoie să-i reamintesc cititorului că planeta Marte se învîrteşte în jurul Soarelui la o distanţă medie de 140.000.000 de mile, iar lumina şi căldura pe care le primeşte de la el reprezintă abia jumătate din ceea ce primim noi. S-ar putea, dacă ipoteza nebuloaselor conţine vreun adevăr, ca planeta Marte să fie mai bătrînă decît lumea noastră; pe suprafaţa ei viaţa trebuie să-şi fi în- ceput cursul cu mult timp înainte ca Pămîntul să înceteze de a mai fi o masă topită. Faptul că are abia o şeptime din volumul Pămîntului i-a accele- rat probabil răcirea pînă la temperatura la care viaţa poate să apară. Planeta are aer şi apă, şi tot ceea ce este necesar pentru susţinerea unei existenţe însufleţite.

Omul este, însă, atît de vanitos şi atît de orbit de vanitatea lui, încît, pînă la sfîrşitul secolului al nouăsprezecelea, nici un scriitor nu a exprimat ideea că viaţa raţională, dacă exista, s-ar fi putut dezvolta pe Marte mai presus de nivelul ei părnîntesc. Şi, în general, nici nu se ştia că Marte, avînd în vedere că este

mai bătrîn decît Pămîntul, că reprezintă abia un sfert din suprafaţa acestuia şi că este mai depărtat de Soare, se află în mod necesar nu înainte de apariţia vieţii, ci mai aproape de sfîrşitul ei.

Răcirea seculară, care va trebui să pună cîndva stăpînire şi pe planeta noastră, înaintase considerabil pe planeta vecină. Datele fizice ale lui Marte sînt încă în mare parte un mister, dar noi acum ştim că, pînă şi în regiunea ecuatorială, temperatura de la amiază abia se apropie de aceea din iernile noastre cele mai friguroase. Aerul este mult mai rarefiat decît al nostru, oceanele s-au retras şi au ajuns să acopere doar o treime din suprafaţa globului şi, pe măsură ce se succed lentele anotimpuri, imense grămezi de zăpadă se strîng şi se topesc în jurul fiecărui pol şi inundă, în mod periodic, zonele temperate. Această treaptă ultimă de epuizare, care pen-tru noi este încă neînchipuit de îndepărtată, deve- nise o problemă actuală pentru locuitorii de pe Marte. Presiunea necesităţii imediate le-a ascuţit inteligenţele, le-a dezvoltat energiile şi le-a întărit inimile. Şi, privind în depărtările spaţiului cu aju- torul unor instrumente şi unor cunoştinţe pe care noi nici nu le visăm încă, ei au văzut, la distanţa cea mai apropiată, la numai 35.000.000 de mile de ei, înspre Soare, ca pe un luceafăr de dimineaţă al speranţei, propria noastră planetă, mai caldă ca a lor, cu vegetaţie verde şi ape cenuşii, cu atmosfera înnorată, dovedind fertilitatea, iar printre nori, fîşiile întinse ale ţărilor populate şi ale mărilor înguste, înţesate de vase.

Probabil că pentru ei, noi, oamenii, fiinţele care locuiesc pe acest pămînt, sîntem cel puţin la fel de străini şi de neevoluaţi precum sînt pentru noi maimuţele şi lemurienii. Raţiunea omenească admite că viaţa este o luptă neîncetată pentru existenţă, şi se pare că la fel gîndesc şi cei de pe Marte. Planeta lor este foarte aproape de răcire, iar lumea noastră e încă plină de viaţă, populată însă numai cu ceea ce ei privesc drept animale inferioare. Într-adevăr, singura lor scăpare de distrugerea care, generaţie după generaţie, se furişează spre ei este să se apropie cu orice preţ de soare.

Şi, înainte de a-i judeca cu prea multă asprime, trebuie să ne amintim cîte distrugeri nemiloase şi totale a înfăptuit specia noastră, nu numai asupra animalelor, cum ar fi bizonul şi „dodo"-ul, care au dispărut, dar chiar asupra propriilor rase inferioare. Tasmanienii au fost cu totul şterşi de pe faţa pămîntului, cu toată înfăţişarea lor omenească, într-un război de exterminare dus de emigranţii europeni, într-un interval de numai cincizeci de an. Oare sîn- tem noi nişte apostoli ai milei, ca să ne plîngem de faptul că marţienii s-au războit cu noi în acelaşi spirit?

Se pare că marţienii şi-au calculat coborîrea cu o preciziune uimitoare — ştiinţa lor matematică este, evident, mult mai avansată decît a noastră — şi şi-au dus pînă la capăt pregătirile cu o asiduitate exemplară. Dacă instrumentele noastre ne-ar fi permis, am fi putut prevedea, încă din secolul al nouăsprezecelea, nenorocirile care ne

aşteptau. Oameni ca Schiaparelli au examinat planeta roşie — în treacăt fie zis, este ciudat că de nenumărate secole Marte a fost steaua războiului — dar nu au reuşit să interpreteze fluctuaţiile pe care le vedeau şi pe care le-au înregistrat atît de bine pe hărţi. Probabil că în tot acest timp, marţienii se pregăteau.

În timpul opoziţiei din 1894, pe partea luminată a planetei a fost zărită o strălucire puternică, mai întîi la Observatorul din Lick, apoi de Perrotin din Nisa, apoi de alţi observatori. Cititorii din Anglia au aflat pentru prima dată aceasta în numărul din 2 august al revistei ***Natura.*** Eu sînt înclinat să cred că strălucirea n-a fost decît topirea, în uriaşul puţ scobit în scoarţa planetei, a imensului tun din care marţienii îşi trimiteau spre noi proiectilele. În timpul următoarelor două opoziţii au fost observate, lîngă locul acestei explozii, unele semne particulare, pînă acum neexplicate.

Furtuna s-a abătut asupra noastră acum şase ani. În timp ce Marte se apropia de opoziţie, Lavelle din Java a făcut ca firele comunicaţiilor dintre observatoarele astronomice să palpite de vestea uluitoare a unei uriaşe explozii de gaze incandescente pe această planetă. Faptul se întîmplase la 12 ale lunii, spre miezul nopţii; spectroscopul, la care el a recurs imediat, indica o masă de gaze aprinse, mai ales hidrogen, care gonea cu o viteză enormă spre pămînt. Cam la un sfert de oră după douăsprezece jetul de foc se făcuse nevăzut. El l-a comparat cu o rafală gigantică de flăcări, izbucnită

brusc şi violent de pe planetă, „ca nişte gaze aprinse ieşite dintr-un tun”.

Fraza se dovedi foarte nimerită. Şi totuşi, a doua zi nu apăru nimic despre aceasta în ziare, în afară de o notiţă din ***Daily Telegraph,*** şi lumea rămase în ignoranţă asupra uneia dintre cele mai grave primejdii care a ameninţat vreodată rasa omenească. Probabil că nici eu n-aş fi auzit nimic despre erup-ţie, dacă nu l-aş fi întîlnit la Ottershaw pe binecu-noscului astronom Ogilvy. Extrem de agitat de vestea primită şi, pradă emoţiei, m-a invitat să-l însoţesc, în noaptea aceea, la cercetarea planetei roşii.

Îmi amintesc şi azi foarte bine, în ciuda tuturor celor întîmplate de atunci, noaptea aceea de veghe: observatorul întunecat şi tăcut, lanterna oarbă care arunca într-un colţ o lumină slabă, pe podea, ţăcănitul regulat al mecanismului de ceasornic de la telescop, mica deschidere lunguiaţă din tavan — un abis presărat cu stele. Ogilvy se plimba de colo- colo; îl auzeam, fără să-l văd. Prin telescop se vedea un cerc albastru închis şi mica planetă rotundă care plutea în acest cîmp. Părea atît de mică, atît de strălucitoare, minusculă şi liniştită, brăzdată uşor de fîşii transversale, şi cu circumferinţa uşor turtită. Era mică, argintie, doar o gămălie de lumină! Pă- rea că tremură, dar de fapt aceasta se datora te-lescopului care vibra, din cauza activităţii mecanismului de ceasornic care menţinea imaginea în raza vizuală.

În timp ce o priveam, planeta părea că se măreşte şi se micşorează, se apropie şi

se îndepărtează, dar nu era decît o impresie a ochilor mei obosiţi. Marte plutea la patruzeci de milioane de mile depărtare — un spaţiu de peste patruzeci de milioane de mile. Puţini oameni îşi pot închipui imensitatea vidului în care înoată praful universului material.

Aproape de planetă, în cîmpul vizual, îmi amintesc că erau trei puncte slabe de lumină, trei stele minuscule, pierdute în infinit; în jurul ei, bezna fără fund a spaţiului gol. Ştiţi cum arată această beznă în timpul unei nopţi reci şi înstelate. Privită prin telescop, ea pare mult mai profundă. Şi, invizibil pentru mine, din cauză că era atît de îndepărtat şi mic, zburînd neîncetat către mine, cu repeziciune, de-a curmezişul distanţelor de necrezut, apropiindu-se în fiecare clipă cu multe mii de mile, venea Obiectul pe care ni-l trimiseseră, Obiectul care avea să aducă atîtea lupte şi nenorociri, şi atîta moarte pe pămînt. Nici nu visam la el, în timp ce priveam prin telescop; şi, pe Pămînt, nimeni nu visa la proiectilul fatal.

În noaptea aceea s-a produs pe planeta îndepărtată încă o erupţie de gaze. Am văzut-o. O strălucire cu marginile roşcate, o uşoară proiectare a conturului, chiar cînd cronometrul arăta miezul nopţii; atunci l-am anunţat pe Ogilvy, care mi-a luat locul. Noaptea era călduroasă şi mi-era sete; m-am dus, călcînd cu stîngăcie şi căutîndu-mi drumul pe întuneric, pînă la măsuţa unde se afla sifonul, în timp ce Ogilvy, văzînd dîra de gaze care venea către noi, scotea exclamaţii de surpriză.

Iar în noaptea aceea, un alt proiectil invizibil pornea, cam la o secundă sau două peste douăzeci şi patru de ore de la primul, pe drumul de la Marte către Pămînt. Îmi amintesc cum m-am aşezat acolo la masă, în întuneric, şi cum pete verzi şi roşii pluteau prin faţa ochilor mei. Nebănuind semnificaţia licăritului minuscul pe care îl zărisem şi tot ce-mi va aduce după aceea, nu-mi doream decît să mă aşez lîngă lumină şi să fumez. Ogilvy privi în telescop pînă la ora unu, apoi renunţă; am aprins lanterna şi am plecat către locuinţa lui. Jos, în întuneric, se vedeau Ottershaw şi Chertsey, unde sute de oameni dormeau în pace.

Tot restul nopţii, Ogilvy făcu îndelungate speculaţii asupra condiţiilor de viaţă pe Marte, rîzînd de ideea vulgară că acolo ar exista locuitori care ne trimit semnale. El credea sau că pe planetă s-a abătut o ploaie deasă de meteoriţi, sau că se dezlănţuise o explozie vulcanică uriaşă. Mi-a demonstrat că era imposibil ca evoluţia organică să fi luat pe două planete alăturate aceeaşi direcţie.

— Şansele împotriva unei existenţe asemănătoare omului pe Marte sînt un milion la una, zise el.

Sute de observatori văzură flacăra din noaptea aceea şi din noaptea următoare, pe la miezul nopţii, apoi din nou în noaptea următoare; şi la fel timp de zece nopţi, o flacără în fiecare noapte. De ce au încetat exploziile după cea de a zecea noapte, nici

un pămîntean nu a încercat să explice. S-ar putea ca gazele exploziei să fi provocat marţienilor unele inconveniente. Nori deşi de fum sau praf, vizibili de pe pămînt printr-un telescop puternic ca nişte pete mici, cenuşii, schimbătoare, se răspîndiră peste limpezimea atmosferei planetei, întunecîndu-i trăsăturile cunoscute.

În cele din urmă, aceste perturbaţii treziră chiar şi ziarele şi ici şi colo apărură articole de popularizare în legătură cu vulcanii de pe Marte. Îmi amintesc că periodicul satiric ***Punch*** a folosit în mod fericit ştirea pentru o caricatură politică. Şi, cu totul nebiruite, proiectilele pe care marţienii le îndreptaseră spre noi se apropiau de pămint, gonind acum prin abisul gol al spaţiului, cu o viteză de mai multe mile pe secundă, oră de oră şi zi de zi, din ce în ce mai aproape. Astăzi mi se pare uimitor şi aproape de necrezut faptul că oamenii puteau să-şi vadă de treburile lor mărunte, aşa cum au făcut-o, deşi acest destin iminent atîrna deasupra noastră. Îmi amin- tesc de triumful lui Markham, cînd a reuşit să obţină o nouă fotografie a planetei pentru ziarul ilustrat pe care îl edita pe atunci. Oamenii de astăzi îşi dau cu greu seama de abundenţa şi de spiritul întreprin- zător al ziarelor noastre din secolul al nouăsprezecelea. În ceea ce mă priveşte, eram şi foarte ocupat învăţ să merg pe bicicletă şi absorbit de o serie de articole în care discutam despre evoluţia probabilă a ideilor morale în raport cu progresul civilizaţiei.

Într-o seară (primul proiectil se afla atunci abia la 10.000.000 de mile depărtare) am ieşit cu soţia mea să mă plimb. Îi explicam semnele zodiacului pe cerul înstelat şi îi arătam planeta Marte, un punct strălucitor de lumină ridicîndu-se la zenit şi către care se îndreptau atîtea telescoape. Era o noapte călduroasă. Venind către casă, un grup de excursionişti de la Chertsey sau Islewortt trecură pe lîngă noi, cîntînd din gură şi din instrumente. Luminile se aprindeau la ferestrele de sus ale caselor, în

timp ce oamenii se duceau la culcare. Dinspre gară, din depărtare, se auzeau trenurile răsunînd şi huruind, la macazuri, zgomot pe care distanţa îl transforma aproape într-o melodie. Soţia mea îmi arătă strălucirea semnalelor roşii, verzi şi galbene care atîrnau într-un cadru proiectat pe cer. Totul respira siguranţă şi linişte.

Capitolul II

STEAUA CĂZĂTOARE

Apoi, veni noaptea primei stele căzătoare. Ea fu zărită dis-de-dimineaţă, ca o linie de foc, în înaltul văzduhului, trecînd peste Winchester, către răsărit. Probabil că au văzut-o sute de oameni, socotind-o o stea căzătoare obişnuită. Albin, descriind-o, afirma că lăsa în urma ei o dîră verzuie, care strălucea timp de cîteva secunde. Denning, cea mai mare autoritate a noastră în problema meteoriţilor, a declarat că a fost văzută prima oară la înălţimea de nouăzeci sau o sută de mile. Lui i s-a părut că a atins Pămintul cam la vreo sută de mile către răsărit.

La ora aceea, eu eram acasă, în camera mea de lucru, şi scriam; cu toate că ferestrele mele dădeau spre Ottershaw, iar oblonul era ridicat (pe atunci îmi plăcea să privesc cerul nocturn), nu am văzut nimic. Şi totuşi, probabil că acest obiect, cel mai ciudat dintre toate cele

care au venit vreodată pe Pă- mînt, din spaţiu, a căzut chiar în timpul cînd eu şedeam acolo şi — doar să fi ridicat privirea — l-aş fi putut vedea. Unii dintre cei care i-au observat zborul susţin că era însotit de un fel de şuierat. Dar eu nu am auzit nimic. Bănuiesc că mulţi oameni din Berkshire, Surrey şi Middlesex l-au văzut căzînd, şi au crezut, în cel mai bun caz, că e un meteorit. Se pare că nimeni nu s-a gîndit să caute în noaptea aceea obiectul căzut.

Dar, dis-de-dimineaţă, bietul Ogilvy, care văzuse steaua căzătoare şi era convins că pe undeva pe cîmpul dintre Horsell, Ottershaw şi Woking zăcea un meteorit, s-a trezit devreme, cu gîndul să-l găsească. Ceea ce s-a şi întîmplat, îndată după ivirea zorilor, nu departe de carierele de nisip. Căderea proiectilului provocase o gaură enormă, iar nisipul şi pietrişurile fuseseră aruncate cu putere în toate direcţiile, peste buruieni, formînd grămezi care se vedeau de la o milă şi jumătate depărtare. Buruienile luaseră foc, şi un fum subţire şi albastru se ridica în partea de răsărit.

Obiectul zăcea acolo, îngropat aproape în întregime în nisip, printre aşchiile unui brad pe care îl sfărîmase în cădere. Suprafaţa descoperită părea a face parte dintr-un cilindru imens, acoperit cu o crustă groasă, solzoasă, de culoare închisă. Avea un diametru cam de treizeci de metri. Ogilvy se apropie de obiect, surprins şi de dimensiuni, dar mai ales de forma lui, deoarece ştia că majoritatea meteoriţilor sînt mai mult sau mai puţin rotunjiţi. Dar obiectul era încă atît de fierbinte, din cauza zborului,

încît el nu putu să se apropie prea mult. Din interiorul cilindrului se auzeau nişte zgomote, o mişcare, pe care el le atribui răcirii inegale a suprafeţei cilindrului; nici nu-i trecu prin minte că obiectul n-ar avea interiorul compact.

Rămase în picioare pe marginea gropii pe care o scobise obiectul, privindu-i atent aspectul ciudat uimit mai ales de forma şi culoarea neobişnuită, şi întrezărind nelămurit, chiar de atunci, evidenţa unei intenţionalităţi care l-a condus. Dimineaţa era minunat de liniştită, iar soarele, care tocmai se ridica peste pinii dinspre Weybridge, începuse să dogorească. El nu-şi aminti să fi auzit în dimineaţa aceea trilul vreunei păsări, nu se simţea nici o adiere; unicele sunete erau provocate de mişcările

slabe din interiorul cilindrului acoperit de zgură. Ogilvy era singur pe cîmp.

Apoi, deodată, el tresări, observînd că unii dintre solzii cenuşii, acele incrustaţii de culoarea cenuşei, care acopereau meteoritul, cădeau de pe marginea bazei de deasupra. Cădeau ca nişte fulgi, scurgîn- du-se jos, pe nisip. O bucată mai mare căzu, deodată, cu zgomot ascuţit, făcind să-i zvîcnească inima.

Cîteva clipe, el nu izbuti să-şi explice faptul şi, în ciuda căldurii excesive, coborî în groapă, pentru a cerceta Obiectul mai îndeaproape. Încă îşi mai în-chipuia că singura cauză era răcirea, dar faptul că zgura cădea numai dintr-o extremitate a cilindrului îi zdruncină această idee.

Şi atunci el observă că baza de sus a cilindrului se rotea, foarte încet, în jurul centrului. Era o mişcare atît de lentă, încît el o sesiză numai atunci cînd observă că o pată neagră care fusese lingă el, cu cinci minute înainte, era acum de cealaltă parte a circumferinţei. Dar încă nu reuşi să înţeleagă ce însemna aceasta, pînă cînd auzi o scrîşnitură înnă- buşită şi văzu pata neagră înaintînd brusc cu cîţiva centimetri. Atunci, într-o străfulgerare, îşi dădu seama. Cilindrul era artificial — gol — şi se deşu- ruba la un capăt. Din interiorul cilindrului, ceva deşuruba capacul!

— Cerule! strigă Ogilvy. Înăuntru este un om, sînt nişte oameni! Pe jumătate prăjiţi. Care încearcă să scape!

Deodată, cu un salt brusc al minţii, el puse în legătură acest Obiect cu explozia de pe Marte.

Gîndul că înăuntru se afla închisă o fiinţă fu atît de înspăimîntător pentru el, încît, uitînd de căldură, se apropie de cilindru, pentru a ajuta la deşurubare. Dar, din fericire, radiaţia înăbuşitoare îl opri înainte de a-şi arde mîinile pe metalul încă fierbinte. Rămase o clipă nehotărît, apoi se întoarse, se căţără afară din groapă şi începu să alerge din toate pu-terile către Woking. Era cam ora şase. Întîlni un căruţaş şi încercă să-l facă să înţeleagă, dar poves-

tirea, ca şi înfăţişarea lui Ogilvy erau atît de ciu- date — pălăria îi căzuse în groapă — încît omul îşi continuă liniştit drumul. Nu avu mai mult succes nici cu băiatul care tocmai deschidea uşile cîrciumii din Horsell Bridge. Acesta crezu că are de a face cu vreun nebun scăpat de pe undeva şi făcu o încercare nereuşită de a-l închide în sala de consumaţie. Faptul îl mai calmă puţin pe Ogilvy, şi, cînd îl văzu pe ziaristul londonez Henderson, în grădina casei, îl strigă peste gard şi reuşi să se facă înţeles.

— Henderson, strigă el, ai văzut steaua căzătoare de astă-noapte?

— Ei bine? zise Henderson.

— Acum este acolo, pe cîmpul din Horsell.

— Ei, Doamne! zise Henderson. A căzut un me- teorit! Asta-i foarte bine.

— Dar este altceva decît un meteorit. Este un cilindru... un cilindru artificial, domnule! Şi are ceva înăuntru.

Henderson se ridică, ţinînd sapa în mînă.

— Ce-ai spus? zise el. Era surd de o ureche.

Ogilvy îi povesti tot ceea ce văzuse. Cîteva clipe, pînă să înţeleagă, Henderson rămase nemişcat. Apoi aruncă sapa, îşi luă haina şi ieşi în uliţă. Cei doi oameni porniră în grabă înapoi spre cîmp, şi găsiră cilindrul în aceeaşi poziţie. Dar sunetele din interior încetaseră, şi un cerc îngust de metal strălucitor se vedea între baza şi corpul cilindrului. Aerul, intrînd sau ieşind prin această margine, scotea un şuierat subţire.

Ei ascultară, ciocăniră cu un baston în metalul acoperit de zgură şi, necăpătînd nici un răspuns, traseră amîndoi concluzia că omul sau oamenii dinăuntru erau probabil în nesimţire, sau morţi.

Bineînţeles, erau în totală neputinţă de a întreprinde ceva. Strigară cuvinte de încurajare şi promisiuni, şi se întoarseră din nou în oraş, să caute ajutoare. Vi-i puteţi închipui, plini de nisip, surescitaţi, cu hainele în dezordine, alergînd de-a lungul

străduţei, sub soarele strălucitor, tocmai cînd negustorii îşi deschideau obloanele, iar ceilalţi cetăţeni ferestrele odăilor. Henderson se duse direct la gară, ca să telegrafieze ştirea la Londra. Articolele din ziare pregătiseră minţile oamenilor pentru o asemenea idee.

Către ora opt, cîţiva băieţi şi oameni fără ocupaţie o şi porniseră spre cîmp să vadă „oamenii morţi din Marte”. Aceasta era forma pe care o luase ştirea. Eu am auzit-o mai întîi de la băiatul cu ziare, pe la nouă fără un sfert, cînd am ieşit să iau ***Daily Chronicle.*** Am fost, desigur, uimit şi, fără să mai pierd timpul, m-am îndreptat, peste podul de la Ottershaw, către carierele de nisip.

Capitolul III

PE CÎMPUL DIN HORSELL

Am găsit, în jurul găurii enorme în care se afla cilindrul, un mic grup cam de douăzeci de oameni. Am descris mai înainte aspectul acestui corp uriaş, îngropat în pămînt. Iarba şi pietrişul din jurul lui păreau carbonizate ca în urma unei explozii neaşteptate. Ciocnirea produsese, fără îndoială, o ţîşnire de flăcări. Henderson şi Ogilvy nu erau acolo. Cred că, dîndu-şi seama că deocamdată nu era nimic de făcut plecaseră să ia micul dejun acasă la Henderson.

Patru sau cinci băieţi şedeau pe marginea gropii, cu picioarele atîrnate, şi se amuzau — pînă cînd i-am oprit eu — aruncînd pietre asupra cilindrului. Dună ce le-am spus cîteva cuvinte, începură să se joace de-a prinselea, în mijlocul grupului de spectatori.

Printre aceştia se aflau doi ciclişti, un grădinar cu ziua, ale cărui servicii le foloseam uneori şi eu, o fată ţinînd în braţe un copilaş, Gregg măcelarul, împreună cu băieţaşul lui, doi sau trei pierde-vară şi băieţi care serveau mingile la jocul de golf şi care obişnuiau să-şi petreacă vremea în preajma gării. Nu se prea vorbea. Pe atunci puţini dintre oamenii de rînd din Anglia aveau vreo idee cît de vagă despre astronomie. Cea mai mare parte dintre cei prezenţi priveau liniştiţi extremitatea cilindrului, de forma unei mese mari, care se afla la fel cum o lăsaseră Ogilvy şi Henderson. Îmi închipui că speranţa oamenilor de a găsi un morman de cadavre carbonizate era dezamăgită de această masă neînsufleţită. Cît timp am rămas acolo, oamenii plecau şi veneau. Am cooorit în groapă şi mi s-a părut că aud o mişcare uşoară sub picioare. Capătul de sus înce- tase să se mai rotească.

Ciudăţenia acestui obiect deveni evidentă pentru mine abia atunci cînd m-am apropiat de el. La prima privire nu era, într-adevăr, mai impresionant decît o căruţă răsturnată sau un copac doborît de-a curmezişul drumului. Poate chiar nici atît. Părea o geamandură ruginită. Era nevoie de o anumită educaţie ştiinţifică pentru a-ţi da seama că zgura cenuşie care acoperea obiectul nu era

un oxid obişnuit, că metalul alb-gălbui care strălucea în crăpătura din- tre capac şi cilindru avea o nuanţă neobişnuită. Dar pentru cea mai mare parte a spectatorilor, noţiunea de extraterestru nu spunea nimic.

În clipa aceea am fost extrem de sigur că Obiec- tul acela venise de pe planeta Marte, dar nu soco-team posibil să conţină vreo fiinţă vie. Mă gîndeam că deşurubarea putea să fie automată. În ciuda părerii lui Ogilvy, eu continuam să cred că pe Marte existau oameni. Gîndul mi se ducea la posibilitatea ca Obiectul să conţină vreun manuscris, la dificul-tăţile ce vor apare în privinţa traducerii, la faptul că am putea găsi în cilindru monede şi figurine, şi aşa mai departe. Totuşi, cilindrul era puţin cam prea mare pentru a-mi confirma aceste presupuneri. Eram nerăbdător să-l văd deschis. Pe la unsprezece, vă-zînd că nu se întîmplă nimic, m-am întors, plin de

asemenea gînduri, spre locuinţa mea din Maybury. Dar mi-a fost greu să mă apuc din nou de abstractele mele cercetări.

După-amiază, aspectul cîmpului se schimbase foarte mult. Primele ediţii ale ziarelor de seară uimiseră Londra cu titlurile lor enorme:

„UN MESAJ PRIMIT DIN MARTE”

„ÎNTÎMPLAREA SENZAŢIONALĂ DIN WOKING”

şi altele de acelaşi gen. Pe deasupra, telegrama lui Ogilvy către Observatorul Astronomic pusese în mişcare toate observatoarele din ţară.

Pe drumul de lîngă carierele de nisip se aflau vreo şase trăsuri de la gara din Woking, o cabrioletă de la Chobham, şi o trăsură mai mare. Lîngă ele erau o mulţime de biciclete. În plus, cu toată căldura din ziua aceea, foarte mulţi oameni veniseră pe jos de la Woking şi Chertsey, aşa încît se adunase aici o mulţime considerabilă, printre care se aflau şi cîteva doamne îmbrăcate elegant.

Era o căldură arzătoare, nici un nor pe cer şi nici o suflare de vînt; singura umbră o aşterneau cîţiva pini rari. Buruienile care luaseră foc fuseseră stinse, dar, cît vedeai cu ochii, terenul neted dinspre Ottershaw era înnegrit şi de pe el continuau să se ridice şuviţe verticale de fum. Un negustor de dulciuri din Chobham Road, mai întreprinzător, îşi trimisese băiatul cu o încărcătură de mere verzi şi sticle de bere.

Apropiindu-mă de groapă, o găsii ocupată de un grup de vreo jumătate

duzină de oameni — Henderson, Ogilvy şi un bărbat înalt şi blond — am aflat mai tîrziu că era Stent, de la Observatorul Regal — împreună cu cîţiva muncitori care mînuiau sape şi tîrnăcoape. Stent dădea ordine, cu un glas limpede şi ascuţit. Probabil că acum cilindrul era mult mai rece, deoarece Stent şedea pe el, în picioare; faţa îi era roşie, şiroind de transpiraţie, şi se pare că îl enervase ceva.

O mare parte a cilindrului fusese degajată, dar partea de jos era încă îngropată. De îndată ce Ogilvy mă văzu în mulţimea de oameni care priveau de la marginea gropii, îmi strigă să cobor şi mă întrebă dacă n-aş vrea să-l caut pe lordul Hilton, proprietarul domeniului.

Mulţimea care se tot aduna, şi mai ales băieţii, îmi zise el, deveneau o piedică serioasă pentru săpături. Ei vroiau să instaleze o uşoară balustradă, care să-i ajute să menţină oamenii la distanţă. Îmi mai spuse că din cînd în cînd se auzeau uşoare mişcări din interiorul cutiei, dar că muncitorii nu reuşeau să deşurubeze capacul, neavînd de unde să-l apuce. Pereţii cutiei păreau să fie de o grosime considerabilă şi era posibil ca slabele sunete pe care le auzeam să reprezinte de fapt un adevărat tumult interior.

Am acceptat bucuros cererea lui, dobîndind astfel dreptul de a fi unul dintre spectatorii privilegiaţi în interiorul acelui spaţiu. Nu am reuşit să-l găsesc pe lordul Hilton acasă, dar mi s-a spus că era aşteptat să vină de la Londra cu trenul care pleca din gara Waterloo la ora şase; şi cum era abia cinci şi un sfert,

m-am dus acasă, mi-am băut ceaiul şi am plecat spre gară să-l aştept.

Capitolul IV

CILINDRUL SE DESCHIDE

Cînd m-am întors pe cîmp, soarele apunea. Dinspre Woking veneau în grabă grupuri răzleţe. Cîţiva inşi se întorceau. Mulţimea din jurul gropii crescuse cam la vreo două sute de persoane şi se detaşa, neagră, pe galbenul de lămîie al cerului. Se auzeau glasuri ridicate şi părea că în jurul gropii începuse un fel de luptă. În timp ce mă apropiam, auzii glasul lui Stent:

— Daţi-vă înapoi! Daţi-vă înapoi!

Un băiat veni către mine în fugă.

— Se mişcă, îmi zise din treacăt, se deşurubează de tot. Asta nu-mi place. O şterg acasă

Mi-am continuat drumul către grupul de oameni. Erau într-adevăr, îmi închipui, două sau trei sute de oameni, care se înghionteau şi se îmbulzeau unii într-alţii, cele cîteva femei nefiind în nici un caz cele mai puţin active.

— A căzut în groapă! strigă cineva.

— Daţi-vă înapoi! strigară mai mulţi.

Mulţimea se agita, şi mi-am croit drum prin mijlocul ei. Toţi păreau extrem de surescitaţi. Un bîzîit neobişnuit venea din groapă.

— Ascultă! îmi zise Ogilvy. Ajută-ne să-i dăm înapoi pe idioţii ăştia. Nu ştim ce poate fi în Obiectul acesta blestemat!

Un tînăr, cred că era un băiat de prăvălie din Woking, şedea pe cilindru, încercînd să se caţăre din nou afară din groapă.

Mulţimea îl împinsese acolo.

Capătul cilindrului continua să se deşurubeze din interior. Apăruse aproape o jumătate de metru de ghivent strălucitor. Cineva se împiedică de mine, şi eram gata să fiu aruncat pe capacul cilindrului. M-am întors, şi probabil în acelaşi timp ghiventul ajunsese la capăt, căci capacul cilindrului căzu pe pietriş, cu un zgomot puternic. M-am proptit cu cotul în omul din spatele meu şi mi-am întors din nou capul spre Obiectul acela. O clipă, deschiderea circulară păru perfect neagră. Aveam soarele în ochi.

Cred că toţi se aşteptau să vadă ieşind un om — poate oarecum diferit de oamenii pămînteni, dar totuşi, în părţile sale esenţiale, un om. Eu, cel puţin, aşa credeam. Dar, privind, am văzut imediat mişcîndu-se ceva în umbră: nişte mişcări agitate şi nelămurite, una deasupra celeilalte, şi două discuri luminoase, ca nişte ochi. Apoi din mijlocul încolăcit se desfăşură ceva care semăna cu un mic şarpe cenuşiu, cam de grosimea unui baston, şi şerpui în aer spre mine — şi apoi încă unul.

M-a cuprins deodată un fior. Se auzi, în spatele meu, ţipătul puternic al unei femei. M-am întors pe jumătate, continuînd să-mi ţin ochii fixaţi asupra cilindrului, din care ieşeau alte tentacule, şi am început să-mi croiesc, drum înapoi

de la marginea gropii. Pe feţele oamenilor din jurul meu uimirea făcea loc groazei. Se auzeau în toate părţile exclamaţii nearticulate. Toată lumea se dădea înapoi. Băiatul de prăvălie se forţa să iasă de pe marginea gropii. M-am trezit singur, şi am văzut oamenii alergînd, pe partea cealaltă a gropii, şi Stent printre ei. Am privit din nou spre cilindru şi m-a cuprins o groază de nestăpînit. Am rămas împietrit, cu ochii aţintiţi într-acolo.

O masă rotundă, mare şi cenuşie, cam de mări-mea unui urs, se ridica încet şi cu dificultate din cilindru. Cînd ajunse afară, în lumină, străluci ca o piele udă.

Doi ochi mari, de culoare închisă, mă priveau ţintă. Masa care îi înconjura, capul acelei fiinţe, era rotundă şi avea, s-ar putea spune, o faţă. Sub ochi era o gură, ale cărei margini fără buze tremurau, se agitau, lăsînd să picure salivă. Întreaga creatură palpita şi gîfîia convulsiv. Un apendice slab şi tentacular se şi încleştase de marginea cilindrului, iar altul se legăna în aer.

Cei care nu au văzut niciodată un marţian viu cu greu îşi pot imagina groaza neasemuită pe care o producea aspectul lui. Gura ciudată, în formă de V, cu buza de sus ascuţită, absenţa frunţii, absenţa unei bărbii sub buza inferioară în formă de colţ, tremurul neîncetat al acestei guri, grupul tentaculelor de meduză, respiraţia agitată a plămînilor în- tr-o atmosferă străină, dificultatea evidentă şi chinuitoare a mişcărilor, din cauza forţei mai mari de gravitaţie a pămîntului — şi mai ales extraordinara intensitate a ochilor imenşi

— toate erau vii, in-tense, neomeneşti, diforme şi monstruoase. Pielea brună, ca unsă cu grăsime, părea spongioasă, şi în prudenţa stîngace a mişcărilor încete era ceva ex-trem de scîrbos. Încă de la această primă întîlnire, de la prima aruncătură de ochi, am fost copleşit de dezgust şi teamă.

Deodată, monstrul dispăru. Se clătină pe mar-ginea cilindrului şi alunecă înăuntru, cu un zgomot ca şi cînd ar fi căzut o masă mare de piele. L-am auzit scoţînd un ţipăt ascuţit şi ciudat, şi imediat în umbra deschizăturii apăru o altă creatură asemănătoare.

M-am întors şi, alergînd nebuneşte, m-am îndreptat către primul grup de copaci, cam la o sută de metri distanţă; dar alergam oblic şi poticnin- du-mă, căci nu puteam să-mi dezlipesc privirile de la acest spectacol.

M-am oprit acolo, printre cîţiva pini tineri şi drobiţe, gîfîind şi aşteptînd să văd ce se va mai întîmpla. Cîmpul din jurul gropilor de nisip era presărat de oameni, care şedeau ca şi mine îngroziţi şi pe jumătate fascinaţi, privind ţintă la aceste făp-turi sau mai curînd la grămada de pietriş de pe marginea gropii în care se aflau ele. Şi atunci, în-grozindu-mă şi mai mult, am văzut un obiect negru şi rotund mişcîndu-se în sus şi în jos pe marginea gropii. Era capul băiatului de prăvălie care căzuse înăuntru, dar în lumina cerului de apus arăta ca un obiect mic şi negru. Reuşi să-şi scoată din groapă un umăr şi un genunchi, apoi alunecă din nou pînă cînd i se văzu numai capul. Deodată dispăru, şi mi s-a părut că aud un ţipăt slab. Am

simţit pentru o clipă pornirea să mă întorc şi să-l ajut, dar frica m-a oprit.

Apoi totul dispăru din vedere, ascuns în groapa adîncă şi după grămada de nisip pe care o ridicase căderea cilindrului. Cineva care ar fi venit pe drumul de la Chobham sau Woking ar fi rămas uimit văzînd o mulţime de aproape o sută şi ceva de oameni care stăteau într-un cerc mare şi neregulat, în şanţuri, înapoia tufişurilor, în dosul por- ţilor şi gardurilor, vorbind prea puţin unii cu alţii, doar cu strigăte scurte şi nervoase, şi privind cu ochii ţintă spre cîteva grămezi de nisip. Căru- ciorul cu bere rămăsese ca o epavă ciudată, negru în lumina soarelui arzător, iar în gropile de nisip se afla un şir de vehicule părăsite, ai căror cai mîncau din sacii atîrnaţi de după gît, sau băteau cu copita în pămînt.

Capitolul V

RAZA ARZĂTOARE

După ce îi privisem o clipă pe marţieni ieşind din cilindrul în care veniseră de pe planeta lor pe pămînt, un fel de hipnoză îmi paraliza acţiunile. Am rămas acolo, cufundat pînă la genunchi în buruieni, privind fix la movila care îi ascundea. Oscilam între frică şi curiozitate.

Nu îndrăzneam să mă întorc la groapă, dar simţeam o dorinţă fierbinte să privesc înăuntrul ei. De aceea, ara

început să merg dînd un larg ocol, căutînd un unghi avantajos şi privind neîncetat la grămezile de nisip după care se ascundeau noii veniţi pe Pămîntul nostru. La un moment dat apăru brusc în lumina soarelui un mănunchi de curele negre şi înguste, ca tentaculele unei caracatiţe, dar retrase imediat, şi apoi se ridică o tijă subţire, formată din articulaţii, purtînd în capăt, un disc circular care se învîrtea cu o mişcare neregulată. Oare ce se petrecea acolo?

Cei mai mulţi spectatori se strînseseră în două trupuri — unul, ceva mai numeros, înspre Woking, celălalt, o mînă de oameni, în spre Chobham. Cu siguranţă că şi ei erau frămîntaţi de aceleaşi întrebări. Cîţiva se aflau chiar lîngă mine. M-am apropiat de unul dintre ei — l-am recunoscut ca fiindu-mi vecin, dar nu îi cunoşteam numele — şi m-am oprit. Nu era momentul pentru o conversaţie obişnuită.

— Ce brute scîrboase! zise el. Doamne sfinte! Ce brute scîrboase! Repetă fraza de cîteva ori.

— Ai văzut că un om a alunecat în groapă? l-am întrebat eu; dar el nu mi-a răspuns. Am ră- mas tăcuţi cîtva timp, alături, privind şi resimţind, cred, oarecare consolare unul în tovărăşia celuilalt. Apoi mi-am schimbat locul, suindu-mă pe o mică ridicătură care îmi oferea avantajul de a fi cu un metru şi ceva mai sus, şi cînd am privit din nou către vecinul meu l-am văzut îndreptîndu-se spre Woking.

Amurgul începuse să se transforme în înserare, şi nu se mai întîmpla nimic. Mulţimea de departe, din stînga, către

Woking, părea să crească, şi auzeam acum venind dintr-acolo un murmur slab. Micul grup de oameni dinspre Chobham se risipise. Dinspre groapă nu se mai auzea aproape nici un fel de mişcare.

Faptul acesta, mai mult decît orice, îi făcu pe oameni să capete curaj, şi cred că noii sosiţi de la Woking au contribuit de asemeni la restabilirea încrederii. În orice caz, în timp ce se lăsa înserarea, mulţimea începu să se mişte încet, oprindu-se din cînd în cînd printre gropile de nisip, şi această mişcare părea să capete tot mai multă forţă pe măsură ce în jurul cilindrului liniştea serii rămînea netulburată. Forme verticale, negre, în grupuri de cîte două sau trei, înaintau, se opreau, observau şi înaintau din nou, răspîndindu-se în acelaşi timp într-un semicerc îngust şi neregulat, care căuta să cuprindă, între capetele sale, groapa. Am pornit şi eu să mă apropii de groapă.

Atunci am văzut cîţiva vizitii care înaintau cu îndrăzneală prin gropile de nisip şi am auzit zgomotul copitelor şi scîrţîitul roţilor.

Un băiat împingea căruciorul cu mere. Şi apoi, la treizeci de metri de groapă, venind dinspre Horsell, a apărut un mic grup de oameni; cel din fruntea lor flutura un steag alb.

Aceasta era delegaţia. Se ţinuse în grabă un consiliu, şi deoarece marţienii erau, în ciuda aspectului lor respingător, fiinţe înzestrate cu raţiune, se luase hotărîrea de a li se arăta, apropiindu-ne de ei cu semne de prietenie, că şi noi eram fiinţe raţionale.

Steagul se mişca întîi spre dreapta, apoi spre stînga. Eram prea departe pentru a recunoaşte pe vreunul dintre ei, dar am aflat mai tîrziu că Ogilvy, Stent şi Henderson erau şi ei, împreună cu alţii, în această tentativă de comunicare. Micul grup trăsese după el grupul de oameni dimprejur, astfel că se formase acum un cerc aproape întreg; cîteva forme negre, nelămurite, urmau de la o mică distanţă.

Deodată ţîşni un fulger de lumină, şi o masă de fum verzui şi luminos ieşi din groapă în trei răbufniri distincte, ridicîndu-se, una după alta, în văzduhul liniştit.

Fumul (sau, poate, cuvîntul mai nimerit ar fi flacăra) era atît de strălucitor, încît cerul albastru închis de deasupra capetelor noastre şi întinderea cîmpiei întunecate dinspre Chertsey, presărată cu pini negri, parcă se întunecară deodată, concomi- tent cu răbufnirile, şi rămaseră şi mai întunecate după dispariţia lor. În acelaşi timp se auzi un şuierat slab.

Dincolo de groapă, micul grup de oameni care aveau în frunte steagul alb fu oprit în loc de acest fenomen; părea o mică pată de siluete verticale, mici şi negre, pe pămîntul întunecat. Cînd fumul verde se ridică, feţele oamenilor se luminară de un verde palid, întunecîndu-se din nou cînd fumul dispăru. Atunci, încet, şuieratul se transformă în- tr-un bîziit, într-un zbîrnîit lung şi puternic. O formă ghemuită se ridică încet din groapă, şi din ea părea că licăreşte urma unei raze de lumină.

Imediat, ţîşniri de adevărată flacără, o lumină strălucitoare, care sărea de la unul la altul, izbuc- niră din grupul de oameni împrăştiaţi. Era ca şi cum un jet invizibil se ciocnea de ei, izbucnind apoi în- tr-o flacără albă. Era ca şi cum fiecare om era transformat deodată, într-o clipă, în flăcări.

Şi atunci i-am văzut clătinîndu-se şi căzînd în lumina propriei lor distrugeri, iar cei care îi însoţeau se întoarseră şi o luară la fugă.

Am rămas ţintuit locului, nedîndu-mi încă seama că în faţa mea, sărind de la om la om în acel mic grup îndepărtat, era moartea. Nu simţeam decît că asist la un fenomen foarte straniu. Un fulger de lumină, orbitor, şi aproape fără zgomot — şi un om cădea la pămînt, rămînînd nemişcat; şi în timp ce raza nevăzută şi arzătoare trecea peste ei, pinii izbucneau în flăcări, iar tufişurile uscate deveneau, cu o pocnitură înnăbuşită, o masă de văpăi. Departe, către Knaphill, se vedea lumina copacilor, buruienilor şi clădirilor de lemn care izbucneau brusc în flăcări.

Această moarte arzătoare se rotea iute şi neîn-cetat, ca o sabie de foc, invizibilă şi inevitabilă. Am văzut-o venind către mine, după tufişurile aprinse pe care le atingea, şi eram prea uimit şi stupefiat pentru a mă putea mişca. Am auzit trosniturile focului în gropile de nisip şi nechezatul unui cal, încetînd tot atît de brusc precum izbucnise. Era ca şi cum un deget de flacără intensă, şi totuşi invizibil, ar fi fost întins peste mărăcinişul dintre mine şi marţieni, de-a lungul unei linii curbe; dincolo de gropile de nisip, pămîntul întunecat scotea fum

şi trosnea. Ceva căzu cu zgomot, departe, spre stînga, acolo unde drumul dinspre gara de la Woking intră în cîmpie. Îndată după aceea, şuie- ratul şi zbîrnîitul încetară, iar obiectul negru în formă de cupolă se cufundă încet, dispărînd în groapă.

Toate acestea se întîmplaseră cu atîta repeziciune, încît am rămas nemişcat, nedumerit şi uluit de fulgerele de lumină. Dacă această moarte s-ar fi rotit într-un cerc complet, cu siguranţă că aş fi fost ucis prin surprindere. Dar ea a trecut şi m-a ocolit, şi a lăsat deodată noaptea în jurul meu, neagră şi ostilă.

Cîmpia ondulată era acum întunecată, aproape în beznă, în afară de drumurile care se desfăşurau cenuşii şi palide sub cerul albastru-întunecat al nopţii. Totul era sumbru, lipsit de suflare omenească. Deasupra capului, stelele începeau să apară, şi spre apus cerul era încă de un albastru palid, verzui, luminos. Vîrfurile pinilor şi acoperişurile din Horsell se profilau ascuţite, întunecate, pe lumina ştearsă dinspre apus. Marţienii, cu aparatele lor, erau complet ascunşi vederii, în afară de acel stîlp subţire pe care oglinda lor se mişca neîncetat. Cî- teva tufişuri şi copaci izolaţi, ici şi colo, continuau să mai fumege şi să ardă, iar casele dinspre gara din Woking trimiteau în sus spirale de flăcări în liniştea începutului de noapte.

În rest, şi în afară de uimirea mea teribilă, nu se schimbase nimic. Micul grup de pete negre care purtau steagul alb fusese şters de pe faţa pămîntului, şi se părea că liniştea serii nici nu fusese între- ruptă.

Mi-am dat seama că mă aflam fără ajutor, fără apărare şi singur pe acest cîmp întunecat. Şi deodată, de parc-ar fi căzut asupra mea ceva dinafară, m-a năpădit frica.

Făcînd un efort, m-am întors şi am început să alerg, poticnindu-mă, printre tufişuri.

Frica pe care o simţeam nu era o frică raţională, ci panică, teroare; mă îngrozeau nu numai marţi- enii, dar şi întunericul şi liniştea din jurul meu. Groaza produse asupra mea un efect atît de extraordinar de descurajare, încît alergam plîngînd în tăcere, ca un copil. Şi după ce m-am întors cu spatele n-am mai avut curajul să privesc înapoi.

Îmi amintesc că aveam impresia bizară că ei îşi băteau joc de mine, că, de îndată ce voi fi pe punctul de a mă afla în siguranţă, această moarte misterioasă — tot atît de rapidă ca şi fulgerul — va sări după mine, din groapa din jurul cilindrului, şi mă va culca la pămînt.

Capitolul VI

RAZA ARZĂTOARE PE DRUMUL SPRE CHOBHAM

Este încă de neînţeles cum pot marţienii să ucidă oamenii, atît de iute şi de liniştit. Mulţi cred că ei reuşesc să producă într-un fel oarecare o căldură intensă într-un spaţiu de inconductibilitate practic absolută. Această căldură intensă este proiectată printr-o rază, în linie dreaptă, împotriva oricărui obiect pe care şi-l aleg drept ţintă, cu ajutorul unei oglinzi parabolice lustruite, dintr-o compoziţie necunoscută, aproape la fel cum oglinda parabolică a unui far proiectează razele de lumină. Dar nimeni nu a stabilit în mod cert aceste amănunte. Oricare ar fi fost procedeul, este sigur că esenţa acestei arme consta într-o rază de căldură. Căldură şi lumină invizibilă, în loc de lumină vizibilă. Tot ceea ce poate să ardă izbucneşte în flă-cări la atingerea acestei raze, plumbul curge ca apa, fierul se înmoaie, sticla plesneşte şi se topeşte, iar apa fierbe brusc, transformîndu-se în aburi.

În noaptea aceea, aproape patruzeci de oameni zăceau sub lumina stelelor, în jurul gropii, carbonizaţi şi desfiguraţi, deveniţi de nerecunoscut, şi tot timpul nopţii cîmpul dintre Horsell şi Maybury a rămas pustiu, înnegrit de flăcări.

Ştirea masacrului a ajuns la Chobham, Woking şi Ottershaw probabil cam în

acelaşi timp. Cînd s-a întîmplat tragedia, în Woking magazinele erau închise şi un grup de oameni, atraşi de cele auzite, trecuseră peste podul de la Horsell şi înaintau pe drumul dintre mărăcini care duce pînă la cîmpie. Vă puteţi închipui tinerii, gătiţi după terminarea zilei de lucru şi făcînd din această întîm- piare, cum fac de altfel în orice ocazie, un pretext pentru a se plimba împreună şi a se distra. Vă puteţi închipui murmurul glasurilor de-a lungul drumului.

Pînă atunci, desigur, puţini oameni din Woking ştiau despre deschiderea cilindrului, cu toate că bietul Henderson trimisese la Oficiul poştal un curier pe bicicletă, cu o telegramă specială către un ziar de seară.

Pe măsură ce aceşti curioşi veneau, cîte doi sau trei, pe cîmp, întîlneau grupuri mici de oameni vorbind cu însufleţire şi privind la oglinda rotitoare de deasupra gropilor de nisip. Noii veniţi erau, fără îndoială, cuprinşi îndată de aceeaşi agitaţie.

Pe la opt şi jumătate, cînd delegaţia fu distrusă, se aflau acolo o mulţime cam de trei sute de oameni, sau chiar mai mult, în afară de cei care părăsiseră drumul pentru a se apropia şi mai mult de mar- ţieni. Erau şi trei poliţişti, dintre care unul călare, care făceau tot posibilul, conform instrucţiunilor lui Stent, să-i ţină pe oameni la distanţă şi să-i îm- piedice să se apropie de cilindru. Se iscară şi cî- teva proteste, din partea celor mai necugetaţi şi mai nervoşi, pentru care o adunare este întotdea- una o ocazie de scandal şi de debandadă.

Stent şi Ogilvy, temîndu-se de posibilitatea unei ciocniri, telegrafiaseră la cazarma din Horsell, de îndată ce apăruseră marţienii, cerînd ajutorul unei companii de soldaţi pentru a proteja aceste fiinţe ciudate împotriva violenţelor. Apoi ei se înapoia-seră, pentru a conduce acea nefericită delegaţie. Descrierea morţii lor, aşa cum fusese văzută de mulţime, concorda foarte bine cu impresiile mele: cele trei răbufniri de fum verde, zbîrnîitul pro-fund şi izbucnirile de flăcări.

Această mulţime de oameni scăpase dintr-o primejdie mai gravă decît aceea ce mă pîndise pe mine. Salvarea lor fusese o movilă de nisip acope-rită de buruieni, care interceptase partea inferioară a razei arzătoare. Dacă înălţimea oglinzii parabo- lice ar fi fost cu cîţiva metri mai mare, nimeni n-ar fi scăpat cu viaţă, pentru a mai putea să poves- tească întîmplarea. Ei au văzut flăcările, oameni căzînd, şi o mînă invizibilă, ca să spunem aşa, incendiind tufişurile şi înaintînd către ei, în umbra înserării. Atunci, cu un şuierat mai puternic decît zbîrnîitul din groapă, raza trecu chiar pe deasu- pra capetelor lor, aprinzînd vîrfurile fagilor ce mărgineau drumul, făcînd să plesnească cărămizile, spărgînd geamurile, aprinzînd ramele ferestrelor şi sfărîmînd în bucăţi o porţiune din frontonul unei case de lîngă colţul drumului.

La auzul acelui zgomot înnăbuşit, al şuieratului, şi văzînd lumina copacilor aprinşi, mulţimea, cuprinsă de panică, rămase nedecisă cîteva clipe. Pe drum începură să cadă scîntei, aşchii aprinse şi

frunze, ca nişte fulgi de flăcări. Pălăriile şi hainele luau foc. Apoi, venind de pe cîmp, se auzi un stri-găt. Răsunară ţipete şi strigăte şi, deodată, un po-liţist călare veni în galop prin mulţime, cu mîinile încleştate deasupra capului, urlînd.

— Vin spre noi! ţipă o femeie, şi imediat toţi se întoarseră şi, împingîndu-i pe cei din spate, îşi croiră din nou drum spre Woking. Se îmbulzeau orbeşte, ca o turmă de oi. În locul unde drumul deveni mai îngust şi mai întunecos, între taluzu- rile înalte, mulţimea se înghesui şi se iscă o luptă disperată. Nu reuşiră să scape toţi; cel puţin trei fugari, două femei şi un băieţaş, fură trîntiţi şi călcaţi în picioare, şi lăsaţi să moară acolo, în spaimă şi întuneric.

Capitolul VII

CUM AM AJUNS ACASĂ

În ceea ce mă priveşte, nu-mi amintesc din toată această fugă decît că mă izbeam de copaci şi mă poticneam printre tufişuri. În jurul meu totul era cuprins de teroarea invizibilă a marţienilor; neîndurătoarea sabie de foc părea că se răsuceşte în toate părţile, deasupra capului meu, înainte de a coborî şi de a mă lovi de moarte. Am ajuns pe drumul dintre răscruce şi Horsell şi am alergat pe el pînă la răscruce.

În cele din urmă, n-am mai putut face nici un pas; epuizat de violenţa emoţiilor şi a fugii, m-am poticnit şi am căzut pe marginea drumului. Era lîngă podul care trece peste canalul de l-a uzina de gaz. Am căzut şi am rămas nemişcat.

Probabil că am zăcut acolo o bucată de vreme.

M-am ridicat, apoi, foarte nedumerit. O clipă, poate, n-am reuşit să înţeleg cum de ajunsesem lîngă pod. Spaima căzuse de pe mine, ca o haină. Îmi pierdusem pălăria, iar gulerul era desfăcut. Cu cîteva minute mai înainte pentru mine exista- seră doar trei lucruri reale — imensitatea nopţii, a spaţiului şi a naturii, propria mea neputinţă şi groază, şi iminenta apropiere a morţii. Acum, ca şi cum se răsturnase ceva, punctul de vedere se schimbase brusc. Nu avusese loc o trecere perceptibilă de la o stare de spirit la alta. Eram din nou, nemijlocit, fiinţa de fiecare zi — un cetăţean cum-secade şi obişnuit. Cîmpul liniştit, cauza fugii mele, izbucnirea flăcărilor, îmi păreau ca un vis. M-am întrebat dacă toate acestea se întîmplaseră într-adevăr. Nu-mi venea să cred.

M-am ridicat şi am suit, cu paşi nesiguri, panta abruptă a podului. În gînduri îmi stăruia nedumerirea. Muşchii şi nervii păreau storşi de vlagă. Pot să spun că mă poticneam ca un om beat. Un cap se ridică peste umbra podului, apoi apăru un mun- citor care ducea un coş. Lîngă el alerga un băieţaş. Trecu pe lîngă mine, urîndu-mi bună seara. Eram gata să-i vorbesc, dar am tăcut. I-am

răspuns la salut printr-un mormăit nearticulat şi mi-am continuat drumul.

Peste podul de la Maybury trecu în goană, spre sud, un tren, vîrtej de fum alb, colorat de flăcări, omidă lungă de ferestre luminate, făcînd un vacarm asurzitor şi dispărînd. Ciţiva oameni vorbeau în întuneric, la poarta uneia dintre casele de pe mica străduţă numită Oriental Terrace. Totul era atît de real şi de obişnuit! Iar ceea ce lăsasem în urmă era atît de înnebunitor, de fantastic! Astfel de lucruri, îmi spuneam, nu pot să existe.

Probabil că sînt un om cu reacţii ieşite din co-mun. Nu ştiu în ce măsură senzaţiile mele sînt comune. Uneori, încerc o stare foarte ciudată, o detaşare de mine însumi şi de lumea din jur; am impresia că o privesc din exterior, dintr-un loc neînchipuit de îndepărtat, în afară de timp, în afară de spaţiu, în afară de frămîntările şi trage- dia tuturor fenomenelor. Acest sentiment trăia de-osebit de intens în mine în noaptea aceea. Era un alt aspect al visului meu.

Simţeam, ceea ce era şi mai rău, absurditatea totală a seninătăţii mele, şi a morţii fulgerătoare ce plutea acolo, la nici două mile depărtare. Se auzeau zgomotele uzinei de gaz; şi toate lămpile electrice erau aprinse. M-am oprit lîngă grupul de oameni.

— Aveţi veşti de pe cîmpie? zisei eu.

La poartă erau doi bărbaţi şi o femeie.

— Ce? zise unul dintre bărbaţi, întorcîndu-se.

— Ce veşti aveţi de pe cîmpie? zisei eu.

— Nu vii dintr-acolo? întrebară oamenii.

— Oamenii care vin de pe cîmpie parcă au înnebunit, zise femeia, pe deasupra porţii.

— N-aţi auzit despre oamenii din Marte, întrebai eu, despre creaturile acelea din Marte?

— Mulţam. Am auzit destule. Şi toţi trei începură să rîdă.

Mă simţeam ridicol, şi nervos. Am încercat să le spun ceea ce văzusem, dar n-am reuşit. Au început să rîdă din nou de frazele mele întretăiate.

— Veţi auzi în curînd mai multe, zisei eu, con- tinuîndu-mi drumul către casă.

Cînd am ajuns în pragul uşii, soţia mea tresări, văzîndu-mi figura răvăşită. Am intrat în sufragerie, m-am aşezat, am băut puţin vin şi de îndată ce mi-am mai revenit puţin, i-am povestit ceea ce văzusem. Cina, alcătuită din mîncare rece, mă aştepta pe masă, dar a rămas acolo, fără să-i dăm vreo atenţie, în tot timpul cît am povestit cele întîmplate.

— Un lucru este sigur — i-am spus soţiei, pentru a-i îndepărta teama ce i-o inspirasem — ei sînt creaturile cele mai neîndemînatice pe care le-am văzut tîrîndu-se vreodată. Pot să se ascundă în groapă şi să ucidă oamenii care se apropie de ei, dar nu pot să iasă afară... Dar cît de îngrozitori sînt!

— Nu te mai gîndi, dragul meu! zise soţia mea, încreţindu-şi sprîncenele şi luîndu-mi mîna într-a ei.

— Sărmanul Ogilvy! zisei eu. Cînd te gîndeşti că zace acolo mort!

Soţia mea, cel puţin, nu găsea că întîmplările relatate sînt de necrezut. Cînd am văzut că faţa ei devine albă ca varul, m-am oprit brusc.

— S-ar putea să vină şi aici — spunea ea mereu.

Am insistat să bea puţin vin şi am încercat s-o liniştesc.

— Abia dacă se pot mişca, zisei eu.

Am început să o încurajez, pe ea şi pe mine, repe- tînd tot ceea ce îmi spusese Ogilvy despre imposibilitatea adaptării marţienilor pe Pămînt. Am pus accentul mai ales pe dificultatea provocată de gravitaţie. Pe suprafaţa Pămîntului forţa gravitaţiei este de trei ori mai mare decît aceea de pe suprafaţa lui Marte. Un marţian va cîntări, deci, de trei ori mai mult decît pe Marte, cu toate că forţa lui musculară va rămîne aceeaşi. Propriul lui corp va deveni pentru el ca un înveliş de plumb. Aceasta era, întradevăr, părerea generală. A doua zi dimi-neaţă atît ***The Times,*** cît şi ***Daily Telegraph,*** de exemplu, insistau asupra acestui fapt, şi amîndouă treceau cu vederea, cum am făcut şi eu, două influenţe care modificau, în mod evident, situaţia.

Atmosfera pămîntului, acum o ştim, conţine mai mult oxigen sau mult mai puţin argon (oricum am vrea s-o luăm) decît aceea de pe Marte. Influenţa întăritoare a acestui exces de oxigen asupra mar-ţienilor a făcut indiscutabil mult pentru a contrabalansa greutatea mărită a trupului lor. Şi, în al doilea rînd, noi am trecut cu vederea faptul că in-teligenţa cu aplicaţii deosebite la mecanică pe care o aveau marţiemi era în stare să se dispenseze la nevoie de activitatea, musculară.

Pe atunci, eu nu ţineam seama de aceste lucruri, astfel încît raţiunea mea elimina cu totul şansele invadatorilor.

Odată cu vinul şi mîncarea, cu încrederea pe care mi-au dat-o mai întîi masa şi apoi nevoia de a-mi linişti soţia, am devenit pe nesimţite mai curajos şi mai calm.

— Au procedat prosteşte, zisei eu, ţinînd în mînă paharul cu vin. Sînt periculoşi, pentru că sînt, fără îndoială, înnebuniţi de spaimă. Probabil că nu se aşteptau să găsească fiinţe — în nici un caz fiinţe raţionale. În cel mai rău caz, un obuz aruncat în groapă, zisei eu, îi va ucide pe toţi.

Surescitarea intensă provocată de aceste întîm-plări îmi tulburase, fără îndoială, facultăţile perceptive. Îmi amintesc şi acum, cu o claritate extraordinară, masa din seara aceea. Figura blîndă, dar neliniştită a iubitei mele soţii care mă privea pe sub abajurul roz al lămpii, faţa de masă albă, tacî- murile de argint şi paharele de cristal — deoarece pe vremea aceea chiar şi autorii de eseuri filozofice îşi permiteau cîte un mic lux — vinul purpuriu din pahar, toate îmi apar desluşit, ca într-o fotografie. După sfîrşitul mesei am mai rămas de vorbă, mîn- cînd nuci şi fumînd o ţigară, regretînd imprudenţa lui Ogilvy şi deplîngînd laşitatea, mioapă a marţienilor.

La fel ar fi putut să privească lucrurile vreun respectabil „dodo”[1] din insula Mauritius, stînd în cuibul lui şi discutînd despre sosirea unor marinari nemiloşi, în căutare de vînat. „Mîine îi vom ucide cu pliscul, draga mea”.

---

[1] Pasăre uriaşă. Nume ştiinţific: ***dichis ineptus*** (n.r.)

Nu ştiam că era ultima masă civilizată pe care o luam, înaintea multor zile neobişnuite şi teribile.

Capitolul VIII

VINERI NOAPTEA

Pentru mine, dintre toate faptele ciudate şi uimitoare care s-au petrecut în vinerea aceea, faptul cel mai extraordinar a fost îmbinarea obiceiurilor curente ale ordinei noastre sociale cu primele manifestări ale seriei de evenimente care aveau să răstoarne cu totul această ordine. Dacă vineri seara ai fi trasat, cu compasul, un cerc cu o rază de cinci mile în jurul gropilor de nisip de la Woking, mă îndoiesc că ai fi găsit dincolo de el o singură fiinţă omenească ale cărei emoţii sau obiceiuri să fie cît de puţin afectate de către aceşti noi veniţi, cu excepţia vreunei rude a lui Stent sau rudelor celor trei sau patru ciclişti şi londonezi care zăceau morţi pe cîmpie. Mulţi dintre oameni auziseră despre cilindru, desigur, şi discutaseră despre el în clipele de răgaz, dar desigur că ştirea nu produsese sen- zaţia pe care ar fi produs-o un ultimatum adresat Germaniei.

Telegrama sărmanului Henderson, care descria deşurubarea treptată a proiectilului, a fost socotită la Londra, în seara aceea, drept o farsă, iar ziarul respectiv, după ce telegrafiase pentru a primi o confirmare din partea lui şi nu căpătase nici un răspuns — omul era

mort — hotărîse să nu tipărească o ediţie specială.

Chiar şi înăuntrul acestui cerc de cinci mile, marea majoritate a oamenilor rămăseseră indife-renţi. Am arătat, mai înainte, cum au ripostat băr-baţii şi femeia cărora le vorbisem. În tot districtul, oamenii îşi luau masa de prînz şi de seara; mun- citorii, după orele de muncă ale zilei, se ocupau de gradină, copiii, erau trimişi la culcare, tinerii îndrăgostiţi rătăceau pe străzi, studioşii şedeau aplecaţi asupra cărţilor.

Poate că apăruse un zvon pe străzile satului, un nou şi dominant subiect de discuţie prin cîrciumi, şi ici, colo, cîte cineva care auzise, sau chiar vreun martor ocular al ultimelor întîmplări, mai provoca puţină agitaţie, exclamaţii, oarecare alergătură încoace şi încolo; dar, pentru cea mai mare parte a oamenilor, obişnuinţa zilnică de a munci, de a mînca, de a bea, de a dormi, continua la fel ca întotdeauna — ca şi cum pe cer n-ar fi existat nici o planetă Marte. Chiar la gara din Woking, din Horsell sau Chobham, situaţia era aceeaşi.

În gara Woking, pînă la ore tîrzii, trenurile se opreau şi îşi continuau drumul, altele erau trase pe linii laterale, pasagerii coborau şi aşteptau, şi totul îşi urma cursul obişnuit. Un băiat din oraş, încăl-cînd monopolul lui Smith, vindea ziare cu ştirile după-amiezii. Zgomotul tamponării vagoanelor, şuieratul ascuţit al locomotivelor din gară se amesteca cu strigătele de „oameni din Marte!”. Pe la ora nouă veniră în gară cîţiva oameni agitaţi, cu veşti de necrezut, dar nu

pricinuiră o tulburare mai mare decît ar fi făcut-o nişte beţivi. Călătorii către Londra priveau prin ferestrele vagonului în întunericul de afară, şi vedeau doar rare scîntei care licăreau şi dispăreau înspre Horsell, cîte o lumină roşiatică sau o şuviţă subţire de fum ridicîndu-se spre cer, şi se gîndeau că nu se întîmplase nimic deosebit, în afară de vreun incendiu al buruienilor. Abia pe la marginea cîmpiei se putea observa o oarecare tulburare. Acolo, ardeau vreo şase case înspre Woking. Luminile erau aprinse în toate cele trei sate, în casele care dădeau spre cîmp, şi oamenii rămaseră treji pînă în zori.

O mulţime de curioşi continua să stea neîncetat — oamenii veneau şi plecau, dar mulţimea ră- mînea — atît pe podul din Chobham, cît şi pe cel din Horsell. Unul sau doi oameni mai temerari au pornit prin întuneric, după cum s-a aflat mai tîrziu, şi s-au furişat pînă aproape de marţieni; dar nu

s-au mai întors niciodată, deoarece o rază luminoasă, ca raza reflectoarelor unui vas de război, mătura cîmpia, iar raza arzătoare venea imediat după ea. În rest, suprafaţa întinsă a cîmpiei era tăcută şi pustie, iar cadavrele carbonizate rămaseră acolo, în timpul nopţii înstelate, şi a doua zi. Mai mulţi oameni auziră venind dinspre groapă nişte ciocănituri.

Astfel se prezentau lucrurile vineri noaptea. În centru, înfipt ca o săgeată otrăvită în pielea bătrî- nei noastre planete, se afla cilindrul. Dar otrava abia începuse să acţioneze. În jurul cilindrului se întindea cîmpul tăcut, însă fumegind pe alocuri, presărat cu cîteva forme întunecate, care abia se zăreau, ici şi colo, zăcînd în atitudini contorsionate. Din loc în loc mai ardea cîte un tufiş sau copac. Mai departe, un cerc de oameni care începuseră să se agite; flăcă- rile încă nu ajunseseră dincolo de acest cerc. În restul lumii, viaţa îşi continua cursul ei, cum făcea de nenumăraţi ani. Febra războiului, care va închide vinele şi arterele, care va ucide nervii şi va distruge creierii, încă nu-şi spusese cuvîntul.

În tot cursul nopţii, marţienii ciocăniră şi se agitară, neobosiţi, fără să doarmă, lucrînd şi pregătin- du-şi maşinile; din cînd în cînd se ridica către cerul înstelat o răbufnire de fum alb-verzui.

Pe la ora unsprezece, o companie de soldaţi trecu prin Horsell şi se desfăşură la marginile cîmpiei, pentru a forma un cordon. Mai tîrziu, o a doua companie trecu prin Chobham pentru a se desfăşura pe partea de nord a cîmpiei.

Mai mulţi ofiţeri de la barăcile din Inkerman veniseră pe cîmp mai devreme, în cursul dimineţii, şi se vorbea că unul dintre ei, maiorul Eden, dispăruse. Colonelul care comanda regimentul veni pînă la podul dinspre Chobham şi, pe la miezul nopţii, începu să strîngă informaţii de la mulţime. Autorităţile militare îşi dădeau seama, desigur, de seriozitatea lucrurilor. Pe la ora unsprezece, spuneau ziarele de a doua zi dimineaţa, porniseră de la Aldershot un escadron de

cavalerie, două de puşcaşi, şi cam patru sute de oameni din regimentul de la Cardigan.

Cîteva secunde după miezul nopţii, mulţimea de pe drumul dinspre Chertsey şi dinspre Woking văzu o stea căzînd din văzduh în pădurea de pini dinspre nord-vest. Avea o culoare verzuie, şi strălucea ca un fulger de vară. Era cel de al doilea cilindru.

Capitolul IX

LUPTA ÎNCEPE

În amintirea mea ziua de sîmbătă trăieşte ca o zi de aşteptare. De fapt, a fost o zi de moleşeală, caldă, înnorată, şi, după cîte mi s-a spus, cu fluctuaţii rapide ale barometrului. Dormisem puţin, cu toate că soţia mea reuşise să doarmă, şi m-am sculat devreme. M-a dus în grădină, înainte de micul dejun, încordîndu-mi auzul, dar dinspre cîmp nu se auzea decît o ciocîrlie.

Lăptarul veni ca de obicei. Auzindu-i zgomotul căruţei, m-am dus pînă la gard, să-l întreb despre ultimele veşti. Mi-a spus că în timpul nopţii mar- ţienii fuseseră înconjuraţi de trupe şi că se aşteptau tunurile. Apoi, ca o notă familiară şi liniştitoare, am auzit trenul care se îndrepta spre Woking.

— Nu vor fi ucişi, zise lăptarul, dacă aceasta se va putea evita.

Cum vecinul meu intra în grădină, am stat cîtva timp de vorbă cu el, apoi am intrat în casă pentru micul dejun. Era o dimineaţă dintre cele mai obişnuite. Vecinul meu era de părere că în cursul zilei trupele vor reuşi să-i captureze sau să-i distrugă pe marţieni.

— Păcat că este atît de greu să te apropii de ei, zise el. Ar fi interesant să aflăm cum trăiesc ei pe altă planetă; am putea să învăţăm cîte ceva.

Veni pînă la gard, întinzîndu-mi o mînă de fragi, căci era un grădinar nu numai pasionat, dar în aceeaşi măsură şi generos. Totodată, îmi vorbi despre incendiul pădurilor de pini de lîngă Byfleet Golf Links.

— Se spune, zise el, că acolo a mai căzut unul dintre Obiectele acelea blestemate, numărul 2. Dar şi unul era prea destul! Cei de la asigurări vor avea de plătit, nu glumă, pînă se va restabili ordinea. Vorbind, el rîdea cu aerul celei mai bune dispoziţii. Adăugă că pădurile continuau să ardă şi îmi arătă un nor de fum. Pămîntul va frige sub picioare zile întregi, din cauza covorului gros al acelor de pini şi al ierbii, zise el, apoi, redevenind serios, murmură: Bietul Ogilvy!

După dejun, în loc să lucrez, m-am hotărît să cobor către cîmp. Sub podul de cale ferată, am întîl- nit un grup de soldaţi — cred că erau genişti — oameni cu chipie mici şi rotunde, cu tunici roşii, murdare şi descheiate, lăsînd să se vadă cămăşile albastre, cu pantaloni de culoare închisă şi cu ghete care ajungeau pînă la pulpe. Mi-au spus că nimeni nu era lăsat să treacă peste canal şi, privind

de-a lungul drumului, spre pod, am văzut pe unul din- tre oamenii regimentului de la Cardigan stînd acolo de sentinelă. Am stat de vorbă cîtva timp cu sol-daţii; le-am povestit cum îi văzusem cu o seară înainte pe marţieni. Nici unul dintre ei nu-i văzuse şi nu aveau decît idei vagi despre ei, aşa că m-au asaltat cu întrebări. Mi-au spus că nu ştiau cine ordonase mişcările de trupe; credeau că se iscase o neînţelegere la Horse Guards. Un genist obişnuit este în general mai bine instruit decît ceilalţi sol- daţi, şi el au pornit să aprecieze, cu oarecare com-petenţă, condiţiile particulare ale unei eventuale lupte. Le-am descris raza arzătoare, şi au început să discute între ei.

— Eu cred că trebuie să ne furişăm, adăpostiţi, şi apoi să sărim pe ei, zise unul.

— Ia mai taci! zise altul. La ce bun să te mai adăposteşti împotriva razei arzătoare? Ai să te prăjeşti! Noi trebuie să ne apropiem atît cît ne permite terenul, şi apoi să săpăm o tranşee.

— Ia mai lasă-mă cu tranşeele tale! Tu nu vezi decît tranşee; ar fi trebuit să te naşti iepure, Snippy.

— Şi chiar n-au gît de loc? zise un al treilea, pe neaşteptate, un om mărunt, brunet şi taciturn, care fuma dintr-o pipă.

Mi-am repetat descrierea.

— Caracatiţe, zise el, asta cred eu că sînt. Se spune că pescuiesc oameni... De data asta ne vom lupta cu peştii!

— Nu este nici o crimă să ucizi asemenea animale, zise cel care vorbise primul.

— De ce să nu bombardăm imediat creaturile astea blestemate şi să terminăm cu ele? zise omuleţul brunet. Nu putem şti ce sînt în stare să facă.

— Unde sînt obuzele tale? zise cel care vorbise primul. Nu mai este vreme de pierdut. Trebuie să ne năpustim asupra lor, asta e părerea mea, şi cît mai curînd.

Cam acestea erau discuţiile lor. I-am părăsit, după cîteva clipe, şi m-am dus la gară, să cumpăr toate ziarele de dimineaţă pe care le puteam găsi.

Dar nu voi plictisi cititorul cu o descriere a ace- lei dimineţi, şi a după-amiezei şi mai lungi. Nu am reuşit să arunc o privire asupra cîmpului, deoarece pînă şi turnurile bisericilor din Horsell şi Chobham erau în mîinile autorităţilor militare. Soldaţii că- rora m-am adresat nu ştiau nimic; ofiţerii erau enigmatici şi preocupaţi. I-am găsit pe oamenii din oraş în deplină siguranţă, din

cauza prezenţei militarilor, şi am auzit pentru prima dată de la Marshall, tutungiul, că fiul lui era printre morţii de pe cîmp. Soldaţii i-au obligat pe oamenii de la margi-

nea salului Horsell să-şi încuie şi să-şi părăsească locuinţele.

M-am întors cam pe la ora două, pentru masa de prînz, foarte obosit, deoarece, după cum am mai spus, ziua era extrem de călduroasă şi înnăbuşi- toare; ca să mă răcoresc, am făcut după-amiază o baie rece. Pe la patru şi jumătate m-am dus la gară să cumpăr un ziar de seară, căci ziarele de dimineaţă nu dăduseră decît o descriere foarte inexactă a morţii lui Stent, Henderson, Ogilvy şi a celorlalţi. Dar am găsit prea puţine date pe care nu le ştiam. Marţienii nu se arătau de loc. Păreau ocupaţi acolo, în groapa lor, de unde se auzeau ciocănituri şi ieşeau dîre de fum. Probabil că se pregăteau de luptă. ,,S-a încercat din nou să li se semnalizeze, dar fără succes”, era formula stereo-tipă a ziarelor. Un genist mi-a spus că aceste încercări au fost făcute de un om, adăpostit într-un şanţ, cu o flamură aşezată în vîrful unei prăjini lungi. Marţienii au acordat acestor avansuri tot atîta atenţie cîtă am acorda noi mugetelor unei vaci.

Trebuie să mărturisesc că văzînd armata, pregătirile de luptă, mă simţeam din ce în ce mai cura- jos. Imaginaţia mea, devenind războinică, îi zdrobi pe invadatori în diferite chipuri; îmi reveniseră visele de bătălii şi de eroism ale copilăriei. În momentul acela credeam că lupta este inegală. Marţienii păreau extrem de neputincioşi în groapa aceea a lor.

Pe la ora trei, se auziră lovituri de tun, la inter-vale regulate, dinspre Chertsey sau Addlestone. Am aflat că pădurile

aprinse de pini, în care căzuse cel de al doilea cilindru, erau bombardate, în speranţa că Obiectul va putea fi distrus înainte de a se deschide. Totuşi, abia pe la ora cinci un tun de   cîmp fu adus la Chobham, pentru a fi folosit împotriva primului grup de marţieni.

Pe la ora şase seara, în timp ce luam ceaiul împreună cu soţia mea, pe verandă, discutînd cu

aprindere despre bătălia care ne ameninţa, am auzit un bubuit înnăbuşit venind de pe cîmp, şi, imediat după el, o izbucnire de foc. La scurt timp se auzi, foarte aproape de noi, un trosnet puternic, prelung, care zgudui pămîntul; repezîndu-mă afară pe pajişte, am văzut vîrfurile copacilor de lîngă Oriental College izbucnind în flăcări roşii şi fum, şi turnul bisericuţei de alături prăbuşindu-se în ruine. Turla unei clădiri de alături dispăruse, iar acoperişul colegiului arăta ca după bombardamentul cu un tun de o sută de tone. Unul dintre hornurile casei noastre plesni, ca atins de o schijă, se sparse, şi o bucată din el căzînd peste ţigle împrăştie o grămadă de sfărîmături roşii pe stratul de flori de lîngă fereastra odăii mele de lucru.

Am rămas, soţia mea şi cu mine, uluiţi. Apoi, mi-am dat seama că toată creasta dealului Maybury putea să fie acum atinsă de raza ar- zătoare a marţienilor, deoarece Oriental College fusese înlăturat din cale.

Am apucat-o atunci pe soţia mea de braţ şi, fără nici o explicaţie, am tîrît-o după mine afară, pe drum. Apoi am scos-o şi pe servitoare, spunîndu-i că mă voi duce eu sus să-i aduc lada pe care o cerea cu insistenţă.

— Nu mai putem să rămînem aici, i-am spus; şi, în timp ce vorbeam, focul reîncepu, pentru o clipă, pe cîmp.

— Dar unde ne vom duce? zise soţia mea, îngrozită.

Mă gîndeam, năucit. Apoi mi-am amintit de verii ei din Leatherhead.

— La Leatherhead! am strigat, peste zgomotul care se auzea din nou.

Ea îşi întoarse privirile în josul dealului. Oamenii ieşeau, nedumeriţi, din casele lor.

— Cum vom ajunge la Leatherhead? zise ea.

La poalele dealului, nişte ostaşi treceau călare pe sub podul de cale ferată; trei intrară, în galop, prin porţile deschise de la Oriental College; alţi

doi descălecără, şi începură să alerge din casă în casă. Soarele, strălucind prin fumul care se ridica din vîrful copacilor, părea sîngeriu, şi arunca o lumină sinistră şi neobişnuită peste toate lucrurile.

— Stai aici, zisei eu; aici eşti în siguranţă; şi am pornit în grabă spre Spotted Dog, deoarece ştiam că hangiul avea un cal şi un docar. Alergam, dîndu-mi prea bine seama că într-o clipă toată lumea de pe această parte a dealului se va pune în mişcare. L-am găsit pe hangiu la tejghea, cu totul neştiutor de ceea ce se petrecea dincolo de hanul lui. Un om, stînd cu spatele la mine, vorbea cu el.

— Trebuie să-mi daţi o liră, zise hangiul, şi nu am pe nimeni care să conducă docarul.

— Îţi dau două lire, zisei eu, peste umărul străi-nului..

— De ce?

— Şi ţi-l aduc înapoi către miezul nopţii!

— Doamne! zise hangiul; dar ce-i graba asta? Este o afacere pe cinste pentru mine. Două lire şi mi-l aduci înapoi? Dar ce s-a întîmplat?

I-am explicat în grabă că trebuia să-mi părăsesc casa, şi am obţinut astfel docarul. În clipa aceea, nu mi se părea atît de urgent ca hangiul să-şi părăsească şi el casa. Am avut grijă să obţin docarul imediat, am dus calul de căpăstru de-a lungul drumului şi, lăsîndu-l în grija soţiei mele şi a servitoarei, m-am repezit în casă şi am împachetat cîteva lucruri de valoare, argintăria şi altele. În acest timp, fagii de lîngă casă ardeau, iar din

gardurile de pe drum se ridicau limbi roşii de flăcări.   În timp ce eram ocupat cu aceste treburi, apăru în goană unul dintre ostaşii care descălecaseră. El umbla din casă în casă, prevenind pe oameni să plece. Tocmai trecea, cînd am ieşit pe uşa din faţă, cărîndu-mi comorile înfăşurate într-o faţă de masă. Am strigat după el:

— Ce noutăţi?

Se întoarse, cu ochii holbaţi, îngînă ceva „că au ieşit cu un fel de capac de oală”, şi continuă să alerge spre poarta casei din vîrîul dealului. Un vîrtej neaşteptat de fum negru, trecînd de-a curmezişul drumului, îl ascunse pentru o clipă vederii. Am alergat la poarta vecinului, am bătut, şi am descoperit ceea ce ştiam de altfel de mai înainte, anume că plecase împreună cu soţia lui la Londra şi îşi încuiaseră casa. Am intrat din nou la mine acasă, după cum promisesem, să aduc lada servitoarei; i-am tîrît-o afară, i-am aşezat-o ală- turi, la spatele docarului, apoi am apucat hăţurile şi m-am urcat alături de soţia mea, în faţă. După o clipă, ieşisem din goana fumului şi zgomotului şi coboram panta opusă a dealului Maybury, către Old Woking.

În faţa noastră se întindea o privelişte liniştită şi însorită, cu holde de grîu de fiecare parte a drumului: firma hanului Maybury se legăna uşor. În faţa mea era trăsura medicului. Ajuns la poalele dealului, mi-am întors capul să privesc la panta pe care o părăseam. În aerul liniştit se ridicau nori groşi de fum negru, întrerupţi de limbi roşii de foc, aruncînd umbre negre pe vîrfurile copa- cilor înverziţi. Fumul se şi întinsese departe, spre răsărit şi apus, spre pădurile de pini de la Byfleet de la răsărit, şi spre satul Woking, de la apus. Drumul era presărat de oameni care alergau către noi. Foarte slab, dar foarte desluşit se auzeau acum, prin aerul liniştit şi fierbinte, bubuitul unui tun, care apoi încetă, şi pocniturile intermitente ale puştilor. Probabil că

marţienii incendiau tot ceea ce şedea în calea razei lor arzătoare.

Cum nu sînt un vizitiu încercat, am fost silit să-mi îndrept imediat atenţia asupra calului. Cînd m-am întors din nou să privesc, fumul negru se ascunsese după cel de al doilea deal. Am îndemnat calul cu biciul, apoi i-am dat frîul liber, pînă cînd am lăsat Woking şi Send între noi şi răfuirea aceea violentă. Între Woking şi Send am ajuns din urmă şi am întrecut trăsura medicului.

Capitolul X

ÎN FURTUNĂ

Leatherhead se află cam la douăsprezece mile depărtare de Maybury Hill. În aer plutea mirosul de fîn, deasupra păşunilor bogate de dincolo de Pyrford, şi, de fiecare parte a drumului, gardurile vii erau împodobite, vesel, cu o mulţime de măceşi. Tirul masiv care izbucnise în timp ce coboram dealul Maybury încetase tot atît de brusc precum începuse, lăsînd seara liniştită şi plină de pace. Am ajuns fără nici o piedică la Leatherhead, pe la ora nouă şi calul s-a odihnit o oră, în timp ce am luat cina împreună cu verii mei, lăsîndu-le-o pe soţia mea în grijă.

În tot timpul călătoriei, soţia mea fusese neobişnuit de tăcută, şi părea copleşită de prevestiri rele. I-am vorbit, încercînd s-o liniştesc, arătîndu-i că marţienii erau legaţi de acea groapă prin greu-tatea lor excesivă, şi că, în cel mai

rău caz, nu puteau decît să se tîrască puţin afară din ea; dar ea îmi răspundea numai în monosilabe. Dacă n-ar fi fost promisiunea pe care i-o făcusem hangiului, cred că m-ar fi rugat să rămîn peste noapte în Leatherhead. O, de aş fi rămas! Cînd ne-am despărţit, faţa ei — îmi amintesc bine — era extrem de albă.

În ceea ce mă priveşte, trăisem toată ziua într-o surescitare febrilă. Îmi pătrunsese în sînge ceva foarte asemănător cu febra războinică care cuprinde uneori o comunitate civilizată şi, în sinea mea, nu eram prea supărat că trebuia să mă întorc în noap- tea aceea la Maybury. Îmi era chiar teamă că împuşcăturile pe care le auzisem ar fi putut însemna exterminarea invadatorilor din Marte. Pot să-mi exprim mai bine starea de spirit, spunînd că doream să fiu de faţă la moartea lor.

Cînd am pornit la drum, ceasul arăta aproape unsprezece. Noaptea era neobişnuit de întunecoasă; pentru mine, care ieşeam din casa luminată a veri- lor mei, părea cu adevărat neagră şi tot atît de fierbinte şi înnăbuşitoare ca şi ziua care trecuse. Norii zburau în goană pe cer, cu toate că nici o adiere nu mişca arbuştii din jur. Servitorul verilor mei aprinsese amîndouă felinarele. Din fericire, cunoşteam foarte bine drumul. Soţia mea rămase în lu- mina din pragul uşii şi mă privi pînă cînd m-am suit în docar. Apoi se întoarse brusc şi intră în casă, lă- sîndu-i pe verii mei să-mi ureze drum bun.

M-am simţit puţin cam deprimat, la început, fiind molipsit de temerile soţiei

mele, dar în scurt timp gîndurile mi s-au oprit din nou asupra marţienilor. În clipa aceea, nu ştiam absolut nimic despre evoluţia luptei din timpul serii. Nu cunoşteam nici măcar împrejurările care precipitaseră conflictul. În timp ce treceam prin Ockham (acesta era drumul pe care mă întorceam, nu prin Send Old Woking), am văzut, de-a lungul orizontului, spre apus, o lumină sîngerie, care, în timp ce mă apropiam, se ridica încet pe cer. Norii mişcători ai furtunii care se apropia se amestecau acolo cu mase de fum negru şi roşu.

Strada Ripley era pustie şi, în afară de cîteva ferestre luminate, satul nu arăta nici un semn de viaţă; abia am reuşit să evit un accident, la coti- tura drumului spre Pyrford, unde un grup de oa- meni şedeau cu spatele la mine. Nu mi-au spus nimic, cînd am trecut pe lîngă ei. Nu ştiu dacă ei aveau cunoştinţă de cele întîmplate dincolo de deal, şi nu ştiu nici dacă locuinţele tăcute pe lîngă care treceam în drumul meu dormeau în pace, sau eram părăsite, pustii, sau erau bîntuite de teroarea nopţii.

De la Ripley pînă la Pyrford nu am putut să mai văd lumina roşie, deoarece am trecut prin valea Wey. Cînd am urcat micul deal de după biserica din Pyrford, lumina mi-a apărut din nou, iar copacii din jurul meu fremătau la primele semne ale fur-tunii care se apropia. Atunci am auzit bătînd miezul nopţii la biserica din Pyrford, pe care o lăsasem în urmă, apoi mi-a apărut silueta dealului Maybury, cu vîrful copacilor şi ale acoperişurilor profilîndu-se negre şi precise pe cerul înroşit.

Chiar în timp ce priveam la aceste contururi, o flacără verzuie, sinistră, lumină în jurul meu dru-mul, lăsînd să se vadă pădurile îndepărtate dinspre Addlestone. Am simţit hăţurile smucindu-se. Norii grăbiţi fură parcă sfîşiaţi de o fîşie verde de foc, care le ilumină învolburarea căzînd apoi pe cîmp, în stînga mea. Era cea de a treia stea căzătoare!

După o clipă, izbucni un violet orbitor, prin contrast, şi se aprinse primul fulger al furtunii care se apropia; tunetul izbucni deasupra capului meu ca o rachetă. Calul, luînd zăbala între dinţi, o porni în goană.

Am pornit pe panta uşoară care coboară pînă la poalele dealului Maybury. Fulgerele, o dată pornite, continuară într-o succesiune rapidă, cum nu mai văzusem niciodată. Bubuiturile succesive ale tunetelor, cu acompaniament de trosnituri ciudate, păreau mai curînd zgomotele unei gigantice maşini electrice, decît ecourile unor tunete obişnuite. Izbucnirile de lumină erau orbitoare şi mă năuceau, iar o grindină măruntă îmi biciuia obrajii, în timp ce cobo- ram panta.

La început, n-am privit nimic altceva decît dru-mul din faţa mea, dar apoi, deodată, atenţia mi-a fost atrasă de o formă care se mişca cu repeziciune, în jos, pe coasta opusă a dealului Maybury. Am crezut, mai întîi, că este acoperişul ud al unei case, dar un fulger, venind imediat după un altul, îmi ajută să văd că forma avea o mişcare rapidă de ro-taţie. Probabil că era o iluzie optică — o clipă de întuneric care te năucea, apoi,

într-un fulger ca lumina zilei, clădirea roşie a Orfelinatului, lîngă vîrful dealului, crestele verzi ale pinilor, şi acest obiect necunoscut, ivindu-se clar, precis, strălucitor.

Ce mi-a fost dat să văd! Cum aş putea să-l descriu? Un tripod monstruos, mai înalt decît o casă cu mai multe etaje, păşea peste pinii tineri, strivindu-i în drum; o maşină mişcătoare, de metal lucitor, înaintînd peste tufişuri; din corpul ei atîrnau cabluri articulate, de oţel, şi zăngănitul asurzitor se amesteca cu zgomotul tunetelor. Un fulger, şi maşina îmi apăru limpede, păşind cu două picioare deodată, pentru a dispare şi a reapare din nou aproape imediat, la o sută de metri mai aproape, o dată cu fulgerul următor. Vă puteţi închipui un taburet cu trei picioare care se apleca şi păşea zgomotos pe suprafaţa pămîntului? Era impresia pe care am avut-o atunci, în lumina fulgerelor. Dar, în locul unui taburet, închipuiţi-vă un uriaş trup mecanic, aşezat pe trei picioare.

Apoi, deodată, pinii pădurii din faţa mea fură daţi deoparte şi de alta, ca nişte trestii subţiri printre care şi-ar deschide drumul un om; fură smulşi şi culcaţi la pămînt, şi apăru un al doilea tripod uriaş, năpustindu-se, după cum mi se părea, de-a dreptul către mine. Iar eu goneam, în galopul calului, drept către el! La vederea celui de al doilea monstru, mi-am pierdut capul de-a binelea; fără să mă opresc, pentru a mai privi, am smucit cu putere hăţurile ca să întorc calul spre dreapta şi în clipa următoare docarul s-a rostogolit peste cal; hulubele s-au sfărîmat cu zgomot, iar eu am fost aruncat într-o parte, căzînd într-o băltoacă.

M-am ridicat aproape imediat şi m-am ghemuit, cu picioarele încă în apă, sub un boschet de grozamă. Calul zăcea

nemişcat (îşi frînsese gîtul, bietul animal!) şi la lumina fulgerelor vedeam masa neagră a docarului răsturnat şi conturul unei roţi care se mai învîrtea încet. În clipa următoare, uriaşa maşină trecu pe lîngă mine şi urcă dealul către Pyrford.

Văzut de aproape, colosul avea o înfăţişare extrem de stranie, căci nu era un simplu mecanism insen-

sibil, înaintînd pe drum. Şi totuşi, era o maşină, cu un zăngănit metalic şi răsunător, şi avînd nişte tentacule lungi, flexibile şi lucitoare (una dintre ele ţinea un pin tînăr), care se legănau, zgomotoase, în jurul acestui trup bizar. În timp ce păşea, maşina îşi alegea drumul, iar scufia de bronz aşezată deasupra ei se mişca încoace şi încolo, ca un cap care priveşte de jur împrejur. În spatele corpului prin-cipal se afla o cutie imensă de metal alb, ca un uriaş coş pescăresc: cînd monstrul trecu pe lîngă mine, din încheieturile membrelor răbufnea un fum verde, Într-o clipă, tripodul se îndepărtă.

Atît am văzut, atunci foarte vag, sub scurtele ţîş- niri ale fulgerelor, în succesiunea de lumină orbitoare şi întuneric profund.

Trecînd pe lîngă mine, colosul scoase un urlet puternic, asurzitor, care acoperi tunetul: „Aluu! aluu!”, şi în clipa următoare îl ajunse din urmă pe tovarăşul lui, la o jumătate de milă depărtare; apoi se aplecară amîndoi asupra unui obiect care se afla pe cîmpie. Sînt sigur că obiectul era cel de al treilea din cei zece cilindri trimişi de marţieni pe pămînt.

Am rămas cîteva minute în ploaie şi întuneric, privind, prin lumina intermitentă, la aceste fiinţe monstruoase de metal care se mişcau în depărtare, pe deasupra arbuştilor. Începuse să cadă o grindină măruntă şi, după cum se înteţea sau se rărea, formele lor apăreau cînd înceţoşate, cînd mai lămurite. Din cînd în cînd, fulgerele se opreau şi noaptea le înghiţea cu totul.

Eram leoarcă de ploaie şi de apa din băltoaca în care intrasem. A trecut cîtva timp pînă cînd, risi- pindu-mi-se uluiala, am putut să mă ridic pe un loc mai înalt şi mai uscat şi să mă gîndesc la primejdia iminentă.

Nu departe de mine se afla o colibă mică de lemn, cu o singură încăpere, înconjurată de cîteva stra-

turi cu cartofi. Am reuşit, în cele din urmă, să mă ridic în picioare; aplecat din şale şi folosind fiecare adăpost m-am apropiat în goană de colibă. Am bătut în uşă, dar n-am izbutit să mă fac auzit de cei dinăuntru (dacă înăuntru era cineva), astfel că după cîtva timp am renunţat şi, strecurîndu-mă cea mai mare parte a drumului printr-un şanţ, am reuşit să trec neobservat de aceste maşini monstruoase, pînă la pădurea de pini dinspre Maybury.

Mi-am continuat drumul la adăpostul pădurii, ud şi tremurînd de frig, către propria mea casă. Orbecăiam printre copaci încercînd să ghicesc cărarea. Pădurea era învăluită în beznă, căci fulgerele deveniseră mai rare, iar grindina, care se revărsa într-un adevărat torent, cădea în coloane prin golurile frunzişului bogat.

Dacă mi-aş fi dat bine seama de semnificaţia celor văzute, ar fi trebuit să încerc imediat să-mi găsesc drumul spre Street Chobham, înapoindu-mă astfel la soţia mea, în Leatherhead. Dar m-au împiedicat, în noaptea aceea, atît straniile împrejurări, cît şi deplorabila mea stare fizică; eram zdrobit, obosit, ud pînă la piele, asurzit şi orbit de furtună.

În minte îmi plutea, neclară, ideea de a mă întoarce la mine acasă, şi aceasta era un motiv suficient pentru a mă hotărî. M-am poticnit printre copaci, am căzut într-un şanţ, mi-am zdrobit genunchii de o scîndură, şi în cele din urmă am ieşit, bălăcin- du-mă, pe drumul care coboară de la College Arms. Spun bălăcindu-mă, deoarece apa se scurgea, împreună cu nisipul, pe coasta dealului, într-un şuvoi

noroios. În întuneric, un om se ciocni de mine, gata să mă trîntească pe spate.

Omul scoase un strigăt de spaimă, sări într-o parte şi o luă la goană, mai înainte de a-mi fi venit în fire ca să-i vorbesc. Furtuna era atît de violentă în acel loc, încît cu mare greutate am reuşit să urc dealul. M-am tras lîngă gardul din stînga şi, ţinîn- du-mă de el, am putut să-mi continui drumul.

Aproape de vîrf, am călcat pe ceva moale şi, la lumina unui fulger, am văzut lîngă picioarele mele o grămadă de haine negre şi o pereche de ghete. Lumina fulgerului dispăru înainte de a putea desluşi mai bine poziţia în care zăcea necunoscutul. Am rămas locului, aşteptînd fulgerul următor. Cînd lumina ţîşni din nou, am văzut că era un om robust, îmbrăcat simplu, dar nu zdrenţuros; capul îi era adus sub trup, şi omul zăcea ghemuit lîngă gard, ca şi cum ar fi fost aruncat acolo cu violenţă.

Stăpînindu-mi repulsia firească a omului care nu mai atinsese niciodată un cadavru, m-am aplecat şi l-am întors cu faţa în sus, ca să văd dacă îi mai bătea inima. Era mort de-a binelea. Se pare că îşi frînsese grumazul. Cînd fulgerul lumină pentru a treia oară, i-am văzut chipul. Am sărit în picioare. Era hangiul de la Spotted Dog, al cărui docar îl închiriasem.

Am păşit cu băgare de seamă peste el, şi mi-am continuat drumul către vîrful dealului. Am lăsat în urmă postul de poliţie şi College Arms, îndreptîn- du-mă spre casa mea. Nu se mai vedea nimic arzînd pe coasta dealului, cu toate că de pe cîrnp continua să se vadă o lumină roşie şi un vîrtej roşcat de fum, ridicîndu-se în bătaia grindinei. Atît cît puteam să văd la lumina fulgerelor, casele din jurul meu erau în cea mai mare parte neatinse. Lîngă College Arms, în mijlocul drumului, zăcea un morman întunecat.

Mai jos, către podul Maybury, se auzeau glasuri şi zgomot de paşi, dar n-am avut curajul să strig sau să mă îndrept într-acolo. Am descuiat uşa, am

intrat, am închis uşa în urma mea, încuind-o cu cheia, m-am îndreptat, clătinîndu-mă, spre scară şi m-am aşezat jos. Nu vedeam în faţa ochilor decît monştrii metalici, umblînd de colo-colo, şi cadavrul zdrobit de lîngă gard.

M-am ghemuit la picioarele scării, cu spatele rezemat de perete, dîrdîind violent.

Capitolul XI

LA FEREASTRA

Am spus mai înainte că furtuna emoţiilor mele are darul să înceteze de la sine. După cîtva timp, mi-am dat seama că eram îngheţat şi ud, şi că pe covorul scării se formaseră în jurul meu mici băltoace de apă. M-am ridicat, aproape mecanic, m-am dus în sufragerie şi am băut puţin whisky, apoi m-am gîndit să-mi schimb hainele.

După ce m-am schimbat, am urcat în camera mea de lucru, fără să pot spune în ce scop o făceam. Fereastra camerei mele dă, pe deasupra copacilor şi a căii ferate, spre cîmpul din Horsell. În graba plecării noastre, rămăsese deschisă. Coridorul era întunecat şi, prin contrast cu imaginea din cadrul ferestrei, întreaga încăpere părea stăpînită de un întuneric de nepătruns. M-am oprit brusc în prag.

Furtuna trecuse. Turnurile lui Oriental College dispăruseră, ca şi pinii din jur şi departe; se vedea cîmpul din jurul gropilor de nisip luminat de o strălucire roşie şi vie. În această lumină, se mişcau neîncetat, încoace şi încolo, nişte forme enorme şi negre, groteşti şi stranii.

Era ca şi cum întreaga regiune din direcţia aceea fusese într-adevăr cuprinsă de flăcări — o coastă întinsă de deal, presărată cu mici limbi de foc agitîndu-se şi răsucindu-se sub rafalele furtunii care începea să se potolească, şi aruncînd reflexe roşii pe norii călători de deasupra. Din cînd în cînd, cîte o

trîmbă de fum, de la vreun incendiu mai apropiat, trecea prin faţa ferestrei mele, ascunzînd formele marţienilor. Nu puteam să văd ce anume făceau, nici să le desluşesc prea bine formele, şi nici să recunosc obiectele negre care îi preocupau. Nu puteam să văd nici focul din apropiere, cu toate că reflexele lui

dansau pe peretele şi pe tavanul camerei mele. În aer plutea, răşinos şi pătrunzător, un miros de ars.

Am închis fără zgomot uşa şi m-am furişat către fereastră. Pe măsură ce mă apropiam de ea, perspectiva se deschidea pînă a cuprins, într-o parte, casele din jurul gării Woking, şi de cealaltă parte, pădurile de pin, carbonizate şi înnegrite, din Byfleet. La poalele dealului se vedea o lumină, pe calea ferată, aproape de pod, şi multe dintre casele aşe- zate de-a lungul drumului spre Maybury şi pe stră- zile de lîngă gară erau nişte ruine în flăcări. La început, lumina de pe calea ferată m-a nedumerit: era puternică, lîngă un morman întunecat avînd, spre dreapta, un şir de dreptunghiuri galbene. Apoi am recunoscut un tren sfărîmat, cu partea din faţă distrusă, incendiată, şi cu ultimele vagoane încă pe şine.

Între aceste trei centre principale de lumină, casele, trenul şi regiunea incendiată dinspre Chobham, se întindeau spaţii neregulate de întuneric, întrerupte ici şi colo de fîşii de pămînt care ardeau înnăbuşit, fumegînd. Întinderea neagră, presărată cu flăcări, forma un spectacol dintre cele mai ciudate. Îmi amintea, mai mult decît orice, priveliştea fabricilor de ceramică în timpul nopţii. La început, n-am putut să desluşesc nici un om, cu toate că îmi încordam privirea să descopăr vreunul. Mai tîrziu, am văzut, în lumina gării din Woking, cîteva forme negre care alergau, una în urma alteia, de-a lungul liniei.

Acest haos de flăcări era, deci, micul univers unde trăisem în siguranţă ani de zile! Încă nu ştiam ce se întîmplase în

ultimele şapte ore; şi nici nu cunoşteam, cu toate că începusem să bănuiesc, legătura dintre coloşii mecanici şi făpturile greoaie, leneşe, pe care le văzusem prelingîndu-se din cilindru. Cu un ciudat sentiment de curiozitate impersonală, mi-am întors fotoliul spre fereastră şi m-am aşezat, privind către regiunea întunecată, şi mai ales către cele trei forme negre şi gigantice care se agitau încoace şi încolo, în lumina din jurul gropilor de nisip.

Păreau că desfăşoară o activitate intensă. Am început să mă întreb ce puteau să fie aceşti coloşi. Erau oare nişte mecanisme dotate cu raţiune? Ştiam că faptul este cu neputinţă. Sau în fiecare maşină se afla cîte un marţian, care o conducea, o dirija, o folosea, la fel cum creierul unui om conduce mişcările trupului? Am început să le compar cu maşinile construite de oameni, să mă întreb, pentru prima oară în viaţa mea, ce impresie poate să producă un cuirasat sau o maşină cu aburi unui animal inferior inteligent.

Furtuna limpezise cerul şi pe deasupra fumului care se ridica din pămîntul incendiat se zărea Marte, ca un mic punct tot mai palid, îndreptîndu-se către apus. Un soldat pătrunse în grădina mea. Am auzit un zgomot uşor şi, trezindu-mă din letargia care mă cuprinsese, am privit în jos şi am văzut o formă nedesluşită căţărîndu-se pe gard. La vederea unei fiinţe omeneşti, toropeala mi-a dispărut, şi m-am aplecat nerăbdător pe fereastră.

— Pssst! l-am chemat, în şoaptă.

Omul se opri călare pe gard, şovăind. Apoi trecu peste gard şi veni de-a curmezişul peluzei, pînă la colţul casei. Mergea aplecat, călcînd uşor.

— Cine-i acolo? zise el, tot în şoaptă, privind în sus, de sub fereastră.

— Unde te duci? l-am întrebat.

— Dumnezeu ştie...

— Vrei să te ascunzi?

— Chiar aşa.

— Vino înăuntru!

Am coborît, i-am descuiat uşa, l-am lăsat să intre, şi am încuiat din nou uşa. Nu puteam să-i văd faţa. Era cu capul gol şi cu tunica descheiată.

— Doamne sfinte! zise el, în timp ce îl conduceam înăuntru.

— Ce s-a întîmplat? întrebai eu.

— Dar ce nu s-a întîmplat? Am putut să văd, prin întuneric, cum face un gest de disperare. Ne-au măturat... pur şi simplu ne-au măturat, repeta el într-una.

Mă urmă, aproape mecanic, în sufragerie.

— Bea puţin whisky, i-am zis, turnîndu-i o porţie bună.

El o bău. Apoi, deodată, se aşeză la masă, îşi puse capul pe braţe şi începu să suspine şi să plîngă ca un copil, într-un acces de deznădejde, în timp ce eu, cu o ciudată uitare a propriei deznădejdi de mai înainte, şedeam lîngă el, uimit.

A trecut mult timp pînă cînd şi-a potolit nervii şi a putut să-mi răspundă la întrebări, şi chiar şi atunci mi-a vorbit confuz şi întretăiat. El comanda o piesă de artilerie şi nu intrase în acţiune decît pe la ora şapte. În clipa aceea, incendiul continua pe cîmp şi primul grup de marţieni se furişa încet spre cel de al

doilea cilindru, la adăpostul unei paveze de metal!

Mai tînziu, această pavăză se ridică pe trei picioare, devenind prima dintre maşinile de luptă pe care le văzusem. Tunul pe care îl comanda fusese pus în poziţie de tragere lîngă Horsell, pentru a domina gropile de nisip, şi sosirea lui avusese darul de a precipita acţiunea. În timp ce tunarii aşezau tunul, calul i se împiedică şi căzu, aruncîndu-l într-o depresiune a terenului. În aceeaşi clipă, în spatele lui, tunul explodă, muniţia sări în aer, totul fu cuprins de flăcări, jur împrejur, şi se trezi zăcînd sub un morman de cadavre carbonizate, oameni şi cai.

— Am rămas nemişcat, zise el, înspăimîntat şi zăpăcit, strivit sub pieptul unui cal. Am fost măturaţi! Şi ce duhoare... Dumnezeule! Ca de carne arsă! Mă rănisem la spate, căzînd de pe cal, şi a trebuit să zac acolo pînă mi-am revenit. Cu o clipă mai înainte eram ca la paradă... şi apoi trosc, buf! Măturaţi! repetă el.

Rămăsese ascuns mult timp sub leşul calului, aruncînd pe furiş cîte o privire de-a curmezişul cîm- pului. Oamenii din regimentul Cardigan încercaseră un atac, în dezordine, împotriva gropii, dar au fost pur şi simplu desfiinţaţi. Apoi monstrul se ridicase în picioare şi începuse să se plimbe în voie, încoace

şi încolo, de-a curmezişul cîmpului, printre puţinii fugari, întorcîndu-şi în toate părţile acoperişul în formă de cap, exact cum ar face un om acoperit cu o glugă. Ţinea, cu un fel de braţ, o cutie complicată de metal, învăluită în scîntei verzi, şi dintr-o pîlnie a acesteia ţîşnea raza arzătoare.

În cîteva clipe, pe cîmp nu se mai afla, după cît putuse să vadă soldatul, nici o fiinţă vie, şi ardeau toate tufişurile şi copacii care nu se transformaseră mai dinainte în schelete carbonizate. Cavaleriştii se aflau pe drum, dincolo de curbura terenului, şi el n-a putut să vadă ce li se întîmplase. A auzit puştile pocnind cîtva timp, pînă se liniştiră. La început, colosul cruţă gara din Woking şi grupul de case din jurul ei; apoi, într-o clipă, raza arzătoare fu îndreptată asupra lor şi oraşul deveni un morman de ruine în flăcări. Atunci monstrul stinse raza arzătoare şi, întorcînd spatele artileristului, se îndreptă către pădurile fumegînde de pini, care adăposteau cel de al treilea cilindru. În timpul acesta din groapă se ridică un alt colos strălucitor.

Cel de al doilea monstru porni pe urmele primului, şi atunci artileristul începu să se furişeze cu multă grijă prin cenuşa fierbinte a buruienilor, către Horsell. El reuşi să ajungă nevătămat în şanţul de lîngă şosea, pe unde a fugit pînă la Woking. Din acest punct, povestirea lui se transformă într-o serie de exclamaţii. Ajunsese într-un loc de netrecut. Se pare că acolo puţini oameni mai erau în viaţă, cei mai mulţi înnebuniţi şi acoperiţi de arsuri. Un incendiu îl întoarse din drum, şi omul se

ascunse printre grămezile de ziduri dărîmate şi arse, în timp ce unul dintre uriaşii marţienilor trecea pe acolo. Îl văzu urmărind un om, ridicîndu-l cu una din tentaculele lui de oţel, şi izbindu-i capul de trunchiul unui pin. În cele din urmă, după căderea nopţii, artileristul o luă la goană şi ajunse pînă la calea ferată.

De atunci, el se strecurase înainte, către Maybury, în speranţa că, îndreptîndu-se spre Londra, va scăpa de primejdie. Oamenii se ascundeau în şanţuri şi în pivinţe, şi mulţi dintre supravieţuitori fugiseră spre satul Woking şi spre Send. Era chinuit de sete, pînă cînd a găsit lîngă podul de cale ferată o conductă spartă, din care apa ţîşnea pe drum ca din- tr-un izvor.

Aceasta este povestirea pe care i-am smuls-o, frază cu frază. Povestindu-mi, şi încercînd să mă facă să văd ceea ce văzuse el, omul se mai liniştise. Îmi spusese încă la începutul povestirii că nu mîn- case nimic de la prînz şi, găsind în cămară nişte friptură de oaie şi nişte pîine, le-am adus în odaie. N-am aprins nici o lampă, de teamă să nu atragem atenţia marţienilor, şi trebuia să pipăim de fiecare dată cu mîinile pentru a nimeri pîinea sau carnea. În timp ce vorbea, lucrurile din jurul nostru începuseră să se desluşească prin întuneric, iar tufişurile călcate în picioare şi trandafirii rupţi, de dincolo de fereastră, căpătau contururi distincte. Părea că prin grădină trecuse un grup de oameni sau de animale. Am început să disting chipul omului, înnegrit şi răvăşit, şi fără îndoială că şi eu arătam la fel.

După ce am isprăvit de mîncat, am urcat încet pînă în odaia mea de lucru, am privit din nou prin fereastra deschisă. Valea se transformase, într-o singură noapte, într-o întindere de cenuşă. Incendiile se potoliseră. Pe unde bîntuiseră flăcările se ridicau acum şuviţe de fum; nenumărate ruine ale caselor sfărîmate şi devastate, copacii doborîţi şi înnegriţi, tot ceea ce noaptea ascunsese privirii, se desluşeau în lumina nemiloasă a zorilor, ca o pustietate îngrozitoare. Şi totuşi, ici şi colo, cîte un obiect avusese norocul să scape — un semnal alb de la calea ferată, o seră albă şi proaspătă, printre dărîmături. Niciodată, în istoria războaielor, distrugerea nu fusese atît de totală, fără nici o alegere. Trei dintre giganţii metalici şedeau în jurul gropii, scînteietori în lumina tot mai puternică a răsăritului, rotindu-şi capetele, ca şi cum ar fi supravegheat pustiirea pe care o săvîrşiseră.

Mi s-a părut că groapa fusese lărgită, şi, din cînd în cînd, din ea răbufneau vaporii de un verde viu, în lumina crescîndă a zorilor, răbufneau, se răsuceau şi se destrămau, dispărînd.

Ceva mai departe, se înălţau coroanele de foc dinspre Chobham. În lumina prunelor raze de soare, ele se schimbară în coloane de fum roşiatic.

Capitolul XII

CE AM VĂZUT DIN DISTRUGEREA WEYERIDGE-ULUI ŞI SHEPPERTON-ULUI

Cînd lumina zorilor deveni mai puternică, ne-am retras de la fereastra de la care îi privisem pe mar- ţieni şi am coborît fără zgomot la parter.

Artileristul a fost de acord cu mine că nu era indicat să rămînem în casă. El îmi spuse că avea de gînd să se îndrepte către Londra şi de acolo să ajungă la unitatea lui — bateria numărul 12 de Artilerie călare. Planul meu era să mă întorc imediat la Leatherhead; mă impresionase atît de mult puterea marţienilor, încît hotărîsem să-mi duc soţia la Newhaven, şi să plec imediat cu ea din ţară. Aceasta, deoarece îmi dădeam prea bine seama că regiunea din jurul Londrei va deveni în mod inevitabil teatrul unor lupte dezastruoase, mai înainte ca aceste creaturi să fie distruse.

Totuşi, între noi şi Leatherhead se afla cel de al treilea cilindru, cu uriaşii care-l păzeau. Dacă aş fi fost singur, cred că mi-aş fi încercat norocul să trec prin această regiune. Dar artileristul a fost de altă părere:

— Nu are nici un rost, zise el, să laşi văduvă o soţie cumsecade. În cele din urmă, am consimţit să merg cu el, la adăpostul pădurii, spre nord, pînă la Street Cobham, înainte de a ne despărţi. De acolo, urma să fac un mare ocol, pe la Epsom, pentru a ajunge la Leatherhead.

Eu aş fi plecat imediat, dar tovarăşul meu era în serviciul militar activ şi se pricepea mai bine decît mine. M-a pus să caut prin casă o sticlă, pe care o umplu cu whisky; ne-am îndesat toate buzunarele cu pachete de biscuiţi şi felii de friptură. Apoi ne-am furişat din casă şi am alergat cît am putut de re- pede pa drumul desfundat pe care venisem cu o seară înainte. Casele păreau pustii. Pe drum, ză- ceau trei cadavre carbonizate, laolaltă, ucise de raza arzătoare; ici şi colo se aflau lucruri pierdute în fugă — un pendul, un papuc, o lingură de ar- gint, şi alte asemenea mici obiecte de preţ. La colţul care dădea spre oficiul poştal, un cărucior, fără cal, plin cu lăzi şi mobile, şedea aplecat pe o roată spartă. O casetă, deschisă în grabă, era aruncată sub dărîmături.

În afară de pavilionul Orfelinatului, care con- tinua să ardă, casele de aici nu suferiseră prea mult. Raza arzătoare răsese doar hornurile şi tre- cuse mai departe. Totuşi, în afară de noi, se părea că nu mai există nici o fiinţă vie pe dealul

May- bury. Majoritatea locuitorilor fugiseră, probabil, pe drumul spre Old Woking — pe unde mersesem şi eu cu docarul la Leatherbead — sau poate că erau ascunşi.

Am coborît pe străduţă, pe lîngă cadavrul omului în negru, udat de ploaia nopţii trecute, şi am intrat în pădurea de la poalele dealului. Am trecut prin pădure, spre calea ferată, fără să întîlnim ţipenie de om. Pădurile de pe cealaltă parte a liniei ferate nu erau decît nişte cioturi arse şi înnegrite; cei mai mulţi dintre copaci erau la pămînt, dar cîţiva dintre ei mai şedeau în picioare, trunchiuri triste, cenuşii, cu frunzişul nu verde, ci brun întunecat.

Pe partea noastră, focul nu făcuse altceva decît să cojească arborii din apropiere; nu reuşise să-i ardă de tot. Într-un loc, pădurarii lucraseră cu o zi înainte; copacii, doborîţi şi aşezaţi în stive, zăceau într-un luminiş; alături de motorul ferăstrăului mecanic se înălţau grămezi de rumeguş. În apropiere se afla o colibă improvizată, pustie. Nu se simţea nici o suflare de vînt şi totul era ciudat de liniştit. Chiar şi păsările tăceau, şi, în timp ce continuam să alergăm, vorbeam amîndoi în şoaptă, privind din cînd în cînd înapoi. O dată sau de două ori ne-am oprit să ascultăm.

După cîtva timp, ne-am apropiat de şosea, şi în clipa aceea am auzit un tropot de copite şi, printre trunchiurile copacilor, am văzut trei cavalerişti călărind încet către Woking. I-am strigat; s-au oprit, iar noi ne-am îndreptat în grabă spre ei. Erau un locotenent şi doi soldaţi din regimentul

opt de cavalerie, cu un instrument asemănător teodolitului, despre care artileristul mi-a spus că era un heliograf.

— Sînteţi primii oameni pe care i-am întîlnit în dimineaţa aceasta pe aici, zise locotenentul. Ce se întîmplă?

Glasul, ca şi faţa, exprima nelinişte. Oamenii din spatele lui ne priveau curioşi. Artileristul sări de pe taluz pe şosea şi salută.

— Tunul mi-a fost distrus aseară, sir. M-am ascuns. Încerc să ajung la bateria mea, sir. Cred că veţi întîlni marţieni cam la jumătate de milă, pe drumul acesta.

— Cum naiba arată? întrebă locotenentul.

— Nişte uriaşi cu armură, sir. O sută de picioare înălţime. Au trei picioare şi un trup ca de aluminium, cu un cap mare şi puternic, acoperit de un fel de glugă, sir.

— Ia mai lasă-mă! zise locotenentul. Ce prostie!

— Veţi vedea, sir. Poartă un fel de cutie, sir, care aruncă foc şi te loveşte de moarte.

— Ce vrei să spui... un tun?

— Nu, sir, şi artileristul începu o descriere amănunţită a razei arzătoare. La jumătatea poves-tirii, locotenentul îl întrerupse şi întoarse privirea către mine. Eu rămăsesem pe taluzul de la marginea drumului.

— Este perfect adevărat, zisei eu.

— Foarte bine, zise locotenentul, cred că e de datoria mea să văd şi eu. Ascultă, zise el către artilerist, sîntem detaşaţi aici ca să le spunem oamenilor să-şi părăsească casele. Ar fi mai bine să te duci şi să-i raportezi generalului de

brigadă Marvin — să-i spui tot ce ştii. Îl găseşti la Wey- bridge. Cunoşti drumul?

— Îl cunosc eu, i-am spus, şi locotenentul îşi întoarse din nou capul către sud.

— Jumătate de milă, zici?

— Cel mult. i-am răspuns, arătîndu-i vîrfurile copacilor dinspre nord. Mi-a mulţumit, a pornit mai departe, şi nu l-am mai văzut.

Ceva mai încolo, am dat peste un grup de trei femei şi doi copii, ocupaţi să golească o casă ţărănească. Aveau un cărucior pe care îl umpleau cu baloturi murdare şi cu mobile sărăcăcioase. Erau prea ocupaţi ca să ne vorbească şi ne-am văzut de drum.

În apropierea gării din Byfleet am ieşit dintre copaci, nimerind, sub soarele de dimineaţă, într-o regiune liniştită şi paşnică. Ne aflam în afară de bătaia razei arzătoare şi dacă nu ar fi fost liniştea de pustiu a unora dintre case, agitaţia împachetării în altele şi grupul de soldaţi care şedeau pe podul de pe calea ferată, privind de-a lungul liniei, spre Woking, ziua ar fi putut să pară asemenea oricărei alte duminici.

Cîteva care şi căruţe ţărăneşti se mişcau scîrţîind de-a lungul drumului spre Addlestone şi, deodată, prin poarta unei ferme, am văzut, în mijlocul unei păşuni întinse, şase tunuri mari, aşezate la dis- tanţe egale şi îndreptate spre Woking. Tunarii aşteptau, lîngă ele, iar carele cu muniţii se aflau la îndemînă. Oamenii şedeau lîngă piese, ca şi cum ar fi aşteptat o inspecţie.

— Asta-i bine! zisei eu. În orice caz, de aici vor primi o lovitură straşnică.

Artileristul se opri, ezitînd, în faţa porţii.

— Eu îmi continui drumul, zise el.

Mai departe, spre Weybridge, chiar deasupra podului, se afla un grup de oameni, în tunici albe de corvoadă, ridicînd în faţa cîtorva tunuri un parapet lung.

— Arcuri şi săgeţi împotriva fulgerului, zise artileristul. Ei încă n-au văzut raza arzătoare.

Ofiţerii care nu aveau vreo ocupaţie anume şedeau şi priveau pe deasupra copacilor, spre sud- vest, iar săpătorii se opreau mereu, privind în aceeaşi direcţie.

Byfleet intrase într-un vîrtej; oamenii împa-chetau, şi vreo douăzeci de cavalerişti, unii dintre ei descălecaţi, alţii călări, îi îndemnau să se grăbească. Trei sau patru căruţe ale administraţiei, cu cruci înconjurate de cercuri albe, şi un omnibuz vechi erau, printre alte vehicule, grămădite pe strada principală a satului. Era şi o mulţime de oameni, şi mulţi dintre ei îşi îmbrăcaseră, în respectul convenţiilor, hainele de sărbătoare. Sol-daţii întîmpinau mari greutăţi, ca să-i facă să înţeleagă gravitatea situaţiei. Un bătrîn zbîrcit, ţinînd o cutie imensă cu peste douăzeci de glastre de orhidee, îl mustra, supărat, pe caporalul care îl sfătuia să nu le ia cu el. M-am oprit şi l-am apucat de braţ.

— Ştii ce se întîmplă acolo? i-am spus, arătînd către pinii care îi ascundeau pe marţieni.

— Eh, zise el, întorcîndu-se către mine. Tocmai îi explicam că acestea sînt lucruri de valoare.

— Moartea! i-am strigat. Vine moartea! Moar- tea! Şi, lăsîndu-l să înţeleagă cum l-o duce capul, am alergat în grabă după artilerist.

Cînd am ajuns la colţ, am privit înapoi. Sol- datul îl lăsase în pace şi bătrînul continua să stea alături de cutia lui, cu glastrele de orhidee aşezate pe capac, privind ţintă pe deasupra copacilor.

Nimeni n-a putut să ne spună, la Weybridge, unde se afla cartierul general; tot oraşul era într-o învălmăşeală cum nu mai văzusem nici- odată. Peste tot care şi căruţe, cel mai uimitor amestec de vehicule şi de cai. Locuitorii de vază ai orăşelului, oameni în costume de golf şi de canotaj, alături de soţiile lor îmbrăcate elegant, împachetau, ajutaţi cu vioiciune de nişte pierde- vară din partea locului, copii zglobii şi, cei mai mulţi, foarte încîntaţi de această variaţie neaşteptată a distracţiilor lor de duminică. În mijlocul tuturor, venerabilul preot îşi ţinea, curajos, slujba de dimineaţă şi clopotul bisericii dăngănea pe deasupra întregii agitaţii

Aşezaţi pe treptele unei fîntîni, eu şi artileristul am luat o masă reconfortantă, mîncînd ceea ce adusesem cu noi. Patrule de soldaţi — aici nu mai erau cavalerişti, ci grenadieri în uniforme albe — îndemnau oamenii să plece neîntîrziat sau să se refugieze în pivniţe, de îndată ce va începe focul. În timp ce treceam podul de cale ferată, am văzut că o mulţime impunătoare se adunase în gară şi în jurul ei, iar peronul aglomerat era plin de lăzi şi pachete. Cred că traficul obişnuit fusese oprit,

pentru a se permite trecerea trupelor şi tunurilor spre Chertsey, şi am auzit, după aceea, că a avut loc o luptă sălbatică pentru ocuparea locurilor în trenurile speciale care s-au organizat mai tîrziu.

Am rămas la Weybridge pînă la prînz, cînd ne găseam în locul de lîngă barajul din Shepperton, unde rîul Wey se varsă în Tamisa. Ne-am petrecut o parte a timpului ajutînd două femei bătrîne să încarce o trăsurică. Rîul Wey se varsă prin trei guri şi, în acest punct, se închiriază bărci, şi există şi un bac care trece rîul. Pe partea dinspre Chepperton se afla un han, înconjurat de o pajişte, iar dincolo de el turnul bisericii din Shepperton — ulterior a fost înlocuit cu o turlă — se ridica deasupra copacilor.

Acolo am dat peste o mulţime însufleţită şi gălăgioasă de fugari. Pînă acum, fuga nu se transformase încă în panică, dar se şi îngrămădiseră mult mai mulţi oameni decît ar fi putut să treacă cu bărcile care făceau curse de la un mal la celă- lalt. Oamenii soseau gîfîind sub greutăţile pe care le cărau, un bărbat ducea, cu soţia lui, o mică uşă, cu cîteva lucruri de gospodărie îngrămădite pe ea. Un om ne-a spus că avea de gînd să încerce să plece prin gara Shepperton.

Se auzeau pretutindeni strigăte, şi cineva făcea chiar nişte glume. Ideea pe care păreau să o aibă cei de aici era că marţienii sînt pur şi simplu nişte fiinţe omeneşti formidabile, care puteau, desigur, să atace şi să devasteze oraşul, dar care urmau să fie, în cele din urmă, cu siguranţă distruşi. Din cînd în cînd, oamenii aruncau cîte o privire

nervoasă peste Wey, spre păşunile dinspre Chertsey, dar în direcţia aceea totul era liniştit.

Şi de cealaltă parte a Tamisei totul era liniştit, în afară de locul unde, în contrast puternic cu ma- lul dinspre Surrey, trăgeau bărcile la mal. Oamenii care debarcau acolo porneau mai departe pe cărare. Bacul cel mare făcuse un singur drum. Trei sau patru soldaţi stăteau pe peluza din faţa hanului, privind fugarii şi rîzînd de ei, fără să le ofere vreun ajutor. Hanul era închis, conform orarului.

— Ce înseamnă asta? zise un barcagiu.

— Taci, javră! strigă, lîngă mine, un om către un cîine care urla.

Apoi zgomotul se auzi din nou, de data aceasta dinspre Chertsey; era o bubuitură înnăbuşită — bubuitul unui tun.

Începea lupta. Aproape imediat, baterii nevăzute, pe partea cealaltă a rîului, spre dreapta noastră, nevăzute din cauza copacilor, au pornit toate deodată, trăgînd lovituri puternice, una după alta. O femeie scoase un ţipăt. Toţi rămaseră nemişcaţi, la zgomotul brusc al luptei, atît de apropiată de noi şi totuşi invizibilă. Nu se vedeau decît păşunile întinse, cu vite păscînd nepăsătoare, şi sălciile de argint, nemişcate sub soarele fierbinte.

— Soldaţii îi vor opri, zise o femeie de lîngă mine, cu îndoială în glas. O ceaţă se ridică deasupra copacilor.

Apoi, deodată, am văzut un nor de fum, departe, în susul rîului, o răbufnire de fum care se ridică în văzduh şi rămase acolo, plutind şi, imediat, pă- mîntul

tremură sub picioarele noastre şi răsună o explozie puternică, spărgînd două sau trei ferestre la casele din apropiere şi lăsîndu-ne buimăciţi.

— Iată-i! strigă un om îmbrăcat în bluză albastră. Acolo! Îi vedeţi? Acolo!

Cu mişcări rapide, unul după altul, unu, doi, trei, patru dintre marţienii în armură se iviră, departe, deasupra arborilor, pe păşunea întinsă dinspre Chertsey, îndreptîndu-se în grabă, cu paşi mari, către rîu. La început, păreau nişte făpturi mici, acoperite cu glugă, înaintînd cu o mişcare de rotaţie, şi tot atît de repede ca zborul păsărilor.

Apoi, înaintînd oblic către noi, apăru al cincilea. Trupurile lor metalice străluceau în soare, în timp ce se îndreptau cu repeziciune către tunuri, şi pe măsură ce se apropiau deveneau din ce în ce mai mari. Unul dintre ei, cel mai din stînga, cel mai îndepărtat de noi, ţinea înălţată o cutie imensă, şi raza arzătoare, sinistră şi îngrozitoare, pe care o văzusem vineri noaptea, ţîşni spre Chertsey şi lovi oraşul.

La vederea acestor creaturi ciudate, rapide şi teribile, mi se păru că mulţimea de pe malul apei a rămas anihilată, pentru o clipă, de groază. Nu se auzi nici un ţipăt sau strigăt. Toţi tăceau. Apoi se ridică un murmur răguşit, zgomot de paşi — şi plescăitul apei. Un om, prea înspăimîntat pentru a lăsa jos valiza pe care o ducea pe umăr, se răsuci, lovindu-mă cu povara lui şi făcîndu-mă să mă clatin. O femeie mă împinse cu mîna şi trecu în goană pe lîngă mine. M-am întors, o dată cu fuga mulţimii, dar groaza nu mă mai împiedica să gîndesc. Aveam vie în

minte teribila rază arzătoare. Să ne aruncăm în apă! Asta trebuia să facem!

— Intraţi în apă! am strigat, fără să fiu luat în seamă.

M-am întors din nou, m-am îndreptat în fugă către marţianul care se apropie, am coborît ma- lul nisipos şi m-am aruncat în apă. Făcură la fel şi alţii. O barcă plină de oameni, care se întorceau la ţărm, se răsturnă chiar cînd am trecut pe lîngă ea. Pietrele de sub picioarele mele erau mîloase şi alunecoase, şi rîul era atît de puţin adînc, încît am alergat aproape cinci metri pînă cînd să-mi ajungă apa abia pînă la brîu. Apoi, în timp ce marţianul se afla cam la două sute de metri depărtare, m-am cufundat sub apă. Plescăiturile oamenilor care săreau din bărci în apă îmi răsunau în urechi ca nişte tunete. Oamenii coborau în grabă, pe ambele maluri ale rîului.

Dar, deocamdată, maşina marţienilor nu dădu oamenilor care alergau încoace şi încolo mai multă atenţie decît ar da un om unei mulţimi de furnici dintr-un furnicar pe care l-a lovit cu piciorul. Cînd, pe jumătate sufocat, mi-am ridicat capul deasupra apei, gluga marţianului era îndreptată către bateriile care continuau să tragă pe deasupra rîului; în timp ce înainta el opri ceea ce probabil că era declanşatorul razei arzătoare.

În clipa următoare, marţianul era pe mal şi, dintr-un pas, aproape că trecu de partea cealaltă. Genunchii picioarelor din faţă i se îndoiră pe malul celălalt şi, după o clipă, el se ridică din nou, în toată înălţimea lui, lîngă satul Shepperton. Imediat, cele şase tunuri, încă nereperate, de pe malul drept, ascunse în marginea satului, începură să tragă toate deodată. Loviturile apropiate, venind fără de veste, una după alta,

făcură să-mi tresară inima. Monstrul îşi şi pregătea deja cutia care producea raza arzătoare, cînd primul obuz îi exploda la şase metri deasupra capului.

Am scos un strigăt de uimire. Nu-i vedeam şi nici nu mă gîndeam de loc la ceilalţi patru monştri ai marţienilor; atenţia îmi era atrasă de ceea ce se întîmpla în apropierea mea. Alte două obuze explodară simultan în aer, lîngă trupul colosului, în timp ce el îşi răsucea capul tocmai la timp pentru a primi, dar fără să aibă timpul de a evita cel de al patrulea obuz.

Obuzul explodă chiar în faţa monstrului. Gluga care îi ţinea loc de cap se turti, se sfărîmă, fu răsucită într-o duzină de bucăţi de carne roşie şi metal strălucitor.

— Lovit! am strigat, cu un glas între ţipăt şi aclamaţie.

Am auzit alte strigăte, de la oamenii care se aflau în apă în jurul meu. În exaltarea mea de moment, eram gata să săr din apă.

Colosul decapitat se clătină ca un uriaş beat; dar nu căzu. Îşi recăpătă, ca prin minune, echi- librul şi, fără să mai ia seama pe unde călca, şi ţinînd în sus, ţeapănă, cutia care producea raza arzătoare, se îndreptă în grabă către Shepperton. Inteligenţa vie, marţianul care ducea mecanismul, fusese ucisă şi împrăştiată în cele patru vînturi ale cerului, iar monstrul nu mai era acum decît un aparat complicat de metal, îndreptîndu-se spre pieire. El înainta în linie dreaptă, incapabil de a se călăuzi. Izbi turnul bisericii din Shepperton, dărîmîndu-l, ca sub lovitura unui berbec,

îl aruncă într-o parte, se clătină şi apoi se prăbuşi cu o forţă teribilă în rîu.

O explozie violentă zgudui aerul şi o trombă de apă, de vapori, nămol şi sfărîmături de metal, izbucni în sus, către cer. Cînd cutia cu raza arzătoare atinse rîul, apa se transformă imediat în vapori, în clipa următoare, un val imens, ca un flux no- roios şi aproape fierbinte, ocoli cotitura rîului, mer- gîrid împotriva curentului. Vedeam oamenii care încercau să ajungă la mal şi auzeam ţipetele şi strigătele lor nedesluşite, pe deasupra clopotelor şi mugetului provocate de prăbuşirea maşinii mar- ţiene.

O clipă, n-am dat nici o atenţie căldurii, desprins parcă de instinctul de conservare. M-am aruncat în apele tumultuoase, împingînd la o parte un om îmbrăcat în negru, pînă cînd am izbutit să văd ce se petrece după cotitura rîului. O jumătate de duzină de bărci goale se mişcau la voia întîmplării pe valurile agitate. Marţianul căzut se vedea în josul curentului, căzut de-a curmezişul rîului şi scufundat aproape în întregime.

Din sfărîmăturile maşinii se revărsau nori groşi de aburi, şi prin vîrtejul lor tumultuos am putut vedea, fragmentar şi nelămurit, cum membrele lui gigantice se zbăteau, aruncînd în aer trombe de apă, nămol şi spumă. Tentaculele se agitau şi izbeau ca nişte braţe vii şi, în afară de inutilitatea acestor mişcări, părea că vreun animal rănit se zbate printre valuri. Cantităţi enorme dintr-un lichid brun-roşcat ţîşneau cu zgomot din maşină.

Atenţia mi-a fost smulsă de la aceste spasme ale morţii de un urlet furios, asemănător cu acela al obiectului numit sirenă, în oraşele noastre industriale. Un om, cufundat pînă în genunchi lîngă mal, strigă cu glas slab către mine, arătîndu-mi ceva cu degetul. Privind îndărăt, i-am văzut pe ceilalţi marţieni înaintînd cu paşi gigantici de-a lungul malului, dinspre Chertsey. De data aceasta, tunurile din Shepperton vorbiră fără nici un rezultat.

Văzînd aceasta, m-am cufundat imediat sub apă şi am înaintat cu greu pe dedesubt, cît am putut mai mult, ţinîndu-mi răsuflarea pînă cînd orice mişcare se transformă într-o adevărată agonie. Apa se învîrteja în jurul meu şi devenea cu repeziciune tot mai fierbinte.

Cînd, pentru o clipă, mi-am ridicat capul să-mi trag răsuflarea şi să îndepărtez părul şi apa din ochi, aburii se ridicau într-un vîrtej de ceaţă albă care, la început, mi-a ascuns cu totul pe marţieni. Zgomotul era asurzitor. Apoi i-am văzut, nelămurit, colosale făpturi cenuşii, amplificate de ceaţă. Trecuseră de mine, şi doi dintre ei erau aplecaţi asupra sfărîmăturilor înspumate şi spasmodice ale camaradului lor.

Al treilea şi al patrulea şedeau lîngă el, în apă, unul cam la două sute de metri de mine, celălalt spre Laleham. Generatorii de rază arzătoare se legănau deasupra lor şi raza şuierătoare se abătea în toate direcţiile.

Aerul era plin de zgomote, o ciocnire de zgomote asurzitoare şi confuze — zăngănitul maşinilor mar- ţiene, zgomotul caselor care se prăbuşeau,

trosnetul copacilor, gardurilor, şoproanelor care izbucneau în flăcări şi pîrîiturile şi vuietul focului. Un fum negru şi des se ridica, amestecîndu-se cu aburii rîului şi, în timp ce raza arzătoare se plimba încoace şi încolo peste Weybridge, atingerea ei era marcată de fulgere de un alb incandescent, care făceau imediat loc unui dans fumegînd de flăcări galbene. Casele mai apropiate erau încă intacte, aşteptîndu-şi soarta, neclare, întunecate şi palide printre aburi, cu flăcările care se mişcau încoace şi încolo în spatele lor.

Am rămas acolo cîteva clipe, cufundat pînă la piept în apa aproape clocotită, amuţit de situaţia în care mă aflam, fără speranţă de scăpare. Prin aburi, i-am putut vedea pe oamenii care fuseseră împreună cu mine în rîu, tîrîndu-se afară din apă, printre trestii, fugind prin iarbă ca nişte broscuţe la apropierea unui om, sau alergînd încoace şi încolo, complet înspăimîntaţi, pe drumul de pe mal.

Apoi, deodată, fulgerele albe ale razei arzătoare se apropiară de mine în salturi. Casele se prăbuşeau, parcă topite, la atingerea ei, şi izbucneau în flăcări; copacii se aprindeau cu zgomot. Raza se plimbă în sus şi în jos pe drumul de pe mal, secerînd oamenii care fugeau pe acolo, apoi coborî pe malul apei, la nici cincizeci de metri de locul unde mă aflam. Trecu rîul, spre Shepperton, şi în drumul ei apa se ridică într-un val clocotitor, acoperit de aburi. M-am îndreptat către mal.

În clipa următoare, valul uriaş, aproape pe punctul de fierbere, se năpusti asupra mea. Am scos un urlet şi, opărit, pe

jumătate orbit, am înaintat, chinuindu-mă prin apa învolburată şi şuierătoare, către mal. O poticnire ar fi însemnat sfîrşitul. Am căzut neputincios, în văzul marţienilor, pe un banc

de nisip larg şi pustiu, care se întinde la confluenţa dintre Wey şi Tamisa. Nu-mi aşteptam decît moartea.

Am amintirea imprecisă a unui picior de mar- ţian, coborînd la vreo zece metri de capul meu, aşezîndu-se pe nisipul mărunt, aruncîndu-l în toate părţile, şi ridicîndu-se din nou; o lungă aşteptare, şi apoi cei patru marţieni, ducînd între ei rămăşiţele tovarăşului lor, cînd mai clari, cînd pierduţi prin- tr-un văl de fum, îndepărtîndu-se la nesfîrşit, după cum mi se părea, peste întinderi vaste de apă şi cîmpie. Şi, foarte încet, mi-am dat seama că scă- pasem ca printr-o minune.

Capitolul XIII

CUM L-AM ÎNTÎLNlT PE PREOT

După ce ne-au dat această neaşteptată lecţie despre puterea lor de distrugere, marţienii s-au retras pe poziţia iniţială de pe cîmpul din Horsell; şi în graba lor, împovăraţi cu rămăşiţele tovarăşului zdrobit, au uitat, fără îndoială, multe victime răz- leţe şi neglijabile, ca mine. Dacă şi-ar fi părăsit tovarăşul şi ar fi continuat să înainteze, ar fi ajuns cu siguranţă în capitală înainte de a se fi anunţat apropierea lor, deoarece în clipa aceea nu se mai afla nimic între ei şi Londra decît cîteva baterii de tunuri; sosirea lor ar fi fost tot atît de neaştep-tată, de înspăimîntătoare şi de distrugătoare, ca şi cutremurul de

pămînt care a distrus, acum o sută de ani, Lisabona.

Dar ei nu se grăbeau. Cilindrii urmau unul după altul, în zborul lor interplanetar; la fiecare douăzeci şi patru de ore le soseau întăriri. Şi, în acest timp, autorităţile militare şi navele, dîndu-şi acum seama de forţa teribilă a inamicilor, acţionau cu o energie furibundă. În fiecare minut se punea în poziţie de tragere cîte un tun, pînă cînd, înainte de coborîrea serii, fiecare crîng, fiecare şir de case suburbane de pe coastele dealurilor de lîngă Kingston si Richmond, ascundeau o gură neagră care şedea în aşteptare. În regiunea pîrjolită şi pustie — în total cam de vreo douăzeci de mile pătrate — care încercuia tabăra marţienilor de pe cîmpul din Horsell, printre satele arse şi pustiite, printre copacii verzi, printre arcadele înnegrite şi fumegînde care fuseseră doar cu o zi înainte boschete de pini, se furişau cercetaşi curajoşi cu heliografe, gata să-i avertizeze pe artilerişti de apropierea marţienilor. Dar marţienii cunoşteau acum şi felul cum funcţiona artileria noastră şi ce primejdie însemna apropierea oamenilor, şi nici un om nu s-a mai putut aventura la mai mult de o milă de fiecare cilindru decît cu preţul vieţii.

Se pare că marţienii şi-au petrecut prima parte a după-amiezii mergînd de colo pînă colo, transportînd totul din cel de al doilea şi al treilea cilindru — al doilea era pe coasta golfului Addestone şi al treilea la Pyrford — în prima lor groapă de pe cîmpul din Horsell. Acolo, peste mărăcinii arşi şi clădirile ruinate

care se întindeau pînă departe, unul dintre ei şedea de santinelă, iar ceilalţi, pă- răsindu-şi uriaşele lor maşini de luptă, coborîseră în groapă. Lucrară din plin pînă noaptea tîrziu, şi trîmba de fum verde care se ridica de acolo putea fi văzută de pe dealurile de lîngă Merrow, şi chiar, se spune, de la Bansted şi Epsom Downs.

Şi în timp ce marţienii din spatele meu se pregăteau astfel pentru viitoarea lor ieşire, iar în faţa mea Omenirea se aduna pentru luptă, mi-am croit drum, cu suferinţe şi trudă nesfîrşită, prin focul şi fumul Weybrydge-ului incendiat, către Londra. O barcă părăsită, mică şi îndepărtată, plutea în josul curentului; şi aruncîndu-mi cea mai mare parte a hainelor, muiate de apă, m-am dus după ea, am ajuns-o, şi astfel am scăpat de pieire. Barca nu avea vîsle, dar am reuşit să vîslesc, atît cît îmi permiteau mîinile mele opărite, în josul rîului, către Halliford şi Walton, mergînd foarte încet şi privind neîncetat în urma mea, după cum este lesne de înţeles. Am urmat cursul rîului, deoarece socoteam că, dacă marţienii se întorceau, apa îmi oferea cele mai mari şanse de scăpare.

Apa fierbinte, provocată de căderea marţianului, se scurgea la vale o dată cu mine, aşa încît aproape o milă mi-a fost imposibil să zăresc malurile. La un moment dat, am putut totuşi să disting un şir de forme negre care alergau peste păşuni, venind dinspre Weybridge. După cîte mi s-a părut, Halliford era pustiu, şi mai multe dintre casele de lîngă rîu ardeau. Era stranie priveliştea acestui loc atît de liniştit, atît de pustiu sub cerul

fierbinte şi albastru, cu fumul şi limbile mici de flăcări care se ridicau drept în sus în căldura după-amiezii. Nu mai văzusem niciodată case arzînd, fără să fie înconjurate de o mulţime de oameni. Puţin mai departe, trestiile uscate de pe mal ardeau fumegînd, şi o linie de foc înainta neîncetat peste o fîneaţă întinsă.

M-am lăsat în voia apei multă vreme, atît de îndurerat şi obosit eram după toate prin cîte trecusem, şi atît de intensă era căldura la suprafaţa apei. Apoi teama a pus stăpînire pe mine şi am început să vîslesc cu mîinile. Soarele îmi prăjea spatele gol. În cele din urmă, cînd după un cot al rîului a apărut podul de la Walton, febra şi slăbiciunea au învins frica: am acostat pe malul dinspre Middlesex şi m-am întins, epuizat, în iarba înaltă. Cred că era ora patru sau cinci. După cîtva timp m-am sculat, am mers aproape o jumătate de milă fără să întîlnesc pe nimeni, apoi m-am întins din nou pe jos, la umbra unui tufiş. Parcă îmi amin- tesc că am vorbit cu mine însumi, în neştire, în timpul acestui ultim efort. Eram şi foarte însetat, şi m-am căit amarnic că nu băusem mai multă apă. E curios, dar mă simţeam mîniat pe soţia mea; nu pot să-mi explic de ce, dar dorinţa mea neputincioasă de a ajunge la Leatherhead mă chinuia peste măsură.

Nu-mi amintesc prea bine de sosirea preotului; probabil că aţipisem. Cînd mi-am dat seama de prezenţa lui, am văzut o făptură aşezată jos, cu mînecile cămăşii murdare de transpiraţie, şi cu faţa spînă întoarsă în sus, privind ţintă la o slabă licărire care dansa pe cer. Cerul era presărat cu şiraguri de nori mărunţi

ca nişte fulgi, abia coloraţi de apusul de vară.

M-am ridicat, şi la zgomotul mişcării mele el a întors repede privirea către mine.

— Ai puţină apă? l-am întrebat, deodată.

El clătină din cap.

— De o oră ceri într-una apă, zise el.

Am rămas o clipă tăcuţi, privindu-ne unul pe altul. Cred că m-a luat drept o fiinţă destul de ciudată, gol cum eram, purtînd doar pantalonii şi ciorapii muiaţi de apă, opărit, cu faţa şi umerii înnegriţi de fum. Faţa lui era slabă, bărbia adusă înăuntru, iar părul, aproape blond, îi cădea în şuviţe creţe pe fruntea îngustă; avea ochii mari, de un albastru deschis, şi privea în gol. Începu să vorbească brusc, întorcîndu-şi de la mine privirile rătăcite.

— Ce înseamnă toate acestea? zise el. Ce înseamnă toate acestea?

L-am privit fără să-i răspund.

El întinse o mînă slabă şi albă şi vorbi, parcă gata să plîngă.

— De ce se îngăduie astfel de lucruri? Ce nelegiuiri am săvîrşit noi? Slujba de dimineaţă se terminase, mă plimbam pe şosea pentru a-mi limpezi mintea, şi deodată... foc, cutremur, moarte! Ca la Sodoma şi Gomora! Toată munca noastră distrusă, toată munca... Ce sînt aceşti marţieni?

— Dar ce sîntem noi? i-am răspuns eu, dregîn- du-mi glasul.

Se apucă cu mîinile de genunchi şi se întoarse din nou către mine. O jumătate de minut, poate, el mă privi ţintă, în tăcere.

— Mă plimbam pe şosea ca să-mi limpezesc mintea, zise el. Şi deodată... foc, cutremur, moarte!

Căzu din nou în tăcere, cu bărbia aproape cufundată între genunchi.

După aceea, începu să dea din mînă.

— Toată munca... toate predicile de duminică... Cu ce am păcătuit noi... cu ce a păcătuit Weybridge? Totul s-a dus... totul este distrus. Biserica! Am reclădit-o abia acum trei ani. S-a dus!... E ştearsă de pe faţa pămîntului! De ce?

O altă pauză, apoi izbucni din nou, ca nebun.

— Fumul incendiului ei înălţa-se-va în vecii- vecilor! strigă el.

Ochii săi aruncau flăcări, şi arătă, cu degete subţiri, către Weybridge.

Începeam să-mi dau seama de starea în care se afla. Tragedia teribilă pe care o trăia — fugise, fără îndoială, din Weybridge — îl adusese pînă la limita raţiunii.

— Sîntem departe de Sunbury? l-am întrebat, pe ton degajat.

— Ce avem de făcut? întrebă el. Creaturile acestea sînt pretutindeni? Pămîntul le-a fost încredinţat lor?

— Sîntem departe de Sunbury?

— Chiar în dimineaţa aceasta, ţineam slujba...

— Situaţia s-a schimbat, i-am spus eu, liniştit. Trebuie să-ţi păstrezi calmul. Mai există speranţe.

— Speranţe!

— Da. Multe speranţe... În ciuda acestor distrugeri!

Am început să-i explic părerea mea asupra situaţiei. La început m-a ascultat, dar pe măsură ce continuam să vorbesc,

interesul pe care i-l citeam în ochi a făcut din nou loc privirilor rătăcite, şi şi-a întors ochii de la mine.

— Probabil că acesta este începutul sfîrşitului, zise el, întrerupîndu-mă. Sfîrşitul! Marea şi înfri- coşătoarea zi a Domnului! Ziua cînd oamenii vor chema munţii şi stîncile să cadă peste ei şi să-i as-cundă... să-i ascundă din faţa Celui care este aşezat pe tron!

Începusem să-i înţeleg starea de spirit. Am încetat orice raţionament serios, m-am ridicat în picioare şi, ducîndu-mă lîngă el, i-am pus mîna pe umăr.

— Fii bărbat! i-am spus. Spaima te-a scos din minţi! La ce mai este bună religia dacă ea se prăbuşeşte în faţa nenorocirilor? Gîndeşte-te cît rău au făcut pînă acum oamenilor cutremurele şi inundaţiile, războaiele şi vulcanii! Credeai că Dumnezeu trebuie să cruţe Weybridge-ul? El nu este agent de asigu-rări.

Cîtva timp, el rămase într-o tăcere deplină.

— Dar cum putem scăpa? întrebă el deodată. Ei sînt invulnerabili, sînt neînduràtori.

— Poate că nici una, nici alta, i-am răspuns. Şi cu cît ei sînt mai puternici, cu atît noi trebuie să fim mai raţionali şi mai prevăzători. Unul dintre ei a fost ucis, acum nici trei ceasuri.

— Ucis! zise el, privind în jurul său. Cum pot fi ucişi trimişii lui Dumnezeu?

— Am văzut cu ochii mei, am continuat eu să-i povestesc. Am avut nenorocul să ne aflăm chiar în mijlocul acestor întîmplări, i-am spus, şi asta-i tot.

— Ce licăreşte acolo, pe cer? întrebă el deodată.

I-am spus că este heliograful care semnalizează, semnul ajutorului şi efortului omenesc răsfrînt pe cer.

— Sîntem încă în miezul luptei, i-am spus, ori- cît s-ar părea acum că este linişte. Acest licărit de pe cer anunţă furtuna care se apropie. Acolo, după părerea mea, se află marţienii, iar spre Londra, acolo unde se ridică dealurile acelea spre Richmond şi Kingston şi unde copacii formează un adăpost, se înalţă fortificaţii şi se instalează tunuri. În curînd, marţienii vor trece din nou pe aici.

În timp ce vorbeam, el sări în picioare, întreru- pîndu-mă cu un gest.

— Ascultă! zise el.

De dincolo de colinele de peste rîu, venea bubuitul surd al tunurilor şi al unor strigăte ciudate din depărtare. Apoi totul intră din nou în linişte. Un cărăbuş trecu bîzîind peste tufişurile de lîngă noi. Sus, spre apus, cornul lunei atîrna slab şi palid deasupra fumului din Weybridge şi Shepperton şi deasupra strălucirii calde şi liniştite a apusului.

— Am face mai bine să mergem pe cărarea aceasta, i-am spus, spre nord.

Capitolul XIV

ÎN LONDRA

Cînd a căzut la Woking cilindrul cu marţieni, fratele meu mai mic se afla la Londra. Era student în medicină, pregătindu-se pentru un examen apropiat, şi nu auzise nimic despre sosirea lor pînă sîmbătă dimineaţa. Ziarele de sîmbătă dimineaţa conţineau, pe lîngă lungile articole speciale asupra planetei Marte, asupra vieţii pe alte planete, şi aşa mai departe, o telegramă scurtă, redactată în ter-meni vagi, dar cu atît mai izbitoare prin concizia ei.

Marţienii, alarmaţi de apropierea unei mulţimi, au ucis cîţiva oameni cu ajutorul unui fel de tun cu tragere rapidă — cam astfel suna ştirea. Telegrama se termina cu cuvintele: „Oricît ar părea de bizar, marţienii nu s-au mişcat din groapa în care au căzut şi ei chiar par incapabili să iasă de acolo. Probabil că aceasta se datoreşte forţei mai mari a gravitaţiei Pămîntului”. Asupra acestui din urmă text, cronicarul insista cu o mare doză de consolare.

Desigur, toţi studenţii care urmau cursul de biologie, curs la care fratele meu fusese prezent în ziua aceea, erau foarte interesaţi de ultimele evenimente, dar pe străzi nu se vedea nici un semn de agitaţie ieşită din comun. Ziarele de după-amiază anunţau, sub titluri enorme, doar cîteva frînturi de ştiri. Pînă la ora opt, ele nici nu aveau altceva de spus, în afară de mişcările de trupe din jurul cîmpului, şi de incendierea pădurilor de pini dintre Woking şi Weybridge. La opt, ***St. James's Gazette,*** într-o edi-ţie specială, a anunţat simplul fapt al întreruperii comunicaţiilor telegrafice. S-a crezut că aceasta se datora căderii

unor copaci aprinşi peste cabluri. Nu s-a mai aflat nimic altceva despre lupte în noaptea aceea, noaptea cînd m-am dus la Leatherhead şi m-am întors.

Fratele meu nu s-a neliniştit în privinţa noastră, deoarece ştia, după descrierea din ziare, că cilindrul se afla la două mile de casa mea. După spusele lui, îşi pusese în gînd să vină în noaptea aceea pînă la mine, pentru a vedea şi el pe marţieni, înainte de a fi ucişi. Pe la ora patru, mi-a trimis o telegramă, care nu mi-a parvenit niciodată, şi şi-a petrecut seara într-o sală de concert.

Sîmbătă seara a fost şi la Londra furtună, şi fratele meu a ajuns la gara Waterloo cu trăsura. Pe peronul de la care pleca de obicei trenul de miezul nopţii, el a aflat, după cîtva timp de aşteptare, că un accident împiedica trenurile să ajungă în noap- tea aceea la Woking. El n-a putut afla natura accidentului; de fapt nici funcţionarii de la calea fe- rată nu ştiau prea multe în acel moment. În gară era foarte puţină animaţie, căci funcţionarii, neînchipuindu-şi că se întîmplase altceva decît o întrerupere între Byfleet şi Woking, dirijau prin Virginia Water sau Guildford trenurile de noapte care treceau de obicei prin Woking. Erau preocu- paţi să facă totul pentru a schimba ruta trenurilor de excursii organizate de Liga Duminicală spre Southampton şi Portsmouth. Un reporter de la un ziar de seară, luîndu-l pe fratele meu drept şeful mişcării, cu care are oarecare asemănare, l-a oprit, încercînd să-i ia un interviu. Cu excepţia funcţionarilor de la calea ferată, puţini oameni

făceau vreo legătură între această întrerupere şi marţieni.

Am citit, într-o altă dare de seamă asupra evenimentelor, că duminică dimineaţa „întreaga Londră a fost electrizată de veştile din Woking”. De fapt, nu exista nimic care să justifice această frază foarte extravagantă. Mulţi dintre londonezi nici nu auzi-seră despre marţieni pînă la panica de luni dimineaţa. Cei care auziseră, au avut nevoie de cîtva timp pînă să-şi dea seama de întreaga semnificaţie a laconicelor telegrame din ziarele de duminică. Majoritatea oamenilor din Londra nu citesc ziarele de duminică.

Ideea de securitate personală este, de altfel, atît de adînc înrădăcinată în mintea londonezului, iar ştirile senzaţionale sînt atît de obişnuite în ziare, încît nimeni nu încercă prea mari emoţii, citind veşti ca acestea: „Aseară, pe la ora şapte, marţienii au ieşit din cilindru şi, mişcîndu-se la adăpostul unei cuirase de metal, au distrus complet gara Woking şi casele din jur, şi au masacrat un batalion întreg din regimentul Cartigan. Nu se cunosc amănunte. Tunurile Maxim au fost absolut ne-putincioase împotriva armurii lor; tunurile de cîmp au fost scoase din uz de marţieni. Cavaleriştii au trecut în galop prin Chertsey. Marţienii par să înainteze încet spre Chertsey sau Windsor. O mare nelinişte domneşte în West Surrey, şi se ridică întărituri pentru a le opri înaintarea spre Londra”. Astfel scria ***Sunday Sun,*** iar un articol didactic, apărut cu promptitudine în ziarul ***Referee,*** făcea comparaţia cu animalele

unei menajerii cărora li s-a dat pe neaşteptate drumul într-un sat.

În Londra nimeni nu cunoştea cu exactitate natura acestor marţieni în armură, şi continua să existe ideea fixă că sînt nişte monştri care se mişcă încet: ,,se tîrăsc”, „se caţără anevoie”, astfel de expresii se repetau în aproape toate dările de seamă iniţiale. Nici una dintre telegrame, probabil, nu fusese scrisă de vreun martor ocular al modului lor de mişcare. Ziarele de duminică tipăreau ediţii speciale pe măsură ce le parveneau ştiri noi, unele chiar şi fără asemenea ştiri. Dar în realitate, nu au mai avut nimic de spus oamenilor pînă tîrziu, în cursul după-amiezii, cînd autorităţile au comunicat agenţilor de presă ştirile pe care le primiseră. Se preciza că oamenii din Walton şi Weybridge, şi întreg districtul, se scurgeau de-a lungul drumurilor spre Londra, şi asta era tot.

Dimineaţa, fratele meu s-a dus la biserica de la Foundling Hospital, încă neştiind ce se întîmplase în noaptea precedentă. Acolo, a auzit cîteva aluzii în legătură cu invazia, şi o rugăciune specială pentru pace. La ieşire, a cumpărat un ***Referee.*** Ştirile l-au alarmat şi s-a dus din nou la gara Waterloo să afle dacă s-au restabilit comunicaţiile. Omnibuzele, trăsurile, cicliştii, şi nenumăraţi oameni, care se plimbau îmbrăcaţi în hainele cele mai bune, păreau foarte puţin afectaţi de ştirile ciudate pe care le răspîndeau vînzătorii de ziare. Oamenii erau interesaţi, sau alarmaţi, doar pentru cei care locuiau în regiunea respectivă. La

gară, el a auzit pentru prima dată că liniile înspre Windsor şi Chertsey erau acum întrerupte. Hamalii i-au spus că în cursul dimineţii se primiseră mai multe telegrame alarmante de la gările din Byfleet şi Chertsey, dar că legăturile se intrerupseseră brusc. Fratele meu n-a putut să obţină de la ei decît foarte puţine amănunte precise. „Se duc lupte pe lîngă Weybridge” era cam tot ce a putut să afle.

Circulaţia trenurilor era acum aproape cu totul dezorganizată. Un mare număr de oameni, care îşi aşteptau prieteni din localităţile deservite de reţeaua sud-vest, se grămădiseră în jurul gării. Un domn bătrîn, cu părul cărunt, s-a apropiat de fratele meu, condamnînd cu asprime Compania de sud-vest. „Ar trebui reclamaţi”, zicea el.

Unul sau două trenuri au venit dinspre Richmond, Putney şi Kingston, pline de cei care plecaseră pentru o zi la canotaj, şi găsiseră ecluzele inchise şi un sentiment de panică plutind în aer. Un om într-o bluză alb-albastră s-a adresat fratelui meu, dîndu-i veşti stranii.

— Un puhoi de oameni trece prin Kingston, cu tot felul de trăsuri şi căruţe, şi lăzi încărcate cu lucruri de preţ, zicea el. Ei vin dinspre Molesey, Weybridge şi Walton, şi spun că la Chertsey s-au auzit tunurile, o canonadă puternică, şi că soldaţi călări le-au spus să evacueze imediat satele, deoarece marţienii se apropie. Şi noi am auzit tunurile la gara din Hampton Court, dar am crezut că era tunetul. Ce naiba înseamnă toate acestea? Marţienii nu pot să iasă din groapa lor, nu-i aşa?

Fratele meu n-a putut, să-i spună nimic.

După aceea, a observat că un vag sentiment de alarmă se răspîndise printre călătorii unui tren subteran, şi că excursioniştii de duminică începu-seră să se întoarcă mult mai devreme decît de obicei din toate staţiunile de la sud-vest — Barnes, Wimbledon, Richmond Park, Kaw, şi aşa mai departe; dar nimeni nu ştia nimic altceva decît din auzite. Întreg personalul gării terminus părea prost dispus.

Pe la ora cinci, mulţimea care se tot aduna în gară a fost extrem de surprinsă de deschiderea li-niei, aproape întotdeauna închisă, dintre gările de sud-vest şi cele de sud-est, şi de trecerea unor platforme purtînd tunuri de mare calibru însoţite de vagoane înţesate cu soldaţi. Erau tunurile care au fost aduse de la Woolwich şi Chatham pentru apărarea Kingstonului. Se făceau glume; ,.Au să vă mănînce!” „Am ajuns îmblînzitori de fiare!” şi aşa mai departe. Puţin timp după aceasta, au venit în gară nişte poliţişti şi au început să evacueze publicul de pe peroane, iar fratele meu s-a trezit din nou pe stradă.

Clopotele bisericilor anunţau slujba de seară şi pe Waterloo Road venea cîntînd un grup de oameni din Armata Salvării. Pe pod, cîţiva pierde-vară priveau o spumă ciudată, de culoare brună, plu-tind în josul curentului şi pătînd suprafaţa apei. Soarele tocmai apunea, iar Turnul Orologiului şi Palatul Parlamentului se înălţau spre cel mai paş- nic cer care se poate imagina, un cer auriu, brăzdat de fîşiile lungi şi transversale ale norilor de un purpuriu

roşcat. Se zvonea că pe apă pluteşte un cadavru. Unul dintre oamenii de acolo, un rezer- vist, după cum se prezentase, i-a spus fratelui meu că văzuse înspre apus licărind heliograful.

Pe strada Wellington, fratele meu s-a întîlnit cu doi vlăjgani care tocmai veneau din Fleet Street cu ziare abia apărute şi cu afişe bătătoare la ochi. „Înspăimîntătoarea catastrofă!” strigau ei, coborînd unul după altul, pe strada Wellington „Lupte la Weybridge! O descriere amănunţită! Respingerea marţienilor! Londra în primejdie!” El a trebuit să plătească trei penny pentru a căpăta un exemplar.

Abia atunci şi-a dat oarecum seama de forţa acestor monştri şi de teroarea pe care o răspîndeau. A aflat că nu erau o mînă de creaturi mici şi neputincioase, ci nişte fiinţe inteligente care conduceau uriaşe corpuri mecanice; că puteau să se mişte cu iuţeală şi să lovească atît de năprasnic, încît nici tunurile cele mai puternice nu le şedeau împotrivă.

Erau descrişi ca nişte „uriaşe maşini, asemănătoare unor păianjeni, înalte aproape de o sută de picioare, deplasîndu-se cu viteza unui tren expres, şi capabile să lanseze raze de o căldură intensă”. Baterii camuflate, mai ales tunuri de cîmp, fuse- seră instalate în regiunea din jurul cîmpului din Horsell, şi mai ales între districtul Woking şi Londra. Cinci dintre maşinile lor fuseseră zărite înain- tînd spre Tamisa, şi una fusese, printr-un noroc, distrusă. În celelalte cazuri, obuzele îşi greşiseră ţinta, iar bateriile pieriseră într-o clipă, atinse de raza arzătoare. Se menţionau

pierderi grele de soldaţi, dar tonul relatării era totuşi optimist.

Marţienii fuseseră respinşi; ei nu erau, deci, invulnerabili. Se retrăseseră din nou în zona triunghiului dintre cilindrii lor, lîngă Woking. Din toate părţile înaintau spre ei semnalizatorii cu heliografe. Dinspre Windsor, Portsmouth, Aldershot, Woolwich, şi chiar dinspre nord, se aduceau tu- nuri, în cea mai mare viteză; printre altele, se instalau dinspre Woolwich tunuri cu tragere lungă, de nouăzeci şi cinci de tone. Cu totul, o sută şaisprezece tunuri şedeau în poziţie de tragere sau erau montate în grabă, mai ales pentru apărarea Londrei. Niciodată nu se mai produsese în Anglia o concentrare atît de masivă şi rapidă de material militar.

Se nădăjduia că toti cilindrii care urmau să cadă vor putea fi distruşi imediat, cu ajutorul unor explozibile puternice care se fabricau şi se distribuiau în grabă. Fără îndoială, continua raportul, situaţia era extrem de ciudată şi de gravă, dar publicul era îndemnat să evite orice panică. Fără îndoială, marţienii erau nişte fiinţe teribile şi neobişnuite, dar, la urma urmei, ei nu puteau fi mai mulţi de douăzeci, împotriva a milioane de oameni.

Autorităţile aveau dreptate să presupună, după dimensiunea cilindrilor, că nu puteau să fie mai mulţi decît cinci în fiecare — cincisprezece cu totul. Şi cel puţin un marţian fusese distrus — poate chiar mai mulţi. Cetăţenii trebuiau să fie preveniţi din timp de apropierea primejdiei, şi se luau măsuri serioase pentru protecţia oamenilor din suburbiile

ameninţate, de la sud-vest. Şi quasi-proclamaţia se încheia cu asigurări repetate, în ceea ce privea securitatea Londrei, şi cu declaraţia că autorităţile pot să facă faţă dificultăţilor.

Articolul era tipărit cu litere enorme, hîrtia era încă umedă, nu fusese timp să se adauge nici un cuvînt de comentariu. Era curios, spunea fratele meu, să vezi cît de nemilos fusese ciopîrţit conţinutul obişnuit al ziarului pentru a se face loc acestei ştiri.

De-a lungul străzii Wellington, oamenii treceau fluturînd foile de culoare roz, citindu-le în grabă, iar Strand-ul se umpluse deodată de strigătele unei armate de vînzători, care veniseră după cei dintîi. Călătorii coborau din omnibuze pentru a obţine cîte un exemplar. Desigur, ştirea producea o puternică agitaţie printre oameni, cu toată apatia lor iniţială. Un magazin de hărţi de pe Strand îşi ridicase obloanele, îmi spunea fratele meu, şi în spatele vitrinei a fost văzut un om în haine de duminică, purtînd chiar şi mănuşi galbene, fixînd pe geam harta regiunii Surrey.

Mergînd pe Strand, spre Trafalgar Square, cu ziarul în mînă, fratele meu a întîlnit pe cîţiva dintre fugarii din West Surrey. Era un bărbat cu soţia lui şi doi băieţi, cu cîteva mobile, într-o căruţă din cele folosite de zarzavagii. Veneau dinspre Westminster Bridge; şi, imediat în spatele lor, o căruţă de fîn, în care se aflau cinci sau şase persoane cu aspect respectabil, şi cîteva cufere şi legături. Toţi aveau figuri răvăşite şi întreaga lor înfăţişare contrasta puternic cu ţinuta de duminică a celor din omnibuze. Din

trăsuri îi priveau oameni eleganţi. Fugarii s-au oprit la Square, ca şi cum n-ar mai fi ştiut încotro s-o ia şi, în cele din armă, s-au întors către răsărit, de-a lungul Strand-ului. La o oarecare distanţă în urma lor, a apărut un om în haine de lucru, călare pe una din acele triciclete demodate, care au în faţă o roată mai mică. Era murdar şi alb la faţă.

Fratele meu s-a îndreptat spre gara Victoria, în- tîlnind din ce în ce mai mulţi fugari. Se gîndea că s-ar putea să mă zărească şi pe mine. Un număr neobişnuit de mare de poliţişti dirijau circulaţia. Unii dintre refugiaţi schimbau veşti cu oamenii din omnibuze. Unul declara că îi văzuse pe marţieni. „Sînt nişte cazane pe picioroange, vă spun, alergînd ca oamenii”. Cei mai mulţi dintre ei erau agitaţi şi surescitaţi de ciudatele întîmplări prin care trecuseră.

Ceva mai departe de gara Victoria, cîrciumile făceau afaceri straşnice cu noii sosiţi. La toate colţurile de stradă, grupuri de oameni citeau ziarele, discutau cu însufleţire sau priveau la aceşti neobişnuiţi vizitatori de duminică. Pe măsură ce se înnopta numărul lor creştea, pînă cînd, în cele din urmă, după spusele fratelui meu, toate străzile arătau ca strada principală din Epsom într-o zi de Derby. Fratele meu s-a adresat mai multor fugari, dar n-a obţinut, în general, decît răspunsuri neeatisfăcătoare.

Nimeni nu a putut să-i dea vreo informaţie despre Woking, în afară de un singur om care l-a asigurat că Woking fusese distrus în întregime în noaptea precedentă.

— Eu vin din Byfleet, zise el; un biciclist a venit acolo dis-de-dimineaţă şi, umblînd din casă în casă, ne-a spus să fugim. Apoi au venit soldaţii. Am ieşit să privim, şi am văzut înspre sud nori de fum, nimic altceva decît fum, şi din direcţia aceea nu venea nimeni. Apoi am auzit tunurile la Chertsev, şi au început să sosească fugarii din Weybridge. Atunci mi-am încuiat casa şi am plecat.

Printre oamenii de pe străzi exista un puternic sentiment împotriva autorităţilor pe care le condamnau pentru incapacitatea lor de a se debarasa, fără toate aceste tulburări, de invadatori.

Pe la ora opt, în tot sudul Londrei s-a auzit clar zgomotul unei puternice canonade. Fratele meu n-a auzit mai întîi nimic, din cauza circulaţiei de pe arterele principale, dar, luînd-o pe străzile mai dosnice care duceau spre fluviu, a putut să distingă foarte limpede bubuiturile.

Apoi a mers pe jos, de la Westminster pînă la locuinţa lui de lîngă Regent’s Park. Era cuprins de nelinişte, gîndindu-se la mine, şi tulburat de evidenta seriozitate a situaţiei. Gîndurile sale se îndreptau — cum se îndreptaseră, în cursul zilei de sîmbătă, şi gîndurile mele — spre amănunte de ordin militar. Se gîndea la toate tunurile care şedeau, tăcute, în aşteptare, la populaţia regiunii, devenită pe neaşteptate nomadă; încerca să-şi imagineze „cazane pe picioroange” înalte de o sută de picioare.

Cîteva trăsuri cu refugiaţi treceau pe Oxford Street, şi ceva mai multe pe Marylebone Road, dar veştile se

răspîndeau atît de încet, deoarece Regent Street şi Portland Place erau pline de oameni care îşi făceau obişnuita plimbare de duminică seara; cu toate că erau şi grupuri în care se discuta, pe lîngă Regent's Park, ca de obicei, perechi tăcute se plimbau pe sub lămpi cu gaz aerian. Noaptea era caldă şi liniştită, puţin cam apăsătoare; bubuitul tunurilor continua cu intermitenţă şi, după miezul nopţii, se părea că fulgeră difuz către sud.

A recitit de nenumărate ori ziarul, temîndu-se că mi se întîmplaseră cele mai rele lucruri. Era agitat şi, după cină, a pornit din nou să hoinărească fără nici un ţel. Apoi s-a întors şi a încercat în zadar să-şi fixeze atenţia asupra notiţelor pentru examene. S-a culcat curînd după miezul nopţii, şi a fost trezit din nişte vise negre, în primele ceasuri ale dimineţii de luni, de zgomotul unei bătăi în uşă, paşi care alergau pe stradă, o bătaie îndepărtată de tobă, şi sunet de clopote. Pe tavan dansau reflexe roşii. O clipă, el a rămas năucit, întrebîndu-se dacă se făcuse ziuă sau dacă toată lumea înnebunise. Apoi s-a dat jos din pat şi a alergat la fereastră.

Odaia lui se afla la mansardă şi, în timp ce-şi scotea capul prin fereastră, auzi de-a lungul străzii cum se deschideau zeci de ferestre; la fiecare apăreau capete, în dezordinea nocturnă. Se strigau tot felul de întrebări.

— Vin! strigă un poliţist, bătînd în poartă; vin marţienii — şi porni în grabă către poarta de alături.

Dinspre cazărmile de pe Albany Street veneau sunete de tobe şi trompete şi

fiecare biserică din apropiere se străduia să alunge, cu bătăi de clopote vehemente şi dezordonate, somnul oamenilor. Se auzeau zgomote de uşi care se deschideau, şi ferestrele caselor de peste drum izbucneau, una după alta, din întuneric, într-o lumină gălbuie.

Din capătul străzii apăru în galop o trăsură închisă, făcînd brusc zgomot la colţ, trecînd pe sub fereastră cu un adevărat vacarm, care se stinse apoi încet în depărtare. În urma ei apărură două birje, în fruntea unui lung convoi de vehicule rapide, care, în loc să coboare panta spre Easton, se îndreptau mai ales către gara Chalk Farm, unde se încărcau trenurile speciale pentru nord-vest.

Fratele meu a privit pe fereastră mult timp, uluit, uitîndu-se la poliţiştii care băteau din poartă în

poartă şi îşi strigau bizarul lor mesaj. Apoi uşa din spatele lui s-a deschis şi a intrat vecinul care locuia pe acelaşi palier, îmbrăcat numai în cămaşă, pantaloni şi papuci, cu bretelele atîrnîndu-i pe şolduri, cu părul răvăşit de somn.

— Ce dracu' s-a întîmplat? întrebă el. E foc? Ce hărmălaie a dracului!

Amîndoi şi-au scos capetele pe fereastră, stră- duindu-se să audă ce strigau poliţiştii. De pe străzile laterale veneau oameni care se adunau în grupuri, pe la colţuri, discutînd.

— Ce dracu' înseamnă toate astea? zise vecinul.

Fratele meu îi răspunse ceva vag şi începu să se îmbrace, alergînd cu fiecare obiect de îmbrăcăminte la fereastră, ca să nu scape nimic din agitaţia care creştea mereu. Apoi, au apărut pe stradă, neobişnuit de matinali, vînzătorii de ziare, strigînd:

— Londra în primejdie de asediu! Punctele de apărare de la Kingston şi Richmond au fost străpunse! Masacre înspăimîntătoare în valea Tamisei.

Pretutindeni în jurul lui — în odăile de jos, în casele vecine, peste drum, şi în spate, pe terasele parcului, pe sute de alte străzi din Marylebone, în districtul Westbourne Park şi St. Pancras, spre vest şi spre nord, în Kilburn şi St. John's Wood şi Hampstead, spre răsărit, în Shoreditch şi Highbury şi Haggerston şi Hoxton, şi, de fapt, pe toată întinderea Londrei, de la Ealing pînă la East Ham — oamenii se frecau la ochi, deschideau ferestrele, privind afară şi punînd întrebări fără nici un scop, şi se îmbrăcau în grabă, în timp ce pe străzi

trecea primul suflu al apropiatei furtuni de groază. Era începutul marii panici. Londra, care se culcase duminică noaptea nepăsătoare şi leneşă, se trezea, în primele ceasuri ale dimineţii de luni, cu senzaţia vie a primejdiei.

Neputînd să afle, de la fereastră, ce se întîmpla, fratele meu a coborît şi a ieşit pe stradă, tocmai cînd cerul dintre acoperişurile caselor devenea

trandafiriu de lumina primilor zori. Oamenii care alergau pe jos sau în vehicule deveneau, cu fiecare clipă, tot mai numeroşi.

— Fumul Negru! îi auzi pe oameni strigînd, şi apoi din nou — Fumul Negru!

Era cu neputinţă să nu te molipseşti de o teamă atît de unanimă. În timp ce fratele meu încă mai şovăia, în pragul uşii, văzu apropiindu-se un alt vînzător de ziare, şi cumpără imediat un ziar. Omul se îndepărtă, fără să-i mai dea restul, vînzîndu-şi ziarele din fugă, cu un şiling exemplarul — un amestec grotesc de profit şi panică.

În ziar, fratele meu a citit comunicatul catastrofal al Comandantului-şef:

„Marţienii pot să descarce cu ajutorul rachetelor nori enormi de vapori negri şi otrăvitori. Ei au distrus bateriile noastre, au distrus Pachmond, Kingston şi Wimbledon, şi înaintează încet către Londra, distrugînd totul în calea lor. Este imposibil să fie opriţi. Nu există nici o altă salvare de Fumul Negru decît fuga imediată."

Aceasta era tot, dar era destul. Întreaga populaţie a marelui oraş de şase milioane se pusese în mişcare, alergînd, gonind; ea urma să se scurgă în masă spre nord.

— Fumul Negru! strigau oamenii. Foc!

Clopotele bisericii din apropiere făceau un va-carm îngrozitor, o trăsură condusă neatent se izbi, printre ţipete şi înjurături, de jgheabul de apă din capătul străzii. Lumini galbene şi alburii se miş-

cau încoace şi încolo prin case, iar la unele dintre trăsuri felinarele erau încă aprinse. Pe cer, zorile deveneau tot mai luminoase, mai limpezi, mai liniştite.

El auzi zgomot de paşi alergînd de colo-colo prin odăi, şi pe scările din spatele său în sus şi în jos. Proprietăreasa apăru în uşă, îmbrăcată neglijent cu un capot şi un şal; soţul ei o urma, bombănind.

Cînd fratele meu a început să-şi dea seama de gravitatea situaţiei, s-a întors în grabă în odaia lui, şi-a luat toţi banii pe care îi avea — vreo zece lire — i-a vîrît în buzunar şi a ieşit din nou pe stradă.

Capitolul XV

CE S-A ÎNTÎMPLAT ÎN SURREY

În timp ce preotul şedea sub tufişul din păşunea de lîngă Halliford şi vorbea incoerent cu mine, şi în timp ce fratele meu privea puhoiul de fugari de pe Westminster Bridge, marţienii îşi reluau ofensiva. După cîte s-a putut înţelege din relatările contradictorii, cei mai mulţi dintre ei au rămas în seara aceea în groapa din Horsell, pînă la ora nouă, ocupaţi cu pregătirile, lucrînd la ceva care producea o mare cantitate de fum verde.

Dar este sigur că trei dintre ei au ieşit, pe la ora opt, şi, înaintînd încet şi cu grijă, s-au îndreptat, prin Byfleet şi

Pyrford, către Ripley şi Weybridge, venind astfel în faţa bateriilor care îi aşteptau, în lumina apusului de soare. Ei nu înaintau în grup, ci în linie, fiecare dintre ei la o milă şi jumătate de tovarăşul lui cel mai apropiat. Comunicau unul cu altul prin ajutorul unor urlete asemănătoare cu sirenele, care urcau şi coborau gama de la o notă la alta.

Ceea ce auzisem noi, la Upper Halliford, era acest urlet, şi zgomotul tunurilor de la Ripley şi St. George's Hill. Tunarii de la Ripley, voluntari de artilerie, fără de experienţă, care nici nu ar fi tre- buit să fie puşi la o astfel de încercare, au tras o salvă dezordonată, prematură şi ineficace, şi au fugit, călare sau pe jos, prin satul pustiu, în timp ce marţianul, fără să se folosească de raza arzătoare, a trecut calm peste tunurile lor, a păşit cu grijă printre ei, i-a depăşit, şi a ajuns astfel pe neaştep- tate la tunurile din Painshill Park, pe care le-au distrus.

Oamenii de la St. George's Hill erau totuşi mai bine conduşi sau aveau mai mult curaj. Se pare că marţianul de lîngă ei nu le-a bănuit prezenţa, cum erau ascunşi într-o pădure de pini. Ei îşi potriviră fără grabă tunurile, ca şi cum ar fi fost la o ma- nevră şi traseră de la o distanţă de vreo mie de metri.

Obuzele explodară în jurul marţianului, care mai înaintă cîţiva paşi, clătinîndu-se, şi apoi se prăbuşi. Toţi tunarii scoaseră un strigăt, şi tunurile fură încărcate din nou, cu o grabă frenetică. Marţianul răsturnat urlă prelung şi, imediat, un al doilea colos strălucitor, răspunzîndu-i, apăru pe deasupra copacilor, dinspre

sud. Se părea că obuzele zdrobiseră unul dintre picioarele tripodului. A doua salvă trecu pe deasupra marţianului trîntit la pă- mînt şi, simultan, cei doi tovarăşi ai lui îşi îndrep-tară razele arzătoare asupra bateriei. Muniţiile săriră în aer, copacii din jurul tunurilor izbucniră în flăcări şi nu scăpară decît unul sau doi dintre oa-menii care o porniseră în goană spre creastă.

Probabil că după aceasta, cei trei marţieni ţinură un consiliu, iar cercetaşii care îi spionau raportară că au rămas locului timp de jumătate de oră. Mar-ţianul care fusese răsturnat se tîrî cu greutate afară din gluga care-l acoperea; era o fiinţă mică şi brună, sugerînd în mod ciudat, de la distanţa aceea, o pată de rugină; se părea că încearcă să-şi repare maşina. Pe la ora nouă el termină, şi gluga metalică fu văzută din nou deasupra copacilor.

La cîteva minute după ora nouă, acestor trei santinele li se adăugară încă patru marţieni, ducînd fiecare cîte un tub negru şi gros. Cîte un tub asemănător primi şi fiecare dintre cei trei, şi toţi şapte se împrăştiară, la distanţe egale, de-a lungul unei linii curbe, între St. George’s Hill, Weybridge şi satul Send, la sud-vest de Ripley.

De îndată ce se puseră în mişcare, o duzină de rachete de semnalizare ţîşniră din dealurile din faţa lor pentru a preveni bateriile care aşteptau lîngă Ditton şi Esher. În acelaşi timp, patru maşini mar-ţiene de luptă, înarmate cu tuburi, trecură rîul, şi două dintre ele, profilîndu-se negre pe cerul dinspre apus, apărură în faţa mea şi a preotului, în timp ce

mergeam în grabă, obosiţi şi îndureraţi, de-a lungul drumului care se îndreaptă spre nord, plecînd din Haliiford. Ni se părea că sînt aduşi de un nor, deoarece o ceaţă lăptoasă acoperea cîmpia, ridicîndu-se pînă la o treime din înălţimea lor.

Văzîndu-i, preotul scoase un strigăt slab şi începu să fugă; dar eu ştiam că era inutil să fugi din faţa unui marţian, şi, abătîndu-mă din drum, m-am furişat printre urzicile şi mărăcinii umezi de rouă şi m-am vîrît în şanţul adînc de la marginea şoselei. Preotul se întoarse şi veni lîngă mine.

Cei doi monştri se opriră, cel mai apropiat de noi stînd cu faţa spre Sunbury, iar cel mai îndepărtat nefiind decît o pată cenuşie, neclară, în direcţia luceafărului, departe, spre Staines.

Urletul pe care marţienii îl scoteau din cînd în cînd încetase; într-o tăcere absolută ei îşi ocupară poziţiile în imensul semicerc din jurul cilindrilor. Semicercul măsura, între capete, douăsprezece mile. Niciodată, de la descoperirea prafului de puşcă, nu existase un început de luptă atît de calm. Pentru noi, sau pentru un observator de lîngă Ripley, marţienii păreau singurii stăpîni ai acelei nopţi întunecate, luminată doar de o lună subţire, de stele, de întîrziata licărire a zilei, de strălucirea roşcată de pe St. George’s Hill şi din pădurile de la Pa- inshill.

Dar tunurile aşteptau pretutindeni, în faţa acestui semicerc — la Staines, Hounslow, Ditton, Eshers, Ockham, în dosul dealurilor şi pădurilor din sudul fluviului, peste cîmpiile întinse dinspre

nord, acoperite cu iarbă, pretutindeni unde un mănunchi de copaci sau casele unui sat ofereau un adăpost suficient. Rachetele de semnalizare ţîşneau, lăsau să cadă în noapte ploaia lor de scîntei şi dispăreau, iar cei de lîngă baterii aşteptau cu sufletul la gură. În clipa cînd marţienii vor înainta pînă la linia de foc, formele negre ale oamenilor nemişcaţi, tunurile care licăreau întunecat în căderea nopţii îşi vor spune cuvîntul într-un tunet furios de luptă.

Fără îndoială, ceea ce preocupa mii şi mii de minţi iscoditoare, după cum mă preocupa şi pe mine, era întrebarea — ce anume credeau marţie- nii despre noi? îşi dădeau ei seama că milioanele noastre de oameni erau organizate, disciplinate, lucrînd laolaltă? Sau interpretau salvele noastre de foc, exploziile neaşteptate ale obuzelor, cercetarea neîncetată a taberei lor, aşa cum am interpreta noi asaltul unanim şi furios al unui stup de albine că- ruia i-am stricat liniştea? Oare şi ei gîndeau să ne extermine? (În momentul acela nimeni nu cunoştea felul lor de hrană.) O sută de asemenea întrebări mi se îngrămădeau în minte, în timp ce priveam colosul care şedea de strajă. În străfundul minţii mele dăinuia prezenţa tuturor forţelor uriaşe, necunoscute şi ascunse, care aşteptau în drumul lor către Londra. Se pregătiseră oare gropi în care să cadă marţienii? Oare pulberăriile de la Hounslow erau rezervate drept capcane? Vor avea londonezii inima şi curajul să facă din puternicul lor oraş o a doua Moscovă?

Apoi, după un răstimp interminabil, după cum ni s-a părut, cum şedeam

ghemuiţi, privind printre mărăcini, am auzit un sunet, ca o bufnitură îndepărtată de tun. Apoi încă una, mai apropiată, apoi alta. Atunci, marţianul de lîngă noi a ridicat tubul, descărcîndu-l, ca pe un tun, cu un zgomot surd care făcu să se cutremure pămîntul. Cel dinspre Staines îi răspunse. Nu se văzu nici o flacără, nici o dîră de fum, nu se auzi nimic în afară de acea puternică detunătură.

Eram atît de surescitat de aceste detunături care se produceau una după alta, încît am uitat de siguranţa mea personală şi de mîinile opărite şi m-am căţărat deasupra mărăcinilor, ca să privesc spre Sunbury. În aceeaşi clipă, a izbucnit o a doua detunătură şi un proiectil uriaş trecu spre Houn- slow. Mă aşteptam să văd fum, sau flăcări, sau vreun alt efect al acţiunii proiectilului. Dar n-am văzut decît cerul de un albastru închis, cu o stea luminînd solitară, şi ceaţa albă care se întindea pretutindeni. Nu se auzea nici un zgomot, nici o explozie care să-i răspundă. Liniştea se aşternuse din nou; minutele de tăcere se prelungeau.

— Ce s-a întîmplat? zise preotul, ridicîndu-se în picioare lîngă mine.

— Dumnezeu ştie! i-am răspuns.

Un liliac fîlfîi din aripi şi dispăru. Un tumult îndepărtat de strigăte răsună undeva, apoi se stinse. Am privit din nou către marţian şi am văzut că acum se îndrepta către răsărit, de-a lungul rîului, cu o mişcare rapidă şi circulară.

Mă aşteptam ca din moment în moment focul vreunei baterii ascunse să se deschidă asupra lui, dar liniştea serii era netulburată. Silueta marţianului devenea

tot mai mică, pe măsură ce se îndepărta, apoi îl înghiţi ceaţa şi întunericul tot mai dens al nopţii. Printr-un impuls comun, ne căţărarăm şi mai sus. Spre Sunbury se zărea o formă întunecată, ca şi cum ar fi apărut dintr-o dată un deal conic, ascunzînd privirilor noastre regiunea din spatele lui; mai departe, de celălalt mal al rîului, spre Walton, se zărea o altă înălţime asemănătoare. Aceste forme ca nişte dealuri deveneau mai scunde şi se lărgeau chiar în timp ce le priveam.

Am privit către nord, împins de un gînd neaşteptat, şi am văzut cum se ridica o a treia movilă de nori negri.

Totul devenise, deodată, foarte liniştit. Departe, spre sud-est, subliniind liniştea, i-am auzit pe marţieni urlînd unul către altul, apoi văzduhul se cutremură din nou de zgomotul îndepărtat al tunuri- lor lor. Artileria noastră nu le dădea nici un răspuns.

În momentul acela, noi nu puteam înţelege ce se întîmpla; abia mai tîrziu aveam să aflu semnificaţia acestor sinistre movile care se înălţau în lumina înserării. Fiecare dintre marţieni, stînd într-un punct al marelui semicerc pe care l-am descris, descărcase, cu ajutorul tubului în formă de tun, un fel de obuz imens pe fiecare deal, crîng, grup de case, sau orice alt adăpost posibil pentru artilerie, care se întîmplase să-i fie în faţă. Unii trăseseră un singur proiectil, alţii două — ca marţianul de lîngă noi; despre cel de la Ripley se spune că a descărcat nu mai puţin decît cinci la rînd. Cînd atingeau pămîntul, proiectilele se spărgeau — nu explodau — degajînd imediat o cantitate enormă de vapori grei şi negri, care se desfăşurau şi se revărsau în sus, într-un nor imens, întunecat, un deal de gaze care apoi cobora, răspîn- dindu-se încet peste toată regiunea înconjurătoare. Contactul cu aceşti vapori, inhalarea acestor aburi înţepători, era mortală pentru tot ceea ce respiră.

Vaporii erau grei, mai grei decît fumul cel mai dens, astfel încît, îndată după ce ţîşneau şi se răs- pîndeau în aer, se lăsau în jos şi se scurgeau pe pămînt, ca şi cum ar fi fost lichide, nu gaze, pă-răsind dealurile şi prelungindu-se în văi, în şan-ţuri şi de-a lungul cursurilor de apă, după cum am auzit că se întîmplă cu bioxidul de carbon care se scurge prin crăpăturile vulcanice. Cînd făcea con-tact cu apa, suprafaţa ei se acoperea într-o clipă, în urma vreunei acţiuni chimice, cu o spumă deasă care se scufunda încet, lăsînd să se formeze alta. Spuma era

absolut insolubilă, şi este ciudat că, ţi- nînd seama de efectul instantaneu al gazului, se putea bea fără nici un pericol apa cu care venise în atingere. Vaporii nu se difuzau, cum se întîmplă cu un gaz obişnuit. Ei atîrnau în mase compacte, coborînd încet pantele şi opunînd rezistenţă vîntu- lui; se amestecau foarte încet cu ceaţa şi umidita- tea aerului şi cădeau pe pămînt sub formă de praf. În afară de un element necunoscut, care forma un

grup de patru linii în banda albastră a spectrului, deocamdată sîntem complet neştiutori asupra naturii acestei substanţe.

De îndată ce înceta vîrtejul degajării, fumul negru se tîra atît de aproape de pămînt, chiar mai înainte de a deveni aproape lichid, încît la o înălţime de cincizeci de picioare, pe acoperişuri, la etajele superioare ale caselor mai înalte, sau în copacii mai mari, aveai şanse să scapi de acţiunea lui otrăvitoare, după cum s-a şi dovedit chiar în noaptea aceea, la Street Cobham şi la Ditton.

Omul care a reuşit să se salveze, în prima din aceste localităţi, povesteşte lucruri uimitoare despre modul ciudat în care se scurgeau vaporii; el privea în jos, din turnul bisericii, şi a văzut casele satului răsărind ca nişte fantome din acest neant negru. A rămas acolo o zi şi jumătate, obosit, flămînd şi ars de soare, privind, sub cerul albastru, pămîntul, perspectiva dealurilor îndepărtate, o întindere de catifea neagră, întreruptă de acoperişurile roşii, copaci verzi şi, mai tîrziu, arbuşti, garduri, hambare, şure şi ziduri, învăluite în negru, ridicîndu-se ici şi colo în lumina soarelui.

Dar aceasta s-a întîmplat la Street Cobham, unde fumul negru a persistat pînă cînd s-a scurs de la sine la pămînt. De obicei marţienii, după ce îşi atingeau scopul, curăţau aerul de fumul negru, intrînd în mijlocul lui, dirijînd asupra-i un jet de aburi.

Aşa au procedat cu masele de vapori de lîngă noi, după cum am văzut, la lumina stelelor, de la fereastra unei case pustii

din Upper Kalliford, unde ne întorsesem. De acolo, am putut vedea reflectoarele de pe Richmond şi Kingston Hill plimbîn- du-se în toate direcţiile; pe la ora unsprezece ferestrele au zăngănit, şi am auzit bubuiturile unor tunuri mari de asediu, care fuseseră puse acolo în poziţie. Tunurile au bătut, cu intermitenţă, timp de un sfert de oră, trimiţînd proiectilele la în- tîmplare către marţienii invizibili de la Hampton şi Ditton; după aceea razele palide ale luminilor electrice s-au stins, şi au fost înlocuite de o puternică strălucire roşie.

Atunci a căzut în Bushey Park cel de al patrulea cilindru — un meteor verde şi strălucitor — după cum mi s-a spus mai tîrziu. Înainte ca tunurile de pe şirul de dealuri de la Richmond şi Kingston să-şi înceapă tragerea, s-a auzit o puternică canonadă, departe, înspre sud-vest, datorită, cred, tunurilor care băteau la întîmplare, mai înainte ca fumul negru să-i acopere pe tunari.

Astfel, tot atît de metodic cum oamenii ar afuma un cuib de viespi, marţienii împrăştiau aceşti va- pori necunoscuţi şi asfixianţi, în regiunea dinspre Londra. Capetele semicercului lor se desfăceau încet, pînă cînd, în cele din urmă, ei au format o linie ce ducea de la Hanwell pînă la Coombe şi Maiden. Tuburile lor distrugătoare au înaintat toată noaptea. Niciodată, după ce marţianul de la St. George’s Hill fusese culcat la pămînt, ei nu au mai dat artileriei posibilitatea să-i nimicească. Oriunde bănuiau că ar putea să se afle tunuri camuflate, ei trimiteau un nou proiectil cu vapori negri, iar acolo unde tunurile se aflau la

loc deschis, abăteau asupra lor raza arzătoare.

Către miezul nopţii, copacii aprinşi de pe pantele din Richmond Park şi flăcările de pe Kingston Hill îşi trimiteau lumina asupra unei pînze de fum ne- gru care acoperea întreaga vale a Tamisei şi se întindea cît vedeai cu ochii. Peste această întindere treceau încet doi marţieni care îşi îndreptară în toate părţile jeturile de aburi şuierători.

În noaptea aceea ei n-au prea întrebuinţat raza arzătoare, fie pentru că aveau doar o rezervă limi-tată de materie primă, fie pentru că nu doreau să distrugă ţara, ci numai să ne înspăimînte, să zdrobească împotrivirea pe care o întîmpinau. Acest ultim scop, l-au atins în mod sigur. Noaptea de duminică a însemnat sfîrşitul rezistenţei organizate împotriva lor. După aceea nimeni n-a mai încercat

să-i înfrunte, atît de lipsită de speranţe ar fi fost această acţiune. Pînă şi echipajele torpiloarelor şi distrugătoarelor, care îşi aduseseră tunurile lor cu tragere rapidă în susul Tamisei, au refuzat să se oprească, n-au mai ascultat de ordine, şi au coborît din nou fluviul. Singura operaţie ofensivă pe care oamenii au mai încercat-o în acea noapte a fost pregătirea de mine şi de gropi, dar eforturile depuse erau nechibzuite, haotice.

Ne putem lesne închipui soarta bateriilor de la Esher, care aşteptau cu încordare, în lumina amurgului. N-au existat supravieţuitori. Ne putem lesne închipui aşteptarea disciplinată, ofiţerii vigilenţi şi atenţi, tunarii pregătiţi, muniţiile îngrămădite la îndemînă, ajutorii de tunari lîngă caii şi căruţele lor, spectatorii civili care şedeau atît de aproape pe cît li se permitea, liniştea serii, corturile cu ambulanţe şi spitale, în care erau cei arşi şi răniţi la Weybridge; apoi sunetul înnăbuşit al proiectilelor pe care le trăgeau marţienii, şi proiectilul care gîfîia greoi deasupra copacilor şi caselor, spărgîn- du-se pe cîmpia din vecinătate.

Ne putem lesne închipui, de asemeni, atenţia încordată brusc, învolburarea şi răspîndirea rapidă a norilor negri care înaintau, se răsuceau în sus, transformînd amurgul într-un întuneric aproape palpabil; un straniu şi oribil inamic, sub formă de vapori, care îşi învăluia victimele, oamenii şi caii care abia se mai zăreau, alergînd, ţipînd, căzînd la pămînt, strigătele de groază, tunurile părăsite într-o clipă, oamenii

care se sufocau şi se zvîrcoleau pe pămînt, şi desfăşurarea rapidă a conului opac de fum. Apoi, noapte şi pustiire — nimic altceva decît o masă tăcută de vapori de nepătruns sub care se ascundeau morţii.

Cu puţin timp înaintea zorilor, fumul negru s-a răspîndit pe străzile din Richmond, iar guvernul dezorganizat îndemna, cu un ultim efort, populaţia Londrei să fugă.

Capitolul XVI

EXODUL DIN LONDRA

Vă explicaţi, deci, valul năvalnic de groază care a trecut în zorii zilei de luni peste cel mai mare oraş din lume; fluxul celor care fugeau se transformă repede într-un torent, izbindu-se ca un vîrtej înspumat în jurul gărilor, îngrămădindu-se, într-o fierbere oribilă, în jurul vaselor de pe Tamisa şi gonind, pe toate drumurile posibile, către nord şi est. Pe la ora zece, poliţia, iar către prînz chiar şi organismele căilor ferate, îşi pierdură coerenţa, îşi pierdură forţa şi eficacitatea, prăbuşindu-se, topin- du-se, pierzîndu-se în cele din urmă în rapida lichefiere a corpului social.

Toate liniile de cale ferată din nordul Tamisei, ca şi cele din sud-est, de la Cannon Street, fuseseră prevenite încă de duminică, la miezul nopţii, şi trenurile erau înţesate. Oamenii se luptau cu sălbăticie încă de la ora două pentru a obţine locuri în picioare. Pe la trei, oamenii erau trîntiţi şi călcaţi în picioare chiar şi în Bishopsgate Street, la vreo două sute de metri sau mai mult de gara din Liverpool Street; s-au tras focuri de revolver, oamenii s-au înjunghiat, iar poliţiştii care fuseseră trimişi să reglementeze circulaţia, extenuaţi şi înfuriaţi, au spart capetele oamenilor pe care trebuiau să-i protejeze.

Pe măsură ce ziua înainta, iar mecanicii şi fochiş- tii refuzau să se înapoieze la Londra, presiunea şuvoiului de oameni

care se înmulţeau necontenit se îndepărtă de gări şi se îndreptă pe şoselele care duceau spre nord. Către amiază, la Barnes a fost văzut un marţian, şi un nor de vapori negri, care se cobora încet, începuse să se întindă de-a lungul Tamisei şi peste întinderile din Lambeth, tăind în lenta lui înaintare orice retragere peste poduri. Un alt nor a trecut peste Ealing, şi a înconjurat la Castle Hill o mică insulă de supravieţuitori, vii, dar în neputinţă a se salva.

După o încercare inutilă de a se urca, la Chalk Farm, într-un tren de nord-vest — după ce se aprovizionaseră în gara de mărfuri de acolo, locomotivele au trecut ca plugurile prin mijlocul oamenilor care urlau, iar un grup de cetăţeni vînjoşi s-au zbătut din răsputeri pentru a opri ca mulţimea să-l dea pe mecanic cu capul de cazan — fratele meu a ieşit pe drumul de la Chalk Farm, şi-a croit drum printr-un furnicar de vehicule grăbite, şi a avut norocul să fie de faţă printre primii la spargerea unui magazin de biciclete. Cînd a trecut prin fereastră a tăiat cauciucul din faţă a bicicletei pe care o luase, dar totuşi a reuşit să fugă, fără altă vătă- mare decît o zgîrietură la încheietura mîinii. Pe panta de pe Haverstock Hill nu se putea trece, din cauza unor cai răsturnaţi, aşa că a apucat-o pe Belsize Road.

Scăpînd astfel de furia panicii, a ocolit pe Ed- gware Road şi a ajuns la Edgware pe la ora şapte, înfometat, şi obosit, dar avînd un bun avans faţă de mulţime. De-a lungul drumului, oamenii şedeau pe la porţi, curioşi şi miraţi. El a fost depăşit

de un grup de biciclişti, de cîţiva oameni călare şi de două automobile. La o milă de Edgware, janta roţii s-a rupt şi bicicleta a devenit inutilizabilă. A părăsit-o pe marginea drumului şi a pornit pe jos prin sat. Pe strada principală a satului, unde magazinele erau pe jumătate deschise, oamenii se îngrămădeau pe trotuare, în pragul uşilor şi pe la ferestre, privind cu uimire la extraordinara procesiune a fugarilor care începeau să sosească. El a reuşit să găsească la un han cîte ceva de mîncare.

A rămas în Edgware cîtăva vreme, neştiind ce să mai facă. Numărul refugiaţilor creştea. Mulţi dintre ei păreau dispuşi, ca şi fratele meu, să se oprească acolo. Nu se mai ştia nimic nou despre invadatorii din Marte.

La ora aceea, drumul era plin de oameni, dar nu era încă complet supraaglomerat. Cei mai mulţi dintre fugari aveau biciclete, dar în curînd au început să treacă în viteză automobile, şarete şi trăsuri, iar praful plutea în nori grei de-a lungul drumului spre St. Albans.

Probabil că un gînd neclar de a se duce la Chelmsford, unde avea cîţiva prieteni, l-a îndemnat în cele din urmă pe fratele meu să pornească pe o potecă liniştită care ducea spre răsărit. Apoi a dat de un pîrleaz şi, trecîndu-l, a continuat să meargă de-a lungul unei cărări spre nord-est. A lăsat în urmă cîteva ferme şi mici aşezări ale căror nume nu le cunoştea. A întîlnit foarte puţini fugari, pînă cînd, pe o potecă dinspre High Barnet, a dat peste două doamne care i-au devenit tovarăşe de drum. A dat

peste ele tocmai la timp ca să le poată salva.

Auzise ţipetele lor şi, alergînd pe după colţul drumului, a văzut doi oameni care se luptau să le dea jos din trăsurica în care se găseau, în timp ce un al treilea ţinea cu greutate capul poneyului înspăimîntat. Una dintre doamne, o femeie scundă, îmbrăcată în alb, se mulţumea doar să ţipe; cealaltă, brună şi zveltă, îl biciuia pe omul care o ţinea de braţ, cu biciul ce-l avea în mîna liberă.

Înţelegînd imediat situaţia, fratele meu a strigat, alergînd la locul luptei. Unul dintre oameni se opri şi se întoarse spre el, iar fratele meu, dîndu-şi seama, după figura adversarului, că lupta era inevitabilă, s-a repezit imediat şi, fiind un boxer experimentat, l-a trîntit jos, lîngă roata trăsurii.

Nu era vreme pentru box cavaleresc şi, ca să-l astîmpere, fratele meu i-a dat o lovitură de picior; apoi îl luă de guler pe cel care o ţinea de braţ pe doamna cea înaltă. A auzit tropot de copite, biciul l-a izbit peste obraz, cel de-al treilea adversar l-a lovit între ochi, iar omul pe care îl ţinea se smulse şi începu să alerge pe potecă în direcţia din care venise el.

Pe jumătate ameţit, s-a trezit în faţa omului care ţinuse capul poneyului, şi a văzut că trăsurica se îndepărta pe drum, bălăbănindu-se, iar cele două femei din ea priveau înapoi. Omul din faţa lui, un individ robust, a încercat să-l lovească, dar el l-a oprit cu un pumn în faţă. Apoi, dîndu-şi seama că rămăsese singur, s-a întors şi a pornit după trăsură, cu bărbatul cel vînjos pe

urmele lui; cel care fugise se întorcea şi el, urmărindu-l de la distanţă.

Deodată, s-a împiedicat şi a căzut, cel care îl urmărea a căzut peste el, iar cînd fratele meu s-a ridicat în picioare, s-a găsit din nou în faţa a doi adversari. Ar fi avut puţini sorţi de izbîndă împo-triva lor, dacă doamna cea zveltă nu ar fi avut curajul să se întoarcă şi să-i sară în ajutor. Avea un revolver, dar care era ascuns sub băncuţa pe care şedeau, atunci cînd ea şi tovarăşa ei fuseseră atacate. Trase un glonte, de la şase metri depăr- tare, gata să-l atingă pe fratele meu. Cel mai puţin curajos dintre hoţi o luă la fugă, iar complicele îl urmă, înjurîndu-l pentru laşitatea lui. S-au oprit amîndoi la capătul drumului, acolo unde cel de al treilea zăcea în nesimţire.

— Ţine-l! zise doamna cea zveltă, dîndu-i fratelui meu revolverul.

— Întorceţi-vă la trăsură, îi răspunse fratele meu, ştergîndu-şi sîngele de pe buza tăiată.

Ea se întoarse fără o vorbă, şi amîndoi se îndreptară, gîfîind, spre locul unde doamna în alb se străduia să ţină pe loc poneyul înspăimîntat.

Se părea că hoţii renunţaseră. Cînd fratele meu privi din nou spre ei, îi văzu îndepărtîndu-se.

— Voi sta aici, zise fratele meu, dacă îmi daţi voie. Şi se urcă pe locul liber din faţă. Doamna privi peste umăr.

— Dă-mi mie hăţurile, zise ea, şi atinse cu biciul coastele poneyului. După cîteva clipe, o cotitură a drumului îi ascunse pe cei trei oameni de privirile fratelui meu.

Astfel, într-un mod cu totul neaşteptat, fratele meu s-a trezit, gîfîind, cu buza

tăiată, cu o falcă învineţită şi cu încheietura mîinii însîngerate, mer- gînd alături de aceste două femei pe un drum necunoscut

A aflat că erau soţia şi sora mai tînără a unui chirurg din Stanmore care, întorcîndu-se dis-de-di- mineaţă de la un caz grav din Pinner, auzise în- tr-o gară din drum despre înaintarea marţienilor. Se grăbise să ajungă, le trezise pe cele două femei — servitoarea îi părăsise cu două zile mai înainte — împachetase cîteva provizii, pusese revolverul sub banca trăsurii — din fericire pentru fratele meu — şi le spusese să se ducă la Edgware, în speranţa că vor găsi acolo vreun tren. El rămăsese în urmă pentru a-i anunţa şi pe vecini. Le va ajunge, spusese el, pe la ora patru şi jumătate dimineaţa; acum era aproape nouă şi încă nu-l văzuseră. Ele n-au putut să se oprească în Edgware, din cauza aglomeraţiei, şi o apucaseră pe acest drum lăturalnic.

Aceasta era povestirea pe care i-au spus-o fra- telui meu, în frînturi, cînd s-au oprit din nou, în apropiere de New Barnet. El le-a promis să rămînă cu ele, cel puţin pînă cînd vor putea lua o hotărîre, sau pînă cînd va sosi cel pe care îl aşteptau, şi le-a declarat, pentru a le da mai multă încredere, că este un ţintaş experimentat cu revolverul — o armă complet străină pentru el.

Au făcut un fel de tabără la marginea drumului, iar poneyul a început, fericit, să pască iarbă. El le-a povestit cum fugise din Londra şi tot ceea ce ştia în privinţa marţienilor şi a felului lor de acţiune. Soarele se ridica tot mai sus pe

cer, şi după cîtva timp conversaţia a început să lîncezească, fă- cînd loc unei stări de prevestiri neliniştitoare. Fra-tele meu a cules, de la cei care treceau pe drum, ultimele noutăţi. Fiecare răspuns întretăiat pe care-l căpăta îi adîncea impresia marelui dezastru care se abătuse asupra omenirii, îi adîncea con-vingerea asupra necesităţii imediate de a-şi conti- nua fuga. El încercă să le convingă de această necesitate.

— Avem ceva bani... zise femeia cea zveltă, şovăind.

Întîlnind privirea fratelui meu, şovăiala ei încetă.

— Am şi eu, zise fratele meu.

Ea i-a explicat că aveau treizeci de lire de aur, pe lîngă o bancnotă de cinci lire, şi se gîndeau ca în schimbul acestei sume să obţină locuri în trenul de la St. Albans sau New Barnet. Fratele meu a fost de părere că încercarea era zadarnică, deoarece văzuse furia cu care londonezii înţesaseră trenurile, şi le-a propus să străbată Essex-ul, către Harwich, şi de acolo să fugă cu totul din ţară.

Doamna Elphinstone — acesta era numele femeii în alb — nici n-a vrut să audă, continuînd să-l reclame pe „George al ei”; dar cumnată-sa era ui- mitor de liniştită şi chibzuită, şi în cele din urmă a consimţit la propunerea fratelui meu. Astfel, cu gîndul de a traversa marele drum de Nord, şi-au continuat drumul spre Barnet; fratele meu ducea poneyul de căpăstru, pentru a-l cruţa, pe cît era cu putinţă.

Pe măsură ce soarele se înălţa pe cer, ziua deve-nea extrem de călduroasă, iar

stratul gros şi albi- cios de nisip devenea arzător şi orbitor, astfel încît ei înaintau foarte încet. Tufişurile erau cenuşii de praf. Cu cît se apropiau mai mult de Barnet, auzeau ridicîndu-se o rumoare din ce în ce mai insistentă.

Au început să întîlnească tot mai mulţi fugari. Majoritatea priveau ţintă înaintea lor, murmurind întrebări nedesluşite, sleiţi, răvăşiţi, murdari. Pe lîngă ei a trecut un om în haine de seară, mergînd pe jos, cu ochii în pămînt. I-au auzit glasul şi, întorcîndu-se spre el, l-au văzut înfigîndu-şi o mînă în păr şi lovind cu cealaltă fiinţe nevăzute. După ce i-a trecut accesul de furie, omul şi-a continuat drumul fără să mai privească măcar o dată în urmă.

În timp ce grupul fratelui meu se îndrepta către răscrucea de la sud de Barnet, au văzut apropiin- du-se de drum o femeie, pe un cîmp din stînga lor, ducînd în braţe un copil şi avînd alţi doi alături de ea; a trecut şi un om îmbrăcat în haine negre, murdare, cu un băţ gros într-o mînă şi cu o mică valiză în cealaltă. Apoi, după cotitura drumului, dintre vilele care îl mărgineau în locul unde se unea cu şoseaua principală, a apărut o trăsurică trasă de un poney negru şi asudat, condusă de un tînăr palid cu o pălărie tare, cenuşie de praf. În trăsurică şedeau înghesuite trei fete, lucrătoare de fabrică din East End, şi doi copii mici.

— Pe aici ajungem la Edgware? întrebă tînă- rul, cu ochii rătăciţi şi cu faţa palidă; iar cînd fratele meu îi răspunse că trebuia să o apuce spre stînga, el dădu

imediat bice cailor, fără formalitatea de a mai mulţumi.

Fratele meu a observat o ceaţă sau un fum alb- cenuşiu ridicîndu-se dintre casele din faţa lor şi acoperind faţada albă a unei terase care apărea de pe cealaltă parte a drumului, prin spatele vilelor. Doamna Elphinstone le atrase printr-un strigăt atenţia asupra unor limbi roşii de foc, care se înăl-ţau deasupra caselor din faţa lor, spre cerul albas- tru şi fierbinte. Rumoarea se transformase acum într-un amestec dezordonat de glasuri, scîrţîit de roţi şi de căruţe şi tropot de copite. Drumul făcea o cotitură bruscă la nici cincizeci de metri de răscruce.

— Dumnezeule, strigă doamna Elphinstone. Unde ne duci?

Fratele meu se opri.

Şoseaua principală era acoperită de un puhoi clocotitor de oameni, un torent de fiinţe omeneşti care alergau spre nord, înghesuindu-se unele în- tr-altele. Un mare nor de praf, alb şi luminos în bătaia soarelui, făcea ca totul să fie cenuşiu şi nedesluşit, pînă la douăzeci de picioare de la pămînt; norul era neîncetat stîrnit de paşii grăbiţi ai unei mulţimi dese de cai, de bărbaţi şi femei care mergeau pe jos, şi de roţile vehiculelor de tot felul.

— Loc! auzi fratele meu. Faceţi loc!

A te apropia de punctul unde drumul se întîl- neşte cu şoseaua era ca şi cum ai fi trecut prin fumul unui incendiu; mulţimea mugea ca un foc

puternic, iar praful era fierbinte şi înecăcios. Şi, într-adevăr, nu prea departe, o vilă ardea şi trimitea valuri de fum negru peste drum, mărind şi, mai mult învălmăşeala.

Pe lîngă ei trecură doi oameni. Apoi o femeie murdară, plîngînd şi cărînd o legătură grea. Un cîine de vînătoare, rătăcit, cu limba atîrnînd, le dădu tîrcoale, neîncrezător, înspăimintat şi într-un hal fără hal, luînd-o la goană, la ameninţarea fratelui meu.

Atît cît se putea vedea pe drumul spre Londra, printre casele din dreapta, un puhoi clocotitor de oameni murdari şi grăbiţi se îngrămădea între vi- lele de pe fiecare parte; capetele negre, trupurile înghesuite, deveneau distincte pe măsură ce ieşeau de după cotitură, treceau în grabă, şi îşi contopeau din nou individualităţile în mulţimea îndepărtată, înghiţită în cele din urmă într-un nor de praf.

— Înainte! Înainte! strigau toţi. Faceţi loc! Faceţi loc!

Oamenii îi împingeau pe cei din faţă cu mîinile. Fratele meu ţinea capul poneyului. Atras în mod irezistibil, el înainta încet, pas cu pas, de-a lungul drumului.

La Edgware fusese doar o scenă de dezordine, la Chalk un vîrtej gălăgios, dar aici era o întreagă populaţie în mişcare. Este greu să-ţi imaginezi acest puhoi de oameni. Nu se putea distinge nici o figură. Oamenii se scurgeau de după colţ şi se îndepărtau cu spatele la grupul celor trei rămaşi pe drum. Cei care erau pe jos mergeau pe marginea şoselei, ameninţaţi de roţile vehiculelor,

căzînd prin şanţuri şi poticnindu-se unii de alţii.

Trăsurile şi căruţele se buluceau unele într-al- tele, lăsînd puţin loc pentru vehiculele mai rapide şi mai nerăbdătoare, care se repezeau din cînd în cînd înainte, atunci cînd li se ivea ocazia, făcînd ca mulţimea să se înghesuie spre gardurile şi porţile vilelor.

— Înainte! se auzea strigînd. Înainte! Se apro- pie!

Într-o căruţă se afla un orb îmbrăcat în uniforma Armatei Salvării, gesticulînd, cu degetele zbîrcite, şi urlînd: „Veşnicie! Veşnicie!” Glasul lui era ră-guşit şi foarte puternic, astfel că fratele meu a pu- tut să-l audă mult timp după ce omul s-a pierdut din vedere, în norul de praf. Unii dintre oamenii îngrămădiţi în căruţe îşi biciuiau prosteşte caii, certîndu-se cu ceilalţi căruţaşi; alţii şedeau nemişcaţi, privind ţintă în gol, cu ochii înroşiţi; alţii îşi rodeau mîinile, de sete, sau zăceau culcaţi în fundul vehiculelor. Caii aveau zăbalele acoperite de spumă, şi ochii injectaţi.

Erau o puzderie de trăsuri, căruţe, şarete, fur- goane; o căruţă de poştă, o căruţă de gunoaie pe care era scris „Parohia St. Pancras”, un camion uriaş înţesat cu oameni. Un camion de bere trecu huruind, cu roţile împroşcate de sînge proaspăt.

— Eliberaţi drumul! strigau nişte glasuri. Eliberaţi drumul!

— Veşni-cie! Veşni-cie! se auzea, ca un ecou, de-a lungul drumului.

Treceau femei triste, bine îmbrăcate, cu figurile răvăşite, cu copii care ţipau şi se poticneau, cu hainele lor elegante acoperite de praf, cu feţele obosite şi brăzdate de lacrimi. Alături de cele mai multe mergeau bărbaţi, unii grijulii, alţii nepăsă- tori sau sălbatici. Luptînd cot la cot cu ei, trecea cîte un vagabond în zdrenţe negre, cu ochii holbaţi, strigînd în gura mare tot felul de înjurături. Îşi croiau drum, luptîndu-se din răsputere, muncitori zdraveni şi oameni sărăcăcioşi,

cu părul ciufulit, îmbrăcaţi ca micii funcţionari sau vînzători de pră-vălie; apoi fratele meu mai observă un soldat rănit, nişte oameni îmbrăcaţi în uniforma căilor ferate, şi o creatură nenorocită, în cămaşă de noapte, cu o haină aruncată pe umeri.

Dar oricît de variată i-ar fi fost compoziţia, această hoardă avea anumite trăsături comune. Pe

feţele tuturor se citea frica şi durerea, şi tot frica era aceea care îi gonea din urmă. O învălmăşeală, provocată de lupta pentru un loc într-o căruţă, făcu întregul puhoi de oameni să-şi grăbească pasul; unul dintre fugari, atît de speriat şi frînt încît genunchii i se îndoiau sub el, se însufleţi pentru o clipă, căpătînd forţe noi. Căldura şi praful începu-seră să-şi facă efectul asupra mulţimii. Oamenii aveau pielea uscată, buzele negre şi crăpate. Erau cu toţii însetaţi, obosiţi şi abia mai puteau să-şi mişte picioarele. Printre strigăte se auzeau certuri, mustrări, şi gemete de oboseală; cele mai multe glasuri erau răguşite şi slabe. Pretutindeni se auzea, ca un refren:

— Loc! Faceţi loc! Vin marţienii!

Prea puţini se opreau, dîndu-se la o parte din acest puhoi. Drumul pătrundea oblic în şoseaua principală, printr-o deschidere îngustă, creînd ilu- zia că vine dinspre Londra. Şi totuşi, un fel de flux omenesc se revărsa în acest capăt de drum; erau cei slabi, respinşi în afara curentului, şi care în general rămîneau acolo numai o clipă, înainte de a se cufunda din nou în el. La o mică distanţă de drum, şedea întins un om cu piciorul înfăşurat în cîrpe însîngerate; doi prieteni se aplecaseră asupra lui. Era un norocos care încă mai avea prieteni.

Un bătrînel, cu o mustaţă ostăşească, albită, îmbrăcat într-o redingotă neagră şi jegoasă, se apropie şchiopătînd, se aşeză jos, îşi scoase gheata — ciorapul îi era mînjit de sînge — scoase un ciob de piatră şi porni din nou, tîrîndu-şi piciorul; o fetiţă de opt sau nouă ani, singură, se trînti pe iarbă lîngă fratele meu, plîngînd.

— Nu mai pot să merg! Nu mai pot să merg!

Fratele meu se trezi din toropeală, o ridică, vor-bindu-i cu blîndeţe, şi o duse lîngă miss Elphins- tone. De îndată ce fratele meu o ridică, fetiţa tăcu, ca şi cum ar fi cuprins-o frica.

— Ellen! ţipă o femeie din mulţime, cu glasul scăldat în lacrimi. Ellen! Şi copilul se smuci brusc din braţele fratelui meu, strigînd:

— Mamă!

— Se apropie! zise un om călare, trecînd prin dreptul drumului.

— La o parte din drum! striga un vizitiu, ridicat deasupra celorlalţi; şi fratele meu văzu o trăsură închisă cotind pe drumul lateral.

Oamenii se înghesuiau unii într-alţii, pentru a se feri de cal. Fratele meu trase spre margine po- neyul şi trăsurica, iar omul trecu pe lîngă el şi se opri la cotitura drumului. Era o trăsură cu oiştea pentru o pereche de cai, dar nu avea înhămat decît unul singur. Fratele meu văzu neclar, prin praf, cum doi oameni ridicau un corp pe o targă albă, aşezînd-o apoi uşor pe iarba de sub un tufiş de lemn cîinesc.

Unul dintre oameni veni alergînd spre fratele meu.

— Unde se poate găsi nişte apă? întrebă el. Trage să moară, şi vrea puţină apă. Este lordul Garrick.

— Lordul Garrick! zise fratele meu, Preşedin- tele Curţii?

— Unde găsesc apă? zise omul.

— Poate că găseşti vreo cişmea, zise fratele meu, în vreuna dintre case. Noi nu avem apă. Nu pot să-i las aici pe ai mei.

Omul îşi croi drum, prin mulţime, spre poarta casei din colţ.

— Înaintaţi! spuneau oamenii, îmbrîncindu-l. Se apropie! Mergeţi înainte!

Apoi, atenţia fratelui meu a fost atrasă de un om cu barbă, cu o figură de vultur, ducînd o legătură, care s-a spart chiar în timp ce fratele meu o pri- vea; din ea s-a revărsat o masă compactă de lire de aur, care părea să se fărîmiţeze în monede abia atunci cînd atingea pămîntul. Lirele se rostogoliră

în toate părţile, printre picioarele nervoase ale oamenilor şi ale cailor. Omul se opri, privind pros- teşte risipa de aur, şi osia unei trăsuri îl izbi în umăr, trîntindu-l la pămînt. Scoase un ţipăt, făcu un pas înapoi, şi roata unei căruţe îl atinse din treacăt.

— Loc! strigau oamenii din jurul lui. Faceţi loc!

De îndată ce trecu trăsura, el se trînti, cu amîn-două mîinile desfăcute, pe grămada de monede, şi începu să şi le îndese cu pumnii în buzunar. Un cal se ivi chiar pe lîngă el, şi în clipa următoare, cînd omul se ridicase pe jumătate, fu trîntit sub copitele calului.

— Opriţi! strigă fratele meu, şi dînd la o parte din drum o femeie, încercă să apuce zăbala calului.

Dar, înainte de a putea ajunge acolo, auzi pe sub roţi un ţipăt şi văzu, prin praf, cum obada trecea peste spatele sărmanului nenorocit. Vizitiul trăsurii îl plesni cu biciul pe fratele meu, care alerga spre spatele trăsurii. Strigătele îl asurzeau. Omul se zvîrcolea, printre banii lui împrăştiaţi, în praf, fără să se poată scula, căci roata îi rupsese şira spinării, iar picioarele îi atîrnau moi, neputincioase. Fratele meu se ridică şi strigă la vizitul care venea din urmă, şi îi veni în ajutor un om călare pe un cal negru.

— Dă-l la o parte din drum, zise el; şi, apucîn- du-l de guler cu mîna liberă, fratele meu îl tîrî pe nenorocit la o parte. Dar el continua să se cramponeze de bani şi, privindu-l cu furie pe fratele meu, îl izbi în braţ cu un pumn plin de aur.

— Înaintaţi! Înaintaţi! strigau glasuri furioase în spatele lor. Faceţi loc! Faceţi loc!

Se auzi o trosnitură, în timp ce oiştea unei tră- suri se lovea de căruţa pe care o ţinea în loc omul călare. Fratele meu întoarse privirea, şi omul cu aurul îşi răsuci capul şi muşcă mîna care îl ţinea de guler. O izbitură, şi calul negru fu împins într-o parte, iar calul căruţei trecu pe lîngă el. O copită

călcă la un fir de păr de piciorul fratelui meu. El dădu drumul omului căzut şi sări înapoi. Văzu pe faţa nenorocitului întins pe pămînt mînia transfor- mîndu-se în groază, şi după o clipă îl pierdu din vedere şi fratele meu fu tîrît înapoi, dus mai departe de intrarea drumului şi fu nevoit să se lupte din greu, în mijlocul torentului, pentru a putea reveni.

Văzu pe miss Elphinstone acoperindu-şi ochii, iar un copilaş, cu acea lipsă de compătimire specifică anilor fragezi, privea cu ochii dilataţi un corp acoperit de praf care zăcea la pămînt, negru şi nemişcat, zdrobit sub roţile care treceau.

— Să ne întoarcem! strigă el, şi începu să tragă înapoi poneyul. Şi adăugă: Nu putem trece prin acest... iad. Se întoarseră vreo sută de metri pe drumul pe care veniseră, pînă cînd mulţimea agitată nu se mai zări. Pe cînd treceau de cotitura drumu- lui, fratele meu văzu în şanţul de sub tufişul de lemn cîinesc faţa muribundului acoperită de o paloare cadaverică, cu trăsăturile supte şi strălucind de transpiraţie. Cele două femei şedeau tăcute, ghemuite în trăsură şi înfiorate.

Apoi, dincolo de cotitură, fratele meu se opri din nou. Miss Elphinstone era albă la faţă, iar cumnata ei plîngea, prea nenorocită ca să-l mai cheme pe „George al ei”. Fratele meu era îngrozit şi uluit. Imediat ce se îndepărtară, îşi dădu seama cît de urgent şi de imperios era să încerce traversarea şoselei. Se întoarse spre miss Elphinstone, cu o hotărîre bruscă.

— Trebuie să trecem pe acolo, zise el, şi întoarse din nou poneyul.

Pentru a doua oară, în ziua aceea, fata dădu dovadă de curaj. Vrînd să-şi croiască drum prin torentul de oameni, fratele meu intră din nou în vîltoare şi ţinu în loc calul unei trăsuri, în timp ce miss Elphinstone conducea poneyul de căpăstru. O căruţă se izbi de roţi, pentru o clipă, şi smulse o aşchie lungă din bancă. În clipa următoare erau luaţi şi tîrîţi înainte de curent. Fratele meu, cu faţa şi mîinile însîngerate de la loviturile de bici, sări pe capră şi apucă hăţurile din mîna ei.

— Ţinteşte spre omul din spate, zise el, dîndu-i revolverul, dacă ne împinge prea tare. Nu!... ţin- teşte mai bine calul.

Apoi el începu să caute un prilej ca să treacă spre partea dreaptă a drumului. Dar, o data intrat în curent, parcă îşi pierduse voinţa şi devenise o fărîmă a acestei gloate prăfuite. Trecură prin Chipping Barnet, duşi de torent; se îndepărtaseră cu o milă de centrul oraşului, înainte de a putea să-şi croiască drum pînă în partea cealaltă a şoselei. Era o larmă şi o învălmăşeală de nedescris; dar în oraş, şi dincolo de el, şoseaua se bifurca de mai multe ori, şi deci înghesuiala se micşora într-o oarecare măsură.

Se îndreptară spre răsărit, prin Hadley, întîlnind, de fiecare parte a drumului, şi acolo, dar şi mai departe, o mare mulţime de oameni care se în-ghesuia să bea apă dintr-un pîrîu, unii luptîndu-se din răsputeri pentru a ajunge pînă la apă. Mai departe, de pe un deal de lîngă East Barnet, vă- zură două trenuri mergînd încet, unul după altul, fără nici un fel de semnale — trenuri ticsite de oameni, unii

stînd chiar şi printre cărbunii din tenderul locomotivei, îndreptîndu-se spre nord, de-a lungul Marii Căi Ferate de Nord. Fratele meu presupunea că trenurile se umpluseră după ce ieşiseră din Londra, deoarece la ora aceea panica furibundă a mulţimii făcuse ca gările centrale să fie impracticabile.

În apropiere de acel loc, se opriră pentru tot res- tul după-amiezii; emoţiile violente îi sleiseră pe toţi trei. Începură să sufere de foame; noaptea era rece, şi nici unul dintre ei nu avea curajul să doarmă. În cursul serii, mulţi fugari trecură în grabă de-a lungul drumului, aproape de locul unde se opriseră ei, fugind de primejdii necunoscute şi mergînd în direcţia din care venise fratele meu.

Capitolul XVII

„COPILUL TUNETULUI”

Dacă marţienii ar fi avut drept scop numai distrugerea, ar fi putut să nimicească, încă de luni, întreaga populaţie a Londrei, în timp ce oamenii se răspîndeau încet prin regiunile din împrejurimi. Nu numai pe drumul care trecea prin Barnet, dar şi prin Edgware şi Waltham Abbey, şi de-a lungul drumurilor spre răsărit de Southend şi Shoebury- ness, şi la sud de Tamisa, spre Deal şi Broadstairs, se scurgea acelaşi puhoi înspăimîntat. Dacă, în dimineaţa acea de iunie, cineva ar fi plutit într-un balon pe cerul albastru şi luminos de deasupra Londrei, fiecare drum dinspre nord şi răsărit, care ieşea din labirintul încîlcit al străzilor, i-ar fi apă- rut punctat cu negru de şuvoiul de fugari, fiecare punct reprezentînd un ghem omenesc de teroare şi durere fizică. În capitolul precedent am expus pe larg relatarea fratelui meu asupra trecerii prin Chipping Barnet, pentru ca toţi cititorii mei să-şi poată da seama cum apărea această masă de puncte negre unuia care făcea parte din ea. Niciodată, în istoria lumii, nu s-au mişcat şi n-au suferit laolaltă atîtea mulţimi omeneşti. Hoardele legendare ale goţilor şi hunilor, armatele cele mai uriaşe pe care le-a văzut vreodată Asia, n-ar fi fost decît o pi- cătură în acest puhoi. Nu era un marş disciplinat; era o debandadă — o debandadă gigantică şi îngrozitoare —

fără vreo ordine sau vreun ţel, şase milioane de oameni, fără arme şi fără provizii, mergînd drept înainte. Era începutul înfrîngerii civilizaţiei, începutul masacrului omenirii.

Drept sub el, omul instalat în balon ar fi văzut reţeaua întinsă a străzilor, casele, bisericile, scuaru- rile, pieţele, parcurile — toate pustii — întinzîndu-se ca o hartă imensă, iar spre sud, o ***pată.*** S-ar fi părut că peste Ealing, Richmond şi Wimbledon, o peniţă monstruoasă a lăsat să cadă pe hartă o pată de cerneală. Persistent, neîncetat, fiecare pată neagră creştea, se întindea, trimiţîndu-şi ramificaţii în toate părţile, cînd îngrămădindu-se în faţa unei ridicături de teren, cînd revărsîndu-se iute peste vreo creastă într-o nouă vale, exact cum se întinde o picătură de cerneală pe sugativă.

Mai departe, peste dealurile albastre care se ri-dică la sud de fluviu, marţienii mergeau încoace şi încolo, sclipitori, împrăştiindu-şi calm şi metodic norul lor otrăvitor pe cîte o bucată de teren, îndepărtîndu-l apoi, după ce-şi îndeplinise rolul, cu jeturile de aburi şi punînd stăpînire pe regiunea cucerită. Se pare că ei nu aveau drept scop exterminarea oamenilor, ci mai ales demoralizarea completă şi distrugerea oricărei împotriviri. Au aruncat în aer toate magaziile de muniţii pe care le-au întîlnit, au tăiat toate liniile telegrafice şi au distrus pe alocuri căile ferate. Tăiau toate mijloacele de comunicaţie ale oamenilor. Nu păreau grăbiţi să-şi extindă cîmpul de operaţii, şi în cursul acelei zile n-au trecut de partea centrală a Londrei. Probabil că un

foarte mare număr de londonezi au rămas acasă, în dimineaţa de luni. Un lucru este sigur, şi anume că mulţi au murit în casele lor, asfixiaţi de Fumul Negru.

Pînă spre amiază, bazinul Londrei prezenta un spectacol uimitor. Se aflau acolo vapoare şi vase de tot felul, iar fugarii ofereau sume enorme de bani, şi se spune că mulţi dintre cei care s-au apropiat înot de aceste vase au fost respinşi cu căngile şi s-au înecat. Pe la ora unu după-amiază, între arcadele podului Blackfriars a apărut rămăşiţa subţire a unui nor de vapori negri. În clipa aceea, portul a devenit scena unei învălmăşeli nebune, cu lupte şi ciocniri, şi cîtva timp o mulţime de bărci şi şle-puri s-au îngrămădit în jurul arcadei dinspre nord a podului Tower, iar marinarii au trebuit să se lupte sălbatic cu oamenii care îi asaltaseră de pe ţărm. Unii se căţărau pe pilonii podului de deasupra.

Cînd, cu o oră mai tîrziu, a apărut de după Turnul Orologiului un marţian şi a intrat în fluviu, către Limehouse nu mai pluteau decît sfărîmături.

Despre căderea celui de al cincilea cilindru voi vorbi ceva mai departe. Cel de al şaselea a căzut la Wimbledon. Fratele meu, care şedea de veghe lîngă femeile din trăsură, în mijlocul unei păşuni, a văzut fulgerul verde, departe, în spatele dealuri- lor. Marţi, micul grup, care încă mai avea de gînd să ajungă la mare, s-a îndreptat, prin regiunea înţesată de oameni, către Colchester. Se confirmase vestea că marţienii stăpîneau acum întreaga

Londră. Fuseseră văzuţi la Highgate şi — se spunea — chiar la Neasden. Dar fratele meu nu i-a văzut decît a doua zi.

În ziua aceea, mulţimile de oameni împrăştiaţi au început să-şi dea seama că au nevoie urgentă de provizii. Pe măsură ce foamea creştea, nu se mai ţinea seama de dreptul de proprietate. Fermierii au ieşit să-şi apere cu arma în mînă vitele, hambarele şi recolta de grîne. Mulţi oameni, ca şi fratele meu, se îndreptau acum spre răsărit şi s-au găsit chiar unii disperaţi care s-au întors spre Londra, ca să găsească hrană. Aceştia erau mai ales cei din suburbiile de nord, care nu cunoşteau Fumul Negru decît din auzite. Fratele meu aflase că aproape o jumătate din membrii guvernului se adunase la Bimingham şi că se pregăteau enorme cantităţi de explozibile puternice, pentru a fi folosite, în mine automate, în regiunile din Midland.

Mai aflase, de asemeni, că la Compania Căilor Ferate din Midland se înlocuise personalul care fugise în prima zi de panică, că traficul fusese reluat şi că trenurile circulau de la St. Albans spre nord, pentru a se degaja regiunile din jurul Londrei. În Chipping Ongar se instalase o placardă care anunţa că în oraşele de nord se găseau mari cantităţi de făină şi că în douăzeci şi patru de ore se va distribui pîine oamenilor înfometaţi din împrejurimi. Dar această veste nu l-a împiedicat în planul de fugă pe care şi-l construise, şi cei trei şi-au continuat toată ziua drumul spre răsărit, nemaiauzind nimic altceva despre distribuirea de pîine în afară de această promisiune. De altfel, nimeni nu a mai

auzit despre ea. În noaptea aceea a căzut cea de a şaptea stea, pe Primrose Hill. Era în timp ce miss Elphin- stone şedea de veghe, căci hotărîseră să vegheze cu rindul. Ea a văzut-o căzînd.

Miercuri, cei trei fugari, care petrecuseră noaptea într-un lan de grîu încă necopt — au ajuns la Chelmsford şi acolo un grup de cetăţeni, intitulîn- du-se Comitetul de Aprovizionare Publică, le-au luat poneyul, ca provizie, nedîndu-le în schimb nimic altceva decît promisiunea că vor primi a doua zi o bucată din el. Circula zvonul că marţienii erau la Epping şi că pulberăria de la Waltham Abbey fusese distrusă într-o încercare zadarnică de a arunca în aer pe unul dintre invadatori.

Oamenii pîndeau, din turnurile bisericii, sosirea marţienilor. Fratele meu, din fericire pentru el, după cum s-a dovedit, a preferat să-şi continue imediat drumul spre coastă, decît să aştepte o bucată de carne, cu toate că toţi erau flămînzi. Către amiază, au trecut prin Tillingham, care, în mod ciudat, părea să fie complet liniştit şi pustiu, în afară de cîţiva oameni care căutau să fure ceva de mîn- care. Lîngă Tillingham, au ajuns deodată la ţărmul mării, întîlnind cea mai surprinzătoare mulţime de vase de toate felurile care se poate imagina.

După ce marinarii n-au mai putut urca pe Ta- misa, îşi continuaseră drumul pe lîngă coasta din Essex, spre Harwich, Walton şi Clacton, şi după aceea spre Foulness şi Shoebury, pentru a-i îmbarca pe refugiaţi. Vasele şedeau într-o curbă imensă în formă de seceră, care se pierdea în ceaţă, spre Naze. Aproape de

ţărm se afla o mulţime de bărci de pescuit, engleze, scoţiene, franceze, olandeze şi suedeze; şalupe cu aburi de pe Tamisa, iahturi, bărci cu motor; ceva mai departe se aflau vasele de mare tonaj, o mulţime de vase murdare, pentru transportul cărbunilor, vase comerciale cochete, vase pentru transportul vitelor, vase de pasageri, tancuri petro-liere, vase de cursă lungă, şi chiar un vas vechi de transport de culoare albă, transatlantice albe şi cenuşii de la Southampton şi Hamburg; de-a lungul coastei albastre, dincolo de Blackwater, pînă aproape de Maldon, fratele meu a zărit, neclar, o mulţime de bărci care traficau cu oameni de pe ţărm.

La vreo două mile în larg se afla un cuirasat, cufundat adînc în apă, arătînd, după spusele fra- telui meu, ca un vas pe jumătate scufundat. Era cuirasatul „Copilul Tunetului". Nu se mai vedea vreun alt vas de război, dar departe, spre dreapta, pe suprafaţa întinsă a mării — în ziua aceea marea era foarte liniştită — se întindea un şarpe de fum negru, care trăda locul celorlalte cuirasate ale flotei din Canalul Mînecii: ele patrulau pe un front larg, cu maşinile sub presiune, gata să intre în acţiune, în faţa estuarului Tamisei, vigilente şi to-tuşi neputincioase de a împiedica înaintarea mar- ţienilor.

La vederea mării, doamna Elphinstone s-a lăsat cuprinsă de panică, în ciuda asigurărilor pe care i le dădea cumnata ei. Ea nu mai plecase niciodată din Anglia, şi ar fi preferat să moară, decît să se vadă într-o ţară străină, lipsită de prieteni şi de toate celelalte. Probabil că biata femeie îşi închi- puia că francezii şi

marţienii erau unul şi acelaşi lucru. În timpul celor două zile de călătorie devenise din ce în ce mai nervoasă, mai înspăimîntată şi mai deprimată. Singurul ei gînd era să se reîntoarcă la Stanmore. Toate fuseseră întotdeauna bune şi liniştite la Stanmore... Acolo îl vor regăsi pe George...

Cu mare greutate au convins-o să coboare pînă la ţărm, unde fratele meu a reuşit, destul de repede, sa atragă atenţia unor marinari de pe un vas cu zbaturi, venit de pe Tamisa. Aceştia au trimis o barcă şi s-au învoit la treizeci şi şase de lire pentru toţi trei. Vasul mergea, după spusele oamenilor, la Ostende.

Era pe la ora două, cînd fratele meu, după ce a plătit la pasarelă costul călătoriei, s-a văzut în si-guranţă, împreună cu tovarăşele lui, pe bordul vasului. Pe bord se afla şi hrană, deşi la preţuri exorbitante, şi toţi trei au reuşit să ia o masă, pe una din băncile de la provă.

Pe bord se şi aflau vreo patruzeci de oameni, dintre care cei mai mulţi îşi dăduseră ultimii bani pen-tru a-şi asigura călătoria, dar căpitanul a rămas pe canalul Blackwater pînă la ora cinci după-amiază, culegînd noi pasageri, pînă cînd puntea a fost încărcată în mod primejdios. Probabil că ar fi aştep- tat şi mai mult, dacă dinspre sud n-ar fi început să se audă bubuiturile tunurilor. Drept răspuns, cuirasatul a tras o lovitură de tun şi a înălţat un şir de pavilioane. O trîmbă de fum a răbufnit din ochiurile lui.

Unii dintre pasageri erau de părere că această canonadă venea dinspre Shoeburyness, pînă cînd s-a observat că devenea din ce în ce mai puternică. În acelaşi timp, departe, spre sud-est, catargele şi punţile blindate a trei cuirasate se ridicară unul după altul din mare, sub nori de fum negru. Dar atenţia fralelui meu se întoarse repede la canonada îndepărtată dinspre sud. I s-a părut că vede o coloană de fum ridicîndu-se din ceaţa cenuşie din depărtare.

Micul lor vas se şi îndepărtase spre răsărit de marele semicerc de nave, şi coasta scundă a Essex-u- lui devenea albăstrie, învăluită în ceaţă, cînd a apărut un marţian, părînd mic şi nedesluşit în depărtare, înaintînd de-a lungul coastei mocirloase, venind dinspre Foulness. Văzîndu-l, căpitanul începu să înjure cu glas tare, de teamă şi mînie împotriva propriei lui întîrzieri, iar zbaturile parcă se molipsiră dintr-o dată de spaima lui. Toată lumea de pe bord şedea lîngă parapet sau pe băncile vasului, privind la forma aceea îndepărtată, mai înaltă decît copacii şi turnurile bisericilor de pe coastă, şi care înainta încet, parodiind mersul omenesc.

Era primul marţian pe care-l vedea fratele meu şi, mai mult uimit decît înspăimîntat, el a rămas să privească acest titan care înainta cu hotărîre către vase, cufundîndu-se din ce în ce mai mult în apă, pe măsură ce se îndepărta de coastă. Apoi, departe, dincolo de Crouch, a apărut altul, păşind peste nişte copaci chirciţi, apoi încă unul, şi mai departe, cufundat adînc în pîcla strălucitoare care părea suspendată între

mare şi cer. Toţi se îndrep- tau către mare, ca şi cum ar fi vrut să taie retragerea nenumăratelor vase care se îngrămădiseră între Foulness şi Naze. În ciuda eforturilor gîfîi- toare depuse de motoarele micului vas cu zbaturi şi a spumei abundente pe care roţile o lăsau în urmă, el se îndepărta de această înaintare sinistră cu o înspăimîntătoare încetineală.

Privind spre nord-vest, fratele meu a văzut ma-rele semicerc de vase vibrînd de teroarea care se apropia; un vas trecea în spatele altuia, altul se întorcea spre larg, vapoarele şuierau şi revărsau nori de aburi, corăbiile îşi întindeau pînzele, şalupele se mişcau de colo pînă colo. El era atît de fascinat de toate acestea şi de primejdia care înainta dinspre stînga, încît nu vedea nimic din ceea ce se petrecea spre largul mării. Şi atunci, o mişcare rapidă a vasului (care s-a rotit brusc pentru a evita scufundarea) l-a aruncat jos de pe banca pe care şedea. În jur se auziră strigăte, zgomot de paşi, nişte aclamaţii, la care părea că se răspunde din depărtare. Vasul se zgudui şi el căzu jos, sprijinindu-se în mîini.

Se ridică în picioare şi văzu spre tribord, la nici o sută de metri de vasul lor care se legăna în tan- gaj, o masă imensă de fier trecînd prin apă ca lama unui plug, aruncînd-o de o parte şi de alta în jerbe imense de spumă care se năpusteau spre vasul lui, făcînd ca zbaturile să se învîrtească în aer, şi cufundîndu-l apoi aproape cu toată puntea sub apă.

Un duş puternic îl orbi pentru o clipă. Cînd îşi deschise din nou ochii, văzu că monstrul trecuse şi gonea către ţărm. Turele enorme de fier se ridicau din trupul lui înalt, alături de două coşuri care scuipau fum şi foc. Era cuirasatul „Copilul Tunetului” care se îndrepta în ajutorul vaselor amenin-ţate.

Stînd în picioare pe puntea care se clătina, încleştat cu mîinile de parapet, fratele meu îşi mută privirea de la acest leviatan în atac, îndreptînd-o din nou asupra marţienilor; acum erau toţi trei laolaltă, stînd atît de departe în larg, încît suporturile lor triple erau scufundate aproape în întregime. Astfel scufundaţi, priviţi în această perspectivă îndepărtată, păreau mult mai puţin impresionaţi decît masa imensă de fier în a cărui dîră vaporaşul pe care se afla el se legăna neputincios. Părea că marţienii privesc cu uimire la acest nou adversar. Poate că în mintea lor credeau că este un uriaş, ca şi ei. „Copilul Tunetului” nu trase nici o lovitură de tun, ci pur şi simplu înainta spre ei cu toată viteza. Aceasta i-a şi permis, probabil, să se apropie atît de mult de inamic. Marţienii nu ştiau ce să facă. Un obuz, şi ei l-ar fi scufundat imediat, cu raza lor arzătoare.

Înainta cu o viteză atît de mare, încît într-un minut ajunse aproape la jumătatea drumului dintre vaporul pe care se afla fratele meu şi marţienii — o masă neagră care se micşora, proiectată pe linia orizontală şi îndepărtată a coastei Essexului.

Deodată, marţianul cel mai apropiat îşi înclină trupul şi descărcă spre cuirasat un proiectil cu gaz negru. Acesta atinse

tribordul şi ricoşă într-un jet întunecos, rostogolit în valuri, degajînd un torent de Fum Negru, din care cuirasatul scăpă. Pentru cei care priveau de pe vapor, la o mică înălţime deasupra apei, cu soarele în ochi, părea ca şi cum cuirasatul se şi afla în mijlocul marţienilor.

Formele uriaşe se despărţiră, ridicîndu-se din apă pe măsură ce se retrăgeau către ţărm; unul dintre marţieni îşi ridică generatorul de raze arzătoare, ca pe un aparat fotografic. Îl ţinu aţintit oblic în jos şi un nor de aburi ţîşni din apă la atingerea razei. Ea trecu prin cuirasa de fier a vasului ca un fier înroşit printr-o hîrtie.

O vîlvătaie de flăcări ţîşni din aburii care se ridicau, şi marţianul se clătină. În clipa următoare era trîntit jos şi o cantitate uriaşă de apă şi de va- pori se ridică în aer. Tunurile de pe „Copilul Tunetului” răsunară, în acest vacarm, unul după altul, şi un proiectil împroşcă în sus apa chiar lîngă vaporul cu zbaturi, ricoşă spre celelalte vase care fugeau spre nord, şi sparse în ţăndări un cuter.

Dar faptul acesta trecu neobservat. Văzînd pră- buşirea marţianului, căpitanul scoase un strigăt nearticulat, şi pasagerii de pe puntea vasului strigară în cor. Apoi scoaseră din nou un strigăt. Ieşind din învolburarea albă, cuirasatul lung şi negru înainta, cu flăcările înălţîndu-se din partea din mijloc, cu ventilatoarele şi coşurile scuipînd foc.

Era încă în stare de funcţionare; se pare că cîrma rămăsese intactă şi motoarele mai mergeau. Se îndreptă către cel de al doilea marţian şi ajunsese la o sută de metri de el cînd îl atinse

raza arzătoare. Atunci, cu o bubuitură violentă, cu o flacără orbitoare, punţile şi coşurile săriră în aer. Marţianul se clătină de violenţa exploziei şi, în clipa următoare, epava în flăcări, continuînd să înainteze în virtutea inerţiei, îl izbi şi îl turti ca pe un obiect de carton. Fratele meu scoase fără să vrea un strigăt. Un vîrtej clocotitor de aburi ascunse din nou totul.

— Doi! urlă căpitanul.

Văzduhul vuia de strigăte. De la un capăt la celălalt, vaporul răsuna de aclamaţiile frenetice care cuprinseseră, pe rînd, mulţimea de vase şi bărci care se îndreptau către larg.

Aburii care pluteau deasupra apei ascunseră timp de cîteva minute pe cel de al treilea marţian, ca şi coasta. În tot acest timp, zbaturile băteau neîncetat apa, îndepărtînd vasul de locul luptei; cînd, în cele din urmă, aburii se risipiră, apăru un nor de fum negru şi nu se mai putea zări nici „Copilul Tunetului", nici cel de al treilea marţian. Dar cuirasatele din larg veniseră acum mult mai aproape şi se îndreptau spre ţărm, trecînd pe lîngă vapor.

Micul vas îşi continuă drumul spre larg, iar cuirasatele se apropiară încet de coastă, care încă era ascunsă de un nor marmorat, format din aburi şi gaz negru, învolburîndu-se şi combinîndu-se în cele mai ciudate chipuri. Vasele cu refugiaţi se împrăştiau spre nord-est; cîteva bărci cu pînze pluteau între cuirasate şi vapor. După cîtva timp, înainte de a atinge norul care cobora tot mai jos, vasele de război se întoarseră spre nord, apoi cotiră brusc şi dispărură spre sud, în ceaţa tot mai

deasă a înserării. Coasta deveni neclară şi în cele din urmă dispăru printre fîşiile joase de nori adunate în jurul soarelui care apunea.

Apoi, deodată, în ceaţa aurită a apusului, se au-ziră bubuiturile tunurilor, şi apărură nişte forme negre care se mişcau. Toţi pasagerii se îngrămădiră la balustrada vaporului, aţintindu-şi privirile către vatra orbitoare a apusului, dar nu se putea distinge nimic clar. O masă de fum se ridică oblic şi acoperi faţa soarelui. Vaporul îşi continua drumul, gîfîind, încordat într-o nesfîrşită aşteptare.

Soarele se cufundă în nori cenuşii, cerul se înroşi, se întunecă, şi luceafărul apăru, tremurător. Se înserase de-a binelea, cînd căpitanul scoase un strigăt şi arătă cu mîna. Fratele meu îşi încordă pri-virea. Din orizontul cenuşiu, ceva se înălţă spre cer, se înălţă oblic şi cu mare iuţeală pe seninul lumi- nos de deasupra norilor dinspre apus; un obiect plat, larg şi mare, care descrise o curbă imensă, apoi se micşoră, coborînd încet şi dispăru din nou în misterul cenuşiu al nopţii. Şi, în timp ce cobora, noaptea se revărsă pe Pămînt, ca o ploaie.

C A R T E A A D O U A

PAMÎNTUL SUB MARŢIENI

Capitolul I

SUB CĂLCÎI

Am părăsit în prima carte propriile mele aventuri, pentru a povesti, în ultimele două capitole, ceea ce i se întîmplase fratelui meu, în timp ce preotul şi cu mine eram ascunşi în casa părăsită din Halliford, unde ne refugiasem ca să scăpăm de Fumul Negru. Voi rezuma. Am rămas acolo toată noaptea de duminică şi toată ziua următoare — ziua panicii — într-o mică insulă de lumină, izolată de restul lumii de către Fumul Negru. În timpul acestor două zile plictisitoare, nu puteam face nimic altceva decît să aşteptăm, într-o inactivitate plină de nelinişte.

Mintea îmi era bîntuită de îngrijorare pentru soarta soţiei mele. Mi-o închipuiam stînd la Leather- head, îngrozită, în primejdie, jelindu-mă ca pe un mort. Mă plimbam prin odăi şi plîngeam, gîndin- du-mă că eram despărţit de ea, şi la tot ce i se putea întîmpla în timpul absenţei mele. Ştiam că vărul meu era destul de curajos pentru a face faţă oricărei împrejurări, dar nu era omul care să-şi dea seama repede de primejdie, care să acţioneze cu

promptitudine. Ceea ce se cerea acum nu era curajul, ci prudenţa. Singura mea consolare era faptul că-i ştiam pe marţieni îndreptîndu-se către Londra, îndepărtîndu-se deci de soţia mea. Nelinişti vagi îmi frămîntau şi îmi chinuiau mintea. Văicărelile neîncetate ale preotului mă plictiseau şi mă enervau; disperarea lui egoistă mă supăra. După cîteva mustrări fără efect, m-am retras departe de el, într-o odaie — fără îndoială, o clasă de şcoală — care conţinea globuri, bănci şi caiete. Cînd preotul a venit după mine, m-am dus într-o cămară din podul casei şi, pentru a rămîne singur cu frămîntările mele dureroase, m-am încuiat înăuntru.

Toată ziua aceea şi dimineaţa următoare am fost înconjuraţi de Fumul Negru. Duminică seara, în casa vecină, s-au văzut semnele existenţei unor oameni — un chip apărut la o fereastră, lumini care se mişcau, mai tîrziu o uşă trîntită. Dar nu ştiu cine erau aceşti oameni şi nici ce s-a întîmplat cu ei. A doua zi nu i-am mai simţit. În tot cursul dimineţii de luni, Fumul Negru s-a îndreptat încet către rîu, furişîndu-se din ce în ce mai aproape de noi şi trecînd, în cele din urmă, pe drumul de lîngă casa în care eram ascunşi.

Pe la amiază, pe cîmp a apărut un marţian, în- lăturînd Fumul Negru cu ajutorul Unui jet de aburi supraîncălziţi care şuiera pe pereţi, spărgînd toate ferestrele pe care le atingea. În timp ce preotul fugea din camera din faţă, cîţiva stropi i-au opărit mîna. Cînd, în cele din urmă, ne-am furişat din odăile ude de aburi şi am privit din nou afară, regiunea dinspre nord arăta ca şi cum peste ea ar

fi trecut o furtună de zăpadă neagră. Privind către rîu, am văzut cu uimire o roşeaţă neobişnuită care se amesteca cu negrul păşunilor pîrjolite.

Cîtăva vreme, nu ne-am dat seama de schimba- rea situaţiei noastre, în afară de faptul că eram scăpaţi de ameninţarea Fumului Nogru. Dar mai tîrziu, am înţeles că el nu ne mai asedia, că puteam să ieşim afară. De îndată ce am realizat că drumul de ieşire era liber, mi-a revenit dorinţa de a acţiona. Dar preotul căzuse într-o stare de letargie şi era complet lipsit de raţiune.

— Aici sîntem în siguranţă, repeta el, sîntem în siguranţă.

M-am hotărît să-l părăsesc; o, de ce n-am fă- cut-o! Devenisem mai înţelept, după cele ce învăţasem de la artilerist — şi mi-am căutat hrană şi băutură. Am găsit ulei şi cîrpe, pentru a-mi ban- daja arsurile şi am luat, de asemenea, o pălărie şi o cămaşe de flanelă pe care le-am găsit într-unul din dormitoare. Cînd şi-a dat seama că aveam de gînd să plec singur — deoarece chiar mă hotărîsem să plec singur — preotul s-a ridicat deodată pentru a mă urma. Şi, cum totul era liniştit în timpul după-amiezii, am pornit cam pe la ora cinci, după aprecierea mea, de-a lungul drumului înnegrit, spre Sunbury.

În Sunbury, şi chiar de-a lungul drumului, pe alocuri, am întîlnit cadavre de cai şi de oameni, zăcînd în atitudini contorsionate, trăsuri şi bagaje răsturnate, toate acoperite cu un praf negru şi gros. Acest linţoliu de pulbere cenuşie m-a făcut să mă gîndesc la ceea ce citisem despre sfîrşitul oraşului

Pompei. Am ajuns la Hampton Court fără vreun incident, cu mintea populată de aceste ima-gini stranii, înspăimîntătoare, şi acolo ochii noştri s-au bucurat, găsind un petic de verdeaţă care scăpase de fumul asfixiant. Am trecut prin Bushey Park, unde cerbii se plimbau liniştiţi pe sub castani, iar un grup de bărbaţi şi femei treceau în grabă, în depărtare, spre Hampton — şi astfel am ajuns la Twickenham. Au fost primii oameni pe care i-am întîlnit pe drum.

Departe de drum, pădurile de dincolo de Ham şi Petersham încă mai ardeau. Twickenham nu fusese atins nici de raza arzătoare, nici de Fumul Negru, şi aici am întîlnit mai mulţi oameni, dar niciunul n-a putut să ne dea vreo lămurire. În majoritate erau ca şi noi, profitînd de un moment de linişte pentru a-şi schimba locul. Am impresia că multe dintre case erau încă ocupate de locatari înspăimîntaţi, atît de înspăimîntaţi, încît nu îndrăzneau nici să fugă. Şi pe aici abundau semnele goanei dezordonate. Îmi amintesc foarte bine de trei biciclete zdrobite laolaltă, turtite la pămînt de roţile trăsurilor care trecuseră peste ele. Pe la ora opt şi jumătate am traversat podul Richmond. Am trecut în grabă peste podul, expus, desigur, primejdiilor şi am observat plutind pe apă, la cîţiva metri mai jos, nişte pete mari, roşii. Nu ştiu ce erau — n-aveam timp să le examinez — dar mi-am imaginat despre ele lucruri poate mai oribile decît erau în realitate. Şi aici, pe malul din Surrey, era mult praf negru, provenit din fum, şi cadavre — o grămadă întreagă în apropierea gării; n-

am zărit nici un marţian, pînă am ajuns în apropiere de Barnes.

În depărtarea înnegrită, am văzut un grup de trei oameni alergînd pe o stradă laterală, către rîu; încolo, totul părea pustiu. Pe deal, oraşul Richmond ardea din plin; în afara oraşului, nu se vedea nici o urmă de Fum Negru.

Apoi, deodată, în timp ce ne apropiam de Kew, am văzut un grup de oameni care alergau, şi partea superioară a unei maşini marţiene de luptă a apărut pe deasupra acoperişurilor, la nici o sută de metri depărtare de noi. Am rămas împietriţi, la vederea primejdiei, şi dacă marţianul ar fi privit în jos, am fi fost ucişi imediat. Eram atît de înspăimîntaţi, încît nu am îndrăznit să mergem mai departe, ci ne-am tras doar într-o parte şi ne-am ascuns în şopronul unei grădini. Acolo, preotul s-a ghemuit, plîngînd liniştit şi refuzînd să se mai mişte.

Dar ideea mea fixă de a ajunge la Leatherhead nu îmi lăsa nici o clipă de răgaz şi la căderea serii m-am aventurat din nou afară. Am trecut printr-un boschet de arbuşti, apoi de-a lungul unei cărări, pe lîngă o casă mare care se menţinuse întreagă, şi am ieşit pe drumul către Kew. Îl lăsasem pe preot în şopron, dar el a venit după mine, alergînd.

Această a doua plecare a fost fapta cea mai nebunească pe care am comis-o vreodată, deoarece ştiam bine că marţienii se aflau în jurul nostru. De îndată ce preotul m-a ajuns din urmă, am văzut fie maşina de luptă pe care o zărisem mai înainte, fie o alta, departe,

pe păşunile care se întindeau spre Kew Lodge. Patru sau cinci forme mici şi negre fugeau din faţa ei, pe cîmpul verde-cenuşiu şi după o clipă am văzut clar că marţianul îi urmă- rea. Din trei paşi a fost printre ei, şi oamenii au început să-i fugă printre picioare în toate direc- ţiile. El nu s-a folosit de raza arzătoare pentru a-i distruge, ci i-a cules unul cîte unul. Se pare că i-a îngrămădit în marele recipient metalic pe care îl purta în spate, ca un coş atîrnat de umeri.

Era pentru prima dată cînd îmi dădeam seama că marţienii ar putea să aibă şi un alt scop decît distrugerea omenirii învinse. Am rămas pentru o clipă împietriţi, şi apoi ne-am întors şi am intrat, printr-o poartă din spatele nostru, într-o grădină înconjurată de ziduri; am nimerit, din fericire, în- tr-un şanţ, şi am rămas nemişcaţi, abia îndrăznind să vorbim în şoaptă, pînă cînd au început să apară stelele.

Cred că era aproape ora unsprezece cînd ne-am luat inima în dinţi să pornim din nou, fără să ne mai aventurăm pe şosea, ci furişîndu-ne pe lîngă tufişuri şi prin plantaţii, şi privind cu atenţie prin întuneric, el spre dreapta şi eu spre stînga, de teama marţienilor, care păreau să fie pretutindeni în jurul nostru. La un moment dat, am ajuns la un loc ars şi înnegrit, care acum se răcise şi era acoperit de cenuşă; risipite, cîteva cadavre de oameni, arse groaznic la cap şi pe trunchi, dar cu picioarele şi ghetele aproape intacte; şi la o distanţă de vreo cincizeci de picioare, nişte cai morţi, în

dosul a patru tunuri distruse şi a cîtorva căruţe sfărîmate.

Se părea că Sheen scăpase de distrugere; locul era tăcut şi pustiu. Aici nu am dat peste nici un mort, dar noaptea era prea întunecoasă ca să putem vedea ceva pe străzile laterale. În Sheen, preotul a început deodată să se plîngă de slăbiciune şi sete, şi am hotărît să intrăm într-una dintre case.

Prima casă în care am intrat, după oarecare dificultate de a deschide fereastra, era o mică vilă mai izolată; nu am găsit nimic de mîncare înăun- tru, în afară de nişte brînză mucegăită. Exista to- tuşi apă de băut. Am luat cu mine un toporaş, care promitea să ne folosească la încercarea următoare.

Apoi am mers pînă într-un loc unde drumul co- teşte spre Mortlake. Aici, în mijlocul unei grădini înconjurate de ziduri, se afla o casă albă şi în cămara ei am găsit o adevărată provizie de ali- mente — două pîini într-o cratiţă, o bucată de carne crudă, şi o jumătate de jambon. Dau această listă atît de precisă pentru că întîmplarea a făcut să trăim cu aceste provizii timp de cincisprezece zile. Sub un raft se aflau sticle de bere şi mai erau doi saci de fasole şi cîteva lăptuci. Cămara dădea într-un fel de bucătărie, unde am găsit lemne de foc; mai era şi un dulap în care am descoperit aproape o duzină de sticle cu vin de Burgundia, supă şi somn în conserve, şi două cutii de biscuiţi.

Ne-am aşezat, pe întuneric, în bucătăria alăturată — nu îndrăzneam să aprindem lumina — am mîn- cat pîine cu şuncă şi am băut bere, amîndoi din

aceeaşi sticlă. Preotul, încă speriat şi neliniştit, era acum de părere, într-un mod destul de ciudat; să ne continuăm drumul, şi tocmai îl convingeam să mănînce ca să mai prindă puteri, cînd s-a petrecut întîmplarea care trebuia să ne facă prizonieri.

— Cred că încă nu este miezul nopţii, îi spuneam, şi apoi am fost orbiţi de o lumină verde, puternică. O clipă, toate obiectele din bucătărie au devenit vizibile, într-o culoare verde-neagră, şi apoi au dispărut din nou. A urmat o izbitură cum n-am mai auzit niciodată. La un interval extrem de scurt, încît mi s-a părut că s-a produs instantaneu, a răsunat în spatele meu un zgomot, un zăngănit de geamuri, un trosnet şi vuietul unor ziduri care se prăbuşeau în jurul nostru; tencuiala tavanului căzu, spărgîndu-se într-o mulţime de bucăţi, peste capetele noastre. Am fost trîntit pe podea, m-am izbit de portiţa sobei şi am rămas ameţit. Am stat mult timp în nesimţire, după spusele preotului şi cînd mi-am revenit eram din nou în întuneric, iar el mă stropea cu apă; după cum am aflat mai tîrziu, avea o tăietură pe frunte şi faţa îi era plină de sînge.

Cîtva timp n-am putut să-mi amintesc ce se în- tîmplase. Apoi, cu încetul, mi-am revenit. O durere la tîmplă mă făcea să-mi amintesc.

— Te simţi mai bine? întrebă preotul în şoaptă.

În cele din urmă, i-am răspuns. Am încercat să mă ridic.

— Nu te mişca, zise el. Podeaua este acoperită de cioburi de vase. Nu poţi să

te mişti fără să faci zgomot, şi cred că ***ei*** sînt afară.

Am rămas amîndoi tăcuţi, abia dacă mai răsuflam. Totul părea cufundat într-o linişte de moarte, dar la un moment dat, ceva de lîngă noi, vreo sfărîmătură de tencuială sau de cărămidă alunecă în jos, cu un zgomot răsunător. Afară, în apropiere, se auzea un sunet metalic, intermitent.

— Ascultă! zise preotul, cînd zgomotul se auzi din nou.

— Da... Dar ce este asta?

— Un marţian! zise preotul.

Am ascultat din nou.

— Nu pare a fi raza arzătoare, am spus, şi cîtva timp am înclinat să cred că una din uriaşele maşini de luptă nimerise peste casă, aşa cum văzusem una izbindu-se de turnul bisericii din Shepperton.

Situaţia noastră era atît de stranie şi de neînţeles, încît pînă la ivirea zorilor, timp de trei sau patru ceasuri, aproape că nu ne-am clintit din loc. Atunci, lumina se furişă înăuntru, dar nu prin fereastră, care rămăsese întunecată, ci printr-o deschizătură triunghiulară dintre o grindă şi o grămadă de cărămizi sparte, în zidul din spatele nostru. Pentru prima dată am putut acum să vedem, nedesluşit, interiorul bucătăriei.

Fereastra fusese aruncată înăuntru de o masă de pămînt moale din grădină care, revărsîndu-se peste masa la care mîncasem, se întinsese pînă la picioarele noastre. Afară pămîntul era îngrămădit peste casă. La capătul de sus al ferestrei se vedea o conductă de apă smulsă. Podeaua era acoperită cu sfă- rîmături de

vase; peretele dinspre casă al bucătăriei se prăbuşise şi, întrucît pe acolo intra lumina, era evident că se prăbuşise cea mai mare parte a casei. Contrastînd puternic cu aceste ruine, bufetul şedea la locul lui, curat, vopsit, după ultima modă, în verde-deschis, purtînd cîteva vase de aramă şi de tablă: tapetul de hîrtie imita plăci albastre şi albe de faianţă; pe pereţii de deasupra cuptorului atîrnau două desene colorate.

Pe măsură ce se lumina, văzurăm prin gaura din perete corpul unui marţian care şedea de santinelă, bănuiesc, lîngă cilindrul încă fierbinte. Văzîndu-l, ne-am furişat din semiobscuritatea bucătăriei pe cît am putut mai cu grijă, în întunericul din cămară.

Fulgerător, prin minte mi-a trecut explicaţia reală a acestor întîmplări.

— Al cincilea cilindru, am spus în şoaptă, al cincilea proiectil din Marte a izbit casa şi ne-a îngropat sub ruinele ei!

Cîteva clipe, preotul rămase tăcut şi apoi şopti:

— Domnul să se milostivească de noi!

L-am auzit apoi scîncind.

În afară de scîncentul lui, în cămară era linişte deplină; în ceea ce mă priveşte, abia îndrăzneam să respir, şi şedeam cu ochii aţintiţi la lumina slabă care venea dinspre uşa bucătăriei. Vedeam numai faţa preotului, o formă nedesluşită, ovală, gulerul şi manşetele. Afară începuse să răsune un ciocănit metalic, apoi un strigăt violent, apoi iar, după un interval de linişte, un şuierat ca al unui motor. Aceste zgomote, în cea mai mare parte nedefinite, au continuat cu intermitenţă şi păreau să se în-

mulţească pe măsură ce timpul trecea. După aceea, s-a pornit un zgomot şi o vibraţie cadenţată, făcînd ca totul să se zguduie în jurul nostru, ciocnind şi săltînd vasele din bucătărie. La un moment dat, lumina a fost eclipsată, şi cadrul fantomatic al uşii bucătăriei s-a întunecat de tot... Am rămas multe ceasuri acolo ghemuiţi, tăcuţi şi tremurînd, pînă cînd atenţia noastră a obosit...

În sfîrşit, m-am trezit, înfometat. Sînt înclinat să cred că înainte de a ne deştepta, trecuse cea mai mare parte a zilei. Foamea era atît de insistentă, încît m-a împins la acţiune. I-am spus preotului că mă duc să caut de mîncare şi am mers pe bîjbîite pînă în cămară. El nu mi-a răspuns, dar imediat ce am început să mănînc, zgomotul slab pe care îl făceam l-a hotărît să se mişte din loc şi l-am auzit furişîndu-se lîngă mine.

Capitolul II

CE AM VĂZUT DIN CASA RUINATĂ

După ce am mîncat, ne-am strecurat din nou în oficiu şi probabil că am aţipit, deoarece atunci cînd am privit în jur eram singur. Vibraţiile ritmice continuau cu o persistenţă obositoare. L-am chemat în şoaptă pe preot, de cîteva ori, şi în cele din urmă m-am îndreptat spre uşa bucătăriei. Era încă ziuă; el şedea în celălalt capăt al odăii, lîngă gaura

triunghiulară care dădea spre marţieni. Umerii îi erau aplecaţi, astfel încît nu-i vedeam capul.

Se auzeau nişte zgomote asemănătoare celor din- tr-un atelier mecanic, vibraţiile zguduiau totul, jur împrejur. Prin deschizătura din perete, puteam să văd vîrful unui copac, aurit de razele soarelui, şi albastrul intens al cerului liniştit de seară. Am stat cîteva clipe privindu-l pe preot, apoi am înaintat, aplecîndu-mă şi călcînd cu mare atenţie printre cioburile de vase care acopereau podeaua.

Atingîndu-i piciorul, preotul a tresărit cu atîta violenţă, încît o bucată de tencuială s-a desprins, în afara zidului, şi a căzut cu un zgomot puternic. L-am apucat de braţ, temîndu-mă să nu strige, şi am rămas multă vreme ghemuiţi şi nemişcaţi. Apoi m-am întors să văd ce mai rămăsese din adăpostul nostru. În locul de unde se desprinsese tencuiala se deschidea printre dărîmături o spărtură verti- cală, prin care, ridicîndu-mă cu grijă pe o grindă, am putut să privesc la ceea ce fusese în ajun un drum liniştit al unui orăşel oarecare. Transformările erau într-adevăr uriaşe.

Cel de al cincilea cilindru căzuse, probabil, drept în mijlocul primei clădiri în care intraserăm noi. Clădirea dispăruse, nimicită complet, pulverizată şi împrăştiată de forţa loviturii. Cilindrul pătrunsese mai adînc decît temeliile casei — formînd o groapă mult mai mare decît aceea de la Woking. Teribila izbitură împroşcase de jur împrejur pămîntul — „împroşcat” este singurul cuvînt nimerit — aşezîn- du-l în grămezi

care ascundeau privirii casele învecinate. Fusese ca o lovitură puternică de mai într-un strat de noroi. Casa în care ne aflam noi se prăbuşise pe spate; partea din faţă, chiar parterul, fusese distrusă în întregime; bucătăria şi oficiul de lîngă ea scăpaseră printr-o întîmplare, şi se aflau acum îngropate sub pămînt şi ruine, acope- rite cu tone de pămînt din toate părţile, în afară de latura dinspre cilindru. Priveam către el, chiar de pe marginea marii gropi circulare pe care începuseră să o sape marţienii. Ciocăniturile înnă- buşite veneau cu siguranţă din spatele nostru, şi, din cînd în cînd, un abur verde şi strălucitor se înălţa, ca un văl, peste deschizătura prin care priveam.

Cilindrul, aşezat în centrul gropii, era deschis, iar pe malul celălalt, printre arbuştii smulşi şi amestecaţi cu pămîntul, se proiecta, înaltă şi nemişcată pe cerul serii, una dintre uriaşele maşini de luptă, părăsită de ocupantul ei. Deşi ar fi trebuit ca mai întîi să descriu groapa şi cilindrul, aproape că nu le-am dat, la început, nici o atenţie, din cauza mecanismului strălucitor, neobişnuit, pe care îl vedeam lucrînd la escavare, şi din cauza straniilor fiinţe care se tîrau încet şi penibil pe grămezile de pămînt din preajmă.

Bineînţeles, în primul rînd mi-a atras atenţia mecanismul. Era unul dintre complicatele agregate denumite, mai tîrziu, maşini-cu-mîini, al căror stu- diu a dat un avînt uriaş invenţiilor noastre. Aşa cum mi-a apărut prima dată, era un fel de păianjen metalic, cu cinci picioare sprintene, mişcindu-se pe articulaţii, şi

avînd în jurul corpului nenumărate pîrghii, de asemenea articulate, braţe şi tentacule care puteau să pipăie şi să apuce. Braţele erau strînse lîngă corp, dar cu trei tentacule lungi maşina apuca nişte tije, plăci şi bare care căptuşeau, consolidîndu-i probabil, pereţii cilindrului. Pe măsură ce le extrăgea, le şi ridica, depozitîndu-le pe o suprafaţă netedă de pămînt de lîngă groapă.

Avea o mişcare atît de rapidă, de complexă şi de precisă, încît la început, în ciuda strălucirii ei metalice, nici n-am crezut că este o maşină. Maşi-nile de luptă aveau o extraordinară coordonare şi însufleţire a mişcărilor, dar nu se puteau nici pe departe compara cu maşina pe care o vedeam acum. Cei care n-au văzut niciodată asemenea mecanisme şi nu se bazează decît pe eforturile şi erorile de imaginaţie ale desenatorilor, sau pe imperfectele descrieri ale martorilor, ca mine, oculari, cu greu îşi pot reprezenta aspectul lor de fiinţe vii.

Îmi amintesc mai ales ilustraţiile dintr-una din primele broşuri care încercau să dea o relatare a acestui război. Artistul făcuse, desigur, un studiu grăbit asupra uneia dintre maşinile de luptă, şi cunoştinţele lui se sfîrşeau aici. Le prezentase cu o monotonie de efect absolut greşită, ca pe nişte tripozi aduşi din spate, ţepeni, fără nici o flexibilitate sau supleţe. Broşura care conţinea aceste desene a avut o răspîndire considerabilă, şi o menţionez numai pentru a-l preveni pe cititor împotriva imaginii pe care ar putea să i-o creeze. Desenele nu semănau cu marţienii pe care i-am văzut

în acţiune, mai mult decît seamănă o păpuşă olandeză cu o fiinţă omenească. După părerea mea, broşura cîştiga mult dacă nu conţinea aceste desene.

La început, spuneam, maşina-cu-mîini nu mi-a făcut impresia unui mecanism; părea o creatură asemănătoare crabului, cu un tegument strălucitor; marţianul care, cu tentaculele lui delicate, controla şi acţiona mişcările maşinii, părea să echivaleze, pur şi simplu, cu creierul acestui crab. Apoi am observat că tegumentul brun-cenuşiu, strălucitor, cu aspect de piele, este asemenea cu al celorlalte trupuri care se tîrau în jurul lui, şi atunci mi-am dat seama de adevărata natură a acestui lucrător îndemînatic. După această constatare, atenţia mi s-a îndreptat către celelalte creaturi, adevăraţii marţieni. Îmi mai făcusem despre ei o impresie fugară, dar dezgustul pe care-l resimţisem atunci nu mi-a mai tulburat acum atenţia. Mai ales că eram ascuns, nemişcat şi nu trebuia să acţionez în nici un fel.

Erau fiinţele cele mai nepămînteşti care se pot imagina. Aveau nişte trupuri — sau, mai curînd, capete — rotunde şi enorme, de vreo patru picioare în diametru, terminate în partea dinainte cu un fel de chip. Acest chip era lipsit de nări — se pare că, într-adevăr, marţienii nu posedau simţul mirosului — dar avea o pereche de ochi foarte mari, de culoare închisă, sub care se afla un fel de plisc cărnos. Partea dinapoi a capului, sau poate al trupului — nici nu ştiu cum să-l numesc — era formată dintr-o membrană, care s-a constatat mai tîrziu a fi, din punct de vedere anatomic, o

ureche, probabil însă ca şi inutilă în densitatea atmosferei noastre. În jurul gurii, se afla un grup de şaispre- zece tentacule subţiri ca nişte bice, împărţit în două fascicole de cîte opt. Aceste fascicole au fost numite mai tîrziu, pe bună dreptate, de eminentul anato-mist, profesorul Howes, ***mîini.*** Încă de prima dată cînd i-am văzut pe marţieni, mi s-a părut că depun eforturi pentru a se ridica pe aceste mîini; faptul era, desigur, imposibil, din cauza greutăţii lor mărite în condiţiile terestre. Se poate presupune că pe Marte ei le foloseau cu oarecare uşurinţă.

Trebuie să remarc că anatomia lor internă, după cum a arătat mai tîrziu disecţia, era aproape tot atît de simplă. Cea mai mare parte a structurii lor era formată din creier, care trimitea nervi enormi spre ochi, spre ureche, şi spre tentaculele tactile. Apoi nişte plămîni voluminoşi, legaţi nemijlocit de gură, şi inima, împreună cu vasele respective. Efortul pe care atmosfera mai densă şi forţa mai mare de gravitaţie îl impuneau plămînilor se observa foarte bine după mişcările convulsive ale epidermei.

Acesta era ansamblul organelor unui marţian. Oricît i s-ar părea de ciudat unei fiinţe omeneşti, complexul aparat digestiv, care constituie cea mai mare parte a corpului nostru, nu exista la marţieni. Ei erau numai cap — pur şi simplu numai cap. Nu aveau stomac şi intestine. Nu mîncau, şi deci nu digerau. Ca hrană, ei foloseau sîngele proaspăt, viu, al altor creaturi, şi îl ***injectau*** în propriile lor vene. Am văzut-o cu ochii

mei, şi voi menţiona faptul la locul cuvenit. Dar, oricît s-ar părea că îmi pot învinge dezgustul, nu pot încerca să descriu ceea ce nu am putut îndura nici să privesc pînă la capăt. Mă limitez să spun că sîngele obţinut de la un animal încă viu, în cele mai multe cazuri de la o fiinţă omenească, era introdus cu ajutorul unei mici pipete în venele lor.

Numai enunţarea acestui procedeu este, pentru noi fără îndoială, respingătoare, dar poate că ar trebui să ne gîndim cît de respingătoare i s-ar părea unui iepure dotat cu inteligenţă obiceiurile noastre de carnivori.

Dacă ne gîndim la enorma risipă de timp şi de energie umană pe care ni le pricinuiesc mîncatul şi procesul de digestie, avantajele fiziologice ale alimentaţiei prin injectare ne apar evidente. Corpul nostru este pe jumătate compus din glande, tuburi şi organe, a căror funcţie constă în transformarea diferitelor alimente în celule sanguine. Procesul digestiei şi reacţiile lui asupra sistemului nervos ne subminează forţa şi ne influenţează gîndirea. Oamenii sînt fericiţi sau nenorociţi, după cum au ficatul sănătos sau bolnav, sau glandele gastrice în bună stare de funcţionare. Marţienii au depăşit aceste fluctuaţii organice ale dispoziţiei şi emoţiilor.

Preferinţa lor de netăgăduit pemru oameni, ca sursă de hrană, se explică, în parte, prin natura vietăţilor pe care le-au adus cu ei, ca provizii ali- mentare. Dacă judecăm după cadavrele zbîrcite care au încăput, pe mîna oamenilor, erau nişte bipede, cu schelete moi, silicioase (asemănătoare bureţilor silicioşi), cu

musculatură slabă, înalte de aproape şase picioare, avînd un cap rotund şi doi ochi mari, în orbite dure ca piatra. În fiecare cilindru fuse- seră aduse cîte două sau trei exemplare, ucise înainte de a ajunge pe Pămînt. Poate că a fost mai bine aşa, deoarece orice încercare de a sta în pi-cioare pe planeta noastră le-ar fi sfărîmat toate oasele corpului.

Întrucît am încercat să-i descriu pe marţieni, pot să mai adaug — deşi pe atunci nu le cunoşteam — alte cîteva amănunte care vor permite cititorului necunoscător să-şi formeze o imagine mai limpede asupra acestor creaturi respingătoare.

Fiziologia lor era în mod ciudat deosebită de a noastră şi în alte trei privinţe. Organismele lor nu aveau nevoie de somn, după cum nu are nevoie de somn nici inima omului. Fiind lipsiţi de un sistem muscular mai amplu, care să simtă continuu nevoia de a se reface, somnul nostru periodic le era necu- noscut. Se pare că ei resimţeau oboseala foarte puţin, sau chiar de loc. Pe Pămînt nu s-au putut mişca decît cu mari eforturi, şi totuşi şi-au păstrat pînă la capăt puterea de muncă. În douăzeci şi patru de ore ei aveau douăzeci şi patru de ore de activitate, după cum, probabil, se întîmplă pe Pămînt cu furnicile.

În al doilea rînd, oricît s-ar părea de uimitor în lumea noastră sexuată, marţienii erau lipsiţi cu de- săvîrşire de sex, în consecinţă nu cunoşteau nici una dintre tumultuoasele emoţii care se nasc în oameni, din cauza acestei diferenţieri. Un pui de marţian, faptul este cert, născut pe Pămînt, în timpul războiului, a

fost găsit prins ca un mugur de părintele lui, asemeni mugurilor de crin, sau puilor de polip de apă.

La om, ca şi la toate animalele superioare de la noi, acest mijloc de înmulţire a dispărut; dar este sigur că aceasta a fost şi pe Pămînt întîiul mijloc de înmulţire. Printre vietăţile inferioare, şi chiar la tunicate, primele rude ale vertebratelor, cele două procedee încă mai există simultan, dar înmulţirea sexuată a înlăturat-o, în cele din urmă, pe cealaltă, pentru tot restul regnului animal. Se pare că pe Marte s-a produs exact contrariul.

Merită să remarcăm lucrarea unui scriitor de anticipaţie, care se bucura de o reputaţie quasi-ştiinţi- fică, scrisă cu mult înainte de invazia marţienilor, în care prevedea că omul va ajunge la o structură nu prea diferită de aceea pe care am întîlnit-o la marţieni. Anticipaţia lui a fost publicată, după cîte îmi amintesc, în noiembrie sau decembrie 1893, într-o revistă de mult dispărută, ***The Pall Mall Budget;*** ţin minte şi o caricatură pe această temă, dintr-o revistă pre-marţiană numită ***Punch.*** Scriitorul amintit arăta — pe un ton glumeţ — că perfecţionarea maşinilor va face inutilă, în cele din urmă, existenţa membrelor; perfecţionarea descoperirilor chimice va înlătura digestia; că părul, partea ex- ternă a nasului, dinţii, urechile şi bărbia nu vor mai fi părţi esenţiale ale fiinţei umane şi că tendinţa selecţiei naturale este să le diminueze neîncetat importanţa, de-a lungul secolelor viitoare. Singura necesitate absolută va rămîne creierul. În afară de el, cea mai

mare şansă de supravieţuire o va avea mîna, „învăţătorul şi agentul creierului”. Şi, pe măsură ce restul corpului se va micşora, mîinile vor deveni mai mari.

Multe adevăruri au fost scrise în glumă, şi noi am avut, în fiinţa marţienilor, dovada irecuzabilă că partea animală a organismului poate fi suprimată de către inteligenţă. Pentru mine este foarte plauzi- bil că marţienii pot să descindă din fiinţe asemănătoare nouă, printr-o treptată dezvoltare a creierului şi a mîinilor (acestea din urmă transformîndu-se în cele două mănunchiuri de tentacule delicate), în detrimentul celorlalte părţi ale corpului. Fără trup, creierul lor a devenit, desigur, o simplă inteligenţă egoistă, fără nimic din substratul emoţional al fiinţei umane.

Ultimul punct caracteristic prin care marţienii se deosebeau de noi ar fi putut să pară, la început, un amănunt lipsit de importanţă. Pentru ei nu existau microorganismele, care pricinuiesc atîtea boli şi suferinţe pe Pămînt, fie din cauză că nu apăruseră niciodată pe Marte, fie că ştiinţa lor medicală le eliminase cu veacuri în urmă. Sute de boli, frigurile, bolile molipsitoare de pe Pămînt, tuberculoza, cancerul, tumorile nu existau în viaţa lor. Şi, vorbind despre diferenţele dintre viaţa de pe Marte şi cea de pe Pămînt, pot spune acum şi cîteva cuvinte despre ciudata problemă a ierburilor roşii.

Se pare că, pe Marte, regnul vegetal este predominat de o culoare roşie sîngerie, în locul verde- lui terestru; în orice caz, seminţele pe care mar- ţienii

(intenţionat sau în mod accidental) le-au adus cu ei, au dat întotdeauna naştere unei vegetaţii colorate în roşu. Totuşi, numai planta cunoscută în popor sub numele de iarba roşie a reuşit să cîştige oarecare teren în întrecerea cu plantele terestre. Planta căţărătoare roşie a avut însă o existenţă efemeră pe Pămint şi puţini oameni au văzut-o crescînd. Cîtăva vreme, totuşi, ea a crescut cu o vigoare şi o abundenţă uimitoare. Se răspîndise pe marginile gropii, în a treia sau a patra zi a captivi-tăţii noastre, şi frunzele ei, asemănătoare celor de cactus, formau o ghirlandă roşie pe marginile ferestrei noastre triunghiulare. Mai tîrziu, am găsit-o răspîndită prin întreaga regiune şi mai ales acolo unde se afla vreun curs de apă.

Marţienii aveau şi ceea ce probabil era un organ auditiv, un singur timpan rotund, în spatele capului- trup, şi nişte ochi, cu funcţie vizuală nu prea diferită de a noastră, în afară de faptul că, după părerea lui Philips, albastrul şi violetul le apăreau drept negru. Se presupune că, în general, ei comunicau prin sunete şi prin gesticulaţiile tentaculelor; (aşa se afirmă, de exemplu, în broşura remarcabilă, dar scrisă în grabă, de către cineva care nu fusese, desigur, martor ocular al celor întreprinse de mar-ţieni), broşură despre care am mai pomenit, folosită, pînă acum, ca sursă principală de informaţii în privinţa lor. Nici un supravieţuitor nu a văzut atît de multe din acţiunile marţienilor, cît am văzut eu. Nu vreau să mă laud pentru o întîmplare pur accidentală, dar acestea sînt faptele. Şi eu

afirm că i-am privit de aproape de multe ori, şi că am văzut patru, cinci, şi la un moment dat şase dintre ei executînd, greoi, cele mai complicate operaţiuni, fără să scoată vreun sunet sau să facă vreun gest. Ţipă- tul lor caracteristic preceda întotdeauna alimenta-rea; nu avea nici o modulaţie şi în nici un caz nu era, după părerea mea, un semnal, ci pur şi simplu o expiraţie profundă, firească, înaintea sugerii. Am oarecari pretenţii în cunoaşterea măcar elementară a psihologiei şi sînt convins — tot atît de ferm ca de orice altceva — că marţienii îşi schimbau gîndu- rile între ei, fără nici un intermediar fizic. M-am convins de aceasta în ciuda puternicelor mele prejudecăţi. Înainte de invazia marţienilor, după cum unii cititori îşi pot aminti, am scris cu oarecare vehemenţă împotriva telepatiei.

Marţienii nu purtau nici un fel de veşmînt. Concepţiile lor despre ornamentaţie şi decor erau, în mod firesc, diferite de ale noastre; şi nu numai că erau mult mai puţin sensibili la schimbările de temperatură decît sîntem noi, dar se pare că nici schimbările de presiune nu le-au afectat în mod serios sănătatea. Şi, totuşi, deşi nu foloseau veşminte, erau superiori omului în privinţa altor adause artificiale ale corpului. Noi, oamenii, cu bicicletele şi patinele noastre pe rotile, cu maşinile de zbor Lilienthal, cu tunurile şi bastoanele noastre, şi aşa mai departe, sîntem abia la începutul evoluţiei pe care au par-curs-o marţienii. Ei au devenit, în mod practic, nişte creiere care poartă trupuri diferite, potrivit nevoilor, la fel cum oamenii

poartă costume de haine şi iau o bicicletă cînd sînt grăbiţi, sau o umbrelă cînd plouă. Şi poate că nimic nu este mai uimitor, pentru un om la aparatele lor, decît faptul că lipseşte ceea ce mai domină aproape în toate mecanismele omeneşti, şi anume — ***roata;*** în toate obiectele aduse de ei pe Pămînt nu s-a găsit nici o urmă sau vreun indiciu că ar folosi-o. Era de aş-teptat s-o găsim măcar în aparatele lor de locomoţie. Dar, în această privinţă, este interesant de remar- cat că nici pe planeta noastră, natura n-a descoperit vreodată roata, preferind alte mijloace de dezvol-tare. Şi nu numai că marţienii n-o cunoşteau (ceea ce pare de necrezut), sau nu aveau nevoie s-o folosească, dar aparatele lor se bazau prea puţin pe pivotul fix, sau pivotul relativ fix, cu mişcări circulare într-un singur plan. În mecanismele lor aproape toate articulaţiile sînt compuse dintr-un sistem complicat de părţi mobile, mişcîndu-se pe nişte lagăre de fricţiune, mici şi frumos curbate. Ajunşi la aceste amănunte, trebuie să mai remarcăm că pîrghiile lungi ale maşinilor marţiene sînt acţionate, în cea mai mare parte, de un fel de imitaţie a muşchilor, formată din nişte discuri închise într-o teacă elastică; aceste discuri se polarizează şi se strîng cu putere laolaltă, atunci cînd sînt străbătute de un curent electric. Se ajungea, astfel, la un ciu- dat paralelism cu mişcările animalelor, surprinzător şi tulburător pentru un observator uman. Imitaţiile muşchilor abundau în maşina-cu-mîini, maşina în formă de crab, pe care am văzut-o desfăcînd cilindrul, atunci cînd

am privit pentru prima oară prin crăpătură. Părea infinit mai vie decît adevăraţii marţieni care şedeau mai departe, în bătaia soare- lui, gîfîind, agitîndu-şi zadarnic tentaculele şi mişcîndu-se cu greu după îndelungata lor călătorie prin spaţiu.

În timp ce continuam să le observ mişcările leneşe, reţinînd fiecare amănunt mai deosebit al formei lor, preotul îmi aminti de prezenţa lui, trăgîndu-mă cu putere de braţ. M-am întors şi l-am văzut cu faţa încruntată şi buzele strînse, dar grăitoare. Voia şi el să privească prin deschizătura care nu permitea decît unuia dintre noi să se uite prin ea; am fost nevoit, astfel, să-mi amîn examinarea lor, pentru timpul cît preotul se bucura de acest privilegiu.

Cînd am privit din nou în afară, maşina activă cu mîini asamblase cîteva dintre piesele scoase din cilindru şi începuse să apară o formă care îi semăna evident; mai jos, spre stînga, se vedea acum un mic mecanism de spălat care, emiţînd jeturi de vapori verzi, se învîrtea în jurul gropii, excavînd şi îngrămădind pămîntul, metodic şi, pare-se, delibe-rat. Era mecanismul care provoca bătăile regulate şi loviturile ritmice care făceau să se zguduie ruinele unde ne refugiasem. Lucrînd, mecanismul şuiera şi fluiera. Atît cît puteam să-mi dau seama, el lucra fără să fie condus de vreun marţian.

Capitolul III

ZILELE DE CAPTIVITATE

Sosind încă o maşină de luptă, am fost obligaţi să ne părăsim locul de observaţie şi să ne retragem în oficiu, deoarece ne temeam că, de la înălţimea ei, marţianul ar putea să ne descopere, în dosul barierei noastre. Mai tîrziu, am început să ne simţim mai puţin în primejdie de a fi văzuţi, întrucît pentru cel care privea de-afară, din lumina orbitoare a soarelui, probabil că refugiul nostru părea învăluit într-un întuneric absolut; la început, însă, cel mai mic gest de apropiere ne făcea să ne ascundem în oficiu, cu inima speriată. Totuşi, în ciuda teribilei primejdii, deschizătura prin care priveam ne atrăgea cu o forţă irezistibilă. Îmi amintesc, uimit de propria mea comportare, că în ciuda infinitei primejdii la care eram expuşi — să murim sau de foame sau de o moarte şi mai groaznică — ne-am putut totuşi disputa cu înverşunare riscantul privilegiu de a privi prin deschizătură. Se dădea o adevărată luptă acolo, în bucătărie, într-un mod grotesc şi, oscilînd între nerăbdare şi teama de a face vreun zgomot, ne loveam, ne împingeam şi ne îmbrînceam, la cîţiva paşi de moarte.

Adevărul este că noi doi avem dispoziţii şi mo-duri de gîndire şi acţiune absolut incompatibile: primejdia şi izolarea noastră n-a făcut decît să accentueze această incompatibilitate. Ajunsesem să urăsc, încă de la Halliford, prefăcătoria preotului, văicărelile inutile şi stupida închistare a gîndirii lui. Monologul,

mormăielile lui interminabile zădărniceau toate eforturile mele pentru înjghebarea vreunui plan de acţiune, şi, taciturn şi încordat cum eram, mă aduceau aproape pe pragul nebuniei. Era, asemeni unei muieri proaste, incapabil să se stăpî- nească. Plîngea ceasuri întregi şi cred că, pînă la urmă, acest copil rîzgîiat al vieţii era convins că lacrimile sale aveau oarecare eficacitate. Iar eu trebuia să stau în întuneric, nereuşind — atît de mult mă plictisea — să-mi desprind gîndurile de la el. Mînca mai mult decît mine şi în zadar îi demonstram că singura noastră şansă de scăpare era să rămînem ascunşi pînă cînd marţienii îşi vor termina activitatea din groapa lor, şi că în această lungă aşteptare s-ar putea să vină momentul cînd vom fi lipsiţi de hrană. Mînca şi bea vîrtos, ca un apucat, dar la intervale lungi. Dormea puţin.

Pe măsură ce zilele treceau, totala lui indiferenţă faţă de orice oprelişti a intensificat atît de mult suferinţa şi primejdia noastră, încît am fost silit, deşi detest asemenea procedee, să recurg la ameninţări şi chiar la lovituri. Aceasta l-a readus pentru cîtva timp la realitate. Era unul dintre acei oameni slabi, lipsiţi de mîndrie, timoraţi, neputincioşi, oameni cu suflete odioase, colcăind de viclenie ascunsă, care nu pot înfrunta nici pe Dumnezeu, nici pe oameni şi nu se pot înfrunta nici pe ei înşişi.

Nu-mi face nici o plăcere să-mi amintesc şi să scriu despre toate acestea, dar le aştern pe hîrtie pentru că vreau ca din povestirea mea să nu lipsească nimic.

Cei care n-au parcurs asemenea întunecate şi teribile aspecte ale vieţii ar putea lesne să condamne brutalitatea şi izbucnirea mea de mî- nie în tragedia finală, deoarece ei cunosc foarte   bine ceea ce este rău, dar nu şi ceea ce este în stare să facă un om torturat. Dar cei care au trecut prin întuneric şi au coborît în cele din urmă pînă la lucrurile cele mai elementare vor avea mai multă înţelegere.

În timp ce noi ne certam înăuntru, pe întuneric,   pe şoptite, ne smulgeam hrana şi băutura, ne apu-cam de mîini şi ne loveam, afară, sub lumina nemiloasă a soarelui de iunie, se desfăşura strania, neobişnuita activitate a marţienilor din groapă. Mă voi reîntoarce la primele mele observaţii. După o bună bucată de vreme, m-am aventurat din nou la deschizătura prin care priveam şi am constatat că forţele noilor veniţi fuseseră întărite cu nu mai pu- ţin decît trei maşini de luptă. Ocupanţii lor adu-seseră cîteva aparate noi aşezate în ordine în jurul cilindrului. Intrase în funcţiune încă o maşină-cu- mîini care se ocupa de unul dintre aparatele aduse de maşinile de luptă. Aparatul avea aspectul ge- neral al unui bidon de lapte; deasupra lui oscila un recipient în formă de pară, din care se scurgea într-un bazin circular de dedesubt un fir de pulbere albă.

Mişcarea oscilatorie era imprimată de una dintre tentaculele maşinii-cu-mîini. Cu două braţe asemănătoare lopeţilor, maşina-cu-mîini săpa şi arunca mase de argilă în recipientul cu formă de pară, în timp ce, cu un alt braţ, deschidea, la intervale regulate, o uşă, în partea de

mijloc a maşinii, îndepăr- tînd nişte reziduuri ruginii, sau înnegrite. Un alt tentacul de oţel dirija pulberea din bazin de-a lungul unui canal striat, către un recipient pe care un morman de praf albastru mi-l ascundea privirii. Din acest recipient nevăzut se ridica vertical în aerul liniştit o dîră subţire de fum verde. În timp ce priveam, maşina-cu-mîini întinse, cu un clinchet slab şi muzical, un tentacul telescopic, care fusese cu o clipă mai înainte o simplă proeminenţă tur- tită; capătul lui dispăru în dosul mormanului de argilă. În clipa următoare, tentaculul ridică o bară de aluminiu alb, încă nelustruită, dar de o strălu- cire orbitoare, şi o depozită pe o stivă de bare, la marginea gropii. Cred că între apusul soarelui şi apariţia stelelor, această îndemînatică maşină a turnat, din argilă brută, peste o sută de bare, în timp ce nivelul prafului albăstrui se ridica neîncetat, pînă cînd a ajuns la marginea gropii.

Între mişcările rapide şi complexe ale aparatelor şi inerţia greoaie, convulsivă a celor care le stăpî- neau era un contrast atît de puternic, încît zile întregi a trebuit să-mi repet, de nenumărate ori, că, dintre cei doi, aceştia din urmă erau într-adevăr cei care reprezentau viaţa.

Cînd primii oameni au fost aduşi în groapă, prin deschizătură privea preotul. Eu şedeam dedesubt, ghemuit, ascultînd cu urechile ciulite. Preotul făcu o mişcare bruscă înapoi, iar eu, crezînd că am fost descoperiţi, m-am ghemuit şi mai mult, înfricoşat. Preotul alunecă în jos, printre dărîmături, şi se aşeză lîngă

mine în întuneric, gesticulînd, fără să poată scoate o vorbă; pentru o clipă, i-am împăr- tăşit panica. Gesturile lui m-au făcut să înţeleg că renunţase să mai privească afară şi după puţin timp curiozitatea mi-a dat curaj, m-am ridicat, am păşit peste el şi m-am căţărat pînă la deschizătură. La început, n-am văzut nimic care să-mi explice spaima preotului. Se înserase, stelele licăreau slab, dar groapa era luminată de flăcările verzi, fluturătoare ale maşinii care turna barele de aluminiu. Văzduhul tremura de licăriri verzi şi de umbre întunecate, mişcătoare, care îmi oboseau ochii. Liliecii zburau peste tot locul, nepăsători. Greoii marţieni nu se mai zăreau, — mormanul de pulbere albastră-ver- zuie se ridicase atît de mult încît îi ascundea — şi o maşină de luptă, cu picioarele strînse, ghemuite şi scurtate, şedea de cealaltă parte a gropii. Atunci, prin zgomotul maşinilor, mi s-a părut că aud nişte glasuri omeneşti, dar mi-am spus că nu putea fi decît o iluzie.

Mi-am încordat privirea, examinînd atent maşina de luptă, şi m-am convins, pentru prima dată, că sub gluga care o acoperea se adăpostea într-adevăr un marţian. Cînd se ridicau flăcările verzi, puteam să-i văd strălucirea uleioasă a tegumentului şi luci-rea ochilor. Deodată, am auzit un ţipăt, şi am văzut un tentacul lung care se întindea, peste umărul ma-şinii, pînă la cuşca aşezată la spate. Apoi, o formă nedefinită, care se zbătea din răsputeri, a fost trasă în sus, spre cer, contur întunecat în lumina stelelor, şi cînd acest obiect negru a coborît din nou, am văzut, în bătaia verde a luminii că era

un om. Pen- tru o clipă, l-am văzut limpede. Era un bărbat voi-nic, rumen la faţă, de vîrstă mijlocie, bine îmbrăcat; probabil că, în urmă cu trei zile, îşi plimba prin lume importanţa personalităţii lui. I-am văzut ochii holbaţi; pe butonii de manşetă şi pe lanţul ceasului jucau licăriri de lumină. Dispăru în spatele movilei de pămînt şi, cîteva clipe, se făcu tăcere. Apoi se auziră nişte ţipete şi un urlet prelung, de bucurie, al marţienilor.

Mi-am dat drumul să alunec în jos, pe dărîmături, m-am ridicat în picioare, mi-am astupat urechile cu mîinile şi am fugit în oficiu. Preotul, care rămase ghemuit în tăcere, cu braţele deasupra capului, îşi ridică privirile în timp ce treceam pe lîngă el, scoase un strigăt puternic de teamă că îl lăsam sin-gur şi veni alergînd după mine.

În noaptea aceea, în timp ce şedeam ascunşi în oficiu, oscilînd între groază şi teribila tentaţie de a privi prin deschizătură, am încercat fără nici un re-zultat, cu toate că simţeam că este urgentă nevoie de acţiune, să concep vreun plan de scăpare; dar mai tîrziu, a doua zi, am reuşit să reflectez cu mai multă luciditate asupra situaţiei noastre. Îmi dă- deam seama că preotul era total incapabil să susţină o discuţie; această nouă şi culminantă atrocitate îi răpise şi ultimele rămăşiţe de raţiune şi prevedere. Coborîse, de fapt, la nivelul unui animal. Dar eu mă străduiam să găsesc o soluţie. Am înţeles, după ce am analizat faptele, că oricît de îngrozitoare ar fi fost situaţia noastră, nu aveam motive să dezna- dăjduim cu totul. Prima

noastră şansă se baza pe posibilitatea ca marţienii să nu-şi instaleze în groapă decît o tabără temporară. Sau, chiar permanenti- zînd-o, se putea să nu considere necesar s-o păzească, lăsînd, în felul acesta, să ni se ivească vreun prilej de scăpare. Am cîntărit, de asemenea, cu atenţie, şi posibilitatea de a săpa un drum, în di-recţia opusă gropii; mă temeam, însă, că voi întîlni, la ieşire, vreo maşină de luptă care şedea de santinelă. Apoi, ar fi trebuit să sap de unul singur. Era clar că preotul nu-mi va fi de nici un ajutor.

În cea de a treia zi, dacă îmi amintesc bine, am văzut cum a fost ucis un om. A fost singura ocazie cînd am văzut clar cum se hrănesc marţienii. După acest spectacol, am evitat aproape o zi întreagă să mai privesc prin deschizătura din zid. M-am dus în oficiu, am scos uşa, şi mi-am petrecut cîteva ceasuri săpînd, cu toporul, în tăcere; dar, după ce am să-pat o gaură de vreo două picioare adîncime, pămîntul moale s-a prăbuşit cu zgomot, şi n-am mai îndrăznit să continui. Mi-am pierdut curajul şi am rămas mult timp întins pe podeaua oficiului, ne- avînd nici măcar puterea de a mă mişca. După aceea, am abandonat cu totul ideea de a mă salva prin acest mijloc.

Pentru a vă da seama de impresia pe care mi-o lăsaseră marţienii, trebuie să vă spun că, la în- ceput, nu nutream aproape nici o speranţă că am putea fi salvaţi prin înfrîngerea lor de către efortu-rile oamenilor. Dar în a patra sau a cincea noapte am auzit un vuiet

îndepărtat, ca şi cum trăgeau nişte tunuri grele.

Era noaptea tîrziu şi luna strălucea puternic. Marţienii mutaseră altundeva maşina de escavat şi locul rămăsese gol, în afară de o maşină de luptă, aşezată de cealaltă parte a gropii şi de o maşină-cu-mîini, ascunsă de privirile mele, într-un colţ al gropii, chiar sub deschizătura prin care priveam. Groapa era în întuneric, nu se zărea decît licărirea palidă a maşinii-cu-mîini, sau dungile şi petele de lumină albă a lunii; nu se auzea decît clinchetul maşinii- cu-mîini. Noaptea era frumoasă şi senină; luna pă- rea că a pus stăpînire pe tot cerul. A răsunat lătra- tul unui cîine şi, la auzul acestui sunet familiar, mi-am încordat auzul. Apoi, foarte desluşit am auzit bubuituri, ca şi cînd ar fi tras nişte tunuri de mare calibru. Am numărat şase lovituri distincte şi, după o lungă pauză, încă şase. Şi asta a fost tot.

Capitolul IV

MOARTEA PREOTULUI

În cea de a şasea zi a captivităţii noastre, pe cînd priveam pentru ultima oară prin deschizătură, am văzut, deodată, că sînt singur. În loc să stea lîngă mine, încercînd, ca de obicei, să mă dea la o parte din faţa deschizăturii, preotul intrase în oficiu. Un gînd neaşteptat mi-a trecut prin minte. M-am în- tors în grabă, fără zgomot, în oficiu.

Pe întuneric, am auzit cum preotul bea. Am întins mîna şi am dat peste o sticlă de vin.

Am început să ne luptăm. Sticla a căzut pe po- dea şi s-a spart; am lăsat-o acolo şi m-am ridicat. Amîndoi gîfîiam şi ne ameninţam. În cele din urmă, m-am aşezat între el şi provizii, şi i-am făcut cunoscută hotărîrea mea de a introduce disciplina. Am împărţit hrana din cămară în raţii care trebuiau să ne ajungă zece zile. Pentru ziua aceea, nu mai voiam să-i dau de mîncare. După-amiază, a făcut o slabă tentativă de a umbla la cămară. Aţipi- sem, dar m-am trezit într-o clipă. Toată ziua şi toată noaptea am stat faţă în faţă, eu obosit, dar hotărît, iar el plîngînd şi văicărindu-se de foame. Ştiu prea bine că a fost o noapte şi o zi, dar mie mi se părea — şi mi se pare şi azi — că a durat o veşnicie.

Astfel, neînţelegerea care creştea mereu între noi s-a sfîrşit în cele din urmă printr-un conflict făţiş.

Două zile la rînd ne-am luptat şi ne-am încăierat pe şoptite. Uneori îl loveam, puternic, cu pumnul sau cu piciorul, alteori căutam să-l linguşesc şi să-l conving, şi la un moment dat — întrucît exista o pompă de la care puteam să scot apă — am în- cercat chiar să-l mituiesc, dîndu-i ultima sticlă de vin. Dar nu mi-au folosit la nimic nici forţa, nici bunăvoinţa; era cu adevărat lipsit de raţiune. Încerca mereu să prade ultimele rezerve de hrană şi flecărea de unul singur, cu glas tare. Nu voia să ţină seamă de cele mai elementare precauţii, pentru a putea face captivitatea noastră cît de cît suportabilă. Cu încetul, am început să-mi dau seama că raţiunea i se destrămase cu totul, şi am ajuns să constat că singurul meu tovarăş în acest întuneric profund şi dezgustător era un om ieşit din minţi.

Înclin să cred, după unele vagi aduceri aminte, că şi mintea mea rătăcea uneori. Cînd dormeam, aveam vise stranii şi hidoase. Oricît ar părea de paradoxal, socotesc că slăbiciunea şi nebunia preotului m-au avertizat, m-au întărit, m-au îndemnat să rămîn cu mintea întreagă.

În cea de a opta zi, a început să nu mai vorbească în şoaptă, ci cu glas tare, şi n-am putut să fac nimic ca să-l temperez.

— E cu dreptate, o, Doamne! spunea într-una. E cu dreptate. Pe mine şi pe ai mei să cadă pe-deapsa. Am greşit, am păcătuit. Era sărăcie şi suferinţă; cei săraci erau călcaţi în picioare, iar eu priveam liniştit. Le propovăduiam să nu-şi blesteme soarta... Doamne, ce nebunie!... Ar fi trebuit să mă ridic, chiar

de-aş fi plătit cu viaţa, şi să-i chem la căinţă... să se căiască... asupritorii celor săraci şi nevoiaşi... Pedeapsă dumnezeiască!

Apoi, gîndurile i se reîntorceau, deodată, la proviziile pe care le ascundeam de el. Mă ruga, cerşea, plîngea şi sfîrşea cu ameninţări. Apoi a început să vorbească şi mai tare, şi l-am rugat să înceteze. Dar observînd că în felul acesta mă poate şantaja, m-a ameninţat că va striga şi va atrage atenţia marţie-nilor asupra noastră. Un moment, ameninţările lui m-au înspăimîntat; dar orice concesie ne-ar fi micşorat simţitor şansele de scăpare. L-am refuzat, cu toate că nu eram sigur că nu-şi va pune în practică ameninţările. În orice caz, în ziua aceea n-a făcut-o. În ziua a opta şi a noua a vorbit cu glas din ce în ce mai tare, ameninţîndu-mă, rugîndu-se de mine şi vărsînd un torent de căinţe fără nici o noimă pe tema îndeplinirii voinţei dumnezeieşti; îmi era milă de el. Apoi, după ce a dormit cîtva timp, a început să strige cu o energie reînnoită, atît de tare încît m-am văzut silit să-l aduc la tăcere.

— Stai liniştit! l-am implorat eu.

Se ridică în genunchi, căci pînă atunci şezuse lungit jos, pe întuneric, lîngă cazanul din bucătărie.

— Am stat prea mult timp liniştit, zise el, pe un ton care probabil că s-a auzit pînă în groapă. Şi acum trebuie să mă spovedesc. Blestemul să cadă asupra acestui oraş necredincios! Blestem! Blestem! Blestem! Blestem! Blestem! asupra locuitorilor pă- mîntului! Se aude glasul trompetelor...

— Taci! i-am zis, ridicîndu-mă în picioare, îngrozit de gîndul că marţienii ar putea să ne audă. Pentru mumele lui Dumnezeu...

— Nu, strigă preotul, cu toată puterea, ridicîn- du-se şi el în picioare şi întinzîndu-şi braţele. Trebuie să vorbesc! Duhul Domnului a coborît asupra mea!

Din trei paşi, ajunse la uşa care dădea spre bucătărie.

— Trebuie să mă spovedesc! Plec! Am întîrziat praa mult.

Am întins mîna şi am apucat toporul care atîrna pe perete. M-am repezit pe urma preotului. Frica mă scosese din minţi. Cînd ajunsese în mijlocul bucătăriei, eram lîngă el. Am întors tăişul, cu un ultim sentiment de umanitate, şi am lovit cu muchia toporului. Preotul s-a prăbuşit cît era de lung, şi a rămas întins pe jos. M-am împiedicat de el şi m-am oprit gîfîind. Zăcea fără suflare.

Deodată, am auzit, venind dinafară, un zgomot de tencuială care se desprindea şi cădea jos, iar deschi-zătura triunghiulară din perete fu astupată. Am pri-vit în sus şi am văzut înaintînd încet prin deschizătură partea inferioară a unei maşini-cu-mîini. Unul dintre braţele ei se răsuci printre dărîmături; apoi apăru un alt braţ, pipăindu-şi drumul peste grinzile prăbuşite. Am rămas împietrit, cu privirea aţintită într-acolo. Printr-un fel de placă sticloasă de la baza maşinii, am văzut faţa — dacă pot s-o numesc astfel — şi ochii mari şi întunecaţi ai unui marţian, privind înăuntru, şi apoi, încet, prin deschizătură

intră un tentacul lung de metal, ca un şarpe, pipăindu-şi drumul.

Am făcut un efort, m-am întors şi, după ce m-am împiedicat de trupul preotului, m-am oprit în uşa oficiului. Tentaculul pătrunsese vreo doi metri sau chiar mai mult în încăpere; se răsucea şi se întorcea în toate direcţiile, cu nişte mişcări ciudate şi repezi. O clipă am rămas ca hipnotizat de această înaintare lentă şi spasmodică. Apoi, cu un ţipăt slab şi răguşit, m-am refugiat în oficiu, tremurînd din toate încheieturile. Abia mă mai ţineam pe picioare. Am intrat în magazia de cărbuni şi am rămas acolo în întuneric, cu auzul încordat şi privind ţintă la pragul slab luminat al uşii dinspre bucătărie. Oare mă văzuse marţianul? Ce făcea acum?

Auzeam ceva mişcîndu-se foarte încet, încoace şi încolo, prin bucătărie; din cînd în cînd, atingea peretele şi îşi continua mişcările, cu un uşor sunet metalic, ca al unei legături de chei. Apoi, un corp greu — ştiam prea bine care — fu tîrît pe duşumeaua bucătăriei, spre deschizătură. N-am mai pu-tut să rezist şi, înaintînd pînă la uşă, am privit în bucătărie. L-am văzut, în triunghiul de lumină, pe marţian, stînd în maşina lui cu nenumărate mîini, şi examinînd capul preotului. M-am gîndit imediat că după urma loviturii de topor îşi va da seama de prezenţa mea.

M-am tîrît înapoi în magazia de cărbuni, am închis uşa şi, pe întuneric am început să mă îngrop cît puteam mai mult, şi pe cît se putea mai în tăcere, printre lemnele de foc şi cărbunii de acolo. Mă opream din cînd în cînd,

rămînînd nemişcat, şi as- cuitind dacă marţianul îşi vîrîse din nou tentaculele prin deschizătură.

Apoi, sunetul slab, metalic, reîncepu. Îl auzeam înaintînd încet prin bucătărie. Apoi l-am auzit mai aproape — în oficiu, după cîte puteam să-mi dau seama. Mă gîndeam că s-ar putea ca tentaculul să nu fie atît de lung încît să ajungă pînă la mine. O doream din toată inima. El trecu, zgîriind uşor uşa magaziei. A urmat o aşteptare insuportabilă, durînd parcă un veac; apoi l-am auzit bîjbîind la clanţă! Găsise uşa! Marţienii înţelegeau deci rostul uşilor!

Se căzni cîteva clipe cu broasca, apoi uşa se deschise.

Abia izbuteam să văd în întuneric acel obiect — care semăna, mai mult decît cu orice altceva, cu o trompă de elefant — mişcîndu-se spre mine, pipăind şi cercetînd peretele, cărbunii, lemnele şi tavanul. Era ca un vierme negru care îşi agita într-o parte şi într-alta capul lipsit de ochi.

La un moment dat, tentaculul atinse talpa ghetei mele. Eram gata să ţip; mi-am muşcat mîna. Un timp, tentaculul a rămas nemişcat. Aş fi putut să cred că se retrăsese. Apoi, cu un ţăcănit brusc, înhăţă ceva — am crezut că mă înhăţase pe mine! — şi ieşi din magazie. Pentru o clipă, n-am fost prea sigur. Cred că luase o bucată de cărbune s-o examineze.

Am profitat de această ocazie şi-am schimbat puţin poziţia, deoarece amorţisem, apoi am rămas în aşteptare. Rosteam în şoaptă rugăciuni fierbinţi pentru a scăpa de primejdie.

Apoi din nou am auzit sunetul slab, metalic, furi- şîndu-se către mine. Se apropia încet, încet, rîcîind pereţii şi atingînd obiectele din drum.

În timp ce aşteptam, neştiind ce se va întîmpla, tentaculul se izbi cu putere de uşa magaziei şi o închise. L-am auzit intrînd în oficiu; cutiile de biscuiţi zăngăniră, o sticlă se sparse, şi se auzi o izbitură puternică în uşa magaziei. Apoi se făcu linişte, care se transformă într-o nesfîrşită aşteptare.

Oare plecase?

În cele din urmă, mi-am spus că nu mai era acolo.

Nu s-a mai întors în oficiu; eu am stat toată ziua următoare, în întunericul de nepătruns, îngropat sub cărbuni şi lemne de foc, neîndrăznind, cu toate că muream de sete, nici măcar să mă furişez ca să beau puţină apă. Abia în cea de a unsprezecea zi am cutezat să-mi părăsesc adăpostul.

Capitolul V

LINIŞTEA

Primul meu gest, înainte de a intra în cămară, a fost de a încuia uşa dintre bucătărie şi oficiu. Dar cămara era goală; dispăruse pînă şi urma alimentelor. Probabil că marţianul luase totul, cu o zi înainte. Descoperind aceasta, m-am simţit pentru prima dată deznădăjduit. În

ziua a unsprezecea şi a douăsprezecea n-am mîncat şi nu am băut nimic.

Gura şi gîtlejul mi se uscaseră şi forţele îmi scă- zuseră simţitor. Şedeam în întunericul din oficiu, într-o stare de descurajare totală. Nu mă gîndeam decît la mîncare. Credeam că surzisem, deoarece încetaseră cu totul zgomotele pe care mă obişnuisem să le aud venind dinspre groapă. M-aş fi dus să privesc afară, dar nu mă simţeam destul de tare pentru a mă tîrî fără zgomot pînă la deschizătura din zid.

În ziua a douăsprezecea, gîtlejul începuse să mă doară atît de rău încît, cu riscul de a-i alarma pe marţieni, am acţionat pompa de apă de lîngă chiuvetă, care scîrţîia puternic, şi am obţinut două pa-hare cu apă de ploaie, neagră şi noroioasă. M-am răcorit şi, întrucît la scîrţîitul pompei n-a apărut nici un tentacul, am mai prins curaj.

În răstimpul acestor zile, divagînd şi fără a încerca să trag vreo concluzie, m-am gîndit mult la preot şi modul în care murise.

În ziua a treisprezecea, am băut din nou apă, am moţăit, m-am gîndit la mîncare şi, incoerent, am făcut planuri de salvare, vagi şi imposibile. De cîte ori aţipeam, aveam vise oribile, despre moartea preotului, sau asistam la mese somptuoase; dar, fie că eram adormit, fie că eram treaz, simţeam o durere ascuţită care mă silea să beau tot mereu. Lumina care intra în oficiu nu mai era cenuşie, ci roşie. Pentru imaginaţia mea zdruncinată, părea de culoarea sîngelui.

În ziua a paisprezecea, m-am dus în bucătărie, şi am fost văzut cu

surprindere că frunzişul ierbii roşii astupase deschizătura din perete, transformînd semiobscuritatea încăperii într-o obscuritate de culoare stacojie.

La începutul celei de a cincisprezecea zile, am auzit în bucătărie nişte sunete curioase, dar fami-liare şi, ascultînd mai bine, mi-am dat seama că sînt scoase de un cîine, care adulmecă şi rîcîie. Ducîndu-mă în bucătărie, am văzut, vîrît prin frunzişul roşu, botul unui cîine. Bineînţeles, am rămas uimit. Simţindu-mă, cîinele a lătrat scurt.

M-am gîndit că dacă aş reuşi să-l atrag fără zgomot înăuntru, aş putea să-l ucid şi să-l mănînc; şi că era mai bine, în orice caz, să-l ucid, ca mişcările lui să nu atragă atenţia marţienilor.

M-am apropiat pe furiş, chemîndu-l „cuţu-cuţu!”, foarte încet; dar el îşi retrase deodată capul şi dispăru.

Am ascultat — mă convinsesem că nu sînt surd — dar nu mai era nici o îndoială că în groapă stă- pînea liniştea. Am auzit un sunet, ca fîlfîitul unor aripi de pasăre, un croncănit răguşit, şi altceva nimic.

Am stat o bună bucată de timp lipit de deschizătura din zid, dar neîndrăznind să dau la o parte frunzişul roşu care o acoperea. Am auzit o dată sau de două ori un zgomot uşor, ca şi cum un cîine ar fi umblat de colo-colo, pe nisipul de dedesubt, apoi cîteva fîlfîiri de aripi, şi atît. Încurajat, în cele din urmă, de această linişte, am privit afară.

Cu excepţia unui colţ, unde o mulţime de corbi ţopăiau şi se băteau pe scheletele morţilor pe care îi lăsaseră

marţienii, în groapă nu se mai afla nici o fiinţă vie.

Am privit în jur, necrezîndu-mi ochilor. Dispăruseră toate maşinile. Într-un colţ se ridica movila de pulbere albastră-cenuşie, într-altul zăceau cîteva bare de aluminiu, şi în afară de păsările negre şi de scheletele celor ucişi, nu vedeam decît o groapă rotundă şi goală, în nisip.

M-am furişat încet afară, printre ierburile roşii, şi m-am ridicat în picioare, pe un morman de moloz. Puteam să privesc în toate direcţiile, cu excepţia nordului, care-mi venea în spate, şi nicăieri nu se zărea nici urmă de marţieni. Lîngă mine, peretele gropii se ridica aproape perpendicular, dar puţin mai departe dărîmăturile formau o pantă accesibilă pînă la vîrful ruinelor. Şansa mea de scăpare venise. Am început să tremur.

Am şovăit cîteva clipe, apoi, într-un acces de hotărîre disperată, m-am căţărat, în timp ce inima îmi zvîcnea puternic, pînă în vîrful movilei sub care fusesem îngropat atîta vreme.

Am privit din nou în jurul meu. Nici spre nord nu se zărea vreun marţian.

Cînd o văzusem ultima dată, în timpul zilei, această parte a satului Sheen era formată dintr-o stradă cu case răzleţe şi confortabile, în alb şi roşu, răspîndite printre copaci umbroşi. Acum, şedeam pe o grămadă de cărămizi sfărîmate, pămînt şi pietriş, acoperită de o mulţime de plante roşii, ca nişte cactuşi, înalte pînă la genunchi; nici o urmă de vegetaţie pămînteană nu le disputa terenul. Copacii de lîngă mine erau morţi şi

negri, dar ceva mai departe o plasă de fire roşii acoperea nişte tulpini încă vii.

Toate casele dimprejur fuseseră sfărîmate, fără ca vreuna să fie arsă; pereţii erau încă întregi, uneori chiar pînă la al doilea etaj, cu ferestrele sparte şi uşile în ţăndări. Iarba roşie creştea luxu-riant prin încăperile lipsite de acoperiş. La picioa-rele mele se afla groapa cea mare, iar corbii încă se mai băteau pe resturile dinăuntrul ei. Alte zbură-toare săreau printre ruine. Departe, o pisică slăbă- noagă se furişa de-a lungul unui zid, dar nicăieri nu se zăreau urme de oameni.

În contrast cu recenta mea captivitate, ziua părea orbitor de luminoasă, cu cerul de un albastru strălucitor. Peste iarba roşie care acoperea fiecare petic liber de pămînt trecea o adiere lină de vînt, legă-nînd-o. O, şi cît de proaspăt era aerul!

Capitolul VI

OPERA A CINCISPREZECE ZILE

Am rămas cîtva timp, clătinîndu-mă pe picioare, în vîrful grămezii de dărîmături, fără să mă mai gîndesc la securitatea mea. În vizuina infectă din care ieşisem, mă gîndisem intens numai la securitatea noastră imediată. Nu ştiam ce se întîmplase în lume, nu mă aşteptam să întîlnesc această privelişte stranie şi înspăimîntătoare. Mă aşteptam să văd sa-tul Sheen în ruine şi vedeam în jur un peisaj straniu şi sinistru, ca din altă planetă.

Am avut, în clipa aceea, un sentiment cu totul neobişnuit omului, o emoţie pe care o cunosc, însă, prea bine bielele animale dominate de noi. Era ceea ee simte un iepure care, întorcîndu-se la vizuina lui, dă deodată peste o duzină de săpători care pregătesc acolo temeliile unei case. Am simţit primele semne ale unei stări de spirit care apoi mi s-a precizat limpede în minte şi m-a apăsat zile întregi, o senzaţie de detronare, convingerea că nu mai eram un stăpîn, ci un animal printre alte animale, sub călcîiul marţienilor. Asemeni animalelor, tre-buia ca de acum înainte să stăm şi noi la pîndă şi să veghem, să fugim şi să ne ascundem; teama de om şi domnia omului se sfîrşiseră.

Dar, imediat ce am făcut această constatare, ea a şi dispărut din mintea mea şi, după postul lung şi deprimant prin care trecusem, singura senzaţie dominantă a rămas foamea. În direcţia opusă gropii am văzut, inapoia unui zid acoperit cu iarbă roşie, un petic de grădină încă verde. Mi-a venit o idee şi am pornit prin iarba roşie care mă îngropa pînă la genunchi, şi uneori chiar pînă la gît. Desimea acestor ierburi mă făcea să mă simt în siguranţă, ştiind că puteam să mă ascund adînc printre ele. Zidul era înalt cam de şase picioare şi, cu toate încercările mele, n-am reuşit să mă caţăr pe el. Am mers mai departe de-a lungul lui, pînă cînd am ajuns la un colţ unde pietrele mi-au ajutat să mă urc; m-am lăsat apoi să cad în grădina în care rîvneam să intru. Am găsit nişte ceapă verde, doi bulbi de gladiole şi

cîţiva morcovi încă necopţi; am strîns totul şi, căţărîndu-mă peste un zid dărîmat, am pornit pe drumul către Kew, printre copaci roşii şi stacojii — parcă mă plimbam pe o alee presărată cu gigantice picături de sînge — stăpînit de două gînduri: să mai găsesc ceva de mîncare, şi să fug cît mai repede şi cît mai departe din blestemata şi nepămînteasca regiune din jurul gropii.

Ceva mai încolo, într-un loc acoperit de iarbă, am dat peste un grup de ciuperci, pe care de asemenea le-am devorat, apoi am întîlnit o şuviţă de apă curgătoare, murdară, care trecea prin mijlocul a ceea ce fuseseră odinioară păşuni. Dar aceste frînturi de hrană n-au reuşit decît să-mi aţîţe foamea. La început, m-a surprins bogăţia de apă, în mijlocul verii călduroase şi uscate, dar apoi am descoperit că se datora exuberanţei tropicale a ierburilor ro- şii. Imediat ce această extraordinară vegetaţie dă- dea de apă, devenea gigantică şi de o fecunditate nemaipomenită. Seminţele ei se revărsau pur şi simplu în rîul Wey şi în Tamisa, iar rapida creştere a frunzişului ei luxuriant înnăbuşi în puţină vreme aceste două cursuri de apă.

La Putney — după cum am văzut mai tîrziu — podul era aproape în întregime acoperit de încîl- ceala ierburilor roşii, iar la Richmond apele Tamisei se revărsau de asemenea peste păşunile din Hampton şi Twickerham ca un puhoi întins, dar puţin adînc. Pe măsură ce apele se revărsau, iarba venea pe urmele lor, pînă cînd vilele ruinate din valea Tamisei au fost pentru cîtva timp acoperite de această mlaştină roşie, pe

marginea căreia rătăceam eu acum şi care ascundea în mare măsură pustiirea provocată de marţieni.

În cele din urmă, iarba roşie a sucombat aproape tot atît de repede pe cît se răspîndise. O boală in- fecţioasă, datorită, se crede, acţiunii unor anumite bacterii, a pus în scurt timp stăpînire pe ea. Plan- tele terestre au căpătat, datorită selecţiei naturale, o mare forţă de rezistenţă împotriva bolilor provocate de bacterii — ele nu sucombă niciodată fără o luptă crîncenă — dar iarba roşie a putrezit ca şi cînd ar fi fost dintru început moartă. Frunzele s-au decolorat, apoi s-au încreţit şi s-au uscat. Se sfărîmau la cea mai mică atingere, iar apele, care le-au stimulat la început creşterea, le-au purtat spre mare ultimele vestigii.

Cînd am întîlnit apa, primul meu gînd a fost, desigur, să-mi potolesc setea. Am băut o mare cantitate şi, sub acţiunea unui impuls momentan, am mestecat cîteva fire de iarbă roşie; erau apoase şi aveau un gust greţos, metalic. Apa revărsată era destul de puţin adîncă şi puteam s-o trec fără grijă, cu toate că iarba roşie mă cam împiedica în mers; dar desigur că apele deveneau din ce în ce mai adînci, în apropierea rîului, aşa că m-am în- tors spre Mortlake. Am reuşit să găsesc drumul, conducîndu-mă după rămăşiţele caselor, gardurilor şi felinarelor pe care le întîlneam, şi, ieşind din zona inundată, m-am îndreptat către dealul care se ridică lîngă Roehampton şi am ajuns în comuna Putney.

Aici, în locul peisajului straniu, străin, apăreau ruinele unei privelişti familiare:

unele porţiuni de teren păreau devastate de un ciclon, iar la cîţiva zeci de metri mai departe totul era intact, casele aveau obloanele trase şi uşile închise, ca şi cum locatarii le-ar fi părăsit pentru o singură zi, sau chiar dormeau înăuntru. Iarba roşie era mai puţin abundentă; nu acoperise copacii înalţi de pe marginea trotuarelor. Am căutat printre copaci ceva de mîncare dar n-am găsit nimic; am cotrobăit prin cîteva case pustii, dar ele fuseseră forţate mai îna-inte şi jefuite. Mi-am petrecut restul zilei într-un tufiş, fiind prea obosit pentru a-mi continua drumul.

În tot acest timp n-am văzut nici o fiinţă omenească, şi nici marţieni. Am întîlnit doi cîini care păreau flămînzi, dar m-au ocolit amîndoi, fugind de chemările mele. Lîngă Roehampton văzusem două schelete omeneşti — nu cadavre, ci schelete total curăţate de carne — iar în pădurea din apropierea minelor am găsit nişte oase de pisici şi ie- puri sfărîmate şi împrăştiate, şi ţeasta unei oi. Am ros cîteva dintre ele, dar nu mai conţineau nimic de mîncat.

După apusul soarelui mi-am continuat cu greu drumul spre Putney, unde probabil că, pentru cine ştie ce motiv, marţienii au folosit raze arzătoare. Într-o grădină, dincolo de Roehampton, am găsit nişte cartofi cruzi, în cantitate suficientă pentru a-mi potoli foamea. Din grădină se vedea satul Putney şi rîul. În lumina înserării, locurile pă- reau îngrozitor de pustii! Copaci înnegriţi, ruine înnegrite, iar la poalele dealului, pînzele de apă ale rîului revărsat, colorate în roşu de iarba mar-ţiană. Şi

deasupra tuturor — tăcerea. M-am simţit cuprins de o spaimă de nedescris, gîndindu-mă cît de fulgerător venise această schimbare dezolantă.

Cîtăva vreme, am crezut că omenirea fusese ştearsă de pe suprafaţa pămîntului, şi că mă aflam acolo singur, ultimul om rămas în viaţă. Chiar în vîrful dealului Putney am dat peste alt schelet, cu braţele smulse din umeri şi aruncate la cîţiva metri mai departe. Pe măsură ce-mi continuam drumul, eram din ce în ce mai convins că în această parte a lumii se şi înfăptuise exterminarea omenirii, în afara cîtorva fiinţe izolate, că mine. Mă gîndeam că, lăsînd ţara pustie, marţienii plecaseră în alte părţi, după hrană. Poate ei distrugeau chiar acum Berlinul sau Parisul, sau poate că se îndreptaseră către nord.

Capitolul VII

OMUL DE PE PUTNEY HILL

Mi-am petrecut noaptea în hanul care se află pe vîrful dealului din Putney, dormind pentru prima oară, de la fuga mea din Leatherhead, într-un pat adevărat. Nu voi mai povesti cu cîte eforturi, de altfel inutile, am reuşit să forţez intrarea hanului — mai tîrziu am descoperit că uşa principală era închisă numai cu clanţa — nici cum am scotocit prin fiecare odaie, căutînd de-ale gurii, pînă cînd, ajuns în pragul deznădejdii,

am găsit, într-o încăpere care mi s-a părut a fi odaia de culcare a unui servitor, o coajă de pîine roasă de şoareci şi două cutii de compot de ananas. Locul fusese cercetat mai înainte şi golit. La bar am găsit, după aceea, nişte biscuiţi şi cîteva sandvişuri. N-am putut să mănînc sandvişurile, deoarece erau mucegăite de-a binelea, dar biscuiţii nu numai că mi-au potolit foamea, dar mi-au ajuns ca să-mi umplu şi buzunarele. N-am aprins nici o lumină, de teamă că vreun marţian ar putea să umble prin această parte a Londrei, în timpul nopţii, căutînd hrană. Înainte de a mă culca, am avut cîteva momente de tensiune nervoasă şi m-am furişat de la o fereastră la alta, scrutînd în-tunericul pentru a zări vreun semn al acestor mon-ştri. Am dormit puţin. Stînd în pat, am reuşit să-mi pun oarecare ordine în gînduri, ceea ce nu-mi amintesc să mai fi făcut de la ultima mea ceartă cu preotul. De atunci, puterea mea de gîndire se redusese la o succesiune precipitată de impresii vagi, sau la un fel de receptivitate prostească. Dar în timpul somnului, creierul, reîntremat, cred, şi de alimentele pe care le consumasem, se limpezi din nou şi astfel am putut să gîndesc.

Trei probleme se luptau să pună stăpînire pe mintea mea: uciderea preotului, ce se întîmplase cu marţienii, şi soarta soţiei mele. Prima nu-mi trezea nici un sentiment de groază sau de remuşcare; o priveam pur şi simplu ca pe un fapt consumat, o amintire extrem de neplăcută, dar care nu mă făcea să am nici un fel de remuşcări. Mă vedeam,

cum mă văd şi acum, împins pas cu pas către lovitura fulgerătoare pe care i-o dădusem preotului; fuse- sem victima unui şir de împrejurări care m-au dus, inevitabil, la crimă. Nu mă condamnam; şi totuşi amintirea, statică, neschimbată, mă urmărea. În tăcerea nopţii, cu acea senzaţie a prezenţei lui Dumnezeu care se produce uneori cînd e linişte şi întuneric, am făcut faţă procesului meu de conştiinţă — singura mea ispăşire — şi de răspundere pentru clipa fatală de mînie şi de frică. Am reconstituit vorbă cu vorbă conversaţia noastră, din momentul cînd l-am descoperit ghemuit lîngă mine, nepă- sător faţă de setea care mă ardea, arătîndu-mi flăcările şi fumul ruinelor din Weybridge. N-am reuşit să ne înţelegem şi hazardului necruţător nici nu-i păsa de neînţelegerea noastră. Dacă aş fi prevăzut consecinţele, l-aş fi părăsit de la Halliford. Dar nu le-am prevăzut; iar a comite o crimă înseamnă s-o prevezi şi s-o înfăptuieşti. Relatez toate acestea, aşa cum am relatat întreaga povestire, exact cum s-au întîmplat. N-au existat martori — şi puteam foarte bine să nu pomenesc nimic. Dar eu aştern totul pe hîrtie şi cititorul să judece cum va dori.

După ce, printr-un efort, am reuşit să îndepăr- tez de mine imaginea cadavrului trîntit cu faţa la pămînt, m-am gîndit la problema marţienilor şi la soarta soţiei mele. În privinţa celor dintîi, nu ştiam absolut nimic; puteam să-mi închipui orice, din nefericire ca şi despre soţia mea. Şi, deodată, noaptea aceea deveni înspăimîntătoare. M-am ridicat în capul oaselor, privind întunericul. M-am

trezit rugîndu-mă ca raza arzătoare s-o fi lovit deodată şi s-o fi omorît fără durere. Nu mă mai rugasem din noaptea cînd mă întorsesem din Leatherhead. Mai rostisem în clipe de amărăciune rugăciuni fără noimă, dar acum mă rugam cu adevărat, mă rugam cu convingere, conştient, faţă în faţă cu întuneri- cul lui Dumnezeu. Ciudată noapte! Şi mai ciudată prin faptul că, de îndată ce au apărut zorile, eu, cel care vorbisem cu Dumnezeu, m-am furişat afară din casă ca un şobolan care îşi părăseşte ascunzişul — un animal ceva mai mare, dar un animal inferior care poate să fie vînat şi ucis la orice toană a stă- pînilor lui. Poate că şi marţienii se roagă, încreză-tori, lui Dumnezeu. Dacă n-am învăţat nimic altceva, cu siguranţă că războiul acesta ne-a învăţat ce este mila — mila faţă de sufletele lipsite de raţiune care se află sub dominaţia noastră.

Dimineaţa era clară şi frumoasă, şi către răsărit cerul strălucea trandafiriu, brăzdat de norişori au- rii Pe drumul care merge din vîrful dealului Put- ney spre Wimbledon se aflau cîteva biete rămăşiţe ale torentului de panică revărsate înspre Londra, în noaptea de duminică, după ce începuse lupta. O trăsurică pe care sta scris numele lui Thomas Lobb, fructar din New Maiden, avea o roată sfărî-mată; alături era o cutie de tablă, părăsită; mai era şi o pălărie de pai, călcată în picioare, în noroiul uscat, iar în vîrful lui West Hill, lîngă jgheabul de apă răsturnat, se vedeau nişte cioburi de sticlă, pătate de sînge. Mă mişcam fără vlagă, şi gîndurile

îmi erau confuze. Mă gîndeam să mă duc la Leatherhead, deşi ştiam că aveam prea puţine şanse să-mi găsesc acolo soţia. Dacă moartea nu o şi luase pe neaşteptate, desigur că verii mei şi ea fugiseră în altă parte; dar îmi închipuiam că la Leatherhead aş putea să aflu încotro fugiseră oamenii din Su- rrey. Voiam să-mi revăd soţia, mă durea inima de dorul ei şi al oamenilor, dar nu aveam o idee clară cum aş putea s-o regăsesc. Îmi simţeam cu intensitate crescîndă singurătatea. M-am îndreptat, la adă-postul unui lanţ de copaci şi tufişuri, către marginea ogoarelor din Wimbledon, care se întindeau cît vedeam cu ochii.

Întinderea întunecată era presărată pe alocuri cu drobiţe şi mătură galbenă; nu se vedea nici o urmă de iarbă roşie, şi în timp ce mă furişam, şovăitor, spre marginea cîmpului deschis, soarele a răsărit, inundînd totul cu lumină şi viaţă. Printre copaci, într-un loc mlăştinos, am dat peste o mulţime de broscuţe. M-am oprit să le privesc, primind o lecţie de la hotărîrea lor neclintită de a trăi. Apoi, întor- cîndu-mă brusc, cu ciudata senzaţie că eram observat, am zărit o formă ghemuită într-un tufiş. Am stat locului privind într-acolo. Am făcut un pas inainte, şi forma s-a ridicat, devenind un om înarmat cu un cuţit. M-am apropiat de el, încet. El şedea, calm, nemişcat, privindu-mă.

Apropiindu-mă am văzut că era îmbrăcat în haine tot atît de prăfuite şi de murdare ca şi ale mele; arăta ca şi cum s-ar fi tîrît printr-un canal de scur-gere. Am desluşit noroiul verde al

şanţurilor, amestecat cu galbenul palid, de argilă uscată, şi cu pete lucioase de cărbune. Părul negru îi cădea peste ochi, iar faţa îi era neagră, murdară şi suptă, aşa încît nu l-am recunoscut de la început. Avea o tăietură roşie în partea de jos a obrazului.

— Stai! strigă el cînd eram la numai zece metri. M-am oprit. Glasul îi era răguşit. De unde vii?

Am stat pe gînduri, examinîndu-l.

— Vin de la Morthlake, i-am răspuns. Am fost îngropat lîngă şanţul pe care l-au săpat marţienii în jurul cilindrului. Am reuşit să ies de acolo şi să fug.

— Aici nu găseşti nimic de mîncare, zise el. Aceasta este regiunea mea. Tot dealul, pînă la rîu, şi înapoi pînă la Clampham, şi pînă la marginea cîmpului. Nu este de mîncare decît pentru unul singur. Încotro te duci?

I-am răspuns încet:

— Nu ştiu. Am fost îngropat între ruinele unei case, timp de treisprezece sau paisprezece zile. Nu ştiu ce s-a mai întîmplat.

Mă privi cu îndoială, apoi tresări şi expresia ochilor i se schimbă.

— Nu vreau să mă opresc pe aici, am continuat eu. Cred că am să mă duc spre Leatherhead, unde îmi este soţia.

El întinse un deget către mine.

— Dumneata eşti, zise el, omul de la Woking? N-ai fost ucis la Weybridge?

În aceeaşi clipă, l-am recunoscut.

— Dumneata eşti artileristul care intrase în grădina mea!

— Ce întîmplare! zise el. Sîntem nişte oameni norocoşi! Eşti chiar ***dumneata!*** Îmi întinse mîna, şi i-am strîns-o cu

putere. M-am tîrît printr-un canal, zise el. Ei n-au reuşit să-i omoare pe toţi. Şi după ce au plecat, eu m-am dus spre Wal- ton, peste cîmpii. Dar... nu au trecut nici şaispre- zece zile... şi dumneata ai încărunţit! Privi brusc peste umăr. Nu-i decît o cioară, zise el. În vremurile acestea, ajungi să afli că şi păsările au o umbră. Aici sîntem la loc cam deschis. Să ne vîrîm sub tufişurile de-acolo şi să stăm de vorbă.

— Ai mai văzut vreun marţian? l-am întrebat. De cînd am ieşit...

— Au trecul dincolo de Londra, zise el. Cred că au instalat acolo o tabără mai mare. Noaptea, în direcţia aceea, spre Hampstead, cerul este luminat de focurile lor. Parcă ar fi un mare oraş, şi în această lumină îi poţi vedea cum se mişcă. Ziua nu se văd. Dar de aproape... nu i-am mai văzut... (el numără pe degete) de cinci zile. Apoi am văzut doi dintre ei trecînd spre Hammersmith, şi ducînd un obiect uriaş. Iar alaltăieri noapte... el se opri, apoi vorbi cu emoţie în glas: În jocul de lumini, am văzut ceva în văzduh. Cred că au construit o maşină zburătoare şi se antrenează să zboare.

Ajunseserăm sub tufişuri şi m-am oprit, sprijinit în palme şi pe genunchi.

— Să zboare?

— Da, zise el, să zboare.

Mi-am făcut loc printre crengi şi m-am aşezat jos.

— S-a terminat cu omenirea, am zis eu. Dacă ei izbutesc să zboare, vor cuceri tot pămîntul.

El dădu din cap.

— Adevărat. Dar... asta va uşura oarecum situaţia de aici. Şi în afară de

asta... El privi spre mine. Nu eşti mulţumit că s-a sfîrşit cu omenirea? Eu sînt. Sîntem la pămînt; sîntem învinşi.

L-am privit. Oricît s-ar părea de ciudat, eu nu-mi dădusem seama de acest fapt — un fapt care de- veni evident de îndată ce-mi vorbi. Încă mai păs-tram o vagă speranţă; sau, mai curînd, îmi păs-trasem modul meu de a gîndi de totdeauna. El îşi repetă cuvintele care exprimau o convingere absolută:

— Sîntem învinşi. Totul s-a terminat, zise el. Ei au pierdut doar ***unul... unul*** singur. S-au instalat temeinic şi au nimicit cea mai mare putere din lume. Ne-au călcat în picioare. Moartea marţianului de la Weybridge a fost un simplu accident. Şi aceştia nu sînt decît avangarda. Sosesc mereu alţii. Aceste stele de culoare verde... n-am mai văzut nici una de cinci sau şase zile, dar sînt sigur că ele cad pe undeva, în fiecare noapte. Nu mai e nimic de făcut. Sîntem la pămînt! Sîntem învinşi!

Nu i-am răspuns. Şedeam, privind ţintă în faţa mea şi încercînd în zadar să găsesc vreun argument cu care să-l combat.

— Acesta nu-i război, zise artileristul. N-a fost nici o clipă război, aşa cum nu poate exista un război între oameni şi furnici.

Deodată, mi-am amintit noaptea de la observator.

— După cel de al zecelea proiectil, n-au mai trimis nici unul, cel puţin pînă la sosirea primului cilindru.

— De unde ştii? zise artileristul. I-am explicat. El rămase pe gînduri. S-a produs vreo defecţiune la tunul lor, zise el. Ei şi ce-i cu asta? Îl vor repara. Şi chiar dacă va fi o întîrziere, se mai poate evita sfîrşitul? Este ca între oameni şi furnici. Furnicile îşi clădesc oraşe, îşi trăiesc viaţa, au războaie, revoluţii, pînă cînd oamenii vor să le înlăture din drumul lor, şi atunci ele dispar. Asta sîntem noi acum... nişte furnici. Numai că...

— Ei?

— Sîntem nişte furnici comestibile.

Am rămas privindu-ne unul pe altul.

— Şi ce vor face cu noi?

— La asta mă gîndeam şi eu, zise el, exact la asta mă gîndeam. De la Weybridge m-am îndreptat spre sud, gîndind tot timpul. Vedeam ce se întîmplă. Cei mai mulţi dintre oameni urlau şi se agitau. Dar mie nu-mi place văicăreala. Am stat o dată sau de două ori în faţa morţii; eu nu sînt un soldat de paradă, şi în cel mai bun sau mai rău caz, moartea nu este altceva decît moarte. Scapă numai omul care îşi păstrează firea. Am văzut că toţi se îndrep-tau spre sud. Mi-am zis: „În direcţia aceea nu se va mai găsi mult timp de mîncare”, şi m-am întors înapoi. M-am îndreptat către marţieni aşa cum vine vrabia în preajma omului. Într-acolo — el arătă cu mîna spre orizont — oamenii mor de

foame cu duiumul, bătîndu-se, călcîndu-se unii pe alţii în picioare...

Văzîndu-mi expresia feţei, se opri stînjenit.

— Făra îndoială, mulţi dintre cei care aveau bani au reuşit, să plece în Franţa, zise el. Şovăi o clipă, neştiind dacă trebuie să-şi ceară scuze, îmi întîlni privirea, şi continuă. Pe aici există pretutindeni de mîncare. În magazine se găsesc conserve, vinuri, băuturi spirtoase, apă minerală; conductele de apă şi canalele de scurgere sînt goale. Ei bine, iată la ce mă gîndeam. Ei sînt fiinţe inteligente, îmi spuneam, şi se pare că pe noi ne vor drept hrană. Mai întîi, vor distruge totul... vase, maşini, tunuri, oraşe, toată ordinea şi organizarea noastră: Toate acestea se vor termina. Dacă am fi fost de mări-mea furnicilor, puteam să scăpăm. Dar nu sîntem. Ei sînt prea puternici pentru a fi opriţi. Este primul lucru cert. Aşa-i?

Am consimţit:

— Da; m-am gîndit bine la asta. Deci, e clar; în al doilea rîna, în momentul de faţă ei ne prind oricînd vor. Un marţian nu are decît să străbată cîteva mile ca să întîlnească o mulţime care fuge. Într-o zi, l-arn văzut pe unul dintre ei, lîngă Wandsworth, sfărîmînd casele în bucăţi şi scormonind printre dărîmături. Dar ei nu vor continua astfel. De îndată ce vor aduce la tăcere toate tunurile şi vasele noastre, vor distruge căile ferate, şi îşi vor sfîrşi toate pregătirile lor, vor porni să ne prindă metodic, alegîndu-i pe cei mai buni, punîndu-i în cuşti, şi aşa mai departe. Aşa vor proceda, cît de

curînd. Doamne! Încă nici n-au început să se ocupe de noi! Nu-ţi dai seama?

— Nici n-au început! am exclamat.

— Nici n-au început. Ceea ce ni s-a întîmplat pînă acum este numai din cauză că n-am stat liniş-tiţi, şi i-am sîcîit cu tunurile noastre şi cu alte asemenea prostii. Şi, pierzîndu-ne capul, am fugit în debandadă către locuri unde nu era mai multă siguranţă decît acolo unde ne aflam. Ei încă nu vor să se ocupe de noi. Îşi construiesc maşinăriile lor, pun la punct tot ceea ce n-au putut aduce cu ei, pregătind totul pentru ceilalţi care vor mai veni. Probabil că din această cauză cilindrii n-au mai sosit de o vreme, de teamă să nu nimerească peste cei care sînt aici. În loc să fugim orbeşte, urlînd pe toate drumurile, sau punînd la întîmplare dinamită ca să-i aruncăm în aer, ar trebui să încercăm să ne obişnuim cu noua noastră situaţie. Asta este părerea mea. Nu corespunde întru totul cu dorinţele omului în privinţa speciei umane, dar este o părere bazată pe fapte. Acesta este principiul după care mă conduc. Oraşele, naţiunile, civilizaţia, progresul... totul s-a terminat. Jocul s-a sfîrşit. Sîntem învinşi.

— Dar, dacă aşa stau lucrurile, pentru ce să mai trăim?

Artileristul mă privi o clipă.

— Timp de un milion şi mai bine de ani nu vor mai fi concerte, nu va mai exista vreo Academie de Arte, sau petreceri la restaurante. Dacă umbli după distracţii, cred că astea s-au cam terminat. Dacă ai o educaţie de salon şi nu-ţi place să mănînci mazărea cu cuţitul, sau să faci greşeli de pronunţie, e mai bine să laşi

toate astea la o parte. Nu mai sînt de nici un folos.

— Vrei să spui...

— Vreau să spun că oamenii ca mine vor contin-ua să trăiască, spre binele speciei. Îţi declar că eu sînt hotărît să trăiesc. Şi, dacă nu mă înşel, în scurt timp vei da şi dumneata dovadă de ceea ce poţi. Noi nu vom fi exterminaţi. Şi nici nu am de gînd să mă las prins, îmblînzit, hrănit şi îngrăşat ca un viţel gras. Uh! Imaginează-ţi aceste tîrîtoare negricioase...

— Nu cumva vrei să spui...

— Ba da. Continui. Sîntem sub călcîiul lor. Eu mi-am făcut planurile; m-am gîndit bine. Noi, oamenii, sîntem învinşi. Ştim prea puţine lucruri. Trebuie să învăţăm, cît mai avem timpul. Şi trebuie să trăim şi să rămînem liberi în timp ce învăţăm. Iată! Asta trebuie să facem.

L-am privit, uimit şi tulburat de hotărîrea lui.

— Doamne sfinte! am strigat eu. Dar dumneata eşti un om adevărat! Şi, deodată, l-am apucat de mînă şi i-am strîns-o.

— Ei! zise el, cu ochii strălucitori. Am gîndit bine, nu-i aşa?

— Continuă, i-am zis eu.

— Ei bine, cei care nu vor să fie prinşi trebuie să se pregătească. Eu, unul, mă pregătesc. Să ştii că nu toţi oamenii pot să devină nişte animale sălbatice; şi aşa se va întîmpla. De aceea m-am ascuns, cînd te-am văzut venind. Aveam îndoieli. Dumneata eşti cam firav. Dar nu ştiam că erai chiar dumneata, şi nici că ai fost îngropat. Toţi oamenii de soiul celor care trăiau în casele de aici, toţi nişte

afurisiţi de mici funcţionari, nu sînt buni de nimic. N-au în ei nici un strop de curaj, nici visuri mari şi nici dorinţe puternice; şi un om care nu are nici una, nici... Doamne! înseamnă că nu este plămădit decît din teamă şi precauţii. Nu făceau decît să pornească în goană către birouri, i-am văzut, cu sutele, ţinînd în mînă un rest din micul dejun, alergînd să prindă trenul de navetă, sălbăticiţi şi transpiraţi de teamă că vor fi concediaţi dacă nu reuşesc să-l prindă; făceau lucrări pe care nici nu-şi dădeau osteneala să le înţeleagă; veneau înapoi, alergînd de teamă că nu vor ajunge la timp la masă; după- amiază rămîneau acasă, de teama străzilor dosnice, şi se culcau cu soţiile cu care se căsătoriseră, nu pentru că le-ar fi dorit, ci pentru că aveau ceva zestre care le aducea puţină siguranţă în goana lor mizerabilă prin viaţă. Îşi asigurau viaţa şi puneau ceva deoparte, de teama accidentelor. Iar duminica... teama de viaţa de apoi. Ca şi cum iadul ar fi fost făcut pentru iepuri! Ei bine, pentru astfel de oa-meni, marţienii vor fi o binecuvîntare! Cuşti mari şi frumoase, hrană abundentă, creştere îngrijită, nici un fel de necazuri! După ce vor mai rătăci cîteva săptămîni pe cîmpii, cu stomacul gol, vor veni şi se vor lăsa prinşi de bună voie; după cîtva timp vor fi chiar bucuroşi. Se vor întreba ce făceau oamenii înainte de a veni marţienii ca să se îngrijească de ei. Mi-i închipui şi pe stîlpii de cafenea, pe filfizoni şi pe cîntăreţi. Da, mi-i închipui, zise el, cu un fel de sumbră mulţumire. Printre ei nu va mai exista nici o urmă de sentiment sau de credinţă.

Am văzut cu ochii mei sute de întîmplări, pe care n-am început să le înţeleg bine decît de cîteva zile. Sînt mulţi, şi anume cei graşi şi proşti, care vor lua lucrurile aşa cum sînt; iar mulţi alţii vor fi frămîntaţi de senzaţia că totul merge rău, şi că ar trebui să întreprindă ceva. Dar ori de cîte ori situaţia se prezintă de asemenea manieră încît unii oameni simt că ar trebui să întreprindă ceva, cei slabi, şi cei care devin slabi, pentru că gîndesc prea mult, ajung întotdeauna la un fel de religie a pasivităţii, pioasă şi superioară, şi se închină în faţa biciului şi voinţei lui Dumnezeu. Probabil că ai observat şi dumneata. Este energia unui acces de frică, întoarsă pe dos. Cuştile vor răsuna de psalmi, de imnuri şi de pioşenie. Iar cei care sînt dintr-un aluat mai puţin simplu vor recurge la... cum se spune?... erotism.

Făcu o pauză.

— Este foarte probabil că marţienii îşi vor face printre ei favoriţi; îi vor antrena să facă giumbuşlucuri şi — cine ştie? — poate vor deveni sentimentali în privinţa vreunui băieţaş care s-a făcut mare şi urmează să fie ucis. Alţii vor fi antrenaţi poate să ne vîneze.

— Nu, am strigat eu, este cu neputinţă! Nici o fiinţă umană...

— La ce bun să ne mai minţim? zise artileristul. Există oameni care şi-ar vîna de bună voie semenii. Este o prostie să pretinzi că nu există!

În faţa convingerii lui, am cedat.

— Dacă vin pe urmele mele, zise el, Dumnezeule! Dacă vin pe urmele mele! şi căzu într-o meditaţie sumbră.

Reflectam şi eu asupra acestor probleme. Şi nu găseam ce să opun raţionamentelor lui. În zilele dinaintea invaziei, nimeni n-ar fi pus la îndoială superioritatea mea intelectuală asupra lui, eram un scriitor de profesie, recunoscut, autor de eseuri filozofice, iar el un simplu soldat; şi totuşi el reu- şise să formuleze probleme pe care eu abia le sesizam.

—Şi ce ai de gînd să faci? l-am întrebat. Care-ţi sînt planurile?

O clipă şovăi.

— Ei bine, iată, zise el apoi. Ce trebuie să facem? Trebuie să creăm un mod de viaţă care să permită oamenilor să trăiască, să se înmulţească şi să aibă suficientă siguranţă pentru a creşte copiii. Da, aşteaptă o clipă, şi îţi voi spune mai limpede ceea ce cred că trebuie să facem. Cei domesticiţi vor deveni asemeni tuturor animalelor domestice; după cîteva generaţii, ei vor fi mari, frumoşi, cu sînge bogat, proşti, nişte lepădături! Riscul este ca nu cumva să ne sălbăticim noi, cei rămaşi în libertate, să nu degenerăm într-o specie de şobolani mari şi sălbatici... Înţelegi, cred că va trebui să ducem o viaţă subterană. M-am gîndit la canalele de scur-gere. Desigur, cei care nu le cunosc îşi închipuie că sînt nişte locuri oribile; dar, dedesubtul Lon- drei, reţeaua canalelor se întinde mile, sute de mile, şi este de ajuns să plouă cîteva zile peste această Londră pustie de oameni şi ele vor deveni curate şi plăcute. Canalele principale sînt destul de mari şi de aerisite. Apoi, mai sînt pivniţele, bolţile, hrubele, de la care se pot deschide

coridoare subterane pînă la canalele de scurgere. Mai sînt şi tunelurile subterane de cale ferată. Ei? Începi să înţelegi? Vom forma un grup de oameni voinici şi isteţi. Nu vom primi printre noi nici o lepădătură. Cei slabi să plece aiurea.

— Aşa cum mi-ai spus mie să plec?

— Ei... am vrut să-mi dau seama ce gîndeşti.

— Nu ne vom certa acum pentru asta. Continuă.

— Cei rămaşi alături de noi vor trebui să se supună disciplinei. Avem nevoie, de asemeni, de femei voinice şi inteligente, mame şi educatoare. Nu doamne sentimentale, care îşi dau ochii peste cap. N-avem nevoie de oameni slabi sau proşti. Viaţa a redevenit o realitate, iar cei inutili, cei care ne stînjenesc sau provoacă pagube, trebuie să moară. Trebuie să moară de bună voie. La urma urmei nici nu este cinstit din partea lor să trăiască şi să compromită specia. Mai ales că ei nu pot fi nici-odată fericiţi. Şi, de altfel, moartea nu este chiar atît de înspăimîntătoare; numai teama noastră îi acordă acest atribut. Ne vom strînge deci în toate locurile acestea. Zona noastră va fi Londra. Vom putea să organizăm şi un post de observaţie şi să ieşim afară, în aer liber, cînd marţienii nu vor fi acolo. Şi să jucăm, de pildă, crichet. Astfel ne vom salva rasa. Ei? Este cu putinţă? Dar salvarea rasei nu înseamnă nimic. După cum spuneam, înseamnă că nu trebuie să devenim şobolani. Principalul este să ne salvăm cunoştinţele şi să le dezvoltăm. Pentru aceasta vom avea oameni ca dumneata. Există cărţi şi maşini. Va trebui să amenajăm nişte încăperi mari,

la adîncime, în perfectă siguranţă, şi să adunăm toate cărţile pe care le vom găsi; nu romane şi fleacuri poetice, ci cărţi de idei, de ştiinţă. De aceea vom avea nevoie de oameni ca dumneata. Va trebui să luăm de la British Museum toate cărţile de acest fel. În primul rînd trebuie să ne păstrăm toată ştiinţa, să învăţăm şi mai mult. Şi trebuie să-i spionăm pe marţieni. Unii dintre noi se vor strecura printre ei ca spioni. Cînd totul va fi organizat, poate că mă voi duce chiar eu. Vreau să spun că ne vom da chiar prinşi. Şi, ceea ce este mai important, tre- buie să-i lăsăm pe marţieni în pace. Nu trebuie nici măcar să furăm. Cînd ne vom afla în drumul lor, ne vom da la o parte. Trebuie să le arătăm că nu intenţionăm să le facem nici un rău. Ei sînt fiinţe inteligente şi, dacă au tot ce le trebuie, nu ne vor nimici, considerîndu-ne doar ca pe nişte viermi inofensivi.

Artileristul se opri şi îşi puse o palmă negricioasă pe braţul meu.

— La urma urmei, s-ar putea să nu avem prea multe de învăţat pînă cînd... Gîndeşte-te: deodată pornesc patru sau cinci dintre maşinile lor de luptă... raze arzătoare în dreapta şi în stînga şi, înăuntrul maşinilor, nici un marţian. Nu mai sînt conduse de marţieni, ci de oameni... oameni care au învăţat să umble eu ele. S-ar putea ca oamenii aceştia să apară chiar în vremurile noastre. Închipuieşte-ţi că ai una dintre maşinile lor minunate, şi că poţi controla raza arzătoare după bunul tău plac! Mai are vreo importanţă, că, după o faptă ca asta, sfîrşeşti prin a fi făcut fărîme? Şi ce

ochi vor face mar- ţienii! Poţi să-ţi imaginezi, omule? Poţi să-i vezi alergînd, gonind, gîfîind şi urlînd, spre celelalte maşini ale lor? Toate sînt însă scoase din funcţiune. Şi vîjj! bang, trosc, vîjj! tocmai cînd să le pună în funcţiune, vîjj! vine raza arzătoare şi iată! omul şi-a reluat locul.

Cîtva timp, îndrăzneaţa imaginaţie a artileristu- lui şi tonul sigur, curajos, cu care vorbea, au pus stăpînire completă pe gîndurile mele. Credeam fără şovăire atît în profeţiile lui privitoare la destinul omenirii, cît şi în posibilitatea realizării planurilor lui uimitoare; iar cititorul care mă consideră in- fluenţabil şi naiv va trebui să ţină seama de contrastul dintre poziţia lui de cititor serios, cu gîn-durile concentrate asupra acestui subiect şi a mea, care şedeam ghemuit în tufişuri şi ascultam, co-pleşit de teamă. Am stat astfel de vorbă o bună parte a dimineţii, apoi am ieşit dintre tufişuri şi, după ce am scrutat cerul, căutînd vreo urmă a marţienilor, ne-am îndreptat grăbiţi către casa de pe Putney Hill, unde el îşi făcuse adăpostul. Se instalase în magazia de cărbuni, şi cînd am văzut rezultatul muncii lui de o săptămînă, o gaură abia de vreo zece metri lungime, pe care voia s-o prelungim pînă la canalul principal de scurgere de pe Putney Hill, mi-am dat seama pentru prima oară de prăpastia dintre visurile şi puterile lui. Aş fi putut să sap o gaură asemănătoare într-o sin- gură zi. Dar aveam suficientă încredere în el, şi am săpat împreună tot restul dimineţii pînă după- amiaza. Aveam o roabă de grădină şi aruncam pă-mîntul lîngă maşina de gătit din

bucătărie. Ne-am potolit foamea mîncînd nişte supă de viţel, conservată, şi bînd vin din cămara de alături. Munca îmi dădea o ciudată senzaţie de eliberare din chinurile lumii înconjurătoare. În timp ce lucram, întorceam pe toate părţile proiectul artileristului, iar obiecţiile şi îndoielile n-au întîrziat să se ivească; am lucrat însă în continuare toată dimineaţa, atît de bucuros eram că am din nou un ţel. După ce am săpat vreo oră, am început să mă gîndesc la distanţa pe care trebuia s-o străbatem pînă să ajungem la canal, şi la şansele de a nu ajunge de loc pînă acolo. Nu înţelegeam de ce trebuia să săpăm acest lung tunel, cînd am fi putut să intrăm imediat în canalul de scurgere, printr-una din gurile de canal, si să să- păm de acolo în direcţia casei. Mi se părea de asemeni că nu fusese bine aleasă casa, şi trebuia să săpăm o lungime inutilă de tunel. Dar tocmai cînd mă frămîntau aceste gînduri, artileristul s-a oprit din săpat, privind către mine.

— Lucrăm straşnic, zise el. Lăsă sapa jos. Să ne luăm o pauză. Cred că este timpul să ne urcăm pe acoperişul casei, în recunoaştere.

Eu însă eram de părere să ne continuăm tunelul şi, după o mică ezitare, el îşi reluă sapa; apoi, deodată, un gînd îmi trecu prin minte. M-am oprit, şi el mi-a urmat exemplul.

— De ce te plimbai pe cîmp, i-am spus eu, în loc să lucrezi?

— Luam puţin aer, îmi răspunse el. Tocmai mă întorceam. Noaptea te simţi mai în siguranţă.

— Dar tunelul?

— Nu se poate lucra tot timpul, zise el, şi în aceeaşi clipă mi-am dat seama de felul lui de a fi. El şovăi, ţinînd sapa în mînă. Acum, trebuie să mergem în recunoaştere, adăugă. Dacă ei se apropie, pot să audă zgomotul sapelor şi să cadă pe neaşteptate asupra noastră.

Nu mai eram dispus să-l contrazic. Ne-am suit amîndoi pe acoperiş şi ne-am oprit să privim de pe scara luminatorului. Cum nu se vedea nici un marţian, ne-am aventurat chiar pe acoperişul de ţiglă, dîndu-ne drumul să alunecăm pînă la bor- dura de lîngă streaşină.

Din lucul de unde priveam, cea mai mare parte a Putneyului era ascunsă de un desiş, dar puteam să vedem fluviul, ca o masă clocotitoare de ierburi roşii, şi părţile joase din Lambeth, inundate şi roşii. Varietatea căţărătoare a ierburilor roşii năpădise copacii din jurul vechiului palat, rămaşi cu crengile dezgolite, moarte şi frunzele veştejite, în mijlocul

desişului roşu. Era curios cît de mult depindea răspîndirea acestor două varietăţi de prezenţa apei curgătoare. În jurul nostru nu se vedea nici o urmă de ierburi roşii; bobiţei, ciulini, călini şi arbori de tuia se ridicau printre dafini şi hortensii, verzi şi strălucitori în lumina soarelui. Dincolo de Hensing- ton se înălţa un fum des care, împreună cu o ceaţă albăstruie, ascundea dealurile dinspre nord.

Artileristul începu să-mi vorbească despre oamenii care mai rămăseseră în Londra.

— Săptămîna trecută, într-o noapte, zise el, cîţiva nebuni au reuşit să restabilească curentul electric, iar Regent Street şi Piccadilly Circus au fost iluminate şi înţesate de beţivi zdrenţăroşi, bărbaţi şi femei, care au dansat şi au urlat pînă în zori. Mi-a povestit un om care a fost acolo. Cînd s-a luminat de ziuă, au văzut o maşină de luptă care şedea nemişcată în apropiere, lîngă Langham şi privea la ei. Dumnezeu ştie de cît timp se afla acolo. Cînd au văzut-o, mulţi dintre ei au simţit că li se face rău. Ea s-a apropiat şi a cules vreo sută de oameni, prea beţi sau prea înspăimîntaţi pentru a mai putea să fugă.

Aspecte groteşti ale unor vremuri pe care nici o istorie nu le va putea descrie vreodată în întregime!

Răspunzînd întrebărilor mele, artileristul a re-venit la grandioasele lui planuri. Era din nou cu-prins de entuziasm. Vorbea atît de elocvent des-pre posibilitatea capturării unei maşini de luptă, încît aproape că m-a convins

din nou. Dar acum, cînd începusem să-mi dau seama de adevărata lui fire, înţelegeam de ce susţine atît de puternic că nu trebuie să se întreprindă nimic în mare grabă. Şi-mi dădeam seama că nu putea fi vorba ca el în-suşi să captureze şi să conducă maşina de luptă.

După cîtva timp am coborît din nou în pivniţă. Nici unul dintre noi nu părea dispus să reia lu-

crul, şi am aprobat imediat propunerea lui de a mînca. A devenit deodată foarte generos şi, după ce am mîncat, el a ieşit o clipă şi s-a întors cu cîteva ţigări excelente. Le-am aprins, şi optimismul i-a revenit. Era înclinat să privească venirea mea ca pe un mare noroc.

— Există în pivniţă nişte şampanie, zise el.

— Cred că vinul acesta de Burgundia ne va ajuta să lucrăm mai bine — i-am răspuns.

— Nu, zise el; astăzi sînt eu gazda. Şampanie! Doamne sfinte! Avem destulă muncă înaintea noastră! Să ne odihnim puţin şi să ne adunăm forţele, pe cît se poate. Priveşte, palmele mele sînt numai băşici.

Insistînd asupra necesităţii de a ne odihni, el propuse ca după terminarea mesei să jucăm cărţi. M-a învăţat ***euchre***[1] şi după ce am împărţit Londra între noi, eu luînd partea de nord şi el pe cea de sud, am jucat mizînd pe parohii. Oricît ar părea de ridicol şi nebunesc, pentru un cititor serios, faptul s-a petrecut întocmai şi, ceea ce este şi mai surprinzător, am găsit chiar că jocurile de cărţi sînt extrem de interesante.

Cît de ciudată este mintea omului! Omenirea întreagă era pe punctul de a fi exterminată, sau împinsă către un primitivism îngrozitor, noi doi n-aveam în faţa noastră altă perspectivă decît a unei morţi oribile, şi puteam totuşi să stăm la o masă, să privim nişte cartoane colorate, şi să filăm „jokerul” cu o nespusă plăcere. M-a învăţat să joc

---

[1] Euchre — joc de cărţi american, care se joacă în 2—4 persoane (n. r.).

pocher, apoi l-am bătut în trei dificile partide de şah. Cînd s-a lăsat noaptea, ne-am hotărît să înfruntăm riscul şi am aprins o lampă.

După nenumărate partide, am cinat, iar artileris- tul a terminat şampania. Continuam să fumăm. El nu mai era energicul regenerator al speciei umane pe care îl întîlnisem de dimineaţă. Era încă opti-

mist, dar era de un optimism mai puţin dinamic, mai meditativ. Îmi amintesc că a propus, într-un discurs monoton şi incoerent, să bem în sănătatea mea. Mi-am luat o ţigară şi am urcat la etaj să privesc la luminile despre care îmi vorbise şi care licăreau verzui spre dealurile de la Highgate.

La început, am privit, fără vreo ţintă anume, peste întreaga vale a Londrei. Dealurile dinspre nord erau învăluite în întuneric, focurile de lîngă Kensington aruncau reflexe roşcate şi din cînd în cînd izbucnea cîte o limbă de foc de un roşu-portocaliu, pierzîndu-se apoi în noaptea albastră şi adîncă. Tot restul Londrei era în întuneric. Atunci, ceva mai aproape, am zărit o lumină ciudată, o fluorescenţă palidă, de un violet-purpuriu, fremătînd în adierea nopţii. N-am înţeles din primul moment ce era; apoi mi-am dat seama că slaba iradiaţie provenea de la iarba roşie. O dată cu această descoperire, curiozitatea mea adormită şi simţul proporţiei lucrurilor se treziră din nou. Mi-am îndreptat privirea către Marte, care strălucea, la apus, roşu şi lim- pede, şi apoi am privit, mult timp, şi cu nelinişte, în întunericul de peste Hampstead Highgate.

Am rămas o bună bucată de vreme pe acoperiş, gîndindu-mă, din ce în ce mai uimit, la schimbările survenite în timpul zilei. Mi-am amintit diversele mele stări de spirit, de la rugăciunea din miezul de noapte pînă la stupidul joc de cărţi de cu seară. M-am simţit cuprins de o revoltă violentă. Îmi amintesc că am aruncat ţigara, cu un gest care simboliza lepădarea de păcat. Bineînţeles,

exageram consecinţele comportării mele. Mă simţeam trădător, faţă de soţia mea şi faţă de restul oamenilor; mă năpădeau remuşcările. M-am hotărît să-l părăsesc pe acest ciudat şi incoerent visător de fapte măreţe, să-l las cu băutura şi cu lăcomia lui şi să-mi con-tinui drumul spre Londra. Socoteam că acolo aveam cele mai mari şanse să aflu ce făceau marţienii şi semenii mei. Cînd a răsărit luna tîrzie, eram încă pe acoperiş.

Capitolul VIII

LONDRA MOARTĂ

După ce m-am despărţit de artilerist, am coborît dealul şi mi-am continuat drumul pe High Street, trecînd podul spre Fulham. Iarba roşie creştea din abundenţă şi aproape că înnăbuşea drumul peste pod; dar, pe alocuri, începuse să se şi albească de boala care apoi a distrus-o cu repeziciune.

La colţul străzii care merge spre gara Putney Bridge am dat peste un om întins pe caldarîm. Era plin de praf negru, ca un hornar, viu, dar beat de nu se putea ţine pe picioare, şi nici nu putea vorbi. N-am scos de la el nimic altceva decît înjurături şi gesturi de ameninţare. Dacă figura lui n-ar fi avut o expresie atît de brutală, cred că aş fi rămas lîngă el.

Drumul de după pod era acoperit cu praf negru, care devenea şi mai abundent în Fulham. Străzile erau înspăimîntător de liniştite. Într-o brutărie am găsit nişte pîine — acrită, tare şi mucegăită, totuşi bună de mîncat. Ceva mai departe, spre Walham Green, străzile nu mai erau acoperite cu praf ne- gru, şi am trecut pe lîngă un grup de case albe care ardeau; zgomotul flăcărilor era ca o adevă- rată uşurare. Continuîndu-mi drumul spre Bromp- ton, străzile au devenit din nou liniştite.

Apoi am întîlnît din nou praful negru care acoperea străzi şi cadavre. Am văzut vreo duzină de cadavre de-a lungul lui Fulham Road. Zăceau acolo de mai multe

zile, aşa că am trecut repede pe lîngă ele. Praful negru le acoperea în întregime, estompînd contururile. Cîteva fuseseră sfîşiate de cîini.

Cartierele unde nu exista praf negru făceau impresia curioasă a unei duminici în City, cu magazinele închise, casele încuiate şi obloanele trase, cu pustietatea şi liniştea dominînd pretutindeni. Prin unele locuri, se vedeau urme de jaf, dar aproape numai la magazinele cu alimente şi băuturi. Vitrina unui bijutier era spartă, dar probabil că hoţul fusese stînjenit de ceva, deoarece cîteva lanţuri de aur şi un ceas şedeau împrăştiate pe trotuar. Nu m-am atins de ele. Mai departe, o femeie în zdrenţe zăcea întinsă pe pragul unei uşi; mîna care îi atîrna pe genunchi avea o tăietură adîncă, şi îi umpluse de sînge îmbrăcămintea cărămizie; şampania scursă dintr-o sticlă spartă formase pe trotuar o băltoacă. Femeia părea că doarme, dar era moartă.

Cu cît pătrundeam mai adînc în Londra, cu atît liniştea devenea mai profundă. Dar nu era liniştea morţii, ci liniştea unei aşteptări încordate. Furia care devastase marginile de nord-vest ale Metro-polei şi nimicise Ealing şi Kilburn putea să se abată în orice clipă şi asupra acestor case, transfor- mîndu-le în ruine fumegînde. Rătăceam printr-un oraş condamnat şi părăsit...

În South Kensington, străzile nu erau acoperite de cadavre şi nici de praf negru. În apropiere de South Kensington am auzit pentru prima dată urletul. Mi-a ajuns la urechi aproape pe nesimţite. Era ca un suspin alternat pe două note:

„Ulla, ulla, ulla, ulla”, continuînd la nesfirşit. Cînd treceam pe străzile care duceau spre nord, sunetul creştea în volum, apoi casele şi edificiile păreau că îl înnă- buşă, şi îl întrerupeau. Pe Exhibition Road răsuna mai puternic. M-am oprit, privind spre Kensington Gardens, uimit de acest vaiet straniu şi îndepărtat. Era ca şi cum imensul pustiu al oraşului îşi găsise un glas pentru groaza şi singurătatea lui.

— Ulla, ulla, ulla, ulla, gemea acest glas neomenesc şi valuri imense de sunete treceau pe strada largă şi însorită, printre clădirile înalte de pe trotuar. M-am întors uluit spre nord, spre porţile de fier ale Hyde Park-ului. Aveam de gînd să intru în Muzeul de Istorie Naturală şi să mă urc în vîrful turnului, pentru a vedea ce se petrece în parc. Apoi m-am hotărît să rămîn jos, pe stradă, unde la ne- voie puteam să găsesc mai repede o ascunzătoare, şi mi-am continuat drumul pe Exhibition Road, Casele mari de pe ambele părţi ale străzii erau goale şi liniştite, iar ecoul paşilor mei se izbea de faţadele caselor. La capătul străzii, lîngă poarta parcului, am dat peste un spectacol ciudat — un autobuz răsturnat şi, alături scheletul unui cal, complet curăţit de carne. Am privit cîteva clipe nedumerit, apoi mi-am continuat drumul spre podul de peste Serpentine. Urletul devenea din ce în ce mai puternic, cu toate că pe deasupra caselor din partea de nord a parcului nu puteam să văd nimic altceva decît un nor de fum.

— Ulla, ulla, ulla, ulla, plîngea glasul, venind, după cîte mi se părea, din

regiunea de lîngă Re-gent’s Park. Acest strigăt dezolant începea să pună stăpînire pe mine. Mă părăseau şi ultimele rezerve de curaj. Vaietul mă obseda. Mă simţeam din nou groaznic de obosit, cu picioarele îndurerate, înfometat şi însetat.

Trecuse de amiază. De ce rătăceam, de unul singur, prin acest oraş al morţii? Ce căutam eu, de unul singur, cînd toată Londra zăcea acoperită de giulgiul ei negru? Mă simţeam extrem de singur. Gîndul îmi zbura către prieteni vechi, pe care îi uitasem de ani şi ani. Mă gîndeam la otrăvurile din farmacii şi la băuturile din pivniţele negusto- rilor de vinuri; mi-am amintit de cele două fiinţe copleşite de deznădejde, care — după cîte credeam — împărţeau oraşul cu mine...

Am ajuns, prin Marble Arch, în Oxford Street şi aici am întîlnit iar praful negru şi cîteva ca- davre; un miros greu, dezgustător, se ridica prin ferestrele pivniţelor. Eram foarte însetat, după atîta drum prin căldură. Cu mare greutate am reuşit să pătrund într-o cîrciumă şi să găsesc de mîncare şi de băut. După ce am mîncat, m-am sim- ţit obosit şi am intrat într-o încăpere din spatele barului; am adormit acolo, pe o sofa neagră din păr de cal.

M-am trezit cu acelaşi urlet lugubru în urechi: „Ulla, ulla, ulla, ulla”. Era pe înserate şi, după ce am luat cîţiva biscuiţi şi nişte brînză din tejghea — era şi un dulap pentru carne, dar nu conţinea decît viermi — am rătăcit prin cartierele liniştite, pînă la Baker Street — singurul cartier de care îmi

amintesc este Portman Square. Şi am ajuns în cele din urmă la Regent's Park. Cînd am ieşit din Baker Street, am văzut, departe, pe deasupra copacilor, în seninătatea apusului, acoperişul în formă de glugă al unei maşini marţiene de luptă: de acolo venea urletul. Nu m-am înspăimîntat cîtuşi de puţin. Mi se părea că această întîlnire este un fapt obişnuit. L-am privit cîtva timp, dar el n-a făcut nici o mişcare. Părea că stă pe loc şi urlă, fără să-mi pot explica motivele.

Am încercat să-mi înjghebez un plan de acţiune. Mă înnebunea sunetul nesfîrşit: „Ulla, ulla, ulla, ulla". Poate că eram prea obosit pentru a mai re-simţi spaima. În realitate, eram mai mult curios, decît înfricoşat. Voiam să aflu cauza acestui ţipăt monoton. M-am îndepărtat de parc şi am apucat-o pe Park Road, cu intenţia să ocolesc parcul; am înaintat la adăpostul teraselor, pînă am ajuns să-l văd bine pe marţian, care şedea nemişcat şi urla; îl priveam dinspre St. John's Wood. La vreo două sute de metri de Baker Street, am auzit un cor de lătrături şi am văzut mai întîi un cîine, cu o bucată roşie şi putredă de carne în gură, venind drept spre mine, apoi o întreagă haită de cîini înfometaţi, alergînd după el. El m-a ocolit, ca şi cum i-ar fi fost teamă că aş putea să-i fiu un nou vrăj-maş. Pe măsură ce lătrăturile se stingeau în depărtare, pe strada liniştită se făcu din nou auzit vaie- tul: „ulla, ulla, ulla, ulla".

La jumătatea drumului către gara St. John's Wood, am dat peste sfărîmăturile unei maşini-cu- mîini. La început, am crezut că se prăbuşise o casă de-a

curmezişul străzii. Abia cînd m-am căţărat peste ruine am văzut, tresărind fără voie, acest Samson mecanic care zăcea, cu tentaculele îndoite, rupte şi răsucite, printre ruinele provocate de el însuşi. Partea din faţă era sfărîmată. Părea că se izbise orbeşte de casă, şi fusese zdrobită sub prăbuşirea zidurilor. Am presupus că maşina-cu-mîini scăpase de sub controlul marţienilor. N-am izbutit să mă caţăr printre ruine ca s-o examinez, şi, întrucît se coborîse seara, n-am văzut nici sîngele care păta scaunul maşinii şi nici resturile cartilaginoase ale marţianului, roase de cîini.

Uluit şi mai mult de tot ceea ce văzusem, mi-am continuat drumul spre Primrose Hill. Departe, printre copaci, am văzut un al doilea marţian, tot atît de nemişcat ca şi primul, stînd liniştit, în parcul de lîngă Grădina Zoologică. Ceva mai încolo de ruinele din jurul maşinii-cu-mîini sfărîmate am dat din nou peste iarba roşie; Regent’s Canal devenise o masă spongioasă de vegetaţie, în culoare roşie închisă.

În timp ce treceam podul, urletul „ulla, ulla, ulla, ulla” încetă. Era ca şi cum ar fi fost retezat deodată. Liniştea coborî ca o lovitură de trăsnet.

Casele învăluite în întuneric se ridicau în jurul meu, neclare şi înalte; copacii dinspre parc erau negri. În jurul meu, iarba roşie se căţăra pretutin-deni printre ruine, răsucindu-se să mă acopere în întuneric. Noaptea, mama groazei şi a necunoscutului, mă învăluia. Atît timp cît răsunase urletul, singurătatea, dezolarea fuseseră oarecum suportabile; din cauza acelui

glas, Londra îmi părea încă vie, iar senzaţia de viaţă din jurul meu mă susţi-nuse. Apoi, deodată, intervenise o schimbare, dispăruse ceva, şi se instalase o linişte aproape imaterială. Nimic altceva decît o tăcere goală.

Londra mă privea cu ochi de spectru. Ferestrele caselor albe erau ca orbitele unor cranii. Imagina- ţia mea descoperea în jur o mie de duşmani care mişcau fără zgomot. M-a cuprins groaza, spaima de urmările îndrăznelii mele. În faţa mea, strada deveni dintr-o dată neagră, ca şi cum ar fi fost dată cu catran, şi am zărit, în mijlocul drumului, o formă răsucită. N-am mai putut să-mi urmez drumul. M-am întors pe St. John’s Wood Road şi am aler- gat din răsputeri spre Kilburn, lăsînd în urmă această linişte insuportabilă. M-am ascuns de noapte şi de tăcere pînă după miezul nopţii, în adăpostul unei staţii de trăsuri din Harrow Road. Dar, înainte de ivirea zorilor, curajul mi-a revenit şi, în timp ce stelele erau încă pe cer, m-am întors din nou spre Regent’s Park. M-am rătăcit pe străzi şi nu după mult timp am văzut, de-a lungul unui bule-vard, în semiobscuritatea dinaintea zorilor, curba lui Primrose Hill. Pe vîrful dealului, înălţîndu-se spre stelele care păleau, se afla un al treilea mar- ţian, drept şi nemişcat ca şi ceilalţi.

O hotărîre nesăbuită a pus stăpînire pe mine. Voiam să mor şi să sfirşesc cu toate. Şi voiam să mă scutesc de a-mi lua singur viaţa. Nepăsător, am înaintat spre acest Titan, dar, cînd m-am apro-piat — începuse să se lumineze — am văzut că o mulţime de păsări negre se

roteau şi se îngrămă- deau în jurul acoperişului în formă de glugă al maşinii. Văzînd aceasta, inima mi-a zvîcnit puternic şi am început să alerg de-a lungul străzii.

Am trecut în grabă prin iarba roşie care se îngrămădea pe St. Edmund's Terrace (m-am cufundat pînă la piept într-un torent de apă care se revărsa din rezervoarele de pe Albert Road) şi am ieşit, înainte de răsăritul soarelui, pe pămîntul acoperit cu iarbă. Grămezi mari de pămînt fuseseră aşezate pe creasta dealului, formînd un fel de redută imensă — era ultima şi cea mai mare tabără pe care o construiseră marţienii — şi din dosul lor se ridica spre cer un fum subţire. Pe linia orizon-tului apăru un cîine, care apoi dispăru în goană. Gîndul care îmi fulgerase prin minte deveni real, demn de crezare. În timp ce alergam în sus pe deal, nu mai simţeam teamă, ci doar o bucurie sălbatică, nervoasă. Din acoperişul maşinii atîrnau fîşii brune şi moi, pe care păsările înfometate le ciuguleau, smulgînd fîşii.

În clipa următoare mă căţăram peste meterezul de pămînt şi priveam în interiorul redutei de dedesubt. Era un spaţiu vast, în care se aflau ici şi colo maşini gigantice, grămezi imense de materiale, sau adăposturi ciudate. Şi, răspîndiţi peste tot lo- cul, unii în maşinile lor de război răsturnate, alţii în maşinile-cu-mîini, acum nemişcate, alţii, vreo duzină, ţepeni şi liniştiţi, întinşi unul lîngă altul, zăceau marţienii — ***morţi!*** — ucişi de bacteriile de putrefacţie şi de boală, împotriva cărora

organis-mele lor erau nepregătite; ucişi aşa cum fusese ucisă şi iarba roşie; ucişi, după ce toate mijloacele omeneşti dăduseră greş, de către cele mai umile creaturi cărora Dumnezeu, în înţelepciunea sa, le-a dat viaţă pe acest pămînt.

Acesta le-a fost sfîrşitul pe care eu şi mulţi alţii ar fi trebuit să-l prevedem, dacă spaima şi dezas- trul nu ne-ar fi orbit minţile. Germeni de boală şi-au luat tributul de la omenire încă de la începu- tul începuturilor — şi-au luat tributul de la stră-moşii noştri preistorici, încă de la apariţia vieţii. Dar, în virtutea selecţiei naturale, specia umană şi-a dezvoltat puterea de rezistenţă, noi nu sucombăm fără luptă în faţa acestor germeni; la acţiunea multora dintre ei — aceia care provoacă putre- facţia materiilor moarte, de exemplu — organismul nostru viu este întru totul imun. Dar în Marte nu există bacterii, şi de îndată ce invadatorii au cobo- rît pe Pămînt, de îndată ce au băut şi au mîncat, microscopicii noştri aliaţi s-au pus pe lucru ca să-i distrugă. În timp ce îi priveam, ei erau irevocabil condamnaţi, murind şi putrezind chiar în timp ce mai acţionau. Era inevitabil. Prin tributul a miliarde de morţi omul îşi plătise dreptul de stăpînire asupra Pămîntului, care rămîne al lui împotriva tuturor intruşilor; şi ar fi rămas al lui chiar dacă marţie-nii ar fi fost de zece ori mai puternici decît sînt. Căci oamenii nici nu trăiesc şi nici nu mor în zadar.

În groapa pe care o săpaseră, marţienii zăceau împrăştiaţi pretutindeni, vreo cincizeci cu toţii, surprinşi de o moarte

care probabil că li s-a părut de neînţeles. Dar şi pentru mine moartea lor era de neînţeles în momentul acela. Nu ştiam decît că aceste fiinţe, care fuseseră vii şi atît de înspăimîn-tătoare pentru oameni, erau acum moarte. O clipă, mi s-a părut că se repetase distrugerea lui Sennacherib, că dumnezeu se căise, că Îngerul Morţii îi ucisese în timpul nopţii.

Şedeam privind în groapă şi inima mea se bucura, victorioasă, în timp ce soarele incendia lumea din jur cu razele lui. Groapa era încă în întune- ric; maşinile puternice, atît de mari şi uimitoare prin forţa şi complexitatea lor, atît de nepămîn- teşti în formele lor întortocheate, se înălţau din umbră spre lumină, sinistre, nelămurite şi stranii. O mulţime de cîini se băteau, după cîte puteam să-mi dau seama, pe cadavrele care zăceau în întunericul din fundul gropii, jos, sub picioarele mele. Pe partea cealaltă a gropii, plată, uriaşă şi ciudată, se afla marea maşină de zbor pe care tocmai o experimentau în atmosfera noastră, mai densă de- cît a lor, cînd boala şi moartea îi împiedicase. Moartea venise tocmai la timp. Auzind de deasupra capului un croncănit, am privit în sus la uriaşa maşină de luptă care nu va mai lupta niciodată, la fîşiile zdrenţuite de carne roşie care atîrnau de pe banchetele ei răsturnate, pe vîrful lui Primrose Hill.

M-am întors şi am privit spre poalele dealului unde, înconjuraţi acum de păsări, se aflau, aşa cum îi surprinsese moartea, ceilalţi doi marţieni pe care îi văzusem în timpul nopţii. Unul dintre ei murise chiar în timp ce îşi striga

tovarăşii; pro- babil că a fost ultimul care a murit, şi glasul continuase fără întrerupere, pînă cînd forţa maşinii se epuizase. Acum străluceau, în lumina răsăritului de soare, nişte tripozi înalţi şi inofensivi de metal lucitor.

Scăpată ca prin minune de o distrugere defini- tivă, în jurul gropii se întindea marea Metropolă. Cei care nu au văzut Londra decît învăluită de norii sumbri de fum, cu greu îşi pot imagina adevărata limpezime şi frumuseţe a acestei pustietăţi tăcute de case.

Spre răsărit, peste Albert Terrace, cu ruinele ei înnegrite de fum şi cu turla spintecată a bisericii, soarele strălucea orbitor pe cerul senin şi, ici şi colo, cîte o faţetă din întinderea imensă de acoperişuri prindea razele de lumină, scînteind într-o intensitate de alb.

Spre nord se aflau Kilburn şi Hampstead, albas- tre şi înţesate de case; spre apus, marele oraş era în întuneric, iar spre sud, mai departe de marţieni, dunele verzi din Regent's Park, Langham Hotel, domul de la Albert Hall, Institutul Imperial şi ca- sele uriaşe de pe Bromptom Road se desluşeau limpezi şi mici în lumina răsăritului; ruinele ascuţite de la Westminster se înălţau ceţoase în spatele lor. Şi mai departe, se zăreau dealurile albastre din Surrey, iar turnurile lui Crystal Palace străluceau ca două baghete de argint. Domul de la St. Paul's se proiecta întunecat pe cerul răsăritului, avînd — o vedeam pentru întîia oară — o imensă cavitate în partea dinspre apus.

Şi în timp ce priveam această vastă întindere de case, fabrici şi biserici,

tăcute şi părăsite; în timp ce mă gîndeam la mulţimea de speranţe şi eforturi, la nenumăratele vieţi care trecuseră pînă s-a clă- dit această insulă omenească, şi la distrugerea ra- pidă şi nemiloasă care o ameninţase; cînd mi-am dat seama că umbrele fuseseră înlăturate şi că oamenii vor putea din nou să umble pe străzi şi că acest scump şi imens oraş al meu, acum mort, va fi din nou viu şi puternic — am simţit un val de emoţie care m-a făcut aproape să izbucnesc în lacrimi.

Chinul se sfîrşise. Vindecarea va începe chiar de astăzi. Supravieţuitorii împrăştiaţi prin toată ţara fără ţel, fără lege, fără hrană, ca oile fără păs- tor miile de oameni care fugiseră pe mare, toţi vor începe să se întoarcă; pulsul vieţii, devenind din ce în ce mai puternic, va bate din nou pe stră- zile goale şi se va revărsa prin pieţele pustii. Ori- cît de mare ar fi fost distrugerea, mîna distrugătorului fusese oprită. Toate dărîmăturile, scheletele înnegrite ale caselor care priveau atît de sinistru la iarba însorită de pe deal vor răsuna în curînd de ciocanele şi mistriile muncitorilor. La acest gînd mi-am întins mîinile spre cer şi am început să-i mulţumesc lui Dumnezeu. într-un an, mă gîndeam eu, într-un an...

Apoi, cu o forţă copleşitoare, gîndul mi s-a îndreptat spre mine, spre soţia mea, şi spre vechea viaţă de speranţă şi tandreţe care se părea că încetase pentru totdeauna.

Capitolul IX

RUINA

Este rîndul celui mai ciudat episod al povestirii mele. Şi totuşi poate că nu este chiar atît de ciudat. Îmi amintesc limpede, cu sînge rece şi cu exactitate, tot ceea ce am făcut atunci, pînă în clipa cînd am izbucnit în lacrimi, rugîndu-mă lui Dumnezeu, pe vîrful lui Primrose Hill. După aceea, nu mai ştiu ce s-a întîmplat.

Despre următoarele trei zile nu ştiu nimic. Am aflat mai tîrziu că, departe de a fi primul care am descoperit distrugerea marţienilor, mulţi alţii, care rătăceau ca şi mine, descoperiseră aceasta cu o noapte mai înainte. Un om — fusese cel dintîi — se dusese la St. Martin's-le-Grand şi, în timp ce eu mă adăposteam în chioşcul staţiei de trăsuri, reu- şise să telegrafieze la Paris. De acolo, vestea aducătoare de bucurie se răspîndise ca fulgerul în toată lumea; mii de oraşe, îngheţate de temeri groaznice, au izbucnit deodată în iluminaţii frenetice; în timp ce eu şedeam pe marginea gropii, vestea se aflase în Dublin, Edinburgh, Manchester, Birmingham. Oamenii, plîngînd de bucurie, după cum am auzit, strigînd şi oprindu-se din muncă pentru a-şi strînge mîinile, năpădiseră trenurile, pentru a se reîntoarce chiar şi de la Crewe în Londra. Clopotele bisericilor, care tăcuseră de cincisprezece zile, au început să împrăştie vestea, pînă cînd toată Anglia a răsunat de sunetul lor. Oameni

pe biciclete, cu feţele supte, cu părul în vînt, aler- gau cu toată viteza pe toate drumurile, strigînd vestea eliberării neaşteptate, strigînd-o către oa-menii cu feţele răvăşite de disperare. Cît despre hrană... Peste Canalul Mînecii, peste Marea Irlan-dei, peste Atlantic veneau în ajutorul nostru grîu, pîine şi carne. Toate vasele din lume păreau că se îndreaptă spre Londra. Dar despre toate acestea nu-mi amintesc nimic. Rătăceam — pradă nebuniei. M-am trezit în casa unor oameni binevoitori, care mă găsiseră în a treia zi de rătăcire, plîngînd şi delirînd pe străzile din St. John's Wood. Mai tîrziu mi-au spus că urlam nişte versuri stupide, cam aşa: „Ultimul om viu! Ura! Ultimul om viu!” Deşi necăjiţi cu propriile lor treburi, aceşti oameni — al căror nume nici măcar nu pot să-l dau aici, oricît de mult aş dori să-mi exprim recunoştinţa faţă de ei — s-au împovărat cu mine, m-au adăpostit şi m-au apărat de mine însumi. Se pare că au aflat cîte ceva din întîmplările mele, în timpul zilelor cît a durat pierderea memoriei.

După ce m-am mai restabilit, ei mi-au comunicat cu multă circumspecţie ceea ce aflaseră despre soarta Leatherhead-ului. La două zile după întemniţarea mea în casa prăbuşită, acesta fusese distrus, împreună cu toţi locuitorii, de către un marţian. Se pare că el îl ştersese de pe faţa pămîntului fără să fi fost provocat cu nimic, cum ar distruge un copil un muşuroi de furnici, numai pentru a-şi arăta puterea.

Eram un on singur, şi ei au fost foarte buni cu mine. Eram un om singur şi trist,

şi ei s-au necăjit alături de mine. Am rămas cu ei încă patru zile după ce mi-am revenit. În tot acest timp, simţeam o dorinţă vagă, dar mereu mai vie, de a mai privi o dată la rămăşiţele micii mele existenţe de pînă atunci, care mi se păruse atît de fericită şi de luminoasă. Doream, fără să nutresc vreo speranţă, să-mi contemplu nenorocirea. Ei m-au sfătuit să nu mă duc. Au făcut tot ceea ce puteau pentru a mă îndepărta de acest gînd bolnăvicios. Dar, în cele din urmă, n-am mai putut să rezist impulsului şi, făgăduindu-le în mod sincer că mă voi întoarce la ei, m-am despărţit — trebuie să mărturisesc, cu lacrimi — de aceşti prieteni şi am ieşit din nou pe străzile care fuseseră nu de mult atît de întunecate, stranii şi pustii.

Acum erau pline de refugiaţii care se întorceau; pe alocuri existau chiar şi unele magazine deschise; am văzut şi o cişmea la care curgea apă;

Îmi amintesc cît de sfidător de luminoasă părea ziua, în timp ce porneam în tristul meu pelerinaj spre căsuţa din Woking, cît de aglomerate erau străzile şi cît de clocotitoare animaţia din jurul meu. Pretutindeni erau atît de mulţi oameni, ocupaţi cu nenumărate treburi, încît părea de necrezut că o mare parte din populaţie fusese ucisă. Dar apoi am observat că feţele oamenilor pe care îi întîl- neam erau palide, că părul le atîrna în dezordine, că ochii le erau mari şi strălucitori; majoritatea oamenilor erau încă îmbrăcaţi în zdrenţe murdare. Figurile lor aveau sau o expresie de bucurie şi energie nestăvilită sau de

hotărîre nestrămutată. Dacă n-ai fi observat aceste expresii, Londra ţi-ar fi părut un oraş de vagabonzi. Parohiile distribuiau, fără nici o discriminare, pîinea trimisă de guvernul francez. Caii care mai treceau pe străzi, destul de puţini, erau numai piele şi oase. În colţul fiecărei străzi întîlneai poliţişti cu chipuri rătăcite şi insigne albe. N-am văzut prea mult din distrugerile făcute de marţieni, pînă cînd am ajuns pe Wellington Street, unde iarba roşie se căţăra pe contraforturile podului Waterloo.

La un colţ al podului, am dat peste unul dintre obişnuitele contraste ale acelor vremuri neobişnuite — o foaie de hîrtie pusă în văzul tuturor, fixată cu un băţ, ca să nu zboare, pe un desiş de iarbă roşie. Era afişul primului ziar care îşi relua apari- ţia — ***Daily Mail.*** Am cumpărat un exemplar, cu un şiling înnegrit găsit în fundul buzunarelor. Cea mai mare parte a ziarului era în alb, dar unicul redac- tor care îl întocmise se amuzase completînd ultima pagină cu nişte clişee de reclame. Ziarul propriu zis cuprindea numai impresii personale; serviciul de ştiri încă nu se reorganizase. N-am aflat nimic nou, decît că examinarea mecanismelor aduse de marţieni dăduse în decurs de o săptămînă rezultate uimitoare. Printre altele, articolul afirma — ceea ce nu puteam să cred în acel moment — că fusese descoperit „secretul zborului”. La Waterloo am găsit trenuri gratuite care îi duceau pe oameni la casele lor. Primul val şi trecuse. În tren erau puţini oameni, iar eu nu eram dispus să leg o conver- saţie ocazională. Am găsit un

compartiment gol şi m-am aşezat, cu braţele încrucişate, privind posomorît la pustiul însorit care defila prin faţa ferestrelor. La ieşirea din gară, trenul manevră pe o linie provizorie; de fiecare parte a liniei nu se vedeau decît ruinele înnegrite ale caselor. De la Clapham Junction, Londra apărea, în ciuda celor două zile de furtună şi ploaie, mînjită de praful fumului negru; linia ferată fusese distrusă şi sute de funcţionari şi vînzători ieşiseră să muncească cot la cot cu săpătorii obişnuiţi; trenul se hurducă din nou pe o linie provizorie, instalată în grabă.

Mai departe, de-a lungul liniei, aspectul regiunii era pustiu şi neobişnuit: Wimbledon suferise încercări grele. Walton, mulţumită pădurilor lui de pini, care nu fuseseră incendiate, părea cel mai puţin prejudiciat dintre toate localităţile de pe lîngă calea ferată. Wandle, Mole, ca şi toate celelalte cursuri de apă, nu erau decît un desiş de iarbă roşie, avind o culoare intermediară între carnea tăiată şi varza roşie în oţet. Pădurile de pini din Surrey erau prea uscate şi nu fuseseră năpădite de varie-tatea căţărătoare a ierburilor roşii. După Wimble-don, în mijlocul unei grădini, aproape de linia ferată, se aflau movilele de pămînt grămădite în jurul celui de al şaselea cilindru. Un grup de curioşi şedeau în jurul lui, privind la cei cîţiva săpători care îşi începuseră lucrul. Deasupra lor, un drapel englez flutura vesel în bătaia vîntului de dimineaţă. Grădinile erau învăluite în stacojiu, din cauza ierbii roşii, imensă întindere lividă întretă- iată de umbre purpurii, extrem

de obositoare ochi-lor. De la cenuşiul ars şi roşul posomorît din apropiere privirea trecea cu nesfîrşită uşurare spre blîndeţea albastră-verzuie a dealurilor dinspre răsărit.

În apropiere de gara Woking, în partea dinspre Londra, calea ferată era încă în reparaţie, aşa încît am coborît la gara Byfleet şi am apucat pe dru- mul spre Maybury, trecînd pe lîngă locul unde eu şi artileristul îi oprisem pe cavalerişti, apoi pe lîngă locul unde în timpul furtunii îmi apăruse marţia- nul. Acolo, împins de curiozitate am făcut un ocol pentru a găsi, printr-un tufiş de iarbă roşie, doca-rul răsturnat şi spart care zăcea lîngă oasele albite ale calului, împrăştiate şi roase. Am rămas cîteva clipe să privesc aceste vestigii...

M-am întors prin pădurea de pini, mergînd pe alocuri cufundat pînă la gît în iarba roşie şi, ne-zărind acolo unde îl ştiam cadavrul hangiului de la Spotted Dog, m-am gîndit că fusese îngropat; în cele din urmă, trecînd pe lîngă College Arms, am ajuns acasă. Un om, stînd în uşa deschisă a căsuţei lui, m-a salutat cînd i-am trecut prin faţă, spunîndu-mi pe nume.

Mi-am privit casa cu o licărire de speranţă, care s-a stins imediat. Uşa fusese forţată; nu se ţinea în clanţă şi, cînd m-am apropiat, s-a deschis încet.

Apoi s-a trîntit singură. Perdelele de la odaia mea de lucru fluturau la fereastra deschisă, de unde eu şi artileristul priviserăm ivirea zorilor. Nimeni n-o mai închisese. Boschetele zdrobite erau aşa cum le lăsasem în urmă cu aproape

patru săptămîni. Am intrat şovăind în vestibul şi casa a răsunat a

pustiu. Covorul scării era mototolit şi decolorat în locul unde mă ghemuisem, ud pînă la piele de furtuna din noaptea catastrofei. Încă se mai vedeau pe scări urmele de noroi ale paşilor.

Am urcat pînă în odaia mea de lucru şi pe masa de scris, sub bucata de selenită care îmi servea de presse-papier am găsit foaia manuscrisului între- rupt în după-amiaza cînd se deschisese cilindrul. Am recitit textul acela neterminat. Era un eseu asupra dezvoltării probabile a ideilor morale para- lel cu dezvoltarea civilizaţiei; începutul ultimei fraze suna profetic: „Ne putem aştepta ca în două sute de ani...” Fraza se întrerupea brusc. Mi-am amintit de neputinţa de a-mi aduna ideile, în dimineaţa aceea, cu o lună în urmă, şi cum îmi lăsasem lucrul pentru a cumpăra ***Daily Chronicle*** de la băiatul cu ziare. Mi-am amintit cum am coborît pînă la poarta grădinii ca să-i ies în întîmpinare şi cum i-am ascultat ciudata poveste despre „oa-menii din Marte”.

Am coborît în sufragerie. Friptura de oaie şi pîinea, de mult mucegăite, şi o sticlă de bere răsturnată erau acolo unde le lăsasem eu şi artileris- tul. Locuinţa mea era pustie. Mi-am dat seama ce nebunească era slaba speranţă pe care o nutrisem atîta vreme. Şi atunci s-a petrecut un fapt straniu.

— Este zadarnic, spunea cineva. Casa a rămas pustie. De vreo zece zile nimeni n-a mai dat pe aici. Te chinuieşti singură rămînînd aici. N-ai scă- pat decît tu.

Am tresărit. Oare vorbisem eu, cu glas tare? M-am întors. Uşa care dădea

spre grădină era des- chisă şi, apropiindu-mă de ea, am privit afară.

Acolo, uluiţi şi înspăimîntaţi ca şi mine, se aflau vărul şi soţia mea — soţia mea albă la faţă şi cu ochii secaţi de lacrimi. Ea scoase un ţipăt slab.

— Am venit, zise ea. Ştiam... ştiam...

Îşi duse mîna la gît şi se clătină. Am făcut un pas înainte şi am prins-o în braţe.

Capitolul X

EPILOG

Ajuns la sfîrşitul povestirii nu pot decît să re- gret că nu sînt în stare să contribui decît într-o mică măsură la lămurirea multor probleme contro-versate, asupra cărora încă se mai poartă discuţii. Dintr-un anumit punct de vedere îmi voi atrage, desigur, destule critici. Domeniul preocupărilor mele este filozofia speculativă. Cunoştinţele mele de fiziologie comparată se limitează la unul sau două tratate; mi se pare însă că ipotezele lui Carver în privinţa morţii rapide a marţienilor sînt atît de în-temeiate, încît pot fi considerate aproape ca o concluzie perfect demonstrată. M-am bazat, în cuprinsul povestirii mele, pe aceste ipoteze.

Oricum ar fi, în toate cadavrele marţienilor, examinate după război, nu s-a găsit nici o altă bacterie în afara celor cunoscute dinainte ca specii terestre. Faptul că ei nu îşi îngropau morţii, ca şi masacrele pe care le comiteau cu nepăsare, dovedesc, de asemenea, că ignorau cu totul existenţa procesului de putrefacţie. Dar oricît de probabil ar părea acest lucru, nu este în nici un caz o concluzie probată de fapte.

Compoziţia fumului negru, pe care marţienii îl foloseau cu un efect atît de ucigător, a rămas necunoscută, iar generatorul de raze arzătoare este încă o enigmă. Catastrofele survenite în timpul experienţelor, în laboratoarele din

Ealing şi South Kensington, i-au descurajat pe savanţi, care au întrerupt, astfel, cercetările. Analiza spectrală a prafului negru indică, fără posibilitate de greşeală, prezenţa unui element necunoscut, care formează în culoarea verde a spectrului un grup strălucitor de trei linii; şi este posibil ca el să se combine cu argonul, dînd un compus care acţionează imediat cu efect mortal asupra vreunuia dintre particulele constitutive ale sîngelui. Dar cred că asemenea speculaţii oarecum gratuite nu-l interesează pe citito- rul obişnuit, căruia i se adresează această povestire. N-a fost analizată în momentul respectiv nici spuma brună care se scurgea pe Tamisa după distrugerea Shepperton-ului; acum, bineînţeles, ea nu mai există.

Am citat, mai înainte, rezultatele examenului anatomic făcut marţienilor, atît cît a mai fost posibil să se examineze din resturile lăsate de cîinii flămînzi. Acum, toată lumea cunoaşte specimenul magnific şi aproape complet care se păstrează în spirt la Muzeul de Istorie Naturală, sau nenumă-ratele desene care îi înfăţişează; dar, în afară de aceasta, interesul pentru fiziologia şi structura lor este pur ştiinţific.

O problemă de un interes mai grav, şi universal, este posibilitatea unui nou atac din partea marţienilor. Cred că nu s-a acordat destulă atenţie acestui aspect al problemei. În prezent, planeta Marte este în conjuncţie, dar, la fiecare revenire a opozi-ţiei, eu, cel puţin, mă aştept la o nouă invazie. În orice caz, trebuie să fim pregătiţi. Cred că avem posibilitatea să determinăm poziţia tunului care lansează

proiectilele lor, şi să ţinem neîncetat sub supraveghere regiunea respectivă a planetei, preîntîmpinînd astfel viitorul lor atac.

Într-un asemenea caz am putea distruge cilin- drul cu ajutorul dinamitei, sau cu artileria, înainte de a se fi răcit suficient ca să permită ieşirea marţienilor, sau i-am putea nimici cu ajutorul tunurilor, imediat după deschiderea capacului. Cred că, dînd greş în primul lor atac prin surprindere, ei au pier-dut un mare avantaj. S-ar putea ca şi ei să pri- vească acum lucrurile din acelaşi punct de vedere.

Lessing ne-a dat excelente motive să presupunem că marţienii au reuşit în prezent să efectueze o coborîre pe planeta Venus. Acum şapte luni, Venus şi Marte se aflau pe aceeaşi linie cu Soarele: cu alte cuvinte, Marte, din punctul de vedere al unui observator din Venus, era în opoziţie. Puţin după aceea, un semn extrem de luminos şi de sinuos a apărut pe jumătatea neluminată a planetei interioare; aproape simultan, o dîră slabă şi întunecată, de o sinuozitate asemănătoare, a fost descoperită pe o fotografie a discului marţian. Trebuie să vezi desenele ambelor semne, pentru a aprecia pe deplin remarcabila lor asemănare.

În orice caz, fie că aşteptăm sau nu o nouă invazie, aceste evenimente trebuie să modifice concepţiile noastre despre viitorul omenirii. Acum am învăţat că nu mai putem privi Pămîntul ca un adăpost sigur şi inviolabil al Omului; nu sîntem în măsură să prevedem niciodată binele sau răul invizibil care ar putea coborî

deodată asupra noas- tră din spaţiu. Dar s-ar putea ca, pe planul general al universului, invazia din Marte să nu rămînă fără o utilitate finală pentru oameni; ea ne-a zdrunci- nat acea încredere senină în viitor care este sursa cea mai fecundă a decadenţei; darurile pe care le-a adus ştiinţei omeneşti sînt incalculabile; şi a contribuit mult la promovarea în rîndul oamenilor a concepţiei de bună stare generală. Poate că, peste imensitatea spaţiului ce ne desparte, marţienii au urmărit soarta cercetaşilor trimişi de ei şi au pri- mit o lecţie bună; poate că au găsit un teren mai favorabil pe planeta Venus. Oricum ar fi, discul lui Marte va fi supravegheat fără încetare mulţi ani de acum înainte şi săgeţile de foc de pe cer, proiectilele lor căzătoare vor trezi întotdeauna o teamă inevitabilă pentru toţii fiii oamenilor.

Cu greu s-ar putea exagera lărgirea concepţiilor noastre, provocată de aceste evenimente. Înainte de căderea cilindrilor, exista o convingere generală că nicăieri în tot adîncul spaţiului nu există viaţă, în afară de neînsemnata suprafaţă a minusculului nostru glob. Acum vedem ceva mai departe. Dacă marţienii pot ajunge la Venus, nu există nici un motiv să presupunem că faptul este cu neputinţă pentru oameni, iar cînd lenta răcire a Soarelui va

face Pămîntul de nelocuit, după cum se va şi întîmpla în cele din urmă, s-ar putea ca firul vieţii năs-cute aici să se întindă şi să prindă în plasa lui pla-neta vecină.

Nedeslușită şi uimitoare este viziunea vieţii care, de pe această mică sferă a sistemului solar, se răs- pîndeşte încet în toată imensitatea neînsufleţită a spaţiului sideral. Dar acesta este un vis înde-părtat.

Trebuie să mărturisesc, însă, că încordarea şi primejdia din clipele prin care am trecut mi-au lăsat o senzaţie statornică de îndoială şi nesiguranţă. Stau în odaia mea de lucru scriind la lumina lămpii şi, deodată, văd din nou valea din faţa ferestrei mele cuprinsă de flăcări şi simt în jurul meu o casă goală şi pustie. Merg pe Byfleet Road şi pe lîngă mine trec vehicole, o căruţă de măcelărie, o trăsură cu vizitatori, un muncitor pe bicicletă, copii care se duc la şcoală şi, deodată, totul devine neclar, ireal, şi mă văd din nou alergînd alături de artile- rist, prin liniştea fierbinte şi ameninţătoare. Noap-tea, văd praful negru întunecînd străzile tăcute şi învăluind în giulgiul lui cadavrele contorsionate. Ele se ridică în faţa mea, roase de cîini şi îmbră- cate în zdrenţe: bolborosesc şi devin tot mai furioase, mai palide, mai hidoase, ajungînd, în cele din urmă nişte înnebunitoare vîrtejuri omeneşti; iar eu mă trezesc, îngheţat şi îngrozit, în bezna nopţii.

Mă duc la Londra, văd mulţimile agitate din Fleet Street şi Strand, şi îmi trece prin gînd că aceşti oameni nu sînt decît fantomele trecutului, umblînd pe străzile pe care le-am văzut tăcute şi

pustii, mergînd încoace şi încolo ca nişte umbre, într-un oraş mort, simulacru de viaţă ca tresăririle unui cadavru prin care trece un curent electric. Mi se pare ciudat, de asemeni, că stau pe Primrose Hill — cum am făcut cu o zi înainte de a scrie acest ultim capitol — şi privesc mulţimea clădi- rilor, vagi şi albastre prin norii de fum şi de aburi,

desfăşurîndu-se pînă la linia neclară a orizontului; că privesc oamenii trebăluind printre straturile de flori de pe deal, că privesc curioşii adunaţi în jurul maşinii marţienilor, care încă se mai află acolo, că aud gălăgia copiilor care se joacă lîngă ea, şi că-mi amintesc de clipele cînd am văzut-o profilîndu-se, strălucitoare, dură şi tăcută, sub zorii din acea ultimă şi mare zi...

Şi faptul cel mai ciudat dintre toate este că stau mînă în mînă cu soţia mea şi mă gîndesc că am socotit-o, aşa cum m-a socotit şi ea pe mine, printre cei morţi.

CÎND SE VA TREZI CEL-CARE-DOARME

Capitolul I

INSOMNIE

Într-o după-amiază, la ora refluxului, domnul Isbister, un tînăr pictor instalat temporar în satul Boscastle, pornise în plimbare către pitorescul golf din Pentargen, cu gîndul de a vizita peşterile din împrejurimi. Pe la jumătatea potecii abrupte care ducea drept la ţărmul din Pentargen, îi apăru de-odată în faţă, sub un colţ de stîncă ieşită în afară, un om aşezat într-o atitudine ce vădea deznădejde profundă. Mîinile îi atîrnau fără vlagă pe genunchi, ochii roşii priveau nemişcaţi în gol, iar faţa îi era scăldată de lacrimi.

Auzind paşii lui Isbister, îşi întoarse privirea. Se simţiră amîndoi stingheriţi, dar mai ales Isbister, care, pentru a-şi ascunde stîngăcia opririi involuntare, spuse, pe un ton de deplină convingere, că vremea se arăta destul de călduroasă, faţă de anotimp.

— Foarte, răspunse laconic necunoscutul, apoi, după o clipă de ezitare, adăugă cu un glas lipsit de expresie: Nu pot să dorm!

Isbister se opri brusc.

— Nu?

Roslise numai atît, dar înfăţişarea lui exprima dorinţa de a i veni în ajutor.

Pare de necrezut — zise necunoscutul, ridi- cîndu-şi ochii obosiţi către Isbister şi subliniindu-şi vorbele cu o mişcare molatică a mîinii, dar n-am dormit... n-am dormit, nici o clipă de şase nopţi.

— Aţi fost la vreun medic?

— Da. Mi-a dat, în cea mai mare parte, indicaţii greşite. Medicamente. Sistemul meu nervos... Poate că pentru ceilalţi oameni ar fi bune... E greu să vă explic. Nu îndrăznesc să iau... medicamente prea tari.

— Asta complică lucrurile, zise Isbister.

Stătea neputincios, pe cărarea îngustă, neştiind cum să procedeze. Era clar că omul dorea să stea de vorbă cu cineva. O pornire destul de firească în asemenea împrejurări îl îndemna să continue conversaţia.

— Eu n-am suferit niciodată de insomnie, zise el pe un ton de conversaţie banală, dar, în cazurile pe care le-am întîlnit, oamenii au găsit de obicei ceva...

— N-am curajul să fac experienţe.

Vorbea plictisit. Făcu un gest de lehamite, şi cîteva clipe rămaseră amîndoi tăcuţi.

— Exerciţii fizice? sugeră sfios Isbister, mutîn- du-şi privirea de pe faţa suferindă a interlocutorului spre costumul său de turist.

— Exact asta am şi încercat. Nechibzuit, poate. Am mers zile întregi de-a lungul coastei... de la New Quay. N-am reuşit decît să adaug oboseala fizică la cea nervoasă. Cauza neliniştii mele a fost surmenajul... zbuciumul. A fost ceva...

Se opri, de parcă ar fi fost sleit cu desăvirşire. Îşi plimbă o mînă descărnată de-a lungul frunţii. Apoi, continuă ca şi cînd ar fi vorbit de unul singur:

— Sînt un lup singuratic, un om retras, rătăcind într-o lume în care n-am ce căuta. N-am soţie... n-am copii... oare cine a spus că omul fără copii este ca o creangă uscată pe copacul vieţii? N-am soţie, n-am copii... nu mi-am găsit nici un rost. Nu simt în inimă nici o dorinţă. Există un singur lucru pe care m-am hotărît în cele din urmă să-l fac. Mi-am spus: trebuie să-l fac. şi pentru ca să-l pot face, pentru a învinge inerţia acestui trup greoi,

am recurs la droguri. Sfinte Dumnezeule! Cîte n-am mai luat! Nu ştiu dacă simţi şi dumneata apăsarea greoaie a trupului, cererea lui exasperantă de a răpi din timpul gîndurilor.... Timp... Viaţă! A trăi! Noi trăim doar în fragmente. Sîntem nevoiţi să mîncăm, apoi urmează satisfacţiile obositoare ale digestiei — sau neplăcerile ei. Sîntem nevoiţi să ieşim la aer, deoarece altfel gîndurile s-ar lenevi, s-ar îndobitoci, s-ar afunda în prăpăstii sau pe căi fără ieşire. Ne distrag mii de lucruri dinăuntrul nostru şi dinafară şi apoi vine amorţeala şi somnul. Oamenii trăiesc parcă doar pentru a dormi. Cît de puţin îi rămîne omului dintr-o zi — chiar dacă te conformezi celui mai bun program! Apoi vin aceşti falşi prieteni, aceste ajutoare criminale, alcaloizii, care înnăbuşă oboseala naturală şi ucid odihna... cafeaua neagră, cocaina...

— Înţeleg, zise Isfoister.

— Am terminat ceea ce aveam de făcut, zise omul, pe un ton ursuz, fără somn.

— Cu preţul acesta?

— Da.

Cei doi oameni rămaseră cîteva clipe fără să scoată o vorbă.

— Nu-ţi poţi închipui cît de mult jinduiesc după odihnă... mă chinuie ca foamea şi setea. De şase zile întregi, de cînd mi-am terminat lucrul, mintea mea este un vîrtej rapid; neschimbător şi neîncetat, un torent de gînduri care nu duc nicăieri, rotindu-se ameţitor şi fără oprire... Tăcut o clipă, apoi adăugă: Spre prăpastie.

— Trebuie să dormi, zise Isbister hotărît şi cu aerul de a fi descoperit un remediu. Trebuie neapă-rat să dormi.

— Mintea mi-e perfect lucidă. Niciodată n-a fost mai limpede. Dar ştiu că mă îndrept spre vîltoare. Acum...

— Ei?

— Ai văzut vreodată lucruri care pier într-o vîltoare? Smulse dim lumina zilei, din această lume plăcută... sorbite în jos...

— Dar... îl mustră Isbister.

Omul întinse o mînă spre el. Ochii îi erau sălbatici şi vocea devenise dintr-o dată ascuţită.

— Am să mă sinucid. Dacă nu într-alt chip... atunci în fundul prăpastiei întunecate de colo, unde marea e verde şi crestele albe ale valurilor urcă şi coboară, acolo, unde tremură firul acela de apă. Acolo, cel puţin, este... somnul.

— Astea sînt vorbe necugetate, zise Isbister, speriat de izbucnirea nervoasă a omului. Tot mai bune sînt drogurile.

— Acolo, cel puţin, este somnul, repetă necunoscutul, neluîndu-l în seamă.

Isbister îl privi şi se întrebă în treacăt dacă nu cumva vreun destin complicat pusese la cale, în după-amiaza aceea, întîlnirea lor.

— Să ştii că nu-i prea sigur, observă el. Există o stîncă la fel ca aceasta în Golful Lulworth... în orice caz, tot atît de înaltă... şi o fetiţă a căzut, din vîrf, pînă jos. Trăieşte şi astăzi... e chiar foarte sănătoasă.

— Dar stîncile de dincolo?

— Rişti să rămîi agăţat de ele, în cel mai jalnic mod, o noapte întreagă, îngheţat, să-ţi trosnească la fiecare

tremur oasele frînte şi să te stropească o apă îngheţată. Ei?

Privirile lor se întîlniră.

— Îmi pare rău că trebuie să te dezamăgesc, zise Isbiter, cu un aer de dezinvoltură. Dar ca să te sinucizi, aruncîndu-te de pe stînca aceasta, şi de altfel, de pe orice altă stîncă... serios... ca artist... Rîse. Ar fi o treabă de om nepriceput!

— Dar atunci, ce să fac? zise, pe un ton iritat, omul fără somn. Nimeni nu poate să rămînă zdravăn, dacă noapte după noapte...

— Te-ai plimbat de-a lungul acestui ţărm de unul singur?

— Da.

— Ce prostie! Te rog să mă ierţi că spun asta. Singur! După cum ai spus chiar dumneata: isto- virea trupului nu este un leac împotriva istovirii minţii. Cine ţi-a spus să procedezi aşa? Nici nu-i de mirare: să te plimbi! Toată ziua cu soarele ar- zînd în creştetul capului, cu căldura, oboseala, singurătatea, şi apoi, bănuiesc, te duceai la culcare şi te străduiai din răsputeri să... Nu-i aşa?

Isbister se opri brusc şi-l privi nehotărît pe suferind.

— Priveşte aceste stînci! strigă omul fără somn, făcînd gesturi neaşteptat de energice. Priveşte marea aceasta, care străluceşte şi freamătă aici dintotdeauna! Iată cum spuma albă se năpusteşte în întunecimea de sub stînca aceea mare! Şi această boltă albastră, cu soarele orbitor revărsîndu-se din înaltul ei. Aceasta este lumea dumitale. O accepţi, te bucuri de ea. Te încălzeşte, te

susţine şi te încîntă. Pe cînd pentru mine...

Îşi întoarse capul, arătîndu-şi faţa cadaverică, ochii apoşi, injectaţi, şi buzele livide. Vorbi aproape în şoaptă:

— Este haina suferinţei mele. Întreaga lume... este haina suferinţei mele.

Isbister privi frumuseţea sălbatică a stîncilor însorite din jur şi apoi se opri din nou la chipul deznădăjduit din faţa lui. Rămase o clipă tăcut.

După aceea tresări şi făcu un gest ca şi cum ar fi îndepărtat un gînd.

— Îţi trebuie o noapte de somn, zise el, şi n-ai să mai vezi toată această suferinţă. Crede-mă!

El era, acum, absolut sigur că întîlnirea aceasta era providenţială. Numai cu o jumătate de oră mai înainte se simţea grozav de plictisit. Acum avea ceva de făcut şi gîndul acesta, el singur, îl încînta. Începu imediat să acţioneze. Se gîndi că omul acesta istovit are în primul rînd nevoie de tovărăşia cuiva. Se lungi pe panta abruptă, acoperită de iarbă, alături de necunoscutul care şedea nemişcat, şi se porni să-i vorbească despre tot ce-i trecea prin minte.

Omul fără somn părea să fi căzut în apatie; pri- vea deprimat către largul mării şi nu vorbea decît atunci cînd trebuia să răspundă întrebărilor directe ale lai Isbister — şi nici măcar la toate. Dar nu schiţă nici un semn de împotirivire faţă de bine- voitorul amestec în disperarea sa.

Deşi rămînea absent, el se arătă oarecum recunoscător — şi Isbister, simţind la un moment dat că încercarea lui de conversaţie, nesusţinută de

celălalt, lîncezea treptat, propuse să urce amîndoi povîrnişul şi să se întoarcă spre Boscastle, pentru a privi panorama dinspre Blackapit. Omul se supuse fără o vorbă. Pe la jumătatea urcuşului începu să vorbească de unul singur, apoi îşi întoarse faţa cadaverică către însoţitorul său.

— Ce se îmtîmplă oare? întrebă el. Ce se întîmplă? Se învîrteşte, se învîrteşte. Se roteşte tot mereu.

Se opri în loc, desenînd cu mîna cercuri prin aer.

— Foarte bine, dragul meu, zise Isbister, cu aerul unui prieten vechi. Nu fi îngrijorat. Ai încredere în mine.

Omul lăsă mîna în jos şi porni din nou. Trecură, unul în urma celuilalt, de-a lungul crestei, pînă în dreptul promontoriului de dincolo de Penally. Omul fără somn dădea mereu din mîini şi rostea fraze întretăiate despre vîrtejul pe care-l simţea în creier. Se opriră cîtva timp în dreptul promontoriului şi el se aşeză pe banca tăiată în stîncă deasupra taine- lor întunecoase din Blackapit. Isbister reluase conversaţia ori de cîte ori cărarea devenea îndeajuns de largă pentrui a le permite să meargă alături. Vorbea cu lux de amănunte despre marea dificultate de a se acosta pe vreme rea în golful Boscastle, cînd din nou tovarăşul său îl întrerupse pe neaşteptate.

— Capul meu nu mai este ceea ce era înainte, zise el, gesticulînd, în căutarea unor cuvinte expresive. Nu mai este ce era înainte! Este în el un fel de apăsare, o greutate. Nu... Nu e somnolenţă, unde dă Dumnezeu să fie

asta! Este ca o umbră, o umbră adîncă, care coboară deodată, cu repeziciune, peste ceva agitat. Se roteşte, se roteşte în întuneric. Un zbucium de gînduri confuze, un vîrtej neîncetat. Nu pot să-l exprim. Abia pot să-mi adun gîndurile... atît cît să-ţi pot explica...

Se opri, obosit.

— Nu te necăji, dragul meu, zise Isbister. Cred că pot să te înţeleg. În orice caz, nu este important să-mi explici acum, înţelegi?

Omul care nu putea să doarmă îşi frecă ochii cu degetele. Isbister continuă cîteva clipe să vorbească, apoi îi veni o idee nouă.

— Vino pînă la mine, în camera mea, zise el, şi încearcă să fumezi o pipă. Am să-ţi arăt cîteva schiţe pe care le-am făcut aici, la Blackapit. Nu te interesează?

Celălalt se ridică ascultător şi îl urmă, coborînd povîrnişul.

Isbister îl auzi de cîteva ori poticnindu-se, în timp ce cobora cu mişcări încete şi nesigure.

— Intră la mine, zise Isbister, şi încearcă o ţigară şi puţin alcool înviorător. Bei alcool?

În poarta grădinii, străinul ezită o clipă. Părea că nu mai este stăpîn pe acţiunile sale.

— Nu beau, zise el încet, urcînd cărarea din grădină, şi după cîteva clipe repetă, absent: Nu, nu beau. Simt cum se roteşte. Se învîrteşte, se învîrteşte...

În prag se poticni şi intră în odaie ca un om care nu vede nimic.

Apoi se aşeză brusc şi greoi în fotoliu, ca şi cînd s-ar fi prăbuşit. Se apleacă,

sprijinindu-şi fruntea în mîini şi rămase nemişcat. Un sunet slab îi ieşi din gîtlej. Isbister se învîrtea prin odaie cu nervozitatea unei gazde neexperimentate, făcînd cîteva observaţii care nu aşteptau nici un răspuns. Luă mapa cu desene, o puse pe masă şi se uită la pendula de pe poliţă.

— Nu ştiu dacă ţi-ar face plăcere să iei masa cu mine, zise el, ţinînd o ţigară neaprinsă în mînă: se gîndea să-i administreze pe furiş nişte cloral. Numai friptură rece de oaie, ştii, dar foarte gustoasă. Oaie de Wales. Cred că am şi o tartă. După cîteva clipe de tăcere repetă invitaţia.

Omul care şedea în fotoliu nu-i dădu nici un răspuns. Isbister se opri, cu chibritul în mînă, privin- du-l.

Tăcerea se prelungea. Chibritul se stinse, lăsînd ţigara neaprinsă. Omul părea foarte liniştit. Isbister luă mapa, o deschise, o aşeză pe masă şi ezită o clipă, vrînd parcă să vorbească.

— Poate, şopti el cu îndoială. Se uită către uşă, apoi către omul din fotoliu. în cele din urmă se furişă în vîrful picioarelor afară din odaie, întorcînd capul, la fiecare pas, către noua sa cunoştinţă.

Închise uşa fără să facă vreun zgomot. Uşa de la intrarea casei era deschisă şi el ieşi, trecu pe verandă şi se opri lîngă un aconit, la colţul stratului de flori. Din acest punct putea să vadă prin fereastra deschisă cum străinul şedea liniştit, cu capul în mîini, în întuneric. Nu se mişcase de loc.

Cîţiva copii care treceau pe stradă se opriră, pri- vindu-l curioşi pe pictor. Un

barcagiu îl salută Isbister se gîndi că s-ar putea ca atitudinea sa circumspectă în acel loc să pară ciudată şi inexplicabilă. Poate că dacă ar fuma, totul ar fi mai natural. Îşi scoase punga de tutun din buzunar şi îşi umplu încet pipa.

— Mă întreb... zise el, cu o satisfacţie abia mărturisită. În orice caz, trebuie să-i ofer o şansă. Scăpără cu putere un chibrit şi începu să-şi aprindă pipa.

În acel moment o auzi în spatele său pe pro- prietăreasă, venind cu lampa aprinsă de la bucătă- rie. Se întoarse, o opri chiar la uşa camerei sale, făcîndu-i semn cu pipa. Îi era destul de greu să-i explice în şoaptă situaţia, deoarece ea nu bănuia că el avea un oaspete. Se retrase cu lampa, puţin cam nedumerită, judecînd-o după gesturi, iar Isbister îşi reluă, îmbujorat şi stingherit, pînda la colţul verandei

Mult timp după ce-şi terminase pipa, cînd începură să fîlfîie liliecii, curiozitatea învinse ezitările şi se strecură din nou în odaia întunecată. Se opri în prag. Necunoscutul şedea în aceeaşi atitudine, ca o pată neagră în cadrul ferestrei... În afară de cînte- cul unor marinari de pe bordul micilor bărci din golf, seara era liniştită. Afară, trunchiurile de aco- niţi şi de delfinium se ridicau tăcute în umbra dealurilor. O idee licări în mintea lui Isbister. Tresări şi, aplecîndu-se deasupra mesei, îşi încordă auzul. O bănuială neplăcută creştea în el; apoi se transformă în convingere. Îl cuprinse o uluială, devenită repede spaimă.

Dinspre fotoliu nu se mai auzea nici cea mai slabă respiraţie.

Ocoli încet şi fără zgomot masa, oprindu-se de două ori, să asculte. În cele din urmă îşi lăsă mîna pe spătarul fotoliului. Se aplecă, pînă cînd atinse cu fruntea capul celuilalt.

Se aplecă şi mai mult, pentru a observa faţa necunoscutului. Tresări puternic şi scoase o exclamaţie. Ochii erau două spaţii goale şi albe.

Privi din nou şi văzu că ochii rămăseseră deschişi, cu pupilele întoarse sub pleoape. Îl apucă spaima. Copleşit de starea ciudată în care îşi găsise oaspetele, îl apucă de umăr, scuturîndu-l.

— Dormi? zise el cu glasul ascuţit, şi repetă: Dormi?

Îl năpădi certitudinea că omul murise. Brusc, deveni agitat şi gălăgios, se repezi prin odaie, poticnin- du-se de masă şi sună clopoţelul.

— Adu, te rog, imediat, o lumină, strigă el în coridor. Prietenului meu i s-a întîmplat o nenorocire...

Se întoarse spre făptura nemişcată, o apucă de umăr, o scutură, strigînd tot timpul. Proprietăreasa intră, uimită, cu lampa, inundînd camera cu o lumină gălbuie. Isbister se întoarse către ea, clipind, cu obrajii goliţi de sînge.

— Trebuie să chem imediat un doctor, zise el. Este sau mort, sau leşinat. Există vreun doctor în sat? Unde putem găsi un doctor?

Capitolul II

CATALEPSIA

Starea de rigiditate catalitică se prelungi neaşteptat de mult, apoi omul trecu încet într-o stare de placiditate, atitudinea de moleşeală proprie repausului profund. Abia atunci izbutiră să-i închidă pleoapele.

Îl transportară la spitalul din Boscastle; apoi, după cîteva săptămîni, la Londra. Totuşi corpul rezistă tuturor încercărilor de reanimare. După un timp, pentru motive care se vor cunoaşte ceva mai tîrziu, încercările fură întrerupte. O lungă perioadă de timp el zăcu în această stare ciudată, inert şi nemişcat, nici mort, nici viu, ci, ca să spunem aşa, suspendat, atîrnînd la jumătatea drumului dintre moarte şi viaţă. Întunericul ce-l stăpînea nu era întrerupt de raza nici unui gînd, nici unei senzaţii; omul plutea într-un neant fără vise, într-o linişte infinită. Tumultul din creierul lui crescuse pînă ce devenise brusc o culme a tăcerii. Unde se afla acest om? Unde se află oricare alt om, atunci cînd este în stare de nesimţire?

— Parcă a fost ieri, zise Isbiter. Îmi amintesc lotul, ca şi cum s-ar fi întîmplat ieri... Poate chiar mai limpede decît s-ar fi întîmplat ieri.

Era acelaşi Isbister întîlnit în capitolul trecut, dar acum se îndepărtase de tinereţe. Părul care fusese cîndva castaniu şi ceva mai abundent decît indica moda, era acum cărunt şi tăiat

scurt, iar obrajii deveniseră, din roz-albi, tăbăciţi şi roşii. Purta o barbă ascuţită şi căruntă. Vorbele lui se adresau unui om mai în vîrstă, îmbrăcat într-un costum de vară, din dril (vara aceea era neobişnuit de călduroasă). Acesta era Warming, un avo- cat din Londra, rudă apropiată a lui Graham, omul care căzuse în catalepsie. Şedeau amîndoi, Isbister şi Warming, unul lîngă altul, într-una din încăperile unei case din Londra, privind făptura întinsă în faţa lor.

Pe un pat de cauciuc, învelit într-o cămaşă largă, corpul era galben, cu o figură pămîntie, barbă stufoasă, braţe subţiri şi unghii lungi, iar în jurul lui se afla un perete de sticlă subţire. Acest geam părea că-l desparte pe cel care dormea de realitatea vieţii diri jur, ca pe un lucru aparte, o anomalie stranie şi izolată. Cei doi bărbaţi stăteau lipiţi de geam, privindu-l.

— Am avut un şoc, zise Isbister, şi acum încă mai am un fel de senzaţie ciudată cînd îmi amintesc cît de albi îi erau ochii. Erau albi, înţelegi, răsuciţi în sus. Acum, cînd sînt aici, îmi amintesc din nou de toate acestea.

— De atunci nu l-ai mai văzut niciodată? întrebă Warming.

— Am vrut de multe ori să viu — zise Isbister. Dar afacerile sînt, în zilele noastre, un lucru prea serios ca să-ţi poţi permite o vacanţă mai mare. Cea mai mare parte a timpului am fost în America.

— Dacă îmi amintesc bine, zise Warming, dumneata ai fost pictor?

— Am fost. Apoi m-am căsătorit. Mi-am dat foarte repede seama că desenul nu

era o treabă serioasă... cel puţin pentru un talent mediocru. Şi am trecut la acţiune. Reclamele de pe faleza din Dover sînt făcute de oamenii mei.

— Sînt bune, admise avocatul, deşi nu-mi place să le văd acolo.

— Dacă va fi nevoie, vor dura tot atîta vreme cît va dura şi faleza, exclamă Isbister, cu satisfacţie. Lumea se schimbă. Cînd el a adormit, acum 20 de ani, eram în Boscastle, purtînd cu mine o cutie de acuarelă şi o ambiţie nobilă şi demodată. Nu credeam că într-o bună zi penelul meu va picta în-treaga coastă a Angliei, de la Land’s End pînă la Lizard. Adesea norocul îi vine omului tocmai atunci cînd îl aşteaptă mai puţin.

Expresia lui Warming arăta că el se cam îndoieşte de calitatea acestui noroc.

— Era cît pe-aci să ne întîlnim, dacă-mi amin- tesc bine.

— Ai venit cu trăsura care mă adusese la gara din Camelford. Era în ajunul Jubileului, Jubileul Victoriei, şi îmi amintesc estradele şi drapelele de la Westminster, şi cearta cu birjarul la Chelsea.

— Era Jubileul de diamant — zise Warming; al doilea.

— Aha, da! La adevăratul Jubileu, cel de 50 de ani, mă aflam la Wookey, eram încă un băiat pe atunci. N-am reuşit să văd nimic... Cîte necazuri am mai avut cu el! Proprietăreasa mea nu vroia să-l ţină, nu vroia de loc să-l vadă în casă — arăta atît de ciudat, ţeapăn cum era! A trebuit să-l ducem cu fotoliu cu tot pînă la hotel. Doctorul din Boscastle, nu cel de acum, cel dinaintea lui, a stat lîngă el pînă aproape de ora două, iar eu şi hotelierul

aveam grijă de lămpi şi de tot ce era nevoie.

— La început se instalase o rigiditate cataleptică, nu-i aşa?

— Era ţeapăn! Dacă îl îndoiai, aşa rămînea. Puteai să-l aşezi în cap şi ar fi rămas nemişcat. N-am mai văzut niciodată o astfel de rigiditate. Desigur că acum — şi arătă cu un gest al capului către omul care dormea — arată cu totul altfel. Şi, desigur, micul doctor... cum îl chema?

— Smithers?

— Da, Smithers, a greşit, încercînd mult prea devreme — de fapt se luase după părerea generală — să-l readucă la viaţă. Ce nu i-a făcut! Chiar şi acum parcă mai simt... uh! Muştar, tabac, înţepături. Şi unul dintre aparatele acelea îngrozitoare, nu dinam..

— Bobina de inducţie.

— Exact. Să-l fi văzut cum i se încordau muşchii şi i se răsuceau în toate felurile! Erau numai două lumînări, pîlpîind galben, şi umbrele care dansau, şi micul doctor nervos şi încrezut, şi el, care tresărea şi se zvîrcolea în cele mai ciudate chipuri. Ei bine, mi se părea că visez.

Se făcu o pauză.

— E o stare ciudată, zise Warming.

— E un fel de absenţă totală, răspunse Isbister. Corpul e aici, gol. Nu-i mort cîtuşi de puţin, şi totuşi nu-i nici viu. E ca un scaun gol pe care scrie „ocupat”. Nici sensibilitate, nici digestie, nici bătăile inimii, nici respiraţie. Nu-mi dă de loc impresia că ar fi vorba de un om. Într-un sens, e mai mort decît morţii, căci doctorii îmi spun că pînă şi părul a

încetat să-i mai crească. La cei morţi de-a binelea, părul continuă să crească...

— Ştiu, zise Warming cu o urmă de durere pe faţă.

Priviră din nou prin peretele de sticlă. Graham era într-adevăr într-o stare ciudată, în faza de moleşeală a catalepsiei, dar o catalepsie fără precedent în istoria medicinei. Catalepsiile durează cel mult un an, şi pînă la urmă sau se produce trezirea, sau moartea: uneori întîi una şi apoi cealaltă. Isbister observă semnele pe care doctorii le făcuseră injectînd celui adormit hrană, căci se recursese la acest procedeu pentru a se amîna deznodămîntul; i le arătă şi lui Warming, care, însă, nu voia să le privească.

— Şi în timp ce el zăcea aici, zise Isbister cu bucuria celui care trăia viaţa din plin, mi-am schimbat planurile de viitor, m-am căsătorit, am întemeiat o familie, băiatul meu cel mai mare (pe atunci nici nu mă gîndeam la copii) este cetăţean american şi pe punctul de a absolvi Universitatea din Harvard. Părul a început să-mi încărunţească. Şi acest om nu este nici cu o zi mai bătrîn sau mai înţelept (practic vorbind) decît eram eu în epoca aceea. Curios, dacă stai să te gîndeşti.

— Şi eu am îmbătrînit, răspunse Warming. Cînd eram băieţandru, jucam cricket cu el. Şi el încă arată ca un om tînăr. Poate puţin cam galben. Chiar este un om încă tînăr.

— Apoi a venit Războiul, zise Isbister.

— A venit şi s-a terminat...

— Apoi marţienii.

— După cîte am înţeles, zise Isbister după o pauză, el are ceva avere?

— Aşa este, zise Warming, tuşind stingherit. De fapt... eu sînt însărcinat să o administrez.

— Ah, gîndi Isbister. Tăcu o clipă şi apoi spuse: Fără îndoială că întreţinerea lui nu este prea costisitoare; fără îndoială că averea a crescut... sumele s-au acumulat.

— Da. Dacă se va mai trezi vreodată, va avea o situaţie mult mai bună decît atunci cînd a adormit.

— Ca om de afaceri, zise Isbister, fireşte că gîn- dul acesta mi-a trecut prin minte. M-am gîndit de multe ori că, vorbind din punct de vedere financiar, desigur, somnul ar putea să fie pentru el o foarte bună afacere. Dacă ştie care sînt urmările, ca să spunem aşa, rămînînd în nesimţire atîta vreme. Dacă ar fi continuat să trăiască...

— Mă îndoiesc că s-ar fi gîndit atît de departe, zise Warming. Nu era un om care să vadă în perspectivă. În fond...

— Da?

— În această privinţă, noi nu ne înţelegeam. Eu îi eram oarecum un sfătuitor. Probabil că dumneata ai văzut destul de multe în viaţă pentru a recunoaşte că uneori o oarecare fricţiune... Dar chiar dacă ar fi aşa, mă îndoiesc că se va mai trezi vreodată. Somnul acesta îl epuizează lent, desigur, dar îl epuizează. În aparenţă, el alunecă în jos, încet, foarte încet şi obositor, pe o pantă foarte lungă, cred că mă înţelegi?

— Ar fi păcat să nu asist la surpriza lui. S-au petrecut destule schimbări în aceşti

douăzeci de ani. Povestea lui Rip van Winkle[1] a devenit realitate.

— Ca şi Bellamy[2] zise Warming. Desigur, s-au petrecut multe schimbări. Şi, printre altele, şi eu m-am schimbat. Acum sînt un om bătrîn.

Isbister ezită, şi apoi, exprimînd o surpriză în- tîrziată, zise:

— N-aş fi crezut niciodată!

— Aveam patruzeci şi trei de ani cînd bancherii lui... îţi aminteşti că le-ai telegrafist bancherilor... m-au anunţat.

— Am găsit adresa lor în carnetul de cecuri din buzunarul lui, zise Isbister.

— Ei bine, calculul nu e greu de făcut, zise Warming.

Se făcu din nou o pauză, apoi Isbister îşi exprimă o curiozitate irezistibilă.

— S-ar putea să mai continue ani întregi, zise el, căutîndu-şi cuvintele. Trebuie să ţinem seama de asta. Averea lui, ştii, s-ar putea ca într-o zi să ajungă pe mîinile... altcuiva.

— Aceasta, dacă vrei să mă crezi, domnule Isbister, este una din problemele care mă frămîntă cel mai mult. Nu avem rude care să inspire încredere. Este o situaţie ciudată şi fără precedent.

— Într-adevăr, zise Isbister. De fapt este un caz care ar trebui să fie încredinţat unei persoane oficiale, dacă am putea găsi un asemenea om.

— Eu cred că acest caz ar trebui încredinţat unei asociaţii publice, un fel

---

[1] ***Rip van Winkle*** — eroul unei povestiri a lui W. Irving, care a dormit douăzeci de ani. (n. r.)

[2] ***Eduard Bellamy*** — scriitor american (1850—1898). autor al unei utopii socialiste, ***„Looking backward”*** (Privind în trecut). (n. r.)

de supraveghetor care să fie în mod practic fără moarte. Dacă el va continua într-adevăr să trăiască, după cum cred unii doctori. Şi fiindcă a venit vorba, eu am şi vizitat cîteva oficialităţi, în legătură cu problema aceasta. Dar pînă acum nu s-a putut face nimic.

— N-ar fi o idee rea s-o încredinţăm vreunei instituţii publice, cum ar fi British Museum, sau Academia de Ştiinţe. Pare oarecum ciudat, desigur, dar toată situaţia e ciudată.

— Greutatea este să-i facem să accepte.

— Birocraţie, cred, nu-i aşa?

— În mare măsură.

Se făcu o pauză.

— Desigur, este o afacere curioasă, zise Isbister. Şi dobînzile compuse se acumulează mereu.

— Aşa este, zise Warming. Acum, rezervele de aur se împuţinează şi este o tendinţă de... creştere.

— Şi eu mi-am dat seama de asta, zise Isbister, făcînd o grimasă. Dar pentru el, asta e bine.

— Dacă se va mai trezi.

— Da, dacă se va mai trezi, repetă Isbister. Ai observat cum i s-a subţiat nasul şi cum i-au căzut pleoapele?

Warming privi şi rămase pe gînduri cîtăva vreme.

— Mă îndoiesc că se va mai trezi, zise el în cele din urmă.

— Niciodată n-am înţeles prea bine, spuse Isbister, ce anume i-a provocat somnul. Mi-a vorbit el ceva despre o muncă extenuantă. Am simţit mereu nevoie să cunosc amănuntele.

— Era un om cu calităţi remarcabile, dar capricios, emotiv. A avut mari

neplăceri în căsnicie, s-a şi despărţit de soţie, de altfel; pentru a uita toate acestea, cred, s-a apucat în mod violent de politică. Era un radical fanatic, un socialist, sau un liberal tipic, cum îşi spuneau chiar ei singuri, cei din fracţiunea cea mai progresistă. Energic, nestatornic, nedisciplinat. Totul s-a produs din cauza extenuării într-o polemică. Îmi amintesc broşura pe care a scris-o atunci... o lucrare curioasă. Ceva sălbatic, furtunos. Erau în ea cîteva previziuni. Unele sînt acum infirmate, altele au devenit fapte reale. Dar, în general, cînd citeşti o astfel de lucrare, îţi dai seama că lumea e plină de fapte neaşteptate. Cînd se va trezi va avea multe de învăţat şi multe altele de care să se dezveţe. Dacă se va mai trezi vreodată.

— Aş da orice să fiu de faţă, zise Isbister, ca să aud ce va spune.

— Şi eu, spuse Warming. Da! Şi eu, repetă el, cu autocompătimirea unui om bătrîn. Dar n-am să-l văd niciodată trezindu-se.

Rămase pe gînduri, privind la faţa ca de ceară.

— Nu se va trezi niciodată, zise el în cele din urmă. Apoi suspină: Nu, niciodată.

Capitolul III

DEŞTEPTAREA

Dar Warming se înşela. Deşteptarea se produse.

Ce lucru minunat şi complex este această unitate care pare atît de simplă: fiinţa! Cine poate urmări recompunerea ei, în fiecare dimineaţă, cînd ne trezim, fluxul şi confluenţa nenumăraţilor factori care se întrepătrund, reconstituind primele mişcări confuze ale sufletului, creşterea şi contopirea inconştientului cu subconştientul, a subconştientului cu un început de conştiinţă, pînă cînd, în cele din urmă, ne recunoaştem pe noi înşine. Aşa cum ni se întîmplă şi nouă după somnul de noapte, s-a întîmplat şi cu Graham la sfîrşitul îndelungatului său somn. Un nor nelămurit de senzaţii, prinzînd cu încetul formă, o tristeţe nelămurită — şi se regăsi undeva, întins, slăbit, dar viu.

I se părea că drumul către fiinţa personală traversase hăuri imense, durase epoci întregi. Visurile urieşeşti, care fuseseră pînă atunci realităţi cumplite, îi lăsaseră amintiri încîlcite şi vagi, despre creaturi şi privelişti ciudate, ca de pe altă planetă. Mai era şi impresia limpede a unei conversaţii importante, a unui nume — n-ar fi putut spune ce nume — care trebuia să revină mai tîrziu, şi senzaţia curioasă, de mult uitată, a venelor şi a muşchilor, senzaţia unui efort inutil, efortul unui om care este gata să se scufunde în întuneric. Apoi, o

panoramă orbitoare de scene care treceau dintr-una într-alta.

Graham îşi dădu seama că avea ochii deschişi şi că privea un lucru care nu-i era familiar.

Era ceva alb, muchea unui obiect, o ramă de lemn. Îşi mişcă uşor capul, urmărind acest contur. Linia mergea în sus, dincolo de limita privirii sale. Încercă să-şi închipuie unde ar putea să se afle. Dar ce importanţă mai avea, cînd îşi dădea seama că era atît de neputincios? Gîndurile lui aveau culoarea

unui abis întunecat. Simţea chinul nelămurit al celui care se trezeşte în zorii zilei. O clipă, i se păru că aude, nesigur, şoapte şi paşi care se îndepărtau în grabă.

Mişcarea capului îl făcu să simtă o extremă slăbiciune fizică. Bănuia că se află în patul hotelului din localitatea aceea din vale, dar nu-şi putea aminti ce era acea muche albă. Probabil că dormise. Îşi aminti că dorise să doarmă. Îşi aminti de faleză, de vuietul apei, şi apoi îşi aduse aminte că parcă vorbise cu un trecător...

Oare cît timp dormise? Ce erau aceste sunete, ca un tropăit de paşi? Şi acest zgomot care creştea şi scădea, ca murmurul valurilor lovite de stînci? Întinse o mînă moale ca să apuce ceasul de pe scaunul unde-l punea în mod obişnuit şi atinse o suprafaţă netedă şi tare ca sticla. Era ceva atît de neaşteptat, încît tresări puternic. Se întoarse brusc pe o parte, privi o clipă şi apoi încercă să se ridice. Efortul era însă prea mare şi îl lăsă ameţit, fără de vlagă, uluit.

Se frecă la ochi. Misterul care îl înconjura îl nedumerea, dar mintea îi era foarte limpede — desi-gur că somnul îi priise. Nu se afla într-un pat, în sensul în care înţelegea el acest cuvînt, ci zăcea gol, pe o saltea netedă şi moale, într-o cuşcă de sticlă întunecată. Salteaua era semitransparentă, şi această descoperire îi produse o senzaţie de nesiguranţă, mai ales că dedesubt se afla o oglindă care îl reflecta nelămurit. În jurul braţului — observă, cu o tresărire, că pielea îi era ciudat de uscată şi galbenă — purta un aparat curios din cauciuc, legat atît de

strîns încît părea să treacă şi deasupra şi pe dedesubtul pielii. Acest pat ciudat era plasat într-o cuşcă de sticlă verzuie (aşa i se păru lui), iar muchea albă pe care o văzuse era una dintre barele ramei de lemn. În colţul cuştii se afla o consolă eu aparate delicate şi strălucitoare, în cea mai mare parte necunoscute lui, printre care recunoscu un termometru de maximă şi minimă.

Nuanţa uşor verzuie a substanţei asemănătoare cu sticla care îl înconjura din toate părţile întuneca lucrurile care se aflau dincolo de ea, dar el desluşi o încăpere, vastă, care părea somptuoasă, cu o arcadă foarte mare şi simplă, care se afla drept în faţa lui. Dincolo de pereţii cuştii se aflau cîteva mobile, o masă acoperită cu o faţă de masă argintie, ca solzii unui peşte, şi o pereche de scaune graţioase. Pe masă erau cîteva farfurii, pline cu diferite substanţe, o sticlă şi două pahare. Îşi dădu seama că îi era o foame cumplită.

Nu se zărea nici o fiinţă omenească. După cîteva momente de ezitare coborî de pe salteaua translucidă şi încercă să se ridice în picioare pe podeaua albă şi curată a micii sale încăperi. Îşi calculase însă greşit puterile şi se clătină, întinzînd mîna pentru a se sprijini de peretele de sticlă. O clipă, sticla rezistă la apăsare, cedînd ca o gumă, şi apoi se sparse cu o mică pocnitură şi dispăru ca un balon spart. Graham ieşi, împleticindu-se, în sala cea mare, complet uluit. Se sprijini de masă, ca să nu cadă, răsturnînd un pahar pe duşumea; paharul sună, fără să se spargă, şi Graham se aşeză într-un fotoliu.

După ce-şi mai reveni puţin, turnă din sticlă în pa- barul rămas pe masă şi bău; era un lichid incolor, însă nu apă, aromat şi plăcut la gust, reconfortant şi linistitor. Lăsă jos paharul şi privi în jur.

Încăperea nu pierdea nici din dimensiuni şi nici din somptuozitate, acum cînd zidul verzui şi transparent dispăruse în jurul lui. De sub arcadă, un şir de trepte coborau, fără vreo uşă intermediară, către un spaţios culoar transversal. Culoarul era încadrat de stîlpi lustruiţi, dintr-o substanţă albastră cu vine albe, şi de-a lungul lui se auzea un sunet de mişcări şi voci omeneşti şi un murmur constant şi profund. Graham, trezit de-a binelea, asculta atent, uitînd de mîncărurile care se aflau în faţa lui.

Atunci îşi dădu deodată seama că era gol şi, cău- tînd în jur ceva cu care să se acopere, văzu aruncat pe unul din scaunele de lîngă el un halat negru şi lung. Şi-l puse pe umeri şi se aşeză din nou, tremu- rînd.

Mintea îi plutea încă într-o profundă nedumerire. Desigur, dormise şi fusese transportat în timpul somnului. Dar unde? Şi cine erau aceşti oameni, mulţi- mea îndepărtată de dincolo de stîlpii albaştri? Se afla în Boscastle? Îşi turnă în pahar şi bău iar din lichidul incolor.

În ce loc se afla?... I se părea că încăperea fremăta subtil, ca o fiinţă vie. Privi în jur la forma frumoasă şi curată a încăperii, lipsită de orice ornament, şi văzu că tavanul era întrerupt într-un loc de o deschidere circulară, luminată; în timp ce privea, o umbră se legăna deasupra, acoperea deschiderea, dispă- rea şi iar revenea. Umbra făcea un

zgomot care se adăuga zvonului care umplea atmosfera.

Ar fi vrut să strige, dar din gîtlej nu-i ieşi decît un sunet slab. Se ridică în picioare şi, cu paşii nesiguri ai unui om beat, se îndreptă spre arcadă. Coborî treptele împleticindu-se, se împiedică de poalele veş- mîntului negru cu care se înfăşurase şi, ca să nu cadă, se rezemă de unul din stîlpii albaştri.

Culoarul se deschidea spre o privelişte limpede, dominată de albastru şi purpuriu, şi se termina în depărtare, într-un spaţiu îngrădit, un fel de balcon, luminat puternic şi care înainta într-un spaţiu ceţos care părea a fi interiorul unei clădiri gigantice. Mai departe, în fund, se înălţau nişte forme arhitecturale uriaşe şi nelămurite. Tumultul de glasuri se auzea acum mai tare şi mai desluşit, iar pe balcon, cu spatele spre el, gesticulînd şi părînd a discuta cu însufleţire, se aflau trei persoane, îmbrăcate în haine bogate, largi, de culori vii şi strălucitoare. Prin balcon se revărsa zgomotul unei mari mulţimi de oameni şi la un moment dat lui Graham i se păru că vede vîrful unui steag, apoi un obiect viu colorat, probabil o pălărie de culoare albastru-deschis aruncată în aer, străluci o clipă şi apoi căzu. Strigătele păreau a fi în limba engleză, erau o repetare a cuvîntului „Se trezeşte!” Auzi un ţipăt ascuţit şi nedesluşit, şi cei trei oameni din balcon începură deodată să rîdă.

— Ha, ha, ha! rîse unul din ei, un bărbat cu părul roşu şi o robă scurtă, purpurie. Cînd se va trezi Cel- care-doarme... ***Cînd...!***

Bărbatul îşi întoarse privirile, înveselit, spre culoar. Expresia feţei i se schimbă dintr-o dată, tot corpul i se înţepeni. Ceilalţi doi se întoarseră re-pede, auzindu-i exclamaţia, şi rămaseră nemişcaţi. Feţele lor exprimară mai întîi consternare, numaidecît transformată în spaimă.

Deodată, genunchii lui Graham se îndoiră sub el, braţul rezemat de stîlp căzu moale în jos, se clătină şi căzu cu faţa la pămînt.

Capitolul IV

TUMULTUL

Ultima impresie a lui Graham, înainte de a leşina, fuseseră nişte puternice bătăi de clopote. Mai tîrziu, află că rămăsese în nesimţire, atîrnînd între viaţă şi moarte, timp de aproape o oră. Cînd îşi reveni, se afla din nou pe salteaua semitransparentă, şi simţea o căldură puternică la inimă şi în piept. Observă că aparatul de culoare închisă îi fusese luat de pe braţul care era acum bandajat. Rama albă era tot deasupra lui, dar substanţa verzuie şi transparentă care acoperea sticla dispăruse. Un om îmbrăcat într-o robă de un violet închis, unul dintre cei pe care îi văzuse pe balcon, îl privea cu atenţie.

Se auzea un sunet de clopote amestecat cu zgomote confuze, din

depărtare, dar insistente, su- gerînd un mare număr de oameni care strigau laolaltă. Apoi, i se păru că a căzut ceva peste acest tumult, ca o uşă închisă brusc.

Graham întoarse capul.

— Ce înseamnă asta? zise el încet. Unde mă aflu?

Îl văzu pe omul cu părul roşu, care îl descoperise primul. Cineva parcă voi să-l întrebe ce spusese, apoi se opri brusc.

Omul îmbrăcat în violet îi răspunse cu o voce moale, vorbind engleza cu un uşor accent străin, sau cel puţin aşa i se părea lui Graham:

— Eşti în siguranţă. Ai fost adus aici din locul de unde ai adormit. Eşti în siguranţă. Ai dormit cîtăva vreme. În letargie.

El mai adăugă ceva, dar Graham nu mai auzi; i se întinse o mică fiolă. Graham simţi că este stropit cu ceva rece, o ceaţă parfumată îi înconjură pentru o clipă fruntea, şi senzaţia de răcoare se accentuă. Închise ochii, înviorat.

— E mai bine? întrebă omul în violet, cînd Graham deschise din nou ochii. Era un bărbat cam de vreo treizeci de ani, cu faţa plăcută, cu o barbă blondă şi ascuţită şi cu o agrafă de aur la gîtul robei violete.

— Da, zise Graham.

— Ai dormit cîtăva vreme. într-o letargie cata- leptică. Ai auzit? Cataleptică. S-ar putea să ţi se pară ciudat la început, dar te asigur că totul e bine.

Graham nu răspunse, dar aceste cuvinte avură darul să-l liniştească. Privi,

pe rînd, feţele celor trei oameni din jurul lui. Ei îl priveau în mod ciudat. El ştia că trebuie să se afle undeva în Cornwall, dar nu putea să facă nici o legătură între gîndul acesta şi impresiile recente.

Unul dintre gîndurile care îl preocupaseră în timpul ultimelor clipe înainte de a adormi la Bos- castle îi reveni în minte, o hotărîre de care uitase. Îşi drese glasul.

— Aţi telegrafiat vărului meu? întrebă el. E. Warming, Chancery Lane, nr. 27?

Cei trei îl ascultau cu atenţie. Dar Graham fu nevoit să repete.

— Ce ciudat accent! şopti omul cu părul roşu.

— Să telegrafiem, Sir? zise tînărul cu barba blondă, vădit încurcat.

— Se referă la telegramele electrice, interveni al treilea, un tînăr cu faţa plăcută, de vreo nouăsprezece sau douăzeci de ani. Omul cu barba blondă scoase un strigăt, în semn că a înţeles.

— Ce prost sînt! Puteţi fi sigur ca totul va fi făcut, Sir, zise el către Graham. Mi-e teamă că va fi greu să... telegrafiem vărului dumneavoastră. El nu se află acum în Londra. Dar să nu vă îngrijoreze această problemă; aţi dormit foarte mult timp şi cel mai important lucru este să vă reveniţi, Sir. (Graham presupuse că acest cuvînt era „sir”, dar omul îl pronunţa „Sire”.)

— Oh! exclamă Graham şi rămase liniştit.

Totul era foarte încîlcit, dar desigur că aceşti oameni îmbrăcaţi în haine neobişnuite ştiau despre ce era vorba. Şi totuşi, şi ei, şi încăperea în care se aflau, totul era ciudat. Avea impresia că se afla

într-o construcţie recentă. Deodată, avu o bănuială. Cu siguranţă că se afla în sala vreunei expoziţii publice! Dacă era aşa, îi va spune lui Warming ceea ce gîndea despre el! Dar probabil că era vorba despre altceva. Şi, apoi, într-o expoziţie publică nu ar fi fost lăsat complet gol!

Apoi, pe neaşteptate, înţelese ce se întîmplase. Între bănuială şi începutul înţelegerii nu se afla nici un interval perceptibil. Îşi dădu seama deodată că letargia durase un lung interval de timp; ca printr-un proces de citire a gîndurilor, el interpretă spaima de pe feţele celor care îl priveau cu atenţie. Se uită la ei într-un mod ciudat, pradă unei puternice emoţii. Se părea că şi ei îi citesc în ochi. Îşi mişcă buzele ca să vorbească, dar nu reuşi să scoată nici un sunet. Îi trecu prin minte, aproape chiar în clipa acestei descoperiri, un impuls ciudat de a-şi ascunde gîndurile. Îşi privi picioarele goale, fără să spună nimic. Dorinţa de a vorbi dispăru. Tremura puternic.

I se dădu să bea un lichid roz, cu o fluorescenţă verzuie şi cu gust de carne, şi avu senzaţia că îi revin puterile.

— Asta... asta mă face să mă simt mai bine, zise el cu glas răguşit, iar cei trei îi răspunseră cu un murmur respectuos de aprobare. Acum era sigur. Încercă din nou să vorbească, şi din nou nu reuşi.

Îşi încordă pieptul şi încercă pentru a treia oară.

— Cît de mult? întrebă el cu o voce stinsă. Cît de mult am dormit?

— O perioadă considerabilă, zise omul cu barba blondă, aruncînd o privire către ceilalţi.

— Cît de mult?

— Foarte mult timp.

— Da... da, zise Graham iritat. Dar aş vrea... Este... sînt poate... cîţiva ani? Mulţi ani? A fost ceva... am uitat ce anume. Mă simt... dezorientat. Dar dumneavoastră... Suspină. Nu trebuie să vă feriţi de mine. Cît timp...?

Se opri, respirînd neregulat. Îşi frecă ochii cu degetele şi apoi aşteptă un răspuns. Cei trei vorbeau în şoaptă.

— Cinci sau şase ani? întrebă el cu glas slab. Mai mult?

— Mult mai mult decît atît.

— Mai mult!

— Mai mult.

El îi privi şi parcă nişte demoni îi contractau muşchii feţei. Privirile lui erau întrebătoare.

— Multă vreme, zise omul cu barba roşie.

Graham se strădui să se ridice. Îşi şterse, cu mîna slabă, o lacrimă de pe faţă.

— Multă vreme! repetă el. Închise pleoapele, le deschise, şi privi la lucrurile neobişnuite din jur.

— Cîţi ani? întrebă el

— Trebuie să vă aşteptaţi la o surpriză.

— Ei bine?

— Mai mult decît un gross de ani.

Acest cuvînt ciudat îl enervă.

— Mai mult decît un ***ce?***

Doi dintre ei vorbeau împreună. Graham auzi cîteva observaţii, pe care însă nu le înţelese, în legătură cu cuvîntul „zecimal”.

— Cît timp aţi spus? întrebă Graham. Cît? Nu mă priviţi astfel. Spuneţi-mi.

Printre cuvintele rostite în şoaptă, urechea sa desluşi şase cuvinte: „Mai mult decît vreo două secole”.

— ***Ce?*** strigă el, întorcîndu-se către tînărul care vorbise. Cine a spus?... Ce-a fost asta? Două ***secole!***

— Da, zise omul cu barba roşie. Două sute de ani

Graham repetă cuvintele. Se aşteptase să audă despre un repaus lung, şi totuşi aceste secole concrete îl copleşeau.

— Două sute de ani, zise el din nou, şi o prăpastie imensă i se deschidea încet în minte; şi apoi: Oh, dar...!

Cei trei nu spuneau nimic.

— Aţi spus...?

— Două sute de ani. Două secole de ani, zise omul cu barba roşie.

Se făcu o pauză. Graham privea la feţele lor, în- ţelegînd că auzise purul adevăr.

— Dar, nu se poate, zise el cu glasul ridicat. Visez. Letargie? Letargiile nu durează atît. Nu-i adevărat... este o glumă, glumiţi cu mine! Spu- neţi-mi... acum cîteva zile, cred, mă plimbam de-a lungul coastei din Cornwall...

Glasul i se stinse.

Omul cu barba blondă ezita.

— Nu sînt prea tare în istorie, Sir — zise el încet şi privi către ceilalţi.

— Aşa, este, Sir, zise tînărul — Boscastle în vechiul ducat de Cornwall... în sud-vestul ţîrii, dincolo de păşunile de vite. Încă mai este o casă. Am fost pe acolo.

— Boscastle! Graham îşi întoarse privirea către cel mai tînăr. Aşa se numea, Boscastle. Micul orăşel Boscastle. Am adormit, pe undeva pe

acolo. Nu-mi amintesc exact. Nu-mi amintesc exact. Îşi apăsă fruntea cu mîna şi şopti... Peste ***două sute de ani!***

Începu să vorbească repede, cu fata contractată, dar cu inima rece în piept.

— Dar, dacă sînt într-adevăr două sute de ani, toţi oamenii pe care i-am cunoscut, toate fiinţele pe care le-am văzut şi cu care am vorbit înainte de a adormi, toţi sînt desigur morţi!

Ei nu răspunseră.

— Regina şi familia regală, miniştrii, biserica şi Statul. Cei de sus şi cei de jos, bogaţi şi săraci, toţi... Mai există Anglia? Ce bine! Dar Londra mai există? Asta-i chiar Londra, nu-i aşa? Dum-neata eşti ajutor de îngrijitor? Şi aceştia...? Cum? Şi ei sînt ajutori de îngrijitori?

Se opri, cu o înfăţişare nedumerită.

— Dar de ce mă aflu aici? Nu! Nu-mi spuneţi nimic! Tăceţi. Lăsaţi-mă să...

Rămase tăcut, se frecă la ochi şi cînd îi deschise din nou văzu că i se întindea încă un pahar, cu lichid roz. Îl bău şi simţi imediat efectul binefăcător. Apoi începu să plîngă, liniştit şi uşurat.

Cînd încetă, privi la feţele celorlalţi, şi începu să rîdă, printre lacrimi, prosteşte.

— Dar... două... su...te...de...ani! zise el. Faţa i se schimonosi şi el şi-o acoperi din nou cu mîi- nile.

După cîtva timp se linişti. Se aşeză, cu mîinile pe genunchi, aproape în aceeaşi atitudine în care Isbis- ter îl găsise pe faleza din Pentargen. Atenţia îi fu atrasă de un glas puternic şi poruncitor şi de paşii unui om care înainta spre ei.

— Ce faceţi aici? De ce n-am fost anunţat? Trebuia neapărat să-mi spuneţi.

Cineva va suporta consecinţele. Omul acesta trebuie să stea liniştit. Uşile sînt închise? Toate uşile? Trebuie ţinut în perfectă linişte. Nu trebuie să i se spună nimic. I s-a spus ceva?

Omul cu barba blondă spuse ceva în şoaptă, iar Graham, privind peste umăr, văzu apropiindu-se un om foarte scund, gras, îndesat şi fără barbă, cu nasul coroiat, cu gîtul şi cu bărbia groase. Nişte sprîncene dese şi negre, uşor înclinate, care aproape că se împreunau deasupra nasului şi dominau ochii de un cenuşiu închis, dădeau feţei sale o expresie impresionantă şi ciudată. Se uită o clipă la Graham şi apoi privirea i se întoarse către omul cu barba blondă.

— Voi, zise el cu un glas extrem de iritat, aţi face mai bine să plecaţi.

— Să plecăm? zise omul cu barba roşie.

— Desigur... plecaţi imediat. Şi aveţi grijă să închideţi uşile cînd ieşiţi.

Cei doi oameni cărora li se adresase plecară ascultători, după ce îl mai priviră o dată pe Graham, dar, în loc să iasă prin culoar, după cum era de aşteptat, se îndreptară către peretele din faţa arcadei. Şi atunci se întîmplă un lucru ciudat; o fîşie lungă a acestui zid, în aparenţă solid, începu să se ruleze cu zgomot în sus, rămase atîrnată deasupra celor doi oameni care plecau şi apoi căzu iar. Graham rămase numai cu noul venit şi cu omul cu barbă blondă, îmbrăcat în robă purpurie.

Un timp, omul cel scund nu-i dădu nici cea mai mică atenţie lui Graham, ci se apucă să-l întrebe pe celălalt — care era, desigur, subordonatul lui — despre cel care le fusese dat în grijă. Vorbea lim-

pede, dar cu fraze pe care Graham nu le înţelegea decît în parte. Probabil că trezirea lui nu era pentru omul acela numai o surpriză, ci şi un prilej de consternare şi de necazuri. Se vedea bine că era foarte agitat.

— Nu trebuie să-i zăpăciţi mintea, spunîndu-i prea multe lucruri, repeta el tot mereu. Nu trebuie să-i zăpăciţi mintea.

După ce i se răspunse la întrebări, se întoarse iute şi-l privi pe cel care se trezise cu o expresie ambiguă.

— Te simţi ciudat? întrebă el.

— Foarte.

— Lumea, atît cît vezi din ea, ţi se pare ciudată?

— Presupun că va trebui să trăiesc în această lume, oricît s-ar părea de ciudat.

— Tot aşa presupun şi eu, acum.

— Mai întîi, n-ar fi bine să capăt nişte haine?

— Ei... zise omul robust şi se opri, iar cel cu barba blondă, întîlnindu-i privirea, se îndepărtă. Vei avea foarte curînd haine, zise omul robust.

— Este chiar adevărat că am dormit două sute...? întrebă Graham.

— Deci ţi s-a spus, nu-i aşa? Două sute trei ani, mai precis.

Graham, ridicîndu-şi sprîncenele şi simţindu-şi gura amară, ştia acum că trebuie să accepte inevitabilul. Tăcu cîteva clipe, apoi întrebă:

— Există prin apropiere vreo moară, sau vreun dinam? Nu aşteptă răspunsul Cred că lucrurile s-au schimbat teribil! Ce sînt aceste strigăte? întrebă el pe neaşteptate.

— Nimic, răspunse omul robust, nemulţumit. Oameni. Cred că mai tîrziu vei înţelege mai bine... poate... După cum singur ai spus, lucrurile s-au schimbat. Vorbea scurt, încruntîndu-şi sprîncenele şi privea în jurul său ca un om care, în momente grele, încearcă să ia o hotărîre. În orice caz, trebuie să-ţi dăm haine şi tot ce mai ai nevoie. Mai bine aşteaptă aici pînă cînd va veni cineva. Nimeni nu trebuie să se apropie de dumneata. E nevoie să te şi bărbierească.

Graham se frecă pe bărbie.

Omul cu barba blondă se îndreptă spre ei, se întoarse brusc, ascultă o clipă, ridică din sprîncene spre cel mai în vîrstă şi se repezi prin culoarul de sub arcadă, spre balcon. Tumultul de strigăte crescu şi omul cel scund se întoarse şi ascultă şi el. Mormăi un blestem şi se uită la Graham cu o pri- vire duşmănoasă. Vacarmul de strigăte şi vociferări creştea şi scădea, iar la un moment dat se auzi un zgomot ca o lovitură şi ţipete ascuţite, apoi o plesnitură ca şi cum s-ar fi rupt un lemn uscat. Graham îşi încordă urechile ca să recunoască măcar un singur sunet din acest tumult haotic.

Atunci desluşi, repetată mereu, o anumită frază. La început, nu-şi crezu urechilor. Dar cuvintele erau, desigur, acestea: „Arătaţi-ne pe Cel-care- doarme! Arătaţi-ne pe Cel-care-doarme!”

Omul cel scund se repezi deodată către arcadă.

— Îngrozitor! strigă el. Cum de-au aflat? Dar au aflat? Sau doar îşi închipuie...

Cineva îi dădu un răspuns.

— Nu pot să viu, zise omul cel robust; trebuie să mă îngrijesc de el. Strigaţi-le de la balcon.

Se auzi un răspuns neînţeles.

— Spuneţi-le că nu s-a trezit. Spuneţi-le orice! Vă las să spuneţi ce vreţi!

Se întoarse în grabă lîngă Graham.

— Trebuie să ţi se dea imediat haine, zise el. Nu poţi să rămîi aici... şi va fi imposibil să...

Se îndepărtă, în timp ce Graham striga în urma lui cîteva întrebări care rămaseră fără răspuns. După cîteva clipe se întoarse.

— Nu pot să-ţi explic ce se petrece. Este prea complicat. Ţi se vor da imediat haine. Da... imediat. Apoi te vom putea duce de aici. Vei afla în curînd care sînt grijile noastre.

— Dar ce strigă aceste glasuri...?

— Ceva despre Cel-care-doarme... Adică despre dumneata. Şi-au făcut o idee ciudată. Nu ştiu care. Nu ştiu nimic.

Se auzi, peste tumultul zgomotelor îndepărtate, un sunet ascuţit de clopot şi personajul se repezi către un mic grup de aparate din colţul încăperii. Ascultă o clipă, privind un glob de cristal, încuviinţă din cap şi spuse cîteva vorbe nedesluşite. Apoi se îndreptă spre peretele prin care dispăruseră cei doi oameni. Acesta se rulă din nou în sus, ca o perdea, şi omul rămase în aşteptare.

Graham îşi ridică un braţ şi se miră văzînd cîtă putere îi dăduse medicamentul. Îşi trecu un picior peste marginea saltelei, apoi pe celălalt. Capul nu i se mai învîrtea. Aproape că nu-i venea să creadă că se restabilise atît de repede. Şedea şi-şi pipăia picioarele.

Omul cu barba blondă intră din nou, venind din coridorul boltit, şi în acelaşi timp cuşca unui ascensor coborî lunecînd în faţa omului robust; din ascensor ieşi un om slab, cu barba căruntă, purtînd un costum strîmt, de culoare verde-închis, şi ducînd eu el un rulou.

— Croitorul, zise omul cel robust, prezentîndu-l cu un gest. Acest costum negru nu ţi se potriveşte de loc dumitale. Nici nu înţeleg cum de a ajuns aici. Dar voi afla. Voi afla. Poţi să lucrezi foarte repede? zise el, adresîndu-se croitorului.

Omul în verde se înclină şi, înaintînd, se aşeză pe pat, lîngă Graham. Gesturile sale erau liniştite, dar privirile îi erau pline de curiozitate.

— Veţi găsi moda schimbată, Sire, zise el. Se uită pe sub sprîncene la omul cel robust.

Desfăcu ruloul cu o mişcare rapidă, şi o mulţime de stofe strălucitoare i se răspîndiră pe genunchi.

— Dumneavoastră aţi trăit, Sire, într-o perioadă oarecum cilindrică... perioada victoriană. Cu tendinţă spre forma emisferică la pălării. Tot mereu linii curbe. Acum... el scoase un mic aparat de mărimea şi aspectul unui ceas, răsuci butonul şi arătă o făptură minusculă, îmbrăcată în alb, care, ca într-un chinetoscop, apăruse pe cadran, mergînd şi răsucindu-se în loc. Croitorul luă o bucată de satin alb-albăstrui.

— Cred că aşa trebuie să vă îmbrac, zise el.

Omul cel robust se apropie şi se opri lîngă Graham.

— Avem foarte puţin timp, zise el.

— Vă puteţi baza pe mine, zise croitorul. Maşina trebuie să-mi sosească imediat. Ce părere aveţi de aparatul acesta?

— Ce fel de aparat e? întrebă omul secolului al XIX-lea.

— Pe vremea dumneavoastră vi se arăta un desen care vă prezenta moda, zise croitorul, dar acesta este progresul nostru modern. Priviţi aici. Minuscula figură îşi repetă, pe cadran, mişcările, dar îmbrăcată în alt costum. Sau acum — şi cu un mic zgomot apăru o altă figură minusculă îmbră- cată într-o robă mai bogată. Croitorul avea miş- cări foarte iuţi şi privi de două ori spre ascensor, în timp ce manevra aparatul.

Ascensorul hurui din nou, şi-şi făcu apariţia un băiat anemic, tuns scurt, cu trăsături de tip chinezesc, îmbrăcat într-o stofă groasă de culoare albastru-deschis. Aducea cu el o maşină complicată, pe care o împinse pe rotiţe, fără zgomot, în odaie. Croitorul părăsi imediat micul chinetoscop, îl invită pe Graham să se aşeze în picioare în faţa maşinii; murmură apoi cîteva instrucţiuni băiatului cu părul tuns, care răspunse cu glas gutural şi cu cuvinte din care Graham nu reţinu nimic. Băiatul continuă un monolog de neînţeles, într-un colţ, iar croitorul trase în afară mai multe braţe articulate care se terminau cu mici discuri, împingîndu-le pînă cînd discurile se lipiră de trupul lui Graham, cîte unul pe fiecare omoplat, cîte unul la coate, unul la gît, şi aşa mai departe, încît pînă la urmă erau poate vreo patruzeci, lipite de tot trupul. În acelaşi timp, încă o persoană veni cu ascensorul în încăpere, în spatele

lui Graham. Croitorul puse în funcţiune un mecanism care producea mişcări ritmice şi un sunet slab în dispozitivele maşinii, apoi, o clipă după aceea, el desfăcu pîrghiile şi maşina se îndepărtă de Graham. Croitorul îi dădu din nou mantaua neagră, iar omul cu barba blondă îi întinse un păhărel cu un lichid răcoritor. Graham văzu, pe deasupra paharului, un tînăr cu faţa palidă care îl privea cu o fixitate ciudată.

Omul cel robust măsura în lung şi în lat odaia, cu paşi nerăbdători, apoi se întoarse şi se îndreptă prin arcadă către balcon, de unde continua să se audă zgomotul unei mulţimi îndepărtate, în izbuc-niri cadenţate. Băiatul cu părul tuns scurt îi în- tinse croitorului un sul de satin albăstrui şi amîn- doi începură să-l fixeze în mecanism într-un chip care amintea introducerea unui sul de hîrtie într-o maşină de tipărit din secolul al XIX-lea. Apoi împinseră întreaga maşină, pe rotiţele ei fără zgomot, în cealaltă parte a încăperii, unde un cablu îm- pletit ieşea graţios din perete. Făcură contactul şi maşina începu să funcţioneze cu putere.

— Ce se întîmplă acolo? întrebă Graham, ară- tînd cu paharul gol către cei care se îndeletniceau cu maşina şi încercînd să ignoreze privirea fixă a noului venit. Este oare... vreo forţă... care acţionează?

— Da, răspunse omul cu barba blondă.

— Cine este ***acela?*** El arătă spre arcada din spatele său.

Omul în purpuriu îşi mîngîie bărbia, ezită, şi răspunse cu glas scăzut:

— Este Howard, paznicul şef al dumneavoastră. Vedeţi, Sire, e cam greu să vă explic. Consiliul numeşte paznicul şi ajutoarele. Această sală a fost pînă acum, cu anumite restricţii, publică. Pentru satisfacerea curiozităţii oamenilor. Acum, am închis uşile pentru prima dată. Dar mai bine, dacă nu vă supăraţi, am să-l las pe el să vă explice.

— Ciudat! zise Graham. Paznic? Consiliu? Apoi, întorcîndu-se cu spatele spre noul sosit, întrebă în şoaptă: De ce mă priveşte ţintă omul acesta? E vreun mesmerist?

— Mesmerist? Este un capilotomist!

— Capilotomist!

— Da... unul din cei mai de seamă. Salariul său anual e de sixdoz lioni.

Toate cuvintele i se păreau absurde. Graham se opri, cu gîndurile tulburate, asupra ultimei fraze.

— Sixdoz lioni? întrebă el.

— Dumneavoastră nu aveaţi lioni? Presupun că nu. Aveaţi vechile lire sterline? Acum, unitatea noastră monetară este lionul.

— Dar ce este... cum ai spus dumneata... sixdoz?

— Da. Şase duzini, Sire. Desigur lucrurile, chiar şi aceste lucruri mărunte, s-au schimbat. Dumneavoastră aţi trăit în vremurile sistemului zecimal, sistemul arab... cu zeci şi cu micile sute şi mii. Acum noi avem unsprezece cifre. Avem cifre separate şi pentru zece şi pentru unsprezece, două cifre pen- tru o duzină, iar o duzină de duzine fac un gross, adică o sută mare, înţelegeţi, o duzină de groşi fac o dozandă, iar o

dozandă de dozande fac un miliard. E foarte simplu.

— Văd, zise Graham. Dar acest capi... ce-i cu el?

Omul cu barba blondă privi peste umăr.

— Iată hainele dumneavoastră! zise el. Graham se întoarse brusc şi-l văzu pe croitor alături lîngă el, zîmbind şi ţinînd pe braţ nişte haine evident noi. Băiatul cu părul scurt împingea cu un singur deget maşina complicată spre ascensorul cu care fusese adusă. Graham privea ţintă la costumul terminat.

— Nu cumva vrei să spui...

— Sînt gata, zise croitorul. Îi lăsă hainele jos, la picioare, se îndreptă spre patul pe care stătuse întins de curînd Graham, trase salteaua transparentă şi ridică oglinda în sus. În acest timp o sone- rie furioasă chemă pe omul cel robust spre colţul încăperii. Omul cu barba blondă se repezi spre el şi apoi plecă în grabă prin culoarul boltit.

Croitorul îl ajută pe Graham să-şi pună costu- mul purpuriu, compus din ciorapi, pantalon şi vestă laolaltă, în timp ce omul robust se întoarse din colţul încăperii în întîmpinarea omului cu barbă blondă care revenea de pe balcon. Începură să vorbească repede, cu glasul scăzut, iar atitudinea lor trăda clar neliniştea. Pe deasupra hainei pur- purii îmbrăcă un veşmînt complicat, dar graţios, de culoare alb-albăstruie şi Graham se văzu îm-brăcat după ultima modă; faţa îi rămăsese palidă, nebărbierită, cu barba ţepoasă, dar cel puţin el nu mai era gol, ci chiar elegant, într-un fel cu totul neobişnuit.

— Trebuie să mă bărbieresc, zise el, privindu-se în oglindă.

— Într-o clipă, zise Howard.

Tînărul care îl privise cu atîta insistenţă închise ochii, îi redeschise, şi, întinzînd înainte o mînă slabă, se apropie de Graham. Apoi se opri, făcînd un gest slab cu mîna, şi privi în jurul său.

— Un scaun, zise Howard nerăbdător, şi într-o clipă omul cu barba blondă aduse un scaun în spatele lui Graham. Şezi, te rog, zise Howard.

Graham ezită, şi în cealaltă mînă a omului cu privire fixă văzu strălucirea oţelului.

— Nu înţelegeţi, Sire? strigă omul cu barba blondă, cu o politeţe grăbită. El trebuie să vă tundă părul.

— O! exclamă Graham, lămurit. Dar dumneata l-ai numit...

— Un capilotomist, exact! Este unul din cei mai mari artişti din lume.

Imediat, Graham se aşeză. Omul cu barbă blondă dispăru. Capilotomistul se apropie, cu gesturi graţioase, examină urechile lui Graham şi îl măsură cu privirea, îi pipăi capul la spate şi s-ar fi aşezat din nou să-l privească dacă n-ar fi fost nerăbdarea vizibilă a lui Howard. Imediat, cu mişcări rapide şi o serie de instrumente mînuite cu îndemînare, îi rase lui Graham barba, îi aranjă mustaţa şi îi tunse şi aranjă părul. Toate acestea le făcu fără o vorbă, cu aerul inspirat al unui poet. De îndată ce termină, Graham primi o pereche de pantofi.

Brusc, o voce puternică — părea că vine dintr-un mecanism aşezat din colţul odăii — strigă: „Acum... acum! Poporul ştie totul, tot oraşul ştie. Lucrul a fost

oprit. Lucrul a fost oprit. Nu mai aşteptaţi, veniţi chiar acum!”

Aceste strigăte îl tulburară teribil pe Howard. Judecîndu-l după gesturi, lui Graham i se păru că ezită între două direcţii. Deodată, se îndreptă spre colţul unde era instalat aparatul, lîngă micul glob de cristal. În acest timp tumultul care se auzea dinspre arcadă şi care continuase tot timpul se ridică într-un sunet puternic, mugi ca o furtună şi scăzu din nou, ca şi cum s-ar fi îndepărtat uşor. Acest zgomot îl atrăgea pe Graham ca o chemare

irezistibilă. Privi spre omul cel robust, apoi îşi ascultă impulsul interior. Ajunse din doi paşi pe scări, apoi pe culoar, şi după douăzeci de paşi ieşise afară, pe balconul în care îi văzuse pe cei trei oameni.

Capitolul V

DRUMURILE MIŞCĂTOARE

Ajunse la balustrada balconului şi privi în sus. La apariţia lui se auziră exclamaţii de surpriză şi agitaţia unei mulţimi aflate în lungul spaţiu de dedesubt.

Atenţia îi fu izbită de liniile unei arhitecturi impunătoare. Locul pe care-l privea era naosul unei clădiri gigantice, întinzîndu-se, în largi linii curbe, către toate direcţiile. Deasupra, se înălţau arcade puternice, întîlnindu-se undeva, sus, unde închideau spaţiul imens, ca un cer acoperit cu nişte ferestre dintr-un material transparent. Globuri uriaşe cu o lumină albă şi rece făceau să pălească razele de soare care se mai strecurau prin reţeaua de grinzi şi de cabluri. Ici şi colo atîrna deasupra abisului cîte un pod suspendat, cu trecători de mărimea unor puncte: văzduhul era întretăiat de o reţea de cabluri subţiri. Graham zări, privind în sus, vîrful unui edificiu; faţada spre care privea era cenu- şie, întunecată, întretăiată de arcade mari, de deschideri circulare, de balcoane, de turnuri, de mi-riade de ferestre uriaşe şi nenumărate forme arhitecturale încîlcite.

Pe ziduri se aflau inscripţii orizontale şi oblice, cu litere necunoscute. Din loc în loc, pornind de pe acoperişuri, erau fixate ca- bluri groase, care se îndreptau, în linii curbe, spre deschiderile circulare din cealaltă parte a spaţiului, şi, chiar în timp ce Graham observa toate acestea,

îi atrase atenţia făptura îndepărtată şi slabă a unui om îmbrăcat în albastru-deschis. Şedea foarte sus, lîngă capătul cel mai înalt al uneia din aceste ghirlande de cabluri, aplecat înainte, pe un mic ieşind al zidului şi manevra nişte corzi aproape invizi- bile, care se desprindeau din celelalte. Deodată, cu o smucitură care-i tăie respiraţia lui Graham, acest om se repezi în josul curbei şi dispăru printr-o deschidere circulară, de cealaltă parte a drumului. Imediat ce ieşise pe balcon, Graham privise în sus şi atenţia îi fusese mai întîi atrasă de lucrurile pe care le zărise deasupra şi în faţa lui, fără să mai vadă altceva. Apoi, deodată, descoperi strada! Nu era de loc o stradă în sensul cunoscut de Graham, căci în secolul al nouăsprezecelea străzile şi drumurile nu erau decît nişte căi bătătorite de pămînt nemişcat, pe care se înghesuiau, printre trotuare înguste, şuvoaie de vehicule. Dar strada pe care o vedea acum era largă de trei sute de picioare şi se mişca; se mişca toată strada, în afară de mijloc, partea cea mai de jos. Pentru o clipă, mişcarea îl ului. Apoi înţelese.

Trecînd pe sub balcon, această şosea extraordinară mergea iute înspre partea dreaptă a lui Graham, ca un şuvoi nesfîrşit, cu viteza unui tren expres din secolul al nouăsprezecelea. Era un fel de platformă continuă, formată din plăci înguste, transversale, cu spaţii înguste între ele, care îi permi- teau să urmeze curbele străzii. Pe platformă erau instalate bănci, şi ici-colo mici chioşcuri, dar tre-ceau atît de repede, încît Graham nu reuşi să vadă ce adăposteau. Din

platforma cea mai apropiată şi cea mai rapidă coborau spre centrul spaţiului o serie de alte platforme. Toate se mişcau înspre drepta, fiecare evident mai încet decît cea de deasupra ei, cu o diferenţă de viteză destul de mică, încît să permită călătorilor să sară de pe o plat- formă pe cea vecină, şi astfel să se îndrepte de la cea mai rapidă către cea din mijloc, care era imo-bilă. Dincolo de acest drum central se aflau alte asemenea platforme continui, alergînd, cu viteze diferite, spre stînga lui Graham

Aşezaţi în grupuri mari, pe cele două platforme mai largi şi mai rapide, trecînd de pe una pe cealaltă, sau coborînd spre spaţiul central, se aflau nenumăraţi oameni, de o diversitate uimitoare.

— Nu trebuie să stai aici, strigă deodată Howard, chiar lîngă el. Trebuie să pleci imediat de aici.

Graham nu răspunse. Auzea fără să înţeleagă. Platformele circulau cu zgomot şi oamenii strigau. Desluşi nişte femei şi fete cu părul fluturînd, îmbrăcate elegant, cu panglici care se încrucişau peste sîni. Erau primele fiinţe pe care le vedea lămurit în tot acel haos. Apoi, observă că nota dominantă a caleidoscopului de costume era albastrul-deschis pe care îl purta şi ajutorul croitorului. Auzi clar strigăte de „Cel-care-doarme! Ce s-a întîmplat cu Cel-care-doarme?” şi i se păru că pe platformele mişcătoare din faţa lui se îngrămădea o mulţime din ce în ce mai mare de oameni, cu figuri palide. Observă mîini întinse, arătînd înspre el. Spaţiul central imobil al uriaşei arcade din faţa balconu- lui era înţesat cu

oameni îmbrăcaţi în albastru- deschis. Se iscă un fel de îmbulzeală. Se părea că oamenii sînt împinşi din amîndouă părţile pe platformele mişcătoare şi îndepărtaţi împotriva voinţei lor. De îndată ce se găseau la o oarecare distanţă de centrul îmbulzelii, se întorceau în grabă spre locul de unde plecaseră.

— Este Cel-care-doarme! Este într-adevăr Cel- care-doarme! strigau oamenii. Nu este Cel-care- doarme, strigau alţii. Vedea din ce în ce mai multe figuri întorcîndu-se spre el. Din cînd în cînd, de-a lungul acestei suprafeţe centrale, Graham observa nişte deschizături, ca nişte puţuri, probabil capetele scărilor pe care coborau şi urcau oamenii. Agitaţia părea să fie centralizată în jurul uneia din aceste deschizături, care se afla foarte aproape de bal- con. Oamenii coborau de pe platformele mişcătoare

spre această deschizătură, sărind cu îndemînare de pe o platformă pe alta. Cei îngrămădiţi pe platformele superioare păreau să-şi împartă atenţia între acest punct şi balcon. Un grup de mici făp- turi, îmbrăcate într-o uniformă de un roşu strălu-citor, acţionînd laolaltă, metodic, păreau hotărîte să oprească accesul spre scară. În jurul lor se strîn-gea repede o mare mulţime. Roşul strălucitor al uniformelor contrasta violent cu albastrul-deschis pe care-l purtau adversarii, căci, fără îndoială, era vorba de o luptă.

În timp ce privea toate acestea, Howard îi striga ceva la ureche, scuturîndu-l de braţ. Apoi, deodată, Howard plecă şi Graham rămase singur.

Strigătele de „Cel-care-doarme!” creşteau în intensitate, şi oamenii de pe platforma cea mai apropiată şedeau în picioare. Platforma cea mai rapidă din dreapta lui era goală, iar cea mai îndepărtată, din partea cealaltă a spaţiului, venea înţesată de oameni şi se golea în faţa balconului. O mulţime imensă se strînsese cu o iuţeală de necrezut în spaţiul central; mulţimea fremăta şi strigătele, la început intermitente, deveniră un vacarm puternic şi neîncetat: „Cel-care-doarme!” „Cel-care- doarme!” Şi urlete, şi ovaţii, haine care fluturau, şi strigăte de „Opriţi drumurile!” Oamenii mai strigau şi un nume, străin pentru Graham. Părea a fi „Ostrog”. Platformele cu viteză redusă se umplură în curînd de o mulţime agitată care alerga împotriva mişcării, ca şi cum ar fi vrut să rămînă în faţa lui.

„Opriţi drumurile”, strigau ei. Unii mai ageri alergau iute din centru spre drumul cel mai rapid de lîngă el, treceau în viteză pe lîngă Graham, strigînd vorbe ciudate, de neînţeles, şi apoi se întorceau pieziş spre drumul din centru. Auzea clar o singură frază: „Este într-adevăr Cel-care-doarme! Este într-adevăr Cel-care-doarme!”

Graham rămase cîtva timp fără să facă vreo mişcare. Apoi îşi dădu seama limpede că toată mani-

festaţia îl privea pe el. Încîntat de această popularitate uimitoare, se înclină, şi căutînd un gest cît mai cuprinzător, făcu un semn cu mîna. Rămase uimit de agitaţia violentă pe care o stîrni gestul lui. Tumultul din jurul scării coborîtoare deveni un vacarm teribil. Văzu balcoanele înţesate de lume, oameni care alunecau de-a lungul cablurilor, oa-meni aşezaţi într-un fel de trapeze, repezindu-se de-a curmezişul spaţiului. Auzi voci în spatele lui şi cîţiva inşi coborînd scările prin culoarul boltit; paznicul Howard se întorsese şi îl strîngea tare de braţ, strigîndu-i în urechi ceva nedesluşit.

Se întoarse şi văzu faţa albă a lui Howard.

— Vino îndărăt, auzi el. Vor opri toate drumurile. Întregul oraş va fi întors pe dos.

De-a lungul culoarului cu stîlpi albaştri din spatele lui Howard venea în grabă un grup de oameni, printre care omul cu părul roşu, cel cu barba blondă, un om înalt îmbrăcat în roşu-aprins şi o mulţime de alţi oameni îmbrăcaţi în roşu, purtînd bastoane şi exprimînd cu toţii o mare ne- linişte.

— Luaţi-l de aici, strigă Howard.

— Dar de ce? zise Graham. Nu înţeleg...

— Trebuie să pleci de aici! zise cu glas hotărît omul în roşu. Faţa şi ochii arătau aceeaşi hotărîre. Graham îşi plimbă privirile asupra tuturor, şi deodată fu conştient de cea mai neplăcută senzaţie din viaţă — constrîngerea. Cineva îl apucă de braţ... Era tîrît. Tumultul devenise, parcă, de două ori mai mare,

ca şi cum jumătate din strigătele care veneau dinspre acea stradă uimitoare ar fi năvălit în coridoarele marii clădiri din spatele lui. Uluit, zăpăcit, simţind o dorinţă neputincioasă de a opune rezistenţă, Graham fu pe jumătate condus, pe jumătate îmbrîncit de-a lungul culoarului cu stîlpi al-baştri şi se trezi deodată numai cu Howard, într-un ascensor care luneca în sus cu iuţeală.

Capitolul VI

SALA LUI ATLAS

Din clipa cînd croitorul făcuse o plecăciune, luîn- du-şi rămas bun, pînă în clipa cînd Graham se trezi în ascensor, trecuseră numai cinci minute. Dar ceaţa imensului interval de somn încă mai atîrna deasupra lui, parcă strania senzaţie a primelor clipe cînd se trezise viu în această epocă îndepărtată umplea totul cu uimire, cu o impresie de iraţional — ceva din- tr-un vis real. Era pe jumătate desprins, ca un spectator uimit, şi totuşi pe jumătate integrat în această viaţă. Ceea ce văzuse, şi mai ales ultimul tumult al mulţimii, privit din cadrul balconului, avea ceva spectaculos, ca văzut din loja unui teatru.

— Nu înţeleg, zise el. Ce înseamnă această agitaţie? Mintea mi se învîrteşte. De ce strigau? Care este primejdia?

— Avem şi noi necazurile noastre, răspunse Howard. Ochii lui ocoleau privirile întrebătoare ale lui Graham. Vremurile sînt tulburi. Şi, de fapt, apariţia dumitale, faptul că te-ai trezit chiar în acest moment au un fel de legătură...

Vorbea întretăiat, ca un om nesigur pe respiraţia lui. Se opri brusc.

— Nu înţeleg, zise Graham.

— Mai tîrziu va fi mai limpede, zise Howard.

Privi neliniştit în sus, ca şi cum socotea că ascensorul merge prea încet.

— Voi înţelege mai bine, fără îndoială, atunci cînd voi vedea ce se petrece împrejur, zise Graham nedumerit. Va fi... cred că va fi uimitor. Deocam-dată totul e atît de ciudat! Totul pare posibil. Totul. Chiar şi în amănunte. Numărătoarea voastră, după cîte am înţeles, este cu totul alta.

Ascensorul se opri şi ei trecură într-un coridor îngust, dar foarte lung, între nişte pereţi înalţi, de-a lungul cărora se afla un număr extraordinar de tuburi şi de cabluri groase.

— Imensă construcţie! zise Graham. Totul e o singură clădire? Ce este aici?

— Este una dintre clădirile oraşului, pentru diferite servicii publice. Iluminat, şi aşa mai departe.

— Era o tulburare socială... acolo... pe strada cea mare? Cum sînteţi guvernaţi? Mai aveţi poliţie?

— Mai multe, zise Howard.

— Mai multe?

— Cam patrusprezece.

— Nu înţeleg.

— Se prea poate. Ordinea noastră socială s-ar putea să ţi se pară foarte complexă. Ca să-ţi spun adevărul, nici eu n-o înţeleg prea bine. Nimeni n-o înţelege. Dumneata vei reuşi poate... în curînd. Trebuie să mergem la Consiliu.

Atenţia lui Graham era împărţită intre nevoia imperioasă de a pune întrebări şi oamenii întîlniţi pe coridoarele şi prin sălile pe care le traversau. Mintea lui era concentrată cînd asupra lui Howard şi a răspunsurilor lui ezitante, cînd, pierzînd firul gîndurilor, se fixa asupra vreunei impresii vii şi neaşteptate. De-a lungul coridoarelor, şi prin săli, jumătate dintre

oamenii întîlniti erau îmbrăcaţi în uniforme roşii. Cei în stofă de culoare albastru deschis, atît de numeroşi pe platformele mişcătoare, nu se mai vedeau. Acum, în timp ce treceau, toţi îi priveau şi îi salutau, pe el şi pe Howard.

Intrară într-un coridor lung, unde se aflau nişte fete, aşezate în bănci scunde, ca într-o clasă. Nu se vedea, însă, nici un profesor, ci numai un aparat ciudat din care i se păru că aude o voce. Fetele se uitară la el şi la însoţitorul lui, cu curiozitate şi uimire. Dar, înainte de a-şi putea face o idee clară asupra acestei adunări, Howard îl îndemnă să meargă mai departe. Se gîndi că îl cunoşteau pe Howard, dar nu şi pe el, şi poate că se întrebau cine ar putea fi. Se părea că Howard este o per- soană importantă. Şi totuşi nu era decît paznicul lui Graham! Ciudat...

Străbătură un coridor slab luminat, în care era suspendat un trotuar, astfel încît el nu văzu decît picioarele şi gleznele oamenilor care umblau încoace şi încolo, atît şi nimic mai mult. Apoi, contururile vagi ale unor galerii şi ale unor trecători rari şi uimiţi, care se întorceau să privească după ei doi şi după garda lor îmbrăcată în roşu.

Efectul înviorător al medicamentelor pe care le băuse era temporar. Mersul excesiv de grăbit îl obosi repede. Îl rugă pe Howard să încetinească pasul. Imediat, se trezi într-un ascensor, cu o fe- reastră care da spre spaţiul mare al străzii, dar cum geamul era închis, şi ei se aflau la o înălţime prea mare, nu izbuti să zărească platformele de dedesubt. Se

vedeau doar oameni, circulînd în amîndouă sensurile de-a lungul cablurilor şi pe nişte poduri ciudate şi cu aspect fragil.

Apoi traversară strada, la o mare înălţime, cu ajutorul unui pod îngust acoperit cu sticlă, atît de transparentă încît îi dădea ameţeli. Podeaua era de asemenea din sticlă. Din amintirile sale despre faleza dintre New Quay şi, Boscastle, atît de îndepărtate în timp, şi totuşi atît de recente în experienţa lui, socoti că trebuie să se afle aproape la patru sute de picioare deasupra străzilor mişcătoare. Se opri, privi printre picioare la furnicarul mulţimilor de oameni minusculi, turtiţi, în albastru şi roşu, care se luptau şi încă mai arătau către micul balcon în care apăruse el cu cîteva minute în urmă, rămas acum jos, departe, ca un mic balcon de jucărie. O ceaţă uşoară şi strălucirea globurilor puternice de lumină acopereau totul. Un om, instalat într-un leagăn mic, deschis, ţîşni pe lîngă el dinspre un punct şi mai înalt decît micul pod îngust, şi coborî iute de-a lungul unui cablu, ca şi cînd ar fi căzut. Graham se opri fără să vrea, pentru a privi acest pasager ciudat, repede dispărut într-o mare deschizătură circulară de dedesubt, şi apoi îşi întoarse din nou ochii spre tumultul luptei.

De-a lungul uneia din platformele cele mai rapide năvălise o mulţime compactă de uniforme roşii, care, pe măsură ce se apropia de balcon, se destrăma în fragmente şi se revărsa în jos, spre platformele cu viteză mai mică, către mulţimea care se agita în zona centrală. Oamenii în roşu păreau să fie înarmaţi cu

beţe sau bastoane. Se părea că lovesc şi îmbrîncesc. Un strigăt puternic, ţipete de mînie, vaiete, izbucniră, ajungînd pînă la Graham, care privea slăbit şi sleit.

— Înainte, strigă Howard, împingîndu-l cu mîna.

Un om coborî cu repeziciune de-a lungul unui cablu. Graham privi îndată în sus, să descopere locul de unde venea, şi văzu, prin acoperişul de sticlă şi prin reţeaua de cabluri şi traverse, nişte forme nedesluşite care se succedau ritmic, ca ari- pile unei mori de vînt, lăsînd printre ele licăririle unui cer îndepărtat şi palid. Howard îl trăsese înainte, de-a lungul podului, şi acum se afla într-un mic coridor îngust, împodobit cu desene geome-trice.

— Vreau să văd mai mult, zise Graham, îm- potrivindu-se.

— Nu, nu, strigă Howard, continuînd să-l ţină de braţ. Pe aici. Trebuie să mergi pe aici. Oamenii îmbrăcaţi în roşu care îi urmau păreau gata să-i întărească ordinele.

În josul coridorului se iviră cîţiva negri într-o uniformă curioasă, ca nişte viespi, în negru şi galben. Unul dintre ei se grăbi să ridice un oblon care aluneca în sus — lui Graham i se păru o uşă — şi îl conduse pe acolo. Graham nimeri într-o galerie care domina capătul unei încăperi mari. Însoţitorul în negru şi galben străbătu camera, ridică un al doilea oblon şi se opri, aşteptîndu-i.

Interiorul avea înfăţişarea unei anticamere. Graham văzu un grup de oameni în mijlocul încăperii, iar în partea cealaltă, la capătul unui şir de trepte, o uşă mare şi impunătoare acoperită cu

perdele grele, dar care lăsau să se vadă dincolo de ea o sală şi mai încăpătoare. Oameni albi îmbrăcaţi în

roşu şi negrii îmbrăcaţi în negru şi galben şedeau nemişcaţi în jurul acestui portal.

În timp ce traversau galeria, prinse de dedesubt o şoaptă: „Cel-care-doarme!” şi observă cum toate capetele se întorceau după ei, în timp ce se auzea un murmur prelung. Intrară într-un alt coridor mic, deschis în peretele acestei anticamere şi ajunseră pe o galerie metalică, mărginită cu o balustradă de fier care trecea de jur împrejurul vastei săli pe care o văzuse printre perdele. Pătrunse în această sală prin colţ, astfel încît văzu din prima clipă proporţiile ei uriaşe. Negrul în uniformă de viespe se apropie de el, ca un servitor bine stilat, şi închise oblonul din spatele lui.

În comparaţie cu oricare dintre sălile pe care le văzuse Graham pînă atunci, aceasta părea împodobită cu o extremă bogăţie. Pe un piedestal din capătul cel mai îndepărtat, şi luminată mai viu decît oricare alt obiect, se înălţa o statuie albă şi gigantică, un Atlas puternic şi viguros, ţinînd pe umerii lui îndoiţi globul pămîntesc. Colosul părea atît de răbdător, dureros de real, alb şi simplu, încît reţinu din prima clipă atenţia lui Graham. În afară de statuie şi de o estradă aşezată în centru, podeaua întinsă a sălii era goală şi strălucitoare. Estrada era minusculă, în imensitatea sălii. Ar fi părut o simplă placă de metal, dacă n-ar fi fost un grup de şapte oameni care şedeau acolo, în jurul unei mese, şi care dădeau o idee despre proporţiile sălii. Toţi erau îmbrăcaţi în robe albe şi păreau să se fi ridicat chiar în acel moment de pe scaune, privindu-l stăruitor pe

Graham. La capătul mesei străluceau nişte aparate mecanice.

Howard îl conduse de-a lungul galeriei, pînă cînd se aflară în faţa uriaşei statui simbolizînd Efortul. Atunci se opri. Cei doi oameni în roşu, care-i urmaseră prin galerie, veniră şi se aşezară de o parte şi de cealaltă a lui Graham

— Trebuie să rămîi aici, murmură Howard, cîteva clipe, şi, fără să aştepte răspuns, porni în grabă de-a lungul galeriei.

— Dar de ce...? începu Graham.

Făcu o mişcare ca să-l urmeze pe Howard, dar în faţa lui se aşeză unul dintre oamenii în roşu.

— Trebuie să aşteptaţi aici, Sire, zise omul în roşu.

— De ce?

— Ordine, Sire.

— Ale cui?

— Ordinele pe care le-am primit, Sire.

Pe faţa lui Graham se citea exasperarea.

— Unde ne aflăm? întrebă el. Cine sînt aceşti oameni?

— Sînt Domnii din Consiliu. Sire.

— Ce Consiliu?

— ***Consiliul.***

— Oh, zise Graham şi, după o încercare tot atît de nereuşită cu celălalt om, se duse pînă la balustradă şi privi în depărtare la oamenii îmbrăcaţi în alb, care şedeau în picioare, privindu-l şi şoptind între ei.

Consiliul? Acum erau opt, cu toate că nu observase cum apăruse noul sosit. Ei nu făcură nici un gest de salut; şedeau şi îl priveau aşa cum, în secolul al nouăsprezecelea, un grup de oameni ar fi stat pe stradă, privind un balon îndepărtat care ar fi apărut deodată la orizont. Ce consiliu era adunat aici, ce reprezenta acest mic grup de oameni, izolaţi de orice ureche indiscretă în acest spaţiu impresionant, sub grăitorul simbol al unui Atlas alb? Şi de ce trebuia să fie adus el în faţa lor, şi să fie privit atît de ciudat, şi să se vorbească despre el, fără să poată auzi nimic? Howard apăru de dedesubt, înaintînd repede, de-a curmezişul podelii lustruite, către

Consiliu. Cînd ajunse aproape, se înclină şi execută nişte mişcări ciudate, părînd a face parte dintr-un ceremonial. Apoi urcă treptele estradei şi se opri lîngă aparatul din capătul mesei.

Graham urmărea această conversaţie din care nu putea auzi nimic. Din cînd în cînd, unul dintre oa-

menii îmbrăcaţi în alb privea către el. Graham îşi încordă în zadar auzul. Doi membri ai Consiliului gesticulau cu însufleţire. Graham îşi întoarse pri-virea către feţele pasive ale gardienilor în roşu... Cînd privi din nou spre Consiliu, Howard întindea mîinile şi dădea din cap, ca un om care protestează. Fu întrerupt, se pare, de unul dintre oamenii în robă albă, care bătea cu pumnul în masă.

Conversaţia continuă vreme îndelungată, după părerea lui Graham. El îşi ridică ochii către uriaşul calm, la picioarele căruia se afla Consiliul. După aceea îşi plimbă privirile de-a lungul pereţilor. Erau împodobiţi cu panouri lungi şi pictate, de tip aproape japonez, multe din ele foarte frumoase. Panourile erau grupate într-o ramă mare de metal, de culoare închisă, care se pierdea printre cariatidele metalice ale galeriilor, şi în liniile mari structurale ale interiorului. Graţia aeriană a panourilor scotea în evidenţă vînjosul Atlas alb care îşi înălţa efortul în centrul întregii compoziţii. Graham privi din nou spre Consiliu, tocmai cînd Howard cobora treptele. Cînd se apropie destul de mult ca să-i poată distinge trăsăturile, Graham văzu că obrajii îi erau roşii. Era încă tulburat, cînd apăru, după o clipă, la capătul galeriei.

— Pe aici, zise el scurt, şi se îndreptară în tăcere către o mică uşă care se deschise la apropierea lor. Cei doi oameni în roşu se opriră de o parte şi de alta a uşii. Intrară amîndoi, iar Graham, privind îndărăt, văzu membrii Consiliului îmbrăcaţi în robe albe, continuînd să stea în grup strîns şi să pri- vească spre el.

Apoi uşa se închise cu zgomot îndărătul lor şi, pentru prima oară de cînd se trezise, auzi liniştea. Chiar şi podeaua era mută sub paşii săi.

Howard deschise o altă uşă şi intrară în prima din cele două camere alăturate, mobilate în alb şi verde.

— Ce fel de Consiliu este acesta? întrebă Graham. Ce discută ei? Ce au cu mine?

Howard închise cu grijă uşa, oftă adînc, şi mormăi ceva, cu jumătate glas. Străbătu de-a curmezişul camera şi se întoarse.

— Uh — zise el, ca un om uşurat.

Graham îl privea.

— Trebuie să înţelegi, începu Howard pe neaşteptate, ocolind privirea lui Graham, că ordinea noastră socială este extrem de complexă. O explicaţie dată numai pe jumătate, o simplă lămurire defectuoasă ţi-ar crea o impresie falsă. De fapt, este vorba, în parte, de dobînda compusă... despre mica dumitale avere, şi averea pe care ţi-a lăsat-o vărul dumitale Warming... şi alte cîteva venituri... S-au mărit considerabil. Şi din alte privinţe, pe care ar fi greu să le înţelegi, dumneata ai devenit o persoană de o importanţă.... de o importanţă foarte mare... care interesează întreaga lume.

El se opri.

— Da? zise Graham.

— Se petrec tulburări sociale.

— Da?

— Lucrurile au ajuns pînă acolo încît, de fapt, este mai bine să vă închidem aici.

— Să mă ţineţi prizonier! exclamă Graham.

— Ei bine… să-ţi cerem să stai închis aici.

Graham se întoarse spre el.

— Foarte ciudat!

— Nu ţi se va face nici un rău.

— Nici un rău!

— Dar trebuie să fii ţinut aici…

— Pînă cînd am să aflu care e situaţia mea, presupun.

— Exact.

— Foarte bine. Începe. De ce ***nici un rău?***

— Nu acum.

— De ce nu?

— Este o poveste prea lungă, Sire.

— Cu atît mai mult. Trebuie, deci, să începem imediat. Ai spus că sînt o persoană importantă. Ce

înseamnă strigătele pe care le-am auzit? De ce se agita mulţimea aceea şi striga că letargia mea s-a terminat, şi cine sînt oamenii în alb din sala Consiliului?

— Totul la timpul său, Sire, zise Howard. Nu se poate aşa, deodată. Trăim vremuri cînd nimeni nu are mintea limpede. Trezirea dumitale... Nu se aştepta nimeni să te trezeşti. Consiliul deliberează.

— Ce fel de Consiliu?

— Consiliul pe care l-ai văzut.

Graham făcu un gest de nerăbdare.

— Nu-i drept, zise el. Ar trebui să mi se spună ce se întîmplă.

— Trebuie să aştepţi. Trebuie într-adevăr să aştepţi.

Graham se aşeză brusc.

— Presupun că, întrucît am aşteptat atît de mult ca să-mi reiau viaţa, zise el, trebuie să mai aştept puţin.

— E mai bine aşa, zise Howard. Da, e mult mai bine aşa. Acum, trebuie să te las singur. Pentru cîtva timp. Trebuie să iau parte la discuţiile Consiliului... Îmi pare rău.

Se îndreptă spre uşa fără zgomot, se opri o clipă, şi apoi dispăru.

Graham se duse la uşă, o încercă, o găsi bine încuiată, într-un fel pe care el nu îl înţelegea, se întoarse, se plimbă nervos prin odaie, făcîndu-i înconjurul, şi se aşeză jos. Rămase astfel cîtva timp, cu braţele încrucişate, cu sprîncenele încruntate, muşcîndu-şi unghiile şi încercînd să pună cap la cap impresiile fugare din prima oră a deşteptării la viaţă: vastele spaţii populate de mecanisme, ne- sfîrşita serie de încăperi

şi culoare, crîncena luptă care mugea şi clocotea pe acele străzi ciudate, micul grup de oameni antipatici, îndepărtaţi, de sub uriaşul Atlas, purtarea misterioasă a lui Howard... Îi încolţise în minte ideea unei moşteniri uriaşe, o moştenire uriaşă folosită greşit, care-i conferea o

importanţă şi o putere fără precedent. Ce era de făcut? Iar tăcerea acestei camere izolate îi vorbea destul de clar despre captivitatea lui.

În mintea lui Graham îşi făcu loc convingerea irezistibilă că întreaga serie de impresii apăsătoare nu era decît un vis. Încercă să închidă ochii, şi reuşi, dar această veche şi cunoscută metodă nu-i folosi la nimic.

Se porni, apoi, să pipăie şi să examineze tot mobilierul neobişnuit ale celor două mici încăperi în care se afla.

Se văzu în cadrul unei oglinzi lungi şi ovale şi se opri uimit. Purta un costum graţios, în purpuriu şi alb-albăstrui, o mică barbă căruntă şi ascuţită, iar părul, al cărui negru era acum presărat de şuviţe cenuşii, era potrivit pe frunte într-un fel neobişnuit, dar care îi venea bine. Părea un bărbat cam de patruzeci şi cinci de ani. În primul mo- ment, nu-şi dădu seama că omul din oglindă era chiar el.

Cînd se recunoscu, izbucni în rîs.

— Să-i fac o vizită lui Warming în ţinuta asta! exclamă el, şi să-l oblig să mă invite să iau masa cu el, în oraş!

Apoi încercă să-şi imagineze ce s-ar întîmpla dacă s-ar întîlni cu vreuna dintre puţinele cunoş- tinţe pe care le avusese în tinereţe şi, în mijlocul acestui amuzament, îşi dădu seama că toţi cei cu care ar fi putut glumi muriseră cu mulţi ani în urmă. Gîndul îl izbi brusc şi tăios. Se opri, iar expresia feţei sale se schimbă într-o palidă consternare.

Îi reveni în minte amintirea tumultului da pe platformele mişcătoare şi a imensei faţade din strada aceea uimitoare.

Mulţimile care strigau reapărură limpede şi viu, ca şi acei îndepărtaţi, neauziţi, ostili membri ai Consiliului, îmbrăcaţi în alb. Se simţi o fiinţă mică, foarte mică, lipsită de puteri, demnă de compătimire. Şi în jurul său era o lume... ***ciudată.***

Capitolul VII

ÎN CAMERELE TĂCUTE

După un timp, Graham începu să examineze din nou încăperile. În ciuda oboselii, curiozitatea îl împingea să umble. Camera din fund era înaltă, iar tavanul în formă de cupolă avea o deschidere alungită în centru, terminată cu un fel de pîlnie în care se mişca roata unui mare ventilator, aspirînd în sus aerul. Zumzetul slab al acestei mişcări era singurul sunet care se auzea în liniştea încăperilor. Printre aripile ventilatorului, trecînd una după alta, Graham putu să vadă un petic de cer. Rămase surprins cînd văzu o stea.

Aceasta îl făcu să-şi îndrepte atenţia asupra luminii strălucitoare care scălda cele două odăi, iz- vorînd dintr-o sumedenie de lămpi cu lumină foarte slabă, aşezate în jurul cornişelor. Nu existau ferestre. Şi îşi aduse aminte că nu observase nici un fel de fereastră în vastele camere şi nici pe culoarele pe care le traversase alături de Howard. Dispăruseră ferestrele? Văzuse, într-adevăr, ferestre pe faţada clădirilor, spre stradă, dar foloseau oare pentru luminat? Sau întregul oraş era luminat fără întrerupere, zi şi noapte, astfel încît nici nu mai exista noapte?

Se gîndi şi la altceva. În nici o cameră nu exista sobă. Se afla oare în anotimpul călduros, şi aceste apartamente erau folosite numai vara, sau întreg oraşul era încălzit şi răcorit în mod uniform?

Punîndu-şi aceste întrebări, începu să examineze materialul neted al pereţilor, patul construit cu simplitate, ingenioasele dispozitive prin care tot serviciul de întreţinere al dormitorului era în mod practic înlăturat. Întîlnea, pretutindeni, o curioasă lipsă de ornamentaţie, o graţie simplă a formelor şi a culorilor, pe care o găsea foarte plăcută ochilor. Existau cîteva scaune, extrem de confortabile, o masă uşoară, care se putea mişca fără zgomot, pe rotile, iar pe masă erau cîteva sticle pline, pahare, şi două farfurii în care se afla o substanţă transparentă, ca jeleul. Observă că nu existau nicăieri nici cărţi, nici ziare, nici ustensile de scris.

— Lumea s-a schimbat într-adevăr, zise el.

Un întreg perete al celeilalte camere era acope- rit cu rînduri lungi de cilindri dubli, de-o apa- renţă ciudată, cu inscripţii în litere verzi, pe un fond alb, culori care se armonizau cu tot sistemul decorativ al camerei; din mijlocul peretelui ieşea în afară un mic aparat, cam de un metru pătrat, care avea o suprafaţă netedă spre interiorul camerei. În faţa aparatului se afla un scaun. Graham se gîndi că, de fapt, aceşti cilindri ar putea să fie un fel de cărţi, sau nişte dispozitive moderne care înlocuiau cărţile, deşi la prima vedere nu păreau să aibă această întrebuinţare.

Inscripţiile de pe cilindri îl nedumereau. Mai întîi, crezu că sînt în limba rusă. Apoi observă că unele cuvinte îi sugerau termeni englezeşti scîlciţi.

Omu karea vrut săfie rege

îl făcea să creadă că este vorba de „Omul care a vrut să fie rege.”

— Scriere fonetică! zise el. Îşi aminti că odinioară citise o povestire cu titlul „Omul care a vrut să fie rege”, apoi îi apăru cu claritate în minte povestirea, una dintre cele mai bune din lume. Dar ceea ce avea acum în faţă nu era o carte, în sensul pe care-l cunoştea el. Descifră titlurile celor doi cilindri de alături. Nu mai auzise niciodată nici de „Inima întunericului”, şi nici de „Madona viitorului”; dacă erau într-adevăr povestiri, aparţineau unor autori de după perioada victoriană.

Graham rămase cîtva timp nedumerit în faţa acestui cilindru ciudat şi apoi îl puse la loc. Apoi se întoarse către aparatul pătrat şi-l examină. Deschise un fel de capac şi găsi înăuntru unul din acei cilindri dubli, avînd la partea superioară un mic buton, ca la o sonerie electrică. Apăsă pe buton şi se auzi un ţăcănit rapid care încetă imediat. Ră-sunară glasuri şi muzică şi pe partea lucioasă a aparatului apăru un joc de culori... Înţelegînd ce s-a întîmplat, Graham se dădu înapoi, ca să privească.

Pe suprafaţa dreaptă a aparatului apăruse acum un mic desen, foarte viu colorat, reprezentind nişte făpturi minuscule care se mişcau. Nu numai că se mişcau, dar şedeau şi de vorbă, cu nişte glasuri subţiri, limpezi. Era asemeni unei imagini reale privită printr-un binoclu de teatru, iar sunetele se auzeau ca printr-un tub lung. Interesul îi fu imediat atras de tabloul înfăţişat, care prezenta un om mergînd în sus şi în jos şi vociferînd supărat către o femeie

frumoasă, dar arogantă. Erau amîndoi îmbrăcaţi în haine pitoreşti, pe care Graham le găsea foarte ciudate. „Eu am muncit”, zicea omul, „dar tu ce-ai făcut?”

— Ah! zise Graham. Deveni atent şi se aşeză pe scaun. După cinci minute se auzi pomenit; un personaj spunea, în glumă, „cînd se va trezi Cel-care-doarme”, ca o zicală despre amînarea pe termen nedefinit, şi Graham se văzu pe el însuşi ca pe un obiect îndepărtat şi neverosimil. După puţin timp, cele două personaje îi deveniseră cunoscute, ca doi prieteni intimi.

În cele din urmă, drama miniaturală se sfîrşi, iar suprafaţa patrată a aparatului deveni din nou oarbă.

Lumea care îi apăruse acum era o lume ciudată, lipsită de scrupule, căutînd numai plăcerile, o lume energică, subtilă, sfîşiată de crunte lupte economice. Erau şi aluzii pe care nu le înţelegea, sclipiri de îmbunătăţiri îndoielnice, incidente care lăsau să se înţeleagă că idealurile morale se schimbaseră. Culoarea albastră, care apăruse atît de des în primele sale impresii asupra oraşului, reapărea tot mereu, ca îmbrăcăminte a oamenilor de rînd. Povestirea era, fără îndoială, contemporană, de o netăgăduită intensitate realistă. Finalul era de un tragism copleşitor. Graham rămase privind ţintă în gol.

Tresări şi se frecă la ochi. Fusese atît de absorbit de acest înlocuitor al romanului de altă dată, încît se trezi în mica încăpere colorată în verde şi alb, şi mai surprins decît la prima lui trezire.

Se ridică şi deodată se află iar în noua ţară a minunilor. Claritatea dramei de la chinetescop dispăru şi în locul ei reapărură lupta din spaţiul vast al străzilor, ciudatul Consiliu, grăbitele evenimente de după ceasul trezirii lui. Aceşti oameni vorbiseră despre Consiliu cu aluzii la o universalitate a puterii. Vorbiseră şi despre Cel-care-doarme; ascultîndu-i, nu-şi dăduse seama că el era Cel-care-doarme. Trebuia să-şi aducă aminte precis ce anume spuseseră...

Intră în dormitor şi privi în sus, prin intervalele înguste ale ventilatorului. Rotindu-se, ventilatorul scotea un huruit confuz, în valuri ritmice, ca zgomotul unei maşini. În rest, nu se mai auzea nimic. Cu toate că ziua artificială continua să iradieze în cele două camere, el observă că mica fîşie intermitentă de cer era acum de un albastru-închis, aproape negru, cu o puzderie de steluţe...

Începu să examineze din nou camerele. Nu găsi nici un mijloc de a deschide uşa capitonată, nici un clopoţel sau sonerie pentru a chema pe cineva. Uimirea continua să-l stăpînească. Dar îl încerca şi curiozitatea, dorinţa de a afla cît mai mult. Vroia să cunoască exact care este poziţia lui în această situaţie, încercă să-şi impună calmul, pînă cînd va veni cineva la el. Dar deveni repede neliniştit, dor-nic de a cunoaşte, de a se distra, de a trăi noi senzaţii.

Reveni la aparatul din cealaltă cameră şi desco-peri destul de repede modul de a înlocui cilindrii. În timp ce îi schimba se gîndi că era cu putinţă ca aparatele să fi imprimat vorbirea în aşa fel încît să rămînă clară şi lesne de înţeles şi după 200 de ani. Cilindrii pe care îi introdusese, la întîmplare, conţineau o fantezie muzicală, mai întîi lirică, apoi

plină de senzualitate. Recunoscu imediat că era o versiune denaturată a lui „Tannhäuser[1]” însoţită de o muzică bizară. Tratarea era realistă, avînd caracterul ciudat al acestei necunoscute contemporaneităţi. Tannhäuser nu se mai ducea la vreun Ve- nusberg, ci într-un Oraş al plăcerilor. Ce era acest Oraş al plăcerilor? O fantezie, desigur, plăsmuirea vreunui autor de literatură fantastică şi voluptuoasă.

Povestirea îl interesa, o urmărea plin de curiozitate. Acţiunea se desfăşura sub semnul unei sentimentalităţi ciudate şi complicate. Deodată, începu să-i displacă. Şi pe măsură ce se desfăşura, îi plăcea din ce în ce mai puţin.

Sentimentele păreau complet răsturnate. Ceea ce vedea nu mai erau simple tablouri, sau fantezii, ci fotografiile unor realităţi. Nu-l mai atrase nici Venusberg-ul secolului al douăzeci şi doilea. Uitînd rolul pe care îl jucase nudul în arta secolului al nouăsprezecelea, simţi o indignare bătrînească. Se ridică, supărat şi oarecum ruşinat de el însuşi, de faptul că privea astfel de imagini, chiar şi fără martori. Smuci aparatul, şi, furios, căută vreun mijloc de a-i opri funcţionarea. Se auzi ceva plesnind. O scînteie violetă îi atinse braţul, contractîndu-l, iar aparatul se opri. A doua zi, cînd încercă să introducă alţi cilindri în locul celor cu Tannhäuser, constată că aparatul era defectat...

---

[1] Cunoscută legendă germană, care a inspirat celebra operă cu acelaşi nume a lui Richard Wagner. (n. r.)

Porni să măsoare camera în lung şi în lat, pradă unor impresii insuportabile. Ceea ce îi arătaseră cilindrii, şi tot ceea ce văzuse pînă atunci, îl contraria şi îl neliniştea. Descoperi, cu surprindere, că în cei treizeci de ani de viaţă el nu încercase niciodată să-şi imagineze un tablou al acestor timpuri viitoare.

— Noi făuream viitorul, îşi zise el, şi aproape nimeni dintre noi nu se gîndea ce fel de viitor făuream. Şi iată-l! Unde au ajuns ei, ce au realizat? Cum am venit eu în mijlocul acestei lumi?

El se gîndise la vastitatea străzilor şi a caselor, la mulţimile de oameni. Dar nu la conflicte pe străzile oraşului. Şi nu la senzualitatea aceasta organizată a unei clase de oameni bogaţi!

Se gîndi la Bellamy, al cărui erou din ***Utopia socialistă*** anticipase într-un mod atît de straniu cele văzute de el acum. Dar aici nu era nici o Uto-pie, nici un Stat Socialist! Văzuse destul pentru a-şi da seama că vechea antiteză a luxului, a risi- pei şi senzualităţii pe de o parte şi a sărăciei crunte pe de alta, încă mai dăinuia. Cunoştea îndeajuns de bine factorii esenţiali ai vieţii pentru a înţelege această corelaţie. Nu numai clădirile oraşului şi mulţimile adunate pe străzi erau uriaşe, ci şi tu-multul de pe aceste străzi, şi neliniştea lui Howard, întreaga atmosferă vorbea despre o nemulţumire uriaşă. În ce ţară se afla? Părea să fie tot Anglia, şi totuşi ciudat de neengleză! Mintea lui încerca să privească restul lumii, dar nu întîlni decît un văl enigmatic.

Se învîrti prin apartament, examinînd fiecare obiect, cum ar face un animal

închis într-o cuşcă. Era foarte obosit, simţea acea sfîrşeală agitată care nu-ţi permite să te odihneşti. Ascultă de mai multe ori, sub ventilator, crezînd că va reuşi să prindă vreun ecou îndepărtat al tumultului pe care şi-l închipuia continuînd în oraş.

Începu să vorbească singur.

— Două sute trei ani! Îşi repeta el tot mereu, rîzînd prosteşte. Deci, am două sute treizeci şi trei de ani! Sînt cel mai bătrîn locuitor! Desigur că nu au renunţat la vechea tendinţă de a recurge la autoritatea celor mai bătrîni. Drepturile mele sînt indiscutabile. Aiurez... Ce vremuri! Ha! ha! Rămase mai întîi surprins, auzindu-şi rîsul, apoi rîse din nou, mai tare, în mod deliberat. Îşi dădu seama că se comporta prosteşte. Linişteşte-te, îşi zise el. Linişteşte-te!

Continuă să se plimbe prin cameră, ceva mai calm.

— Nu înţeleg, zise el, această lume nouă. ***De ce...*** dar totul este un ***de ce!*** Presupun că ei pot să şi zboare şi pot face tot felul de lucruri. Voi încerca să-mi amintesc cum a început...

Observă, spre surprinderea lui, că amintirile din primii săi treizeci de ani deveniseră extrem de vagi. Îi reveneau în amintire numai frînturi, în majoritatea lor neînsemnate, întîmplări fără mare importanţă, cărora le fusese martor. La început, copilăria părea să fie domeniul cel mai accesibil, îşi aminti de cărţile de şcoală şi de unele lecţii despre măsuri. Revăzu apoi aspecte mai însemnate din viaţa lui, amintiri despre soţia moartă de mult, magica ei influenţă, acum nimicită, îşi aminti de rivalii lui, de prieteni şi

duşmani, de soluţiile pri- pite pe care le alesese în diverse împrejurări, şi, în cele din urmă, îşi reaminti ultimii ani, plini de nenorociri, şi hotărîrile schimbătoare pe care le luase, şi ultimele, istovitoarele lui studii. După puţin timp, îşi dădu seama că toată viaţa îi reve- nise în minte; întunecată poate, ca un metal neîntrebuinţat multă vreme, dar bun pentru a fi lus- truit din nou, cu nimic deteriorat sau defectuos. Şi totul căpătase nuanţa unei nenorociri din ce în ce mai adînci. Merita oare ca viaţa lui să fie lustruită din nou? Fusese smuls, printr-un miracol, dintr-o viaţă care îi devenise insuportabilă...

Se întoarse la noua lui situaţie. Dar se lupta în zadar cu faptele. Totul era încîlcit. Văzu, prin ventilator, cum cerul începuse să se înroşească, din cauza zorilor. O veche obişnuinţă se trezi din cutele întunecoase ale amintirii.

— Trebuie să dorm, zise el

Această idee îi apăru ca o salvare binefăcătoare din depresiunea nervoasă, din durerea care creştea necontenit şi din oboseala ce-i cuprindea picioarele. Se îndreptă spre micul, ciudatul pat din ca- meră, se întinse şi adormi într-o clipă...

Trebuia într-adevăr să se familiarizeze cu încăperile înainte de a le părăsi, deoarece rămase pri-

zonier timp de trei zile. În acest timp, nimeni, cu excepţia lui Howard, nu pătrunse în această închisoare. Ciudăţenia soartei sale se amesteca, oarecum minimalizînd-o, în ciudăţenia supravieţuirii. Părea că se deşteptase din nou la viaţă numai pen- tru a fi aruncat în această singurătate inexplica- bilă. Howard îi aducea cu regularitate lichide hrănitoare, reconfortante şi mîncăruri uşoare, plăcute, cu totul necunoscute lui Graham. Cînd intra, închidea uşa întotdeauna cu grijă. Era din ce în ce mai îndatoritor în problemele de amănunt, dar în privinţa raporturilor dintre Graham şi marile evenimente disputate într-un mod atît de misterios în spatele acestor ziduri, care îl despărţeau de orice sunet, nu vroia să dea nici o lămurire. Ocolea, pe cît putea mai politicos, orice problemă asupra mersului evenimentelor din lumea exterioară.

În timpul acestor trei zile, gîndurile lui Graham se frămîntară neîncetat, dezbătînd tot ceea ce văzuse, şi tot ceea ce îl oprea să vadă. El cercetă pe rînd toate interpretările posibile asupra situaţiei sale — şi se întîmplă să o găsească chiar pe cea adevărată. Datorită izolării, tot ceea ce i se întîmplase deveni plauzibil. Cînd sosi în cele din urmă momentul eliberării, el era pregătit...

Purtarea lui Howard contribui la adîncirea impresiilor lui Graham despre neobişnuita importanţă care i se acorda; deschizîndu-se sau închizîndu-se, uşa părea să aducă un val de întîmplări noi. Întrebările lui deveneau mai precise şi mai sfredelitoare. În faţa lor, Howard se

retrăgea încurcat, protestînd. El repeta mereu că trezirea fusese neprevăzută şi că se întîmplase să coincidă cu începutul unor tulburări sociale.

— Pentru a-ţi da o explicaţie, ar trebui să-ţi relatez istoria unui gross şi jumătate de ani, protesta Howard.

— Adevărul este altul, zise Graham. Vă temeţi că aş putea să intru în acţiune. Eu sînt, într-un fel, un arbitru... aş putea să fiu un arbitru.

— Nu este adevărat. Dar dumneata ai... aceasta pot să ţi-o spun... creşterea automată a averii du- mitale îţi dă mari posibilităţi de a interveni. Şi, pe de altă parte, ai o mare influenţă, cu noţiunile dumitale din secolul al optsprezecelea.

— Secolul al nouăsprezecelea, îl corectă Graham.

— Cu noţiunile vechii lumi, în orice caz, avînd în vedere că nu cunoşti de loc structura Statului nostru.

— Sînt oare incapabil de a înţelege?

— Desigur că nu.

— Par să fiu un om care ar putea să acţioneze nesăbuit?

— Nu s-a aşteptat nimeni că vei mai putea să acţionezi vreodată. Nu mai credea nimeni că te vei trezi. Nici prin vis nu-i mai trecea cuiva gîndul că te vei mai trezi vreodată. Consiliul te-a înconjurat cu toate precauţiile antiseptice. De fapt, noi credeam că erai mort... O simplă oprire a proce- sului de descompunere. Şi... dar este prea compli-cat. Nu îndrăznim ca deodată... cît eşti abia pe jumătate trezit...

— Nu e clar, zise Graham. Să presupunem că este aşa cum spui... De ce nu sînt îndopat zi şi noapte cu fapte şi

avertismente, cu toată înţelepciunea vremurilor prezente, pentru a deveni apt să fac faţă responsabilităţilor mele? Sînt oare mai înţelept decît acum două zile, dacă sînt două zile de cînd m-am trezit?

Howard strînse din buze.

— Încep să cred... cu fiecare ceas simt tot mai limpede... că există un secret complicat pe care dumneata probabil că-l cunoşti. Oare Consiliul, acest comitet, sau orice o fi, nu e ocupat cu falsificarea cifrelor averii mele? Este adevărat?

— E doar o bănuială... zise Howard.

— Uf! Acum, ascultă bine ce-ţi spun: va fi vai şi amar de cei care m-au închis aici. Va fi rău. Eu sînt viu. Să nu te îndoieşti de asta, sînt într-adevăr viu! Pe zi ce trece, pulsul meu devine mai puternic, mintea mai limpede şi mai viguroasă. Somno-lenţa a dispărut. Sînt un om care a revenit la viaţa. Şi vreau să ***trăiesc...***

— Vrei să ***trăieşti!***

Faţa lui Howard se lumină de o idee. Se apropie de Graham şi-i spuse pe un ton confidenţial:

— Consiliul te ţine închis aici spre binele dumitale. Ai nemulţumiri. Înţeleg... Eşti doar un om energic! Locul acesta ţi se pare posomorît. Dar noi ţinem foarte mult ca tot ce ţi-ai dori... orice do-rinţă... orice fel de dorinţă... Poate că vrei să-ţi ţină cineva tovărăşie?

Urmă o tăcere plină de înţeles.

— Da — zise Graham, pe gînduri. Aş avea nevoie de cineva.

— Ah! Dar imediat! A fost o neglijenţă din partea noastră.

— Mulţimile de oameni de pe străzi...

— Asta, zise Howard, mi-e teamă că... Dar...

Graham începu să măsoare odaia în lung şi în lat. Howard stătea lîngă uşă, privindu-l. Sensul propunerii îi era numai pe jumătate limpede lui Graham. Tovărăşie? Şi dacă ar fi acceptat propunerea, despre ce fel de ***tovărăşie*** ar fi fost vorba? Exista oare aici posibilitatea de a culege din conversaţia cu acel necunoscut tovarăş o idee cît de vagă despre lupta izbucnită atît de violent în momentul trezirii lui? Gîndindu-se, propunerea începu să prindă contur. Se întoarse spre Howard, brusc.

— Ce înţelegi prin tovărăşie?

Howard ridică ochii şi dădu din umeri.

— Fiinţe omeneşti, răspunse el, cu un zîmbet ciudat pe faţă. Ideile noastre sociale, zise el, sînt mai liberale, probabil, în comparaţie cu vremurile dumitale. Dacă un om doreşte să-şi alunge vreo neplăcere oarecare... în societatea unei femei, de exemplu, noi nu considerăm asta ca un fapt scandalos. Gîndirea noastră este eliberată de dogme. Există în oraşul nostru o clasă, o clasă necesară, pe care nimeni n-o dispreţuieşte... discretă...

Graham rămase încremenit.

— Ţi-ai întrebuinţa altfel timpul, zise Howard. Ar fi trebuit să mă gîndesc la asta mai dinainte, dar, de fapt, se întîmplă atîtea lucruri...

Arătă spre lumea dinafară.

Graham rămase pe gînduri. Pentru o clipă, văzu făptura unei femei create de imaginaţia lui. Apoi îl cuprinse mînia.

— Nu! strigă el.

Începu să se mişte repede dintr-o parte în alta a camerei.

— Tot ceea ce spui, tot ceea ce faci, mă convinge că sînt amestecat într-un eveniment important. Nu vreau să-mi petrec timpul după recomandările dumitale. Da, ştiu. Dorinţele şi cedarea în faţa lor înseamnă, într-un fel, viaţa... şi moartea! Dispariţia! înainte de a adormi am fost frămîntat mereu de această întrebare. Nu vreau s-o iau de la capăt. Există un oraş, o masă de oameni... şi, în acest timp, eu stau aici ca un iepure prins în cursă.

Mînia creştea. Se înecă o clipă şi începu să dea din mîini, cu pumnii strînşi. Pradă unui acces de furie, se auzi rostind nişte înjurături străvechi. Gesturile lui aveau caracterul unor ameninţări directe.

— Nu ştiu cărui partid îi aparţineţi. Bîjbîi în întuneric, voi mă ţineţi în întuneric. Dar ceea ce ştiu este că sînt închis aici, şi nu pentru vreun scop bun. Nu pentru vreun scop bun. Vă atrag atenţia, vă atrag atenţia asupra consecinţelor. De îndată ce îmi voi recăpăta puterile...

Îşi dădu seama că asemenea ameninţări ar putea să reprezinte pentru el un pericol. Tăcu. Howard îl privea, cu o expresie curioasă.

— Trebuie să consider aceste afirmaţii ca un mesagiu către Consiliu? zise Howard.

O clipă Graham se gîndi să sară asupra paznicului, să-l trîntească jos, să-l ameţească în bătaie. Probabil că gîndul i se citi pe faţă; în orice caz, Howard acţionă cu rapiditate. Într-o secundă, uşa

se închise din nou fără zgomot, iar omul din secolul al nouăsprezecelea rămase singur.

Rămase aşa, nemişcat, cu pumnii strînşi, ridicaţi pe jumătate. Apoi îi lăsă în jos.

— Ce prost am fost! zise el, şi iar îşi dădu frîu liber mîniei, plimbîndu-se prin odaie şi înjurînd în gura mare. Se zbătu astfel mult timp, cuprins de un fel de isterie, turbat de situaţia în care se afla, de propria lui nesocotinţă, de ticăloşii care îl închiseseră. O făcea pentru că nu voia să privească în linişte situaţia în care se afla. Se lăsase în prada mîniei, pentru că îi era teamă să nu cadă pradă fricii.

Îşi dădu în curînd seama că-şi regăsea calmul. Sechestrarea lui era inexplicabilă, dar fără îndoială că era permisă de formele legale — noile forme legale — ale timpurilor prezente. Trebuia, desigur, să fie legală. Aceşti oameni erau cu două sute de ani mai avansaţi pe calea civilizaţiei decît generaţia victoriană. Nu se putea ca ei să fie mai puţin... umani. Şi totuşi, ei îşi eliberaseră mintea de formule! Oare, ca şi castitatea, pentru ei şi umanitatea era o simplă formulă?

Imaginaţia lui porni să lucreze pentru a-şi închipui ceea ce i se putea întîmpla. Dar încercările raţiunii de a pune ordine în diversele eventualităţi rămaseră fără succes, cu toate că erau în cea mai mare parte logice.

— De ce mi s-ar face vreun rău? Dacă ar fi vorba să mi se întîmple vreun rău, îşi spuse el în cele din urmă, aş putea accepta ceea ce îmi propun ei. Dar oare

ce doresc eu? Şi de ce mă ţin închis aici, fără să mă întrebe nimic?

Reveni apoi la întrebările în legătură cu eventualele intenţii ale Consiliului. Începu să examineze din nou amănuntele atitudinii lui Howard, privirile sale sinistre, ezitările sale inexplicabile. Gîndurile i se învîrtiră cîtăva vreme în jurul ideii de a scăpa din aceste camere. Dar unde ar putea să găsească un refugiu în această lume vastă, atît de populată? S-ar simţi mult mai rău decît un ţăran saxon căzut pe neaşteptate în Londra secolului al nouăspreze-

celea. Şi, pe de altă parte, cum ar putea cineva să evadeze din aceste odăi?

— Dar cum ar putea cineva să beneficieze de răul care mi s-ar face?

Se gîndi la tumultul străzilor, la marea tulburare socială al cărei centru era, într-un mod atît de inexplicabil, el însuşi. Un text, de altfel fără nici o legătură cu gîndurile sale, şi totuşi destul de persistent, ţîşni din întunericul memoriei. Şi tot un Consiliu spusese această frază: „Este în folosul nostru ca un om să moară pentru popor”.

Capitolul VIII

PE ACOPERIŞURI

Ventilatorul din deschiderea circulară a încăperii din fund se rotea, lăsînd să se vadă frînturi din cerul nopţii, cînd, deodată, pătrunseră pe acolo nişte sunete neclare. Şi Graham, stînd dedesubt, încordat în lupta lui nelămurită cu puterile necunoscute care îl luaseră prizonier, şi pe care le sfidase în mod deliberat, tresări auzind sunetul unui glas.

Privi în sus şi, în intervalele dintre aripile ventilatorului, văzu, ca o pată întunecoasă şi nelămurită, faţa şi umerii unui om care se uita la el. Omul întinse o mînă neagră şi ventilatorul rapid o lovi, oscilă o clipă şi continuă să se învîrtească mai departe, cu o mică pată pe una

dintre lamele sale ascuţite; ceva începu să picure liniştit pe podea.

Graham privi în jos şi văzu, la picioarele lui, pete de sînge. Privi din nou în sus, cu o emoţie ciudată. Omul dispăruse.

Rămase nemişcat, cu simţurile încordate asupra peticului sclipitor din întunericul nopţii depline. Zări nişte pete mici, vagi, îndepărtate, plutind uşor prin văzduh. Coborau spre el, capricioase, ca un vîrtej, şi dispăreau gonite de coloana de aer care se ridica din ventilator. O rază de lumină licări, petele se luminară în alb, apoi întunericul se aş- ternu din nou. Din locul încălzit şi luminat în care se afla, Graham văzu că deasupra ventilatorului ningea.

Se plimbă cîţiva paşi de-a curmezişul odăii şi se întoarse din nou sub ventilator. O clipă văzu capul unui om şi auzi nişte şoapte. Urmă un zgomot puternic, pe o suprafaţă metalică, ceva ca o sforţare, glasuri, şi ventilatorul se opri. O răbufnire de fulgi de zăpadă pătrunse în odaie, dispărînd înainte de a atinge podeaua.

— Să nu vă fie teamă, zise un glas.

Graham se opri sub ventilator.

— Cine eşti? şopti el.

Nu se auzi nimic altceva decît oscilarea ventilatorului, apoi capul unui om îşi făcu loc, cu grijă, în deschizătură. Faţa îi apărea lui Graham aproape răsturnată; omul avea părul negru, ud de fulgii de zăpadă topiţi. Ţinea în mînă un obiect care nu se vedea. Avea o faţă tinerească, cu ochi străluci-tori, iar vinele de pe frunte îi erau umflate. Părea că

face eforturi pentru a se menţine în această poziţie.

Cîteva secunde tăcură amîndoi.

— Dumneavoastră aţi fost Cel-care-doarme? zise, în cele din urmă, necunoscutul.

— Da, zise Graham. Ce vrei de la mine?

— Sînt trimis de Ostrog, Sire.

— Ostrog?

Omul îşi întoarse capul într-o parte, astfel încît Graham îl văzu din profil. Părea că ascultă. Deodată se auzi o exclamaţie de alarmă, iar necunoscutul sări înapoi exact la timp pentru a scăpa de lovitura ventilatorului care pornise din nou. Cînd Graham privi în sus nu mai văzu decît fulgii de zăpadă, coborînd încet.

Trecu aproape un sfert de oră înainte de a se întoarce cineva la ventilator. Dar, în cele din urmă, se auzi acelaşi zgomot metalic; ventilatorul se opri şi faţa omului reapăru. Graham rămăsese în tot acest timp nemişcat, atent şi tremurînd de emoţie.

— Cine eşti? Ce vrei? întrebă el.

— Vrem să vă vorbim, Sire, zise necunoscutul. Vrem... e foarte incomod aici... De trei zile... am tot încercat să ajungem pînă la dumneavoastră...

— Îmi aduceţi eliberarea? şopti Graham. Pot să fug de aici?

— Da, Sire. Dacă doriţi.

— Eşti din partidul meu... din partidul Celui-care-doarme?

— Da, Sire.

— Ce trebuie să fac? zise Graham.

Braţul necunoscutului apăru în întregime, palma îi sîngera. Graham îi

văzu genunchii pe marginea deschizăturii.

— Daţi-vă la o parte, zise omul, şi îşi dădu drumul, căzînd greu, pe mîini şi pe un umăr, la picioarele lui Graham. Ventilatorul, neîmpiedicat, începu să se învîrtească cu zgomot. Străinul se rostogoli, se ridică în grabă şi rămase gîfîind, ţinînd o palmă la umărul lovit, şi cu privirile strălucitoare aţintite asupra lui Graham.

— Sînteţi într-adevăr Cel-care-doarme, spuse el. V-am văzut pe cînd dormeaţi. Pe atunci legea îngăduia să vă vadă oricine.

— Eu sînt omul care zăcea în letargie, zise Graham. M-au închis aici. Mă aflu aici de cînd m-am trezit... de cel puţin trei zile.

Necunoscutul era gata să vorbească cînd, auzind ceva, îşi aruncă o privire grăbită către uşă; îl părăsi brusc pe Graham şi se îndreptă într-acolo, strigînd în grabă nişte cuvinte incoerente. În mîna lui apăru o lamă strălucitoare, de oţel, şi omul începu să izbească în balamalele uşii, cu lovituri rapide.

— Atenţie! strigă o voce. Oh! Glasul venea de sus.

Graham ridică privirea, văzu două picioare care atîrnau, apoi unul dintre ele îl lovi la umăr şi se

pomeni trîntit la pămînt, apăsat de o mare greutate. Căzu în genunchi, apoi cu faţa în jos, cu greutatea aceea deasupra capului. Se ridică în genunchi şi văzu, căzut peste el, un al doilea om coborît prin deschiderea ventilatorului.

— Nu v-am văzut, Sire, gîfîi omul. Se ridică şi îl ajută şi pe Graham să se ridice. Sînteţi rănit, Sire? întrebă el gîfîind. Prin deschizătura ventilatorului răsună o serie de lovituri grele, ceva căzu chiar în faţa lui Graham, şi o lamă strălucitoare de metal alb licări, ricoşă, şi apoi rămase întinsă pe podea.

— Ce înseamnă asta? strigă Graham nedumerit, privind spre ventilator. Cine sînteţi voi? Ce faceţi aici? Gîndiţi-vă că eu nu înţeleg nimic!

— Înapoi, zise necunoscutul şi îl trase de sub ventilator, în timp ce o altă bucată de metal căzu cu zgomot.

— Vrem să veniţi cu noi, Sire, spuse gîfîind noul sosit. Privindu-l, Graham văzu că avea fruntea înroşită de o nouă tăietură, din care curgeau cîteva picături de sînge. Poporul dumneavoastră vă cheamă.

— Mă cheamă? Unde? Poporul meu?

— La sala de lîngă piaţă. Aici, viaţa vă este în pericol. Avem spioni. Am aflat tocmai la timp. Consiliul a hotărît... chiar astăzi... să vă dea un nar- cotic, sau să vă omoare. Şi totul este gata. Poporul este pregătit, poliţia motoarelor de vînt, inginerii şi jumătate din muncitorii de la străzile mobile sînt cu noi. Sălile sînt înţesate de lume... care protestează. Întregul oraş protestează împotriva Consiliului. Avem arme. Îşi şterse sîngele cu mîna. Aici viaţa vă este...

— De ce-i nevoie de arme?

— Poporul s-a ridicat ca să vă apere, Sire. Ce-i?

Se întoarse iute, în timp ce omul care coborîse înaintea lui scoase un şuierat printre dinţi. Graham îl văzu făcînd un salt înapoi, îndreptîndu-se spre spatele uşii care se deschidea şi făcîndu-le semn să se ascundă şi ei.

În aceeaşi clipă apăru Howard, cu o mică tavă în mînă; pe faţă i se citea îngrijorarea. Tresări, ridică privirile, dar uşa se trînti în spatele lui, tava îi alunecă din mînă, şi o lamă de oţel îl lovi îna- poia urechii. Căzu ca un copac doborît şi rămase întins aproape de uşa care dădea spre cealaltă cameră. Omul care îl lovise se aplecă în grabă, îi examină o clipă faţa, apoi se ridică şi se întoarse să-şi continue munca la uşă.

— Otrava pregătită pentru dumneavoastră! murmură un glas la urechea lui Graham.

Atunci, brusc, se făcu întuneric. Nenumăratele lumini din cornişe se stinseseră. Graham văzu nu-mai deschizătura ventilatorului, deasupra căreia se învolburau fulgi de zăpadă şi se vedeau nişte forme negre, cu mişcări repezi. Trei din ele îngenunchează pe marginea ventilatorului. Un obiect întunecat... o scară coborîtă prin deschizătură... şi o mînă ţi- nînd o lumină galbenă şi tremurătoare.

Avu o clipă de ezitare. Dar purtarea acestor oameni, vioiciunea, spusele lor se potriveau atît de bine cu temerile lui în privinţa Consiliului, cu ideea şi speranţele lui de eliberare, încît ezitarea

dură mai puţin de o clipă. Poporul îl aştepta!

— Nu înţeleg nimic, zise el, dar am încredere în voi. Spuneţi-mi ce trebuie să fac.

Omul cu fruntear însîngerată îl apucă de braţ.

— Căţăraţi-vă pe scară, şopti el. Repede. Probabil că ei au auzit...

Graham pipăi scara, cu mîinile întinse, puse pi- citorul pe prima treaptă şi, întorcînd capul, văzu pe deasupra umărului omului de alături, în sclipirea galbenă a luminii, pe cel care coborîse primul, stînd cu picioarele desfăcute deasupra lui Howard şi continuînd să lucreze la uşă. Graham se întoarse din nou spre scară şi, împins de călăuza lui şi tras de cei de deasupra, ajunse, în cele din urmă, pe o platformă tare, rece şi lunecoasă, dincolo de deschiderea ventilatorului.

Îl străbătu un fior. Temperatura era coborîtă. În jurul lui se aflau vreo şase oameni. Fulgi uşori de zăpadă îi atingeau mîinile şi faţa şi se topeau. O clipă stăpîni întunericul, apoi străluci o lumină alb-violetă, şi din nou totul se cufundă în întu- neric.

Erau pe acoperişul unei clădiri uriaşe a oraşului, care înlocuise casele izolate, străzile şi locurile deschise ale Londrei din perioada victoriană. Locul pe care se afla era neted, cu nişte cabluri lungi care se întindeau în serpetină, în toate direcţiile. Roţile circulare a nenumărate mori de vînt apăreau neclare şi gigantice prin întuneric şi ninsoare, mugind mai tare sau mai încet, după cum vîntul creş- tea sau scădea. Ceva mai departe, se ivea

de jos o lumină albă, intermitentă, atingînd cu un fulger trecător vîrtejele de zăpadă, şi dînd naştere unei fantasme ce dispărea în noapte; ici şi colo se vedeau nedesluşit contururile unor mecanisme plate, mişcate de vînt, presărate cu scînteieri palide.

Graham văzu toate acestea în chip fragmentar, în timp ce era înconjurat de salvatorii lui. Cineva îi aruncă pe spate o pelerină moale, dintr-o ţesătură asemănătoare cu blana, şi i-o fixă cu nişte şnururi la mijloc şi la umeri. Se vorbea scurt, cu hotărîre. Cineva îl împinse din spate.

Înainte ca gîndurile lui să se limpezească, o umbră întunecată îl apucă de braţ.

— Pe aici, îi zise umbra, îndemnîndu-l să meargă şi conducîndu-l de-a curmezişul acoperişului plat, în direcţia unei pete neclare de lumină. Graham se supuse.

— Atenţie! zise un glas, cînd Graham se împiedică de un cablu. Păşiţi printre ele, nu peste ele! Apoi continuă: Trebuie să ne grăbim.

— Unde-i poporul? întrebă Graham. Poporul care spuneai că mă aşteaptă?

Necunoscutul nu-i răspunse. Lăsă braţul lui Graham, deoarece drumul se îngustase, şi o luă înainte, mergînd cu paşi mari. Graham îl urma orbeşte. După puţin timp, începu să alerge.

— Vin şi ceilalţi? întrebă el gîfîind, dar nu primi nici un răspuns. Tovarăşul său aruncă o privire înapoi şi continuă să alerge. Ajunseră la un fel de drum metalic, transversal faţă de direcţia din care veniseră, şi o apucară pe acolo. Graham privi înapoi, dar zăpada îi ascundea pe ceilalţi.

— Haidem! zise călăuza sa. Alergînd, ei se apro- piară de o mică moară de vînt, care îşi rotea aripile la o mare înălţime. Aplecaţi-vă, zise călăuza lui Graham, şi ei se feriră de cureaua de transmisie care se înălţa, mugind, către axul paletelor. Pe aici! şi se afundară pînă la glezne într-o rigolă plină cu zăpadă topită, între doi pereţi mici de metal care se ridicau pînă la înălţimea şoldurilor. Voi trece mai întîi eu, zise călăuza. Graham îşi strînse pelerina în jurul trupului şi îl urmă. Apoi apăru deodată o prăpastie îngustă, de-a curmezişul căreia rigola se întindea către întunericul din partea cealaltă. Graham privi pe deasupra pereţilor şi văzu un abis întunecat. O clipă îi păru rău că fugise. Nu îndrăzni să privească încă o dată şi, în timp ce păşea prin zăpada pe jumătate topită, simţi că-l apucă ameţeala.

Apoi ieşiră din rigolă şi porniră iute de-a curmezişul unui spaţiu întins şi drept, acoperit cu zăpada care se topea; pe o jumătate din această întindere se zăreau lumini mişcîndu-se încoace şi încolo, pe dedesubt. Graham ezită să calce pe acest material cu aspect atît de fragil, dar călăuza continuă să alerge fără grijă, şi astfel ajunseră la nişte scări alunecoase, pe care le urcară, pînă la marginea unei cupole mari de sticlă. Merseră împrejurul

ei. Departe, jos, se părea că dansează un mare număr de oameni şi ecoul muzicii străbătea prin pereţii cupolei... Lui Graham i se păru că aude un strigăt, prin furtuna de zăpadă, şi călăuza îl îndemnă să meargă şi mai repede. Se căţărară, gîfîind, pînă într-un loc de unde se ridicau imense mori de vînt; una dintre ele era atît de mare, încît nu i se putea vedea decît marginea de jos a aripilor sale, care apăreau o clipă şi apoi se pierdeau în noapte şi

ninsoare. Alergară un timp printre nenumăratele suporturi de metal ale acestui colos şi ajunseră în cele din urmă deasupra unor platforme mobile, asemănătoare celor din piaţa pe care o văzuse, din balcon, Graham. Se căţărară pe suprafaţa transparentă şi bombată care acoperea platforma mişcătoare, tîrîndu-se în mîini şi pe genunchi, din cauza zăpezii alunecoase.

Sticla era aburită aproape peste tot, şi Graham nu putea să vadă decît conturrurile vagi ale formelor de dedesubt; abia în partea cea mai înaltă a acoperişului transparent sticla deveni limpede şi el reuşi să desluşească tot ce se petrecea dedesubt. Cîteva clipe, cu toate îndemnurile călăuzei sale, se lăsă învins de ameţeală şi rămase întins pe acoperişul de sticlă, istovit şi paralizat. Departe, jos, ca nişte puncte şi pete mişcătoare, oamenii se mişcau în veşnica lumină a oraşului neadormit, iar platformele mişcătoare îşi continuau călătoria lor neîncetată. Comisionari şi oameni cu ocupaţii necunoscute ţîşneau de-a lungul cablurilor coborîtoare, iar podurile fragile erau înţesate de oameni. Era ca şi cum, susţinut doar de un geam a cărei grosime n-o cunoştea, ar fi privit înăuntrul unui uriaş stup transparent. Străzile erau încălzite şi luminate, dar Graham era ud pînă la piele de zăpada care se topea, şi picioarele îi erau amorţite de frig. Cîtva timp nu se putu mişca.

— Haidem! strigă călăuza lui, cu spaimă în glas. Haidem!

Graham făcu un efort şi reuşi să se caţăre pînă în vîrful acoperişului.

Ajunse de partea cealaltă, se întoarse pe spate urmînd exemplul călăuzei şi îşi dădu drumul să alunece în jos, cu mare iuţeală, înconjurat de o mică avalanşă de zăpadă. În timp ce aluneca, se gîndi ce s-ar întîmpla dacă ar nimeri în cale peste vreo spărtură. Ajuns la marginea acoperişului, căzu în picioare, scufundîndu-se pînă la glezne în zăpada topită, şi mulţumind cerului că se găsea din nou pe un teren mai solid. Călăuza şi începuse să se caţăre pe un copac metalic, aşezat deasupra unui spaţiu orizontal.

Printre fulgii rari de zăpadă, se zărea un alt şir de uriaşe mori de vînt; apoi, deodată, zgomotul monoton al roţilor ce se învîrteau fu acoperit de un sunet asurzitor. Era un şuierat mecanic, de o intensitate extraordinară, care părea că se aude simultan din toate părţile orizontului.

— Ne-au şi observat fuga — strigă călăuza, cu un accent de spaimă şi, deodată, cu un fulger orbitor, noaptea se lumină ca ziua.

Deasupra ninsorii, din vîrfurile morilor de vînt, apărură nişte catarge uriaşe, purtînd globuri de lumină lividă care se roteau neîncetat în toate direcţiile. Cît vedeai cu ochii, zăpada era luminată.

— Urcaţi-vă aici, strigă călăuza şi îl împinse pe Graham către o fîşie lungă de metal, neacoperită de zăpadă, care şerpuia ca o panglică printre două suprafeţe înclinate, acoperite de zăpadă. Graham simţi căldură sub picioarele lui amorţite; un nour subţire de aburi se ridica de pe fîşia de metal.

— Înainte! strigă călăuza, aflată la zece metri înaintea lui şi fără să mai aştepte, alergă iute prin lumina orbitoare către suporturile de fier ale următorului grup de mori de vînt. Graham, revenindu-şi din uimire, îl urmă tot atît de repede, convins că va fi prins imediat...

După vreo douăzeci de secunde ajunseră într-o reţea de lumină şi de umbre negre, mişcătoare, sub roţile monstruoase ale morilor. Călăuza continuă să alerge cîtva timp, apoi se aruncă într-o parte şi dispăru în umbra neagră de lîngă piciorul unui suport uriaş. În clipa următoare, Graham se afla lîngă el.

Se adăpostiră acolo, gîfîind şi privind în jur.

Scena pe care o vedea Graham era foarte ciudată, neobişnuită. Ninsoarea contenise aproape cu totul; doar cîte un fulg întîrziat mai trecea din cînd în cînd peste această privelişte. Dar întinderea orizontală din faţa lor era de un alb fantomatic, întrerupt doar de mase gigantice, de forme mişcătoare şi de fîşii lungi de beznă nepătrunsă, ca nişte umbre uriaşe şi diforme. Pretutindeni, în jurul lor, se împleteau construcţii metalice uriaşe, grinzi de fier, de proporţii ciclopice, după cum i se păru lui Graham, iar aripile morilor de vînt, care abia se mai mişcau în atmosfera acum liniştită, luceau în mari linii curbe şi urcau încet, încet, pentru a se pierde în ceaţa luminoasă. Oriunde cădea lumina, sclipitoare din cauza zăpezii, revedea grinzi, traverse, şi, mişcîn- du-se cu o încăpăţînare acerbă, benzi rulante care treceau în sus şi în jos, dispărînd în

întuneric. Dar, cu toată această activitate intensă, cu toată această mărturie omniprezentă de voinţă pusă în slujba unui scop, imensitatea mecanismelor acoperite de zăpadă părea îndepărtată de orice fiinţă omenească, în afară de ei doi, părea tot atît de pustie şi de străină oamenilor, ca un gheţar inaccesibil din Alpi.

— Ne vor urmări, strigă călăuza. Sîntem abia la jumătatea drumului. Oricît ar fi de frig, trebuie să ne mai ascundem aici cîtva timp... cel puţin pînă cînd va reîncepe să ningă mai des.

Dinţii îi clănţăneau în gură.

— Unde sînt pieţele? întrebă Graham, privind în jur. Unde este poporul?

Celălalt nu îi răspunse:

— Priveşte! şopti Graham, apoi se ghemui şi rămase nemişcat.

Începuse deodată să ningă mai des, şi, lunecînd prin vîrtejurile învolburate ale înălţimilor negre, se văzu apropiindu-se ceva mare, nelămurit şi extrem de repede. Coborî într-o curbă accentuată, descrise un cerc, cu marile aripi întinse şi, lăsînd în urmă o dîră de aburi albi care se condensau imediat, se ridică cu uşurinţă şi lunecă în sus, prin aer, pluti orizontal înainte într-o curbă largă şi dispăru din nou printre fulgii de zăpadă. În părţile laterale ale aparatului, Graham văzu doi oameni mici, foarte mici şi agitaţi, cercetînd suprafeţele înzăpezite cu ajutorul unor lunete de cîmp. Se văzură limpede, timp de o secundă, apoi mai confuz, printr-o volbură de zăpadă, se micşorară în depărtare şi, după un minut, dispărură.

— Acum! îi strigă tovarăşul său. Vino!

Îl trase pe Graham de mînecă şi începură amîndoi să alerge în jos, de-a lungul arcadei de fier de sub morile de vînt. Alergînd orbeşte, Graham se ciocni de însoţitorul lui, care se întoarse brusc spre el. Erau la vreo doisprezece metri de un abis negru care se întindea cît puteai vedea cu ochii la dreapta şi la stînga. Părea că le taie înaintarea în toate direcţiile.

— Faceţi ca mine, îi şopti călăuza. Se aşeză jos, se tîrî pînă la margine, se întoarse cu capul în sus, apoi se răsuci pînă cînd unul dintre picioare îi atîrnă în gol. Căută ceva cu piciorul, găsi şi alunecă peste marginea prăpastiei. Capul îi apăru din nou.

— Este o bordură, şopti el. În întuneric, de la un capăt la altul. Faceţi cum am făcut eu.

Graham ezită, apoi coborî în patru labe, se tîrî pînă la margine, şi privi în bezna catifelată. O clipă nu avu curajul nici să meargă înainte, nici să dea înapoi, apoi se aşeză şi lăsă un picior să-i atîrne în gol; simţi mîinile călăuzei trăgîndu-l, avu o senzaţie groaznică de alunecare pe deasupra marginii, în necunoscut, se auzi ceva plescăind, şi nimeri într-un jgheab mocirlos, înconjurat de un întuneric de nepătruns.

— Pe aici, şopti glasul călăuzei, şi Graham începu să se tîrască, lipit de perete, de-a lungul jgheabului plin de zăpadă topită. Continuară să înainteze cîteva minute. I se părea că trece prin sute de trepte ale mizeriei, că trece în fiecare clipă prin sute de grade de frig, de umezeală şi de epuizare. După puţin

timp, începu să nu-şi mai simtă mîinile şi picioarele.

Jgheabul cobora în pantă lină. Observă că acum erau la cîteva picioare sub marginea de sus a clădirilor. Deasupra lor se ridicau şiruri de forme albe, fantomatice, ca luminile unor ferestre cu obloanele lăsate. Ajunseră deasupra uneia dintre ferestrele

albe, la capătul unui cablu abia vizibil care cobora în umbrele de nepătruns. Deodată, mîna lui dădu de cea a călăuzei.

— Nu vă mişcaţi; vin înapoi!

Privi în sus, tresărind, şi văzu aripile uriaşe ale unei maşini zburătoare care luneca încet şi fără zgomot deasupra lor, de-a curmezişul fîşiei largi de cer cenuşiu, învăluit în fulgi de zăpadă. După o clipă, dispăru.

— Nu vă mişcaţi; vin înapoi!

O clipă rămaseră amîndoi nemişcaţi, apoi călăuza se ridică şi, întinzîndu-se spre locul unde era legat cablul, începu să orbecăie la nodurile ascunse de întuneric.

— Ce-i asta? întrebă Graham.

Celălalt îi răspunse printr-un strigăt slab şi se ghemui, rămînînd nemişcat. Graham îi vedea faţa întunecată. Omul privea în jos, de-a lungul fîşiei lungi de cer, iar Graham, urmărindu-i privirile, zări maşina zburătoare, mică şi nedesluşită, în depărtare. Apoi văzu că aripile se măresc, că aparatul se îndrepta în direcţia lor, mărindu-se în fiecare clipă. Maşina zbura, de-a lungul jgheabului, drept către ei.

Mişcările omului deveniră convulsive. Aruncă două bare încrucişate în mîinile lui Graham. El nu reuşi să le vadă, şi numai pipăindu-le îşi dădu seama de forma lor. Erau legate de cablu prin corzi subţiri. Pe una dintre corzi erau fixate nişte mînere, făcute dintr-o substanţă elastică.

— Încălecaţi barele, şopti călăuza, alarmată, şi apucaţi mînerele. Strîngeţi bine, cu toată puterea!

Graham îl ascultă.

— Săriţi, spuse glasul. În numele cerului, săriţi!

Pentru o clipă Graham nu putu să spună nimic. Era bucuros că întunericul îi ascundea faţa. Tăcu şi începu să tremure puternic. Privi într-o parte, la umbra rapidă care înghiţea depărtarea şi se năpustea către el.

— Săriţi! Săriţi… pentru numele lui Dumnezeu! Altfel au să ne prindă, îi strigă călăuza şi, în violenţa emoţiei, îl împinse înainte.

Graham se clătină, scoase fără voia lui un strigăt slab, ca un suspin, apoi, în timp ce maşina zburătoare se năpustea asupra lor, se prăvăli în prăpastia de întuneric, aşezat călare pe cruce şi ţinînd mîne- rele cu o încleştare a morţii. Se auzi ceva plesnind, ceva care se ciocnise cu putere de un perete. Scripe- tele leagănului zbîrnîia pe cablu. Auzi strigătul aeronauţilor. Simţi o pereche de genunchi care i se înfipseră în spate… Se prăbuşea înainte prin aer, cădea. Toată puterea i se concentrase în mîini. Ar fi vrut să ţipe, dar i se tăiase respiraţia.

Trecu cu iuţeală printr-o lumină orbitoare care îl făcu să se încleşteze şi mai tare de mînere. Recunoscu marea piaţă, cu străzile ei mişcătoare, cu globurile luminoase şi traversele încrucişate. Toate păreau că se năpustesc pe deasupra şi pe lîngă el. Avu un moment senzaţia unei mari deschideri circulare, care se căsca pentru a-l înghiţi.

Pătrunse din nou în întuneric, căzînd, căzînd, agă- ţîndu-se cu disperare de mînere, şi iată! un sunet brusc, o izbucnire de lumină, şi se trezi într-o sală luminată puternic, cu o mulţime de

oameni care strigau dedesubtul lui. Poporul! Poporul lui! O scenă, un fel de estradă, se ridică înspre el, iar cablul coborî către o deschidere circulară, în dreapta. Simţi că alunecă mai încet, apoi mult mai încet. Desluşi strigăte de „Salvat! Stăpînul! Este salvat!” Estrada urca înspre el cu o iuţeală care scădea din ce în ce mai mult. Apoi…

Îl auzi pe omul agăţat în spatele lui strigînd ca şi cum ar fi fost deodată îngrozit, şi strigătul se repetă, ca într-un ecou, dedesubt. Simţi că nu mai lunecă de-a lungul cablului, ci cade. Se auzi un vacarm de urlete, ţipete şi strigăte. Simţi ceva moale sub mîna întinsă, şi şocul unei căderi încetinite îi zgudui braţul…

Voia să se odihnească, dar oamenii îl ridicau pe sus. Mai tîrziu, parcă îşi amintea — dar fără să fie sigur — că fusese dus pe platformă şi i se dăduse ceva de băut. Nu observă ce se întîmplase cu că-lăuza lui. Cînd gîndurile i se limpeziră din nou, era în picioare; mîini grijulii îl ajutau să se ţină în picioare. Se afla într-o nişă încăpătoare, aşezată aşa cum în experienţa lui anterioară erau aşezate lojile de la teatru. Dacă într-adevăr era acum într-un teatru.

Un vacarm puternic îi asurzea urechile, un muget ca de furtună, strigătele unei mulţimi nenumărate. „Este Cel-care-doarme! Cel-care-doarme este cu noi!”

„Cel-care-doarme este cu noi! Stăpînul… Stăpî- nul! Stăpînul este cu noi! Este în siguranţă.”

Graham vedea numai agitaţia unei săli mari, înţesate de lume. Nu distingea indivizi aparte, avea doar conştiinţa unei

imensităţi de figuri omeneşti, veşminte, braţe care îi făceau semne, simţea influenţa magică a unei uriaşe mulţimi tălăzuind în-spre el, ridicîndu-l pe sus. Vedea balcoane, galerii, bolţi mari care dădeau spre perspective îndepărtate, şi peste tot se mişca poporul, era o arenă vastă, plină de oameni îngrămădiţi, aclamîndu-l. Aproape de el zărea întins pe jos cablul rupt, ca un şarpe uriaş. Fusese tăiat la capătul de sus de oamenii din maşina zburătoare şi se prăbuşise în această sală. Şi parcă oamenii trăgeau de el, ca să-l îndepărteze. Dar întreg tabloul era confuz, întreaga clădire palpita şi tresărea de mugetul glasurilor.

Graham şedea în picioare, nesigur, şi privea spre cei din jur. Cineva îl susţinea de braţ.

— Duceţi-mă într-o odaie retrasă, spuse el, aproape plîngînd, o odaie retrasă. Nu putea să spună mai mult. Un om îmbrăcat în negru păşi înainte şi-l luă de celălalt braţ. Văzu cîţiva oameni care se grăbeau să deschidă o uşă în faţa lui. Cineva îl conduse pînă la un scaun. El se clătină. Se lăsă greoi pe scaun şi-şi acoperi faţa cu mîinile; tremura din toate încheieturile, ajuns la capătul puterilor. Cineva îi scosese pelerina, fără să-şi poată aminti cum; ciorapii purpurii deveniseră negri şi uzi. În jurul lui se agitau nişte necunoscuţi, îndeplinind tot felul de treburi, dar o bună bucată de vreme el nu le acordă nici o atenţie.

Era salvat. I-o spuneau mii şi mii de strigăte. Era în siguranţă. Oamenii aceştia erau de partea lui. O clipă se strădui să-şi normalizeze respiraţia, apoi rămase liniştit, cu faţa îngropată în

palme. Văzduhul era plin de strigătele unei mulţimi nenumărate.

Capitolul IX

POPORUL SE PUNE ÎN MIŞCARE

Văzu pe cineva care îi întindea un pahar cu un lichid limpede. Graham îşi ridică privirile şi văzu un tînăr brunet, îmbrăcat într-o haină galbenă. Dădu paharul peste cap şi se simţi imediat încălzit. Un om înalt, în robă neagră, şedea în picioare lîngă el şi-i arăta uşa pe jumătate deschisă care dădea într-o sală. Omul îi striga ceva la ureche, dar, din cauza mugetului teribil din sala cea mare, nu se putea înţelege nimic. În spatele omului se afla o fată într-o robă cenuşiu-argintie, şi Graham, cu toată starea lui de confuzie, o găsi frumoasă. Ochii ei negri, arzînd de uimire şi curiozitate, îl priveau fix, iar buzele întredeschise îi tremurau. Prin uşa pe jumătate deschisă se vedea sala ticsită de lume, şi se auzea un tumult uriaş şi inegal, bătăi din picioare, aplauze şi strigăte care se stingeau, începeau din nou şi creşteau într-un bubuit de tunet, continuînd astfel, intermitent, tot timpul cît Graham rămase în mica încăpere. El privi către omul în negru şi înţelese că acesta îi dădea o explicaţie sumară.

Cîteva clipe privi buimăcit în jur, apoi se ridică brusc în picioare şi îl apucă de braţ pe cel care îi vorbea.

— Spune-mi! strigă el. Cine sînt eu? Cine sînt eu?

Ceilalţi se apropiară, ca să-i audă mai bine cuvintele.

— Cine sînt eu? Ochii lui cercetau pe rînd feţele oamenilor din jur.

— Nu i-au spus nimic! strigă fata.

— Spuneţi-mi, spuneţi-mi! strigă Graham.

— Sînteţi Stăpînul pămîntului. Sînteţi posesorul a jumătate din lume.

Graham crezu că n-a auzit bine. Era greu de crezut. Se făcu că nu înţelege, că nu aude. Îşi ridică din nou glasul.

— M-am trezit acum trei zile... Şi de trei zile sînt prizonier. Bănuiesc că oamenii acestui oraş se luptă între ei. Oare sîntem în Londra?

— Da, zise tînărul.

— Dar cei întruniţi în sala cea mare, unde se află statuia albă a lui Atlas? Ce legătură este între mine şi această luptă? Probabil că există o legătură. Dar care, nu ştiu. Au vrut să mă adoarmă? Mi se pare că, în timp ce dormeam, lumea a înnebunit. Şi eu am înnebunit. Cine sînt Consilierii de sub umbra statuii lui Atlas? De ce au încercat să mă adoarmă?

— Ca să vă ţină în nesimţire, răspunse omul în galben. Ca să vă împiedice să interveniţi.

— Dar de ce?

— Pentru că ***dumneavoastră*** sînteţi Atlas, Sire, zise omul în galben. Pămîntul se sprijină pe umerii voştri. Ei îl conduc în numele dumneavoastră.

Zgomotele din sală lăsaseră loc unei tăceri întrerupte doar de un glas monoton. Apoi, deodată, acoperind ultimele cuvinte, se ridică un zgomot

asurzitor, un clocot, un tunet, aclamaţii, glasuri răguşite şi ascuţite care se ciocneau şi se întretăiau, şi în tot acest timp cei aflaţi în mica încăpere nu reuşiră să se audă unul pe altul.

Graham şedea în picioare şi se silea zadarnic să înţeleagă ceea ce auzise.

— Consiliul... repeta el, absent, apoi se agăţă de un nume care îl izbise. Cine este Ostrog?

— Este organizatorul... organizatorul revoltei. Conducătorul nostru... În numele dumneavoastră.

— În numele meu?... Şi cine eşti dumneata? El de ce nu este aici?

— El... ne-a delegat pe noi. Eu, sînt fratele lui... Fratele lui vitreg, Lincoln. El vrea să vă arătaţi acestor oameni şi apoi să veniţi la el.. De aceea ne-a trimis. El se află la Birourile Motoarelor de Vînt, pe care le conduce. Poporul s-a pus în mişcare.

— În numele dumneavoastră, strigă tînărul, ei au guvernat, au nimicit, au tiranizat. Dar iată că pînă la urmă...

— În numele meu! În numele meu! Eu sînt Stă- pînul?

Profitînd de o scădere a tumultului, ce venea din sală, tînărul reuşi să se facă auzit. Vocifera indignat, cu un glas ascuţit şi pătrunzător ce ţîşnea de sub nasul roşu, coroiat, şi mustaţa stufoasă.

— Nimeni nu se aştepta să vă treziţi! Nimeni nu se aştepta, să vă treziţi! Sînt vicleni. Tirani blestemaţi! Dar au fost luaţi prin surprindere. Nu ştiau, dacă e mai bine să vă adoarmă, să vă hipnotizeze, sau să vă ucidă!

Din nou zgomotul din sală acoperi totul.

— Ostrog este la Birourile Motoarelor de Vînt, gata să... Au şi început să se audă sunete de luptă.

Omul care îi spusese că se numeşte Lincoln se apropie de el.

— Ostrog are planurile lui. Încredeţi-vă în el. Organizaţiile noastre sînt gata. Vom pune mîna pe platformele de zbor... Poate că operaţia aceasta s-a şi încheiat. Apoi...

— Aici, în sală, strigă omul în galben, este numai un contingent. Avem cinci miriade de oameni instruiţi...

— Avem arme, strigă Lincoln. Avem un plan de acţiune. Un conducător. Poliţia lor a părăsit străzile şi este masată în... Continuarea, frazei nu se mai auzi. Acum e momentul! Consiliul, se clatină... Nu se pot baza nici măcar pe oamenii lor...

— Ascultaţi cum vă cheamă poporul!

Mintea lui Graham era ca o noapte cu lună şi cu nori grăbiţi, cînd întunecată şi fără speranţă, cînd luminoasă şi palidă. Era Stăpînul pămîntului, dar era şi omul ud pînă la piele de zăpada topită. Printre impresiile lui fugitive domina imaginea unui conflict: de o parte se afla Consiliul Alb, puternic, disciplinat, puţin numeros, Consiliul Alb din mîna căruia tocmai scăpase, de cealaltă parte, mulţimi nenumărate, mase uriaşe, în mijlocul cărora indivizii se pierdeau, care îi strigau numele şi îl salutau ca pe un Stăpîn. Consiliul îl ţinuse închis, îi dorise moartea. Miile de oameni, care strigau dincolo de mica uşă, îl salvaseră. Dar de ce trebuia să se întîmple aşa, asta nu putea să înţeleagă.

Uşa se deschise, glasul lui Lincoln fu acoperit şi se pierdu, iar un grup de oameni intră o dată cu tumultul. Noii-veniţi se îndreptară, gesticulînd, spre el şi spre Lincoln. Glasurile de afară explicau ceea ce buzele acestor oameni rosteau, fără să se audă.

— Arătaţi-ne pe Cel-care-doarme! Arătaţi-ne pe Cel-care-doarme! era refrenul vacarmului din sală. Alte glasuri strigau: Ordine! Linişte!

Graham aruncă o privire prin uşa deschisă şi văzu un tablou alungit al sălii de alături: o zba- tere continuă, haotică, strigăte, bărbaţi şi femei laolaltă, haine de culoare albastru-deschis, mîini întinse. Mulţi dintre ei erau în picioare, un om în zdrenţe de culoare cafeniu-închis, cu o faţă pre-lungă, şedea în picioare pe scaun, fluturînd o pînză neagră. Apoi Graham

întîlni uimirea şi speranţa din ochii fetei. Ce aşteptau aceşti oameni de la el? Neclar, îşi dădea seama că tumultul din sală căpătase alt ritm, devenise mai agitat, mai grăbit, şi chiar ritmul gîndurilor lui devenise altul. La început nu-şi dădu seama de influenţa pe care o resimţea. Dar panica de care era gata să fie cuprins trecu. Încercă să pună cîteva întrebări, să afle ce anume aşteptau de la el.

Lincoln îi strigă ceva la ureche, dar, asurzit de vacarm, Graham nu înţelese nimic. Toţi ceilalţi, în afară de fată, gesticulau, arătînd către sală. Atunci înţelese ce se întîmpla. Toţi oamenii aflaţi în sală cîntau. Dar nu era numai un cor, glasurile erau dublate şi susţinute de un torent de muzică instrumentală, asemănătoare registrelor de orgă, o împletire de sunete, plină de trompete, plină de parada steagurilor, plină de marşurile şi solemnitatea unui început de luptă. Iar picioarele oamenilor băteau măsura... Trap, trap.

Cineva îl conduse către uşă. Se supuse, mecanic. Forţa cîntecului punea stăpînire pe el, îl mişca, îl îmbărbăta. Sala se deschidea înaintea lui, un tablou de culori care se mişcau în ritmul muzicii.

— Făceţi-le semn cu mîna, zise Lincoln. Fă- ceţi-le semn cu mîna.

— Şi haina, zise o voce, trebuie să îmbrace haina asta. Simţi în jurul gîtului nişte mîini, oprindu-l chiar în prag, şi cineva îi puse pe umeri o manta neagră, cu falduri uşoare. Îşi scoase braţele prin mîneci şi îl urmă pe Lincoln. Fata îmbrăcată în cenuşiu era alături de el, cu faţa îmbujorată, gata să-l însoţească. Pentru o clipă ea deveni pentru el, îmbujorată şi tremurînd de entuziasm, o întrupare a cîntecului. Intră din nou în loja din sală. Valurile crescînde ale cîntecului se întrerupseră brusc la apariţia lui şi izbucniră într-o furtună de strigăte. Condus de mîna lui Lincoln, el străbătu în diagonală centrul scenei, cu faţa către mulţime.

Sala era un spaţiu vast şi complicat, cu galerii, balcoane, trepte mari aşezate în

amfiteatru şi arcade uriaşe. Departe, sus de tot, se vedea o deschizătură, ca gura unei trecători imense, plină de o omenirea fremătătoare. Mulţimea se agita în mase compacte. Din acest tumult se detaşau ici şi colo figuri izolate, îi atrăgeau o clipă atenţia şi se pierdeau din nou, indefinite. Aproape de platformă, se legăna o femeie frumoasă şi blondă, cu părul adunat în jurul feţei, care, purtată de trei bărbaţi, agita un baston verde.

Aproape de acest grup, un bătrîn cu faţa răvăşită, îmbrăcat în pînză albastră, îşi menţinea locul cu mari eforturi, şi, ceva mai departe, se ridica un cap lipsit de păr, urlînd cu gura larg deschisă, ca o mare cavitate fără dinţi. Un glas strigă enigmaticul cuvînt „Ostrog”. Toate impresiile lui Graham erau vagi, în afară de emoţia puternică a cîntecului cadenţat. Mulţimea bătea din picioare, marcînd ritmul, trap, trap, trap, trap. Bastoanele verzi se agitau, străluceau, se înclinau. Apoi, cei din apropiere, din faţa scenei, porniră în marş prin faţa lui, îndreptîndu-se către o mare boltă şi strigînd „La Consiliu!” Trap, trap, trap, trap. Graham ridică braţul, şi mugetul se făcu de două ori mai puternic. Îşi aminti că trebuie să strige „Înainte!” Rosti cuvinte eroice, pe care nu reuşea să le audă nimeni. Făcu din nou semn cu mîna şi arătă spre boltă, strigînd „Înainte!” Acum, oamenii nu mai băteau ritmul, ci mergeau în marş: Trap, trap, trap, trap. În această oştire erau oameni cu barbă, oameni bătrîni, tineri, femei cu braţele goale şi cu robele fluturînd, fete. Bărbaţii şi femeile acestei noi epoci! Haine bogate şi zdrenţe cenuşii fluturau laolaltă în vîrtejul mişcărilor, pe fondul dominat de culoarea albastră. Un steag negru, ameninţător, înainta spre dreapta. Graham văzu un negru îmbrăcat în haine albastre, o femeie cu faţa zbîr- cită, îmbrăcată în galben, apoi trecu prin faţa lui un grup teatral de oameni înalţi în albastru, cu faţa albă, cu părul blond. Apărură şi doi chinezi. Un tînăr înalt cu faţa palidă, cu părul negru şi ochi strălucitori, îmbrăcat în alb din cap pînă

în pi- cioare, se căţără pe platformă, strigîndu-şi devotamentul şi apoi sări din nou în mulţime şi se îndepărtă, privind înapoi. Capetele, umerii, mîinile care ţineau arme, totul se legăna în cadenţa marşului.

Din această învălmăşală apăreau diferite figuri, ochi care se încrucişau pe ai lui şi apoi se îndepărtau

şi dispăreau. Oamenii gesticulau spre el, strigau cuvinte pe care el nu le putea auzi. Feţele erau, cele mai multe, îmbujorate, dar mai întîlnea destule de o paloare cadaverică. Boala tot mai domnea, deci, şi multe din mîinile care se întindeau spre el erau slabe şi descărnate. Bărbaţii şi femeile acestei epoci noi! O adunare stranie şi de necrezut! În timp ce largul şuvoi trecea prin faţa lui către dreapta, alte mulţimi veneau din înălţimile îndepărtate ale sălii, împinse înainte într-o scurgere neîncetată de oameni; trap, trap, trap, trap. Uni- sonul cîntecului era îmbogăţit şi complicat de ecourile puternice ale arcadelor şi culoarelor. În rînduri se amestecau bărbaţi şi femei. Trap, trap, trap, trap. Parcă pornise întreaga lume în marş. Trap, trap, trap, trap; creierul lui Graham vibra şi el în acest ritm. Hainele fluturau, oamenii se scurgeau în rînduri din ce în ce mai compacte.

Trap, trap, trap, trap; Lincoln îi făcu un semn şi Graham se întoarse către arcadă, păşind fără să-şi dea seama în ritmul marşului, mergînd aproape mecanic, împins de melodie şi de chemările ei. Mulţimea, fluturarea mîinilor, cîntecul, totul se mişca în aceeaşi direcţie, şuvoiul de oa- meni se îngrămădea din ce în ce mai jos, pînă cînd feţele întoarse spre el ajunseră sub nivelul picioarelor lui. Îşi dădu seama că i se făcea loc, că era înconjurat de o suită, de paznici şi conducători, iar la dreapta lui se afla Lincoln. Escorta creştea, acoperindu-i din ce în ce mai mult vederea spre mulţimile de oameni din stînga. În faţa lui mergeau oamenii de gardă,

îmbrăcaţi în negru, în rînduri de cîte trei. Păşiră de-a lungul unui parapet cu grilaj şi trecură pe deasupra arcadei, în timp ce, dedesubt, torentul omenesc se scurgea mereu, strigînd către el. Nu ştia încotro se îndreaptă; nici nu voia să ştie. Aruncă o privire înapoi, spre imensitatea sălii clocotind de entuziasm. Trap, trap, trap, trap.

Capitolul X

BĂTĂLIE ÎN ÎNTUNERIC

Sala rămăsese în urmă. Erau pe-o galerie lungă, trecînd pe deasupra uneia dintre marile străzi cu platforme mişcătoare, care traversau oraşul. În faţa şi în spatele lui păşeau oamenii din gardă. Întinderea concavă a platformelor mişcătoare de sub ei devenise o masă compactă de oameni care mărşăluiau spre stînga, strigînd, făcînd semne cu mîinile şi cu armele, încadraţi într-o perspectivă imensă, aclamînd în timp ce se apropiau, aclamînd în timp ce treceau, aclamînd în timp ce se îndepărtau, pînă cînd globurile de lumină electrică care străluceau în depărtare păreau că se confundă cu furnicarul de capete. Trap, trap, trap, trap.

Cîntecul ajungea pînă la Graham ca un muget răguşit şi zgomotos, care nu mai era susţinut de muzică, iar tropotul picioarelor mergînd în marş, trap, trap, trap, trap, se amesteca în zgomotul asurzitor al năvalei nedisciplinate, revărsîndu-se cu paşi neregulaţi de-a lungul drumurilor superioare.

Deodată, Graham sesiză un contrast. Clădirile de pe cealaltă parte a străzii păreau părăsite, cablurile şi podurile care se încrucişau de-a curmezişul spaţiului erau goale şi întunecate. Graham se gîndi că şi acolo ar fi trebuit să fie o puzderie de oameni.

Simţi un fior ciudat, ca o tresărire fulgerătoare, şi se opri. Oamenii de gardă care mergeau înaintea lui îşi continuară drumul; cei din spatele lui se opriră. Privi şi el în direcţia în care priveau oa- menii. Tresărirea fusese provocată de un joc al luminilor.

La început crezu că era doar o deficienţă a iluminatului, un fenomen izolat, fără vreo legătură cu ceea ce se petrecea jos. Fiecare dintre uriaşele globuri de lumină albă şi orbitoare părea că se stinge, se comprimă, se contractă ca o inimă; urma o dilatare trecătoare, şi din nou o contracţie, ca o strîngere înnăbuşitoare, întuneric, lumină, întuneric, într-o alternare rapidă.

Graham realiză imediat că neobişnuita compor-tare a luminilor interesa îndeaproape pe oamenii de jos. Aspectul caselor şi al străzilor, aspectul maselor compacte se schimbă, deveni un amalgam de lumini vii şi umbre săltăreţe. Erau o mulţime de umbre care se însufleţeau brusc într-o activi- tate agresivă, păreau că se reped, că se lărgesc, că se măresc, crescînd cu iuţeală constantă — pentru a sări deodată înapoi şi a se întoarce reîntărite. Cîntecul şi tropăitul încetaseră. Marşul mulţimii se oprise, se produceau pretutindeni îmbulzeli, oamenii se împrăştiau în toate părţile, strigînd: „Luminile!” Toate glasurile strigau un singur cuvînt. „Luminile!” strigau glasurile, „Luminile!” Privi în jos. În acest dans macabru al luminilor, spaţiul străzii căpătase deodată aspectul unei lupte monstruoase. Uriaşele globuri albe se colorară în alb- purpuriu şi purpuriu-

roşcat, începură să clipească, să clipească din ce în ce mai repede, apoi pîlpîiră între lumină şi stingere, încetară de a mai clipi şi deveniră simple pete de un roşu palid într-o vastă obscuritate. În zece secunde toate luminile erau stinse, nu mai rămăsese decît o beznă care mugea, o monstruozitate neagră care înghiţise dintr-o dată toate miriadele de oameni în haine sclipitoare.

În jurul lui se mişcau fiinţe invizibile, se simţi apucat de braţe. Ceva îl izbi cu putere în fluierul piciorului. Un glas îi strigă în ureche:

— Nu-i nimic, totul e în ordine.

Graham îşi scutură paralizia care-l cuprinsese în primele clipe de uimire. Fruntea i se izbi de fruntea lui Lincoln şi scoase un strigăt.

— Ce înseamnă întunericul acesta?

— Consiliul a întrerupt curentul în tot oraşul. Trebuie să aşteptăm... Să stăm pe loc. Mulţimea va merge mai departe. Ei vor...

Dar glasul lui fu acoperit de alte glasuri care strigau: „Salvaţi-l pe Cel-care-doarme. Aveţi grijă de Cel-care-doarme”. Un om din gardă se ciocni de Graham şi îl lovi la mînă, fără să vrea, cu arma. Un tumult sălbatic izbucni, învăluindu-l, devenind, parcă, în fiecare clipă mai puternic, mai dens, mai furios. Se auzeau în jur frînturi de fraze care se îndepărtau cînd el încerca să le prindă înţelesul. Răsunau ordine contradictorii, cărora le răspundeau alte glasuri. Auzi deodată, chiar lîngă el, o serie de ţipete pătrunzătoare.

Un glas îi strigă în ureche: „Poliţia în uniforme roşii”, şi se îndepărtă imediat, fără să-i răspundă la întrebări.

Apoi se auzi apropiindu-se un sunet, un fel de pîrîitură, şi în acelaşi timp nişte fulgere slabe dansară de-a lungul drumurilor exterioare. În lumina de-o clipă, Graham văzu capetele şi trupurile unor oameni înarmaţi cu arme la fel cu ale celor din gardă. Spaţiul era plin de zgomot, de pocnituri, de fulgere scurte de lumină şi, brusc, întunericul se dădu în lături, ca o perdea.

O lumină puternică îl orbi, apoi rămase buimăcit văzînd masele clocotitoare de oameni care se luptau. Strigăte, aclamaţii se ridicau de pretutindeni. Privi în sus să vadă de unde venea lumina. Un om era atîrnat foarte sus, de capătul superior al unui cablu, ţinînd de o frînghie steaua orbitoare care gonise întunericul. Omul purta o uniformă roşie.

Graham îşi îndreptă din nou privirea spre platformele mişcătoare. Îi atrase atenţia o linie roşie. Era o masă compactă de oameni îmbrăcaţi în roşu, îngrămădiţi pe platforma superioară, cea mai îndepărtată, întorşi cu spatele spre zidurile înalte ale clădirii şi înconjuraţi de o mulţime de adversari. Se dădea o luptă. Armele fulgerau, se ridicau şi cădeau, şiruri de capete dispăreau de pe linia de bătaie, şi alte capete le înlocuiau, scurtele fulgere mici care ţîşneau din armele verzi deveneau — cît timp dura lumina — mici jeturi de fum cenuşiu.

Deodată, lumina strălucitoare se stinse şi străzile se acoperiră din nou cu un întuneric de cerneală, ca un mister tumultuos.

Simţi că se izbise de ceva. Era împins de-a lungul galeriei. Cineva striga... Poate către el. Era prea tulburat pentru a mai auzi. Fu împins spre perete, şi un grup de oameni trecu în grabă pe lîngă el. I se păru că oamenii din gardă se luptau între ei.

Apoi apăru din nou omul atîrnat de cablu, ţinînd lumina strălucitoare, şi întreaga scenă fu scăldată în lumină albă. Grupul de oameni îmbrăcaţi în roşu parcă se mai mărise şi se mai apropiase; cei mai apropiaţi erau la jumătatea drumului spre spaţiul central. Ridicînd privirea, Graham văzu că oamenii în roşu apăruseră şi în galeriile întunecate ale clădirii din faţă, şi îşi îndreptau armele, pe deasupra poliţiştilor aflaţi jos, către mulţimile înfierbîntate de oameni de pe platformele din mijloc. Începu să deslu-şească sensul evenimentelor. Marşul poporului nimerise chiar de la început într-o cursă. După ce fuseseră buimăciţi de stingerea luminilor, oamenii erau acum atacaţi de poliţia în uniforme roşii. Apoi, îşi dădu seama că rămăsese singur, că Lincoln şi oamenii din gardă continuau să meargă de-a lungul galeriei, în direcţia în care merseseră înainte de a se lăsa întunericul. Îi văzu făcîndu-i semne disperate cu mîna şi alergînd înapoi, către el. Un strigăt puternic se ridică dinspre platformele mişcătoare. Întreaga faţadă a clădirii întunecate din faţă era înţesată cu oameni îmbrăcaţi în roşu. Ei arătau cu degetul către Graham şi strigau.

— Cel-care-doarme! Salvaţi-l pe Cel-care-doarme! strigau mii de guri.

Auzi o izbitură deasupra capului, în zid. Privi în sus şi văzu o pată de metal argintiu, în formă de stea. Lincoln ajunsese lîngă el. Se simţi apucat de braţ. Apoi, poc, poc; îşi greşiseră încă de două ori ţinta.

Nu înţelese din primul moment ce se întîmpla. În timp ce privea, strada şi tot ce era în jur dispărură. Se stinsese şi cea de a doua stea luminoasă.

Lincoln îl apucase pe Graham de braţ şi îl trăgea de-a lungul galeriei.

— Hai, înainte de a se aprinde din nou lumina! strigă el.

Graba lui era contagioasă. Instinctul de conservare învinse în fiinţa lui Graham paralizia produsă de uluiala lui fără de margini. Deveni, pentru un timp, o creatură oarbă, stăpînită de frică în faţa morţii. Alergă, poticnindu-se din cauza întunericului, izbin- du-se de oamenii lui de gardă care alergau o dată cu el. Singura lui dorinţă era să fugă, să scape de această galerie periculoasă unde şedea în văzul tuturor. Se aprinse încă o stea luminoasă şi, o dată cu ea, se ridică un strigăt puternic în jurul platforme-lor. Un tumult îi răspunse de pe platforme. Oamenii în uniforme roşii aproape atinseseră, jos, culoarul central. Feţele lor nenumărate se întoarseră spre el şi izbucniră strigăte. Faţada albă de pe cealaltă parte a străzii era înţesată de uniforme roşii. Şi toate aceste evenimente ieşite din comun erau în legătură cu el, întoarse în direcţia lui ca pe un pivot. Oamenii în uniforme roşii făceau parte din garda Consiliului şi încercau să-l captureze din nou.

Spre norocul lui, erau primele gloanţe trase, după o sută şi cinci zeci de ani, cu intenţia de a ucide. El auzi gloanţele şuierîndu-i pe deasupra capului, simţi un strop de metal topit înţepîndu-i urechea şi, fără să privească, îşi dădu seama că întreaga faţadă a clădirii din faţă era înţesată de poliţiştii în uniforme roşii, care, fără să se mai ascundă, strigau şi trăgeau asupra lui.

Unul dintre oamenii gărzii căzu chiar în faţa lui şi Graham, neputînd să se oprească, sări peste trupul care se zvîrcolea.

În clipa următoare pătrunse teafăr în obscuritatea unui coridor şi în acelaşi timp cineva care venea, se pare, dintr-o parte se izbi cu putere de el. Coborî o scară, într-un întuneric absolut. Se rostogoli, apoi fu lovit din nou şi se izbi cu mîinile de un perete. Se trezi strivit de greutatea unor trupuri care se luptau, răsucit şi împins spre dreapta. O presiune enormă îl ţintuia locului. Nu mai putea să respire şi simţea că i se sfărîmă coastele. Urmă un moment de uşurare, şi întreaga masă de oameni care se mişca laolaltă îl împinse înapoi, către marele teatru de unde venise. Erau clipe cînd picioarele nici nu-i mai atingeau pămîntul. Apoi se poticnea şi era împins. Se auzeau strigăte de „Iată-i că vin!” şi, chiar lîngă el, un ţipăt înnăbuşit. Piciorul i se izbi de ceva moale şi răsună un geamăt răguşit. Cineva strigă „Cel-care-doarme!”, dar el era prea năucit ca să poată vorbi. Se auzeau detunăturile armelor verzi. Un timp, voinţa îl părăsi, nu mai era decît un atom în mijlocul panicii, orb, fără să mai poată gîndi,

acţionînd mecanic. Împinse, îmbrînci în dreapta şi în stînga, se răsuci în mijlocul înghesuielii, apoi piciorul i se împiedică de o treaptă şi se trezi urcînd. Şi, deodată, feţele din jurul lui ieşiră din întuneric, vizibile, de o paloare cadaverică, uimite, îngrozite, asudate, într-o lumină lividă. Foarte aproape de el, nici la jumătate de metru, văzu figura unui tînăr. Un simplu incident trecător, care nu-l emoţionă de loc, dar îi reveni mai tîrziu, în vise. Tînărul, ridicat în picioare pentru o clipă, în mijlocul mulţimii, fusese împuşcat şi era mort.

Probabil că omul de pe cablu aprinsese cea de-a patra stea albă.

Lumina ei pătrundea prin ferestrele şi arcadele uriaşe şi îi arătă lui Graham că el nu mai era decît un atom, în această masă densă de siluete negre şi mişcătoare, împinse înapoi, spre partea inferioară a marelui teatru. Acum, tabloul era livid şi întretăiat ici şi colo de umbre negre. Chiar lîngă el, oamenii în uniforme roşii îşi croiau drum prin masa de oameni. N-ar fi putut să spună dacă îl văzuseră. Îl căută cu privirea pe Lincoln şi pe oamenii din garda lui. Îl văzu pe Lincoln lîngă scena teatrului, înconjurat de o mulţime de răsculaţi cu insigne negre, ridicat pe sus şi căutîndu-l cu ochii în toate părţile. Graham constată că el se afla de cealaltă parte a mulţimii şi că în spatele lui, despărţite de o barieră, se aflau băncile în amfiteatru, goale. Îi veni o idee şi încercă să-şi croiască drum spre barieră. Cînd ajunse lîngă ea, lumina se stinse.

Îşi desfăcu imediat mantia neagră care nu numai că-i împiedica mişcările, dar şi

atrăgea atenţia asupra lui, şi o lăsă să alunece în jos de pe umeri. Auzi cum cineva se împiedică în faldurile ei. În clipa următoare, Graham escaladă bariera şi sări în beznă. Apoi, pipăindu-şi drumul, ajunse la capătul inferior al unui coridor care urca în pantă. În întunericul de aici, împuşcăturile nu se mai auzeau, iar vacarmul alergăturii şi glasurilor se mai domolise. Ajungînd la o treaptă neaşteptată. Graham se poticni şi căzu. În aceeaşi clipă, prin întunericul din jur se zăriră din nou pete şi insule de lumină vie, mugetul se ridică mai puternic şi strălucirea altei stele albe pătrunse prin ferestrele imense ale teatrului.

Se rostogoli peste cîteva scaune, auzi strigăte şi pocnituri de armă, făcu un efort să se ridice şi fu trîntit din nou; în jurul lui se afla un grup de oameni cu insigne negre trăgînd spre poliţiştii în uniforme roşii, sărind printre scaune şi ghemuindu-se ca să-şi încarce din nou armele. Instinctiv, Graham se ghemui şi el printre scaune, pentru a se ascunde de gloanţele rătăcite, care atingeau pernele pneumatice şi tăiau bucăţi strălucitoare din garniturile de metal. Tot instinctiv, el reţinu direcţia coridoarelor, cea mai bună cale pe care putea să scape, de îndată ce vălul întunericului va cădea din nou.

Un tînăr îmbrăcat în haine de un albastru şters se apropie, sărind peste scaune.

— Hei! strigă el, zburînd cu picioarele la cîţiva centimetri de obrazul lui Graham.

Tinărul îl privi, fără să dea vreun semn că-l recunoaşte, se întoarse, pentru a

trage din nou, trase şi, strigînd: „Jos Consiliul!”, era gata să tragă încă o dată. Atunci, lui Graham i se păru că jumătate din gîtul omului dispăruse. Ceva umed căzu pe obrazul lui Graham. Arma verde se opri, ridicată pe jumătate. O clipă, omul rămase liniştit, cu faţa golită brusc de expresie, apoi începu să se încline înainte. Genunchii se îndoiră. Omul căzu o dată cu întune-ricul. La zgomotul căzăturii, Graham se ridică şi alergă din răsputeri, pînă cînd se împiedică de o treaptă de pe coridor. Se ridică în picioare şi reîncepu să alerge de-a lungul coridorului.

Cînd străluci cea de a şasea stea, el se afla lîngă deschiderea unui pasaj. Pe lumină, începu să alerge mai repede, intră în pasaj şi coti în clipa cînd se făcu din nou întuneric complet. O izbitură îl împinse într-o parte, se rostogoli, apoi se ridică din nou în picioare. Se pomeni în mijlocul unor oameni nevăzuţi, care fugeau în aceeaşi direcţie. Singurul lui gînd, ca şi al celorlalţi, era: să scape din această învălmăşeală. Împinse, lovi, se clătină, alergă, fu strivit, îşi pierdu echilibrul şi se ridică din nou.

Alergă, timp de cîteva minute, prin întuneric, de-a lungul unui coridor întortocheat, străbătu un spaţiu larg şi deschis, coborî o pantă lungă, şi în cele din urmă ajunse la un şir de trepte, care porneau de pe un loc neted. O mulţime de oameni strigau:

— Iată-i că vin! Vine poliţia. Trag în noi. Fugiţi de aici! Poliţia va trage! Să ne adăpostim pe strada a şaptea. Porniţi spre strada a şaptea!

În mulţime erau femei, copii şi bărbaţi. Oamenii strigau într-una, în fel şi chip. Mulţimea se îndreptă către o boltă, trecu printr-un fel de deschidere îngustă şi ieşi într-un spaţiu mai larg, uşor luminat. Siluetele negre din jurul său se răspîndiră, alergînd în sus către ceea ce părea să fie, în lumina slabă, un şir gigantic de trepte. Graham îi urmă. Oamenii se împrăştiară în dreapta şi în stînga... şi el îşi dădu seama că nu se mai afla în mijlocul mulţimii. Se opri lîngă treapta cea mai înaltă. În faţa lui, la acelaşi nivel, erau nişte bănci şi un mic chioşc. Se duse pînă la chioşc şi se opri în umbra de sub streaşina ei, gîfîind şi privind de jur împrejur.

Totul era confuz şi cenuşiu, dar el observă că marile trepte nu erau decît platformele „străzilor”, acum nemişcate. Platformele erau înclinate în ambele părţi şi, dincolo de ele, se înălţau clădirile, ca nişte umbre uriaşe cu firme şi reclame abia desluşite: sus, printre traverse şi cabluri, se zărea o fîşie palidă, întreruptă, a cerului. Un grup de oameni trecu în goană. După strigătele şi glasurile lor păreau că aleargă spre locul luptei. Alţii, mai puţin zgomotoşi, se strecurau timizi prin umbra.

De departe, din josul străzii, se auzea zgomotul unei lupte. Dar Graham ştia că nu aceasta era strada din faţa teatrului. Din lupta de acolo nu se mai auzea şi nu se mai zărea nimic. Şi... — ce idee ciudată! — toţi oamenii aceştia luptau pentru el!

Cîteva clipe, el trăi senzaţia unui om care, oprin- du-se din lectura unei cărţi captivante, se îndoieşte deodată de tot

ceea ce admisese pînă atunci fără rezerve. În acele clipe, el nu mai avea gîndul la amănunte; îl copleşise efectul general. Era destul de ciudat că, în timp ce fuga din închisoarea Consiliului, mulţimea uriaşă din sală şi atacul poliţiei în uniforme roşii asupra puzderiei de oameni îi erau limpezi în minte, trebuia, în schimb, să facă un efort pentru a-şi aminti de trezirea din somnul cataleptic şi de timpul meditaţiilor din camerele tăcute. La început, memoria lui sărea peste aceste perioade şi îl ducea înapoi, la cascada din Pentargen, care tremura în bătaia vîntului, şi la splendorile sumbre ale coastei însorite din Cornwall. Contrastul dădea tuturor amintirilor un aspect de irealitate. Apoi golul se umplu şi Graham începu să înţeleagă.

Situaţia în care se afla nu mai era o enigmă, cum fusese în camerele tăcute. Cel puţin acum avea un contur ciudat şi gol al evenimentelor. El era, într-un fel, posesorul a jumătate din lume, şi puternice partide politice luptau să-l aibă de partea lor. Pe ele o parte era Consiliul Alb, cu poliţia în uniforme roşii, hotărît, după cum se părea, să-i uzurpe proprietatea şi poate chiar să-l ucidă; pe de altă parte — răscoala care îl eliberase, avînd ca şef nevăzut pe Ostrog. Şi tot acest oraş gigantic era zguduit de lupta dintre acele partide. Cît de anapoda se dezvoltase lumea!

— Nu înţeleg, strigă el. Nu înţeleg!

El reuşise să scape din lupta dintre aceste două partide, să-şi cîştige această libertate întunecată. Ce se va mai întîmplă de acum înainte? Ce se întîmpla în clipa de faţă? Îşi închipui pe oamenii

îmbrăcaţi în roşu căutînd să-l captureze, gonind din faţa lor pe răsculaţii cu insigne negre.

Norocul îi dăduse, în orice caz, răgazul să mai respire. Putea să se ascundă nestingherit de cei care treceau pe lîngă el, putea să urmărească mersul evenimentelor. Privirea lui îmbrăţişă imensitatea complexă şi întunecată a clădirilor slab luminate, şi prin minte îi trecu gîndul, ca o descoperire surprinzătoare, că soarele se ridica deasupra oraşului şi că lumea era din nou strălucitoare, sub vechea şi binecunoscuta lumină a zilei. După puţin timp, respiră ceva mai liniştit. Hainele i se uscaseră de umezeala cu care le pătrunsese zăpada.

Rătăci cîteva mile pe aceste străzi crepusculare, nevorbind nimănui, neînsoţit de nimeni — o siluetă întunecată printre alte siluete întunecate — om al trecutului, atît de invidiat, posesor fără voie a jumătate de lume. Oriunde întîlnea lumini, mulţimi de oameni sau vreo agitaţie mai puternică, şedea mai întîi la pîndă, de teamă să nu fie recunoscut, şi făcea cale întoarsă, sau urca şi cobora scările din mijloc, încercînd să ajungă la vreun sistem transversal de străzi, situate fie deasupra, fie dedesubt. Deşi nu mai întîlni nici o încăierare, întregul oraş era dominat de spiritul luptei. La un moment dat se văzu nevoit să alerge, pentru a evita o mul-ţime de oameni care năvăleau de-a lungul străzii. Toţi cei din jur păreau că se alătură lor. Erau mai ales bărbaţi şi purtau nişte obiecte care păreau să fie arme. Probabil că lupta se concentrase

mai ales în cartierul pe care Graham tocmai îl părăsise. Un vuiet îndepărtat al conflictului îi ajungea neconte- nit la urechi. Prudenţa şi curiozitatea se luptară în el cîtva timp. Dar prudenţa învinse şi el conti- nuă să rătăcească departe de locul luptei — atît cît îşi putea da seama. Merse nestingherit, nebănuit de nimeni, prin întuneric. Nu se mai auzea nici măcar vreun ecou îndepărtat al bătăliei; pe lîngă

el treceau din ce în ce mai puţini oameni, şi, în cele din urmă, imensele străzi deveniră pustii. Fa- ţadele clădirilor erau urîte şi aspre; se părea că ajunsese într-un cartier de magazii părăsite. Singurătatea puse stăpînire pe el — paşii i se înceti- niră.

Oboseala creştea. Din cînd în cînd se oprea din drum, aşezîndu-se pe unul dintre numeroasele scaune instalate pe platformele superioare. Dar o frămîntare febrilă, conştiinţa rolului central pe care îl juca în această luptă nu-l lăsa să se oprească mult timp într-un loc. Oare bătălia se dădea numai pentru el?

Apoi, pe cînd străbătea o întindere pustie, se produse deodată un cutremur de pămînt — însoţit de vuiete şi tunete — un curent puternic de aer rece trecu prin oraş, cu zgomot de geamuri sparte, de ziduri care se prăbuşeau — o serie de zguduiri colosale. O avalanşă de sticlă şi fierărie căzu de pe acoperişurile îndepărtate în galeria de mijloc, la mai puţin de o sută de metri de el, iar din depăr- tare se auziră strigăte şi tropote de paşi. Graham, sub impulsul unei agitaţii fără rost, porni şi el să alerge de colo-colo.

Un om se apropie, în goană, de el. Abia atunci Graham îşi recăpătă stăpînirea de sine.

— Ce-au aruncat în aer? întrebă omul gîfîind. A fost o explozie. Şi, înainte ca Graham să poată vorbi, porni mai departe în fugă.

Imensele clădiri se ridicau întunecate, învăluite într-un crepuscul stăruitor, cu toate că fîşia de cer de deasupra strălucea acum în lumina zilei. Gra- ham

fu izbit de mai multe aspecte ciudate, din care, pe moment, nu înţelegea nimic; reuşi să descifreze unele dintre inscripţiile cu caractere fonetice. Dar avea vreun rost să descifrezi, după un efort considerabil al ochilor şi al minţii, acele in- scripţii misterioase care sunau cam aşa: „Aici este Eadhamite” sau „Biroul Muncii — Sectorul Mic”?

Şi — ceea ce era curios — probabil că unele sau chiar toate aceste clădiri ca nişte stînci erau ale lui!

Bizareria experienţei pe care o trăia îi apăru clar în faţă. De fapt, el făcuse un salt în timp, cum şi-l imaginaseră de multe ori romancierii. Şi, odată acest salt realizat, el se aşteptase, mintea lui se aşteptase să asiste la un spectacol. Dar nu era un spectacol, ci o mare şi nelămurită primejdie, plină de umbre ostile şi văluri de întuneric. Undeva, prin acest labirint al beznei, îl aştepta moartea. Oare va fi, în cele din urmă, omorît înainte de a vedea această lume nouă? Poate că, la primul colţ întunecos, îl pîndea moartea. Îl cuprinse o dorinţă vie de a vedea, o dorinţă aprinsă de a cunoaşte.

Începu să se teamă de colţurile străzilor. Credea că nu poate fi în siguranţă decît ascunzîndu-se. Dar unde putea să se ascundă, pentru a nu fi văzut cînd se vor aprinde din nou luminile? În cele din urmă, se aşeză pe o bancă dintr-un loc retras, pe una din străzile superioare, închipuindu-şi că era singur.

Îşi frecă ochii obosiţi cu degetele. Ce-ar fi dacă, atunci cînd va privi din nou, jgheabul întunecat al acestor străzi paralele şi clădirile de o înălţime insuportabilă n-ar mai exista? Dacă ar descoperi că toate întîmplările din aceste cîteva zile, trezirea, mulţimile care strigau, întunericul şi lupta nu erau decît o fantasmagorie, un alt mod, mai viu, de a visa? Desigur, nu era decît un vis! Totul era atît de inconsecvent, atît de lipsit de raţiune! De ce se luptau oamenii pentru el? De ce l-ar privi

această lume raţională ca pe un Stăpînitor, ca pe un Stăpîn?

Aşa gîndea el, stînd cu ochii închişi; apoi privi din nou, aproape sperînd, în ciuda auzului, să re-vadă vreun aspect familiar al vieţii din secolul al nouăsprezecelea, şi să vadă, poate, în faţa lui, micul golf din Boscastle, ţărmul stîncos din Pentargen, sau camera lui de culcare. Dar faptele nu ţin seamă de speranţele omeneşti. Un grup de oameni cu un

drapel negru străbătu umbrele din apropiere, în- dreptîndu-se spre locul bătăliei, şi dincolo de ei se ridicau zidurile ameţitoare ale faţadelor, vaste şi întunecate, cu inscripţiile lor neînţelese, care abia se zăreau.

— Nu este un vis, zise el, nu este nici un vis, şi îşi cufundă faţa în palme.

Capitolul XI

BĂTRÎNUL CARE ŞTIA TOTUL

Tresări, auzind pe cineva tuşind lîngă el.

Se întoarse repede şi, cercetînd cu privirea, văzu o făptură scundă, cocoşată, aşezată la vreo doi metri mai departe, în umbra gardului despărţitor.

— Ai vreo noutate? întrebă glasul ascuţit şi gîfîit al unui om foarte bătrîn.

Graham, ezită.

— Nici una, zise el.

— Stau aici pînă cînd se aprind iar luminile, zise bătrînul. Bestiile albastre umblă peste tot... peste tot.

Graham răspunse cu un mormăit nearticulat. Încercă să-l vadă pe bătrîn, dar întunericul îi ascundea faţa. Dorea din răsputeri să-i răspundă, să vorbească, dar nu ştia cum. să înceapă.

— Blestemat să fie! zise bătrînul deodată. Blestemat! Să fiu scos din odaia mea, printre atîtea primejdii!

— E greu, începu Graham. E greu pentru dumneata.

— Întuneric. Sînt un bătrîn pierdut în întuneric. Toată lumea a înnebunit. Război şi lupte. Poliţia e înfrîntă şi numai pungaşi pretutindeni. De ce nu aduc nişte negri să ne apere?... Nu, nu mai calc eu prin coridoare întunecoase! Am căzut peste un om mort. Te simţi mai bine în tovărăşia cuiva — zise bătrînul, privindu-l cu sinceritate — dacă nimereşti o tăvărăşie bună. Apoi se ridică şi se apropie de Graham.

Probabil că rezultatul examinării era satisfăcă- tor. Bătrînul se aşeză, bucuros că nu mai rămîne singur.

— Eh! zise el, trăim vremuri teribile! Război, lupte, şi morţi care zac acolo, bărbaţi, bărbaţi vigu- roşi care pier în întuneric. Fiii mei! Am trei fii. Dumnezeu ştie unde sînt în noaptea asta.

Glasul se opri. Apoi repetă, cu glas tremurător:

— Dumnezeu ştie unde sînt în noaptea asta.

Graham căuta o întrebare care să nu-i trădeze ignoranţa. Dar vocea bătrinului întrerupse tăcerea.

— Ostrog va învinge, zise el. Va învinge. Şi nimeni nu poate spune ce va deveni lumea sub conducerea lui. Fiii mei lucrează toţi trei la motoarele de vînt. Una din nurorile mele a fost amanta lui, cîtva timp. Amanta lui! Noi nu sîntem oameni de rînd. Şi totuşi, ei m-au zvîrlit să rătăcesc în seara asta la voia întîmplării... Eu ştiam ce se punea la cale. Ştiam înaintea multora. Dar e prea întune-ric! Şi să cad deodată peste un cadavru, în întu-neric!

I se putea auzi respiraţia şuierătoare.

— Ostrog... zise Graham.

— Cel mai mare conducător pe care l-a văzut lumea vreodată, zise glasul bătrinului.

Graham căuta cum să înceapă discuţia.

— Consiliul are puţini prieteni în popor, se ha- zardă el.

— Puţini. Şi fără valoare. Ei şi-au trăit traiul. Eh! Ar fi trebuit să-i păstreze pe cei mai isteţi. Dar au ţinut de două ori alegeri. Şi Ostrog... Acum a izbucnit, şi nimic nu-l mai poate opri, nimic nu-l mai poate opri. Ei l-au respins de două ori pe Ostrog... Ostrog Conducătorul. Am auzit cît de furios a fost atunci... A fost teribil. Cerul să-i apere! Căci pe pămînt nimic nu-i mai poate apăra. El a ridicat împotriva lor Companiile de Muncă. Nimeni altul n-ar fi îndrăznit. Toate hainele albastre sînt înar-mate şi au pornit! El va merge pînă la capăt. Pînă la capăt.

Rămase cîteva clipe tăcut.

— Acest om, Cel-care-doarme... începu el.

— Da, zise Graham. Ei bine?

Vocea bătrînului se transformă într-o şoaptă confidenţială, iar faţa slabă şi întunecată se apropie de Graham.

— Adevăratul Cel-care-doarme...

— Da... zise Graham.

— A murit cu mulţi ani în urmă.

— Cum? zise Graham brusc.

— Acum mulţi ani. A murit. Acum mulţi ani.

— Nu mai spune! zise Graham.

— Ba da. Chiar aşa. A murit. Acesta, cel care s-a trezit, l-a înlocuit, în timpul nopţii, pe cel adevărat. Nu-i decît o biată creatură, pe care au ador- mit-o. Dar nu

pot să spun tot ce ştiu. Nu trebuie să spun tot ce ştiu.

O bucată de timp el mormăi lucruri de neînţeles. Dar era greu ca să-şi păstreze secretul numai pen- tru el.

— Nu-i cunosc pe cei care l-au adormit... Asta s-a întîmplat înainte de vremea mea... Dar cunosc pe omul care i-a injectat nişte substanţe înviorătoare şi l-a trezit din somn. Era o şansă din zece. Să-l trezească şi să-l ucidă. Să-l trezească sau să-l ucidă. Aşa procedează Ostrog.

Graham era atît de uimit de aceste afirmaţii, în- cît a trebuit să-l întrerupă, să-l facă pe bătrîn să repete cuvintele, să-l întrebe din nou, pe ocolite, înainte de a fi sigur de sensul şi nebunia celor auzite. Trezirea lui nu fusese deci naturală! Era doar nălucirea unei minţi senile, sau exista şi un sîmbure de adevăr? Răscolind prin ungherele întunecoase ale memoriei, el dădu deodată peste o idee care ar fi putut să aibă într-adevăr un efect stimulator. Poate că întîlnise o împrejurare favorabilă, poate că, în sfîrşit, reuşea să afle ceva despre această epocă nouă. Bătrînul gîfîi cîteva clipe şi scuipă, apoi glasul tremurător continuă să-şi depene amintirile:

— Prima dată ei l-au îndepărtat. Eu am urmărit totul.

— L-au îndepărtat? Pe cine? zise Graham. Pe Cel-care-doarme?

— Pe Cel-care-doarme? Nu. Pe Ostrog. El a fost teribil... teribil! Apoi i s-a promis, i s-a pro- mis cu siguranţă pentru data viitoare. Cît de nesocotiţi au fost... Să nu le mai fie teamă de el. Acum, tot oraşul este în puterea lui, iar cei de seama noastră sîntem doar praful

pe care îl calcă în picioare. Praful pe care îl calcă în picioare. Pînă cînd s-a apucat el de treabă... muncitorii îşi tăiau gîtul unul altuia, ucideau vreun chinez sau vreun agent al Poliţiei Muncii, şi ne lăsau pe noi ceilalţi în pace. Cadavre! Furturi! Întuneric! Asta nu s-a mai întîmplat de un gross de ani. Ah!... Cînd cei mari se iau la ceartă e rău de cei mici! E rău.

— Ai spus... că nu a fost... ce?... de un gross de ani?

— Eh! zise bătrînul, apoi mormăi ceva despre oamenii care nu se exprimă clar şi-l făcu pe Gra- ham să repete de trei ori întrebarea.

— Lupte, şi masacre, şi arme în mîini, şi nebuni care trăncănesc despre libertate şi tot felul de tre-buri ca astea, zise bătrînul. De cînd sînt, asta nu s-a mai întîmplat. Parcă ar fi în vremurile de demult... desigur... cînd s-a răsculat poporul din Paris... acum trei groşi de ani. Asta am vrut să spun că nu s-a mai întîmplat. Dar aşa e mersul lumii. Trebuie să se întoarcă înapoi. Ştiu. Ştiu. În toţi aceşti cinci ani, Ostrog a lucrat, şi au fost tulburări, şi foamete, şi ameninţări, şi multă vorbărie, şi arme. Haine de pînză albastră şi proteste. Nimeni nu mai era în siguranţă. Totul se încurca şi se năruia. Şi iată unde am ajuns! Revoltă, lupte, şi Consiliul îşi vede sfîrşitul apropiindu-se.

— Eşti destul de bine informat asupra evenimentelor, zise Graham.

— Ştiu ce trebuie să aud. Nu mă mulţumesc numai cu ceea ce spun maşinile care trăncănesc.

— Desigur că nu, zise Graham, întrebîndu-se ce ar putea să însemne „maşinile care trăncănesc”. Şi eşti sigur că acest Ostrog... eşti sigur că Ostrog a organizat răscoala şi a pus la cale trezirea Celui- care-doarme? Numai ca să se afirme... pentru că nu a fost ales în Consiliu?

— Cred că toată lumea ştie asta, zise bătrînul. În afară de imbecili. El vrea să fie Stăpîn. Fie în Consiliu, fie altfel. Chiar şi cei care nu ştiu nimic, asta tot o ştiu. Şi iată-ne acum ca morţi zăcînd în întuneric! Dar bine, unde ai fost dumneata, că nu ai auzit despre cearta dintre Ostrog şi Verney-ii? Şi în legătură cu ce crezi că sînt tulburările? Cu Cel-care-doarme? Eh? Crezi că Cel-care-doarme este chiar cel adevărat? Şi că s-a trezit singur... eh?

— Eu sînt un om simplu, mai bătrîn decît par, şi cam uituc, zise Graham. Multe întîmplări... mai ales în ultimii ani... Ca să-ţi spun drept, dacă aş fi eu Cel-care-doarme, n-aş fi ştiut mai puţin.

— Eh! zise celălalt. Bătrîn, dumneata? Nu pari prea bătrîn! Dar nu oricine îşi păstrează memoria la bătrîneţe, ca mine... e adevărat. Dar faptele astea, atît de bine cunoscute! Şi dumneata doar nu eşti atît de bătrîn ca mine... nici nu te apropii de vîrsta mea. Ei bine! Poate că n-ar trebui să-i judec pe alţii după mine. Eu sînt tînăr... pentru un om atît de bătrîn. Poate că dumneata eşti bătrîn, pentru un om atît de tînăr..

— Chiar aşa, zise Graham. Povestea mea este ciudată. Ştiu foarte puţine. Cît despre istorie! Pur şi simplu nu cunosc istoria. Cel-care-doarme şi Iulius Cezar

sînt totuna pentru mine. Mă interesează să te aud vorbind aceste lucruri.

— Ştiu cîte ceva, zise bătrînul. Ştiu cîte ceva... Dar... ascultă!

Cei doi oameni tăcură, ascultînd. Se auzi o răbufnire grea, o zguduire care făcu să tremure banca pe care şedeau. Trecătorii se opriră, strigînd ceva unii către alţii. Bătrînul era dornic să pună între- bări; opri un om care trecea pe aproape. Graham, împins de exemplul bătrînului, se ridică şi acostă un alt trecător. Nimeni nu ştia ce se întîmplase.

Se întoarse la bancă şi îl găsi pe bătrîn mormăind, cu glas scăzut, întrebări nedesluşite. Cîteva clipe nu-şi vorbiră nimic

Prezenţa acestei încleştări gigantice, atît de apropiată şi totuşi atît de îndepărtată, copleşea imagi-naţia lui Graham. Avea oare dreptate acest bătrîn, ceea ce spuneau oamenii era adevărat, răsculaţii urmau să cucerească victoria? Sau se înşelau cu toţii, şi oamenii în uniforme roşii măturau totul din calea lor? În fiece clipă, puhoiul luptei putea să se reverse în acest cartier liniştit al oraşului, cuprinzîndu-l din nou şi pe el. Acum, în acest răgaz, trebuia să afle cît mai mult. Se întoarse către bătrîn, gata să-i pună o întrebare, apoi renunţă s-o mai rostească. Dar gestul lui îi trezi din nou bătrînului pofta de vorbă.

— Eh! Cum se mai potrivesc lucrurile! zise bătrînul. În acest om, Cel-care-doarme, şi-au pus nădejdile toţi nebunii! Eu îi ştiu toată povestea... întotdeauna mi-au plăcut astfel de poveşti. Cînd eram copil... sînt atît de bătrîn azi... obişnuiam să mai citesc cărţi tipărite. Nici nu-ţi vine

să crezi. Probabil că dumneata n-ai văzut nici una... acum mucegăiesc şi se prăfuiesc... Compania Sanitară le arde, ca să facă din ele sodă pentru spălat. Dar erau bune şi ele, cu toate că erau murdare. Învăţai multe din ele. Noile Maşini Vorbitoare... dumitale nu ţi se par noi, nu?... sînt lesne de ascultat, lesne de uitat. Dar eu am urmărit toată povestea Celui- care-doarme încă de la început.

— N-ai să mă crezi, zise Graham încet, dar sînt atît de ignorant... am fost atît de preocupat de treburile mele, situaţia mea a fost atît de neobişnuită... încît nu ştiu nimic din povestea Celui-care-doarme. Cine era?

— Eh! zise bătrînul. Eu ştiu. Eu ştiu. Era un biet om de rînd, care — sărmanul — a dat de o femeie cam nebunatică. Şi a căzut în catalepsie. Mai există vechituri de alea, de culoarea brună... fotografii cu nitrat de argint... care îl arată aşa cum şedea culcat, acum un gross şi jumătate de ani... un gross şi jumătate de ani!

— A dat de o femeie cam nebunatică, sărmanul, zise Graham încet, ca pentru el însuşi, şi apoi cu glas tare, da... ei bine! continuă.

— Trebuie să ştii că avea un văr, numit Warming, un om singuratic, fără copii, care a făcut o mare avere din nişte afaceri cu drumurile... primele drumuri în Eadhamită. Dar desigur că ai auzit? Nu? Cum aşa? El a cumpărat toate drepturile de bre-vetare şi a înfiinţat o mare societate. Pe atunci existau nenumărate întreprinderi separate şi socie-tăţi de afaceri. Nenumărate!

Drumurile lui au dus la desfiinţarea căilor ferate... vechiturile ălea... în două duzini de ani. Warming a cumpărat toate drumurile şi le-a eadhamitat. Şi, pentru că n-a vrut să-şi fărîmiţeze averea şi să o lase împărţită în acţiuni, a lăsat totul Celui-care-doarrne, şi a instituit un Consiliu de administraţie, ales şi instruit de el. El ştia că niciodată Cel-care-doarme nu se va mai trezi, că va continua să doarmă, să doarmă pînă va muri. El ştia asta foarte bine! Şi apoi, din senin! un om din Statele Unite, care îşi pierduse doi fii într-un accident pe mare, a mai adăugat la această avere o mare donaţie. Administratorii s-au trezit chiar de la început cu o avere în valoare de o duzină de miriade de lioni.

— Cum se numea?

— Graham.

— Nu... vreau să spun... americanul...

— Isbister.

— Isbister! strigă Graham. Bine, dar nici n-am auzit de numele acesta.

— Bineînţeles că nu, zise bătrînul. Bineînţeles. Oamenii nu prea învaţă multe în şcolile de azi. Dar eu îi cunosc toată povestea. Era un american bogat, originar din Anglia, şi i-a lăsat Celui-care-doarme o moştenire chiar mai mare decît a lui Warming. Cum a realizat-o? Asta nu ştiu. Ceva în legătură cu pictarea prin procedee mecanice. Fapt este că a adunat această avere şi i-a lăsat-o Celui-care- doarme şi astfel a luat fiinţă Consiliul. La început n-a fost decît un Consiliu de administraţie.

— Şi cum a crescut această avere?

— Eh!... dar dumneata nu ştii chiar nimic! Ban la ban trage... şi

doisprezece creieri sînt mai buni decît unul singur. Ei au manevrat cu dibăcie. Cu banii au influenţat viaţa politică şi au continuat să-i înmulţească prin operaţiuni bancare şi tari- fare. S-au înmulţit... s-au înmulţit. Şi mulţi ani cei doisprezece administratori au ţinut în secret creşterea averii Celui-care-doarme, ascunzînd-o sub diferite nume şi titluri de societăţi şi tot felul de operaţiuni similare. Consiliul a cumpărat titluri, ipoteci, acţiuni, partide politice, ziare. Dacă vei asculta vechile povestiri, vei vedea cum Consiliul a crescut tot mereu. Pînă în cele din urmă s-a ajuns la bilioane şi bilioane de lioni... totul fiind averea Celui-care-doarme. Şi totul provenea dintr-un capriciu... din testamentul acelui Warming, şi din accidentul fiilor lui Isbister. Oamenii sînt ciudaţi, continuă bătrînul. Faptul cel mai ciudat pentru mine este cum de a reuşit să lucreze Consiliul strîns unit atît de multă vreme. Doisprezece oa- meni. La început erau împărţiţi în cîteva grupuri. Apoi s-au învăluit în mister. Pe vremea cînd eu eram tînăr, a vorbi despre Consiliu era ca şi cum un om ignorant ar fi vorbit despre Dumnezeu. Nu ne trecea prin minte ideea că ei ar putea să facă vreun rău. Nu ştiam nimic despre femeile lor şi despre viaţa care o duceau. Sau poate că acum am devenit eu mai înţelept... Oamenii sînt ciudaţi... Mă uit la dumneata, tînăr şi neştiutor, iar eu... un bătrîn de şaptedozi de ani, aş fi putut foarte bine să uit... şi îţi explic totul, concis şi limpede. Şaptedozi — continuă el — şaptedozi, şi încă aud şi văd... aud mai bine decît văd. Şi gîndesc şi sînt la

curent cu tot ceea ce se întîmplă. Şaptedozi! Viaţa e ciudată. Aveam douădozi de ani cînd s-a născut Ostrog. Îmi amintesc de el cu mult înainte de a-şi fi croit drum pînă în fruntea Controlului Motoarelor de Vînt. Am văzut multe schimbări. Eh! Am purtat şi haine albastre. Şi, pînă la urmă, am ajuns să văd aceste ciocniri, întunericul, şi tumultul, şi cadavrele îngrămădite pe străzi. Şi toate sînt opera lui! Toate sînt opera lui!

Glasul i se stinse în mormăituri neclare, adresate lui Ostrog.

Graham rămase pe gînduri.

— Să vedem, zise el, dacă am înţeles bine.

Întinse o mînă şi începu să numere pe degete.

— Cel-care-doarme era adormit...

— A fost schimbat, zise bătrînul.

— Se poate. Şi în acest timp averea Celui-care- doarme a crescut, în mîinile celor doisprezece admi- nistratori, pînă cînd a înghiţit aproape toată marea proprietate din lume. Cei doisprezece administra- tori au devenit, de fapt, în virtutea acestei proprie-tăţi, stăpînii lumii. Întrucît ei sînt puterea care plăteşte... după cum vechiul Parlament Englez era...

— Eh! zise bătrînul. Asta e adevărat... e o comparaţie bună. Nu eşti chiar atît de...

— Şi acum, acest Ostrog... a revoluţionat deodată întreaga lume, trezindu-l pe Cel-care-doarme... despre care nimeni, în afară de oamenii de rînd, superstiţioşi, nu credea că se va mai trezi vreodată... l-a trezit pe Cel-care-doarme, ca să-şi revendice averea de la Consiliu, după atîţia ani.

Bătrînul sublinie această declaraţie cu un acces de tuse.

— E ciudat, zise el, să întîlneşti un om care află pentru prima dată aceste lucruri în seara aceasta.

— Da, zise Graham, e ciudat.

— Ai fost în vreun Oraş al Plăcerii? zise bă- trînul. Toată viaţa mi-am dorit... Chiar şi acum — rîse, apoi continuă — mi-ar place să mă distrez puţin. Măcar să văd. Mormăi o frază pe care Graham n-o înţelese.

— Cînd s-a trezit... Cel-care-doarme? întrebă deodată Graham.

— Acum trei zile.

— Şi unde este acum?

— E cu Ostrog. A scăpat de la Consiliu acum vreo patru ceasuri. Dar bine, stimate domn, unde ai fost în timpul ăsta? El era în sala din piaţă... unde s-au dat luptele. Întreg oraşul vorbea despre asta. Toate Maşinile Vorbitoare. S-a strigat pe toate străzile. Chiar şi nebunii care mai sînt de partea Consiliului au recunoscut-o. Toţi se îngrămădeau să-l vadă... toţi puneau mîna pe arme. Ai fost beat sau dor- meai? Zău aşa! Dar probabil că glumeşti! Te pre-faci, desigur! Tocmai pentru a opri strigătele Maşinilor Vorbitoare şi a împiedica pe oameni să se adune, tocmai din cauza asta ei au oprit curentul electric şi ne-au lăsat în întunericul ăsta blestemat. Vrei să-mi spui că...?

— Am auzit că a reuşit să scape Cel-care-doarme, zise Graham. Dar... să revenim o clipă. Eşti sigur că acum este cu Ostrog?

— Ostrog nu-l va lăsa să-i scape, zise bătrînul.

— Şi Cel-care-doarme, eşti sigur că nu este cel adevărat? N-am auzit niciodată...

— Aşa cred toţi proştii. Aşa cred ei. Ca şi cum n-ar exista o mie de treburi despre care nu se aude nimic. Îl cunosc prea bine pe Ostrog. Ti-am spus? Sînt oarecum rudă cu Ostrog. Un fel de rudă. Prin nora mea.

— Presupun...

— Ei bine?

— Presupun că nu există, pentru Cel-care- doarme, nici o şansă ca să-şi revendice drepturile. Presupun că, de îndată ce lupta se va termina, el va deveni cu siguranţă o marionetă... în mîinile lui Ostrog sau ale Consiliului.

— În mîinile lui Ostrog... cu siguranţă. De ce n-ar fi o marionetă? Gîndeşte-te la situaţia lui. Orice dorinţă, orice plăcere, totul i se poate îndeplini. De ce să-şi mai revendice drepturile?

— Ce sînt Oraşele Plăcerii? zise Graham pe neaşteptate.

Bătrînul îl puse să-şi repete întrebarea. Cînd înţelese, în cele din urmă, cuvintele lui Graham, îl înghionti puternic cu cotul.

— Asta-i prea de tot, zise el. Îţi baţi joc de un bătrîn. Bănuiam eu că ştii mai multe decît pari să ştii.

— Poate că da, zise Graham. Dar nu! de ce aş continua să mă prefac? Nu, nu ştiu ce este un Oraş al Plăcerii.

Bătrînul rîse, pe un ton familiar.

— Mai mult chiar, nu ştiu nici să citesc literele voastre, nu ştiu ce monedă folosiţi, nu ştiu ce ţări străine mai există. Nu ştiu unde mă aflu. Nu ştiu să număr. Nu ştiu de unde să-mi procur de mîn- care, de băut, sau să-mi găsesc un adăpost.

— Haide, haide, zise bătrînul, dacă ai un pahar cu băutură, unde îl duci, la ureche sau la ochi?

— Aş vrea să-mi explici toate aceste lucruri.

— Ha, ha! Ei bine, domnii îmbrăcaţi în mătase trebuie şi ei să se distreze. O mînă vestejită mîn- gîie o clipă braţul lui Graham. Mătase. Bine, bine! Dar, cu toate acestea, aş vrea să fiu eu omul care a fost substituit Celui-care-aoarme. O să petreacă bine. Cu tot fastul şi cu toate plăcerile. Are o figură ciudată. Cînd avea oricine voie să-l vadă, am căpătat şi eu bilet şi l-am văzut. Omul cu care a fost înlocuit seamănă leit cu cel adevărat, aşa cum îl arată fotografiile. E galben la faţă. Dar o să se îngraşe. Trăim într-o lume ciudată. Gîndeşte-te ce noroc pe el! Ce noroc pe el! Cred că va fi trimis la Capri. E cel mai bun loc de distracţie pentru un începător.

Îl apucă din nou tusea. Apoi începu să mormăie cu invidie despre plăcerile şi desfătările care îi rămăseseră străine.

— Ce noroc pe el, ce noroc pe el! Toată viaţa am stat în Londra, sperînd să-mi vie şi mie rîndul.

— Dar Cel-care-doarme a murit, eşti sigur? zise deodată Graham.

Bătrînul îl puse să-şi repete întrebarea.

— Oamenii nu trăiesc mai mult decît zecedozi. Ar fi nefiresc, zise bătrînul. Eu nu sînt prost. Proştii pot crede asta, dar eu nu.

Graham se supără de siguranţa cu care vorbea bătrînul.

— Nu ştiu dacă eşti prost sau nu, zise el, dar în privinţa Celui-care-doarme te înşeli.

— Ce?

— Te înşeli în privinţa Celui-care-doarrne. Nu ţi-am spus de la început, dar am să-ţi spun acum. Te înşeli în privinţa Celui-care-doarme.

— De unde ştii dumneata? Credeam că nu ştii nimic... nici măcar despre Oraşele Plăcerii.

Graham tăcu.

— Nu ştii nimic, zise bătrînul. Cum ai putea să ştii? Foarte puţini oameni...

— ***Eu*** sînt Cel-care-doarme.

Fu nevoit să repete. Se lăsă o scurtă tăcere.

— Ceea ce spui e o prostie, domnule, iartă-mă că-ţi spun. Pe vremuri ca astea s-ar putea să-ţi producă neplăceri, zise bătrînul.

Graham, puţin cam încurcat, îşi repetă afirmaţia.

— Spuneam că eu sînt Cel-care-doarme. Că am adormit, cu mulţi ani în urmă, într-un sat cu case de piatră, pe vremea cînd încă mai existau garduri, şi sate, şi hanuri, şi tot pămîntul era împărţit în loturi, în ogoare mici. N-ai auzit niciodată de vremurile acelea? Şi eu, eu cel care îţi vorbesc, sînt Cel-care-s-a-trezit acum patru zile.

— Acum patru zile!... Cel-care-doarme! Dar ei au şi pus mîna pe Cel-care-doarme! Îl au cu ei şi nu-l vor mai lăsa să scape. E o prostie! Ai vorbit, pînă acum, ca un om în toată firea. Pot să-l văd ca şi cum aş fi de faţă. El este acolo, avîndu-l pe Lincoln drept paznic, în spatele lui: nu l-ar lăsa ei să plece de unul singur. Te poţi bizui pe ei. Eşti un om ciudat. Unul dintre cei care se ţin de glume. Acum înţeleg de ce mănînci

vorbele într-un mod atît de ciudat, dar...

Se opri brusc şi Graham îi văzu gestul.

— Ca şi cum Ostrog ar fi în stare să-l lase pe Cel-care-doarme să circule singur! Nu, cu mine nu ţi-ai găsit omul! Eh! ca şi cum aş putea să cred una ca asta. Ce urmăreşti? Şi, în afară de asta, noi vorbeam chiar despre Cel-care-doarme.

Graham se ridică.

— Ascultă, zise el. Eu sînt Cel-care-doarme.

— Eşti un om ciudat, zise bătrînul, dacă stai cu mine aici, în întuneric, şi-mi spui, într-o limbă stricată, o asemenea minciună. Dar...

Exasperarea lui Graham se transformă într-un hohot de rîs.

— E absurd, strigă el. Absurd. Visul trebuie să ia sfîrşit! Devine din ce în ce mai stupid, Iată-mă aici, în acest semiîntuneric blestemat — n-am mai auzit să existe un vis în semiîntuneric — stînd ca un anacronism de două sute de ani şi încercînd să-l conving pe un bătrîn nebun că sînt eu însumi, şi în acelaşi timp... Uh!

Făcu un gest de enervare şi se îndepărtă cu paşi mari. După o clipă, bătrînul alergă în urma lui.

— Eh! dar nu pleca! strigă bătrînul. Sînt un bătrîn nebun, ştiu. Nu pleca. Nu mă lăsa în întunericul ăsta.

Graham ezită, apoi se opri. Îşi dădu, deodată, seama de neghiobia de a-şi fi dezvăluit taina.

— N-am vrut să te jignesc... nedînd crezare celor ce mi-ai spus, zise bătrînul, apropiindu-se. Nu este nici un rău în asta. N-ai decît să-ţi spui Cel-care-

doarme, dacă îţi face plăcere. Este o înşelătorie curioasă…

Graham ezită, apoi se întoarse brusc şi-şi continuă drumul.

Îl mai auzi cîtva timp pe bătrîn şchiopătînd în urma lui şi strigîndu-l, tot mai de departe, cu glasul lui de astmatic. Dar în cele din urmă întunericul îl înghiţi şi Graham nu-l mai văzu.

Capitolul XII

OSTROG

Graham îşi dădu acum mai bine seama de situaţia lui. Rătăci multă vreme, dar, după discuţia cu bătrînul, hotărî că pînă la urmă va trebui în mod inevitabil să-l întîlnească pe Ostrog. Un lucru era evident: conducătorii revoltei reuşiseră de minune să ascundă dispariţia lui. Dar se aştepta în fiece clipă să audă ştirea despre moartea sau recapturarea lui de către Consiliu.

În clipa aceea în faţa lui se opri un om.

— Ai auzit? întrebă el.

— Nu! zise Graham, tresărind.

— Aproape o dozandă, zise omul, o dozandă de oameni! şi porni, grăbit, mai departe.

Un grup de bărbaţi şi o fată trecură prin întuneric, gesticulînd şi strigînd:

— Au capitulat! S-au predat!

— O dozandă de oameni.

— Două dozande de oameni.

— Ostrog, trăiască Ostrog!

Apoi strigătele se îndepărtară, devenind nedesluşite.

Urmară alţi oameni care strigau. Cîtva timp, atenţia îi fu atrasă de frînturile de fraze pe care le auzea. Nu era sigur dacă toţi vorbeau englezeşte. Atît cît reuşea să înţeleagă era un fel de engleză stricată, ca jargonul negrilor, un amestec de fraze stîlcite. Nu îndrăzni să oprească pe nimeni, ca să întrebe ceva. Impresia pe care i-o făceau oamenii se contrazicea cu părerile pe care şi le făcuse el despre

soarta bătăliei şi confirma încrederea bătrî- nului în Ostrog. Abia tîrziu izbuti să se convingă că oamenii se bucurau de înfrîngerea Consiliului, că marele Consiliu, care îl urmărise cu atîta străşnicie, se dovedise pînă la urmă cea mai slabă dintre cele două forţe aflate în conflict. Şi, dacă aceasta era situaţia, ce consecinţe putea să aibă pentru el? De mai multe ori ezită, pe punctul de a pune trecătorilor astfel de întrebări fundamentale. Odată, se întoarse şi merse o bună bucată de drum în urma unui om scund, grăsun, cu o înfăţişare amabilă, dar nu avu destulă încredere ca să i se adreseze.

Cu încetul, ajunse la concluzia că ar trebui să întrebe unde sînt Birourile Motoarelor de Vînt, orice ar fi fost să fie aceste motoare de vînt. Cînd puse prima oară întrebarea i se răspunse să meargă mai departe, în direcţia Westminster. A doua încercare îl conduse la descoperirea unui drum mai scurt, prin care se rătăci repede. Apoi i se spuse să părăsească străzile pe care — necunoscînd alte mijloace de transport — mersese pînă atunci şi să apuce pe una din scările din mijloc, către o stradă întunecată. Acolo avu cîteva întîlniri ciudate; mai întîi se întîlni cu o fiinţă invizibilă, care vorbea cu glas răguşit, într-un dialect curios, asemănător, la început, unei limbi străine, un şuvoi de cuvinte presărat cu frînturi englezeşti stîlcite, dialectul oamenilor de rînd din vremea aceea. Apoi se apropie un alt glas, un glas de fată, cîntînd „Tralala, tralala”. Ea i se adresă lui Graham într-o engleză care se-măna cu a omului

întîlnit înainte. Declară că îşi pierduse sora, se poticni cam fără rost, după părerea lui, îl prinse în braţe şi începu să rîdă. Dar cîteva cuvinte de dojana o făcură să dispară.

Zgomotele creşteau în jurul lui. Oamenii treceau pe lîngă el, vorbind cu însufleţire.

— S-au predat!

— Consiliul! Desigur, Consiliul!

— Aşa se vorbeşte în oraş.

Drumul deveni mai larg. Brusc, zidul se termină. Se afla acum într-un spaţiu deschis; se vedeau oameni agitîndu-se în depărtare. Întrebă pe un indi- vid, care abia se distingea din întuneric, pe ce drum să apuce.

— Mergi drept înainte, zise un glas de femeie.

Se îndepărtă de zidul pe lîngă care mersese, şi după o clipă se poticni de o măsuţă pe care se aflau nişte obiecte de sticlă. Obişnuit acum cu întuneri-cul, Graham descoperi o perspectivă întinsă, cu şiruri de mese de-o parte şi de alta. Porni într-acolo. Auzi, la cîteva mese, clinchete de pahare şi zări oameni care mîncau. Existau, deci, oameni destul de liniştiţi ca să se aşeze la masă, sau poate destul de îndrăzneţi ca să îmbuce cîte ceva în grabă, în ciuda tulburărilor sociale şi a întunericului. Apoi zări sus, în depărtare, o lumină palidă, de formă semicirculară. Înaintă în direcţia aceea, dar, cînd ajunse aproape, lumina îi fu ascunsă de un colţ întunecat. Se poticni de nişte trepte şi se pomeni într-o galerie. Auzi suspine şi dădu peste două fetiţe înspăimîntate, ghemuite lîngă o balustradă. Fetiţele tăcură, auzind că se

apropie zgomot de paşi. Încercă să le consoleze, dar ele rămaseră tăcute pînă cînd el se îndepărtă. Le auzi, din depărtare, scîncind din nou.

Nu după mult, nimeri la picioarele unei scări, lîngă o deschidere largă. Deasupra se găsea o lumină confuză; urcă, din întuneric, într-o stradă cu platforme mişcătoare. De-a lungul ei trecea o mulţime gălăgioasă şi dezordonată. Oamenii cîntau, cei mai mulţi cu glasuri false, frînturi ale unui cîntec de revoltă. Ici şi colo pîlpîiau torţe, născînd umbre tremurătoare. Întrebă din nou de drumul pe care voia să-l urmeze, şi de două ori se încurcă în acelaşi dialect de neînţeles. La a treia încercare reuşi să capete un răspuns limpede. Se afla la două mile de Birourile Motoarelor de Vînt din Westminster, dar drumul era uşor de găsit.

Cînd se apropie, în cele din urmă, de locul unde erau Birourile Motoarelor de Vînt, înţelese, după mulţimile care aclamau de-a lungul străzilor, după cîntecele şi bucuria lor, şi mai ales după lumina care se reaprinsese în oraş, că răsturnarea Consiliului era probabil înfăptuită. Dar, totuşi, nu auzi nici o veste despre dispariţia Celui-care-doarme.

Luminile se reaprinseseră, în tot oraşul, pe neaşteptate. Se simţi, deodată, orbit, toţi oamenii din jur se opriră de asemeni orbiţi, şi întreaga lume era

incandescentă. Cind se reaprinsese lumina, el era la marginea mulţimilor fremătătoare, care înţesau străzile de lîngă Birourile Motoarelor de Vînt, şi sentimentul că era expus privirilor transformă intenţia lui vagă de a-l întîlni pe Ostrog într-o dorinţă arzătoare.

Un timp fu îmbrîncit, împiedicat de oameni, unii răguşiţi şi obosiţi de cît îi strigaseră numele, alţii bandajaţi şi însîngeraţi în lupta pentru cauza lui. Faţada Birourilor Motoarelor de Vînt era iluminată de proiecţia unui tablou mişcător, dar el nu putea să distingă nimic, deoarece, în ciuda eforturilor lui susţinute, mulţimea era prea compactă pentru a-i permite să se apropie. Din frînturile de conversaţie pe care le auzi, presupuse că se dădeau ştiri despre luptele de la Palatul Consiliului. Ignoranţa şi nehotărîrea îl făceau să aibă mişcările încete şi neputincioase. La început nu-şi dădu seama cum va putea intra în clădirea dinapoia acestei faţade imense. Îşi croi cu greutate drum prin mijlocul masei de oameni, pînă cînd observă că scara care cobora dinspre drumul central ducea chiar în interiorul clădirii. Continuă să meargă în această direcţie, dar mulţimea era atît de înghesuită pe drumul central, încît îi trebui destul de mult timp pînă să ajungă la ţintă. Şi chiar atunci el găsi intrarea oprită, şi trebui mai întîi să discute cu înverşunare, timp de un ceas, în camera de gardă, pînă reuşi să-i trimită un bilet aceluia care voia să-l vadă mai mult decît pe oricare alt om din lume. La început, povestea lui fu luată în rîs, apoi, devenind mai înţelept, declară, cînd

ajunse la a doua scară, că are nişte veşti de o importanţă extra-ordinară pentru Ostrog. Care erau veştile — el refuză să spună. Reuşi cu greu să-şi trimită biletul. Aşteptă mult timp într-o odăiţă de la capătul de jos al ascensorului şi, în sfîrşit, îşi făcu apariţia Lincoln, prevenitor, uimit, cerîndu-şi scuze. Se opri în cadrul uşii, examinîndu-l pe Graham, apoi se repezi spre el plin de efuziune.

— Da, strigă el. Dumneata eşti! N-ai murit!

Graham îi dădu cîteva scurte explicaţii.

— Fratele meu te aşteaptă, îi spuse Lincoln. Este singur, în Birourile Motoarelor de Vînt. Ne temeam că ai fost ucis în sala teatrului. Era nedumerit... şi treburile nu sînt încă limpezi, cu toate că oamenilor le spunem... altfel ar fi ver.it el la dumneata.

Urcară cu liftul, trecură printr-un coridor îngust, traversară o sală mare, în care nu era nimeni decît doi curieri grăbiţi — şi intrară într-o încăpere relativ mică, al cărei mobilier era format doar dintr-o canapea lungă şi un disc oval mare, de un cenuşiu ceţos, schimbător, atîrnat de perete cu nişte cabluri. Lincoln îl părăsi pentru cîtva timp, şi Graham rămase singur, fără să înţeleagă ce sînt acele forme fumurii şi schimbătoare care treceau încet pe suprafaţa discului.

Un vuiet care izbucni pe neaşteptate îi atrase atenţia. Erau aclamaţii, aclamaţiile frenetice ale unei mulţimi uriaşe, dar foarte îndepărtate, un tunet de exaltare. Se termină tot atît de brusc pe cît începuse, ca un sunet auzit între deschiderea şi închiderea unei uşi. În camera alăturată se auzi un zgomot de paşi grăbiţi şi un clinchet melodios, ca un lanţ trecînd peste dinţii unei roţi.

Apoi se auzi glasul unei femei, foşnetul unor haine nevăzute.

— Este Ostrog! auzi el.

Răsună clinchetul unui clopoţel şi din nou se aşternu tăcerea.

Apoi, afară se auziră glasuri, zgomot de paşi şi mişcare. Paşii unei singure persoane se desprinseră de celelalte zgomote, apropiindu-se, paşi hotărîţi, cu ritmul măsurat. Perdeaua se ridică încet.

Apăru un om înalt, cu părul alb, îmbrăcat în haine de mătase de culoare crem, şi-l cercetă pe Graham, pe sub braţele sale ridicate.

O clipă, omul rămase cu mîinile pe perdea, apoi îi dădu drumul să cadă şi păşi în faţa ei. Graham văzu o frunte înaltă, doi ochi de un albastru foarte deschis, afundaţi, sub sprîncene albe, un nas acvilin şi o gură hotărîtă, cu trăsături puternice. Cutele din jurul ochilor, colţurile căzute ale gurii contraziceau ţinuta semeaţă şi dovedeau că omul era bătrîn. Graham se ridică instinctiv în picioare, şi o clipă cei doi oameni rămaseră tăcuţi, privindu-se unul pe altul.

— Dumneata eşti Ostrog? întrebă Graham.

— Eu sînt Ostrog.

— Conducătorul?

— Aşa mi se spune.

Graham tăcu stingherit.

— Trebuie să-ţi mulţumesc mai ales dumitale, după cîte înţeleg, pentru eliberarea mea, zise el apoi.

— Mă temeam că ai fost ucis, zise Ostrog. Sau adormit din nou... pentru totdeauna. Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă ca să păstrăm secretul... secretul dispariţiei dumitale. Unde ai fost? Cum ai ajuns aici?

Graham îi povesti în cîteva cuvinte.

Ostrog ascultă în tăcere. Apoi zîmbi uşor.

— Ştii ce făceam cînd am fost anunţat că ai venit?

— De unde să ştiu?

— Pregăteam dublura dumitale.

— Dublura mea?

— Un om care să semene cît mai mult cu dumneata. Aveam de gînd să-l hipnotizăm, ca să-i mai uşurăm dificultatea de a acţiona. Era neapărat necesar. Întreaga revoltă se bazează pe ideea că eşti treaz, viu şi de partea noastră. Chiar acum, o mare mulţime de oameni s-a strîns în teatru, cerînd să te vadă. Ei nu au încredere... Cunoşti, desigur... măcar unele aspecte ale situaţiei dumitale?

— Foarte puţin, zise Graham.

— Treburile stau astfel. Ostrog făcu cîţiva paşi prin odaie, apoi se întoarse. Eşti proprietarul ab-solut, zise el, a mai mult de jumătate din lume. Cu alte cuvinte, eşti ca un rege. Puterile dumitale au anumite limite, dar eşti persoana cea mai însem- nată, simbolul popular al stăpînirii. Acest Consiliu Alb, Conoiliul Administratorilor, cum este numit...

— Am auzit cîte ceva...

— Mă mir.

— Am dat peste un bătrîn vorbăreţ.

— Înţeleg... Masele noastre — cuvîntul vine de pe vremea dumitale, ştii desigur că încă mai avem mase — te privesc ca pe adevăratul nostru conducător. La fel cum foarte mulţi oameni de pe vremea dumitale considerau Coroana drept conducător. Ele sînt nemulţumite — masele de pe întreg pămîntul — de felul cum guvernau Administratorii. În general, este vechea nemulţumire, vechea neîmpăcare a omului de rînd cu situaţia în care se află — mizeria muncii, a disciplinei şi a incapacităţii. Dar Administratorii au guvernat rău. În anumite cazuri, de exemplu în

administrarea Companiilor de Muncă, ei au dat dovadă de lipsă de înţelepciune. Au creat nenumărate ocazii de nemulţumire. Noi, cei din partidul popular, începusem să ne agităm pentru reforme... cînd s-a produs trezirea dumitale. Dacă ar fi fost organizată de mai înainte, tot n-ar fi venit mai la timp. El zîmbi. Spiritul public, fără să ţină seama de anii dumitale de somn, se şi gîn- dise să te trezească şi să apeleze la dumneata, cînd... poc!

El schiţă, cu un gest, izbucnirea revoltei, iar Graham dădu din cap în semn că a înţeles.

— Consiliul s-a fîstîcit... au început să se certe, întotdeauna fac aşa. N-au putut să ia o hotărîre, n-au ştiut cum să procedeze cu dumneata. Ştii cum te-au întemniţat?

— Ştiu, ştiu. Şi acum... am izbîndit?

— Am izbîndit. Am izbîndit cu adevărat. Astă- noapte, în cinci ore. Am lovit, pe neaşteptate, din toate părţile. Oamenii de la Motoarele de Vînt, Compania Muncii, cu milioanele ei de oameni, au rupt toate zăgazurile. Am pus mîna pe aeropile.

Ostrog tăcu.

— Da, zise Graham, bănuind că aeropilele erau nişte maşini zburătoare.

— Asta a fost, desigur, esenţial. Altfel, ei ar fi reuşit să fugă. Tot oraşul s-a ridicat, au participat aproape o treime din oameni. Toţi albaştrii, toate serviciile publice, în afară doar de cîţiva aeronauţi şi cam o jumătate din poliţia în uniforme roşii. Ai fost salvat, şi oamenii lor, din poliţia drumurilor — nici jumătate din ei nu au putut fi concentraţi în Palatul Consiliului — au fost împrăştiaţi, dezar-

maţi sau ucişi. Toată Londra este acum a noastră. Le-a mai rămas doar Palatul Consiliului. Jumătate din cei care le-au mai rămas din poliţia în uni- forme roşii au căzut în încercarea nebunească de a te recaptura. Cînd te-au pierdut, şi-au pierdut şi ei capul. Au aruncat asupra teatrului toate forţele pe care le mai aveau. Le-am tăiat retragerea spre Palatul Consiliului. Noaptea trecută a fost într-adevăr o noapte a victoriei. Pretutindeni a strălucit steaua dumitale. Cu o zi în urmă... Consiliul Alb guverna tot aşa cum a guvernat de un gross de ani, de un secol şi jumătate de ani... apoi, doar cu cîteva şoapte, cu cîteva arme aduse pe furiş iei şi colo, deodată... iată!

— Eu cunosc foarte puţine lucruri, zise Graham. Cred... Nu înţeleg prea bine condiţiile în care s-au dus luptele. Te-aş ruga să-mi explici. Unde este Consiliul? Unde se dau luptele?

Ostrog făcu cîţiva paşi, se auzi un clinchet şi, deodată, în afară de o strălucire de formă ovală, camera rămase în întuneric. O clipă, Graham fu buimăcit.

Apoi văzu că discul de culoare cenuşie căpătase adîncime şi culoare, luase înfăţişarea unei ferestre ovale, care dădea spre o scenă ciudată, neobişnuită.

La prima privire nu fu în stare să înţeleagă ce însemna această scenă. Era o scenă în lumina zilei, lumina unei zile de iarnă, cenuşie şi limpede. De-a curmezişul tabloului şi la jumătatea distanţei, după cît se părea, dintre el şi punctul cel mai îndepărtat, trecea vertical un cablu puternic, de sîrmă albă, împletită. Apoi observă că şirurile marilor mori de vînt pe care le vedea,

intervalele largi, petele de întuneric presărate din loc în loc erau asemănătoare cu acelea printre care trecuse atunci cînd fugise din Palatul Consiliului. Văzu, desluşit, un şir ordonat de oameni în roşu mergînd de-a curmezişul unui coridor deschis între şiruri de oameni în negru şi înţelese, înainte de a-i spune Ostrog, că privea, de sus, străzile Londrei din zilele acelea. Zăpada din timpul nopţii dispăruse. Graham bănui că discul oval era vreun înlocuitor modern al camerei obscure, dar nu primi nici o explicaţie. Observă că, deşi oamenii în roşu mergeau de la stînga spre dreapta, ei ieşeau totuşi din cadrul tabloului prin partea stîngă. Pentru o clipă fu uimit, şi apoi văzu că tabloul trecea încet, ca o panoramă, pe suprafaţa discului oval.

— Vei vedea imediat luptele, zise Ostrog, lîngă el. Oamenii în roşu pe care îi vezi sînt prizonieri. Aceasta este suprafaţa acoperişurilor din Londra... Acum toate casele formează aproape o masă compactă. Străzile şi locurile publice sînt acoperite. Locurile goale şi intervalele din vremea dumitale au dispărut.

O pată neclară acoperi tabloul pe jumătate. Pă- rea să fie corpul unui om. Se iscă o lucire metalică, o sclipire, ceva care trecu deasupra ovalului, cum trece pleoapa unei păsări peste ochi, şi imaginea redeveni clară. Graham văzu acum oameni aler- gînd printre roţile Motoarelor de Vînt, trăgînd cu nişte arme din care ţîşneau mici dîre de fum. Ei se îngrămădeau tot mai mult în partea dreaptă, gesticulînd — poate că şi

strigau, dar imaginea nu transmitea nici un sunet. Oamenii şi roţile motoarelor treceau încet şi constant peste cîmpul oglinzii.

— Acum, zise Ostrog, vine Palatul Consiliului!

Încet, o margine neagră se furişă în cîmpul vi-zual, atrăgîndu-i atenţia lui Graham. În curînd nu mai era o margine, ci o cavitate, un imens spaţiu negru printre mulţimea de edificii, şi din el se ridicau spirale subţiri de fum spre cerul palid de iarnă. Masa ruinată a clădirii, stîlpii, traversele puternic arcuite se ridicau lugubre din întunericul funerar. Şi peste aceste vestigii ale unui palat splendid se căţărau, săreau, se îmbulzeau nenumăraţi oameni minusculi.

— Acesta este Palatul Consiliului, zise Ostrog. Ultima lor fortăreaţă. Au cheltuit — nebunii de ei! — muniţie, care le-ar fi ajuns să ne ţină piept o lună, numai ca să arunce în aer clădirile din ju-rul lor... ca să oprească atacul nostru. Ai auzit explozia? A făcut ţăndări jumătate din geamurile oraşului.

În timp ce el vorbea, Graham văzu că, dincolo de ruine, ridicîndu-se deasupra lor pînă la o mare înălţime, se afla masa devastată a unei clădiri albe. Această masă rămăsese izolată prin distrugerea nemiloasă a tuturor clădirilor din jur. Găuri negre marcau coridoarele atinse de dezastru; se vedeau săli mari, cu pereţii năruiţi, şi arhitectura de in- terior părea sinistră în zorii acelei zile de iarnă, şi în josul zidurilor crăpate atîrnau ghirlande de cabluri rupte şi drugi de metal, cu capetele răsu- cite. Printre ruine se mişcau mici pete roşii, apărătorii

în haine roşii ai Consiliului. Din cînd în cînd, licăriri slabe iluminau umbrele pustii. La prima vedere, lui Graham i se păru că se efectua un atac asupra acestei clădiri albe şi izolate, dar apoi observă că răsculaţii nu înaintau, ci rămîneau ascunşi prin ruinele colosale care înconjurau această ultimă fortăreaţă şi trăgeau necontenit.

Şi nu trecuseră nici zece ore de cînd şedea sub deschizătura ventilatorului, într-o mică încăpere din această clădire îndepărtată, întrebîndu-se ce se întîmplă în lume!

Privind cu mai multă atenţie, în timp ce acest episod războinic trecea în linişte prin centrul oglinzii, Graham văzu că palatul alb era înconjurat din toate părţile de ruine, şi Ostrog începu să-i descrie în fraze concise cum apărătorii palatului încerca- seră prin această distrugere să se izoleze de furtuna care venea. Vorbi pe un ton indiferent despre pierderea de oameni produsă de această uriaşă explo- zie. Îi arătă un cimitir improvizat printre ruine, ambulanţe care mişunau ca furnicile de-a lungul unui şanţ ruinat, care fusese cîndva o stradă cu platforme mişcătoare. Îi arăta, cu mai mult interes, diferitele părţi, din Palatul Consiliului şi felul cum erau distribuiţi asediatorii. În scurt, timp, războiul civil care răscolise întreaga Londră nu mai avea nici un secret pentru Graham. Ceea ce se întîm- plase în noaptea aceea nu era o revoltă spontană, şi nici un război între forţe egale, ci o lovitură de stat magistral organizată. Ostrog prevăzuse uimi- tor de bine toate amănuntele; părea că ştie rolul fiecăreia

dintre petele roşii şi negre care se tîrau prin acele locuri.

El întinse un braţ negru, imens, peste imaginea luminoasă şi arătă încăperea de unde scăpase Graham, apoi, prin labirintul ruinelor, drumul pe care fugise. Graham recunoscu prăpastia pe care o mărginea jgheabul şi alături Motoarele de Vînt de care se ghemuise ca să scape de maşina zburătoare. Restul drumului fusese distrus de explozii. Privi din nou spre Palatul Consiliului, care ieşise aproape în întregime din cadru; dinspre dreapta apărea acum o colină cu un grup de cupole şi turnuleţe vagi, nelămurite şi îndepărtate.

— Şi Consiliul a fost într-adevăr răsturnat? zise el.

— Da, zise Ostrog;

— Şi eu... Este chiar adevărat că eu...

— Eşti Stăpînul lumii.

— Dar steagul acela alb...

— Acels este steagul Consiliului... Steagul dominaţiei lumii. Va cădea. Lupta este terminată. Atacul asupra teatrului a fost ultima lor încercare disperată. Au numai, vreo mie de oameni, şi unii dintre ei vor trece, de partea noastră. Au puţine muniţii. Iar noi reînviem vechile meşteşuguri. Făurim tunuri.

— Dar... spune-mi... Oraşul, acesta înseamnă lumea întreagă?

— În mod practic, asta e tot ce le-a mai rămas din imperiul lor. În restul lumii, oraşele fie că s-au revoltat o dată cu noi, fie că aşteaptă deznodămîn- lul. Trezirea dumitale i-a uluit, i-a paralizat.

— Dar Consiliul nu are maşini zburătoare? De ce nu luptă cu ele?

— Aveau. Dar cea mai mare parte a aeronauţi- lor au fost, de fapt, de partea noastră. N-au vrut să-şi asume riscul de a lupta alături de noi, dar n-au vrut nici să acţioneze împotriva noastră. A trebuit să le dăm aeronauţilor un imbold. Aproape jumătate erau de partea noastră, şi ceilalţi ştiau acest lucru. Ei au ştiut că ai reuşit să fugi, şi au pus să te urmărească. Acum o oră, noi l-am ucis pe omul care a tras în dumneata. Şi am ocupat platformele de zbor din toate oraşele în care pu- team s-o facem, şi astfel am oprit şi am capturat aeroplanele, iar cît despre micile maşini zburătoare care s-au aventurat să zboare — căci într-adevăr s-au aventurat cîteva — am îndreptat asupra lor un foc susţinut şi le-am împiedicat să se apropie de Palatul Consiliului. Dacă ar fi aterizat, n-ar mai fi putut să se ridice din nou, deoarece acolo nu există suficient spaţiu liber ca să-şi poată lua zbo- rul. Am distrus cîteva din ele, alte cîteva au coborît şi s-au predat, iar restul au plecat spre Continent să caute vreun oraş prieten, dacă vor reuşi să-l găsească înainte de a li se termina combustibilul. Cei mai mulţi dintre aeronauţi au fost foarte bucuroşi să fie luaţi prizonieri şi ţinuţi deoparte, fără să li se facă vreun rău. Să te prăbuşeşti cu o maşină zburătoare nu este o perspectivă prea atrăgătoare! Consiliul nu are nici o şansă pe această cale. Zilele lui sînt numărate.

Rîse, şi se întoarse din nou spre oglinda ovală, pentru a-i arăta lui Graham ce se înţelegea, prin platforme de zbor. Chiar şi cele patru platforme mai apropiate erau prea îndepărtate şi întunecate de

ceaţa subţire a dimineţii. Dar Graham îşi putu da seama că erau nişte construcţii vaste, chiar în comparaţie cu dimensiunile construcţiilor din jur.

În timp ce aceste forme nelămurite treceau spre stînga, apăru din nou drumul pe care trecuseră oa-menii în roşu, dezarmaţi. Apoi ruinele negre, şi din nou fortăreaţa albă a Consiliului asediat. Nu mai avea aspectul unei clădiri lugubre, ci strălucea — acum, cînd umbra norilor se risipise — ca un chih-limbar, în lumina soarelui. În jurul ei, lupta oamenilor minusculi nu se oprise încă cu totul, dar apărătorii în uniforme roşii încetaseră focul.

Şi astfel, în liniştea zorilor, omul din secolul al nouăsprezecelea privi scena finală a marei revolte, stabilirea domniei sale prin forţă. Descoperi, cu un fel de tresărire, că aceasta era lumea lui, şi nu aceea pe care o lăsase în urmă; că acesta nu era un spectacol care să ajungă la un punct culminant şi apoi să înceteze; că în această lume îşi va petrece anii de viaţă care i-au mai rămas, cu toate datoriile şi primejdiile, şi responsabilităţile. Se întoarse spre Ostrog, cu noi întrebări. Acesta începu să-i răspundă şi apoi se întrerupse brusc

— Dar toate acestea trebuie să ţi le explic, pe larg, mai tîrziu. În momentul de faţă avem... anu-mite datorii. Poporul se îndreaptă, pe străzile mişcătoare, din toate părţile oraşului spre acest loc... pieţele şi teatrele sînt înţesate de oameni. Ai venit tocmai la timp. Ei cer să te vadă. Aici, şi în toată lumea, vor să te vadă. Paris, New York, Chicago, Denver, Capri — mii de oraşe s-au răsculat,

tumultuoase, şi cer să te vadă. De mulţi ani ei cer să fii trezit, şi acum, cînd dorinţa lor s-a îndeplinit, nu le vine să creadă...

— Dar, bineînţeles... eu nu pot să mă duc peste tot...

Ostrog răspunse din celălalt capăt al odăii, şi imaginea de pe discul oval păli şi dispăru, în timp ce lumina se aprinse din nou.

— Există kinetotele-fotografe, zise el. În timp ce vei saluta poporul de aici — în întreaga lume miriade de miriade de oameni, îngrămădiţi şi ne-mişcaţi în săli întunecoase, te vor vedea şi ei. În alb şi negru, desigur, nu aşa cum eşti. Şi vei auzi strigătele lor care se vor adăuga strigătelor din sala de aici. Există un anumit procedeu optic, continuă Ostrog, folosit de unii acrobaţi şi de dansatoare. S-ar putea să ţi se pară nou. Stai într-o lumină foarte puternică şi ei nu te văd pe dumneata, ci o imagine mărită, proiectată pe un ecran — astfel încît chiar şi ultimul om din cea mai îndepărtată galerie poate, dacă vrea, să-ţi numere şi firele genelor.

Graham se agăţă disperat de una dintre întrebările care îi frămîntau mintea.

— Care este populaţia Londrei? întrebă el.

— Douăzeci şi opt de miriade.

— Cît înseamnă asta?

— Peste treizeci şi trei de milioane.

Aceste cifre depăşeau imaginaţia lui Graham.

— Ei aşteaptă să le spui ceva, zise Ostrog. Nu ceea ce numeaţi voi o cuvîntare, ci ceea ce numim noi un cuvînt — o singură frază, şase sau şapte

cuvinte. Ceva precis. De exemplu: „M-am trezit şi inima mea este alături de voi”. Un asemenea cuvînt aşteaptă ei.

— Cum ai spus? întrebă Graham.

— „M-am trezit şi inima mea este alături de voi.” Şi te înclini — te înclini ca un rege. Dar mai întîi trebuie să-ţi aducem haine negre, căci negrul este culoarea care ţi se cuvine. Ai ceva împotrivă? După aceea, ei se vor împrăştia la casele lor.

Graham ezita.

— Sînt în mîinile voastre, zise el.

Ostrog era evident de aceeaşi părere. Se gîndi o clipă, se întoarse spre perdea şi dădu cîteva ordine scurte unor slujitori nevăzuţi. Aproape imediat se aduse o robă neagră, foarte asemănătoare cu roba pe care Graham o purtase în teatru. În timp ce şi-o arunca pe umeri, se auzi din camera alăturată ţîrîitul ascuţit al unei sonerii. Ostrog se întoarse întrebător spre slujitori, apoi îşi schimbă deodată gîndul, trase perdeaua deoparte şi dispăru.

O clipă, Graham rămase cu servitorul care aş- lopta respectuos, ascultînd cum se îndepărtau paşii lui Ostrog. Se auziră voci, nişte întrebări şi răspunsuri rapide şi paşi grăbiţi. Perdeaua fu trasă din nou şi Ostrog reapăru, cu faţa lui masivă strălucind de emoţie. Străbătu din cîţiva paşi odaia, cufundă încăperea în întuneric, îl apucă pe Graham de braţ şi arătă spre oglindă.

— Chiar în clipa cînd ne-am întors cu spatele, zise el.

Graham îi văzu degetul arătător, negru, imens, deasupra imaginii Palatului Consiliului. În prima clipă nu înţelese.

Apoi observă că prăjina care susţinuse drapelul alb era goală.

— Vrei să spui... începu el.

— Consiliul a capitulat. Domnia lui s-a terminat pentru totdeauna. Priveşte! şi Ostrog arătă spre un sul negru care se căţăra, în salturi mici, spre vîrful prăjinii, desfăşurîndu-se pe măsură ce se ridica.

Imaginea ovală păli, în timp ce Lincoln dădu perdeaua deoparte şi intră.

— Vă cheamă, zise el.

Ostrog continuă să-l strîngă pe Graham de braţ.

— Noi am ridicat poporul, zise el. Noi le-am dat arme. Cel puţin astăzi, dorinţele lor trebuie să fie lege.

Lincoln ţinu perdeaua ridicată, pentru ca Graham şi Ostrog să poată trece...

În drum spre piaţă, Graham văzu din treacăt o sală lungă şi îngustă, cu pereţii albi, unde oameni îmbrăcaţi în aceeaşi pînză albastră ce-o întîlnise peste tot transportau obiecte acoperite, ca nişte sicrie, în jurul cărora se învîrteau încoace şi încolo oameni îmbrăcaţi în culoarea purpurie a medicilor. Din sală se auzeau gemete şi vaiete. Zări o canapea goală, pătată de sînge, şi pe alte canapele oameni, bandajaţi şi însîngeraţi. Era doar o imagine fugară, de pe o galerie cu balustradă, apoi un contrafort îi ascunse imaginea şi-şi continuară drumul spre piaţă...

Vacarmul mulţimii era acum foarte aproape: se auzea ca un tunet. La capătul unui lung coridor îi atrase atenţia fîlfîitul unor drapele negre, flutu- rarea pînzelor albastre şi a zdrenţelor brune; apoi îi apăru în faţă imensul teatru de lîngă piaţa pu- blică, înţesat de oameni.

Imaginea se lărgi. Observă că intrau chiar în marele teatru unde apăruse prima dată, marele teatru pe care îl văzuse ca pe un joc de lumină şi întuneric, atunci, în fuga din faţa poliţiei în uniforme roşii. De data aceasta el intră printr-o galerie situată mult deasupra scenei. Sala era din nou strălucitor luminată. Căută cu privirea coridorul prin care fugise, dar nu-l descoperi, printre zecile de coridoare asemănătoare; şi nici nu izbuti din cauza înghesuielii oamenilor să vadă nimic din scaunele distruse, tapiseriile rupte, şi celelalte urme ale luptei. În afară de scenă, întreaga sală era ticsită. Privind în jos, efectul era al unei suprafeţe vaste de pete trandafirii, fiecare punct fiind o faţă întoarsă spre el, privindu-l. Cînd apăru, alături de Ostrog, aclamaţiile se opriră, se stinseră şi cîntecele, un interes general linişti şi unifică mulţimea pînă atunci în dezordine. Se părea că fiecare individ din aceste miriade se uita numai la el.

Capitolul XIII

SFÎRŞITUL VECHII ORÎNDUIRI

După cît îşi dădea seama Graham, drapelul alb al Consiliului căzuse aproape de amiază. Dar mai trecură cîteva ore mai înainte ca să se poată efectua capitularea formală, aşa că, după ce îşi rostise „cu- vîntul”, se retrase în

noile sale apartamente din Birourile Motoarelor de Vînt. Emoţiile continui din ultimele douăsprezece ore îl obosiseră peste mă-sură, şi chiar curiozitatea îi era sleită; rămase cîtva timp inert şi pasiv, cu ochii deschişi, apoi adormi pentru o bucată de timp. Îl treziră doi în-grijitori medicali, care-i pregătiseră tonicele necesare pentru a face faţă evenimentelor ce-l aşteptau.

Sorbi medicamentele, se îmbăie, după sfatul îngrijitorilor, în apă rece, simţi întoarcerea rapidă a dorinţei de cunoaştere şi a energiei, şi deveni imediat în stare, şi chiar dornic, să-l întovărăşească pe Ostrog de-a lungul multelor mile (după aprecierea lui) de coridoare, ascensoare şi pante, ca să asiste la scena finală a dominaţiei Consiliului Alb.

Drumul trecea printr-un labirint de clădiri. Ajunseră în cele din urmă la un coridor cotit, la capătul căruia, printr-o deschidere ovală, se vedeau nori aprinşi de apusul soarelui şi conturul zdrenţuit al ruinelor rămase din Palatul Consiliului. Un tumult de strigăte se ridică pînă la el. În clipa următoare ajunseră în partea de sus a clădirilor ce se înălţau deasupra ruinelor. Un spaţiu vast se deschidea în faţa ochilor lui Graham, un spaţiu straniu şi uimitor chiar şi acum, după ce îl văzuse mai înainte în oglinda ovală.

Spaţiul avea oarecum forma unui amfiteatru, şi părea să aibă aproape o milă în lăţime. Soarele îl inunda din stînga cu o lumină aurie, iar în jos şi spre dreapta apărea, limpede şi rece, cufundat în umbră. Deasupra Palatului Consiliului, care se ri-dica în mijloc, cenuşiu şi umbrit, marele drapel negru al capitulării continua să atîrne în falduri leneşe în bătaia soarelui. Încăperi, săli şi coridoare se căscau în chip straniu, mase de metal diforme se proiectau lugubre din complexul de ruine, mase imense de cabluri răsucite atîrnau ca o reţea de alge marine şi, de jos, se auzea tumultul a mii şi mii de glasuri, bubuituri violente şi sunete de trompete. În jurul

clădirii albe totul era distrus: zidu- rile dărîmate şi înnegrite, temeliile şi ruinele clădirilor care fuseseră distruse din ordinul Consiliului, scheletele grinzilor, mormanele uriaşe de zidărie, o pădure de stîlpi înalţi. Printre ruinele sumbre de dedesubt lucea şi scînteia o apă curgă- toare şi, departe, din mijlocul unei mase uriaşe de clădiri nedesluşite, ieşea capătul răsucit al unei

conducte de apă, sus, la două sute de picioare în aer, lăsind să se prăvale o cascadă zgomotoasă şi sclipitoare. Şi, pretutindeni, mulţimi imense de oameni.

Oriunde exista un spaţiu liber, furnicau oameni, oameni minusculi care se zăreau limpede, în afară de locurile unde soarele îi topea într-un auriu nedesluşit. Se căţărau pe zidurile şubrede, atîrnau în ciorchini şi în grupuri în jurul stîlpilor înalţi. Se îngrămădeau de-a lungul marginilor acestui cerc de ruine. Aerul era plin de strigătele lor şi ei se îngrămădeau spre spaţiul central.

Etajele superioare ale Palatului Consiliului păreau părăsite, nu se zărea nici o fiinţă omenească. Numai steagul înclinat al capitulării atîrna greoi, în plină lumină. Morţii erau sau înăuntrul Palatului, sau îngropaţi de furnicarul de oameni, sau îndepărtaţi de acolo. Graham putu vedea doar cîteva cadavre părăsite pe la colţurile ruinelor şi printre valurile apei curgătoare.

— Vrei să te arăţi, Sire? zise Ostrog. Sînt dornici să te vadă.

Graham ezită, apoi păşi înainte spre locul unde marginea ruptă a zidului cădea în jos. Se opri pri-vind o formă solitară, înaltă, neagră, proiectată pe cer.

Încet, mulţimea dintre ruine îşi dădu seama de prezenţa lui. Atunci grupuri mici de oameni îmbrăcaţi în uniformă neagră apărură în depărtare, făcîndu-şi loc prin mulţime, către Palatul Consiliului. El văzu capetele mici şi negre devenind roze, întorcîndu-se să-l privească, şi înţelese că un val de recunoaştere trecea pe deasupra mulţimii. Se gîndi că ar trebui să le arate

că îi vedea. Îşi ridică braţul, apoi arătă spre Palatul Consiliului şi îşi lăsă braţul în jos. Glasurile de jos se topiră într-unul singur, căpătară volum, ajunseră pînă la el ca nişte valuri nenumărate de aclamaţii

Spre apus, cerul era de un albastru-verzui palid şi, înainte de a se termina actul capitulării, Jupiter

apăruse sus, înspre sud. Deasupra se produse încet o schimbare nesimţită, apropierea unei nopţi senine şi frumoase; dedesubt erau grabă, însufleţire, comenzi contradictorii, pauze, eforturi intermitente de a se face ordine, un vacarm uriaş şi o neorînduială crescîndă. Era înainte de apariţia membrilor Consiliului, şi un grup de oameni trudeau din greu, conduşi de un vacarm de strigăte, cărînd cadavrele celor căzuţi în lupta corp la corp din coridoarele şi camerele Palatului...

Oameni de gardă, îmbrăcaţi în negru, se înşirau de-a lungul drumului pe care urma să treacă Consiliul şi departe, cît vedeai cu ochii, în înserarea albastră a ruinelor, înţesînd acum toate punctele din preajma Palatului şi de pe marginile dărîmate ale clădirilor din jur, se afla o mulţime nenumărată de oameni; chiar cînd nu aclamau, glasurile lor erau ca suspinul mării pe un ţărm pietros. Ostrog indicase o grămadă imensă de ziduri dărîmate şi acolo se construia acum în grabă o estradă din scîn- duri şi grinzi de metal. Era aproape gata, dar o maşină care huruia continua să licărească din cînd în cînd în umbrele de sub această construcţie provizorie.

Estrada avea o mică parte mai ridicată, pe care luară loc Graham împreună cu Ostrog şi Lincoln, în faţa unui grup de ofiţeri mai mici în grad. Pe o platformă mai mare, care o înconjura pe cea dintîi, la un nivel inferior, luară loc oamenii de gardă ai revoltei, îmbrăcaţi în uniforme negre şi înarmaţi cu micile arme verzi al căror nume Graham încă nu-l cunoştea. Cei din jur îşi dădură seama că privirile

lui rătăceau tot mereu de la furnicarul de oameni de pe ruinele cufundate în umbra înserării, la masa întunecată a Casei Albe a Consiliului, de unde trebuiau să apară consilierii, la ruinele înalte care îl încercuiau, apoi din nou spre mulţimea de oameni. Glasurile mulţimii se ridicaseră într-un tumult asurzitor.

Îi văzu pe consilieri mai întîi de departe, în lumina lămpilor aşezate de-a lungul drumului, un grup mic de figuri albe clipind din ochi şi trecînd pe sub o arcadă întunecată. În Palatul Consiliului ei stătuseră în întuneric. Îi privi cum se apropiau, pe lîngă becurile electrice orbitoare; erau însoţiţi de mugetul ameninţător al mulţimii, asupra căreia dominaţia lor apăsase timp de o sută şi cincizeci de ani. Cînd se apropiară mai mult, feţele lor apărură obosite, albe şi neliniştite. Îi văzu clipind din ochi, din cauza luminii, privind spre el şi spre Ostrog. Prin contrast, îşi aminti privirile lor reci şi ciudate din sala lui Atlas... Acum cunoştea pe cîţiva dintre ei: pe cel care bătuse cu pumnul în masă, răstindu-se la Howard, pe altul, un om masiv cu barbă roşie, şi pe încă unul, cu trăsături delicate, mărunt, negricios, cu o ţeastă neobişnuit de lungă. El observă că doi dintre ei vorbeau în şoaptă şi priveau spre el şi spre Ostrog. În urma lor venea un bărbat înalt, negricios şi frumos, care umbla abătut. Privi brusc în sus, ochii se opriră o clipă asupra lui Graham, apoi trecură asupra lui Ostrog. Drumul care li se făcuse era astfel orientat încît fură nevoiţi să meargă pe ocolite înainte de a ajunge la scîndurile înclinate care duceau în sus, la estrada unde trebuia să se semneze actul capitulării lor.

— Stăpînul, Stăpînul! Dumnezeu şi Stăpînul, striga poporul. Jos Consiliul!

Graham privi la mulţimea oamenilor, care se întindeau fără număr într-o ceaţă şi un vacarm de strigăte, apoi la Ostrog care şedea lîngă el, alb, nemişcat şi liniştit. Privirea i se îndreptă din nou

spre micul grup de consilieri îmbrăcaţi în alb. Şi apoi privi în sus, la stelele liniştite şi familiare. Elementul miraculos al soartei lui prinse deodată viaţă. Oare fusese a lui, într-adevăr, viaţa aceea meschină din amintire, de acum două sute de ani — şi tot a lui era viaţa de acum?

Capitolul XIV

DE LA POSTUL DE STRAJĂ

Şi astfel, după o stranie întîrziere, printr-un drum dc îndoieli şi lupte, omul din secolul al nouăsprezecelea ajunse, în cele din urmă, în fruntea acelei lumi complexe.

La început, cînd se trezise din lungul, adîncul lui somn şi mai tîrziu, după eliberarea lui şi capitularea Consiliului, el nu recunoscuse locurile înconjurătoare. Cu un efort, el reuşi să găsească printre gînduri un fir conducător, şi tot ceea ce i se întîm- plase îi reveni în minte, la început cu o nuanţă de neverosimil, ca o poveste auzită sau citită într-o carte. Şi chiar mai înainte ca amintirile să i se limpezească, bucuria de a fi scăpat, uimirea pe care i-o dădea supremaţia lui, totul îi reveni în minte. Era posesorul a jumătate de lume; Stăpînul pămîn- tului. Această nouă şi mare epocă era, în sensul cel mai complet, epoca lui. Nu mai nădăjduia să afle că tot ceea ce i se întîmpla era doar un vis: acum era dornic să se convingă că totul era adevărat.

Un valet supus îl ajuta să se îmbrace, sub conducerea unui însoţitor şef, plin de demnitate, un om scund a cărui figură arăta că este japonez, cu toate că vorbea engleza ca un englez. De la el, Graham află cîte ceva despre cele întîmplate. Revoluţia era acum un fapt acceptat; munca fusese reluată în tot oraşul. În

afară, căderea Consiliului fusese primită în general cu satisfacţie. Consiliul nu era nicăieri popular, şi miile de oraşe din America Occidentală, încă de două sute de ani geloase pe New York, Londra şi Răsărit, se ridicaseră aproape toate, cu două zile mai înainte, la vestea întemniţării lui Graham. La Paris se duceau lupte. Restul lumii era în aşteptare.

În limp ce-şi lua micul dejun, răsună dintr-un colţ apelul unui telefon, şi majordomul îi atrase atenţia că Ostrog, plin de atenţie, întreba de el. Graham îşi întrerupse masa, pentru a-i răspunde. Puţin după aceea sosi Lincoln, şi Graham îşi exprimă de îndată via lui dorinţă de a vorbi cu oamenii şi de a cunoaşte mai mult din noua viaţă care i se deschidea înainte. Lincoln îl informă că peste trei ore un grup reprezentativ de persoane oficiale, împreună cu soţiile lor, se va aduna în apartamentele conducătorului Motoarelor de Vînt. Dorinţa lui Graham de a străbate străzile oraşului era cu neputinţă de realizat, deocamdată, din cauza marilor agitaţii populare. Totuşi era foarte posibil să arunce o privire asupra oraşului de la postul de strajă al paznicului Motoarelor de Vînt. Graham fu condus acolo de către majordomul lui. Lincoln, cu o plecăciune graţioasă la adresa majordomului, se scuză că nu poate să-i însoţească, din cauza urgen-telor treburi administrative.

Postul de strajă se ridica mai sus chiar decît cele mai uriaşe roţi ale Motoarelor de Vînt, la vreo mie de picioare deasupra acoperişurilor; părea o mică pată în formă de disc pe o tijă de metal,

susţinută de cabluri. Graham fu transportat pînă în vîrf într-un mic leagăn atîrnat de cablu. La jumătatea stîlpului, cu aspect foarte fragil, se afla o galerie uşoară, în jurul căreia atîrna un mănunchi de tuburi — de sus ele păreau minuscule — care se roteau încet pe inelul rampei exterioare. Acestea erau oglinzile, în comunicaţie cu cele de la Birourile Motoarelor de Vînt, prin care Ostrog îi arătase evenimentele care duseseră la instaurarea stăpînirii sale. Însoţitorul lui, japonezul, urcă înainte şi apoi rămaseră acolo aproape o oră, între întrebări şi răspunsuri.

Era o zi plină de promisiunea primăverii. Vîntul începuse să se încălzească. Cerul era de un albastru intens şi întinderea vastă a Londrei strălucea orbi- tor sub razele soarelui matinal. Văzduhul era lim-pede, fără fum şi ceaţă, blînd ca aerul dintr-o vîlcea de munte.

În afară de ovalul neregulat al ruinelor din jurul Palatului Consiliului şi de steagul negru al capitulării care flutura acolo, puternicul oraş, văzut de sus, arăta puţine semne ale revoluţiei rapide care schimbase, după cum îşi închipuia el, într-o zi şi o noapte, destinele lumii. O mulţime de oameni încă mai mişuna printre aceste ruine, şi locurile deschise, imense, din depărtare, de unde plecau în timp de pace aeroplanele spre diferitele oraşe mari din Europa şi America, erau de asemeni negre de mulţimea învingătorilor. Pe un drum îngust de scînduri, ridi-cat pe căpriori, care traversa ruinele, o mulţime de muncitori erau ocupaţi să restabilească legătura

dintre cablurile şi sîrmele de la Palatul Consiliului şi restul oraşului, pentru a pregăti instalarea cartierului general al lui Ostrog, care urma să se mute de la clădirile Motoarelor de Vînt.

În celelalte direcţii, întinderea luminoasă era netulburată. Era atîta seninătate, în comparaţie cu locurile pline de dezordine, încît Graham, privind peste ruine, reuşi aproape îndată să uite de miile de oameni pe care nu-i vedea şi care şedeau în lumina artificială din labirintul aproape subteran, morţi sau muribunzi din pricina rănilor primite noaptea trecută, reuşi să uite ambulanţele improvizate, armatele de chirurgi, infirmiere şi brancardieri, agitaţi şi ocupaţi, uită într-adevăr toată uimirea, consternarea şi ciudăţenia celor ce se întîmplau sub luminile electrice. El ştia că acolo jos, în străzile nevăzute ale acestui furnicar, revoluţia triumfase, că negrul era victorios peste tot, ornamente negre, steaguri negre, ghirlande negre de-a curmezişul străzilor. Şi aici, afară, sub lumina proaspătă a soarelui, deasupra craterului luptei, ca şi cum nimic nu se întîmplase pe pămînt, pădurea Motoarelor de Vînt care se dezvoltase sub domnia Consiliului duduia liniştită în mersul ei neîncetat.

Departe, sfîşiate şi zimţuite de Motoarele de Vînt, se ridicau dealurile din Surrey, albăstrui şi estom-pate; spre nord şi mai aproape, contururile ascuţite ale dealurilor Muswell şi Highgate erau tot atît de zdrenţuite. Şi în toată regiunea din jur, pe fiecare creastă şi pe fiecare colină, unde cîndva fuseseră garduri, căsuţe, biserici, hanuri şi ferme,

cuibărite printre copaci, se ridicau acum marile mori de vînt, purtînd reclame uriaşe, simboluri distinctive şi diz- graţioase ale noii epoci, aruncîndu-şi umbrele rotitoare şi acumulînd continuu energia care se scurgea neîntrerupt prin arterele oraşului. Şi sub toate acestea rătăceau nenumăratele turme şi cirezi ale Trustului Britanic de Alimentaţie, cu paznicii lor singuratici.

Nici un contur familiar, nicăieri, nu întrerupea grupurile formelor gigantice de jos. El ştia că supra- vieţuise şi Catedrala Sfîntul Paul şi multe dintre vechile clădiri din Westminster, care însă nu se zăreau, înghesuite şi acoperite de clădirile imense ale acestei noi epoci. Nici Tamisa nu mai întrerupea cu strălucirea ei argintie întinderea imensă a oraşului; conductele de apă, însetate, îi înghiţeau apele pînă la ultima picătură, înainte ca ele să ajungă între zidurile oraşului. Abia în estuarul fluviului, curăţat şi adîncit, se mai vedea un canal alimentat cu apă de mare, unde o mulţime de barcagii murdari cărau, chiar sub picioarele muncitorilor, materiale grele pentru industrie. Spre răsărit, între cer şi pămînt, atîrna o pădure neclară de catarge ale vaselor colosale din acest bazin. Căci tot marele trafic, care nu necesita urgenţă, se făcea pe vase uriaşe cu pînze, pînă la capătul pămîntului, iar mărfurile grele pentru care era nevoie de urgenţă, în vase mecanice de tip mai mic şi mai rapid.

Spre sud, deasupra dealurilor, erau apeducte uriaşe cu apă de mare, pentru canalizare, şi în trei direcţii diferite porneau ca nişte linii palide drumurile pe

care se mişcau puncte cenuşii. Era hotărît ca la prima ocazie, să cerceteze aceste drumuri. Dar aceasta după ce va cerceta mai întîi maşinile zburătoare. Însoţitorul lui îi descrise drumurile ca fiind formate dintr-o pereche de planuri uşor curbate, late de o sută de metri, fiecare pentru transportul într-o anumită direcţie, şi făcute dintr-o substanţă numită ***Eadhamită***[1] — o substanţă artificială, după cîte înţelese el, care semăna cu o sticlă dură. De-a lungul acestor drumuri era un trafic ciudat, de vehicule înguste cu roţi de cauciuc, unele cu o singură roată mare, altele cu două sau patru roţi, circulînd cu viteze de la una pînă la şase mile pe minut. Drumurile de fier dispăruseră; mai rămăseseră ici şi colo cîteva ramblee, acoperite de rugină. Unele dintre ele formau nucleul drumurilor de eadhamită.

Printre primele lucruri care i-au atras atenţia au fost flotilele de baloane şi zmeie cu reclame care pluteau în perspective neregulate spre nord şi spre sud. Nu se vedeau nicăieri aeroplane. Zborurile fuseseră întrerupte, şi numai o singură aeropilă, care abia se zărea, se rotea sus, în depărtarea albastră, deasupra dealurilor din Surrey, ca o mică pată zburătoare, aproape invizibilă.

Un fapt, pe care Graham, deşi îl aflase, îl socotea foarte greu de închipuit, era că aproape toate ora- şele mici şi aproape toate satele dispăruseră. Doar ici şi colo, după cîte înţelegea el, se înălţa cîte un edificiu gigantic, asemănător cu un hotel, în mijlocul cîtorva kilometri pătraţi de

[1] Denumire fantastică, inventată de Wells. A se citi idhamită. (n. r.)

pămînt cultivat, care păstra numele unui oraş — cum ar fi Bournemouth, Wareham, sau Swanage. Şi totuşi, ofiţerul care îl însoţea îl convinse repede cît de inevitabilă fusese această schimbare. Vechea ordine presărase întreaga ţară cu ferme, şi la fiecare trei sau patru kilometri se întindea domeniul seniorului care era proprietar; apoi hanul, cizmăria, băcănia şi biserica formînd satul. La fiecare doisprezece kilometri se afla orăşelul, unde trăiau: avocatul, negus- torul de grîne, ţesătorul, pielarul, veterinarul, doctorul, postăvarul, modista şi aşa mai departe. La fiecare doisprezece kilometri — pur şi simplu pen-tru ca aceşti doisprezece kilometri de drum pînă la tîrg, şase dus şi şase întors, era distanţa care îi convenea fermierului. Dar de îndată ce apăruseră căile ferate, şi după ele trenurile mai uşoare şi automobilele noi şi rapide care înlocuiseră caii şi căruţele, şi de îndată ce marile drumuri începuseră să fie construite din lemn, şi cauciuc, şi eadhamită, şi din tot felul de substanţe elastice şi durabile — necesitatea de a avea atît de multe tîrguri dispăruse. Şi astfel crescură marile oraşe. Ele atrăgeau pe muncitori cu forţa gravitaţională a lucrului în aparenţă continuu, şi pe patron cu promisiunea unui ocean infinit de forţă de muncă.

Şi, pe măsură ce standardul confortului creştea, o dată cu creşterea complexităţii vieţii şi a mecanizării, viaţa la ţară devenise din ce în ce mai costisitoare, din ce în ce mai limitată şi greu de suportat. Dispariţia preotului şi a

moşierului, înlocuirea medicului practician prin specialistul de la oraş răpise satului ultima urmă de cultură. După ce telefonul, cinematograful şi fonograful înlocuiseră ziarul, cartea, învăţătorul şi scrisul, rămase în afara reţelei de cabluri electrice, însemna să trăieşti ca un sălbatic izolat. La ţară nu existau nici mijloace de a te îmbrăca sau a te hrăni (după concepţiile rafinate ale vremii), nici doctori capabili, pentru vreun caz urgent, nici societate, şi nici vreo distracţie.

Mai mult, aplicaţiile mecanice în agricultură făcură dintr-un inginer echivalentul a treizeci de muncitori. Astfel, contrar condiţiei funcţionarului citadin din zilele cînd abia se putea locui în Londra, din cauza aerului încărcat cu fum de cărbune, muncitorii agricoli se puteau deplasa acum cu rapiditate, pe drumuri terestre sau prin văzduh, spre oraş, spre viaţa şi distracţiile de noapte, pentru a pleca apoi din nou dimineaţa. Oraşul înghiţise omenirea: omul intrase într-o nouă fază a dezvoltării sale. La început fusese nomadul, vînătorul, apoi urmase agricultorul si statul agricol, ale cărui oraşe şi porturi nu erau decît cartierele generale şi pieţele de desfacere ale mediului rural. Acum, consecinţă logică a unei epoci tehnice, exista această nouă şi imensă îngrămădire de oameni. În afară de Londra, mai erau doar patru oraşe în Anglia: Edinburgh, Portsmouth, Manchester şi Shrewsbury. Aceste simple precizări de fapte pentru oamenii contemporani erau greu de realizat pentru închipuirea lui Graham. Şi cînd el

privi „dincolo”, la ciudatele realităţi de pe Continent, înţelegerea îl părăsi cu totul.

Graham avu viziunea pămîntului acoperit de oraşe, oraşe pe cîmpiile întinse, oraşe pe malul marilor rîuri, oraşe imense de-a lungul ţărmului mării, oraşe printre munţii acoperiţi de zăpadă. Pe o mare parte a pămîntului se vorbea limba engleză; împreună cu dialectele ei hispano-americane, hinduse, negre şi chineze, era limba de fiecare zi a două treimi din oamenii de pe pămînt. Pe Continent, în afară de cîteva rămăşiţe vechi şi curioase, domneau numai trei limbi: germana, care se întindea pînă la Antiohia şi Genova, întîlnind la Cadiz dialectul anglo-spaniol; o limbă slavă, care se întîlnea cu anglo-indiana în Persia şi în Kurdistan şi cu anglo- chineza în Pekin; şi franceza, încă strălucitoare şi clară, limba lucidităţii, care îşi împărţea bazinul Mediteranei împreună cu anglo-indiana şi cu germana, şi ajungea, printr-un dialect negru, pînă în Congo.

Pretutindeni, peste pămîntul presărat cu oraşe, în afară de teritoriile „zonei negre” de la tropice, predomina aceeaşi organizaţie socială cosmopolită şi pretutindeni, de la pol la ecuator, se întindeau proprietatea şi responsabilităţile lui. Întreaga lume era civilizată; întreaga lume locuia în oraşe; în-treaga lume era o proprietate. Dreptul lui de proprietate asupra Imperiului Britanic şi a întregii Americi abia de era disimulat; oamenii considerau congresul şi parlamentul ca pe nişte adunări antice, nişte curiozităţi. Şi chiar în imperiile Rusiei şi Germaniei influenţa averii lui

avea o pondere enormă. Acolo, desigur, existau alte probleme — alte posibilităţi — dar, de la înălţimea la care se afla el, cele două imperii i se păreau destul de îndepărtate. Iar în ceea ce priveşte administraţia zonei negre şi eventualele ei probleme, Graham nu-şi puse nici o întrebare, după cum făcuse şi în prima parte a existenţei lui. În mintea lui de om al secolului al nouăsprezecelea nu încăpea ideea că lumea neagră ar putea să atîrne, ca o ameninţare, deasupra omenirii aşa cum şi-o imagina el.

Află de asemeni că europenii şi chinezii trăiau în pace. Secolul al douăzecilea descoperise, fără voia sa, că, în general, chinezul era tot atît de civilizat ca şi europeanul de rînd, şi repetase pe o scară gigantică fraternizarea, petrecută în secolul al şaptesprezecelea, între scoţian şi englez. După cum spunea Asano:

— S-au gîndit mai bine. Au descoperit, în cele din urmă, că şi noi sîntem albi.

Graham îşi întoarse din nou privirea spre imaginea care se întindea în faţa lui şi gîndurile luară o nouă direcţie.

Dinspre sud-vestul întunecat străluceau, stranii, voluptoase şi, într-un fel, teribile, Oraşele Plăcerii, despre care îi vorbise cine-fonograful şi bătrînul de pe stradă. Locuri neobişnuite, reminiscenţe ale legendarei Sybaris, oraşe ale artei şi frumuseţii, ale artei care se vinde şi ale frumuseţii care se vinde, oraşe splendide şi sterile, oraşe de mişcare şi muzică, atrăgîndu-i pe toţi cei care profitau de pe urma luptei economice, feroce şi lipsite de glorie, desfăşurată în labirintul orbitor de jos.

El ştia că lupta era feroce. Îşi dăduse seama de ferocitatea ei după faptul că oamenii de acum soco- teau Anglia secolului al nouăsprezecelea drept imaginea unei vieţi idilice şi uşoare. Îşi întoarse din nou privirile la priveliştea din faţă, încercînd să-şi închipuie uzinele uriaşe din acest labirint mon-struos.

Aflase că spre nord trăiesc olarii, care fabricau nu numai vase de pămînt şi de porţelan, dar şi pastele din acelaşi fel şi compuşii pe care îi crease o chimie minerală mai subtilă. Acolo erau fabricanţii de statuete şi de ornamente murale şi de mobile foarte complicate; tot acolo se aflau şi fabricile în care autorii, într-o întrecere febrilă, îşi compuneau discursurile şi reclamele lor fonografice, îşi aranjau gruparea personajelor şi subiectele operelor dramatice kinematografice, mereu noi şi senzaţionale. Tot de acolo, porneau ca fulgerul mesaje către întreaga lume, minciunile crainicilor, alimentarea maşinilor telefonice care înlocuiseră vechile ziare.

Spre apus, dincolo de ruinele Palatului Consiliului, se înălţau birourile imense ale administraţiei municipale şi ale guvernului; spre răsărit, către port, erau cartierele comerciale, imensele pieţe publice, teatrele, sălile pentru reuniuni, palatele de jocuri, kilometri întreg: de săli de biliard, terenuri de fot- bal şi basebal, arene pentru fiare sălbatice şi nenumărate temple ale sectelor creştine şi cvasicreştine, mahomedane, budiste, gnostice, ale adoratorilor de fantome, ale adoratorilor de demoni, ale adoratorilor de mobile, şi aşa mai departe; spre sud, o

imensă fabrică de textile, de conserve, vinuri şi condimente. Mulţimi nenumărate alergau dintr-un loc într-altul de-a lungul asurzitoarelor platforme mişcătoare. Un stup gigantic, al cărui servitor neobosit era vîn- tul, şi care purta drept coroană şi simbol Motoarele de Vînt, în mersul lor neîncetat.

El se gîndi la uriaşa populaţie absorbită de acest burete de săli şi galerii — cele treizeci şi trei de milioane de vieţi care, sub picioarele lui, îşi jucau fiecare drama proprie, scurtă şi neînsemnată; şi satisfacţia pe care i-o dăduse strălucirea zilei, spaţiul, splendoarea priveliştii, şi mai ales simţul propriei lui importanţe se micşoră şi dispăru. Privind de la această înălţime, asupra oraşului, putea să înţeleagă ce însemna mulţimea copleşitoare de treizeci şi trei de milioane, realitatea responsabili-tăţii pe care urma să o ia asupră-şi, imensitatea acestui Maelstrom omenesc deasupra căruia plana firava lui regalitate.

Încercă, apoi, să-şi imagineze tabloul vieţii individuale. Rămase uimit cînd îşi dădu seama cît de puţin se schimbase omul obişnuit, în ciuda transformărilor vizibile ale condiţiilor. Viaţa şi proprietatea erau, într-adevăr, aproape în întreaga lume, la adăpost de violenţă; bolile contagioase, bolile bacteriene de toate felurile erau practic dispărute; fiecare individ avea suficientă hrană şi îmbrăcăminte, străzile oraşului îi dădeau căldură şi îl adăposteau de intemperii — atît de mult realizase progresul aproape mecanic al ştiinţei şi organizarea materială a societăţii. Dar mulţimea — şi el înce-puse să-şi dea seama de acest fapt

— era totuşi fără apărare în faţa demagogului şi organizatorului, o mulţime laşă şi condusă de pofte, cînd era despărţită în indivizi separaţi, nesigură şi capabilă de surprize, cînd era luată în colectiv. Îşi aduse aminte de nenumăraţii oameni îmbrăcaţi în pînză de cu-loare albastru-deschis. El ştia că milioanele de bărbaţi şi femei, aflaţi dedesubtul lui, nu ieşiseră niciodată din oraş, nu văzuseră niciodată mai departe de micul cerc al participării lor ostile şi mecanice la treburile lumii şi al plăcerilor de proastă cali- tate care nu îi satisfăceau. Se gîndi la speranţele contemporanilor săi dispăruţi, şi visul pe care îl istoriseşte Morris în ciudată lui povestire despre Londra „Veşti de nicăieri", ca şi ţara perfectă descrisă de Hudson în minunata lui „Epocă de cristal" îi apărură pentru o clipă în faţa ochilor, ca nişte speranţe spulberate. Apoi se gîndi la propriile lui speranţe.

În ultimele zile ale precedentei lui vieţi, rămasă acum atît de departe în urmă, concepţia unei ome-niri libere şi egale devenise pentru el un lucru foarte real. El sperase, cum întreaga lui epocă spe-rase, cu o convingere de nezdruncinat, că într-o bună zi va înceta sacrificiul celor mulţi pentru cei puţini, că era aproape ziua cînd fiecare copil născut din femeie va avea o şansă echitabilă si sigură pen-tru a fi fericit. Şi acum, după două sute de ani, aceeaşi speranţă, încă neîmplinită, făcea să răsune tot oraşul de strigătul ei vibrant. El vedea că, după două sute de ani, încă mai existau sărăcia, truda zadarnică şi toate suferinţele din vremea lui, acum mai

mari decît oricînd, crescute, o dată cu oraşul, în proporţii gigantice;

Graham începuse să cunoască cîte ceva din istoria anilor scurşi între timp. Ştia despre decăderea morală care urmase după ce, în minţile oamenilor de rînd, religia supranaturală se prăbuşise, despre declinul onoarei publice, despre creşterea avuţiilor. Căci oamenii care-şi pierduseră credinţa în Dumnezeu îşi păstraseră totuşi credinţa în proprietate, şi bogăţia domnea asupra unei lumi venale.

Însoţitorul lui, japonezul Asano, care îi expunea istoria politică a ultimelor două secole, se folosi de o imagine potrivită, aceea a unui grăunte mîncat de insecte parazite. La început este numai grăuntele sănătos, care se coace cu destulă vigoare. Apoi vine o insectă care îşi depune oul pe coaja lui, şi iată! după puţin timp grăuntele rămîne o formă goală, avînd înlăuntru un vierme activ care i-a consumat substanţa. Şi apoi vine un parazit secundar, vreo muscă ichneumon, care îşi depune oul pe acest vierme, şi iată! acesta devine, la rîndul lui, o formă goală, şi noua fiinţă vie se află în pielea predecesorului ei, care a rămas sub coaja grăuntelui. Şi coaja grăuntelui continuă să-şi păstreze forma, cei mai mulţi oameni încă mai cred că este un grăunte şi, la fel cu ei, grăuntele se mai poate socoti el însuşi un grăunte, viguros şi viu.

— Regatul victorian din epoca dumneavoastră, zise Asano, era… un regat cu inima mîncată.

Moşierii — baronii şi mica nobilime — şi-au început existenţa cu secole în urmă,

o dată cu regele John; a trecut mult timp, apoi ei l-au decapitat pe regele Charles, şi au ajuns să-l lichideze, în mod practic, pe regele George, care nu mai era decît coaja unui rege... adevărata putere fiind în mîinile Parlamentului. Dar Parlamentul — organul micii nobilimi care deţinea pămînturile — nu şi-a păstrat mult timp puterea. Schimbarea s-a înfăptuit chiar în secolul al nouăsprezecelea. Drepul de vot fusese lărgit, pînă cînd cuprinsese masele de oameni igno-tanti, „miriadele urbane”, care veneau cu miile şi votau împreună. Consecinţa firească a unui corp electoral numeros este domnia partidelor organi-zate. Încă pe timpul reginei Victoria puterea era sub controlul maşinaţiilor de partide, secrete, complexe şi corupte. În scurt timp, puterea a ajuns în mîinile marilor oameni de afaceri care finanţau aceste maşinaţii. Şi a venit un timp cînd adevă- rata putere, şi toate interesele Imperiului se aflau în mod vizibil în mîinile Consiliilor a două partide, care guvernau prin ziare şi organizaţii electorale — două grupări mici de oameni bogaţi şi abili, ac- ţionînd la început în opoziţie, şi apoi împreună.

După aceea s-a produs o reacţie blîndă şi ineficace. Se găsesc nenumărate cărţi, spuse Asano, dovedind că a existat într-adevăr o întreagă lite-ratură de împotrivire; unele apăruseră în perioada cînd adormise Graham. Se pare că partidul celor care se împotriveau se limitase în studiul acestei literaturi şi se revoltase în mod extrem de hotărît — dar numai pe hîrtie! Necesitatea urgentă, fie de a desfiinţa, fie de a

priva de putere consiliile partidelor, este o idee comună, la baza întregii gîn- diri de la începutul secolului al douăzecilea, atît în America cît şi în Anglia. În cea mai mare parte a cazurilor, America era puţin mai promptă decît Anglia, deşi ambele ţări urmaseră acelaşi drum.

Dar această idee nu s-a înfăptuit niciodată. Ea n-a reuşit niciodată să se organizeze să-şi păs- treze puritatea. Oamenii păstraseră prea puţin din vechiul sentimentalism, din vechea credinţă în dreptate. Orice organizaţie care devenea destul de puternică pentru a influenţa alegerile devenea şi destul de complicată, asţfel încît putea fi submi- nată, scindată sau chiar cumpărată cu totul de oameni bogaţi şi îndrăzneţi. Partidele populare partizane ale reformei şi purităţii au devenit toate, pînă la urmă, simple ghişee ale agenţiilor de schimb; îşi vindeau principiile pentru a-şi plăti alegerile. Iar grija cea mare a celor bogaţi era, desigur, să-şi păstreze proprietatea intactă, să-şi poată face afa- cerile în voie. Aşa cum grija feudalilor fusese de a-şi păstra terenul liber pentru vînătoare şi război. Întreaga lume era un cîmp pentru exploatare, un cîmp de bătălie pentru afaceri; iar zguduirile financiare, flagelul manevrelor de bursă, al războaielor tarifare au pricinuit în secolul al douăzecilea mai multă mizerie omenească — deoarece mai mare nenorocire este o viaţă chinuită, decît o moarte rapidă — decît pricinuiseră războaiele, ciuma şi foametea, în ceasurile cele mai întunecate ale istoriei.

Graham înţelegea acum destul de limpede care fusese rolul lui în

dezvoltarea acestei noi epoci. În fazele succesive ale dezvoltării civilizaţiei mecanice luase naştere o nouă putere, Consiliul, comitetul administratorilor, care sprijinise şi apoi luase conducerea acestei dezvoltări. La început nu fusese decît simpla reunire întîmplătoare a milioanelor lui Isbister şi Warming, o simplă societate pose-soare de bunuri, creată prin capriciul a doi testa- tori fără urmaşi; dar talentul colectiv al primilor administratori făcuse ca averea aceasta să exercite o influenţă uriaşă, pînă cînd prin ipoteci, împrumuturi şi acţiuni, sub sute de deghizări şi pseudo-nime, se infiltrase în întreaga structură a statelor american şi englez.

Stăpînind o influenţă şi o avere enormă, Consiliul căpătase în scurt timp un aspect politic; dezvoltîn- du-se, el folosise în mod permanent averea de care dispunea pentru a înclina balanţa hotărîrilor poli-tice, şi folosise avantajele politice pentru a acapara din ce în ce mai multă bogăţie. În cele din urmă, partidele politice din cele două emisfere ajunseră în mîinile sale; el deveni un Consiliu intern de control politic.

Consiliul nu fusese la început decît un simplu grup de doisprezece oameni, dotaţi cu o excepţională abilitate, care se contopeau într-o unitate genială. Consiliul urmărea cu temeritate bogăţia şi influenţa politică, şi amîndouă se completau reciproc. Cu o surprinzătoare previziune, el investea sume mari de bani în arta zborului, ţinînd această invenţie în rezervă pentru ceasul potrivit. El folosea legea brevetelor şi o mie de alte expediente semilegale,

pentru a-i împiedica pe toţi cercetătorii care refuzau să colaboreze cu el. În trecut nu lăsase să-i scape nici un om capabil. Îl plătea bine. Consiliul ducea, pe vremea aceea, o politică viguroasă, fără gre- şeală, şi puterea lui creştea neîncetat şi constant, neîntîmpinînd alt obstacol decît opoziţia haotică şi egoistă a cîte unui om bogat. Într-o sută de ani, Graham devenise posesorul aproape exclusiv al Africei, al Americii de sud, al Franţei, al Londrei, al Angliei şi, de fapt, avea o mare influenţă şi în America de Nord, care era atunci puterea domi-nantă din America. Consiliul cumpără şi organiză China, exploată Asia, paraliză imperiile Vechii Lumi, le submină din punct de vedere financiar, luptă împotriva lor şi le învinse.

Această cucerire rapidă a lumii a fost organizată cu atîta dibăcie — o reţea întreagă, sute de bănci, societăţi, sindicate mascau operaţiile Consiliului — încît devenise un fapt aproape împlinit mai înainte ca oamenii obişnuiţi să bănuiască tirania care se abătuse asupra lor. Consiliul nu ezita niciodată, nu dădea greş niciodată. El acapara cu lăcomie mij-loace de comunicaţie, pămînturi, clădiri, guverne, municipalităţi, companii teritoriale de la tropice, tot felul de întreprinderi omeneşti. Apoi îşi instrui şi îşi dirijă oamenii, poliţia căilor ferate, poliţia drumurilor, paznicii clădirilor, paznicii canalurilor şi ai cablurilor, armatele de muncitori agricoli. Consiliul nu lupta împotriva acestor asociaţii, ci le submina, le dezbina şi le cumpăra. Pînă la urmă, el cumpără întreaga lume.

Şi, în sîîrşit, lovitura culminantă fu introducerea maşinilor zburătoare.

Cînd Consiliul, în conflict cu muncitorii dintr-unul din imensele lui monopoluri, comise o ilegalitate flagrantă — fără să aibă măcar obişnuita politeţe de a corupe pe cei care ar fi putut să-i stea în cale — vechea orînduire, alarmată de urmările nefaste ale complezenţei sale, începu să caute arme. Dar nu mai existau armate, şi nici vase de luptă; venise era Păcii. Singurele vase care puteau fi folo- site pentru război erau marile nave aparţinînd Trustului de Navigaţie al Consiliului. Forţele poli-ţiei erau controlate tot de Consiliu: poliţia căilor ferate, a vaselor, a domeniilor agricole, normatorii şi supraveghetorii, întreceau de zece ori numărul neglijabil al forţelor înarmate ale ţării şi ale organizaţiilor municipale. Şi atunci, Consiliul a scos maşinile zburătoare. Încă mai trăiau oameni care îşi puteau aminti de ultima mare dezbatere din Camera Comunelor din Londra — partidul legalist, partidul care se opunea Consiliului, deşi în minoritate, dădu o luptă disperată — şi cum mem- brii ei ieşiseră grămadă pe terasă să vadă aceste forme ciudate şi înaripate care se roteau liniştite pe deasupra lor. Consiliul cucerise puterea. Ultima iluzie a unei democraţii care permisese existenţa acestei proprietăţi nelimitate şi iresponsabile dispăruse.

După o sută şi cincizeci de ani de la adormirea lui Graham, Consiliul averii lui îşi aruncase masca şi domnea făţiş, în mod absolut, în numele lui. Alegerile deveniseră o formalitate ridicolă, o

prostie care se repeta din şapte în şapte ani, un obicei străvechi şi lipsit de sens; din cînd în cînd se întrunea Parlamentul social, tot atît de ineficace ca şi convocarea Sinodului Bisericii din timpul reginei Victoria; şi regele legitim al Angliei, dezmoştenit, beţiv şi nătîng, apărea pe scena unui music-hall de mîna a doua. Astfel pierise visul măreţ al secolului al nousprezecelea, proiectul nobil al libertăţii universale a individului şi al fericirii universale; pie- rise de boala onoarei, paralizat de superstiţia proprietăţii absolute, paralizat de sectele religioase care îi îndepărtaseră pe cetăţenii de rînd de adevărata educaţie, care răpiseră oamenilor regulile de conduită şi puseseră în loc dispreţul total asupra sancţiunilor morale; pierise în faţa tehnicii şi a afacerilor josnice, lăsînd loc, la început, unei plutocraţii agresive, căreia îi urmă domnia unei plutocraţii supreme. În cele din urmă, Consiliul încetase să-şi mai dea osteneala de a-şi întări decretele cu girul formal al autorităţilor constituţionale, iar Graham, o făptură nemişcată, slabă, cu pielea îngălbenită, zăcea, nici mort, nici viu, recunoscut ca Stăpîn al pămîntului. Şi se trezise, într-un tîrziu, pentru a fi... Stăpînul acestei moşteniri! Se trezise pentru a sta sub acest cer fără nori şi a privi cum i se aşterne la picioare măreţia imperiului său.

De ce se trezise? Oare acest oraş, acest stup de oameni care trudeau fără speranţă însemnau spulberarea completă a vechilor lui visuri? Sau focul libertăţii, focul care strălucise şi se stinsese în anii vieţii sale trecute, încă mai mocnea

acolo, jos? El se gîndi la elanul şi la forţa cîntecului de răscoală. Oare acest cîntec era doar artificiul unui demagog, oare acest cîntec urma să fie uitat după ce-şi atin-sese scopul? Oare speranţa care mai vibra în sinea lui era doar amintirea timpurilor trecute, rămăşiţa unei credinţe distruse? Sau avea un înţeles mai larg, un sens strîns legat de destinul omenirii? În ce scop se trezise el, ce avea de făcut aici? Ome-nirea se întindea dedesubtul său ca o hartă. El se gîndi la milioanele şi milioanele de oameni care veneau neîncetat, unii după alţii, tot mereu, din întunericul nefiinţei în întunericul morţii. În ce scop? Trebuia să existe un scop, dar acesta de- păşea puterea lui de gîndire. Îşi văzu limpede, pen-tru prima dată, adevărata micime, văzu, întreg şi teribil, contrastul tragic între puterea omenească şi aspiraţiile inimii omeneşti. În această clipă, el îşi dădu seama că nu era dccît un accident neînsemnat, şi simţi în acelaşi timp măreţia dorinţei lui. Şi, deodată, micimea, ca şi aspiraţiile i se părură insuportabile, şi îl cuprinse o irezistibilă dorinţă de a se ruga. Şi se rugă. Se rugă rostind cuvinte vagi, incoerente, contradictorii. Sufletul îi porni prin timp şi spaţiu, peste nebuloasele multiple şi agitate ale existenţei, către ceva — nu ştia ce anume — către ceva care ar fi putut să-i înţeleagă năzuinţa şi să-l ajute.

Departe, jos, pe terasa unui acoperiş dinspre sud şedeau un bărbat şi o femeie, bucurîndu-se de prospeţimea văzduhului de dimineaţă. Bărbatul adu-sese o lunetă, pentru a privi spre Casa Consiliului, şi îi arăta femeii cum s-o

folosească. Curiozitatea lor fu satisfăcută; de acolo, de unde se aflau, nu se mai vedea nici o urmă a vărsării de sînge; după ce priviră spre cerul senin, ea se întoarse către postul de strajă. Acolo văzu două forme mici şi negre, atît de mici, încît era greu să crezi că erau oameni — unul care privea şi altul care gesticula, cu mîinile întinse spre bolta liniştită a cerului.

Ea îi întinse bărbatului luneta. El privi şi ex-clamă:

— Cred că este Stăpînul. Da. Sînt sigur. Este chiar Stăpînul!

Coborî luneta şi privi spre ea.

— Îşi înalţă mîinile, ca şi cum s-ar ruga. Mă întreb ce face. Adoră soarele? Parcă nu existau Parşi pe aici, în vremea lui, nu-i aşa?

Apoi privi din nou.

— Acum s-a oprit. Cred că nu era decît o atitu-dine întîmplătoare. Lăsă jos luneta şi rămase pe gînduri. Nu va avea nimic altceva de făcut decît să petreacă... doar să petreacă. Desigur că Ostrog va conduce treburile. El trebuie să conducă, să-i ţină în ordine pe toţi aceşti smintiţi de muncitori. Pe ei, şi toate cîntecele lor! Şi el a dobîndit toate acestea dormind, draga mea... doar dormind! Cît de ciudată e lumea!

Capitolul XV

OAMENI DE VAZĂ

Sălile oficiale ale Administratorului Motoarelor de Vînt i s-ar fi părut lui Graham uimitor de complicate, dacă ar fi intrat în ele venind direct din secolul al nouăsprezecelea; dar el începuse să se obişnuiască cu proporţiile acestei noi epoci. Cu greu puteau să fie numite săli sau camere, ţinînd seama că un sistem complicat de arcade, poduri, culoare şi galerii despărţeau şi uneau toate încăperile acestui spaţiu vast. El veni cu unul din panou-rile glisante, care acum îi erau familiare, pe un palier de la capătul unui şir de trepte foarte largi, pe care urcau şi coborau lin grupuri de bărbaţi şi femei, îmbrăcaţi mult mai strălucitor decît toţi cei pe care îi văzuse pînă acum. Din locul în care se afla, el privi în jos, către o succesiune de orna- mente complicate, de culoare albă mată, mov şi purpurie, străbătută de poduri care păreau făcute din porţelan filigranat, terminîndu-se în depărtare, într-o fundătură misterioasă, cu nişte ecrane perforate.

Privind în sus, văzu şiruri întregi de galerii ascendente, de pe care nenumărate feţe de oameni se uitau jos, spre el. Aerul era plin de mur- murul glasurilor şi de sunetul unei muzici care se revărsa de sus, o muzică veselă şi distractivă a cărei sursă el nu reuşi s-o descopere.

Spaţiul central era plin de lume, fără să lase totuşi impresia unei adunări dezordonate; în total, erau cîteva mii de oameni. Erau îmbrăcaţi somptuos, chiar fantezist, bărbaţii ca şi femeile, căci influenţa sobră a concepţiei puritane despre demnitatea îmbrăcăminţii masculine dispăruse demult. Părul

bărbaţilor, de asemeni, deşi rareori lăsat lung, era de obicei ondulat într-un fel care sugera intervenţia coaforului; chelia dispăruse de pe pămînt. Se vedeau mulţi bărbaţi cu părul în- creţit, tăiat drept, coafură care l-ar fi încîntat pe Rossetti[1]; un domn, care îi fu arătat lui Graham cu misterioasa denumire de „amorist”, purta părul în două bucle graţioase pe urechi ,,à la Marguerite”. Se vedeau şi cozi împletite: probabil că bărbaţii de origine chineză nu se mai ruşinau de rasa lor. Exista foarte puţină uniformitate de modă în croiala hainelor. Bărbaţii mai bine făcuţi îşi arătau armonia corpului purtînd pantaloni scurţi, bufanţi şi crestaţi; vedeai ici-colo şi o pelerină sau o robă. Moda din vremea lui Leon al X-lea predomina în cea mai mare măsură, dar erau reprezentate, de asemeni, şi concepţiile estetice ale Extremului Orient. Corpolenţa masculină, care, în timpul perioadei victoriene, ar fi fost supusă primejdiilor corsetului şi exagerării nemiloase a hainelor de seară strînse pe picioare şi pe braţe, se înveşmînta acum cu o abundenţă de falduri care cădeau cu demnitate. Graţia şi zvelteţea se vedeau de asemeni la tot pasul. Pentru Graham — un om tipic ţeapăn dintr-o perioadă tipic ţeapănă — oamenii aceştia nu numai că păreau mult prea gra- ţioşi în înfăţişarea lor, dar şi mult prea expresivi în fizionomiile lor foarte expresive. Gesticulau şi îşi exprimau, cu o sinceritate uimitoare,

---

[1] ***Dante-Gabriel Rosetti*** — pictor şi poet englez (1828—1882) unul dintre iniţiatorii curentului prerafaelit. (n. r.)

surpriza, interesul, amuzamentul şi, mai ales, emoţiile pe care le produceau în mintea lor doamnele din jur. Era limpede, chiar de la prima vedere, că femeile erau în mare majoritate.

Doamnele care îi acompaniau pe aceşti domni arătau, în îmbrăcăminte ca şi în ţinută şi maniere, mai puţină emfază şi mai multă complexitate. Unele arborau, în rafinamentul croielii, o simpli- tate clasică, după moda franceză a primului im- periu şi, în timp ce Graham trecea pe lîngă ele, îşi etalau braţele şi umerii atrăgători. Altele purtau rochii strîmte, fără cusătură sau cordon în talie, uneori cu falduri lungi căzînd de pe umeri. Îndrăzneala delicioasă a toaletelor de seară nu se micşorase prin trecerea a două secole.

Mişcările tuturor femeilor păreau graţioase. Graham îi spuse lui Lincoln că a văzut oameni care, prin mersul lor, îi aminteau de tablourile lui Rafael, iar Lincoln îl informă că studierea unui anumit număr de gesturi făcea parte din educaţia fiecărei persoane bogate. Intrarea Stăpînului fu salutată printr-un fel de rîs aprobator; oamenii îşi arătau manierele distinse prin faptul că în timp ce el co-bora scările, spre spaţiul central, nu se îngrămădeau în jurul lui şi nici nu-l plictiseau cu priviri iscoditoare.

El aflase de la Lincoln că aceştia erau oamenii cei mai de frunte din societatea londoneză; aproape toate persoanele de acolo erau fie funcţionari de vază, fie rude apropiate ale vreunui funcţionar de vază. Mulţi dintre ei se întorseseră în mod special din Europa, din Oraşele Plăcerii, pentru a-i ura lui Graham bun

venit. Cei din conducerea aeronauticii, instituţie a cărei atitudine jucase un rol aproape tot atît de important în răsturnarea Consiliului ca şi rolul jucat de Graham, erau în număr foarte mare, ca şi cei de la Controlul Motoarelor de Vînt. Prin- tre alţii, se mai aflau aici unii dintre cei mai importanţi funcţionari ai Trustului Alimentar. Controlorul Crescătoriilor Europene de Porci avea o înfăţişare deosebit de melancolică şi interesantă, şi maniere de o delicateţă cinică. Un episcop în odăjdii trecu prin faţa lui Graham, stînd de vorbă cu un domn îmbrăcat aidoma clasicului Chaucer[1] inclusiv coroana de lauri.

— Cine este omul acela, întrebă el, aproape fără voie.

— Episcopul Londrei, zise Lincoln.

— Nu... vreau să spun celălalt.

— Poetul laureat.

— Voi încă mai...?

— El nu scrie poezii, bineînţeles. Este vărul lui Wotton, unul dintre Consilieri. Dar face parte din regaliştii Trandafirului Roşu... un club încîntător... care încă mai păstrează astfel de tradiţii.

— Asano mi-a spus că există şi un rege.

— Regele nu face parte din acest club. Au fost nevoiţi să-l excludă. Cred că era din ramura Stuar- ţilor; dar este prea...

— Prea mult?

— Peste măsură.

Graham nu înţelegea prea bine, dar se părea că toate acestea fac parte din anomalia generală a epocii noi. Se înclină cu condescendenţă în faţa primei persoane care îi fu prezentată. Era

---

[1] ***Geoffrey Chaucer,*** poet englez (cca. 1340—1400) imitator al clasicilor antici. (n. r.)

limpede că mai predominau încă anumite subtile distincţii de clasă chiar şi în această adunare, deoarece numai o mică proporţie dintre invitaţi, un grup restrîns, au fost socotiţi de către Lincoln demni de a-i fi prezentaţi. Primul i-a fost prezentat Şeful Aeronaut, un bărbat a cărui figură arsă de soare contrasta în mod ciudat cu feţele delicate din jur. El devenise o persoană foarte importantă în urma rezervei pe care o avusese, în momentele critice, faţă de Consiliu.

Atitudinea lui contrasta, în chip foarte favorabil, după părerea lui Graham, cu comportarea generală. Făcu vreo cîteva observaţii banale, îl asigură de loialitatea lui şi îl întrebă cu sinceritate pe Stăpîn despre sănătate. Era vioi, accentul lui nu avea acel uşor stacato al limbii engleze din vremea aceea. Îi dădu de înţeles lui Graham, în mod limpede, că se considera un „lup de aer” — folosi chiar această expresie — că nu-i plăceau fleacurile, că era un om dintr-o bucată, şi de modă veche, că nu pretindea a şti prea multe, şi că tot ceea ce nu ştia nici nu merita să fie ştiut. Făcu o plecăciune bărbătească, în mod ostentativ lipsită de linguşire, şi trecu mai departe.

— Mă bucur văzînd că mai există astfel de oameni, zise Graham.

— Fonografe şi kinematografe, zise Lincoln, cu oarecare invidie. A studiat după viaţă.

Graham aruncă din nou o privire în urma omului robust. Îl năpădiră amintiri ciudate.

— De fapt, noi l-am cumpărat, zise Lincoln. În parte. Şi, în parte, el s-a temut de Ostrog. Totul depindea de el.

Se întoarse grăbit, pentru a-l prezenta pe Inspec-

torul General al Trustului Şcolilor Publice. Această persoană avea aspectul unei sălcii într-o robă academică de culoare albastră-cenuşie. Îl privi pe Graham printr-un pince-nez de model victorian, şi îşi ilustră observaţiile prin gesturi făcute cu o mînă foarte îngrijită. Graham se interesă deîndată de funcţiile acestui domn, şi îi puse o serie de întrebări foarte precise. Inspectorul general, liniştit, păru amuzat de bruscheţea Stăpînului. El răspunse puţin cam vag în privinţa monopolului asupra educaţiei, pe care îl deţinea Compania lui — monopolul fusese încheiat printr-un contract cu sindicatul numeroaselor organizaţii municipale din Londra — dar descrise cu entuziasm progresele făcute în educaţie, de la perioada victoriană.

— Noi am desfiinţat toceala, zise el, am desfiinţat complet toceala... pe lume nu mai există examene. Nu sînteţi bucuros?

— Şi cum procedaţi pentru ca elevii să înveţe? întrebă Graham.

— Noi am făcut munca atractivă... cît se poate mai atractivă. Dacă nu-i atrage, o abandonăm. Avem un cîmp imens de activitate.

Intră în amănunte, şi conversaţia lor se prelungi. Inspectorul General menţionă cu profund respect numele lui Pestalozzi şi Froebel, cu toate că el nu arăta să fie prea familiarizat cu lucrările lor, care făcuseră cîndva epocă. Graham află că universită- ţile populare încă mai există, într-o formă modificată.

— Există o anumită categorie de fete, de exemplu, zise Inspectorul General, umflîndu-se de sentimentul importanţei sale, cu o mare pasiune pentru studiile

aride... desigur, atunci cînd nu sînt exagerate. Avem în grijă mii de fete de acest gen. În acest moment, zise el, cu un aer napoleonean, aproape cinci sute de fonografe ţin cursuri, în diferite părţi ale Lon-drei, despre influenţa exercitată de Platon şi Swift asupra iubirilor lui Shelley, Hazlitt şi Burns. Apoi, elevele scriu eseuri pe temele respective, şi numele

lor sînt afişate, în ordinea meritelor, în locurile cele mai vizibile. Vedeţi cum s-a dezvoltat germenele din vremea dumneavoastră? Clasa mijlocie incultă de pe acea vreme a dispărut cu totul.

— Dar şcolile publice elementare, zise Graham, tot dumneata le controlezi?

Inspectorul General le controla „în întregime”. Graham, în prima parte a vieţii lui, fusese preocupat îndeaproape de această problemă, şi întrebările lui se înmulţiră. Cîteva fraze întîmplătoare auzite din gura bătrmului cu care vorbise în întuneric îi reveniră în minte. Inspectorul General confirmă în- tr-adevăr cuvintele bătrînului.

— Noi am desfiinţat toceala, zise el cu un ton care-l făcu pe Graham să interpreteze această afirmaţie în sensul desfiinţării oricărei munci susţinute. Inspectorul General deveni sentimental. Noi încercăm să facem şcolile elementare cît mai plăcute pentru copii. Ei vor trebui foarte curînd să muncească. Le dăm doar cîteva principii simpl... ascultare... hărnicie.

— Îi învăţaţi foarte puţine lucruri?

— De ce i-am învăţa mai multe? Asta nu duce decît la tulburări şi nemulţumiri. Noi îi distrăm. Chiar şi aşa... există tulburări... agitaţii. De unde găsesc muncitorii idei, nimeni nu înţelege. Şi le comunică unii altora. Există idealuri socialiste... şi chiar anarhie! Probabil că printre ei acţionează nişte agitatori. Sînt de părere... că datoria mea cea mai importantă este să lupt împotriva nemulţumi-rilor populare. De ce să nefericim oamenii?

— Mă întreb şi eu, zise Graham, pe gînduri. Dar există foarte multe aspecte pe care aş vrea să le cunosc.

Lincoln, care în tot timpul conversaţiei îl observase pe Graham, interveni.

— Mai sînt şi alţii, zise el cu glas scăzut.

Inspectorul General al Şcolilor făcu un gest şi se îndepărtă.

— Poate că — zise Lincoln, interceptînd o pri- vire întîmplătoare a lui Graham;— doriţi să cunoaşteţi pe cîteva dintre aceste doamne?

Fiica Directorului Crescătoriilor de Porci ale Trustului European de Alimentaţie era o persoană mică, încîntătoare, cu părul roşu, cu ochii albaştri şi vii. Lincoln îl lăsă pentru cîteva clipe să stea de vorbă cu ea, şi ea se arătă cu totul entuziasmată de „frumoasele vremuri vechi” — după expresia ei — în care îşi începuse Graham somnul. Vorbea zimbind, iar ochii ei zîmbeau într-un fel care cerea reciprocitate.

— Am încercat, zise ea, de nenumărate ori să-mi închipui acele vremuri vechi şi romantice. Pentru dumneata, ele sînt nişte amintiri. Cît de ciudată şi cît de aglomerată trebuie că ţi se pare lumea de acum! Am văzut fotografii şi tablouri ale vremu- rilor vechi, casele mici şi izolate, făcute din cără-mizi de pămînt ars, înnegrite de funinginea focu-rilor, podurile de cale ferate, reclamele simple, oamenii puritani, solemni şi primitivi, în ciudate haine negre şi cu pălării înalte, trenurile de pe căile ferate, căţărate pe acele poduri de fier ce se bol- teau în văzduh, caii şi vitele, şi chiar cîinii, pe

jumătate sălbatici, care alergau pe străzi. Şi, de-odată, dumneata ai venit în lumea aceasta!

— În lumea aceasta... zise Graham.

— Venind de acolo, din viaţa pe care o duceai... din mijlocul atîtor lucruri familiare.

— Vechea viaţă nu era o viaţă fericită, zise Graham. Eu n-o regret.

Ea îi aruncă o privire rapidă. Se făcu o scurtă tăcere. Apoi oftă, ca să-l încurajeze.

— Nu?

— Nu, zise Graham. Era o viaţă meschină... şi lipsită de sens. Acum... Noi socoteam că lumea este destul de complexă, de aglomerată şi civilizată. Şi totuşi, văd că... deşi trăiesc în această lume numai de patru zile... privind înapoi la vremea mea... văd că era o epocă barbară, ciudată... era doar începutul acestei noi ordini. Doar începutul acestei noi ordini. Va fi greu să înţelegi cît de puţine lucruri cunosc.

— Poţi să mă întrebi tot ce doreşti, zise ea, zîmbindu-i.

— Atunci, explică-mi cine sînt aceşti oameni. Nu cunosc nimic despre ei. Sînt complet nedumerit. Mai există generali?

— Oameni care poartă pălării cu pene?

— Nu. Cred că nu mai există. Presupun că sînt oamenii care controlează marile treburi publice. Cine este bărbatul de colo cu înfăţişare distinsă?

— Acela? Este un funcţionar foarte important. Îl cheamă Morden. Directorul General al Societăţii Pilulelor Antibiliare. Am auzit că muncitorii lui produc uneori un miriad de miriade de pilule în

douăzeci şi patru de ore. Închipuieşte-ţi, un miriad de miriade!

— Un miriad de miriade! Nu e de mirare că se ţine atît de mîndru, zise Graham. Pilule! Ce vre- muri minunate! Şi omul acela îmbrăcat în pur- pură?

— Nu face parte din cercul nostru. Dar îl simpatizăm. Este foarte inteligent şi foarte amuzant. E unul dintre conducătorii Facultăţii de medicină de la Universitatea din Londra. Toţi medicii, ştii, sînt acţionarii Societăţii Facultăţii de medicină, şi poartă culoarea purpurie. Pentru asta trebuie să fii... să fii calificat. Dar, desigur, oamenii care primesc un salariu ca să ***facă*** ceva... Ea zîmbi, cu un aer de superioritate la adresa pretenţiilor sociale ale oamenilor din această categorie.

— Sînt. pe aici şi cîţiva din marii artişti şi scriitori?

— Scriitori nu. Ei sînt în general nişte oameni atît de ciudaţi... şi atît de preocupaţi de persoana lor! Şi se ceartă atît de înspăimîntător între ei! Unii dintre ei sînt în stare să se ia şi la bătaie pen- tru a avea prioritate cînd urcă sau coboară scă- rile! Nu este îngrozitor? Dar cred că Wraysbury, capilotomistul la modă, este aici. A venit din Capri.

— Capilotomist? zise Graham. Ah! îmi amintesc. Un artist! De ce nu?

— Trebuie să-l cultivăm, zise ea, cu un aer de scuză. Capetele noastre sînt în mîinile lui. Şi zîmbi.

Graham ezită să pronunţe complimentul care era de aşteptat, dar privirea lui era destul de expresivă.

— Au progresat şi artele o dată cu restul civilizaţiei? întrebă el. Care sînt marii pictori de astăzi?

Ea îl privi cu un aer de îndoială. Apoi rîse.

— În prima clipă, zise ea, credeam că vrei să spui... Rîse din nou. Te refereai, desigur, la oa- menii aceia cumsecade, de care făceaţi atîta caz pentru că se pricepeau să acopere cu vopsele de ulei nişte suprafeţe mari de pînză? Pînze mari, ovale. Da, oamenii obişnuiau să încadreze aceste obiecte în rame aurii şi să le atîrne, şiruri întregi, în camerele lor. Acum nu mai există. Oamenii s-au plictisit de astfel de obiecte.

— Dar la ce altceva credeai că mă refer?

Ea puse, cu un gest semnificativ, un deget pe obrazul a cărui strălucire era deasupra oricărei bănuieli, şi zîmbi cu un aer şiret, încîntător şi provocator.

— Şi aici, zise ea, arătînd spre pleoape.

Graham simţi, o clipă, tentaţia. Apoi, amintirea grotescă a unui tabtou pe care îl văzuse cîndva. Unchiul Toby şi Văduva — îi veni în minte. Îl năpădi o ruşine primitivă. Avea senzaţia ascuţită că era privit de un mare număr de curioşi.

— Înţeleg, zise el, cam fără rost. Cu un aer stingherit, el întoarse spatele acestei femei uşuratice şi fascinante. Privi în jur şi văzu nenumăraţi ochi care se întoarseră imediat, preocupaţi subit de alte lucruri. Probabil că se îmbujorase puţin la faţă. Cine este bărbatul care vorbeşte cu doamna îmbrăcată în culoarea şofranului? întrebă el, ocolind privirile fetei.

Află că era unul dintre cei mai mari organiza- tori ai teatrelor americane, întors de curînd din Mexic, de la o reprezentaţie gigantică. Figura îi reamintea lui Graham de un bust a lui Caligula. Un alt om care îi atrăgea atenţia era Conducătorul Muncitorilor Negri. Acest titlu nu îi făcu o impresie prea adîncă, în primul moment, dar îi reveni mai tîrziu în minte... Conducătorul Muncitorilor Negri? Mica doamnă îi arătă, fără să pară de loc jenată, o femeie încîntătoare, una dintre soţiile subsidiare ale Episcopului Anglican al Londrei. Ea adăugă o serie de elogii la adresa curajului episcopal — pînă atunci existase regula monogamiei clericale — „o stare de lucruri nenaturală şi neavantajoasă... De ce trebuie să fie înnăbuşită sau restrînsă dezvoltarea naturală a afecţiunilor din cauză că un om este preot?”

— Şi pentru că veni vorba, adăugă ea, dumneata eşti anglican?

Graham se pregătea să-i ceară unele lămuriri în privinţa semnificaţiei unei „soţii subsidiare”, o expresie în aparenţă eufemistică, cînd întoarcerea lui Lincoln întrerupse această conversaţie sugestivă şi interesantă. Străbătură sala, spre locul unde un bărbat înalt, îmbrăcat în stacojiu, alături de nişte persoane încîntătoare, în costume birmane (după impresia lui) îl aşteptau respectuoase. După ce primi omagiile lor, trecu mai departe, pentru a-i fi prezentate alte persoane.

După cîtăva vreme, multiplele lui impresii începură să se organizeze într-un contur general. Mai întîi, strălucirea

acestei reuniuni trezise în Gra- ham sentimentul democratic, se simţise ostil şi ironic. Dar natura umană nu poate să reziste unei atmosfere de priviri curtenitoare. În curînd muzica, lumina, jocul de culori, strălucirea braţelor şi umerilor din jurul lui, contactul mîinilor, curiozi-tatea trecătoare a feţelor zîmbitoare, mîngîierea glasurilor modulate cu dibăcie, atmosfera de complimente, interese şi respect, se ţesură laolaltă într-o senzaţie de categorică satisfacţie. Graham uită pentru o clipă marile lui hotărîri. Pe nesimţite, începu să se îmbete de noua lui poziţie, atitudinea lui deveni mai puţin reţinută, se convinse şi mai pro-fund de regalitatea lui, începu să calce mai sigur, roba neagră îi cădea în falduri mai îndrăzneţe şi mîndria îi înnobilă glasul. La urma urmei, era o lume interesantă şi strălucitoare.

Privirea i se plimba aprobatoare peste jocul de culori al mulţimii, se oprea ici şi colo, cu o critică binevoitoare, asupra vreunei figuri. Din senin, îi trecu prin gînd că îi era dator o scuză încîntătoarei fete cu părul roşu şi ochii albaştri. Se simţea vinovat de o purtare cam grosolană. Nu făcuse un gest prea regal, ignorînd avansurile ei, chiar dacă poli-tica îl obliga să le respingă. Se întrebă dacă va mai reuşi s-o revadă. Şi, deodată, un fapt mărunt atinse întreaga strălucire a solendidei adunări, şi îi schimbă caracterul.

Privi în sus şi văzu, trecînd peste un pod de porţelan şi uitîndu-se spre el, o figură care se ascunse aproape imediat, figura fetei pe care o întîlnise cu o seară

mai înainte în mica încăpere de lîngă teatru, după ce evadase din Palatul Consiliului. Fata avea în priviri aceeaşi expresie de speranţă ciudată, de atenţie nesigură asupra fap- telor lui. La început, el nu-şi aminti cînd o văzuse, apoi, după ce o recunoscu, îşi aminti vag de emoţia şi de agitaţia din seara primei lor întîlniri. Dar ţesătura melodiei de dans din jur îl împiedică să-şi amintească şi de cîntecul pe care îl intonau răsculaţii.

Doamna cu care stătea de vorbă îşi repetă observaţia, şi Graham reveni la flirtul semiilegal în care era angajat.

Din clipa aceea, însă, puse stăpînire pe el un freamăt nelămurit, un sentiment care se transforma aproape în nemulţumire. Se simţi tulburat, ca de o datorie pe jumătate uitată, de sentimentul unor lucruri importante care îi scăpau în mijlocul luminii şi strălucirii de aici. Încetă şi atracţia pe care o exercitau asupra lui doamnele strălucitoare care i se îngrămădeau în jur. El nu se mai pierdea în răspunsuri vagi şi confuze la subtilele avansuri amoroase care — acum era sigur — i se făceau, şi privirile îi rătăceau pentru a mai vedea o dată fi- gura care îi lăsase o puternică impresie de frumu-seţe. Dar el nu o mai regăsi decît în clipa cînd aştepta întoarcerea lui Lincoln — plecat să aran- jeze cele necesare — pentru a părăsi adunarea. Lincoln îi promisese, ca răspuns la cererea lui, că va putea să zboare chiar în după-amiaza aceea, dacă timpul va fi favorabil.

Graham se afla pe una dintre galeriile superioare, stînd de vorbă, cu o doamnă

cu ochii strălucitori, despre eadhamită; subiectul fusese ales de el. În- trerupsese printr-o întrebare, de ordin practic asi- gurările călduroase de devotament ale doamnei. După părerea lui, şi această doamnă era, ca şi alte femei pe care le cunoscuse în seara aceea, mult mai încîntătoare decît bine informată. Deodată, răbufnind prin valul de melodie din apropiere, îi răsună în urechi, răguşit şi puternic, cîntecul Revoltei, cîn- tecul maiestuos pe care îl auzise în sala cea mare.

Tresărind, el privi în sus şi văzu deasupra sa un ***oeil de boeuf***[1] prin care pătrundea acest cîntec şi, mai departe, şiragul de cabluri superioare, ceaţa albăstruie, şi reţeaua de lumini a drumurilor publice. Auzi cum cîntecul se pierdu într-un tumult de glasuri şi încetă. Dar el auzea acum foarte limpede zgomo- tul şi vacarmul platformelor mişcătoare şi murmurul mulţimii. Avu convingerea nelămurită, inexplicabilă, un fel de sentiment instinctiv, că afară, pe străzi, o mulţime imensă privea către acest loc, unde Stăpînul lor se amuza. Şi se întrebă ce anume gîndea mulţimea.

Cu toate că se oprise atît de brusc, cu toate că muzica din sala de recepţie se impuse din nou, motivul cîntecului de luptă, odată reîntîlnit, puse stă- pînire pe gîndurile lui.

Doamna cu ochii strălucitori continua să se lupte cu misterele eadhamitei, cînd el zări din nou fata pe care o întîlnise în sala teatrului. Venea către el, de-a lungul galeriei; el o văzu înainte ca ea să-

---

[1] ***Oeil de boeuf*** (în limba franceză în original) deschizătură rotundă sau ovală. (n. r.)

l vadă. Era îmbrăcată într-un cenuşiu uşor, luminos, cu părul negru, ca un nor în jurul frunţii, şi toc- mai atunci lumina rece, venind prin deschiderea circulară care dădea în stradă, căzu asupra obra- zului ei înclinat.

Doamna care se chinuia să-i vorbească despre eadhamită observă schimbarea lui de expresie, şi se folosi de acest prilej ca să scape.

— Doriţi s-o cunoaşteţi pe această fată, Sire? întrebă ea, cu îndrăzneală. Este Helen Wotton, o nepoată a lui Ostrog. Ea cunoaşte foarte multe lucruri serioase. Este una din cele mai serioase persoane de la noi. Sînt sigură că are să vă placă.

După o clipă, Graham şedea de vorbă cu fata, iar doamna cu ochii strălucitori dispăruse.

— Îmi amintesc foarte bine de dumneata, zise Graham. Erai în camera aceea mică. Cînd tot poporul cînta şi bătea tactul cu picioarele. Înainte ca eu să intru în sală.

Încurcătura ei din primul moment se risipi. Ridică ochii spre el, şi faţa îi era neclintită.

— A fost minunat, zise ea, ezitînd o clipă şi vorbi din nou, după un oarecare efort. Toţi oa- menii aceia şi-ar fi dat viaţa pentru dumneata, Sire. Nenumăraţi oameni au murit pentru dum- neata în noaptea aceea.

Faţa îi radia. Privi repede, de jur împrejur, să vadă dacă nu-i auzea cineva vorbele.

Lincoln apăru la oarecare distanţă, de-a lungul galeriei, croindu-şi drum prin mulţime către ei. Fata îl văzu şi se întoarse spre Graham cu o grabă ciudată,

şi vocea îi deveni brusc confidenţială şi intimă.

— Sire, zise ea repede, nu pot să-ţi spun acum şi în acest loc. Dar oamenii de rînd sînt foarte nefericiţi; sînt asupriţi... sînt rău guvernaţi. Nu uita poporul, care a înfruntat moartea... moartea pentru ca dumneata să trăieşti.

— Eu nu ştiu nimic... începu Graham.

— Nu pot să-ţi spun acum.

Lincoln apăru chiar lîngă ei. Se închină, în chip de scuză, în faţa fetei.

— Vă place noua noastră lume, Sire? întrebă Lincoln zîmbind respectuos şi arătînd cu un gest cuprinzător spaţiul din jur şi splendoarea adunării, în orice caz, cred că o găsiţi schimbată.

— Da, zise Graham, e schimbată. Şi totuşi, la urma urmei, nu e chiar atît de mult schimbată.

— Aşteptaţi pînă cînd veţi ajunge în văzduh, zise Lincoln. Vîntul s-a oprit; chiar în această clipă vă aşteaptă o aeropilă.

Atitudinea fetei arăta că aşteaptă să i se îngăduie să plece.

Graham o privi, gata de a-i pune o întrebare, văzu în expresia ei un avertisment, se înclină şi se întoarse să-l însoţească pe Lincoln.

Capitolul XVI

AEROPILA

În timp ce Graham străbătea, alături de Lincoln, coridoarele din clădirea Motoarelor de Vînt, era încă stăpînit de ciudatele vorbe ale fetei. Dar, cu un efort, el reuşi să devină atent la ceea ce îi spu- nea Lincoln. Apoi, încordarea i se risipi. Lincoln vorbea despre zbor. Graham avea o dorinţă arză-toare de a afla cît mai mult despre această nouă cucerire. Începu să-l copleşească pe Lincoln cu întrebări. În prima parte a vieţii el urmărise cu foarte mult interes începuturile navigaţiei aeriene; fu încîntat să audă că numele pentru el fa-miliare, ale lui Maxim şi Pilcher, Langley şi Chanute, şi mai ales cel al primului martir al aerului, Lilienthal, erau încă cinstite de oameni.

Chiar în timpul primei perioade din viaţa lui se dovedise limpede, pe două direcţii de cercetări, că erau posibile două tipuri diferite de aparate; şi amîndouă fuseseră realizate. Pe de o parte, era aeroplanul mare, acţionat de motor, cu un şir dublu de aripi orizontale şi cu o mare elice în spate, şi pe de altă parte, sprintena aeropilă. Aeroplanele nu aveau siguranţă în zbor decît pe vreme liniştită sau cu vînt moderat; furtunile neaşteptate, care acum puteau fi, însă, prevăzute cu precizie, le fă-ceau inutilizabile pentru orice scop practic. Aveau dimensiuni enorme — lungimea obişnuită a aripilor fiind de şase sute de picioare sau chiar mai mult, iar lungimea întregii construcţii, de o mie de picioare. Se foloseau numai pentru transportul pasagerilor. Vagonul uşor legănător pe care îl duceau avea în lungime o sută

pînă la o sută cincizeci de picioare. Era suspendat de aeroplan într-un fel anumit, pentru a reduce la minimum vibraţiile complexe pe care le produceau chiar un vînt moderat şi, pentru acelaşi motiv, banchetele din interiorul vagonului — fiecare pasager şedea pe o banchetă în timpul călătoriei — erau instalate astfel încît să permită o mare libertate de mişcare. Aparatul putea să pornească numai de pe un vagon gigantic, aşezat pe şine, pe o platformă special construită. Graham văzuse foarte bine, de la postul de strajă, aceste platforme uriaşe, platformele de zbor. Existau şase arene imense, avînd fiecare cîte o gigantică platformă purtătoare.

Alegerea locului de coborîre era de asemeni condiţionată, fiind necesară o suprafaţă absolut plană pentru aterizarea în deplină siguranţă. Apoi, în afară de distrugerile care ar fi fost cauzate de coborîrea acestei imense mase de pînze şi metal, şi de imposibilitatea de a se ridica apoi din nou — izbirea de vreun accident al terenului, cum ar fi de exemplu coasta împădurită a unui deal, sau un dig, ar fi fost de ajuns pentru străpungerea sau avarierea carcasei, pentru sfărîmarea coastelor aparatului, şi poate chiar pentru uciderea călătorilor.

La început, Graham se simţi dezamăgit în faţa acestor aparate greoaie, dar se convinse repede de

faptul că maşinile de proporţii mai mici ar fi fost nerentabile, pentru simplul motiv că volumul lor de transport s-ar fi micşorat în mod proporţional cu micşorarea dimensiunilor. Mai mult, dimensiunea enormă a acestor aparate le făcea capabile — şi acesta era un considerent de importanţă primordială — să străbaţă aerul cu viteze enorme, şi să nu sufere, astfel, riscurile unor intemperii neprevăzute. Cea mai scurtă călătorie, de la Londra la Paris, dura aproape trei sferturi de oră, dar nu se atin- gea o viteză prea mare; saltul pînă la New York dura aproximativ două ore şi, dacă se calcula cu grijă timpul pentru opririle intermediare, era po-sibil, pe o vreme liniştită, să faci ocolul lumii în- tr-o zi.

Micile aeropile (li se dăduse acest nume dis-tinctiv fără să fi existat vreun motiv anumit) erau de un tip cu totul diferit. Multe dintre ele zburau acum prin aer, în toate direcţiile. Erau destinate pentru a transporta numai una sau două persoane, iar construcţia şi întreţinerea lor erau atît de costisitoare. încît deveniseră monopolul celor bogaţi. Pînzele lor, viu colorate, erau formate doar din două perechi de aripi laterale aşezate în acelaşi plan; în spate aveau o elice. Dimensiunea lor redusă făcea ca aterizarea să fie uşoară şi plăcută pe orice spaţiu deschis şi era posibil să li se ataşeze roţi pneumatice sau chiar motoare obişnuite, pentru traficul terestru, putînd să fie transportate în felul acesta la un loc potrivit de plecare. Pentru a fi lansate în aer, era nevoie de un vehicul rapid, anume construit, dar

un astfel de vehicul putea să funcţioneze în orice spaţiu lipsit de clădiri sau copaci. Aeronautica omenească, după cîte observă Graham, era cu mult în urma însuşirilor naturale ale albatrosului sau muscarului. Lipsise un eveniment care să influenţeze perfecţionarea mai rapidă a aeropilei; aceste aparate nu fuseseră folosite niciodată în scopuri de război. Cel mai mare război mondial avusese loc înainte ca puterea să fie uzurpată de către Consiliu.

Platformele pentru zbor din Londra erau strînse laolaltă, într-un semicerc neregulat, pe partea de sud a fluviului. Ele formau trei grupuri de cîte două şi păstraseră denumirile vechilor coline sau comune suburbane. Se numeau, în ordine: Roe- hampton, Wimbledon-Park, Streatham, Norwood, Blackheath, şi Shooter's Hill. Erau nişte construcţii uniforme, care se ridicau mult mai sus decît suprafaţa generală a acoperişurilor. Fiecare avea aproximativ patru mii de metri lungime şi o mie lăţime, şi erau construite din aliajul de aluminiu şi fier care înlocuise fierul în construcţii. Partea lor superioară era formată dintr-o reţea deschisă de traverse prin care urcau ascensoare şi scări. Deasupra era o întindere uniformă, cu anumite porţiuni — vagoanele de pornire — care puteau fi ridicate pentru ca să alunece, pe şine uşor înclinate, pînă la marginea construcţiei. Exceptînd locurile ocupate de aeropilele şi aeroplanele care făceau escală, aceste suprafeţe deschise, erau întotdeauna libere pentru aparatele care se reîntorceau.

Pasagerii se obişnuiseră ca, în timpul cînd se făceau pregătirile pentru zbor, să aştepte în complexul de teatre, restaurante, săli de recreaţie, sau locuri de plăcere şi distracţii de toate felurile, care se aflau în jurul marilor magazine de dedesubt. De aceea această parte a Londrei era cea mai animată dintre toate, avînd ceva din veselia libertină a unui port la mare sau a unei staţiuni de odihnă. Pentru cei care priveau aeronautica mai serios, sau mai temător, cartierele religioase erau pline de o mulţime de capele, pioase şi atractive, în timp ce o puzderie de instituţii medicale luxoase se întreceau să furnizeze droguri reconfortante pentru călătorie. La diferite niveluri, prin masa de încăperi şi coridoare, exista, în afară de platformele mişcătoare principale ale oraşului, care se încrucişau şi se strîn- geau aici, un sistem complex de coridoare speciale şi ascensoare, pentru a permite schimbul de oa- meni şi bagaje între diferitele platforme de zbor. O trăsătură deosebită a arhitecturii acestui cartier era masivitatea ostentativă a stîlpilor şi a grinzilor de metal care întrerupeau pretutindeni perspectiva şi care uneau sălile şi coridoarele, îngrămădindu-se şi îmbinîndu-se pentru a susţine greutatea platformelor şi şocurile grele produse de aeroplane.

Graham se îndreptă spre platformele de zbor prin străzile publice. Era însoţit de Asano, însoţitorul lui, japonezul; Lincoln fusese chemat de Ostrog, pentru diferite treburi administrative. O gardă puternică a poliţiei Motoarelor de Vînt îl aştepta pe Stăpîn la ieşirea din Birourile

Motoarelor de Vînt şi îi făcu loc ca să ajungă pe platforma mişcătoare superioară. Trecerea lui pe platformele zburătoare nu fusese anunţată, dar cu toate acestea o mulţime considerabilă se strînse şi îl urmă pînă la destinaţie, în timp ce mergea, el auzi cum poporul îi striga numele, şi văzu nenumăraţi bărbaţi, femei şi copii în albastru, îngrămădindu-se pe scările drumului central, gesticulînd şi strigînd. Nu reuşi să audă ce anume strigau. El fu din nou izbit de dialectul vulgar întrebuinţat de oamenii săraci ai oraşului. Cînd, în cele din urmă, coborî, oamenii din gardă fură imediat înconjuraţi de o mulţime densă şi agitată. Mai tîrziu, se gîndi că unii poate încercaseră să ajungă lă el cu anumite plîngeri. Poliţia de gardă îi croi drum cu greutate.

Pe platforma dinspre apus îl aştepta o aeropilă, cu un aeronaut. Văzut de aproape, aparatul nu mai părea mic. Aşa cum era aşezat pe vagonul de lan-sare de pe spaţiul întins al platformei de zbor, corpul de aluminiu era tot atît de mare ca şi un iaht. de douăzeci de tone. Pînzele laterale erau înconjurate şi fixate cu nervuri metalice, aproape la fel cu nervurile aripii de albină, confecţionate dintr-un fel de membrană artificială sticloasă; umbrele lor cădeau peste cîteva sute de metri pă-traţi. Scaunele pentru mecanic şi pasager, aşezate în partea din spate, erau instalate în aşa fel, încît să aibă un balans, cu ajutorul unor legături complicate, în interiorul membranelor protectoare ale carcasei. Scaunul pasagerului era protejat printr-o apărătoare de vînt şi înconjurat de

baghete metalice care susţineau nişte perne pneumatice. La nevoie, apărătoarea de vînt putea să se închidă complet, dar Graham era dornic de experienţe noi, şi hotărî s-o lase deschisă. Aeronautul era aşezat în spatele unui geam care-i adăpostea faţa. Pasagerul se putea fixa bine în scaunul său, şi aceasta era aproape indispensabil la aterizare, sau se putea mişca, manevrînd o pîrghie, pe nişte şine miniaturale; pînă la o cabină îngustă din capătul aparatului, unde erau depozitate bagajele personale, păturile şi proviziile, şi care, ca şi scaunele, servea drept contragreutate pentru părţile centrale ale aparatului care se întindeau pînă la elice.

Aparatul era în aparenţă foarte simplu. Asano, arătîndu-i diferitele părţi componente, îi spuse că, asemeni motorului cu benzină din perioada victoriană, era de tipul motorului cu explozie, consumînd la fiecare turaţie un strop dintr-o substanţă numită „fomilă”. Era format doar dintr-un rezervor şi un piston, adaptate la o manivelă lungă şi şănţuită, de la axul elicei. Atît văzu Graham din motor.

Pe platforma de zbor nu mai era nimeni, în afară de Asano şi suita lor de servitori. Condus de aeronaut, Graham se aşeză pe scaun. Apoi bău un amestec care conţinea ergotină — i se spuse că era doza care se administra în mod invariabil celor care erau gata de zbor şi destinată să contracareze efectul posibil al presiunii atmosferice scăzute asupra organismelor. După aceea, el se declară gata de drum. Asano îi luă paharul gol,

trecu peste barele de pe corpul aparatului, şi rămase jos, pe platformă, făcîndu-i semn cu mîna. Deodată, el alunecă spre dreapta şi dispăru.

Motorul duduia, elicea se învîrtea, şi timp de o clipă platforma şi clădirile din spate alunecară iute şi orizontal în faţa ochilor lui Graham, apoi avu impresia că toate acestea se înclină brusc. Se agăţă de micile bare din părţi, în mod instinctiv. Simţi că se ridică în sus, auzi aerul şuierînd pe deasu- pra apărătoarei de vînt. Elicea se învîrtea cu pu-ternice impulsuri ritmice — una, două, trei, apoi o pauză; una, două, trei — pe care mecanicul le controla cu multă abilitate. Motorul începu să vibreze cu o trepidaţie care continuă în tot timpul zborului, iar acoperişurile păreau că aleargă cu mare viteză, devenind cu rapiditate tot mai mici. El privi, pe deasupra aparatului, la faţa mecanicului. Uitîn-du-se în lături, nu văzu nimic care să-l uimească — un funicular rapid i-ar fi dat aceleaşi senzaţii. Recunoscu Palatul Consiliului şi Highgate Ridge. Apoi privi drept în jos, printre picioare.

În prima clipă, o spaimă organică puse stăpînire pe el, o puternică senzaţie de nesiguranţă. Se agăţă strîns de bare. Un timp, nu reuşi să-şi ridice pri-virile. La vreo sută şi ceva de picioare[1] drept sub el, se afla unul dintre marile motoare de vînt din sud-vestul Londrei; în spatele lui, platforma de zbor dinspre sud se acoperi cu o mulţime de mici pete negre. Toate acestea păreau că lunecă în jos, îndepărtîndu-se de el. O clipă, se simţi ispitit să se arunce înspre pămînt. Strînse

[1] Un picior — măsură engleză, 30 de cm. (n. r.)

din dinţi, îşi ridică ochii, cu efortul muşchilor, şi momentul de panică trecu.

Rămase un timp cu dinţii încleştaţi, cu ochii îndreptaţi fix către cer. Motorul huruia şi duduia. El se agăţă strîns de bare, privi către aeronaut, şi-i văzu un zîmbet pe faţa arsă de soare. Îi zîmbi şi el, la rîndul lui, puţin cam forţat.

— Pare cam ciudat la început, strigă el, înainte de a-şi aminti de poziţia lui socială.

Cîtăva vreme, nu îndrăzni să mai privească în jos. Îşi aţinti privirea peste capul aeronautului, spre locul unde o fîşie de cer albastru se zărea la orizont. Nu reuşea să-şi gonească din minte posibilitatea unui accident. Motorul continua să duduie; ce-ar fi dacă s-ar strica vreun şurub neînsemnat în această maşină zburătoare! Ce-ar fi...! Făcu un efort violent pentru a goni toate aceste presupu- neri. În scurt timp, ele părăsiră cel puţin primul plan al gîndurilor. Şi el continua să se înalţe, din ce în ce mai sus, în aerul limpede.

De îndată ce şocul lăuntric, provocat de mişca- rea nesusţinută de nimic prin aer, trecu, senzaţiile încetară să mai fie neplăcute, şi deveniră, rapid, agreabile. I se spusese despre răul de aer. Dar lui i se părea că mişcarea pulsativă a aeropilei, în timp ce plutea, peste briza uşoară dinspre sud-vest, era foarte mică în comparaţie cu tangajul unui vas, pe valuri largi, pe un vînt moderat; iar el era, prin constituţie, un bun marinar. Rarefierea aerului, devenit mereu mai tăios, prin care urcau, producea o senzaţie de uşurare şi veselie. Privi în sus şi văzu cerul albastru de deasupra

brăzdat de nori Cirus. Privirea îi coborî cu grijă în jos, printre barele aparatului, către un stol strălucitor de păsări albe care pluteau pe cerul de dedesubt. O clipă, privirile îi rămaseră aţintite asupra păsărilor. Apoi, continuînd să privească mai jos, şi cu mai puţină teamă, el văzu forma tot mai mică a postului de strajă de la Motoarele de Vînt, strălucind auriu în lumina soarelui şi mişcîndu-se necontenit. Deoarece acum privea cu mai multă încredere, zări apropiindu-se o linie albastră de coline, şi apoi, în direcţia opusă vîntului, Londra — o reţea încîlcită de acoperişuri. Marginea cea mai apropiată se vedea limpede şi precis şi îi produse o vie surpriză. Hotarul Londrei era ca un zid, ca o faleză, o cădere abruptă de trei sau patru sute de picioare, un frontispiciu întrerupt doar ici şi colo de terase, o faţadă complexă şi decorativă.

Trecerea gradată de la oraş spre ţară, printr-un burete întins de suburbii, care fusese o trăsătură atît de caracteristică a marilor oraşe din secolul al nouăsprezecelea, nu mai exista. Nimic nu mai rămăsese din aceste suburbii, decît o întindere de ruine, presărată cu desişuri de verdeaţă care împodobiseră cîndva parcurile din jurul oraşului, intercalate cu petece de pămînt semănat şi întinderi verzi de brădişori. Aceşti arbuşti se întinseseră şi printre urmele caselor. Dar, în cea mai mare parte, recifele

acestor ruini, rămăşiţele caselor suburbane, se ridicau printre străzi şi drumuri, insule ciudate în mijlocul întinderilor nivelate de verde şi de brun, părăsite cu totul, de mulţi ani, de către locuitori, dar prea masive, se pare, pentru a fi rase cu totul din drumul maşinilor agricole din vremea aceea.

Vegetaţia acestei pustietăţi se ondula şi se încreţea în mijlocul nenumăratelor celule formate de zidurile năruite ale caselor, şi se întrerupea lîngă zidul oraşului într-un val de mărăcini şi ilice, de iederă, ciulini şi ierburi înalte. Ici şi colo, printre rămăşiţele mai mărunte ale caselor din perioada victoriană, se înălţau palate fastuoase şi drumuri de cabluri se înclinau spre ele, dinspre oraş. În această zi de iarnă, ele păreau părăsite. Părăsite, de asemeni, erau grădinile artificiale din mijlocul acestor ruine. Limitele oraşului erau tot atît de precis definite ca şi în vremurile vechi, cînd porţile se închideau la căderea nopţii şi cînd hoţul sau inamicul se furişa chiar pînă la ziduri. O gură semicirculară, imensă, revărsa un trafic uriaş, pe drumul de eadhamită care ducea spre Bath. Astfel îi apăru lui Graham prima imagine a lumii de dincolo de oraş; apoi se micşoră tot mai mult. Şi cînd, în cele din urmă, el putu să privească din nou în jos, văzu sub el cîmpiile cultivate de pe valea Tamisei — nenumărate forme lunguieţe şi mici, de culoare roşcată-brună, întretăiate de fire strălucitoare, şanţurile de scurgere.

Veselia lui crescu repede, deveni un fel de beţie. Se trezi că trage adînc aerul în piept, că rîde cu glas tare, că doreşte să

strige. După puţin timp, această dorinţă deveni prea puternică, şi strigă.

Maşina se ridicase acum la înălţimea maximă pe care o puteau atinge aeropilele, şi aeronautul se îndreptă către sud. Graham văzu că schimbarea direcţiei se făcea prin deschiderea sau închiderea a una sau două fîşii subţiri de membrană aşezate pe cele două aripi care, altfel, erau rigide, şi prin mişcarea întregului motor, înainte sau înapoi, pe suporturile lui. Aeronautul lăsă motorul să alunece uşor înainte de-a lungul şinei şi deschise valva aripii care se împotrivea vîntului, cu o alternare chibzuită a mişcării, mai întîi o ascensiune scurtă şi violentă, apoi o alunecare lină în jos, rapidă şi plăcută. În timpul alunecării în jos, elicea rămînea cu totul inactivă. Ascensiunea îi dădea lui Graham o senzaţie deplină a efortului încununat de succes; coborîrile prin aerul rarefiat erau mai presus de orice altă senzaţie. El dorea să nu se mai termine niciodată acest zbor prin aer.

Cîtva timp, el fu atent la cele mai mici amănunte ale peisajului care alerga iute, pe sub el, spre nord. Văzîndu-le clar, detaliile îl încîntau peste măsură. Era impresionat de ruinele caselor care existaseră cîndva în această regiune, de întinderile vaste fără copaci, de pe care fermele şi satele dispăruseră, lă- sînd doar aceste ruine. El se aşteptase să-i placă această privelişte, dar, văzînd-o, încerca totuşi un sentiment neaşteptat. Încercă să găsească, în acest bazin gol al lumii de dedesubt, locurile pe care le cunoscuse, dar la început el nu putu să-şi fixeze nici un punct de reper, acum cînd

valea Tamisei rămăsese în urmă. Totuşi, în curînd, trecură pe deasupra unui deal calcaros pe care, prin silueta familiară a trecătoarei din capătul de la răsărit, şi prin ruinele oraşului care cîndva se ridica abrupt pe fiecare coastă a trecătorii, îl recunoscu ca fiind Guiford Hog's Back. Pornind de aici, el găsi alte puncte, Leith Hill, întinderile nisipoase din Alder- shot, şi aşa mai departe. Povîrnişul de la Downs era plin de motoare de vînt gigantice, care se mişcau încet. În afară de locul unde marele drum de eadha- mită dinspre Portsmouth, presărat de numeroase puncte care se mişcau, urma cursul vechii căi fe- rate, valea îngustă a rîului Wey era plină de desişuri.

Întreaga întindere a povîrnişului Downs, atît cît se putea vedea prin ceaţa cenuşie, era presărată cu motoare de vînt, pe lîngă care cele mai mari mo- toare din oraş nu erau decît fraţi mai mici. Ele se mişcau cu o mişcare maiestuoasă în faţa vîntului dinspre sud-vest. Ici şi colo, erau spaţii punctate de oile Trustului Alimentar Britanic şi din loc în loc, un păstor călare forma o pată neagră. Apoi, gonind pe dedesubtul aeropilei, veniră înălţimile din Wealden, şirurile colinelor din Hindhead, Pitch şi Leith, cu un al doilea grup de motoare de vînt, care păreau că încearcă să răpească şi partea de vînt a moriştelor din vale. Buruienile purpurii erau pătate cu drobiţe galbene şi, pe versantul cel mai depărtat, o cireadă de boi negri fugea în faţa a doi călăreţi. Toate acestea trecură iute, se micşorară şi îşi pierdură

culoarea, devenind nişte pete care abia se mişcau, înghiţite de negură.

Şi cînd toate acestea dispărură în depărtare, Graham auzi, chiar lîngă el, ţipătul unui nagîţ. Ob- servă că acum se afla la South Downs şi, privind peste umăr, văzu crenelurile Platformei de Ateri- zare de la Portsmouth, înălţate peste coama dealului Pontsdown. După aceea, apăru o întindere de forme, ca nişte oraşe plutitoare, stîncile albe de la Needles, mici şi însorite, şi apele cenuşii şi sclipitoare ale unui braţ de mare. Aeropila sări într-o clipă peste Solent, şi după cîteva secunde, insula Wight trecu în goană; apoi sub el începu să se desfăşoare o întindere tot mai mare de apă, cînd împurpurată de umbra unui nor, cînd cenuşie, cînd asemeni unei oglinzi lustruite, cînd ca o întindere ceţoasă de un albastru verzui. Insula Wight deveni tot mai mică. După alte cîteva clipe, o fîşie de ceaţă cenuşie se desprinse dintre fîşiile norilor, coborî din cer şi deveni o coastă — însorită şi frumoasă — coasta din nordul Franţei. Se înălţă, căpătă culoare, deveni clară, pînă în amănunte, iar pămîntul deluros al Angliei trecea iute pe dedesubt

După puţin timp, Parisul, după cîte se părea, se arăta la orizont, rămase un timp suspendat acolo, şi dispăru din nou din vedere, în timp ce aeropila cotea din nou spre nord. Dar totuşi el zări turnul Eiffel, care încă rămăsese în picioare şi, alături, o cupolă imensă, pe care era aşezat un Colos, cît un vîrf de ac. Mai observă, de asemeni, fără să-i în- ţeleagă imediat provenienţa, o dîră înclinată de fum. Aeronautul spuse ceva

în legătură cu nişte „tulburări pe drumurile subterane”, dar în clipa aceea, Graham nu-i dădu nicio atenţie. Observă turlele, turnurile şi clădirile graţioase care se ridi- cau spre cer, pe deasupra motoarelor de vînt din oraş, şi îşi dădu seama că, cel puţin în materie de graţie, Parisul continua să fie înaintea rivalului său mai mare. Chiar în timp ce privea, o formă de un albastru palid se ridică repede din oraş, ca o frunză moartă minată de vînt. Descrise o curbă şi se îndreptă către ei, devenind din ce în ce mai mare. Aeronautul spuse ceva.

— Ce? zise Graham, întorcîndu-şî cu greu privirea de la această ciudăţenie.

— Aeroplan, Sire, îi strigă aeronautul, arătîndu-i cu degetul. Ei se ridicară şi cotiră spre nord, în timp ce aeroplanul se apropia. Se apropia tot mai mult şi devenea din ce în ce mai mare. Duduitul produs de motorul aeropilei, şi care i se păruse atît de puternic şi de rapid, slăbi deodată, în comparaţie cu viteza teribilă a aeroplanului. Cît de mare părea acest monstru, cît de rapid şi cît de constant în zborul lui! Trecu aproape pe dedesubtul lor, continuîn- du-şi drumul liniştit, ca o fiinţă vie, o întindere vastă de aripi transparente, brăzdate de sîrme. Graham avu pentru o clipă imaginea unor şiruri de pasageri înfăşuraţi în pelerine, fixaţi pe banchetele din spatele apărătoarelor de vînt, un mecanic îmbrăcat în alb, care se înălţa pe o scară, în bătaia vîntului, nişte motoare cu explozie care funcţionau simultan, o elice care se învîrtea, şi o suprafaţă de aripi întinse Această privelişte îl entuziasmă. Dar într-o clipă, imaginea dispăru.

Aeroplanul se ridică uşor şi aripile mici ale aeropilei se înclinară în direcţia lui. Apoi, uriaşul se micşoră în depărtare. Ei abia se mişcaseră, după cum se părea, şi aeroplanul devenise din nou doar o mică pată albastră care dispărea în depărtarea cerului. Acesta era aeroplanul care făcea cursa între Londra şi Paris. Pe vreme frumoasă şi în timp de pace el făcea patru curse pe zi.

Trecură de-a curmezişul canalului Mînecii, destul de încet, după cum i se părea acum lui Graham, ale cărui idei deveniseră mai îndrăzneţe; Beachy Read se ridică cenuşiu spre stînga lor.

— Pămînt, strigă aeronautul, cu glasul abia auzit, din cauza aerului care şuiera pe deasupra apărătoarei de vînt.

— Nu încă, strigă Graham, rîzînd. Nu vreau încă pămîntul. Vreau să aflu mai multe despre această maşină.

— Credeam... zise aeronautul.

— Vreau să aflu mai multe despre această maşină, repetă Graham. Viu la dumneata, zise el şi se ridică din scaun, făcînd un pas de-a lungul barei care îi despărţea. Se opri o clipă, culoarea feţei i se schimbă şi mîinile i se încleştară. Încă un pas şi apoi se încleştă strîns de aeronaut. Simţi presiunea aerului, ca o greutate pe umăr. Părul i se transformă într-un vîrtej deasupra capului. Vîntul bătea în rafale peste apărătoarea de vînt şi îi răvăşea părul peste obraji. Aeronautul manevră în grabă, pentru a restabili centrul de gravitate şi presiune.

— Vreau să-mi explici toate acestea, zise Graham. Cum procedezi cînd vrei ca aparatul să meargă înainte?

Aeronautul ezită. Apoi îi răspunse:

— Este complicat, Sire.

— Nu-mi pasă, strigă Graham. Nu-mi pasă.

Se lăsă o clipă de tăcere.

— Aeronautica este secretul... privilegiul...

— Ştiu. Dar eu sînt Stăpînul, şi vreau să aflu. El rîse, dîndu-şi pe deplin seama de drepturile pe care putea să le exercite chiar şi în aer.

Aeropila descrise o curbă, aerul rece şi pătrunzător îl lovi pe Graham peste obraji, iar hainele i se smuceau de pe trup, în timp ce vîrful aparatului se îndrepta către vest. Cei doi oameni se priviră în ochi.

— Sire, există reguli...

— Nu în ceea ce mă priveşte pe mine, zise Graham. Se pare că uiţi acest lucru.

Aeronautul îl privea cercetător.

— Nu, zise el. Nu uit, Sire. Dar pe întreg globul... nici un om care nu este aeronaut calificat... nu are dreptul. Ei pot veni doar ca pasageri...

— Am auzit ceva în legătură cu asta. Dar nu am de gînd să discut. Ştii de ce am dormit eu două sute de ani? Ca să zbor!

— Sire, zise aeronautul, regulamentele... dacă eu încalc regulamentele...

Graham înlătură cu un gest orice pedeapsă.

— Atunci, dacă vreţi să priviţi cum fac eu...

— Nu, zise Graham, clătinîndu-se şi apucîn- du-se strîns de bare, în timp ce maşina îşi ridica din nou botul pentru ascensiune. Nu vreau aşa. Vreau să încerc eu însumi, chiar de-ar trebui să

mă prăbuşesc! Nu! Vreau ***eu.*** Iată. Am să mă caţăr pe aici, ca să mă aşez în locul dumitale. Atenţie! Am de gînd să zbor singur, chiar de-ar fi să mă prăbuşesc. Vreau să am o compensaţie pentru somnul meu. Dintre toate lucrurile... În trecut, visul meu era să zbor. Acum... ţine-ţi echilibrul.

— O duzină de spioni mă observă, Sire!

Răbdarea lui Graham ajunsese la limită. Poate că tocmai asta voia şi el. Scoase o înjurătură. Se răsuci brusc prin masa intermediară de pîrghii, şi aeropila se clătină.

— Sînt eu Stăpînul pămîntului? zise el. Eu, sau Societatea voastră? Hai! Lasă pîrghiile ălea, şi apucă-mă de încheieturile mîinilor. Da... aşa. Şi acum, cum facem să-i întoarcem botul pentru o alunecare în jos?

— Sire, zise aeronautul.

— Ce-i?

— Îmi veţi lua apărarea?

— Sigur că da! Chiar dacă ar trebui să dau foc Londrei. Hai!

Cu această promisiune, Graham îşi plăti prima lui lecţie de navigaţie aeriană.

— Această călătorie, este, desigur, în avantajul dumitale — zise el rîzînd zgomotos, căci aerul era tare ca un vin. Să mă înveţi repede şi bine. Trebuie să trag de aici? Ah! Aşa! Hei!

— Înapoi, Sire! Înapoi!

— Înapoi... foarte bine. Uunu..., doi... trei... Doamne! Ah! Iată că urcă! Parcă e ceva viu!

Acum, maşina începuse să danseze prin aer, fă- cînd cele mai ciudate figuri. Cînd

descria o spirală de aproape o sută de metri diametru, cînd se repe-zea în sus, în văzduh, şi cobora din nou în jos, abrupt, iute, căzînd ca un şoim, pentru a reveni într-un salt năprasnic, care o făcea să se ridice din nou. Într-una din aceste coborîri, ea păru că se îndreaptă chiar spre grămada de baloane dinspre sud-est, dar nu făcu decît o curbă şi le ocoli prin- tr-o mişcare bruscă şi dibace. Viteza extraordinară, caracterul lin al mişcării, efectul neaşteptat al aeru-lui rarefiat asupra constituţiei sale, îl aduse pe Graham într-o stare de euforie care nesocotea orice primejdie.

În cele din urmă, un incident ciudat veni să-l calmeze, să-l oblige să coboare din nou către viaţa multilaterală de pe pămînt, cu toate insolubilele ei enigme. În timp ce zbura cu toată viteza, se auzi o lovitură, ceva trecu în zbor, fluturară cîţiva stropi ca de ploaie. Apoi, în timp ce continua să zboare în jos, Graham văzu ceva, ca o bucată de pînză albă, răsucindu-se în urma lui.

— Ce-a fost asta? întrebă el. N-am observat.

Aeronautul privi, apoi apucă pîrghia pentru a redresa aparatul, căci lunecau în jos. Cînd aeropila se ridică din nou, el trase adînc aer în piept şi răspunse:

— Era, şi arătă obiectul alb care încă mai flutura în aer, era o lebădă.

— N-am văzut-o, zise Graham.

Aeronautul nu-i răspunse, şi Graham văzu că avea cîteva picături mici pe frunte.

Zburau orizontal, în timp ce Graham se căţăra din nou spre locul pasagerului, ferindu-se de bătaia vîntului. Urmă o

coborîre rapidă, în timp ce elicea se răsucea pentru a încetini căderea, iar platforma de zbor apărea tot mai mare şi mai întunecată în faţa lor. Soarele, ascunzîndu-se pe după dealurile calcaroase dinspre vest, coborî o dată cu ei şi lăsă cerul ca o strălucire de aur.

În curînd, oamenii puteau fi zăriţi ca nişte pete mici. Auzi un zgomot care venea să-l întîmpine, un zgomot ca sunetul valurilor pe un ţărm stîncos, şi văzu că acoperişurile din jurul platformei de zbor erau negre de oamenii care se bucurau să-l vadă întorcîndu-se cu bine. Sub platformă se îngrămădea o masă întunecată, punctată de nenumărate feţe; fluturau batiste albe şi nenumărate mîini îi făceau semne.

Capitolul XVII

TREI ZILE

Lincoln îl aştepta pe Graham într-o încăpere de sub platformele de zbor. Se arătă curios să afle tot ce se întîmplase, şi fu încîntat să audă de plăcerea şi interesul extraordinar pe care Graham le avusese în timpul zborului. Graham era entuziasmat.

— Trebuie să învăţ să zbor, strigă el. Trebuie să stăpînesc zborul. Îi compătimesc pe toţi oamenii care au murit fără să aibă prilejul de a zbura. Beţia vitezei în aer! Este cea mai minunată senzaţie din lume.

— Epoca noastră este plină de experienţe minunate, zise Lincoln. Nu ştiu ce doriţi să faceţi acum. Nu cunoaşteţi, încă, muzica noastră...

— Deocamdată, zise Graham, mă interesează zborul. Vreau să învăţ cît mai mult despre zbor. Aeronautul vostru spunea că există anumite oprelişti, din partea Societăţii lor, că nu oricine poate să înveţe.

— Există, mi se pare, zise Lincoln. Dar pentru dumneavoastră...! Dacă doriţi să vă ocupaţi de zbor, putem să aranjăm să fiţi primit chiar de mîine în rîndurile aeronauţilor.

Graham îşi exprimă cu înflăcărare această dorinţă, şi vorbi cîtva timp despre senzaţiile pe care le încercase.

— Şi în ceea ce priveşte treburile, întrebă el brusc. Cum merg treburile?

Lincoln îndepărtă cu un gest aceste preocupări.

— Ostrog va veni mîine la dumneavoastră, zise el. Totul intră în normal. Revoluţia se înfăptuieşte în întreaga lume. Există unele fricţiuni inevitabile, ici şi colo, desigur; dar stăpînirea dumneavoastră este asigurată. Puteţi sta liniştit, lăsînd treburile în mîinile lui Ostrog.

— S-ar putea să fiu acceptat ca aeronaut, după cum ai spus, imediat... înainte de a mă duce la culcare? zise Graham, plimbîndu-se prin încăpere. Atunci aş putea să încep chiar de mîine...

— Ar fi posibil, zise Lincoln gînditor. Foarte posibil. Într-adevăr, se va face. El rîse. M-am pregătit să vă sugerez cîteva distracţii, dar aţi găsit chiar dumneavoastră una. Am să telefonez la

Birourile Aeronautice de aici, şi ne vom întoarce la apartamentele dumneavoastră de la Controlul Motoarelor de Vînt. În timp ce veţi lua masa, îi puteţi primi şi pe aeronauţi. Nu credeţi că după ce veţi mînca... veţi prefera, poate... El se opri.

— Da? zise Graham.

— Am pregătit o reprezentaţie de dansatori... au fost aduşi de la teatrul din Capri.

— Detest baletele, zise Graham scurt. Întotdeauna le-am detestat. Celelalte... Nu mă interesează. Existau dansatori şi în vremea veche. De fapt, existau şi în Egiptul antic. Dar zborul...

— E adevărat, zise Lincoln. Cu toate că dansatorii noştri...

— Să mai aştepte, zise Graham, să mai aştepte. Ştiu. Eu nu sînt un latin. Am unele întrebări pe care vreau să i le pun unui expert... în privinţa maşinilor voastre. Sînt nerăbdător. Nu am nevoie de distracţii.

— Puteţi să alegeţi orice, din întreaga lume, zise Lincoln, tot ce doriţi este al dumneavoastră.

Asano îşi făcu apariţia şi, sub escorta unei gărzi puternice, ei se întoarseră, trecînd pe străzile oraşului, în apartamentele lui Graham. Mulţimi mult mai numeroase decît cele care se strînseseră la plecare, se adunaseră să asiste la întoarcerea lui şi strigătele şi aclamaţiile lor acopereau uneori răspunsurile lui Lincoln la nesfîrşitele întrebări ale lui Graham, întrebări provocate de călătoria aeriană. La început, Graham întîmpinase cu plecăciuni şi gesturi aclamaţiile şi strigătele

mulţimii, dar Lincoln îl preveni că o astfel de purtare poate fi considerată drept nepotrivită. Şi Graham, cam obosit de aceste amabilităţi ritmice, îşi ignoră supuşii în timpul drumului său în public.

Imediat după ce-au ajuns în apartamentele lui, Asano plecă în căutarea reproducerilor kinematografice ale diferitelor motoare, iar Lincoln transmise ordinele lui Graham de a i se aduce modele de maşini şi machete care să ilustreze progresele mecanice din ultimele două secole. Micul grup de aparate pentru comunicaţii telegrafice îl atraseră atît de mult pe Stăpîn, încît cina, minunat pregătită, servită de cîteva fete încîntătoare şi îndemînatice, trebui să aştepte cîtva timp. Obiceiul fumatului aproape că dispăruse de pe suprafaţa pămîntului, dar, exprimîndu-şi dorinţa de a fuma, se făcură cercetări şi se descoperiră în Florida cîteva ţigări de foi excelente, care i se trimiseră prin poşta pneumatică, în timp ce masa încă nu se terminase. După aceea apărură aeronauţii, împreună cu un inginer care îi prezentă tot felul de mecanisme ingenioase. Pentru moment, dexteritatea ordonată a maşinilor de calculat şi numărat, maşinile de clădit, motoarele de ţesut, uşile automate, motoarele cu explozie, elevatoarele de grîne şi de apă, maşinile pentru abatoare şi aparatele de recoltare, erau mult mai fascinante pentru Graham decît orice baiaderă.

— Noi eram nişte sălbatici, repetă el într-una, noi eram nişte sălbatici. Eram în epoca de piatră... în comparaţie cu epoca de acum... Şi ce mai aveţi?

Veniră şi psihologii, cu cîteva perfecţionări interesante în arta hipnotismului. Află că numele lui Milne Bramwell, Fechner, Liebault, William James, Myers şi Gurney, căpătaseră acum o importanţă care i-ar fi uimit pe contemporanii lor. Unele aplicaţii practice de psihologie erau folosite acum în mod general; se suprimaseră astfel, în mare mă- sură, drogurile, antisepticele şi anestezicele din medicină; noile procedee erau folosite aproape de toţi cei care aveau nevoie de concentrare intelec- tuală. Se părea că se efectuase, în această direc- ţie, o reală lărgire a facultăţilor omeneşti. Isprăvile „copiilor-calculator”, acele minuni — aşa cum obişnuise Graham să le privească — ale hipnotizatori- lor, erau acum la îndemîna oricui îşi putea permite să recurgă la serviciile unui hipnotizator calificat. Vechile metode ale examenelor în învăţămînt fuseseră de mult desfiinţate prin aceste noi procedee. În locul anilor de studiu, candidaţii recurgeau la cîteva săptămîni de transă şi, în timpul somnului, grupul de experţi nu avea decît să repete toate noţiunile necesare unui răspuns potrivit; se adăuga celui adormit şi sugestia de a-şi reaminti noţiunile şi după terminarea somnului hipnotic. Acest ajutor fusese de un folos deosebit mai ales în matematică şi acum era întrebuinţat în mod invariabil de jucătorii de şah şi la alte jocuri, încă existente, care cereau o dexteritate manuală. De fapt toate operaţiile conduse de reguli bine determinate, adică avînd o structură quasi-mecanică, erau acum eliberate în mod sistematic de rătăcirile imaginaţiei

şi ale emoţiei, şi aduse la un grad extraordinar de precizie. Copiii mici din clasele muncitoare, de îndată ce ajungeau la vîrsta cînd puteau fi hipnotizaţi, erau transformaţi, prin acest procedeu, în maşini de gîn- dire mecanică de o punctualitate şi de o fidelitate admirabilă, şi eliberaţi imediat de gîndurile apăsătoare ale tinereţii. Elevii aeronauţi care sufereau de ameţeală, erau salvaţi de groaza lor imaginară. Pe fiecare stradă existau hipnotizatori, gata să întipărească în mintea oricui amintiri permanente. Dacă cineva dorea să-şi amintească un nume, o serie de numere, un cîntec sau un discurs, această metodă îi venea imediat în ajutor; şi invers, amintirile puteau fi şterse, obişnuinţele părăsite, şi dorin- ţele dezrădăcinate — era de fapt, un fel de chirur- gie psihică, folosită în mod general. Ofensele, umilinţele, erau în felul acesta uitate, văduvele iubitoare îşi ştergeau amintirea soţilor anteriori, îndrăgostiţii dezamăgiţi se eliberau din sclavia lor. Totuşi, era imposibil încă să se imprime dorinţa, iar transferul gîndurilor nu era încă bine pus la punct. Psihologii îşi ilustrară expunerile prin cîteva experienţe uimitoare de mnemotehnică, făcute cu ajutorul unei trupe de copii palizi, îmbrăcaţi în albastru.

Graham, ca majoritatea oamenilor din vremea lui, nu avea încredere în hipnotizatori; altfel, şi-ar fi eliberat chiar atunci mintea de multe preocupări chinuitoare. Cu toate asigurările lui Lincoln, ei rămase la vechea teorie că faptul de a fi hipnotizat însemna, într-un

fel, supunerea personalităţii, abdicarea voinţei. La banchetul de experienţe uimitoare care începea, el hotărî cu tărie să rămînă în întregime el însuşi.

Ziua următoare, şi încă două zile la rînd, trecură în studii de acest fel. Graham petrecea în fiecare zi mai multe ceasuri în minunata plăcere a zboru- lui. În a treia zi, el pluti pe deasupra centrului Franţei, zărind şi vîrfurile înzăpezite ale Alpilor. Aceste exerciţii fizice îi produceau un somn odihnitor, şi cu fiecare zi sănătatea lui făcea un salt tot mai mare, din anemia deprimantă a primei tre- ziri. Ori de cîte ori nu era în văzduh, sau nu dormea, Lincoln se ocupa cu asiduitate de procurarea distracţiilor; i se prezenta tot ce era nou şi curios în invenţiile contemporane, pînă cînd, în cele din urmă, pofta lui pentru noutate fu în-destulată. S-ar putea umple o duzină de volume disparate cu descrierea ciudatelor obiecte care i-au fost aduse. În fiecare după-amiază, el îşi convoca suita şi o reţinea timp de aproape o oră. Începuse să aibă interes faţă de contemporanii lui, care deveneau pentru el individuali şi intimi. La început, fusese atent mai ales la neobişnuitul din ei, la extravaganţa îmbrăcăminţii — şi tot ce era din purtarea şi manierele lor în discordanţă cu concepţiile lui asupra bunului gust, îl enerva; dar ciudăţeniile, ca şi uşoara ostilitate pe care o provocau, dispăruseră uimitor de repede; el ajunse foarte curînd să aprecieze adevărata perspectivă a poziţiei lui, şi să considere vechile vremuri victoriene drept ceva îndepărtat şi bizar. Îl amuza îndeosebi

fiica Directorului Crescătoriilor Europene de Porci, fata cu părul roşu. A două zi după-masă, cunoscu o dansatoare modernă, şi o aprecie ca pe o artistă uimitoare. După aceea, i se înfăţişară alte minuni ale hipnozei. În a treia zi. Lincoln îi sugeră din nou Stăpînului că ar trebui să se ducă într-un Oraş al Plăcerilor; dar Graham refuză, şi nu voi nici să accepte serviciile hipnotizatorilor în experienţele sale aeronautice. Faptul că era londonez îl reţinea, ca un lanţ, în această localitate; găsea o plăcere permanentă în identificările topografice, care aiurea i-ar fi lipsit.

— Aici, adică la o sută de picioare mai jos, ar fi putut el să spună, obişnuiam să mănînc cotletul de la prînz, pe timpul cînd eram în Universitatea din Londra. Sub locul acesta, era gara Waterloo, cu mulţimea de trenuri care se încrucişau necon-tenit. De multe ori am aşteptat acolo, jos, cu valiza în mînă, privind cerul de deasupra pădurii de semnale, neştiind că mă voi plimba cîndva la o sută de metri în aer. Şi acum, în acelaşi cer care era pe atunci un baldachin de fum cenuşiu, eu zbor într-o aeropilă.

În timpul acestor trei zile, Graham fu atît de ocupat cu astfel de distracţii, încît dădu prea pu- ţină atenţie vastelor mişcări politice care se desfăşurau în afara odăilor lui. Cei din jur nu-i spu-neau mai nimic. În fiecare zi venea Ostrog, Conducătorul, Marele lui Vizir, Primarul Palatului său, să-i raporteze în termeni vagi instaurarea con- tinuă a stăpînirii sale; „Mici tulburări” în cutare oraş, care vor fi domolite în curînd. „O uşoară răzvrătire” în altul. Cîntecul

revoltei sociale nu-i mai ajungea la urechi; el nu ştia că fusese in- terzis în interiorul oraşului; şi toate marile emoţii pe care le simţise la postul de strajă îi dispărură din minte.

Dar în a doua şi a treia din aceste zile, în ciuda interesului său faţă de fiica Directorului Crescătoriilor de Porci, sau poate chiar din cauza gîndu- rilor pe care i le sugerase conversaţia cu ea, el îşi aduse aminte de Helen Wotton, fata care îi vor- bise atît de ciudat la reuniunea de la Administra- ţia Motoarelor de Vînt. Fata îi lăsase o impresie profundă, cu toate că surpriza neîncetată a noilor împrejurări îl împiedicase pentru un timp să se mai gîndească la ea. Dar acum, amintirea ei revenea. Se întreba ce voise să-i spună prin acele frînturi de frază, pe jumătate uitate; imaginea ochilor ei, în- sufleţirea pasionată a feţei, deveniră tot mai vii, pe măsură ce interesul lui pentru mecanică scădea. Frumuseţea ei se interpunea cu forţă între el şi anumite tentaţii imediate de satisfacţii mărunte. Dar el n-o revăzu decît după ce trecură trei zile întregi.

Capitolul XVIII

GRAHAM IŞI AMINTEŞTE

În sfîrşit, el o întîlni într-o mică galerie care ducea de la Birourile Motoarelor de Vînt către impunătoarele lui apartamente. Galeria era lungă şi

îngustă, cu o serie de nişe, fiecare avînd cîte

o fereastră arcuită, care dădea către o grădină cu palmieri. El o văzu pe neaşteptate, într-una din aceste nişe. La zgomotul paşilor lui îşi întoarse capul şi, văzîndu-l, tresări. Orice urmă de culoare îi dispăru din obraji. Se ridică imediat, făcu un pas către el, ca şi cum ar fi vrut să-i vorbească, apoi ezită. El se opri şi rămase tăcut, aşteptînd. Atunci, observă că un tremur nervos o împiedica să rostească vreun cuvînt, şi înţelese de asemeni că îl aşteptase, probabil, în acest loc, cu gîndul că va putea să-i vorbească.

El se simţi cuprins de o bunăvoinţă regală de a o ajuta.

— Am dorit să te văd, zise el. Acum cîteva zile, ai vrut să-mi vorbeşti... ai vrut să-mi vorbeşti despre popor. Ce anume voiai să-mi spui?

Ea îl privi cu ochi tulburaţi.

— Spuneai că poporul este nefericit?

O clipă, ea continuă să tacă.

— Probabil că ţi s-a părut ciudat, zise ea deodată.

— Într-adevăr. Şi totuşi...

— A fost o ieşire necontrolată din partea mea.

— Ei, bine?

— Asta e tot.

Îl privi, şi ochii ei oglindeau ezitarea. Apoi, fă- cînd un efort:

— Dumneata uiţi, zise ea, trăgînd adînc aer în piept.

— Ce?

— Poporul...

— Vrei să spui...?

— Dumneata uiţi poporul.

El o privi întrebător.

— Da. Ştiu că te surprinde. Pentru că nu înţelegi ce reprezinţi. Nu eşti la curent cu ceea ce se în- tîmplă.

— Ei, bine?

— Nu înţelegi.

— Nu prea bine, se poate. Dar... spune-mi dumneata.

Ea se întoarse către el, cu o hotărîre bruscă.

— E greu să-ţi explic. Am vrut, am dorit să-ţi explic. Şi acum... nu pot. Nu găsesc cuvintele. Dar, în privinţa dumitale... este ceva. Este o minune. Somnul dumitale... trezirea dumitale. Sînt adevă- rate miracole. Pentru mine cel puţin... şi pentru toţi oamenii de rînd. Dumneata, care ai trăit, ai suferit şi ai murit, dumneata care ai fost un cetăţean de rînd, te trezeşti din nou la viaţă, pentru a afla că eşti Stăpîn pe aproape întregul pămînt.

— Stăpînul pămîntului, zise el. Aşa mă numesc ei. Dar încearcă să-ţi închipui cît de puţine lucruri cunosc.

— Oraşe... Trusturi... Compania Muncii...

— Principate, puteri, dominioane... puterea şi gloria. Da, i-am auzit strigîndu-mi toate acestea. Ştiu. Eu sînt Stăpînul. Rege, dacă doreşti. Cu Ostrog, Conducătorul...

Tăcu. Ea se întoarse către el şi îl cercetă cu atenţie.

— Ei, bine?

El zîmbi.

— Cu Ostrog, care îşi asumă toată răspunderea.

— Tocmai de aceea am început să ne temem. O clipă, ea nu mai spuse nimic. Nu, zise ea încet. ***Dumneata*** vei lua conducerea. Dumneata vei lua conducerea. Poporul priveşte spre dumneata.

Ea continuă să-i vorbească potolit:

— Ascultă! Cel puţin jumătate din perioada cît ai fost adormit... generaţie de generaţie... mulţimi de oameni, în

fiecare generaţie mulţimi tot mai mari de oameni, s-au rugat ca să te trezeşti... ***s-au rugat.***

Graham încercă să spună ceva, dar nu reuşi.

Ea ezită, şi culoarea îi reveni din nou, uşor, în obraji.

— Ştii că dumneata ai fost pentru aceste miriade de oameni... Regele Arthur, Barbarossa... Regele care va veni la momentul oportun, ca să îndrepte rînduiala lumii, în numele lor?

— Cred că imaginaţia poporului...

— N-ai auzit zicala noastră, „Cînd se va trezi Cel-care-doarme?” în timp ce zăceai acolo ne- mişcat şi fără simţire... veneau mii de oameni. Mii. La fiecare întîi ale lunii, şedeai acolo în mare ţinută, cu o robă albă pe dumneata, şi poporul se perinda să te vadă. Cînd eram fetiţă mică, te-am văzut şi eu; aveai faţa albă şi liniştită.

Îşi întoarse faţa dinspre el şi privi ţintă peretele zugrăvit din faţă. Glasul i se frînse.

— Cînd eram fetiţă mică, obişnuiam să-ţi pri- vesc chipul... era nemişcat şi mi se părea că stă în aşteptare, ca răbdarea lui Dumnezeu. Aşa gîndeam noi despre dumneata, zise ea. Aşa ne apăreai nouă.

Îşi întoarse spre el ochii strălucitori, glasul îi deveni limpede şi puternic.

— În oraş, pe întreg pămîntul, un miriad de miriade de bărbaţi şi femei, plini de o speranţă uluitoare şi de necrezut, aşteaptă să vadă ce vei face.

— Da?

— Nici Ostrog... nici nimeni altul... nu poate să-şi ia această răspundere.

Graham o privi surprins, îi privi faţa luminată de emoţie. La început, ea vorbise cu un oarecare efort, apoi se aprinsese, pe măsură ce vorbea.

— Crezi, zise ea, că dumneata, care ai trăit acea viaţă măruntă, rămasă atît de departe în trecut, dumneata care ai căzut şi te-ai trezit din acel somn miraculos... crezi că uimirea, veneraţia şi speranţa a jumătate din omenire s-a adunat în jurul dumi- tale numai pentru ca să trăieşti din nou o viaţă măruntă?... Crezi că poţi arunca asupra altuia răs-punderea?

— Ştiu cît de întinsă este puterea mea, zise el, exitînd. Ştiu cît pare de întinsă. Dar oare este reală? Este de necrezut... ca un vis. Este reală, sau nu-i decît o mare iluzie?

— Este reală, zise ea, dacă îndrăzneşti.

— La urma urmei, ca orice regalitate, şi regalitatea mea este o credinţă. Este o iluzie a oame-nilor.

— Dacă îndrăzneşti! zise ea.

— Dar...

— Nenumăraţi oameni, zise ea, atîta timp cît cred în dumneata... te vor asculta.

— Dar eu nu ştiu nimic. E tot ceea ce ştiu. Că nu ştiu nimic. Iar ceilalţi... Consilierii, Ostrog... Ei sînt mai înţelepţi, mai reci, ei cunosc atît de multe, toate amănunte. Şi, de fapt, care sînt aceste mizerii despre care vorbeşti? Ce trebuie să ştiu eu? Vrei să...

El se opri brusc.

— Eu sînt încă un copil, zise ea. Dar, pentru mine, lumea pare plină de suferinţă. Lumea s-a schimbat, din vremea dumitale, s-a schimbat într-un

chip foarte straniu. M-am rugat să te pot vedea şi să-ţi spun toate acestea. Lumea s-a schimbat. Parcă a pus stăpînire pe ea o cangrenă... sugînd vieţii tot ce avea mai bun.

Cu o mişcare bruscă, ea întoarse spre el o faţă îmbujorată.

— Timpurile dumitale au fost timpurile liber- tăţii. Da... m-am gîndit. Am fost silită să gîndesc, căci viaţa mea... n-a fost de loc fericită. Oamenii nu sînt mai liberi... nu sînt mai înţelepţi, şi nici mai buni decît oamenii din vremea dumitale. Şi nu e numai atît. Oraşul acesta... este o închisoare. Toate oraşele sînt acum ca nişte închisori. Mammon ţine în mîna lui cheile. Miriade, nenumărate miriade de oameni, trudesc din leagăn pînă la mormînt. Este drept să fie aşa? Aşa va fi... întotdeauna? Da, e mult mai rău decît în vremea dumitale. În jurul nostru, sub noi, totul este suferinţă şi durere. Toate plăcerile zadarnice ale vieţii din preajma dumitale sînt izolate cu o pojghiţă foarte subţire de mizeria cumplită a celor mulţi. Da, cei săraci o cunosc... ei ştiu că suferă. Aceste mulţimi nenumărate care au înfruntat moartea pentru dumneata, acum două nopţi...! Lor le datoreşti viaţa.

— Da, zise Graham încet. Da. Lor le datoresc viaţa.

— Dumneata vii, zise ea, din zilele cînd abia începea această nouă tiranie a oraşelor. Este o tira-nie... o tiranie. În vremea dumitale, stăpînii feu- dali dispăruseră, şi noua stăpînire a banului abia începuse. O jumătate din omenire încă mai trăia, liberă, la ţară. Încă nu fuseseră subjugaţi de oraşe. Cunosc

toate acestea din cărţile vechi... exista o nobilime! Oamenii de rînd duceau pe atunci o viaţă de iubire şi de credinţă... ei construiau mii de lucruri. Şi dumneata... dumneata vii din timpurile acelea.

— Nu era chiar... Dar n-are importanţă! Şi cum este acum...?

— Cîştigul şi Oraşele Plăcerii! Sau sclavie... sclavie nedemnă, nemiloasă.

— Sclavie! spuse el.

— Sclavie.

— Nu cumva vrei să spui că fiinţele omeneşti sînt privite ca nişte obiecte?

— Mai rău. Este exact ceea ce vreau să cunoşti, ceea ce vreau să vezi. Ştiu că dumneata nu cunoşti. Ei te vor ţine departe de realitate, te vor duce imediat într-un Oraş al Plăcerii. Dar ai văzut bărbaţii, femeile şi copiii îmbrăcaţi în pînză de cu- loare albastru deschis, cu feţele galbene şi supte, cu ochii întunecaţi?

— Pretutindeni.

— Vorbind un dialect groaznic, grosolan şi sărăcăcios...

— I-am auzit.

— Ei sînt sclavii... sclavii dumitale. Ei sînt sclavii Companiei Muncii, care este proprietatea dumitale.

— Compania Muncii? Într-un fel... numele acesta îmi este familiar. Ah! îmi amintesc. L-am văzut cînd rătăceam pe străzi, după ce s-au aprins din nou luminile, scris pe faţadele unor clădiri colorate în albastru deschis. Vrei, într-adevăr, să spui că...?

— Da. Cum să-ţi explic? Desigur, ai observat uniforma albastră. O poartă aproape o treime din poporul nostru... şi pe fiece zi sînt tot mai mulţi. Compania Muncii a crescut pe nesimţite.

— Dar ce este această Companie a Muncii? în-trebă Graham.

— În vremurile vechi, ce se întîmpla cu oamenii care n-aveau ce mînca?

— Existau aziluri... întreţinute de parohii.

— Aziluri! Da... aşa era. În lecţiile de istorie. Acum îmi amintesc. Compania Muncii a înlăturat azilurile. Ea s-a dezvoltat... în parte... din... dumneata, poate, îţi aminteşti... dintr-o organizaţie religioasă numită Armata Salvării... care a devenit o Companie de afaceri. La început, a fost un fel de organizaţie filantropică. Pentru a salva poporul de rigorile azilului. Acum, gîndindu-mă, îmi amintesc. A fost una dintre primele proprietăţi dobîndite de Administratorii dumitale. Ei au cumpărat Armata Salvării şi au restructurat-o în forma aceasta. Ideea principală a fost de a procura de lucru oamenilor fără adăpost, muritori de foame.

— Da...

— Acum, nu mai există nici aziluri, nici refugii sau organizaţii filantropice, nimic altceva în afara acestei Companii. Birourile ei există pretutindeni. Culoarea ei este albastrul. Orice bărbat, femeie sau copil care ajunge flămînd, istovit şi fără adăpost, fără prieteni sau ajutor, trebuie să se ducă în cele din urmă la Companie... sau să caute vreun mijloc de a muri. Eutanasia nu este la îndemîna lor... pentru cei săraci nu există moarte uşoară. Şi la orice oră din zi sau din noapte există hrană, adă- post şi o uniformă albastră pentru oricine... acesta este principiul pe baza căruia s-a constituit Compania... În schimbul unui

adăpost de o zi, Compania stoarce o zi de muncă, apoi îi restituie vizitatorului hainele cu care a venit şi îl dă sau o dă din nou afară.

— Da?

— Poate că faptul acesta nu ţi se pare atît de îngrozitor. În vremea dumitale, oamenii mureau de foame pe străzi. Era rău, desigur. Dar ei mureau ca oameni. Pe cînd aceşti oameni în albastru... Există un proverb care spune: „Pînza albastră, odată pentru totdeauna.” Compania le exploatează munca, şi ea a avut grijă să-i exploateze din plin. Oamenii vin flămînzi şi neajutoraţi... mănîncă şi dorm o zi şi o noapte, muncesc o zi, şi la sfîrşitul zilei pleacă din nou. Dacă au muncit bine, capătă cîţiva gologani... cît să le ajungă pentru un teatru sau o sală de dans ieftină, sau pentru un kinema- tograf, sau pentru o masă sau un pariu la curse. După ce cheltuiesc banii, ei rătăcesc de colo pînă colo. Poliţia străzilor interzice cerşitul. Şi, de altfel, nimeni nu dă de pomană. După o zi sau două, ei vin iar... aduşi înapoi de aceleaşi cauze care îi aduseseră prima dată. În cele din urmă, hainele lor personale se uzează, sau devin atît de jerpelite încît li se face ruşine. Atunci ei trebuie să lucreze luni întregi ca să poată să obţină haine noi. Dacă vor să aibă haine noi. Un mare număr de copii se nasc sub grija Companiei. După aceea, mama este da- toare o lună de muncă, iar copiii pe care îi cresc şi îi educă ei pînă la patrusprezece ani, le datorează doi ani de serviciu. Poţi fi sigur că aceşti copii

sînt crescuţi ca să poarte haina albastră. Astfel funcţionează Compania.

— Şi nu există în oraş oameni lipsiţi de mijloace de existenţă?

— Nici unul. Ei sînt sau în haine albastre, sau în închisoare.

— Şi dacă nu vor să muncească?

— Cei mai mulţi acceptă această situaţie, iar Compania dispune de anumite puteri. Există o serie de sancţiuni în muncă, de pildă suprimarea hranei, iar omul care a refuzat măcar o singură dată să muncească este denunţat Birourilor Companiei din întreaga lume, printr-un sistem de amprente digi-tale. Şi, pe lîngă aceasta, care om sărac poate să părăsească oraşul? Drumul pînă la Paris costă doi lioni. Iar pentru nesupunere, există închisori, întunecoase şi mizerabile, ascunse sub pămînt. Sînt multe motive pentru care poţi ajunge la închisoare.

— Şi o treime a poporului poartă haina albastră?

— Mai mult decît o treime. Oameni care trudesc, trăind fără mîndrie, bucurie sau speranţă, cu urechile împuiate despre Oraşele Plăcerilor, oraşe care îşi bat joc de existenţele lor ruşinoase, de privaţiunile şi suferinţele lor. Sînt prea săraci chiar şi pentru eutanasie, acest refugiu al bogaţilor care vor să părăsească viaţa. Milioane, nenumărate milioane de oameni tăcuţi, schilozi, în întreaga lume, necunoscind altceva decît privaţiuni şi dorinţe neîmplinite. Se nasc, îndură şi mor. Aceasta este starea la care am ajuns.

Cîtva timp, Graham rămase buimăcit.

— Dar a fost o revoluţie, zise el. Tcate aceste lucruri se ver schimba. Ostrog...

— Aceasta este speranţa noastră. Speranţa lumii întregi. Dar Ostrog nu o va îndeplini. El este un politician. Lui i se pare că aşa trebuie să stea lucrurile. Nu-i pasă. El găseşte că e firesc. Toţi bogaţii, toţi cei influenţi, toţi cei care sînt fericiţi, ajung să considere aceste mizerii drept o stare firească. Ei se folosesc de popor în politica lor, şi trăiesc în belşug pe seama degradării oamenilor. Dar dumneata... dumneata care vii dintr-o epocă mai fericită... spre dumneata îşi îndreaptă poporul privirile. Spre dumneata.

Graham o privi în faţă. Ochii ei străluceau de lacrimi reţinute. El simţi un val de emoţie. O clipă, în faţa frumuseţii ei atît de omeneşti, uită de acest oraş, uită întreaga omenire, şi toate acele glasuri vagi şi îndepărtate.

— Dar ce trebuie să fac? zise el, cu ochii aţintiţi asupra ei.

— Să conduci, răspunse ea, aplecîndu-se spre el, şi vorbind cu glas scăzut. Să conduci lumea, aşa cum n-a fost condusă niciodată, spre binele şi fericirea oamenilor. Dumneata poţi s-o conduci... trebuie s-o conduci. Poporul se agită. În întreaga lume. Nu este nevoie decît de un cuvînt, dar de un cuvînt rostit de dumneata, ca oamenii să se strîngă laolaltă. Chiar şi cei din clasa mijlocie sînt neliniştiţi... nefericiţi. Ei nu îţi spun nimic din ceea ce se întîmplă. Poporul nu vrea să se întoarcă la munca istovitoare... oamenii refuză să fie dezarmaţi. Ostrog a trezit în ei un vis mai măreţ decît ceea ce a visat el... el a trezit speranţele.

Inima lui Graham bătea cu repeziciune. Încercă să pară calm, să cîntărească faptele.

— Oamenii nu au nevoie decît de un conducător, zise ea.

— Şi apoi?

— Poţi face tot ceea ce vei vrea; lumea este a dumitale.

El se aşeză, fără să se mai uite la ea. Apoi începu să vorbească.

— Vechile visuri, şi ceea ce am visat eu, libertate, fericire... Oare sînt numai visuri? Ar putea un om... ***un singur om...?*** glasul i se coborî şi tăcu.

— Nu un singur om, ci toţi oamenii... dă-le doar un conducător care să le exprime dorinţele.

El clătină din cap, şi cîteva clipe se făcu tăcere.

Apoi ridică brusc capul, şi privirile li se întîl- niră.

— Eu nu am tăria dumitale, zise el. Nu am tinereţea dumitale. Nu am decît o putere iluzorie. Nu... lasă-mă să vorbesc. Vreau să fac... nu dreptate... nu am tăria necesară... dar ceva mai aproape de dreptate decît de nedreptate. Asta nu va duce la instaurarea fericirii milenare, dar acum sînt hotărît să guvernez. Ceea ce mi-ai spus, m-a trezit... Ai dreptate. Ostrog va trebui să ştie care îi este locul. Şi eu voi învăţa... Un singur lucru îţi promit. Această sclavie a muncii se va sfîrşi.

— Şi vei lua conducerea?

— Da. Cu, condiţia... Cer un singur lucru.

— Care?

— Să mă ajuţi.

— ***Eu!...*** o fată!

— Da. Nu te-ai gîndit că sînt absolut singur?

Ea tresări, şi o clipă ochii ei avură o expresie de compătimire.

— Mai este nevoie să mă întrebi dacă te voi ajuta? zise ea.

Stătea în picioare în faţa lui, frumoasă, încîn- tătoare, iar entuziasmul şi măreţia ideilor la care se ridicaseră erau ca o prăpastie adîncă deschisă între ei. Să o mîngîie, să-i strîngă mîna, era mai presus de orice speranţă.

— Atunci, voi conduce cu adevărat, zise el încet. Voi conduce... făcu o pauză, cu dumneata.

Se lăsă o tăcere încordată, apoi se auzi bătaia unui clopot de orologiu. Ea continuă să tacă. Graham se ridică.

— Chiar acum, zise el, Ostrog mă aşteaptă. Ezită, privind-o în faţă. După ce îi voi pune cîteva întrebări... Sînt multe lucruri pe care nu le ştiu. Poate că mă voi duce să văd cu ochii mei realităţile despre care mi-ai vorbit. Iar cînd mă voi înapoia...

— Voi şti şi cînd pleci şi cînd vii. Te voi aştepta aici.

Rămase o clipă să o privească.

— Ştiam, zise ea, şi se opri.

El aşteptă, dar ea nu mai spuse nimic. Se priviră lung, întrebător, apoi el se întoarse şi se îndreptă către Birourile Motoarelor de Vînt.

Capitolul XIX

PUNCTUL DE VEDERE AL LUI OSTROG

Graham îl găsi pe Ostrog aşteptîndu-l, pentru a-i prezenta un raport asupra activităţii administrative din ziua aceea. Mai înainte, în astfel de ocazii, el trecea cît mai repede cu putinţă peste această formalitate, pentru a-şi relua experienţele aeriene; acum, însă, începu să pună întrebări scurte şi pre-cise. Era foarte dornic să intre imediat în posesia puterii. Ostrog îi făcu un raport elogios asupra felului cum evoluau treburile externe. Graham îl auzi spunînd că avuseseră loc tulburări, la Paris şi Berlin, nu chiar o rezistenţă organizată, ci doar acţiuni de nesupunere.

— După atîţia ani, zise Ostrog, cînd Graham îşi înmulţi întrebările, Comuna şi-a ridicat din nou capul. Ca să fiu sincer, aceasta este natura reală a luptei.

Ordinea fusese, însă, restabilită în aceste oraşe. Graham, căutînd să fie cît mai judicios, în urma emoţiilor prin care trecuse, întrebă dacă avuseseră loc lupte.

— Puţine, zise Ostrog. Într-un singur cartier. Dar divizia senegaleză a poliţiei noastre agricole din Africa — Companiile Africane Reunite au o poliţie foarte bine instruită — a fost la datorie, ca şi aero-planele. Ne-am aşteptat să aibă loc mici tulburări în oraşele continentale şi în America. Dar în America spiritele sînt foarte liniştite. Oamenii sînt mulţumiţi de răsturnarea Consiliului. Deocamdată.

— Dar de ce v-aţi aşteptat la tulburări? întrebă Graham, pe neaşteptate.

— Există multe nemulţumiri... Nemulţumiri sociale.

— Compania Muncii?

— Văd că începi să înveţi, zise Ostrog cu un accent de surpriză. Da. În special nemulţumirea faţă de Compania Muncii. Această nemulţumire a fost forţa necesară pentru răsturnarea Consiliului... aceasta, şi trezirea dumitale.

— Da?

Ostrog zîmbi. Apoi deveni mai explicit.

— A trebuit să exploatăm această nemulţumire, să reînviem vechile idealuri ale fericirii univer- sale... toţi oamenii să fie egali... toţi oamenii să fie fericiţi... nici un lux pe care să nu-l poată împărtăşi oricine... idei care au stat în amorţire două sute de ani. Înţelegi? A trebuit să reînviem aceste idealuri, oricît de imposibile ar fi... pentru a răsturna Consiliul. Şi acum...

— Ei bine?

— Revoluţia noastră este înfăptuită. Consiliul este răsturnat, dar poporul pe care l-am ridicat la luptă... continuă să se agite. Au avut loc lupte... Am făcut promisiuni, desigur. Este extraordinar cît de violent şi rapid a reînviat şi s-a răspîndit acest val de umanitarism învechit. Chiar noi, care am aruncat sămînţa, sîntem uimiţi. La Paris, după cum am spus, am fost siliţi să cerem ajutor din afară.

— Dar aici?

— Mai sînt tulburări. Mulţimile nu vor să se întoarcă la muncă. E o grevă generală. Jumătate din fabrici sînt goale, şi poporul mişună pe străzi. Ei vorbesc despre o Comună. Oamenii îmbrăcaţi în

mătase şi satin au fost insultaţi pe străzi. Hainele albastre aşteaptă tot felul de măsuri din partea dumitale... Desigur, nu este cazul să fii îngrijorat. Am pus Maşinile Vorbitoare în acţiune, cu contra-sugestii, pentru menţinerea legii şi ordinei. Trebuie să-i ţinem strîns; asta e totul.

Graham se gîndea, întrezărind un mijloc de a-şi afirma puterea. Dar vorbi cu nehotărîre.

— Chiar pînă la punctul de a aduce poliţia de negri? zise el.

— Ei ne sînt utili, zise Ostrog. Sînt nişte brute frumoase şi credincioase, şi n-au nici urmă de idei în capetele lor... spre deosebire de gloatele noastre. Dacă i-ar fi avut pe ei Consiliul în poliţia străzilor, lucrurile s-ar fi schimbat. Desigur, nu avem de ce ne teme, în afară de unele dezordini şi stricăciuni. Dumneata poţi acum să zbori singur, şi, dacă se produc cumva dezordini, poţi să pleci spre Capri. Noi avem în mîini toate pîrghiile importante; aeronauţii sînt privilegiaţi şi bogaţi, ei formează societatea cea mai închisă din lume, ca şi inginerii de la Motoarele de Vînt. Văzduhul este al nostru, şi stăpînirea lui înseamnă stăpînirea pă- mîntului. Mulţimile n-au un organizator capabil, care să le ridice împotriva noastră. Nu au conducător... în afară de conducătorii regionali ai societăţii secrete, organizată de noi înainte de trezirea dumi-tale atît de oportună. Dar aceştia nu sînt decît nişte înflăcăraţi, nişte sentimentali, care se invi- diază unii pe alţii. Nici unul dintre ei nu este în stare să devină o figură centrală. N-ar putea sur- veni

nimic altceva decît o răscoală dezorganizată. Ca să fiu sincer, aceasta se poate întîmpla. Dar ea nu va putea să întrerupă exerciţiile dumitale aeronautice. Au trecut vremurile cînd poporul putea să facă revoluţii.

— Cred că au trecut, zise Graham. Cred că au trecut. Rămase pe gînduri. Lumea voastră a fost plină de surprize pentru mine. În vremurile vechi, noi visam o viaţă democratică şi minunată, visam că va veni o vreme cînd toţi oamenii vor fi egali şi fericiţi.

Ostrog îl privi fix.

— Vremea democraţiei a trecut, zise el. A trecut pentru totdeauna. Ea a început cu arcaşii de la Crecy, s-a sfîrşit cînd infanteria, cînd oamenii de rînd, masa, au încetat de a mai cîştiga bătăliile, cînd tunurile costisitoare, marile cuirasate şi căile ferate strategice au devenit mijloacele directe ale puterii. Astăzi, este epoca bogăţiei. Bogăţia este astăzi o putere mai mare decît oricînd... Ea comandă pămîntul, marea şi cerul. Întreaga putere este a celor care ştiu să mînuiască bogăţia... Trebuie să accepţi faptele, şi acestea sînt fapte. Să afirmi că pămîntul e al mulţimii! Că mulţimea poate să guverneze! Această credinţă a fost judecată şi condamnată chiar de pe vremea dumitale. Astăzi, ea nu mai are decît un credincios... un credincios multiplu şi stupid... omul din mulţime.

Graham nu răspunse imediat. Rămase pierdut în gînduri sumbre.

— Nu, zise Ostrog. Vremea omului de rînd a trecut. La ţară, un om este tot atît de bun ca şi celălalt, sau aproape tot atît de bun. Vechea aristocraţie n-avea nici

forţă, nici îndrăzneală. Era prea temperată... temperată. De aceea au existat insurecţii, conflicte, tulburări. Prima aristocraţie adevărată, prima aristocraţie permanentă, a venit o dată cu apariţia castelelor şi armurilor, şi a dispărut în faţa archebuzelor şi puştilor. Dar aceasta este a doua aristocraţie. Cea adevărată. Vremurile prafului de puşcă şi ale democraţiei nu au fost decît un vîrtej într-un curent. Acum, omul de rînd a devenit o unitate neputincioasă. În zilele noastre, avem această mare maşină a oraşului, şi o organizaţie complexă, peste puterea lui de înţelegere.

— Şi totuşi, zise Graham, există ceva care rezistă, ceva pe care voi îl ţineţi în frîu... ceva care se mişcă şi se agită.

— Vei vedea, zise Ostrog cu un zîmbet forţat care voia să înlăture aceste întrebări dificile. Eu n-am ridicat aceste forţe pentru a mă distruge... ai încredere în mine.

— Mă întreb... zise Graham.

Ostrog îl privi atent.

— Oare trebuie ca lumea să meargă astfel? zise Graham, dînd frîu liber sentimentelor care îl stă- pîneau. Trebuie, într-adevăr, să meargă astfel? Toate speranţele noastre au fost zadarnice?

— Ce vrei să spui? zise Ostrog. Speranţe?

— Eu viu dintr-o epocă democratică. Şi găsesc o tiranie aristocratică!

— Bine,... dar dumneata eşti tiranul principal!

Graham clătină din cap.

— Ei, bine, zise Ostrog, trebuie să priveşti lucrurile în mod general.

Schimbările s-au produs întotdeauna în felul acesta. Aristocraţie, predominarea celor mai buni... suferinţa şi dispariţia celor incapabili, şi astfel se merge spre mai bine.

— Dar aristocraţia! Oamenii aceia pe care i-am întîlnit!

— Oh! nu ei! zise Ostrog. Cea mai mare parte dintre ei se îndreaptă spre nimicire. Vicii şi plăceri! Ei nu au copii. Această specie se va stinge. Dacă lumea merge într-adevăr înainte, dacă nu se întoarce din drum. Calea uşoară a exceselor, apoi eutanasia, pentru căutătorii de plăceri pe care i-au consumat flăcările, acesta este cel mai sigur mijloc de îmbunătăţire a rasei!

— Plăcută moarte, zise Graham. Şi totuşi... Se gîndi o clipă. Mai este ceva... mulţimea, marea masă a oamenilor săraci. Vor muri şi ei? Nu, ei nu vor muri. Ei suferă, suferinţa lor este o forţă pe care chiar dumneata...

Ostrog făcu un gest de nerăbdare, şi cînd vorbi, o făcu pe un ton mai puţin potolit ca înainte.

— Nu-ţi face griji cu astfel de lucruri, zise el. În cîteva zile, totul se va aranja. Mulţimea este un animal uriaş şi prost. Şi dacă nu moare? Chiar dacă nu moare, ea poate fi îmblînzită şi condusă. Eu nu am nici o afecţiune faţă de sclavi. Acum două nopţi i-ai auzit pe aceşti oameni strigînd şi cîntînd. Noi i-am învăţat acest cîntec. Dacă ai fi luat pe oricare om de acolo, şi l-ai fi întrebat, cu sînge rece, de ce strigă, n-ar fi putut să-ţi spună. Erau convinşi că strigă pentru dumneata, că îţi sînt credincioşi şi devotaţi. Atunci erau gata să ucidă

Consiliul. Astăzi… au şi început să murmure împotriva acelora care au răsturnat Consiliul.

— Nu, nu, zise Graham. Strigătul lor ţîşnea dintr-o viaţă mizerabilă, fără bucurie sau mîndrie, şi pentru că în mine… în mine… ei sperau…

— Şi care era speranţa lor? Care este speranţa lor? Ce drept au ei ca să spere? Ei muncesc prost şi vor răsplata acelora care muncesc bine. Ce speră omenirea? Că va veni într-o zi Supra-omul, că într-o zi cel inferior, cel slab şi cel josnic va putea fi supus sau înlăturat. Supus, dacă nu înlăturat. Lumea nu este făcută pentru cei răi, pentru cei proşti, cei nemulţumiţi. Datoria lor… o datorie frumoasă, de altminteri… este de a muri. Moartea celor care au dat greş! Aceasta este calea pe care animalul se ridică spre umanitate, pe care omul merge înainte, spre culmi mai înalte.

Ostrog făcu un pas, rămase o clipă pe gînduri, şi se întoarse din nou spre Graham.

— Pot să-mi imaginez cum vede un englez din perioada victoriană acest mare stat mondial al nostru. Dumneata regreţi toate vechile forme ale

orînduirii parlamentare... spectrele lor încă mai bîntuie lumea... consiliile electorale şi parlamentele şi toate aceste copilării din secolul al optspreze-celea. Dumneata eşti împotriva Oraşelor noastre ale Plăcerii. Ar fi trebuit să mă gîndesc la asta... dacă n-aş fi fost atît de ocupat. Dar trebuie să mai înveţi. Poporul este nebun de invidie... ei sînt de aceeaşi părere cu dumneata. Ei cer, acum, pe străzi, distrugerea Oraşelor Plăcerii. Dar Oraşele Plăcerii sînt organele purificatoare ale Statului, locuri care atrag an de an spre ele tot ceea ce este slab şi vicios, tot ceea ce este desfrînat şi leneş, cheamă toată pleava netrebnică a lumii spre o distrugere plină de graţie. Ei se duc acolo, petrec, mor fără copii, toate femeile frumoase, proaste şi desfrînate mor fără copii, iar omenirea devine mai sănătoasă. Dacă poporul ar fi înţelept, nu i-ar invidia pe bogaţi pentru felul lor de a muri. Şi dumneata ai vrea să-i emancipezi pe aceşti muncitori proşti şi fără minte, pe care noi i-am făcut sclavi, şi să încerci să le faci o viaţă uşoară şi plăcută! Tocmai acum cînd s-au coborît la locul care li se cuvine! El zîmbi, cu un zîmbet care îl irită pe Graham în mod deosebit. Mai ai multe de învăţat! Cunosc aceste idei, l-am citit şi eu în copilărie pe Shelley al vostru, şi am visat la libertate. Nu există altă libertate în afară de înţelepciune şi stăpînire de sine. Libertatea este înăuntrul nostru... nu în afară. Este o problemă a fiecărui om. Dacă, lucru de altfel imposibil, aceşti nenumăraţi nebuni în haine albastre, care strigă pe străzi, ar izbuti să ne

învingă, ce s-ar întîmpla atunci? Nu vor face decît să intre pe mîinile altor stăpîni. Atît timp cît există oi, natura va crea şi animale de pradă. Vor produce doar o întîrziere de cîteva sute de ani. Dominaţia aristocraţiei este fa- tală şi asigurată. Sfîrşitul va fi Supra-omul... cu toate protestele nebune ale omenirii. Să se revolte, să învingă, să mă ucidă pe mine şi pe cei de o seamă cu mine. Da, se vor ridica alţii... alţi stăpîni. Sfîrşitul va fi acelaşi.

— Nu ştim, zise Graham, cu încăpăţînare.

Cîteva clipe, rămase copleşit de gînduri.

— Dar eu trebuie să văd aceste lucruri cu ochii mei, zise el, luînd deodată un ton ferm şi hotărît. Numai văzînd, voi putea înţelege. Trebuie să învăţ. Asta este ceea ce vreau să-ţi spun, Ostrog. Eu nu vreau să fiu Rege într-un Oraş al Plăcerii; nu asta este plăcerea mea. M-am ocupat destul timp cu aeronautica... şi cu alte asemenea treburi. Tre-buie să aflu cum trăieşte poporul, cum s-a dez- voltat viaţa de toate zilele. Atunci voi înţelege mai bine adevărul. Trebuie să aflu cum trăiesc oamenii de rînd... în special oamenii muncii... cum muncesc, cum se căsătoresc, cum îşi cresc copiii, cum mor...

— Poţi afla asta din romanele noastre realiste, îi sugeră Ostrog, brusc îngrijorat.

— Eu vreau realitate, zise Graham, nu realism.

— Există unele greutăţi, zise Ostrog, pe gînduri. În general, poate...

— Nu mă aşteptam...

— Credeam.. Şi totuşi, poate că... Spui că vrei să mergi pe străzile oraşului şi să vezi oamenii de rînd.

Deodată, el ajunse la o concluzie.

— Va trebui să umbli deghizat, zise el. Oamenii sînt foarte agitaţi, şi descoperirea prezenţei dumi- tale între ei, ar putea să creeze o tulburare teribilă. Şi totuşi, dorinţa dumitale de a merge prin oraş... ideea aceasta... Da, acum, gîndindu-mă mai bine, nu mi se pare chiar... S-ar putea realiza. Dacă te interesează cu adevărat! Desigur, dum- neata eşti Stăpînul. Te poţi duce chiar acum, dacă vrei. Asano îţi va procura un deghizament pentru această plimbare. El te va însoţi. La urma urmei, nu este o idee rea.

— Nu vei avea nevoie să mă consulţi în vreo problemă, în acest timp? întrebă deodată Graham, cuprins de o bănuială ciudată.

— Oh, nici vorbă! Nu! Cred că poţi lăsa trebu- rile pe seama mea, în orice caz pentru un timp, zise Ostrog zîmbind. Chiar dacă nu sîntem de aceeaşi părere...

Graham îi aruncă o privire tăioasă.

— Ne putem aştepta să se dea în curînd vreo luptă? întrebă el brusc.

— Nu, în mod sigur.

— M-am gîndit la poliţia de negri. Nu cred că poporul intenţionează să se poarte ostil faţă de mine, şi, la urma urmei, eu sînt Stăpînul. Şi chiar la Paris...

Ostrog îl privea cu atenţie, pe sub sprîncenele încruntate.

— Nu am de gînd să aduc negri în Londra, zise el încet. Dar dacă...

— Orice s-ar întîmplă, nu vei aduce negri înarmaţi în Londra, zise Graham. În această privinţă, nu-mi voi schimba părerea.

Ostrog, după o pauză, se hotărî să nu spună nimic, şi se înclină cu respect.

Capitolul XX

PE STRĂZILE ORAŞULUI

În noaptea aceea, necunoscut şi nebănuit de nimeni, îmbrăcat în costumul unui funcţionar infe- rior de la Motoarele de Vînt, care îşi luase o zi de odihnă, Graham, însoţit de Asano, care se îmbrăcase în hainele de pînză ale celor din Compania Muncii, colindă oraşul prin care rătăcise altădată, cînd fusese cufundat în întuneric. Acum, el îl văzu luminat şi treaz, într-un vîrtej de viaţă. În ciuda agitaţiei forţelor revoluţionare, în ciuda nemulţu-mirii crescînde, şi a murmurului prevestind noile lupte, din şirul cărora prima revoltă nu fusese decît un preludiu, curentul neîncetat al circulaţiei con-tinua să curgă, mare şi puternic. Acum el mai cu- noştea cîte ceva despre dimensiunile şi aspectele acestei noi epoci, dar nu era pregătit pentru sur- priza infinită a unei cercetări mai amănunţite, pen-tru torentul de culori şi de impresii vii care se revărsa în jurul lui.

Era primul lui contact adevărat cu poporul din vremea aceea. El îşi dădu

seama că tot ce se petrecuse mai înainte, în afară de scurtele imagini despre teatre şi pieţele publice, avusese un caracter izolat, fusese o simplă mişcare în cadrul sectorului politic, relativ îngust, şi că toate experienţele de pînă atunci se desfăşuraseră în jurul propriei lui situaţii. Dar acum, oraşul era în cele mai active ceasuri ale nopţii, poporul se reîntorcea la interesele proprii, viaţa revenea la cursul real, la obiceiurile comune ale acestei noi epoci.

Intrară mai întîi pe o stradă ale cărei margini erau înţesate cu oameni îmbrăcaţi în haine albastre. Graham văzu că acest furnicar era o parte dintr-o procesiune — şi era ciudat să vezi o procesiune de oameni care parcurgeau oraşul ***stînd pe loc.*** Ei fluturau steaguri dintr-o pînză roşie, grosolană, pe care erau scrise inscripţii cu litere prost desenate şi cu ortografii diferite. „Să nu dezarmăm”, strigau aceste steaguri. „De ce să dezarmăm?”, „Să nu dezarmăm”, „Să nu dezarmăm”. Treceau steaguri după steaguri, un şuvoi de steaguri şi, în cele din urmă, răsună cîntecul revoltei, acompaniat de o orchestră zgomotoasă, cu instrumente ciudate.

— Toţi ar fi trebuit să fie la muncă, zise Asano. În aceste două zile, n-au primit mei un fel de alimente, sau le-au furat.

Apoi Asano făcu un ocol, pentru a evita mulţi- mea compactă care se strinsese ca să privească trecerea cadavrelor de la spital către un cimitir, rămăşiţele recoltei funerare ale primei revolte.

Puţini oameni dormeau în noaptea aceea; ieşi- seră aproape toţi pe străzi.

Graham era înconjurat de imensa agitaţie a unor mulţimi care se succedau neîncetat; mintea lui era năucită şi înceţoşată de vuietul continuu, de strigătele neînţelese şi de as- pectele fragmentare ale luptei sociale care abia începea. Pretutindeni, ghirlande şi steaguri cu decoraţii negre şi ciudate, cu numele lui, dovedindu-i cît era de popular. Pretutindeni, frînturi din acel dialect grosolan folosit de cei din clasa incultă, adică de oamenii care nu puteau să ajungă, prin modul lor de viaţă, la cultura fonografică. Pretutindeni plutea în aer protestul împotriva dezar- mării, cu o forţă pe care el nu şi-o închipuise în timpul petrecut în încăperile Motoarelor de Vînt. Îşi dădu seama că imediat ce se va întoarce, va tre-bui să discute despre acest fapt cu Ostrog, despre acest fapt şi despre problemele mai mari din care decurgea, va trebui să discute într-un mod mai concludent decît o făcuse pînă acum. În tot timpul acestei nopţi, chiar din primele ceasuri ale plimbării lor prin oraş, spiritul de agitatie şi revoltă pusese stăpînire pe atenţia lui, îndepărtînd nenumăratele alte aspecte ciudate, pe care altfel le-ar fi putut observa.

Această preocupare dădu impresiilor lui un caracter fragmentar. Şi totuşi, printre atîtea subiecte bizare şi vii, nici unul, oricît ar fi fost de personal şi de insistent, nu izbutea să-i reţină întru totul atenţia. Existau momente cînd agitaţia revoluţio- nară i se ştergea din minte, era dată la o parte, ca o perdea, în faţa vreunui aspect nou şi impresionant al acelei epoci. Helen îi orientase gîndurile către dorinţa intensă de a cunoaşte, dar

existau şi momente cînd chiar şi chipul ei dispărea din preocupările lui conştiente. La un moment dat, de exemplu, pe cînd străbăteau cartierul religios — nu mai era necesar ca bisericile şi capelele să fie împrăştiate prin tot oraşul, deoarece platformele mişcătoare asigurau o circulaţie rapidă — atenţia îi fu puternic atrasă de faţada bisericii uneia dintre sectele creştine.

Călătoreau aşezaţi pe o platformă superioară, cea mai rapidă. Clădirea le apăru la o curbă, apropiin- du-se cu repeziciune de ei. Era acoperită de sus pînă jos cu inscripţii, colorate în alb şi albastru, în afară de porţiunea ocupată de un ecran kinematografic, mare şi strălucitor, pe care tocmai se prezenta o scenă realistă din Noul Testament; o ghirlandă uriaşă de culoare neagră atîrnată deasupra inscripţiilor arăta că religia populară urma politica populară. Graham, care se familiarizase cu scrierea fonetică, citi cu atenţie inscripţiile; cele mai multe conţineau, după părerea lui, incredibile cuvinte de hulă. Printre cele mai inofensive erau: „Mîntuirea se află la primul etaj, spre dreapta”. ,,Plasaţi-vă banii în acţiunile Creatorului nostru”. „Cele mai rapide convertiri din Londra. Operatori experţi! Gră- biţi-vă!” „Ce-i va spune Cristos Celui-care-doarme.” „Alătură-te celor mai recenţi sfinţi!” „Fii creştin, fără să-ţi neglijezi ocupaţiile cotidiene.” „Astă-seară vor lua cuvîntul cei mai străluciţi episcopi, iar preţurile sînt tot cele obişnuite.” „Binecuvîntări rapide pentru oamenii de afaceri ocupaţi.”

— Dar bine, e îngrozitor! zise Graham, în timp ce asurzitorul vacarm al pietăţii mercantile se ridica deasupra lor.

— Ce găsiţi îngrozitor? întrebă micul lui în-soţitor, încercînd zadarnic să găsească ceva neobişnuit în acele inscripţii ţipătoare.

— Tot ce scrie aici! Esenţa religiei este, desigur, credinţa.

— Oh, asta? răspunse Asano, privindu-l. Asta vă şochează? Vorbea cu tonul celui care face o descoperire. Da, desigur. Uitasem. În zilele noastre, se dă o bătălie acerbă pentru captarea atenţiei, iar oamenii nu au pur şi simplu timp să se ocupe de sufletele lor, ştiţi, aşa cum făceau altădată. El zîmbi. În vremurile vechi, existau liniştitele zile de duminică, excursiile la ţară... Cu toate că am citit undeva că în după-amiezile de duminică...

— Dar ***această*** biserică, zise Graham, privind înapoi, spre albul şi albastrul care se îndepărtau, cu siguranţă că nu este singura cale...

— Există sute de căi diferite. Dar, bineînţeles, dacă o sectă nu spune ceea ce are de spus, îşi

pierde orice valoare. Cultul a mers în pas cu epoca. Există secte ale clasei înalte, cu metode mai puţin zgomotoase… Tămîie costisitoare, ceremonii intime şi tot felul de asemenea lucruri. Oamenii cultului sînt extrem de populari şi de prosperi. Ei plătesc Consiliului cîteva doz de lioni, pentru localurile pe care le ocupă… vreau să spun că vă plătesc dumneavoastră.

Graham era încă nedumerit în privinţa monedei, şi expresia „cîteva doz de lioni” îl făcu să-şi în-drepte brusc atenţia către această problemă. Noul subiect îl făcu să uite într-o clipă de templele aglomerate şi gălăgioase. O întorsătură de frază îi sugeră ideea, confirmată apoi de răspunsurile lui Asano, că aurul şi argintul nu mai aveau putere de acoperire, că aurul marcat, a cărui domnie fu- sese inaugurată de negustorii fenicieni, era în sfîrşit detronat. Schimbarea fusese treptată, dar rapidă, provocată de extinderea sistemului de cecuri, care, încă în timpul primei perioade din viaţa lui Gra- ham, înlocuise în mod practic aurul din toate marile tranzacţii de afaceri. Viaţa comercială obişnuită a oraşului, circulaţia obişnuită a banilor în întreaga lume erau conduse cu ajutorul micilor cecuri brune, verzi, şi roze, emise în alb de Consi-liu, pentru sume mici. Asano avea mai multe ase- menea cecuri asupra lui, şi la prima ocazie le completă cu sumele necesare. Erau tipărite pe o hîrtie care nu se rupea, semitransparentă, flexibilă, între- ţesută cu mătase. Toate purtau un facsimil al semnăturii lui Graham; el se reîntîlnea pentru prima oară, după două sute trei

ani, cu buclele şi înfloriturile acestui autograf pe care îl cunoştea atît de bine.

Dar, cu toate că încercă de cîteva ori, nici unul dintre aspectele străzii nu făcu o impresie destul de puternică asupra lui, pentru a-şi putea lua gîn- dul de la problema dezarmării poporului; o clipă, îl urmări imaginea confuză a unui templu teozofic care promitea MIRACOLE, cu litere enorme de o luminozitate intermitentă; apoi veni imaginea sălii de mese de pe bulevardul Northumberland. O clipă, aceasta îi reţinu interesul.

Prin străduinţa şi abilitatea lui Asano, Graham reuşi să examineze sala, privind-o dintr-o mică galerie lăturalnică, rezervată administraţiei. Prin toată clădirea plutea un murmur înnăbuşit şi îndepărtat; însoţit de şuierături şi strigăte a căror semnificaţie n-o înţelese la început, dar care îi aminteau de un anumit glas aspru şi misterios, auzit în noaptea cînd rătăcise de unul singur, după ce se reaprin- seseră luminile.

Deşi acum era obişnuit cu vastitatea dimensiunilor şi cu marele număr de oameni, spectacolul îi reţinu mult timp atenţia. Observînd felul în care era servită mîncarea la masa cea mai apropiată de sub el, punînd întrebări despre tot felul de amănunte şi ascultînd răspunsurile, el îşi dădu seama pe deplin de semnificaţia acestui ospăţ la care luau parte cîteva mii de oameni.

Graham constata, cu o surpriză continuă, că nici nu observase fapte care ar fi trebuit să-l izbească puternic de la bun început, pînă cînd, ridicînd un semn de întrebare, vreun amănunt banal nu-i dezvăluia ceea ce el trecuse pînă atunci

cu vederea. Nu se gîndise, de exemplu, că toată această continui- tate a clădirilor oraşului, eliminarea intervalelor, sălile vaste, tot sistemul de drumuri implicau dispariţia căminului, că tipicul ***„home”*** victorian, celulă de cărămizi conţinînd bucătăria şi oficiul, sufrageria şi dormitoarele, dispăruse — cu excepţia ruinelor de la ţară — tot atît de complet ca şi coliba de răchită. Dar abia acum el vedea ceea ce fusese evident, încă de la început, şi anume că Londra, din punct de vedere al locuinţelor, nu mai era o aglomerare de case, ci un hotel enorm, un hotel cu o mie de clase de confort, cu mii de săli de mese, capele, teatre, pieţe şi locuri de adunare, un com-plex de întreprinderi, al căror proprietar principal era el. Oamenii de rînd aveau numai dormitoarele, însoţite, cel mult, de anticamere, construite în orice caz după regulile igienei, oricare le-ar fi fost gradul de confort şi de izolare; ceilalţi trăiau la fel cum trăiseră mulţi oameni în marile hoteluri ale perioadei victoriene, mîncînd, citind, gîndind, jucînd, conversînd, numai în locuri publice de întîl- nire, lucrînd în cartierele industriale ale oraşului, sau combinînd afaceri în birourile din cartierul comercial.

El îşi dădu seama din primul moment că noua stare de lucruri se dezvoltase în mod necesar, por- nind de la oraşul victorian. Raţiunea fundamentală a oraşului modern fusese întotdeauna principiul economic al cooperării. Principala piedică în procesul contopirii caselor separate, pe vremea lui, fusese pur şi simplu civilizaţia încă imperfectă a

mulţimii; o barbară şi puternică mîndrie, pasiunile, prejudecăţile, geloziile, rivalităţile, reacţiile violente ale cla- selor mijlocii şi de jos, impuneau stricta separare a locuinţelor alăturate. Dar adaptarea, îmblînzirea mulţimii începuse încă de pe atunci să progreseze rapid. Înainte vreme, în scurta lui viaţă de treizeci de ani, el văzuse extinderea tot mai mare a obiceiului de a lua masa în afară de casă, în locul cafenelelor mici apăruseră, de exemplu, marile restaurante înţesate de lume, începuseră să ia fiinţă cluburile feminine; imensa răspîndire a sălilor de lectură, a caselor de odihnă şi a bibliotecilor au fost martorii încrederii sociale crescînde. Promisiunile de atunci erau acum complet realizate. Căminul baricadat, străjuit de lacăt, dispăruse.

Oamenii pe care îi vedea luînd masa aparţineau — după cum i s-a spus — părţii inferioare a clasei mijlocii, venind imediat deasupra muncitorilor în haine albastre, oameni atît de obişnuiţi, în perioada victoriană, să se aşeze la masă cu toate precauţiile izolării, încît, atunci cînd erau nevoiţi uneori să ia masa în public, îşi ascundeau de obicei stîngăcia prin glume de prost gust sau printr-o comportare ostentativă. Dar cei de aici, de dedesubtul lui, îmbrăcaţi în haine vesele şi simple, se dovedeau foarte manieraţi şi, cu toate că erau agitaţi, grăbiţi şi necomunicativi, raporturile dintre ei arătau că se simţeau foarte în largul lor.

Graham observă un amănunt semnificativ: masa era şi rămînea foarte curată, nu exista nimic care să indice

dezordinea, firimiturile răspîndite peste tot, resturile de alimente şi condimente, băutura vărsată pe masă sau florile împrăştiate fără rost, adică tot ceea ce marca desfăşurarea trepidantă a unui ospăţ din perioada victoriană. Vesela era de un tip nou. Nu existau ornamente, flori, nici faţă de masă, deoarece masa era construită dintr-un material solid care avea ţesătura şi aspectul damascului. El văzu că materialul acesta asemănător damascului era împodobit cu desene graţioase, de fapt reclame comerciale

În faţa fiecărui mesean, într-un fel de adîncitură a mesei se afla un aparat confecţionat din porţelan şi metal. Era o singură farfurie de porţelan alb, pe care meseanul o spăla singur, între feluri, cu ajutorul unor robinete prin care veneau nişte lichide volatile, calde şi reci; îşi spăla, de asemenea, de cîte ori era nevoie, elegantele tacîmuri de metal alb, cutitul, furculiţa şi lingura.

Supa sau vinul sintetic, băutura cea mai răspîn- dită, veneau prin robinete similare, iar celelalte feluri călătoreau automat, pe tăvi aranjate cu gust, de-a lungul unor şine de argint care le aduceau pe masă. Meseanul le oprea şi se servea la discreţie. Tăvile apăreau pe o portiţă, la un capăt al mesei, şi dispăreau la celălalt capăt. Această formă de decadentă a sentimentului democratic, acest urît orgoliu al sufletelor josnice, care îi face pe cei egali să nu se servească unii pe alţii, bîntuia foarte puternic printre aceşti oameni. Graham era atît de preocupat de aceste amănunte, încît abia cînd ieşi din sală

observă imensele diorame de reclamă care treceau maiestuos de-a lungul pereţilor, proclamînd remarcabilele calităţi ale diferitelor mărfuri.

De aici, ei trecură printr-o sală înţesată de lume, şi el descoperi cauza zgomotului care îl nedume- rise Se opriră în faţa unei uşi turnante, unde se plătea o taxă.

Atenţia lui Graham fu atrasă îndată de nişte huiduieli violente, urmate de un glas aspru şi puternic. „Stăpînul doarme liniştit”, striga acest glas. „Stăpînul este sănătos tun. El se va ocupa tot restul vieţii de aeronautică. El spune că femeile sînt astăzi mai frumoase decît oricînd. Glup! Glup! Minunata noastră civilizaţie îl uimeşte peste mă-sură. Peste măsură. Glup! El are toată încrederea în Conducătorul Ostrog, are încredere absolută în Conducătorul Ostrog. Ostrog va fi primul lui ministru, împuternicit să destituie sau să numească funcţionarii publici... Toată conducerea va fi în mîinile Conducătorului Ostrog! Consilierii au fost trimişi înapoi, în propria lui închisoare de deasupra Casei Consiliului.”

Graham se opri locului de la prima frază şi, privind în sus, văzu că sunetele ieşeau dintr-un fel de porta-voce ridicolă, avînd forma unei figuri omeneşti. Era Maşina Inteligenţei Generale. O clipă, maşina parcă respiră adînc, şi din corpul ei cilin- dric se auzi un zgomot regulat. Se auzi din nou: „Glup, glup,” şi începu iar să vorbească.

,,În prezent Parisul este pacificat. A încetat orice rezistenţă. Glup! Poliţia neagră deţine toate pozi- ţiile cheie ale

oraşului. Negrii s-au luptat cu multă vitejie, cîntînd imnurile scrise de poetul Kipling întru slava strămoşilor lor. O dată sau poate de două ori ei au uitat de disciplină, şi au torturat, şi au mutilat pe rebelii capturaţi, bărbaţi şi femei. Morala: nu vă răzvrătiţi. Ha, ha! Glup, glup! Ei sînt băieţi isteţi. Băieţi isteţi şi viteji. Asta să fie o lecţie pentru răzvrătiţii din oraş. Da! Răzvrătiţi! Pleava pămîntului! Glup, glup!"

Glasul încetă. Prin mulţime se auzi un murmur confuz de dezaprobare. „Negri blestemaţi." Un om începu să vorbească, alături de el. „Oare asta este fapta Stăpînului, fraţilor? Este voinţa Stăpînului?"

— Poliţia neagră! zise Graham. Ce înseamnă asta? Nu cumva...

Asano îi atinse braţul şi-l preveni cu privirea, şi îndată o altă maşină ţipă asurzitor, începînd să vorbească cu un glas ascuţit „Iahaha, iaha, iap! Ascultaţi lătratul unui ziar viu! Ziar viu. Iaha! Groaznice atentate în Paris. Iahaha! Parizienii, exasperaţi de poliţia neagră, recurg la asasinate. Represiuni înspăimîntătoare. Se reîntorc vremurile barbariei. Sînge! Sînge! Iaha!" Maşina vorbi- toate de alături urlă cu putere: „Glup, glup", acoperind sfîrşitul frazei, apoi continuă, cu un glas ceva mai scăzut decît înainte, să comenteze grozăviile provocate de dezordini. Trebuie să se menţină „legea şi ordinea", zise maşina.

— Dar... — începu Graham.

— Nu-mi puneţi întrebări aici, zise Asano, s-ar putea să vă treziţi amestecat într-un scandal.

— Atunci, hai să mergem în altă parte, zise Graham, căci vreau să aflu mai mult despre aceste evenimente.

Îşi croiră amîndoi drum prin mulţimea aţîţată care roia sub aceste glasuri, şi se îndreptară spre ieşire. Graham îşi dădu atunci mai bine seama de proporţiile şi aspectul sălii. În total, mari şi mici. probabil că erau aproape o mie de maşini vorbitoare, şuierînd, lătrînd şi sporovăind în acest spaţiu imens, fiecare adunînd în jur o mulţime de ascultători agitaţi, în majoritate oameni îmbrăcaţi în pînză albastră. Erau maşini de toate dimensiunile, de la micile mecanisme vorbitoare care îşi împroşcau sarcasmul mecanic prin colturi, pînă la cele mijlocii, şi ajungînd la aparatele gigantice, de cincizeci de picioare, care urlaseră la început deasupra lui Graham.

În sală era o aglomeraţie neobişnuită, din cauza marelui interes public asupra mersului evenimentelor din Paris. Lupta fusese desigur mult mai sălbatică decît i-o prezentase Ostrog. Toate maşinile vorbeau despre acest subiect, şi repetarea celor auzite, de către oamenii din sală, făcea ca imensul furnicar să zumzăie de fraze ca: „Poliţişti linşaţi”. „Femei arse de vii”, „Soldaţi negri”. „Oare Stăpînul îngăduie asemenea fapte?” întrebă un om de lîngă Graham. ***„Aşa*** îşi începe Stăpînul conducerea?”

Aşa îşi începe Stăpînul conducerea? Mult timp (Jupă ce părăsi sala îl urmăriră urletele, şuierăturile şi zbieretele maşinilor: „Glup, glup”, „Iahaha, iaha, iap! Iaha!” ***Aşa*** îşi începe Stăpînul conducerea?

Imediat ce ajunseră afară, pe stradă, el începu să-l întrebe pe Asano despre cauzele luptelor din Paris.

— Dezarmarea poporului! Care e natura acestor tulburări? Care e natura tuturor acestor eveni- mente?

Asano părea că se străduie să-l încredinţeze că totul e în ordine.

— Dar violenţele?

— Nu poţi să faci o omletă, zise Asano, fără să .spargi ouăle. Sînt doar oamenii cei mai de jos. Şi numai dintr-un singur cartier al oraşului. În rest este ordine. Muncitorii parizieni sînt cei mai sălbatici din lume, cu excepţia celor de la noi.

— Cum? Londonezii?

— Nu, japonezii. Ei trebuie să fie ţinuţi în frîu.

— Dar să arzi femei de vii!

— Comuna! zise Asano. Ei vor să vă exproprieze. Să exproprieze totul şi să lase lumea sub condu-cerea gloatei. Dar dumneavoastră sînteţi Stăpînul, lumea este a dumneavoastră. Aici nu va fi vorba de nici un fel de Comună. Aici nu este nevoie de poli-ţia neagră. S-a ţinut seama de toate. Sînt proprii lor negri... negri care vorbesc franceza. Regimente din Senegal, din Nigeria şi Tombuctu.

— Regimente? zise Graham, credeam că nu este decît unul...

— Nu, zise Asano, aruneîndu-i o privire. Sînt mai multe.

Graham se simţi cu totul neputincios.

— Nu credeam... începu el, apoi se opri brusc. Îşi continuă fraza, lăsînd să se creadă că vrea doar să obţină informaţii despre maşinile vorbitoare. Cei mai mulţi dintre oamenii pe care îi văzuse erau prost îmbrăcaţi sau chiar zdrenţăroşi;

dar Graham află că, pentru clasele mai înstărite, maşinile vorbitoare erau instalate în toate apartamentele mai confortabile ale oraşului şi începeau să vorbească de îndată ce se apăsa pe un buton. Locatarul apartamentului putea să conecteze maşina cu cablurile oricăruia dintre marile Sindicate de Ştiri pe care dorea să-l audă. Aflînd de acest procedeu, el în- trebă de ce nu există asemenea maşini în propriile lui apartamente. Asano tresări.

— Nu m-am gîndit niciodată, zise el. Probabil că Ostrog a dat dispoziţie să fie scoase.

Graham tresări şi el.

— De ce?

— Poate că s-a gîndit că vă vor plictisi, zise Asano.

— Trebuie să fie instalate la loc, de îndată ce mă întorc, zise Graham, după o scurtă pauză.

Îi fu greu să înţeleagă că sala de ştiri şi cea de mese nu erau nişte mari săli specific centrale, ci se repetau la nesfîrşit în tot oraşul. În tot timpul expediţiei din acea noapte, prin toate cartierele pe unde trecea, auzul lui desluşea, din tumultul străzilor, aceleaşi urlete scoase de ziarul Conducătoru-lui Ostrog: „Glup, glup!” sau ţipătul principalului său concurent: „Iahaha, iaha, iah! Auziţi lătratul unui ziar viu!”.

Se repetau, de asemeni, pretutindeni, creşe asemănătoare celei pe care o vizită. Urcară mai întîi cu un ascensor, şi străbătură apoi un pod de sticlă care trecea pe deasupra sălii de mese, şi a străzilor, într-un plan uşor înclinat în sus. Pentru a intra în prima secţie a creşei,

Graham fu nevoit să se folosească, sub îndrumarea lui Asano, de monedele care purtau chiar semnătura lui. Porniră apoi, în-soţiţi de un bărbat îmbrăcat în roba violetă înche- iată cu o agrafă de aur, uniforma medicilor practicieni. Observînd, după manierele medicului, că fusese recunoscut, Graham începu să-i pună întrebări, fără nici o rezervă, asupra ciudatelor instalaţii pe care le întîlnea.

De o parte şi de alta a liniştitului culoar, capito- nat pentru a amortiza zgomotul paşilor, se aflau nişte uşi mici şi înguste, a căror dimensiune şi as-pect amintea de celulele unei închisori din perioada victoriană. Dar jumătatea superioară a fiecărei uşi era confecţionată din acelaşi material verzui, transparent, al cuştii în care se trezise el din somn, iar, înăuntru, în fiecare despărţitură, se zărea, abia desluşit, cîte un copilaş aşezat într-un mic cuib de vată. La cea mai mică abatere de la temperatura şi umezeala optimă, un aparat complicat controla atmosfera şi acţiona o sonerie răspunzînd departe, locmai în biroul central. Acest sistem de creşe înlocuise aproape în întregime riscurile şi nesiguranţa utilizării doicilor de altă dată. Medicul îi atrase de la început lui Graham atenţia asupra doicilor, o serie de figuri mecanice, cu braţe, umeri şi sîni imi- lînd uimitor realitatea, cu articulaţii şi consistenţă extrem de naturale, dar plasate pe un simplu tre- pied de alamă, şi avînd în locul trăsăturilor feţei un disc plat, acoperit cu reclame care puteau in- teresa pe mame.

Dintre toate ciudăţeniile pe care le întîlni Gra- ham în noaptea aceea, nici una nu-l contrarie mai mult decît această creşă. Privi dezaprobator acele mici fiinţe roze, încercînd să schiţeze, nesigur, cu mîinile şi picioarele lor slabe primele mişcări, copii părăsiţi, lipsiţi de îmbrăţişări şi mîngîieri. Doctorul care îi însoţea era, însă, cu totul de altă părere. Evidenţele lui statistice arătau, fără posibilitate de contrazicere, că în epoca victoriană cea mai periculoasă perioadă a vieţii era aceea petrecută în braţele mamei, că atunci se înregistra cea mai ri- dicată mortalitate omenească. Pe de altă parte, această societate a creşelor, Sindicatul Internaţional al Creşelor, nu pierdea nici 0,5% din milioanele de copii pe care îi avea sub îngrijire. Dar prejudecata lui Graham era prea puternică, chiar şi în faţa cifrelor.

De-a lungul unuia dintre numeroasele coridoare, ei întîlniră o tînără pereche, îmbrăcaţi în obişnuita pînză albastră, privind prin geamul transparent şi rîzînd în hohote de capul chel al primului lor născut. Probabil că pe figura lui Graham se putea citi părerea lui despre ei, deoarece veselia încetă şi tăcură stînjeniţi. Dar acest mic incident îi ac- centuă convingerea bruscă despre prăpastia dintre felul lui de a gîndi şi obiceiurile acestei noi epoci. Trecu apoi, nedumerit şi întristat, prin camerele de joc şi prin grădinile de copii. Nesfîrşitele săli de joc erau goale! Copiii, cel puţin ei, tot îşi mai petreceau nopţile dormind. În timp ce străbăteau aceste săli, Asano îi vorbi despre jucării, modele perfecţionate ale acelora concepute de

inspiratul sentimental care a fost Froebel. Aici existau şi îngrijitoare, dar aproape totul era făcut de maşini care cîntau, dansau şi legănau.

Graham era încă nelămurit asupra multor lucruri.

— Dar atît de mulţi orfani... zise el nedumerit, revenind la o primă impresie greşită. I se explică din nou că nu erau orfani.

După ce părăsiră creşa, el începu să vorbească despre groaza pe care i-o provocaseră aceşti copii în cutiile lor de incubaţie.

— Oare sentimentul matern a dispărut? zise el. Nu era decît o ipocrizie? Nu, cu siguranţă că era un instinct. Toate acestea par atît de nefireşti... aproape respingătoare.

— Vom ajunge imediat într-un loc unde se dansează, zise Asano, drept răspuns. Sînt sigur că e plin de lume. Cu toate agitaţiile politice, sala va fi plină. Femeile nu acordă prea mare interes politicii... în afară de cîteva, ici şi colo. Veţi vedea mamele... cea mai mare parte a femeilor tinere din Londra sînt mame. În această clasă, faptul de a avea un copil este considerat drept o onoare... o dovadă de vitalitate. Dar în clasa mijlocie puţini oameni au mai mult decît unul. La Compania Mun-cii este altceva. În privinţa sentimentului matern, ele continuă să fie extrem de mîndre de copiii lor. Vin foarte des aici să-i privească.

— Atunci, vrei să spui că populaţia lumii...?

— Scade? Da. În afară de oamenii care ţin de Compania Muncii. Lor nu le pasă...

Aerul se umplu deodată de muzică; de-a lungul unei străzi de care se apropiară, încadrată de stîlpi măreţi care păreau să fie făcuţi dintr-un ametist limpede, se scurgea un şuvoi de oameni veseli şi se auzea un tumult de strigăte vioaie şi rîsete. Graham văzu capete împodobite cu păr ondulat, frunţi purtînd cununi, şi un amestec vesel de stofe galbene, trecînd triumfătoare de-a lungul acestei privelişti.

— Veţi vedea, zise Asano cu un zimbet uşor. Lumea s-a schimbat. Într-o clipă, veţi vedea ma-mele din epoca noastră. Veniţi pe aici. Le vom revedea, imediat, din nou, pe cele pe care le-am văzut adineauri.

Urcară la o oarecare înălţime, într-un ascensor rapid, apoi îl schimbară cu unul care mergea mai încet. În timp ce urcau, muzica creştea în intensi-tate, pînă cînd se auzi de aproape, plină şi încîntătoare; mergînd în cadenţa ei cuceritoare, cei doi desluşiră zgomotul nenumăratelor picioare care dansau. Plătiră intrarea, la o uşă turnantă, şi in- trară în vasta galerie care domina sala de dans, în- tr-o atmosferă de îneîntare deplină a urechilor şi ochilor.

— Aici, zise Asano, sînt taţii şi mamele micu- ţilor pe care i-aţi văzut.

Fără să fie atît de bogat ornamentată ca sala lui Atlas, era totuşi, prin dimensiunile ei, cea mai splendidă încăpere pe care o văzuse Graham. Fru-moasele statui albe care susţineau galeriile îi amintiră încă o dată de magnifica renaştere a sculpturii; erau mlădiate în atitudini pline de graţie, iar feţele lor surîdeau. Dintr-un loc invizibil

izvora o muzică, iar pe podeaua vastă şi strălucitoare dansau nenumărate perechi.

— Priviţi-le, zise Asano, şi veţi vedea cît de mult îşi manifestă sentimentul matern.

Galeria în care intrară mergea de-a lungul ca- pătului superior al unui perete enorm care tăia sala de dans, despărţind-o de un fel de sală exterioară de unde se vedea, prin arcade largi, forfota neîncetată a străzilor. În sala exterioară se afla o mare mulţime de oameni îmbrăcaţi cu mai puţină eleganţă, aproape tot atît de numeroşi ca şi dansatorii dinăuntru; marea lor majoritate purtau uniforma albastră a Companiei Muncii, care îi devenise acum atît de familiară lui Graham. Prea săraci pentru a putea pătrunde pe uşile sălii de serbare, ei totuşi nu se îndurau să rămînă departe de sunetele seducătoare ale muzicii. Cîţiva îşi făcuseră chiar loc şi începuseră să danseze, flutu- rîndu-şi zdrenţele. În timp ce dansau, unii strigau tot felul de glume şi aluzii ciudate, pe care Graham nu le înţelegea. La un moment dat, cineva începu să fluiere refrenul cîntecului revoluţionar, dar această iniţiativă fu imediat înnăbuşită. Colţul acela era întunecos şi Graham nu vedea mai nimic. Se întoarse din nou în sală. Deasupra cariatidelor se aflau busturi de marmură ale oamenilor pe care această nouă epocă îi socotea mari pionieri şi eliberatori morali; în cea mai mare parte, numele lor erau străine lui Graham, deşi recunoscu pe Grant Aline, Le Gallienne, Nietzsche, Shelley şi

Goodwin. Mari ghirlande negre şi lozinci elocvente subliniau inscripţia uriaşă care, desfigurînd partea de sus a pereţilor, afirma că „Festivalul Trezirii” se află în plină desfăşurare.

— Miriade de oameni şi-au luat vacanţă sau şi-au întrerupt din această cauză munca; în afară de muncitori, care refuză să reia lucrul, zise Asano. Aceşti oameni sînt totdeauna gata să-şi ia vacanţă.

Graham se îndreptă spre grilaj şi, sprijinindu-se de el, privi în jos, la dansatori. În afară de două sau trei perechi îndepărtate, care se retrăseseră ca să-şi vorbească în şoaptă, el, împreună cu Asano, erau singuri în această galerie. Un val cald de parfum şi de vitalitate se ridica pînă la el. Atît bărbaţii, cît şi femeile din sală erau îmbrăcaţi uşor, cu braţele goale, cu gîtul descoperit, deoarece căldura permanentă din oraş le-o îngăduia. Bărbaţii purtau, în general, părul în bucle care-i efeminau, barba era de obicei rasă, şi mulţi dintre ei aveau obrajii roşii sau divers coloraţi. Printre femei erau multe extrem de drăguţe, toate îmbrăcate cu o cochetărie rafinată. În timp ce treceau pe dedesubt, Graham le văzu feţele în extaz, cu ochii pe jumătate închişi de plăcere.

— Ce fel de oameni sînt aceştia? întrebă el brusc.

— Muncitori... muncitori înstăriţi. Ceea ce la dumneavoastră s-ar fi numit clasa mijlocie. Negustorii independenţi, cu micile lor afaceri particulare, au dispărut de mult, dar există vînzători de magazine, directori, ingineri de tot felul. În seara aceasta este sărbătoare şi,

bineînţeles, toate locurile de dans din oraş sînt pline de lume, ca şi toate lăcaşele de rugăciune.

— Dar... femeile?

— La fel. Acum există o mie de feluri de muncă pentru femei. Independenţa femeii muncitoare a început încă din zilele dumneavoastră Acum, cea mai mare parte a femeilor sînt independente. Majoritatea sînt mai mult sau mai puţin căsătorite... Există o mulţime de metode de a contracta căsătoria... şi aceasta le face să aibă mai mulţi bani, şi le dă posibilitatea să se distreze mai mult.

— Înţeleg, zise Graham, privind feţele îmbujo-rate, strălucirea şi vîrtejul mişcărilor, şi continuînd să se gîndească la făpturile roze şi neajutorate care-i provocaseră un adevărat coşmar. Şi acestea sînt... mame?

— Cea mai mare parte dintre ele.

— Cu cît văd mai multe lucruri, cu atît mai complexe îmi apar problemele voastre. Aceasta, de exemplu, este o surpriză. Ştirea aceea din Paris a fost şi ea o surpriză.

După cîteva clipe el vorbi din nou:

— Deci, acestea sînt mame! Cred că în curînd voi căpăta şi eu viziunea modernă asupra vieţii. Eu am un mod învechit de a privi lucrurile... obiceiuri bazate, cred, pe necesităţi care acum au dispărut. Desigur, în vremea noastră se credea că o femeie nu trebuie numai să nască copii, dar să-i şi îngrijească, să li se devoteze, să le dea educaţie... tot ceea ce era esenţial în educaţia morală şi spiri- tuală a unui copil i se datora mamei. Altfel, copilul nu mai avea nici o educaţie. Erau mulţi, recunosc, care nu

aveau. Astăzi, acum mi-e clar, nu mai aveţi nevoie de o astfel de grijă, ca şi cum copiii ar fi nişte fluturi. Înţeleg! Numai că înainte vreme exista un ideal... tipul acela de femeie serioasă, răbdătoare, stăpîna liniştită şi senină a căminului, mama şi creatoarea de oameni... Iubirea faţă de ea era un fel de cult...

Tăcu, apoi repetă:

— Un fel de cult.

— Idealurile se schimbă, spuse Asano, după cum se schimbă şi necesităţile.

Graham se trezi din clipa lui de reverie şi Asano fu nevoit să-şi repete cuvintele. Gîndurile lui Graham se întoarseră asupra subiectului în discuţie.

— Desigur, îmi dau seama că toate acestea sînt perfect rezonabile. Înfrînarea, cumpătarea, gîndirea matură, sacrificiul sînt necesităţi ale stării de barbarie, ale vieţii pline de pericole. Dîrzenia este atitudinea omului faţă de natura necucerită. Dar acum omul a cucerit natura, pentru toate scopurile practice... treburile lui politice sînt dirijate de către Conducători, împreună cu poliţia neagră... şi viaţa e veselă.

El privi din nou la dansatori.

— Veselă, zise el.

— Există şi momente de plictiseală, zise micul său însoţitor, dus pe gînduri.

— Toţi par tineri. Acolo, jos, eu aş fi cu sigu- ranţă cel mai bătrîn. Pe vremea mea, aş fi trecut, însă, drept un om de vîrstă mijlocie.

— Sînt tineri. Se întîlnesc puţini oameni bătrîni în aceste pături muncitoare de la oraş.

— Care este explicaţia?

— Pentru cei bătrîni, viaţa nu mai este atît de plăcută ca înainte, în afară de cazul cînd sînt destul de bogaţi pentru a-şi închiria oameni care să-i iubească şi să-i îngrijească. Avem şi o insti- tuţie numită ***Eutanasie.***

— Ah! această eutanasie! zise Graham. Moar- tea uşoară?

— Moartea uşoară. Este plăcerea ultimă. Compa-nia Eutanasiei o valorifică din plin. Oamenii plătesc o taxă... preţurile sînt foarte ridicate... cu mult timp înainte, apoi se duc într-un Oraş al Plăcerii de unde se întorc sărăciţi, şi plictisiţi, foarte plic-tisiţi.

— Sînt încă multe lucruri pe care trebuie să le înţeleg, zise Graham după o pauză. Şi totuşi, le înţeleg logica. Toată gama noastră de virtuţi sil- nice şi de constrîngeri înăcrite era consecinţa pri-mejdiilor şi nesiguranţei. Tipurile stoicului sau puritanului începuseră să dispară chiar de pe vremea mea. Pe atunci, omul era înarmat împo- triva Suferinţei, acum el este dornic de Plăcere. Aceasta este toată diferenţa. Civilizaţia a izgonit suferinţa şi primejdia... pentru oamenii avuţi. Iar acum, contează numai oamenii avuţi. Eu am dormit două sute de ani.

Rămaseră un minut rezemaţi de balustradă, urmărind evoluţia complicată a dansului. Scena era într-adevăr foarte frumoasă.

— O spun cu mîna pe inimă, zise Graham deodată, că aş prefera să fiu o santinelă rănită, în- gheţînd în zăpadă, decît unul dintre aceşti nebuni sulemeniţi!

— S-ar putea ca omul care stă în zăpadă, zise Asano, să gîndească altfel.

— Eu sînt un om necivilizat, zise Graham, fără să-i dea atenţie. E partea mea slabă. Sînt un primitiv... un paleolitic. Pentru ***ei,*** fîntîna urii, fricii şi mîniei este închisă şi sigilată, obiceiurile unei întregi vieţi îi fac veseli, uşuratici şi graţioşi. Ar trebui ca dumneata să împărtăşeşti repulsiile şi dezgustul meu de om al secolului al nouăsprezecelea. Aceşti oameni, după cum spui, sînt muncitori îndemînatici, şi aşa mai departe. Şi în timp ce ei dansează, alţi oameni luptă... alţii mor în Paris, ca lumea să continue... ca ei să poată dansa.

Asano zîmbi uşor.

— Şi la Londra oamenii mor pentru acelaşi lucru, zise el.

Se făcu o clipă de tăcere.

— Unde dorm toţi aceştia? întrebă Graham.

— Sus şi jos... e un întreg labirint.

— Şi unde lucrează? Căci acum sînt în... orele libere.

— În noaptea aceasta se lucrează prea puţin. Jumătate dintre muncitori au părăsit lucrul sau sînt sub arme. Jumătate dintre ei petrec. Dar vom merge şi acolo unde se munceşte, dacă doriţi.

O clipă, Graham mai privi spre dansatori, şi apoi se întoarse deodată.

— Vreau să văd muncitorii. I-am privit destul pe oamenii aceştia, zise el.

Asano îl conduse de-a lungul galeriei care străbătea sala de dans. Ajunseră apoi la un coridor transversal, unde îi izbi un suflu de aer proaspăt, răcoros.

Asano aruncă o privire, din treacăt, coridorului, se opri, se întoarse pînă la el, apoi veni spre Graham cu un zîmbet.

— Aici, Sire, zise el, este ceva... care vă este cel puţin familiar... şi totuşi... Dar nu vreau să vă spun. Veniţi!

Îl conduse de-a lungul coridorului închis, unde aerul devenea imediat rece. Sunetul pe care îl fă-ceau paşii lor, arăta că treceau pe un pod. Ajunseră într-o galerie circulară, despărţită de exterior prin- tr-un acoperiş de sticlă, şi de acolo ajunseră într-o cameră rotundă care i se păru lui Graham fami- liară, cunoscută cu toate că nu-şi putu aminti clar cînd mai intrase acolo. În încăpere se afla o scară agăţată de perete, prima scară de acest fel pe care o vedea de la trezirea lui; urcară şi ajun- seră într-un loc înalt, întunecos şi rece, în care se afla o altă scară aproape verticală. O urcară şi pe aceasta; Graham continua să fie nedumerit.

Ajuns sus, el înţelese deodată, recunoscînd barele metalice de care se ţinea. Se afla în cuşca de sub globul catedralei Sfîntului Paul. Cupola se ridica cu puţin deasupra conturului general al oraşului, în semiîntunericul tăcut, şi curbura ei strălucea uleios sub lumina cîtorva lămpi pierdute în depărtarea întunericului înconjurător.

El privi afară, printre bare, spre cerul liniştit dinspre nord, şi văzu constelaţiile neschimbate. Capela atîrna spre apus, Vega se ridica încet, şi cele şapte puncte sclipitoare ale Ursei Mari se desfăşurau, deasupra capului, punînd aceeaşi cunună maiestuoasă în jurul polului.

El văzu aceste stele pe o bucată de cer liber. Spre răsărit şi spre sud, marile forme circulare ale Motoarelor de Vînt, cu zgomotul lor plîngător, acopereau cerul, astfel încît, în direcţia Palatului Consiliului, stelele dispăruseră. Spre sud-vest se zărea Orion, ca o fantomă palidă, prin reţeaua de traverse de fier, care se încrucişau deasupra unei scînteieri orbitoare de lumini. Un vuiet şi ţipătul unei sirene, venind dinspre platformele de zbor, avertiză lumea că un aeroplan era gata de plecare. El rămase o clipă cu privirea aţintită spre această platformă iluminată. Apoi ochii i se îndreptară din nou spre constelaţiile nordului.

Se lăsă o lungă tăcere.

— Acesta, zise el în cele din urmă, zîmbind în întuneric, îmi pare cel mai ciudat lucru dintre toate. Să stai în cupola de la St. Paul şi să priveşti din nou stelele tăcute şi familiare!

De acolo. Graham fu condus de Asano pe dru-muri ocolite spre marile cartiere de afaceri şi de jocuri, unde se pierdeau şi se cîştigau averile oraşului. Avu impresia unei serii interminabile de săli foarte înalte, înconjurate de şiruri lungi de galerii, în care se deschideau mii de birouri, şi pretutin- deni o reţea complicată de poduri, trotuare, trenuri aeriene, trapeze şi cabluri. Aici, mai mult decît oriunde, se simţea acea atmosferă de vitalitate vehementă, de activitate agitată, nestăpînită. Pretutindeni se aflau reclame violente, care îi ameţiră creierul cu tumultul lor de lumini şi culori. Maşinile Vorbitoare, cu glasuri extrem de ascuţite, abundau peste tot umpleau aerul cu un schelălăit puternic, într-un

jargon stupid. „Închideţi-vă ochii şi lăsaţi-vă să alunecaţi”, „Ghehup, Bonanza”, „Oameni buni, veniţi şi ascultaţi!”

I se păru că vede o forfotă de oameni agitaţi, sau care se strecurau de colo-colo cu multă abili- tate, şi totuşi i se spuse că locul era relativ gol, că marile răsturnări politice din ultimele cîteva zile coborîseră tranzacţiile la un nivel fără pre-cedent. Într-o sală imensă, se aflau nenumărate mese de ruletă, fiecare avînd în jurul ei o mul- ţime vulgară şi surescitată; în altă sală, o babi-lonie gălăgioasă de femei cu faţa albă şi de bărbaţi cu pieptul puternic şi cu gîtul congestionat, cumpărau şi vindeau acţiunile unei întreprinderi absolut fictive care, la fiecare cinci minute, plătea un dividend de zece la sută şi anula o anumită proporţie din acţiunile sale, cu ajutorul unei roţi de loterie.

Toată această activitate de afaceri se desfăşura cu o energie repede ajunsă la violenţă, şi Graham, apropiindu-se, văzu în mijlocul unui grup compact doi negustori de frunte care se certau cu violenţă asupra vreunui amănunt delicat al etichetei de afaceri. Mai exista în viaţă ceva pentru care să te lupţi! Trecînd mai departe, el tresări văzînd un anunţ ţipător, scris cu litere fonetice, în lumini roşii, fiecare literă avînd de două ori înălţimea unui om: „ASIGURĂRI ASUPRA PROPRIETARULUI. ASIGURĂRI ASUPRA PROPRIETARULUI.”

— Cine este proprietarul? întrebă el.

— Dumneavoastră.

— Dar cum mă asigură ei? întrebă el. Cum mă asigură?

— Înainte vreme, nu aveaţi asigurări?

Graham se gîndi.

— Asigurări pe viaţă?

— Da... asigurări pe viaţă. Îmi amintesc că aşa se numeau atunci. Ei vă asigură viaţa. Dozande de oameni primesc poliţe, miriade de lioni se investesc în persoana dumneavoastră. Apoi, alţi oameni cumpără anuităţi. Aşa se întîmplă cu viaţa oricărui om cît de cît celebru. Priviţi acolo!

O mulţime de oameni se zbăteau gălăgioşi, şi Granam văzu un mare ecran negru care se ilumina deodată cu litere şi mai mari, de culoare purpurie aprinsă. „Anuităţi asupra Proprietarului — x5pr.G.” Oamenii începură să huiduiască şi să strige, un grup de oameni, gîfîind, cu ochii rătăciţi, trecură pe lîngă ei, gesticulînd cu degetele crispate. Lîngă o uşiţă se produse o îmbulzeală furioasă.

Asano făcu un calcul rapid.

— Şaptesprezece procente pe an este anuitatea asupra dumneavoastră. Ei n-ar plăti un procent atît de mare dacă v-ar vedea acum, Sire. Dar ei nu ştiu. Anuităţile dumneavoastră erau de obicei o investiţie foarte sigură, dar acum, bineînţeles, sînteţi un simplu joc de noroc. Aceasta este pro- babil o ofertă disperată. Nu cred că oamenii îşi vor recăpăta banii.

Mulţimea solicitanţilor deveni atît de mare în jurul lor, încît, pentru cîtva timp, ei nu se putură, mişca nici înainte, nici înapoi. Graham observă printre cei care speculau asupra valorilor un mare număr de femei, şi i se aminti din nou despre independenţa lor economică. Ele păreau perfect capabile de a se descurca

prin mulţime, dînd din coate cu o îndemînare deosebită, după cum el simţi, de altfel, pe propriile coaste. O persoană cu părul ondulat, prinsă pentru cîteva clipe în această presiune, îl privi ţintă de cîteva ori, aproape ca şi cum l-ar fi recunoscut, apoi, înaintînd spre el în mod deliberat, îl atinse cu mîna pe braţ, ca din întîmplare, dîndu-i de înţeles printr-o privire tot atît de veche ca şi Chaldeea, că îi obţinuse fa- voarea. Un om slab, cu barba căruntă, transpirînd abundent de pasiunea parvenirii, orb faţă de tot ceea ce era în jur, în afară de momeala cu litere strălucitoare, se aruncă între, ei, în goană nebună, către acel ademenitor „x 5 pr. G".

— Vreau să ies de aici, îi zise Graham lui Asano. Nu asta am vrut să văd. Arată-mi-i pe muncitori. Vreau să-i văd pe oamenii în albastru. Aceşti paraziţi halucinaţi...

Se trezi înghesuit într-o masă furioasă de oa- meni, şi promiţătoarea lui frază rămase netermi- nată.

Capitolul XXI

ÎN PĂRŢILE DE JOS

Din Cartierul Afacerilor, ei ajunseră imediat, cu ajutorul platformelor mişcătoare, într-un cartier mai îndepărtat al oraşului, unde se aflau cele mai multe fabrici. În drum, platformele trecură de două ori peste Tamisa, apoi

întîlniră un viaduct uriaş peste unul dintre marile drumuri care intrau în oraş venind dinspre nord. În ambele cazuri impresiile lui Graham fură rapide şi foarte vii. Fluviul era o strălucire întinsă şi sclipitoare, ca apa neagră a mării, mărginită de clădiri, pierzîndu-se în jos şi în sus, într-o întunecime înstelată de lumini îndepărtate. Un şir de bărci negre se îndreptau spre mare, conduse de oameni îmbrăcaţi în albastru. Drumul pe care mergeau era un tunel lung, foarte larg şi înalt, de-a lungul căruia goneau iute şi fără zgomot maşini cu roţi mari. Aici, de asemeni, abunda albastrul distinctiv al Companiei Muncii. Netezimea celor două părţi ale şoselei, volumul şi greutatea redusă a roţilor pneumatice, mult mai mari decît corpul vehiculului, îl izbiră pe Graham în mod deosebit. Un vehicul îngust şi foarte înalt, cu bare metalice longitudinale pe care atîrnau cîteva sute de oi tăiate, pline de sînge, îi atrase puternic atenţia. Dar marginea arcadei se interpuse brusc şi întrerupse această imagine.

Părăsiră drumul şi coborîră cu un ascensor, stră- bătînd apoi un coridor înclinat în jos, pînă ajun- seră din nou la un ascensor care cobora. Aspectul lucrurilor se schimbă. Dispăru orice urmă de ornamente arhitecturale, luminile scăzură în număr şi dimensiuni, arhitectura deveni din ce în ce mai masivă în proporţie cu spaţiile, pe măsură ce ajungeau la cartierele fabricilor. În cartierul prăfuit al fabricilor de porţelan, printre morile de feldspat, la cuptoarele metalurgice, printre lacurile incandescente de eadhamită brută, pretutindeni

bărbaţii, femeile şi copiii erau îmbrăcaţi în pînză albastră.

În multe din aceste galerii mari şi prăfuite nu se întîlneau decît şiruri tăcute de maşini, cuptoare nesfîrşite, stinse, acoperite de cenuşă, rezultat al tulburărilor revoluţionare, dar acolo unde continua munca se vedeau muncitori, mişcîndu-se încet, îmbrăcaţi în pînză albastră. Singurii oameni care nu purtau această uniformă erau supraveghetorii atelierelor şi oamenii din Poliţia Muncii, îmbrăcaţi în portocaliu. Despărţit de curînd de feţele îmbujorate din sălile de dans, de vigoarea expresivă a celor din cartierul de afaceri, Graham putu să observe feţele slabe, muşchii sleiţi şi ochii obosiţi ai mul- tora dintre aceşti muncitori ai noii epoci. Cei care munceau erau vizibil inferiori din punct de vedere fizic celor cîţiva şefi şi supraveghetori, bine îmbrăcaţi, care dirijau munca. Robuştii muncitori din vechea perioadă victoriană urmaseră drumul animalelor de povară şi al tuturor celorlaţi producători de forţă vie, şi dispăruseră; în locul ener- giei lor costisitoare intraseră în acţiune maşinile de precizie. Muncitorul de acum, bărbat sau fe- meie, nu făcea decît să îngrijească şi să întreţină maşina, devenise un servitor şi un supraveghetor, sau un artist care lucra sub conducerea altuia.

Femeile din această clasă, în comparaţie cu cele de care îşi amintea Graham, erau urîte şi uscate. Două sute de ani de emancipare faţă de restricţiile morale ale religiei puritane, două sute de ani de viaţă citadină reuşiseră să elimine din miriadele de femei îmbrăcate în pînză

albastră orice urmă de frumuseţe şi vigoare feminină. A avea strălucire fizică sau spirituală, a fi cît de cît atrăgătoare sau ieşită din comun, fusese şi încă mai era un mijloc de a scăpa din sclavia muncii, un mijloc de a ajunge într-un Oraş al Plăcerii, cu toate splendorile şi deliciile lui, şi, în cele din urmă, la eutanasie şi pace. Era greu să te aştepţi, din partea acestor fiinţe prost hrănite, la rezistenţă în faţa ispitelor. În oraşele tinere, în prima parte a vieţii lui Graham, masa muncitoare, născută de curînd, fusese o mulţime diversă, continuînd să trăiască sub influenţa tradiţiei despre onoarea personală, şi a unei înalte moralităţi; acum, ea se diferenţia într-o clasă distinctă, cu trăsături morale şi fizice proprii, şi chiar cu un dialect propriu.

Ei pătrunseră în jos, tot mai jos, spre atelie- rele de muncă. Trecură pe sub una din străzile cu platforme mişcătoare, şi văzură deasupra capetelor platformele alergînd pe şine şi fîşii de lumini albe printre crăpăturile transversale. Fabricile care nu lucrau erau slab luminate; lui Graham îi păreau, ca şi maşinile gigantice, cufundate în întuneric, şi chiar acolo unde se muncea, iluminaţia era mult mai puţin puternică decît pe străzile publice.

După ce trecu de lacurile strălucitoare de eadha- mită, ajunse la atelierele de bijuterii şi reuşi, cu oarecare greutate şi făcînd uz de semnătura lui, să pătrundă în aceste galerii. Erau înalte, întune- cate şi reci. În prima galerie cîţiva oameni cize- lau ornamente în filigran de aur; fiecare om lu- cra la o

mică masă, în faţa unei lămpi cu abajur. Şirul petelor de lumină, degetele îndemînatice, puternic luminate, care se mişcau printre sîrmele galbene strălucitoare, feţele nemişcate, ca nişte

fantome în umbră produceau un efect foarte ciudat.

Lucrul era frumos executat, dar fără vreun efort de modelare sau gravare; erau mai ales arabescuri complicate sau variante în jurul unui mo- tiv geometric. Muncitorii purtau o uniformă albă specială, fără buzunare sau mîneci. O îmbrăcau cînd veneau la lucru, iar seara o dezbrăcau şi erau controlaţi înainte de a părăsi atelierele Companiei. Agentul Poliţiei Muncii îi spuse, însă, cu glas scă-zut, că, în ciuda tuturor precauţiilor, Compania era furată foarte des.

Mai departe se afla o galerie unde un grup de femei tăiau şi montau nişte plăcuţe de rubin artificial; alături, un alt grup de bărbaţi şi femei lucrau la reţelele de aramă care formau suportul pentru plăcile emailate. Mulţi dintre aceşti muncitori aveau buzele şi nările de un alb livid, semnul unei boli cauzate de un anumit email purpuriu care era pe atunci foarte la modă. Asano îi ceru scuze lui Graham pentru că îl adusese să vadă figuri atît de respingătoare, dar, în definitiv, nu el alesese acest drum.

— Asta doream să văd, zise Graham; asta doream să văd, repetă el, încercînd să-şi reţină o tresărire, la vederea unei feţe deosebit de desfigurate care îi apăruse deodată înainte.

— Ar fi făcut mai bine să nu se arate în faţa noastră, zise Asano.

Graham făcu, pe un ton indignat, cîteva obser-vaţii.

— Dar, Sire, aceste bijuterii nu se pot purta fără email purpuriu, zise Asano. În vremea dumneavoastră, oamenii puteau să suporte şi lucruri grosolane,

erau cu două sute de ani mai aproape de barbarie.

Îşi continuară drumul, de-a lungul uneia dintre galeriile inferioare ale acestei fabrici de ***cloisonné,*** şi ajunseră la un mic pod care trecea pe sub o boltă. Privind peste parapet, Graham văzu că dedesubt se află un chei, sub nişte arcade mai impunătoare decît toate cele care le văzuse pînă atunci. O mulţime de oameni care tuşeau, fiecare dintre ei con- ducînd cîte un vagonet, descărcau praf de feld- spat din trei şlepuri acoperite cu o pulbere fină. Praful umplea aerul cu un fel de ceaţă înnăbuşitoare şi făcea să se îngălbenească lumina electrică. Umbrele vagi ale acestor muncitori se mişcau prin-tre picioarele lor şi se repezeau încoace şi încolo de-a lungul unui zid vopsit în alb. În fiece clipă, cîte un muncitor se oprea pentru a tuşi.

O masă imensă, întunecată, de ziduri se ridica din apa de culoarea cernelii, amintindu-i lui Gra-ham de mulţimea de drumuri, galerii şi ascensoare care se suprapuneau, între el şi cer. Oamenii lucrau în tăcere, sub supravegherea a doi agenţi din Poliţia Muncii; paşii lor produceau un zgomot surd pe scîndurile de-a lungul cărora se duceau şi veneau. Şi, în timp ce privea la această scenă, un glas nevăzut începu să cînte în întuneric.

— Tăcere! strigă unul dintre poliţişti, dar or- dinul nu fu ascultat, şi mai întîi unul şi apoi toţi oamenii mînjiţi în alb care lucrau acolo reluară refrenul, cîntînd, ca o sfidare, Cîntecul Revoltei. Paşii răsunau acum pe scînduri în ritmul

cîntecu- lui, tram, tram, tram. Poliţistul care strigase privi către colegul lui şi Graham îl văzu pe acesta ri- dicînd din umeri. Nu se mai făcu nici un efort pentru a opri cîntecul.

Şi astfel, ei îşi continuară drumul prin aceste fabrici şi locuri de trudă, văzînd multe lucruri dureroase şi oribile. Dar de ce să-l deprimăm pe bu- nul cititor? Desigur că, pentru o fire sensibilă, lumea de azi este destul de tristă chiar şi fără să ne mai gîndim la mizeriile viitoare. În orice caz, noi nu le vom îndura. Poate copiii noştri, dar ce importanţă va mai avea pentru noi? Această plimbare îi lăsă lui Graham în minte un labirint de amintiri, imagini confuze de săli şi bolţi încruci-

şate, văzute prin nori de praf, maşini complicate, reţele de fire întinse, bătaia puternică a maşinilor de tipărit, mugetul şi zornăitul curelelor şi armăturilor, dormitoare subterane prost luminate, şiruri nesfîrşite de luminiţe cît gămălia de ac. Aici miros de tăbăcărie, dincolo aburii unei fabrici de bere, şi tot felul de vapori înecăcioşi. Pretutindeni se aflau stîlpi şi arcade încrucişate, de o masivitate pe care Graham n-o mai văzuse niciodată. Titani vînjoşi, din cărămizi unsuroase şi lucitoare, copleşiţi sub greutatea enormă a acestui oraş complex, aşa cum aceste milioane de oameni anemici erau copleşiţi de aceeaşi complexitate. Şi pretutindeni întîlnea figuri palide, braţe slabe, desfigurare şi degradare

O dată, şi încă o dată, apoi a treia oară, în timpul acestei lungi şi neplăcute explorări, Graham auzi Cîntecul Revoltei; văzu chiar o încăierare confuză de-a lungul unui coridor, şi află că vreo cîţiva dintre aceşti sclavi puseseră mîna pe pîinea lor înainte de a-şi termina orele de muncă. Urcînd din nou spre platformele mişcătoare, Graham văzu un grup de copii îmbrăcaţi în albastru, care coborau în goană un coridor transversal, apoi observă şi cauza panicei lor, o companie a Poliţiei Muncii, înarmată cu bastoane şi alergînd către vreo dezordine nevăzută. Se auzi zgomotul unei lupte îndepărtate. Dar cei mai mulţi dintre aceşti puţini oameni care lucrau, o făceau fără speranţă. Tot ceea ce mai rămăsese din ardoarea acestei omeniri decăzute se afla în noaptea aceea sus, pe străzi, chemîndu-l

pe Stăpîn şi păstrîndu-şi cu vitejie armele.

Ieşiră la suprafaţă şi se aflară din nou, clipind din ochi, în lumina strălucitoare de pe culoarul de mijloc al platformelor mişcătoare. Auziră în depărtare urletul şi lătratul maşinilor unuia dintre Birourile Generale de Ştiri, şi deodată apărură oa-

meni care alergau; de-a lungul platformelor şi în jurul străzilor se auzeau de pretutindeni strigăte şi ţipete. Apoi trecu în goană o femeie pe a cărei faţă albă era zugrăvită o teroare mută, şi apoi o alta, care gifîia şi ţipa.

— Ce s-a întîmplat? zise Graham, nedumerit, neputînd să înţeleagă limbajul lor aspru. Apoi auzi o frază în engleză şi înţelese că strigătul tu-turor, ceea ce oamenii îşi ţipau unul altuia, ceea ce vociferau femeile, ceea ce trecea ca prima ra- fală a unei furtuni neaşteptate şi îngheţate prin oraş, era: „Ostrog a ordonat ca Poliţia Neagră să vină la Londra. Poliţia Neagră vine din Africa de Sud... Poliţia Neagră. Poliţia Neagră."

Pe faţa lui Asano, albită, se citea uluiala; el ezită, îl privi pe Graham şi îi explică ceea ce acesta de altfel aflase.

— Dar de unde ştiu ei? zise Asano.

Graham auzi pe cineva strigînd.

— Încetaţi orice muncă! Încetaţi orice muncă! şi un cocoşat negricios, îmbrăcat ridicol, în verde şi auriu, coborî, sărind pe platforme, spre el, urlînd tot mereu în englezeşte: „Asta este fapta lui Os- trog, Ostrog, ticălosul! Stăpînul a fost trădat." Glasul îi era răguşit, şi o spumă subţire i se scurgea din gura hidoasă, care striga mereu. El le zvîrli cîteva cuvinte despre grozăviile de nedescris pe care le făcuse Poliţia Neagră la Paris, şi se îndepărtă ţipînd: „Ostrog, ticălosul!"

O clipă, Graham rămase nemişcat; i se părea din nou că toate acestea nu erau decît un vis. Privi în sus, spre silueta uriaşă a clădirilor de pe cele

două părţi ale străzii, care se pierdeau în cele din urmă într-o ceaţă albastră, deasupra lumini- lor; apoi privi în jos, la şirurile asurzitoare de platforme, şi la oamenii care treceau în goană strigînd şi gesticulînd: „Stăpînul a fost trădat!” strigau ei. „Stăpînul a fost trădat!”

Deodată, întreaga situaţie îi apăru în faţa ochilor, reală şi urgentă. Inima începu să-i bată repede .şi puternic.

— A venit ceasul, zise el. Trebuia să-mi închi- pui. A venit ceasul. Se gîndi repede. Ce trebuie să fac?

— Să vă întoarceţi la Palatul Consiliului, zise Asano.

— De ce să nu apelez la...? Poporul este aici.

— Veţi pierde timpul. Se vor îndoi că sînteţi dumneavoastră. Dar ei se vor aduna la Palatul Consiliului. Acolo îi veţi găsi pe conducătorii lor. Forţa dumneavoastră este acolo... alături de ei.

— Şi dacă totul nu este decît un zvon?

— Pare adevărat, zise Asano.

— Să aflăm ce s-a întîmplat, zise Graham.

Asano ridică din umeri.

— Am face mai bine să ne îndreptăm spre Palatul Consiliului, strigă el. Toţi se vor strînge acolo. S-ar putea să nu mai putem trece nici acum dincolo de ruine.

Graham îl privi cu îndoială şi îl urmă.

Urcară platformele în trepte, către cea mai ra- pidă, şi acolo Asano opri un muncitor. Acesta îi răspunse la întrebări într-o limbă vulgară, gro-solană.

— Ce-a spus? întrebă Graham.

— Nu ştie prea multe, dar mi-a spus că Poliţia Neagră ar fi sosit aici înainte ca poporul să afle... dacă nu ar fi aflat cineva de la Birourile Motoarelor de Vînt. Spunea că e vorba de o fată.

— O fată? Nu cumva...?

— A spus, o fată... nu ştia cine. Ea a ieşit din Palatul Consiliului, strigînd cu glas tare, şi adre- sîndu-se oamenilor care lucrau printre ruine.

Şi atunci, se auzi un alt strigăt, care transformă acest tumult dezordonat într-o mişcare organizată. Strigătul trecu de-a lungul străzii, ca un vînt. „La posturile voastre, la posturile voastre. Fiecare să pună mîna pe arme. Fiecare la postul lui!”

Capitolul XXII

LUPTA DIN PALATUL CONSILIULUI

În timp ce Asano şi Graham alergau către ruinele din jurul Palatului Consiliului, văzură crescînd pretutindeni agitaţia poporului. „La posturile voastre! La posturile voastre!” Bărbaţi şi femei în albastru ieşeau din locurile lor de muncă sub- terană, grăbindu-se spre scările de pe drumul central; într-un loc, Graham văzu un arsenal al comitetului revoluţionar asediat de o mulţime de oameni gălăgioşi; în altă parte, doi oameni îmbrăcaţi în uniforma galbenă, atît de urîtă de popor, a Poliţiei Muncii, fugeau, urmăriţi de o mulţime tot mai mare, de-a lungul platformei celei mai rapide care mergea în direcţie opusă.

Strigătele „La posturile voastre!” deveniră în cele din urmă un singur strigăt continuu, cu cît se apropiau mai mult de cartierul Guvernului. Multe strigăte erau de neînţeles. „Ostrog ne-a trădat”, urlă un om cu glasul răguşit, repetînd fraza la nesfîrşit, pînă la obsesie, asurzind cu acest refren urechile lui Graham. Omul şedea chiar lîngă Graham şi Asano, pe platforma rapidă, strigînd către cei care se îngrămădeau pe platformele inferioare, în timp ce treceau pe lîngă el. Strigătul său despre Ostrog alterna cu nişte ordine neînţelese. Apoi, coborî în salturi şi dispăru.

Mintea lui Graham era plină de acest vacarm. Planurile lui erau vagi şi nelămurite. Se gîndi să se adreseze

mulţimii, din vreun loc mai înalt, şi apoi vru să se întîlnească cu Ostrog faţă în faţă. Era stăpînit de furie, cu muşchii încordaţi, cu degetele crispate, cu buzele strînse.

Drumul către Casa Consiliului, peste ruine, era de netrecut, dar Asano ocoli această dificultate şi îl duse pe Graham în dependinţele oficiului poştal central. Oficiul poştal funcţiona normal, dar factorii îmbrăcaţi în albastru se mişcau anevoie, sau se opreau să privească printre arcadele galeriilor, către oamenii care treceau pe afară strigînd. „Fiecare om la postul lui! Fiecare om la postul lui!” Aici, după sfatul lui Asano, Graham îşi dezvălui identitatea.

Ajunseră la Casa Consiliului cu ajutorul unui cablu. În scurtul răstimp de la capitularea Consilierilor, surveniseră schimbări mari în aspectul ruinelor. Conductele cu apă de mare, care se spărseseră, lăsînd să izbucnească adevărate cascade, fuseseră astupate şi reparate, şi nişte ţevi enorme, provizorii, fuseseră aşezate de-a lungul unui sistem de traversare cu aspect provizoriu. Cerul era întreţesut de cablurile şi sîrmele reparate, care deserveau Palatul Consiliului, şi spre partea stîngă a clădirii albe se proiecta masa unei noi construcţii, cu macarale şi alte maşini de construcţie care se mişcau dintr-o parte în alta.

Platformele mişcătoare care treceau prin această parte fuseseră reparate, cu toate că deocamdată ele alergau sub cerul descoperit. Acestea erau străzile pe care Graham le văzuse de pe micul balcon atunci cînd se deşteptase, cu

nouă zile în urmă; sala în care dormise se afla de partea cealaltă, unde se îngrămădeau acum mormane informe de dărîmături şi ruine.

Se făcuse ziuă de-a binelea şi soarele strălucea cu putere. Din adîncimile luminate de lumina electrică albastră, platformele rapide veneau încăr- cate cu o mulţime de oameni, care se revărsau şi se îngrămădeau tot mai mult printre dărîmături şi ruine. Aerul era plin de strigătele lor, şi ei se îngrămădeau şi se îmbulzeau spre clădirea centrală. În cea mai mare parte, această masă gălăgioasă era formată din grupuri informe, dar Graham putu să-şi dea seama că ici şi colo începea să se stabilească o anumită disciplină. Toate glasurile cereau să se facă ordine în acest haos. „La posturile voastre! Fiecare om la postul lui!”

Cablul îi duse într-o încăpere pe care Graham o recunoscu ca fiind anticamera Sălii lui Atlas, pe a cărei galerie trecuse el cu cîteva zile în urmă, la o oră după ce se trezise, condus de Howard, ca să fie prezentat Consiliului, acum dispărut. În sală nu erau decît doi îngrijitori ai cablurilor. Aceştia rămaseră uluiţi recunoscîndu-l pe Cel-care-doarme în omul care coborî din scăunelul cablului.

— Unde este Helen Wotton? întrebă el. Unde este Helen Wotton?

Ei nu ştiau.

— Atunci unde este Ostrog? Trebuie să-l văd imediat pe Ostrog. Nu mi-a dat ascultare. M-am întors ca să-i iau conducerea din mînă. Fără să-l aştepte pe Asano, el străbătu încăperea, urcă trep-tele din capătul celălalt şi, dînd

perdeaua la o parte, se găsi în faţa Titanului care trudea în veşnicie

Sala era goală. Înfăţişarea ei se schimbase foarte mult de cînd o văzuse pentru prima dată. Ea su-ferise stricăciuni serioase, în lupta violentă a pri- mei răscoale. În partea dreaptă a marii statui, jumătatea superioară a zidului fusese dărîmată pe o lungime de aproape două sute de picioare, şi o fîşie din acelaşi material sticlos, în care fusese în-chis patul pe care dormise Graham, acoperea acum deschizătura. Aceasta micşora, dar nu îndepărta cu totul vuietul poporului de afară. „La posturi! La posturi!" se părea că strigă mulţimea. Prin acest material sticlos se puteau vedea stîlpii şi suportu- rile de metal ale schelelor care se ridicau şi cobo- rau, după nevoile unui mare număr de muncitori. O maşină de construit, cu braţe subţiri de metal vopsit în roşu, care apucau încet blocurile încă noi, făcute dintr-o pastă minerală, şi le plasau exact în locul potrivit, se înălţa, deşirată, peste această imagine colorată în verde. Pe maşină mai erau cîţiva muncitori, uitîndu-se la mulţimea de jos. O clipă, el urmări această scenă, şi Asano îl ajunse din urmă.

— Ostrog, zise Asano, trebuie să fie în birourile mici de acolo. Micul japonez părea livid şi cerceta cu privirea faţa lui Graham.

Abia făcuseră zece paşi din faţa perdelei, cînd un mic panou din stînga lui Atlas se ridică şi Ostrog apăru, însoţit de Lincoln şi urmat de doi negri îmbrăcaţi în negru şi galben; străbătură

col- ţul îndepărtat al sălii, către un al doilea panou care era ridicat şi deschis.

— Ostrog, strigă Graham, şi, la auzul glasului său, micul grup se întoarse uimit.

Ostrog îi spuse ceva lui Lincoln şi înaintă singur.

Graham vorbi primul. Glasul lui era puternic şi poruncitor.

— Ce înseamnă tot ceea ce am auzit? întrebă el. Aduci negri aici... ca să asupreşti poporul?

— Vin exact la timp, zise Ostrog. De cînd cu revolta, mulţimea a devenit din ce în ce mai nedisciplinată. Eu am subestimat...

— Vrei să spui că negrii aceştia sînt pe drum?

— Pe drum. În orice caz, ai văzut poporul... afară?

— Nu-i de mirare! Dar... după ceea ce stabilisem... Ai luat prea multe asupra dumitale, Ostrog.

Ostrog nu răspunse nimic, dar veni mai aproape.

— Aceşti negri nu trebuie să vină în Londra, zise Graham. Eu sînt Stăpînul, şi ei nu vor veni.

Ostrog aruncă o privire spre Lincoln, care se apropie îndată, împreună cu cei doi însoţitori.

— Negrii sînt doar un instrument.

— Dar nu este asta problema. Eu sînt Stăpînul. Eu am de gînd să fiu într-adevăr Stăpînul. Şi eu îţi spun că aceşti negri nu trebuie să vină.

— Poporul...

— Eu am încredere în popor.

— Pentru că dumneata eşti un anacronism. Eşti un om al Trecutului...

un accident. Dumneata po- sezi aproape o jumătate din lume. Dar dumneata nu eşti Stăpîn. Nu ştii destul pentru a fi Stăpîn.

El aruncă din nou o privire spre Lincoln.

— Eu ştiu acum ce gîndeşti... Şi bănuiesc ce ai dori să faci. Încă nu este prea tîrziu pentru a te preveni. Dumneata visezi la egalitatea între oa-meni... la o ordine socialistă... ai în minte, proas- pete şi vii, toate acele vise învechite ale secolului al nouăsprezecelea, şi ai vrea să guvernezi această epocă pe care nu o înţelegi.

— Ascultă! zise Graham. Poţi să auzi... un zgo-mot ca al mării. Nu glasuri... ci un singur glas. Dumneata oare înţelegi asta?

— Noi i-am învăţat asta, zise Ostrog.

— Se poate. Dar poţi să-i înveţi să şi uite? Dar am vorbit destul. Aceşti negri nu trebuie să vină.

Se făcu tăcere şi Ostrog îl privi în ochi.

— Vor veni, zise el.

— Eu interzic, zise Graham.

— Au şi pornit.

— Nu vreau să vină.

— Nu, zise Ostrog, oricît de rău îmi pare că trebuie să urmez metoda Consiliului... Spre binele dumitale... nu trebuie să fii de partea... dezordinei. Acum, că eşti aici... Ai făcut foarte bine că ai venit aici.

Lincoln îşi puse mîna pe umărul lui Graham. Şi, deodată, Graham îşi dădu seama de enorma greşeală pe care o făcuse venind în Palatul Consiliului. Se întoarse spre perdeaua care despărţea sala de anticameră. Asano interveni, încleştîndu-şi mîna de braţul lui. În clipa

următoare, Lincoln îl apucă pe Graham de haină.

Acesta se întoarse şi îl izbi pe Lincoln în faţă, şi imediat un negru îl apucă de gît şi de braţ. Se smulse din strînsoare, mîneca i se rupse cu zgomot. Se trase înapoi, clătinîndu-se, iar celălalt servitor îi puse piedică. Atunci, căzu greu la pămînt şi rămase cu ochii aţintiţi la tavanul îndepărtat al sălii.

Apoi strigă, se rostogoli, luptîndu-se cu furie, îl apucă pe unul dintre însoţitori de picior, îl trînti la pămînt şi reuşi să se ridice în picioare.

Lincoln apăru în faţa lui, dar îl culcă din nou la pămînt cu o lovitură sub bărbie, lăsîndu-l ne- mişcat. Graham făcu două sărituri, apoi se clătină. Braţul lui Ostrog îi înconjurase gîtul, fu tras în-dărăt, căzu greoi, şi braţele îi fură ţintuite la pă- mînt. După cîteva sforţări violente, el încetă să se mai lupte şi rămase întins, privind ţintă la Ostrog care gîfîia.

— Eşti prizonier, şuieră Ostrog, triumfător. Ai fost... un prost... că te-ai întors.

Graham îşi întoarse capul şi-i văzu, prin spărtura neregulată şi verzuie din pereţii sălii, pe oamenii care lucrau la macarale gesticulînd cu însufleţire către mulţimea de sub ei. Văzuseră!

Ostrog îi urmări privirea, şi tresări. Îi strigă ceva lui Lincoln, dar acesta nu se mişcă. Un glonte izbi ornamentele de deasupra lui Atlas. Cele două foi de material transparent care completau peretele fură sfîşiate, marginile rupturii se răsuciră, înne- grindu-se, locul liber se lărgi şi, într-o clipă, în sala Consiliului

pătrunse aerul dinafară. O rafală rece intră prin deschizătură, aducînd o dată cu ea un vacarm de glasuri dinspre ruinele de afară, o rumoare ameninţătoare. „Salvaţi Stăpînul!” „Ce vor să-i facă Stăpînului?” „Stăpînul a fost trădat!”

Atunci, Graham îşi dădu seama că atenţia lui Ostrog era îndreptată în altă parte, că strînsoarea slăbise şi, eliberîndu-şi braţele, reuşi să se ridice în genunchi. În clipa următoare, îl răsturnă pe Ostrog cu faţa în sus şi se ridică pe un picior; apoi îl apucă pe Ostrog de gît, în timp ce acesta i se agăţă cu mîinile de mătasea înfăşurată în jurul gîtului.

Cîţiva oameni coborau către ei, de pe estradă — şi el crezu că-i vin în ajutor. Zări pe cineva aler- gînd spre perdelele anticamerei, în depărtare, şi atunci Ostrog îi scăpă din mînă; dar noii veniţi tăbărîră pe el, pe Graham. Spre marea lui uimire, se trezi în puterea lor. Ei ascultau de ceea ce le striga Ostrog.

Înainte de a-şi da seama că oamenii aceştia nu îi erau prieteni, fu tîrît vreo doisprezece metri către panoul deschis. Cînd înţelese, începu să se smucească, încercă să se trîntească la pămînt, strigă din răsputeri după ajutor. Şi, de data aceasta, auzi strigăte care îi răspundeau.

Strînsoarea din jurul gîtului slăbi, şi iată! în marginea de jos a spărturii din zid apărură mai întîi unul şi apoi mai mulţi oameni care strigau şi dădeau din mîini. Ei săriră de pe marginea zidului în galeria îngustă care ducea spre încăperile tă- cute. Apoi alergară de-a lungul galeriei, atît de aproape, încît

Graham văzu armele din mîinile lor. Atunci Ostrog strigă ceva, chiar lîngă el, către oamenii care îl ţineau, şi el se împotrivi încă o dată, din toate puterile, pentru a-i împiedica să-l îm- pingă către deschizătura care se căsca în faţa lui.

— Nu pot să coboare, gîfîi Ostrog. Nu îndrăz- nesc să tragă. E foarte bine. N-o să-i lăsăm să punǎ mîna pe el!

Lui Graham i se păru că această luptă inegală continuă clipe nesfîrşite. Hainele i se sfîşiaseră în multe locuri, era acoperit de praf, cineva îl călcase pe mînă. El auzea strigătele partizanilor lui, şi o dată auzi chiar împuşcături. Simţea cum îl pără- seau puterile, simţea că eforturile lui erau zadar- nice. Dar nu, venea nici un ajutor, şi această des- chizătură neagră, căscată, se apropia tot mai mult, irezistibil.

Presiunea care îl apăsa slăbi şi el se ridică în picioare. Văzu capul cărunt al lui Ostrog îndepăr- tîndu-se şi îşi dădu seama că nu-l mai ţinea ni- meni. Se întoarse şi se izbi de un bărbat îmbrăcat în negru. Una dintre armele acelea verzi pocni chiar alături de el, un nor de fum înţepător îl izbi în faţă, şi văzu sclipirea unei lame de oţel. Încăperea imensă se învîrtea în jurul lui.

La nici trei metri de el, un om în albastru des- chis înjunghia pe unul dintre negrii îmbrăcaţi în negru şi galben. Apoi se simţi din nou apucat de o mulţime de mîini.

Acum era tras în două direcţii. Oamenii parcă îi strigau ceva. Încercă să înţeleagă ce vor, dar nu reuşi. Cineva îl apucase de glezne şi, cu toată îm- potrivirea lui încăpăţînată, se trezi ridicat

pe sus. Atunci, înţelese deodată ce se întîmpla şi încetă să se mai zbată. Văzu o sumedenie de oameni îmbrăcaţi în albastru şi în negru repezindu-se pe urmele partizanilor lui Ostrog, care fugeau şi tră-geau în ei. Ridicat pe braţele oamenilor, putea acum să vadă sala în toată imensitatea ei, întinzindu-se la picioarele lui Atlas. Îşi dădu seama că era purtat spre estrada înaltă din mijlocul încăperii. Capătul mai îndepărtat al sălii era înţesat de oameni care veneau alergînd spre el. Toate privirile erau în-dreptate spre el, toţi îl ovaţionau.

Observă că îl înconjura un fel de gardă perso- nală. Oameni agitaţi strigau ordine vagi în jurul lui. Văzu chiar lîngă el, dînd nişte ordine, pe omul cu mustaţa neagră, îmbrăcat în galben, care fusese printre cei care îl salutaseră în teatrul public. Sala era plină de forfotă, mica galerie de metai abia cuprindea o puzderie de oameni care strigau, per-delele de la capătul sălii fuseseră smulse, şi anticamera era de asemenea ticsită de lume. Din cauza vacarmului din jur, abia reuşi să se facă auzit de omul ce şedeo lîngă el.

— Unde s-a dus Ostrog? întrebă el.

Cel întrebat arătă cu mîna peste capetele oamenilor către panourile de jos, din jurul sălii, pe partea opusă deschizăturii din perete. Panourile erau deschise şi prin ele intrau în fugă oameni înarmaţi, îmbrăcaţi în albastru, cu centuri negre, dispărînd în camerele şi coridoarele de dincolo. Lui Graham i se păru că un zgomot de împuşcături, se ridică deasupra tumultului. Mulţimea îi con- ducea de-a lungul unui drum cotit,

prin sala cea mare, către o deschidere de sub spărtura din perete.

Observă cum oamenii se străduiau, cu un fel de disciplină aspră, să dea la o parte mulţimea din jurul lui, ca să-i facă loc de trecere. Ieşi din sală şi văzu ridicîndu-se în faţa lui un zid proaspăt construit, deasupra căruia se vedea cerul albastru. Se simţi lăsat jos, pe picioare; cineva îl apucă de braţ, conducîndu-l. Omul îmbrăcat în galben se afla lîngă el. Îl duseră la o scară îngustă de cără-midă, alături de care se ridicau blocuri mari, vop- site în roşu, şi macaralele, pîrghiile şi motoarele oprite ale marii maşini de construit.

Ajunse la capătul scării. Trecu repede de-a lun- gul unui trotuar cu balustradă şi, deodată, cu o aclamaţie imensă, amfiteatrul cu ruini se deschise din nou în faţa lui. „Stăpînul este cu noi! Stă-pînul! Stăpînul!” Strigătul trecu peste marea de capete ca un val, se izbi de capătul cel mai înde-părtat al ruinelor, şi se întoarse ca un şuvoi. „Stăpînul este alături de noi!”

Graham observă că nu mai era înconjurat de oameni, că stătea acum pe o mică platformă improvizată, de metal alb, făcînd parte dintr-o schelărie cu aspect fragil care înconjura uriaşa clădire a Palatului Consiliului. Peste întinderea imensă a ruinelor, se agita o mulţime de oameni care stri- gau; ici şi colo, steagurile negre ale grupurilor re-voluţionare se înclinau, fluturau, formînd cîteva nuclee de organizare în acest haos. Pe scările abrupte ale zidurilor şi ale schelelor prin care salvatorii lui ajunseseră la deschizătura din sala lui

Atlas, atîrna o mulţime compactă, şi nişte fiinţe mici, negre, vioaie, agăţate de stîlpi şi de balcoane, se străduiau să pună în mişcare această masă compactă de oameni. În spatele lui, la capătul de sus al schelelor, cîţiva oameni se căţărau cu greu, du- cînd un steag negru, uriaş, care flutura. Prin deschizătura căscată în zidul de sub el văzu mulţimea de oameni, înghesuită şi atentă, din sala lui Atlas. În depărtare, spre sud, se zăreau, vii şi luminoase, platformele de zbor, apropiate parcă de transpa- renţa neobişnuită a văzduhului. O aeropilă solitară îşi luă zborul de pe platforma centrală, ca şi cum ar fi ieşit în întîmpinarea aeroplanelor care urmau să vină.

— Ce s-a întîmplat cu Ostrog? întrebă Graham, şi, chiar în timp ce vorbea, el văzu că toţi ochii se întorceau de la el către creasta Palatului Consi- liului. Privi şi el într-acolo. La început, nu văzu nimic în afară de colţul ascuţit al unui zid care se detaşa limpede pe cer. Apoi, el observă, în um- bră, interiorul unei camere şi recunoscu, tresărind, decoraţiile în alb şi verde ale fostei sale închisori. O făptură mică, îmbrăcată în alb, urmată de alte două, care păreau şi mai mici, în negru şi galben, traversă repede această încăpere deschisă şi urcă pînă în vîrful zidului ruinat. El îl auzi pe omul de lîngă el exclamînd: „Ostrog”, şi se întoarse să-i pună o întrebare. Dar se opri, din cauza puterni- cului strigăt scos de un alt om din apropiere, care arăta într-o direcţie cu degetul. Privi şi el, şi văzu cum aeropila care se ridicase de pe platforma de zbor

se îndrepta acum către ei. Zborul rapid şi precis era încă destul de nou pentru el şi îi atrase atenţia.

Aeropila se apropie, devenind cu repeziciune din ce în ce mai mare, pînă cînd trecu de marginea cea mai îndepărtată a ruinelor şi ajunse în văzul mulţimii dense de dedesubt. Coborî de-a curmezi- şul acestui spaţiu, se ridică din nou şi trecu pe deasupra capetelor, urcînd pentru a ocoli Palatul Consiliului, ca o formă transparentă printre coas- tele cărei se zărea aeronautul care privea în jos. Apoi dispăru dincolo de conturul ruinelor.

Graham îşi îndreptă privirile către Ostrog. Acesta făcea semne cu mîinile, iar însoţitorii lui se străduiau să dărîme zidul de lîngă el. În clipa următoare, aeropila apăru din nou, un mic obiect îndepărtat, rotindu-se într-o curbă largă şi înceti- nindu-şi zborul.

Apoi, deodată, omul în galben strigă:

— Ce vor să facă? Ce face poporul? De ce este lăsat Ostrog acolo? De ce nu este prins? Ei îl vor lua... aeropila îl va lua pe sus! Ah!

Exclamaţia fu repetată de un strigăt venind dinspre ruine. Pocnetul armelor verzi se ridică peste prăpastia dintre ei, pînă la Graham care, privind în jos, văzu nişte uniforme negre cu galben alergînd de-a lungul uneia dintre galeriile deschise, pe dedesubtul promontoriului unde şedea Ostrog. Ei trăgeau din fugă către duşmani nevăzuţi. Apoi apăru, urmărindu-i, un grup de oameni în albastru deschis. Aceste fiinţe minuscule, luptîndu-se între ele, întocmeau un tablou straniu: păreau, fugind nişte mici soldaţi de plumb dintr-un joc. Ciudatul aspect at casei cu acoperişul tăiat dădea luptei printre mobile şi coridoare un aspect ireal. Acestea se aflau cam la două sute de metri depărtare de el şi la aproape cincizeci deasupra ruinelor de jos. Oameni îmbrăcaţi în negru şi galben intrară în- tr-un coridor boltit, şi se întoarseră, trăgînd o ra- fală. Unul dintre urmăritorii în albastru înaintă pînă la marginea zidului, îşi ridică braţele, se clă- tină într-o parte, păru că se leagănă pe muchie timp de cîteva secunde, şi căzu cu capul în jos. Graham îl văzu izbindu-se de un ieşind al zidu- lui, zburînd, rostogolindu-se de cîteva ori şi dis- părînd în dosul braţului roşu al maşinii de con- struit

Apoi, o umbră trecu între Graham şi soare. Privi în sus: cerul era limpede, dar el înţelese că tre- cuse aeropila. Ostrog dispăruse. Omul în galben se repezi înainte, plin de zel, transpirat, arătînd cu degetul şi strigînd:.

— Iată-i că aterizează! strigă omul în galben. Aterizează. Spuneţi oamenilor să tragă în el. Spuneţi-le să tragă în el!

Graham nu înţelegea. Auzi glasuri puternice re- petînd aceste ordine enigmatice.

Deodată, pe marginea ruinelor, el văzu botul aeropilei alunecînd şi oprindu-se cu o izbitură. În- tr-o clipă, Graham înţelese că maşina aterizase pentru ca Ostrog să se poată salva la bordul ei. Văzu o ceaţă albastră ridicîndu-se din mijlocul prăpastiei, oamenii de sub el trăgeau acum din plin către botul aparatului, puţin ieşit în afară.

Un om de lîngă el scoase un strigăt răguşit, şi Graham văzu că răsculaţii în albastru ajunseseră la bolta apărată cu o clipă mai înainte de oamenii în negru şi galben, şi alergau acum, într-un puhoi continuu, de-a lungul coridorului descoperit.

Deodată, aeropila lunecă peste muchea Palatului Consiliului şi căzu. Se aplecă atît de mult, într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade, încît Graham, ca şi cea mai mare parte a oamenilor, crezu că nu se va mai putea redresa.

Căzuse atît de aproape de el, încît putu să-l vadă pe Ostrog agăţat de suporturile scaunului, cu părul cărunt fluturînd; aeronautul, cu faţa albă ca varul, smucea de pîrghia care mişca motorul de-a lungul glisierelor. Auzi strigătul vag de teamă al mulţimii oamenilor de dedesubt.

Graham se încleştă de balustrada din faţă, cu răsuflarea tăiată. Această clipă i se păru un secol. Partea de jos a aeropilei trecu aproape gata să atingă mulţimea, care începu să urle, să ţipe şi să se îmbulzească.

Şi atunci, aeropila începu să se ridice.

O clipă, se păru că nu va putea ocoli zidul din faţă, apoi că nu se va putea feri de motorul de vînt care se învîrtea ceva mai departe.

Şi iată! acum era liberă, în plin zbor, înclinată încă într-o parte, urcînd tot mai sus pe cerul bătut de vînt.

Clipa de incertitudine făcu loc unei exasperări furioase, atunci cînd mulţimea de oameni înţelese că Ostrog le scăpase. Cu o grabă tîrzie, ei începură din nou să tragă, pînă cînd pocniturile se transformară într-un tunet, pînă cînd întreaga arenă se acoperi cu o ceaţă albastră, iar aerul deveni înţepător, din cauza fumului ascuţit al armelor.

Era prea tîrziu! Aeropila se făcea tot mai mică, descriind o curbă şi coborînd graţios către plat- forma de zbor de pe care se ridicase de curînd. Ostrog scăpase.

Cîteva clipe, un murmur confuz se ridică dinspre ruine, apoi atenţia tuturor se întoarse asupra lui Graham, care rămăsese acolo, sus, printre schele. El văzu feţele oamenilor întoarse spre el, îi auzi stri- gîndu-şi bucuria că fusese salvat. Dinspre străzile mişcătoare răsună Cîntecul Revoltei, răspîndindu-se ca o briză peste această mare agitată de oameni.

Micul grup de oameni din preajmă îl felicitau pentru că reuşise să scape. Omul în galben era chiar lîngă el, cu faţa liniştită şi ochii strălucitori. Şi cîntecul creştea, din ce în ce mai puternic, bătînd măsura marşului: trap, trap, trap, trap.

Încet, el înţelese tot sensul acestor evenimente, înţelese rapida schimbare a poziţiei lui. Ostrog, care îi şezuse alături

ori de cîte ori se găsea în faţa acestor mulţimi care-l aclamau, era acum departe... îi era duşman Acum nu mai era nimeni care să guverneze în locul lui Graham. Poporul din jurul lui, conducătorii şi organizatorii mulţimii, îi aşteptau ordinele, aşteptau să vadă ce va face, aşteptau ca el să acţioneze. Era într-adevăr Rege. Domnia lui de marionetă se sfîrşise.

Era hotărît să facă exact ceea ce aşteptau oame- nii de la el. Nervii şi muşchii i se încordau, gîndu- rile îi erau, poate, puţin cam confuze, dar nu simţea nici frică, nici mînie. Mîna care îi fusese călcată în picioare zvîcnea şi îl ardea. Era puţin tulburat, gîndindu-se la atitudinea pe care trebuia să o adopte. Ştia că nu îi este teamă, dar era neliniştit, vrînd să nu pară înfricoşat. În prima parte a vieţii lui fusese deseori mult mai agitat, atunci cînd ju- case jocuri de îndemînare. Acum era dornic de acţiune imediată, ştia că nu trebuia să se gîndească prea amănunţit la imensa complexitate a luptei din jurul lor, deoarece va fi paralizat de sentimentul acestei complexităţi. Acolo, departe, acele forme pătrate şi albastre, platformele de zbor, însemnau Ostrog; el lupta acum împotriva lui Ostrog, pentru întreaga lume.

Capitolul XXIII

ÎN TIMP CE VENEAU AEROPLANELE

Cîtva timp, Stăpînul Pămîntului nu reuşi să fie stăpîn nici pe propriile lui gînduri. I se părea că pînă şi voinţa nu-i mai aparţine, propriile lui acte nu îl surprindeau şi nu erau decît o parte din confuzia straniilor senzaţii care îl copleşeau. Era însă sigur că aeroplanele se apropiau, că Helen Wotton prevenise poporul de venirea lor, şi că el era Stăpînul Pămîntului. Fiecare din aceste fapte părea că luptă să pună stăpînire completă pe gîndurile lui. Ele se ridicau de pe fundalul unor săli înţesate de oameni, din coridoare înalte, din încăperi în care conducătorii erau strînşi la sfat, din săli de kine- matograf şi telefon, şi de la ferestre care priveau spre o mare clocotitoare de oameni în marş. Omul în galben, şi alţii care erau probabil conducători ai secţiunilor îl împingeau înainte sau îl urmau ascultători? Era greu de precizat. Poate că făceau şi una şi alta. Poate că vreo forţă nevăzută şi nebănuită îi împingea pe toţi. Dar el ştia că era pe punctul să dea o proclamaţie către poporul întregului pămînt, îi veneau în minte cîteva cuvinte măreţe pe care se pregătea să le rostească. În cele din urmă, intră, împreună cu omul în galben, într-o mică încăpere de unde urma să-şi dea proclamaţia.

Camera avea un mobilier ciudat pe care nu-l cunoştea. În centru, se afla un oval strălucitor, luminat de sus de lămpi electrice cu reflector. Restul se afla în umbră, iar uşile duble, închise ermetic, prin care intrase din sala plină de lume a lui Atlas, făceau ca acest loc să fie foarte liniştit. Sunetul înnăbuşit cu care uşile se închiseră în urma lui, încetarea bruscă a vacarmului în mijlocul căruia fusese ceasuri întregi, cercul tremurător al luminii, şoap-tele şi mişcările rapide şi fără zgomot ale asisten-ţilor care abia se zăreau în umbră, avură asupra lui Graham un efect straniu. Pîlniile enorme ale unui mecanism fonografic se înşirau, căscate, în aşteptarea cuvintelor lui, ochii negri ai unor mari aparate fotografice îl aşteptau să înceapă, nişte bare de metal şi bobine licăreau slab mai departe, şi ceva se răsucea cu un zumzet neîncetat. El păşi pînă în centrul luminii, şi umbra i se proiectă, neagră şi precisă, într-o mică pată, la picioare.

Acum, ceea ce avea de gînd să spună începuse să prindă o formă vagă în mintea lui. Dar această linişte, această izolare, această retragere bruscă din faţa mulţimii contagioase, acest auditoriu tăcut de maşini atente, lucitoare, era ceva neprevăzut. Tot ceea ce îl susţinuse părea că se retrăsese dintr-o dată, părea că el nimerise acolo pe neaşteptate, că se regăsise pe neaşteptate. Într-o clipă, deveni altul. Îşi dădu seama că îi era teamă să nu pară nenatural, îi era teamă să nu fie teatral, îi era teamă de tonul glasului, de sensul ideilor; uimit, se întoarse spre omul în galben, cu un gest concludent.

— Deocamdată, zise el, trebuie să mai aştept. Nu m-am gîndit că astfel se vor desfăşura evenimentele. Trebuie să mă gîndesc la ceea ce voi spune.

În timp ce încă mai ezita, veni un curier cu ştirea că primele aeroplane treceau peste Arawan.

— Arawan? zise el. Unde vine asta? Dar, în orice caz, ei vin. Vor fi aici. Cînd?

— Către seară.

— Dumnezeule! În cîteva ceasuri! Ce se aude cu platformele de zbor? întrebă el.

— Oamenii de la posturile de sud-vest sînt gata.

— Gata!

Se reîntoarse, nerăbdător, spre cercurile albe ale lentilelor.

— Cred că trebuie să fie un fel de cuvîntare. De-ar da Domnul să ştiu precis ceea ce trebuie să spun! Aeroplane la Arawan! Probabil că au plecat, înaintea grosului flotei. Şi oamenii abia sînt gata! Desigur... Oh! ce importanţă are dacă vorbesc bine

sau rău? zise el, şi observă că lumina devenea mai puternică.

Înjghebase cîteva fraze vagi pătrunse de sentimente democratice, cînd, deodată, îl copleşi îndoiala. Încrederea în rolul şi în chemarea lui eroică îşi pierdu aproape total siguranţa. În locul ei, apăru imaginea unei zădărnicii mărunte şi înfumurate, într-un pustiu furtunos de destine neînţelese. Brusc, el îşi dădu seama limpede că această revoltă împotriva lui Ostrog era prematură, condamnată dina- inte să dea greş, era doar impulsul neputinţei pătimaşe împotriva unor lucruri inevitabile. Zborul rapid al aeroplanelor îi apărea ca o lovitură a Soar- tei lui. Îl uimea faptul că văzuse pînă atunci lu-crurile în altă lumină. În aceste împrejurări critice, el aruncă cu hotărîre la o parte orice îndoială, de- cis să ducă pînă la capăt, cu orice preţ, ceea ce începuse. Dar nu-şi găsea primele cuvinte. În timp ce şedea acolo, stîngaci, ezitînd, gata să-şi ceară scuze pentru neputinţa lui, se auzi de afară stri- gătul mai multor oameni, şi zgomot de paşi care alergau încoace şi încolo.

— Aşteaptă, strigă cineva, şi se deschise o uşă.

— Iat-o că vine, se auziră cîteva glasuri. Graham se întoarse, şi luminile se micşorară.

Prin uşă, el văzu o formă cenuşie, uşoară, înaintînd de-a curmezişul sălii spaţioase. Inima îi tresări. Era Helen Wotton. În spatele şi în jurul ei se auzea un val de aplauze. Omul în galben ieşi din umbră şi se apropie în cercul de lumină.

— Aceasta este fata care ne-a denunţat manevrele lui Ostrog, zise el.

Faţa ei era îmbujorată, şi buclele negre ale păru-lui negru îi cădeau pe umeri. Faldurile rochiei de mătase moale curgeau şi pluteau în ritmul mersului. Se apropie tot mai mult; inima lui Graham bătea tot mai repede. Toate îndoielile lui dispăruseră. Figura fetei se umbri, o clipă, în pragul uşii, apoi apăru lîngă el.

— Nu ne-ai trădat? strigă ea. Eşti alături de noi?

— Unde ai fost? zise Graham.

— La biroul posturilor de sud-vest. Pină acum zece minute nu ştiam că te-ai întors. M-am dus la biroul posturilor de sud-vest ca să-i găsesc pe conducătorii posturilor, să poată anunţa poporul.

— M-am întors imediat ce am auzit...

— Ştiam, strigă ea, ştiam că vei fi cu noi. Eu am fost... eu am fost aceea care i-am anunţat. Oamenii s-au ridicat. Întreaga lume se ridică. Poporul s-a trezit. Mulţumesc lui Dumnezeu că fapta mea nu a fost în zadar! Tot dumneata eşti Stăpînul!

— Dumneata le-ai spus, zise el încet, şi-şi dădu seama că, în ciuda privirii lui hotărîte, buzele îi tremurau şi respira agitat.

— Eu le-am spus. Cunoşteam ordinul lui Ostrog. Eram de faţă. Am auzit că negrii urmau să vină în Londra ca să te păzească şi să ţină poporul în frîu... să te ţină prizonier. Dar eu i-am împiedicat. Am ieşit şi am spus poporului. Şi dumneata con-tinui să fii Stăpînul.

Graham aruncă o privire către lentilele negre şi marile urechi ale aparatelor de ascultat.

— Eu sînt Stăpînul, zise el încet, şi zborul rapid al unei flote de aeroplane trecu peste gîndurile lui. Dumneata ai făcut asta? Dumneata, care eşti ne-poata lui Ostrog.

— Pentru dumneata, strigă ea. Pentru dumneata! Pentru ca dumneata, pe care te-a aşteptat lumea întreagă, să nu fii îndepărtat de la conducere!

Graham rămase cîteva clipe privind-o, fără să poată spune nimic. În faţa ei, îndoielile şi ezitările lui dispăruseră. Îşi aminti de ceea ce avusese de gînd să spună. Se întoarse din nou către aparate, şi lumina de deasupra se făcu mai strălucitoare. Apoi o privi din nou.

— Dumneata m-ai salvat, zise el; dumneata mi-ai salvat puterea. Lupta începe. Dumnezeu ştie ce vom vedea noaptea aceasta... dar în nici un caz dezonoarea.

El tăcu. Apoi se adresă mulţimilor nevăzute care priveau ţintă la el prin aceşti ochi negri şi ciudaţi. La început, vorbi încet.

— Bărbaţi şi femei ai acestei noi epoci, zise el; v-aţi ridicat la luptă pentru întreaga rasă umană!... Nu ne aşteaptă o victorie uşoară.

Se opri, căutîndu-şi cuvintele. Gîndurile pe care le avusese în minte înainte de venirea ei se întoarseră, dar transfigurate, fără să mai fie atinse de umbra neîncrederii.

— Noaptea aceasta este începutul, strigă el. Lupta care se apropie, lupta aceasta care se năpusteşte în noaptea aceasta asupra noastră este doar începutul. S-ar putea ca toată viaţa voastră să fiţi nevoiţi să luptaţi. Să nu dezarmaţi,

chiar dacă eu sînt în- frînt, chiar dacă eu sînt cu totul înlăturat.

El simţi că gîndurile lui erau prea vagi pentru a fi exprimate prin cuvinte. Se opri o clipă, rostind nişte îndemnuri neclare, apoi îl năpădi un val de cuvinte. Cele mai multe nu conţineau decît banalităţi umanitare ale unui secol dispărut, dar convingerea din glasul lui le dădea viaţă. El povesti poporului acestei noi epoci, femeii de lîngă el, despre stările de lucruri de altă dată.

— Vin la voi din trecut, zise el, cu amintirea unei epoci pline de speranţe. Epoca mea a fost o epocă de visuri... de începuturi, o epocă de spe- ranţe nobile; noi pusesem capăt sclaviei în întreaga lume; noi răspîndisem în întreaga lume dorinţa şi speranţa că războaiele vor înceta, că toţi bărbaţii şi femeile vor putea trăi cinstit, în libertate şi pace... astfel speram noi în acele vremuri. Şi ce s-a în- tîmplat cu speranţele noastre? Ce-a devenit omul, după două sute de ani? Oraşe mari, puteri uriaşe, o măreţie colectivă care depăşeşte visurile noastre. Nu în acest scop ne-am străduit noi, dar asta s-a în- tîmplat. Dar ce se întîmplă cu micile existenţe care constituie această viaţă mai mare? Ce se întîmplă cu vieţile obişnuite? Aşa cum a fost întotdeauna... suferinţă şi muncă, vieţi pline de obstacole şi neîm- plinire, vieţi care se sfîrşesc zadarnic, stoarse de vlagă. Vechile credinţe s-au şters şi s-au schimbat, noua credinţă... Există oare o nouă credinţă?

Idei pe care de mult ar fi dorit să le creadă, acum le credea. El se aruncă asupra acestei încrederi şi continuă să

vorbească cîtva timp despre ea. Vorbea avîntat, în fraze întretăiate, dar din toată inima şi cu toată energia lui, despre această nouă credinţă. Vorbi despre măreţia abnegării, despre credinţa lui într-o viaţă nemuritoare a umanităţii în care trăim, ne mişcăm şi ne ducem existenţa. Glasul lui se ridica şi cobora, aparatele de înregistrare bîzîiau de aplauze precipitate, iar cei din jurul lui îl priveau din umbră. În clipele de îndoială, sentimentul că era ascultat de fata tăcută de lîngă el îi susţinea sinceritatea. Timp de cîteva minute, el se simţi dăruit, nu se mai îndoia în privinţa calităţii lui de erou, nu se mai îndoia de cuvintele lui eroice, totul i se înfăţişa drept şi limpede. Elocvenţa nu-i mai şchiopăta. În sfîrşit, el îşi încheie cuvîntarea.

— În această clipă, striga el, îmi fac testamentul. Tot ceea ce este al meu pe lume dăruiesc poporului lumii. Vouă vă dau, şi pe mine însumi mă dau vouă. Şi, dacă vrea Dumnezeu, eu voi trăi; sau voi muri pentru voi.

Termină cu un gest măreţ, şi se întoarse. El găsi lumina exaltării lui reflectată pe faţa fetei. Privi- rile lor se întîlniră, ochii ei erau scăldaţi în lacrimi de entuziasm. Se părea că îi împinge ceva unul către celălalt. Îşi strînseră mîinile şi rămaseră ast- fel, unul în faţa celuilalt, într-o tăcere grăitoare. Ea şopti:

— Ştiam. Ştiam.

El, neputînd vorbi, îi strînse doar mîna. În mintea lui se răscoleau pasiuni uriaşe.

Omul în galben era lîngă ei. Nici nu observaseră cînd venise. Le spunea că

posturile de la sud-vest intraseră în luptă.

— Nu m-am aşteptat niciodată să se întîmple atît de curînd, strigă el. Au făcut minuni. Trebuie să le trimiţi un cuvînt de încurajare.

Graham lăsă mîna Helenei şi privi ţintă spre el, absent. Apoi, cu o tresărire, reveni la preocupările anterioare, în privinţa platformelor de zbor.

— Da, zise el. E foarte bine, foarte bine. Căuta cuvintele unui mesaj. Spune-le: Aţi lucrat bine, voi, cei de la posturile din sud-vest.

Îşi întoarse din nou privirea spre Helen Wotton. Faţa lui exprima lupta unor idei contradictorii.

— Trebuie să capturăm platformele de zbor, explică el. Dacă nu reuşim să punem mîna pe ele, negri vor debarca. Trebuie să-i împiedicăm cu orice preţ.

În timp ce vorbea, îşi dădu seama că înainte de a fi întrerupt, se gîndise la altceva. Văzu o umbră de surpriză în ochii fetei, care era gata să-i vorbească, dar un clopoţel ascuţit îi acoperi glasul.

Graham se gîndi că Helen aştepta ca el să ia conducerea poporului răsculat, că era singura acţiune oportună. Brusc, făcu această propunere. Se adresă omului în galben, dar vorbea cu Helen. Citi pe faţa ei aprobare deplină.

— Aici nu fac nimic, zise el.

— Este cu neputinţă, protestă omul în galben. Lupta se dă într-o mare îmbulzeală. Locul dumi- tale este aici.

El îi explică pe larg. Îi indică încăperea în care Graham trebuie să aştepte,

insistă asupra faptului că nu se poate proceda altfel.

— Trebuie să ştim unde te afli, zise el. În orice moment se poate ivi o criză care să facă necesară prezenţa şi hotărîrea dumitale.

Încăperea era un mic apartament luxos, cu maşini vorbitoare şi o oglindă spartă care fusese cîndva în legătură cu oglinzile de la postul de strajă. Lui Graham i se păru normal ca Helen să rămînă cu el.

În mintea lui îşi făcu loc imaginea unei lupte imense şi dramatice, sugerată de mulţimea oamenilor care se aflau printre ruine. Dar aici nu se afla nici un cîmp de bătaie spectaculos, aşa cum şi-l închipuise. În locul lui, izolarea... şi aşteptarea. Abia către sfîrşitul după amiezii el reuşi să aibă o imagine mai exactă a luptei care se dezlănţuise, nevăzută şi neauzită, la patru mile de el, sub platforma de la Roehampton. Era o luptă ciudată şi fără precedent, o bătălie compusă dintr-o sută de mii de mici bătălii, o bătălie într-un labirint de drumuri şi canale, dusă la adăpost de lumina cerului şi a soarelui, sub luminile electrice, într-o mare învălmăşală, de către oameni neobişnuiţi cu armele, conduşi mai mult prin aclamaţii, mulţimi de oameni abrutizaţi de o muncă mecanică şi aţîţaţi de tradiţia a două sute de ani de securitate servilă, împotriva altor mulţimi, demoralizate de o viaţă de privilegii şi senzualitate. Nu exista artilerie, şi nu era nici o diferenţiere între forţa unora şi altora; singurele arme erau, de ambele părţi, carabinele de metal verde, fabricate în secret şi

distribuite brusc în cantităţi enorme de către Ostrog, în clipa culminantă a acţiunii împotriva Consiliului. Puţini erau cei care ştiau să se folosească de această armă; mulţi dintre ei nu descăr- caseră niciodată vreuna, mulţi din cei care o purtau nu aveau muniţii; în istoria războaielor n-au exis- tat niciodată salve de foc mai ciudate. Era o luptă de oameni neinstruiţi, un crîncen război experimental, oameni înarmaţi împinşi înainte de cuvintele şi înflăcărarea unui cîntec, de entuziasmul numărului lor, revărsîndu-se în nenumărate miriade spre străzile mici, spre ascensoarele distruse, pe galeriile alunecoase de sînge, spre sălile şi coridoarele pline de fum, sub platformele de zbor, pentru a învăţa acolo, cînd retragerea era imposibilă, misterele străvechi ale războiului. Şi deasupra, în afară de cîţiva oameni care trăgeau de pe acoperişuri, şi de cîteva fîşii şi şuviţe de aburi care se înmulţiră, întunecîndu-se, către seară, ziua era de o seninătate deplină. Se părea că Ostrog nu are bombe la dis- poziţie şi, în toate fazele de la începutul luptei, aeropilele nu luară parte. Nici cel mai mic nor nu întrerupea strălucirea cerului. Era ca şi cum cerul ar fi vrut să se menţină deschis pînă la venirea aeroplanelor.

Soseau mereu ştiri despre aeroplane, din ce în ce mai de aproape, de la un port al Mediteranei, apoi de la altul, şi după aceea din sudul Franţei. Dar, cu toată insistenţa lui Graham, nu se află nimic despre tunurile pe care le turnase Ostrog, deşi se ştia că se află undeva în oraş, şi nici despre rezul-tatul luptelor

care se dădeau în jurul platformelor de zbor. Secţiunile Companiei de Muncă raportau, una după alta, că se încolonează, că pornesc, apoi dispăreau în labirintul luptelor. Ce se întîmpla acolo? Nu ştiau nici conducătorii activi ai posturi-lor. Deşi uşile se deschideau şi se închideau mereu, deşi soseau curieri grăbiţi, soneriile sunau şi aparatele de înregistrare ţăcăneau neîncetat, Graham se simţea izolat, neobişnuit de inactiv şi inutil..

Izolarea lor părea uneori fenomenul cel mai ciudat, cel mai neaşteptat, dintre toate cele care i se întîmplaseră după trezirea lui. Avea ceva din inactivitatea care survine în vis. Tumultul, reali- tatea uimitoare a unei lupte, pe scară mondială, între Ostrog şi el însuşi, şi această mică încăpere închisă şi liniştită, cu aparatele ei de captat sunetul, cu soneriile şi cu o oglindă spartă!

Uneori uşa se închidea şi ei rămîneau singuri; atunci, păreau despărţiţi de toată această nemai- întîlnită furtună universală care se dezlănţuise afară; rămîneau extrem de conştienţi unul de celălalt, preocupaţi doar unul de celălalt. Alteori, uşa se deschidea din nou şi intrau curierii, sau un clopoţel ascuţit venea să întrerupă calma lor intimitate; era ca fereastra unei case puternic lumi- nate, deschisă deodată de un uragan. Graba şi tumultul, încordarea şi violenţa luptei năvăleau înăuntru şi îi copleşeau. Ei nu mai erau eroii, ci simpli spectatori, simplele impresii ale unor teribile tulburări. Deveneau ireali chiar şi pentru ei înşişi, miniaturi de personalităţi extrem de mici, şi cele două reali- tăţi

antagoniste, cele două realităţi existente erau, în primul rînd. oraşul, care palpita şi mugea în frenezia prelungită a apărării, şi în al doilea rînd aeroplanele care se năpusteau inexorabil spre ei, peste umărul rotund al pămîntului.

Mai întîi, fuseseră pătrunşi de o încredere exal-tată, pe ei pusese stăpînire o imensă mîndrie, o mîndrie reciprocă pentru măreţia evenimentelor pe care le provocaseră. La început, el se plimbase prin încăpere, vorbind, cu elocvenţa pe care i-o dădea convingerea trecătoare, despre teribilul său destin. Dar, cu încetul, îi copleşiră mintea presimţiri neliniştitoare asupra înfrîngerii lor apropiate. Răma-seră singuri mult timp. Graham schimbă subiectul, începu să vorbească despre el, despre somnul lui uimitor, despre viaţa măruntă din amintirile lui, îndepărtate dar limpezi, ca văzute printr-un bino- clu de teatru, întors, şi despre toate dorinţele şi erorile care formaseră prima parte a vieţii lui. Ea vorbi puţin, dar emoţia răsfrîngea pe obrazul ei accentele vorbelor lui Graham, şi lui i se păru că găsise, în sfîrşit, pe cineva care îl înţelege pe deplin. De la aceste simple amintiri, el se întoarse la sentimentul de măreţie pe care i-l impunea ea.

— Şi, dincolo de toate, destinul acesta era în faţa mea, zise el; imensa moştenire la care nici nu visam.

Trecură, apoi, pe nesimţite, de la accentele eroice ale luptei revoluţionare, la problema relaţiilor din- tre ei. El începu să-i pună întrebări. Ea îi povesti despre zilele dinaintea trezirii lui, vorbi pe scurt şi cu înflăcărare despre visurile

ei de fată, care îi dăduseră un sens în viaţă, despre emoţiile neaşteptate pe care i le provocase trezirea lui. Îi mai povesti despre o întîmplare tragică din copilărie, care îi întunecase viaţa şi îi înteţise sentimentul de nedreptate, deschizîndu-i prematur inima faţă de suferin-ţele mai mari ale lumii. Cîtva timp, pentru Graham, marele război din jurul lor rămase doar cadrul uriaş care înnobila aceste întîmplări personale.

După o clipă, aceste relatări personale fură întrerupte. Curierii anunţau că o mare flotilă de aero-plane trecea pe deasupra oraşului Avignon. Graham se apropie de cadranul de cristal care se afla în- tr-un colţ şi se convinse că ştirea era adevărată. Se duse apoi în sala de cartografie şi consultă harta, pentru a măsura distanţele dintre Avignon, New Arawan şi Londra. Făcu nişte calcule rapide, apoi intră în sala conducătorilor de posturi, pentru a cere veşti despre lupta de la platformele de zbor; nu se afla însă nimeni acolo. După cîtva timp se întoarse lîngă Helen.

Figura lui Graham se schimbase. Îşi închipuia că lupta era, poate, ca şi sfîrşită, că Ostrog rezista, că sosirea aeroplanelor ar putea să creeze, prin panică, descurajarea. O frază întîmplătoare dintr-un mesaj îi, contură mai precis realitatea care se apropia. Fiecare dintre aceşti giganţi zburători aducea cîte o mie de negri, pe jumătate sălbatici, pentru a lupta, pe viaţă şi pe moarte, cu oraşul. Entuziasmul lui umanitar se dovedi dintr-o dată şubred. Cînd se întoarse în sală găsi numai doi dintre conducătorii

posturilor. Sala lui Atlas părea goală. Crezu că observă o schimbare în purtarea oamenilor care se aflau în încăperile alăturate. O presimţire întunecată îi învălui gîndurile. Cînd se întoarse, Helen îl privi cu un aer neliniştit.

— Nici o veste, zise el, cu o nepăsare simulată, ca răspuns la privirea ei.

Apoi, îi vorbi dechis.

— Sau mai curînd... veşti proaste. Pierdem. Nu cîştigăm teren, iar aeroplanele se apropie din ce în ce mai mult.

El păşi pînă la capătul odăii, şi apoi se întoarse.

— Dacă nu capturăm pînă într-o oră platformele de zbor, se vor întîmpla lucruri îngrozitoare. Vom fi înfrînţi.

— Nu! zise ea. Avem dreptatea... avem poporul. Îl avem pe Dumnezeu de partea noastră.

— Ostrog are disciplina... are un plan de bătălie. Ştii, adineauri, am simţit, acolo, afară... Cînd am auzit că aeroplanele sînt şi mai aproape. Am simţit că lupt împotriva maşinii destinului.

Cîteva clipe, ea nu spuse nimic.

— Noi am făcut ceea ce este drept, zise ea, în cele din urmă.

De afară, se auzi sunetul ascuţit al unui clopoţel, zgomot de paşi şi turuitul unui mesaj fonografic.

Omul în galben apăru.

— Ei? zise Graham.

— Au ajuns la Vichy.

— Unde sînt oamenii care se aflau în marea sală a lui Atlas? întrebă Graham deodată.

Maşina vorbitoare se auzi din nou.

— Am putea cîştiga totuşi, zise omul în galben, pregătindu-se să iasă. Numai să găsim locul unde a ascuns Ostrog tunurile. Totul depinde acum de asta. Poate că...

Graham îl urmă; singura ştire era în legătură cu aeroplanele. Ajunseseră la Orleans.

Graham se întoarse la Helen.

— Nici o veste, zise el. Nici o veste.

— Şi nu putem face nimic?

— Nimic.

El începu să se plimbe nerăbdător prin odaie. Apoi deodată firea lui iute la mînie izbucni.

— Blestemată să fie această lume complicată! strigă el, şi toate invenţiile oamenilor! Să mori ca un şobolan în cursă, şi să nu poţi să-ţi vezi duşmanul! Oh, o singură lovitură!...

Se întoarse apoi, schimbîndu-şi brusc atitudinea.

— E o prostie, zise el. Sînt un sălbatic.

Făcu cîţiva paşi şi apoi se opri.

— La urma urmei, Londra şi Parisul nu sînt de- cît două oraşe. Toată zona temperată s-a răsculat. Ce importanţă are faptul că Londra este condamnată şi Parisul distrus? Nu sînt decît nişte accidente.

Se auzi din nou ţăcănitul aparatelor de ştiri, şi el plecă să se informeze. Se întoarse cu o figură şi mai gravă, şi se aşeză lîngă Helen.

— Mi se pare că sfîrşitul este aproape, zise el. Poporul a luptat şi a murit cu zecile de mii, drumurile de lîngă Roehampton probabil că sînt ca un stup de albine afumat. Au murit în zadar. Am ajuns abia la platforma subterană.

Aeroplanele sînt lîngă Paris. Chiar dacă ar licări o rază de izbîndă, lot n-ar mai fi nimic de făcut, n-am mai avea timp să facem nimic înainte ca aeroplanele să ajungă deasupra noastră. Tunurile care ar fi putut să ne salveze sînt de negăsit. De negăsit! Gîndeşte-te, ce dezordine! Gîndeşte-te la această îmbulzeală inutilă, în care nici nu poţi să-ţi găseşti armele! Oh, dacă aş avea o aeropilă... una singură! Fără asta, sînt învins. Omenirea este învinsă şi cauza noastră pierdută! Regalitatea mea, regalitatea mea nebunească şi temerară nu va mai dura nici o noapte. Şi eu am îndemnat poporul să lupte...

— Ar fi luptat în orice caz.

— Mă îndoiesc. Eu am venit pentru ei...

— Nu, strigă ea, nu-i adevărat. Dacă sîntem în- frînţi... dacă mori... Dar asta nu se poate întîmpla, nu se poate, după atîţia ani!

— Ah! Noi am fost bine intenţionaţi. Dar... crezi într-adevăr?

— Chiar dacă vei fi înfrînt, strigă ea, dumneata ai vorbit. Cuvîntul dumitale a trecut prin lume ca un vînt puternic, făcînd să se aprindă focul libertăţii. Şi ce-i dacă flacăra tremură puţin? Nimic nu mai poate schimba vorbele pe care le-ai rostit. Mesajul dumitale a ajuns departe...

— În ce scop? Se poate. Se poate. Ştii ce mi-am spus atunci cînd mi-ai povestit prima oară despre toate acestea... Doamne sfinte! Dar asta a fost abia acum vreo douăzeci de ore!... Spuneam că n-am încrederea dumitale. Ei, bine... în orice caz acum nu mai este nimic de făcut...

— N-ai încrederea mea? Vrei să spui...? Îţi ***pare rău?***

— Nu, răspunse el grăbit, nu! În faţa lui Dumnezeu... nu! Glasul i se schimbă. Dar... Cred... că am fost nechibzuit. Ştiam puţine lucruri... m-am avîntat prea în grabă...

Tăcu. Îi era ruşine de mărturisirea lui.

— Este un singur fapt care compensează totul. Te-am cunoscut pe dumneata, am venit la dumneata, peste prăpastia timpului. Restul, e sfîrşit. Sfîrşit. Pentru dumneata, de asemenea, a fost ceva mai mult... sau ceva mai puţin...

Se opri, cercetîndu-i faţa. Afară se striga ştirea că aeroplanele ajunseseră în dreptul oraşului Amiens, dar ei nu-i dădură nici o atenţie.

Helen îşi duse mîna la gît, şi buzele ei erau albe. Privi ţintă în fată, ca şi cum ar fi văzut vreo perspectivă îngrozitoare. Deodată, trăsăturile ei se schimbară.

— Oh, dar eu am fost sinceră! strigă ea, şi adăugă, am fost oare sinceră? Am iubit lumea şi libertatea, am urît cruzimea şi oprimarea. Da, aşa a fost.

— Da, zise el, da. Noi am făcut ceea ce trebuia să facem. Am lansat mesajul, mesajul nostru! Am dezlănţuit un Armageddon[1]. Dar acum... Acum cînd ne trăim poate ultimul ceas, împreună, acum cînd toate aceste lucruri mari sînt înfăptuite...

El se opri. Ea tăcea. Faţa ei era albă, enigmatică.

În prima clipă, ei nu dădură atenţie unei neaşteptate agitaţii de afară, paşi care alergau încoace şi încolo, şi strigăte.

---

[1] Armageddon — denumire apocaliptică a ultimei bătălii dintre noroade (n. r.)

Apoi Helen tresări, rămînînd în- tr-o atitudine de atenţie încordată.

— Este... strigă ea şi se ridică în picioare, fără să spună o vorbă, neîncrezătoare, triumfătoare. Graham, de asemeni, auzi. Glasuri metalice strigau ,,Victorie!” Da, se auzea „Victorie!” El se ridică de asemenea în picioare, avînd în ochi lumina unei speranţe de necrezut.

Smucind la o parte perdelele, apăru omul în galben, tulburat şi cu părul răvăşit de emoţie.

— Victorie, strigă el, victorie! Poporul învinge! Oamenii lui Ostrog sînt înfrînţi.

Ea se ridică.

— Victorie? Glasul îi era răguşit şi slab.

— Ce vrei să spui? întrebă Graham. Spu- ne-mi! Ce?

— I-am gonit din galeriile subterane de la Norwood. Streatham este în flăcări, şi Roehampton este al nostru. ***Al nostru!...*** şi am pus stăpînire pe aeropila care se află acolo.

Cîteva clipe, Graham şi Helen rămaseră tăcuţi; inima le bătea cu putere; se priviră unul pe celălalt. Pentru o ultimă clipă, în sinea lui Graham licări visul lui imperial, de regalitate, cu Helen alături de el. Licări, şi se stinse.

Răsună o sonerie ascuţită. Un om agitat, cu părul cărunt, apăru din sala conducătorilor de posturi.

— Totul s-a sfîrşit, strigă el. Ce importanţă are că avem Roehampthon? Aeroplanele au trecut de Boulogne!

— La Canalul Mînecii! zise omul în galben. Făcu repede nişte calcule. O jumătate de oră.

— Ei mai deţin încă trei platforme de zbor, zise bătrînul.

— Şi tunurile? strigă Graham.

— Nu putem să le montăm... în jumătate de oră.

— Vrei să spui că au fost găsite?

— Prea tîrziu, zise bătrînul.

— Dacă am mai putea să-i oprim încă o oră! strigă omul în galben.

— Acum nu-i mai poate opri nimic, zise bătrînul. În prima flotă sînt aproape o sută de aeroplane.

— Încă o oră? întrebă Graham.

— Să fim atît de aproape! zise conducătorul de post. Acum, cînd am găsit tunurile! Să fim atît de aproape... Dacă am apuca să le montăm pe acoperişuri...

— De cît timp ar fi nevoie? întrebă Graham deodată.

— O oră... cu siguranţă.

— Prea tîrziu, strigă conducătorul de post, prea tîrziu.

— ***Este*** oare prea tîrziu? zise Graham. Chiar acum... O oră!

Întrezări deodată o posibilitate. Încercă să vorbească liniştit, dar faţa lui era albă.

— Există o şansă. Spuneai că avem o aeropilă...?

— Pe platforma de la Roehampton, Sire.

— Defectă?

— Nu. Este aşezată de-a curmezişul, pe postament. Poate fi pusă cu uşurinţă pe glisiere. Dar nu există nici un aeronaut...

Graham aruncă o privire către cei doi oameni, apoi către Helen. După o lungă pauză, vorbi:

— Nu avem nici un aeronaut?

— Nici unul.

— Aeroplanele sînt greoaie, zise el, dus pe gînduri, în comparaţie cu aeropilele.

Se întoarse brusc către Helen. Hotărîrea era luată.

— Eu trebuie să fac asta.

— Să faci ce?

— Să mă duc la platforma de zbor... la aeropilă.

— Ce vrei să spui?

— Eu sînt aeronaut. La urma urmei... Zilele acelea, pentru care mi-ai făcut reproşuri, n-au fost pierdute în zadar. Se întoarse către omul în galben. Spune-le să aşeze aeropila pe glisiere.

Omul în galben ezita.

— Ce vrei să faci? strigă Helen.

— Aeropila aceasta... este o şansă...

— Nu cumva ai de gînd...?

— Să mă lupt... Da. Să mă lupt în văzduh. M-am gîndit dinainte... Aeroplanul este un aparat greoi. Un om hotărît...

— Dar... niciodată, de cînd există zborul... strigă omul în galben.

— N-a fost necesar. Dar acum a venit timpul. Spune-le acum... trimite-le mesajul meu... să o pregătească de zbor.

Bătrînul aruncă o privire întrebătoare omului în galben, dădu din cap, şi plecă în grabă.

Helen făcu un pas spre Graham. Faţa ei era albă.

— Dar... cum poate cineva să lupte în văzduh? Vei fi ucis.

— Se poate. Şi totuşi, să n-o fac... sau să las pe altcineva să încerce...

Se opri, nemaiputînd vorbi, înlătură cu un gest această alternativă, şi rămaseră privindu-se unul pe celălalt.

— Ai dreptate, zise ea în cele din urmă, cu glas scăzut... Ai dreptate. Dacă se poate... Trebuie să te duci dumneata.

Făcu un pas către Helen, dar ea se dădu înapoi, şi faţa ei albă i se împotrivi şi îi rezistă.

— Nu, zise ea, cu respiraţia întretăiată. Nu pot să suport... Acum pleacă.

El îşi întinse mîinile, prosteşte. Ea îşi strînse pumnii.

— Du-te chiar acum, strigă ea. Du-te chiar acum!

El ezită şi înţelese. Îşi ridică mîinile în sus, în- tr-un gest straniu, pe jumătate teatral. Dar nu găsi nici un cuvînt de spus. Se întoarse.

Omul în galben se îndreptă către uşă, cu o înţelegere tardivă şi stîngace. Dar Graham îl depăşi. Străbătu cu paşi mari sala în care conducătorul de post striga la telefon, ordonînd ca aeropila să fie pregătită de zbor.

Omul în galben aruncă o privire la faţa liniştită a Helenei, ezită, şi porni în grabă după el. Graham nu privi nici măcar o dată înapoi, nu mai vorbi nimic, pînă cînd perdeaua de la anticamera marii săli căzu în urma lui. Atunci îşi întoarse capul şi cîteva ordine scurte şi rapide ieşiră de pe buzele lui livide.

Capitolul XXIV

SOSIREA AEROPLANELOR

Doi oameni în albastru deschis şedeau pe linia neregulată care se întindea de-a lungul marginii platformei de zbor capturate, de la Roehampton, de la un capăt la altul; strîngeau în mîini carabinele, privind ţintă la umbrele care acopereau platforma de zbor de la Wimbledon Park. Din cînd în cînd, schimbau cîteva cuvinte. Vorbeau în engleza stîlcită a clasei lor din acea vreme. Focul partiza-nilor lui Ostrog se micşorase, apoi încetase, şi de cîtva timp nu mai fuseseră zăriţi decît foarte puţini duşmani. Dar eforturile luptei care continua şi acum acolo, jos, în galeriile inferioare ale platformei, se auzeau din cînd în cînd printre împuşcătu-rile răsculaţilor. Unul dintre aceşti oameni îi des- cria celuilalt cum văzuse pe cineva care vroia să se ascundă în dosul unei traverse, şi cum, ochind la întîmplare, îl nimerise pe cînd depăşea ascunză-toarea.

— Este încă acolo jos, zise cel care trăsese. Priveşte pata aceea mică. Da. Între barele ălea.

La cîţiva metri în spatele lor zăcea un mort necunoscut, cu faţa întoarsă spre cer, şi pînza albas- tră a hainei ardea mocnit în jurul găurii pe care i-o făcuse în piept glontele. Alături de el, un om rănit, cu un picior bandajat, şedea cu

figura lipsită de expresie, privind cum celălalt continua să ardă. În spatele lor, gigantică, aşezată de-a curmezişul pe trenul de pornire, se afla aeropila capturată.

— Nu văd nimic, zise al doilea om, pe un ton provocator.

Celălalt începu să înjure, cu glas tare, încercînd cu tot dinadinsul să-i explice ceva tovarăşului său. Şi, deodată, fu întrerupt de nişte strigăte puternice care veneau dinspre platforma subterană.

— Ce se întîmplă? zise el, şi se ridică într-un cot, pentru a privi la capătul scării din scobitura centrală a platformei de zbor. Un număr de oameni în albastru urcau pe acolo şi se răspîndeau pe platforma de zbor, în jurul aeropilei.

— Noi nu avem nevoie de toţi aceşti nebuni, zise cel de al doilea. Nu fac decît să se îmbulzească şi să strice gloanţele. Dar ce caută aici?

— Sst!... parcă strigă cineva

Cei doi oameni ascultară. Mulţimea noilor veniţi se îngrămădise în jurul aeropilei. Trei conducători de posturi, care puteau fi recunoscuţi după mantalele şi insignele lor negre, se urcară în corpul aparatului şi apărură apoi deasupra lui. Un şir de

oameni se repeziră la aparat, apucîndu-l de pretutindeni, pînă cînd el aproape dispăru, acoperit de mulţime. Unul dintre ţintaşi se ridică în genunchi.

— O pun pe glisiere... asta vor să facă.

Se ridică în picioare, ca şi prietenul lui.

— La ce bun? zise prietenul său. Nu avem aeronauţi.

— În orice caz, ei asta fac. Se uită la puşcă, apoi la mulţimea care trebăluia, şi deodată se întoarse spre cel rănit. Ai grijă de asta, zise el, înmînîn- du-i carabina şi cartuşiera; după o clipă, el alerga către aeropilă. Timp de un sfert de oră, el deveni un titan asudat, care împingea, trăgea, striga, asculta de strigătele altora, şi treaba fu dusă pînă la capăt, iar mulţimea, împreună cu el, aclamă propriul ei succes. Atunci află ceea ce ştiau toţi oamenii din oraş, că Stăpînul, oricît ar fi fost de începător, avea de gînd să zboare el însuşi cu această maşină, că venea chiar acum să o ia în primire, că nu vroia să lase pe nimeni altul să încerce. „Cel care înfruntă primejdia cea mai mare, cel care poartă sarcina cea mai grea, acela este Rege”, aşa se zvonea că vorbise Stăpînul. Şi chiar în timp ce omul aclama, şi picăturile de sudoare îi cădeau una după alta din părul răvăşit, el auzi tunetul unui tumult şi mai puternic şi, în frînturi, ritmul şi chemarea cîntecului revoluţionar. Printr-un spaţiu deschis în mijlocul mulţimii, el văzu cum continua să se reverse un şuvoi de capete, de la capătul scării. „Vine Stăpînul!” strigau glasurile. „Vine Stăpînul”, şi mulţimea din jur se făcu din ce în ce mai deasă. Începu să-şi croiască drum către locul

din centrul platformei de zbor. „Vine Stăpînul!” „Cel-care-doarme, Stăpînul!” urlau glasurile.

Şi deodată, alături de el, văzu uniformele negre ale gărzii revoluţionare, şi, pentru prima şi ultima dată în viaţă, el îl văzu pe Graham, îl văzu foarte de aproape. Un bărbat înalt, brunet, într-o robă neagră şi largă, cu o faţă albă şi hotărîtă, privind cu ochii ţintă înainte; un om care nu avea nici

urechi, nici gînduri pentru toate lucrurile mărunte din jurul lui... Pînă la sfîrşitul zilelor lui, omul acela îşi aminti de trecerea palidei figuri a lui Graham. După o clipă, Graham dispăru, iar omul continua să se îmbulzească prin mulţime. Un flăcău, plîn- gînd de groază, se izbi de el, alergînd spre scări şi ţipînd: „Faceţi loc pentru aeropilă!" Clopotul care anunţa să se elibereze platforma de zbor răsună puternic şi nemelodios.

Cu acest sunet în urechi, Graham se apropie de aeropilă şi pătrunse în umbra aripei înclinate. Observă că vreo cîţiva oameni din jur se ofereau să-l întovărăşească, dar, cu un gest categoric, el refuză ofertele lor. Trebuia să se concentreze asupra pornirii motorului. Clopotul suna din ce în ce mai repede, şi paşii celor care se retrăgeau răsunau tot mai repede şi mai puternic. Omul în galben îl ajută să se urce printre stinghiile aparatului. Graham se căţără în scaunul aeronautului, fixîndu-se cu multă grijă, pe îndelete. Ce era asta? Omul în galben îi arătă două aeropile care se ridicau pe cer, înspre sud. Fără îndoială că ele aşteptau sosirea aeroplanelor. Acum... singurul lucru pe care îl avea de făcut era să pornească. I se strigau diferite îndemnuri, întrebări, avertismente. Acestea îl plictiseau. El trebuia să se gîndească numai la aeropilă, să-şi amintească toate amănuntele experienţelor precedente. Îndepărtă oamenii cu un gest, văzu cum omul în galben cobora printre stinghiile laterale, şi mulţimea care se dădea la o parte, la gestul lui.

O clipă, rămase nemişcat, privind la pîrghii, la roata cu ajutorul căreia se pornea motorul, şi la toate dispozitivele delicate pe care le cunoştea atît de puţin. Privirea îi căzu asupra unei nivele; bula de aer se afla înspre el şi, amintindu-şi, manevră vreo douăsprezece secunde pentru a mişca motorul înainte, pînă cînd bula pluti în centrul tubului. Observă că oamenii nu mai strigau, că se uitau cu atenţie la toate mişcările lui. Un glonte se turti de bara de deasupra capului. Cine trăsese? Oare dru- mul era liber de oameni? Se ridică să privească şi se aşeză din nou.

În clipa următoare, elicea se învîrti, şi el porni în viteză de-a lungul glisierelor. Apucă volanul şi dădu motorul înapoi, pentru a ridica botul aparatu-lui. Atunci poporul începu să strige. Pentru o clipă, inima îi bătu o dată cu duduitul motorului, stri- gătele slăbiră repede, şi dispărură. Vîntul şuiera peste marginea apărătoarei de vînt, şi pămîntul se îndepărta cu iuţeală.

Motorul continua să duduie, în timp ce el urca mereu. Se simţi liber de orice emoţie, calm şi hotă- rît. Ridică şi mai mult botul aparatului, deschise o valvă din aripa stingă, se roti şi urcă mai sus. Privi cu îndrăzneală în jos, apoi în sus. Una din- tre aeropilele partizanilor lui Ostrog venea de-a curmezişul drumului său, aşa încît el porni oblic către ea, pentru a-i trece pe dedesubt, într-un unghi ascuţit. Minusculii aeronauţi din aeropila duşmană priveau spre el. Ce aveau de gînd să facă? Mintea îi deveni extrem de activă. Unul dintre ei ţintea cu o armă, pregătindu-se să tragă. Oare

ce credeau ei că are de gînd să facă Graham? Într-o clipă, el le înţelesese tactica, şi se hotărî. Letargia momentană trecuse. Deschise încă două valve din stînga, se roti în jurul maşinii inamice, închise valvele, şi se îndreptă drept spre ea, ferindu-se de împuşcătură cu botul aparatului şi cu apărătoarea de vînt. Ei se înclinară puţin, ca şi cum ar fi vrut să-l ocolească. El ridică şi mai sus botul aeropilei.

Motorul duduia din plin. Graham strînse din dinţi, faţa i se contractă fără să vrea, şi — bum! îl lovise! îl lovise de jos în sus, sub aripa cea mai apropiată.

Aripa aeropilei duşmane părea că se măreşte foarte încet, deoarece impetuozitatea loviturii o răsucise în sus. Graham o văzu în întreaga ei lărgime, apoi alunecă în jos şi nu o mai zări.

Simţi cum botul aparatului se îndreaptă în jos, mîinile i se crispaseră pe pîrghii, se răsuci şi îm-pinse motorul înapoi. Simţi zguduitura mişcării, botul aparatului se ridică brusc în sus, şi o clipă avu impresia că şedea întins pe spate. Aparatul trepida şi se clătina, părea că dansează pe elice. El făcu un efort uriaş, se agăţă o clipă de pîrghii, şi motorul îşi reluă, încet, poziţia iniţială. Conti- nua să urce, dar nu atît de abrupt. Gîfîi o clipă, trăgîndu-şi respiraţia, şi apucă din nou pîrghiile. Vîntul şuiera în jur. Încă un efort, şi ajunse cu aeropila aproape la orizontal. Respiră liniştit. Întoarse capul, pentru prima dată după lovitură, ca să vadă ce se întîmplase cu adversarii lui. Se în-toarse din nou către pîrghii, pentru o

clipă, apoi privi înapoi. În prima clipă, crezu că fuseseră nimiciţi, apoi observă că spre răsărit, între două platforme de zbor, se căsca o prăpastie, şi acolo, jos, un obiect mic şi plat cădea iute; dispăru, aşa cum o monedă cade printr-o crăpătură.

La început, nu înţelesese, apoi puse stăpînire pe el o bucurie sălbatică. Strigă din toate puterile, un strigăt nearticulat, şi apoi se îndreptă tot mai sus, spre cer. Motorul continua să duduie regulat. ,,Unde este cealaltă aeropilă?" gîndi el. „Şi ei..." Aruncînd o privire în jur, pe cerul gol, se temu o clipă că aeropila cealaltă se ridicase deasupra lui, apoi o văzu aterizînd pe platforma de la Norwood. Avuseseră de gînd să tragă în el. Dar riscul de a fi izbiţi la două mii de picioare în aer era mai presus de curajul acelor vremuri. Ocoliseră lupta.

Cîtva timp el pluti în cerc, apoi se îndreptă, în- tr-o coborîre lină, către platforma dispre apus. Motorul continua să duduie. Amurgul se lăsa repede, fumul de la platforma din Streatham, care fusese atît de des şi negru, era acum o limbă de foc, şi toate curbele întretăiate ale platformelor mişcă- toare şi acoperişurilor, cupolele transparente şi abisurile dintre clădiri erau acum strălucitoare, lumi-nate de iradierea potolită a lămpilor electrice pe care lumina zilei încă le acoperea. Cele trei platforme de zbor disponibile pe care încă le mai deţineau partizanii lui Ostrog — cel de la Wimbledon Park era inutilizabil din cauza focului de la Roe-hampton, iar Streatham era ca un cuptor — erau luminate de faruri care trebuiau

să îndrumeze coborîrea aeroplanelor. În timp ce trecea pe deasu-pra platformei de la Roehampton, văzu masele întunecate ale oamenilor. Auzi o izbucnire de aclamaţii frenetice, auzi apoi un glonte tras de pe platforma de la Wimbledon Park şuierînd prin aer şi pierzîndu-se deasupra deşertului din Surrey. Simţi o suflare de vînt dinspre sud vest, îşi ridică aripa dinspre vest, după cum învăţase, se îndreptă în sus, ajungînd în aerul mai rar şi mai tare din regiunile superioare. Motorul duduia regulat.

Continuă să urce, în ritmul pulsaţiilor motoru- lui, pînă cînd cîmpia de dedesubt deveni albastră şi nedesluşită, iar Londra se întinse la marginea orizontului ca o mică hartă desenată cu lumini, ca o machetă de oraş. Spre sud-vest, cerul era de safir, peste marginea întunecată a pămîntului, şi în timp ce continua să urce, mulţimea de stele creştea.

Dar iată! Spre sud, jos de tot, sclipind din ce în ce mai aproape, apărură două mici pete de lumină nebuloasă. Încă două, apoi o strălucire difuză de forme, care se apropiau cu repeziciune. În scurt timp, el putu să le numere. Erau douăzeci şi patru. Sosea prima flotilă de aeroplane! În depărtare, apăru o lumină şi mai puternică.

Descrise un semicerc, privind ţintă la flota care înainta. Aceasta zbura sub formă de unghi ascuţit, un zbor triunghiular de forme gigantice şi fosforescente care pluteau din ce în ce mai aproape prin văzduhul de sub el. Făcu un calcul rapid al vitezei lor, şi

răsuci rotiţa care aducea motorul înainte. Atinse o pîrghie şi duduitul motorului încetă. Începu să cadă, din ce în ce mai repede. Ţinta lui era vîrful flotei. Cădea ca o piatră prin aerul care şuiera. I se păru că trecuse abia o secundă de zbor pînă cînd izbi aeroplanul cel mai apropiat.

Nimeni, din acea mulţime de negri, nu văzu venind destinul care îi aştepta, nici unul dintre ei nu visa la şoimul care se năpustise asupra lor din cer. Cei care nu sufereau de rău de aer îşi întindeau gîturile lor negre şi holbau ochii să vadă oraşul neclar care se ridica din negură, oraşul bogat şi splendid, către care ,,Dom' Şef" mînase muşchii lor ascultători. Dinţii albi străluceau, feţele lucioase străluceau. Şi, deodată, Graham îi lovi.

El ţintise corpul aeroplanului, dar în ultimul moment îi trecu prin minte o idee mai bună. Se răsuci şi izbi, cu toată greutatea pe care o acumu-lase, lîngă marginea aripei de la tribord. Lovitura îl aruncă înapoi. Botul aeropilei alunecă de-a curmezişul suprafeţei netede, spre margine. Simţi că era împins înainte de aparatul enorm, împreună cu aeropila, şi pentru o clipă, care i se păru un secol, el nu-şi dădu seama ce se întîmplă. Auzi un urlet scos dintr-o mie de piepturi, şi văzu că ma- şina lui se legăna pe marginea aparatului gigantic, coborînd tot mai jos; privi peste umăr şi văzu axul central al aeroplanului şi aripa opusă ridi- cîndu-se în sus. Printre stinghiile aparatului, el avu viziunea unor scaune care alunecau, feţe cu ochii holbaţi, mîini încleştate pe barele de condu-cere înclinate. Valvele din cealaltă aripă se desfă- cură, manevrate de aeronautul care încerca să se redreseze. Apoi, văzu cel de al doilea aeroplan, care făcu un salt brusc, pentru a scăpa din vîrtejul provocat de căderea primului. Suprafaţa întinsă a aripilor părea că se smucise în sus. Graham simţi că

aeropila se eliberase, că aparatul monstruos, complet răsturnat, atîrna deasupra lui ca un zid înclinat. El nu era prea sigur că lovise aripa late- rală a aeroplanului şi apoi alunecase, dar îşi dădu seama că acum zbura liber în jos, apropiindu-se cu repeziciune de pămînt. Ce se întîmplase? Inima îi bătea în piept ca un motor zgomotos, şi, în răstimpul unei clipe primejdioase, el nu putu să mişte pîrghiile din cauză că îşi simţea mîinile paralizate. Smuci pîrghiile pentru a împinge motorul înapoi, luptîndu-se două secunde cu greutatea lui, îl simţi îndreptîndu-se, planînd orizontal, şi puse din nou motorul în mişcare.

Privi în sus şi văzu două aeroplane care treceau, într-un vîrtej de strigăte, pe deasupra capului său, privi înapoi şi văzu grosul flotei risipindu-se şi fugind în toate direcţiile; văzu aeroplanul lovit căzînd pe o coastă şi izbindu-se, ca într-o gigantică lamă de cuţit, în motoarele de vînt de dedesubt.

Coborî botul aparatului şi privi din nou. În timp ce privea, nu mai dădu nici o atenţie direcţiei zborului. Văzu motoarele de vînt prăbuşindu-se, imensa maşină izbindu-se de pămînt, zdrobindu-se sub greutatea căderii, şi apoi întreaga masă se răsuci cu josul în sus şi se sfărîmă de roţile înclinate. Motorul lui continua să duduie. Deodată, din sfă- rîmăturile aparatului, se ridică spre zenit o limbă subţire de foc. Şi atunci, el observă o masă imensă care zbura prin aer către el, şi întoarse aparatul în sus, chiar la timp pentru a scăpa de atacul — dacă era un atac — al unui al doilea aeroplan.

Acesta se răsuci pe sub el, îl atrase în jos şi aproape că îl răsturnă, în vîrtejul trecerii sale prin apro- piere.

Observă alte trei aeroplane repezindu-se spre el, şi îşi dădu seama de necesitatea urgentă de a se ridica deasupra lor. Aeroplanele erau peste tot în jurul lui, părînd că se rotesc în cerc pentru a-l ocoli. Treceau pe lîngă el, pe deasupra, pe dede- subt, spre răsărit şi spre apus. Departe, spre apus, se auzi zgomotul unei ciocniri, şi văzu două forme luminoase care cădeau. Departe, spre sud, se vedea venind o a doua flotilă. El continuă să se ridice tot mai sus. Într-o clipă, toate aeroplanele se aflară sub el, dar deocamdată nu cunoştea înălţimea pe care o cîştigase asupra lor, şi nu îndrăzni să se repeadă din nou către ele. Apoi, coborî asupra unei a doua victime, şi toţi soldaţii dinăuntru îl văzură venind. Uriaşa maşină se clătină, se legănă, în timp ce oamenii înnebuniţi de frică se repezeau căutîn- du-şi armele. Vreo douăzeci de gloanţe şuierară prin aer, şi o stea sclipi în apărătoarea de vînt din sticlă groasă care îl proteja. Aeroplanul îşi încetini zborul şi coborî pentru a-i evita lovitura, dar coborî prea jos. El văzu tocmai la timp roţile motoarelor de vînt de pe dealul din Bromley repezindu-se spre el, şi se răsuci, ridicîndu-se, în timp ce aeroplanul pe care îl fugărise se zdrobi printre ele. Toate glasurile din aeroplan se uniră într-un urlet. Uriaşul aparat rămase o clipă aşezat pe o margine, printre roţile frînte, apoi se prăbuşi în bucăţi. Bucăţi enorme zburară prin aer, motoarele se sparseră ca nişte scoici.

O izbucnire fierbinte de flăcări se ridică spre cerul. întunecat.

— Două! strigă el, în timp ce o bombă de sus exploda în cădere, şi începu să se ridice din nou. O veselie fără margini puse stăpînire pe el, şi se dezlănţui într-o activitate febrilă. Grijile în pri- vinţa omenirii, în privinţa neputinţei lui, dispăru- seră cu desăvîrşire. Era un om în luptăr care se bucura de puterea lui. Aeroplanele păreau că se îndepărtează în toate direcţiile, căutînd numai să-l ocolească, şi urletul pasagerilor înghesuiţi se au- zea în izbucniri scurte, în timp ce treceau pe lîngă el. îşi alese cea de a treia pradă, o lovi în grabă, dar nu făcu decît să o răstoarne pe o parte. Aeroplanul scăpă de lovitură, dar se zdrobi de marginea înaltă a zidului Londrei. După această ciocnire, Graham trecu atît de aproape de pă- mîntul întunecat, încît putu să vadă un iepure speriat gonind pe un povîrniş. Cu o smucitură, se ridică în sus şi se văzu zburînd pe deasupra părţii de sud a Londrei; în jurul lui văzduhul era liber. Spre dreapta, o puzderie de rachete de semnali- zare ale partizanilor lui Ostrog pocneau zgomotos pe cer. Spre sud, resturile unei jumătăţi de duzină de aeroplane în flăcări, iar spre răsărit, apus şi nord celelalte aeroplane care fugeau din faţa lui. Ele se îndreptau spre răsărit şi nord, sau se în- vîrteau prin aer înspre sud, căci nu puteau să se oprească în aer. În confuzia în care se aflau, orice încercare de a evolua ar fi putut da naştere unei ciocniri dezastruoase. Abia atunci îşi dădea seama Graham de ceea ce realizase. În toate părţile, aeroplanele

se îndepărtau. Se îndepărtau! Deve- neau din ce în ce mai mici. Erau puse pe fugă!

Graham trecu cam la două sute de picioare pe deasupra platformei de zbor de la Roehampton. Platforma era neagră de oameni şi răsuna de strigătele lor frenetice. Dar oare de ce şi platforma de la Wim- blendon Park era neagră şi plină de strigăte? Fumul şi flăcările de la Streatham acopereau acum cele trei platforme mai îndepărtate. Făcu un ocol şi se înălţă, ca să le vadă şi să privească cartierele, dinspre nord. Mai întîi, zări dincolo de fum marile patrate ale plat- formei de zbor de la Shooter's Hill, luminate şi ocupate de aeroplanul care aterizase şi de unde debar-cau negri. Apoi veni Blackheath, şi după aceea, pe sub perdeaua de fum, platforma de la Norwood. Pe cea de la Blackheath nu aterizase nici un aeroplan, dar aştepta o aeropilă pregătită de zbor. Norwood era acoperit de o mulţime de făpturi mici care alergau de colo pînă colo într-o învălmăşeală agitată. De ce? Deodată, Graham înţelese. Apărarea înverşunată a platformelor de zbor încetase, poporul se revărsa în subsolurile acestor ultime fortăreţe ale lui Ostrog uzurpatorul. Şi apoi, de departe, dinspre marginea de nord a oraşului se auzi plin de o victo- rioasă semnificaţie un sunet, un semnal, o notă de triumf, bubuitul greu al unui tun. Buzele i se întredeschiseră, faţa îi fu tulburată de emoţie.

Trase cu putere aer în piept.

— Ei înving, strigă el în aerul liber; poporul învinge!

Bubuitul unui al doilea tun veni ca un răspuns. Şi atunci, văzu că aeropila de

la Blackheath era împinsă pe glisiere, pentru a fi lansată. Ea se desprinse şi se ridică. Izbucni în sus, spre cer, îndreptîndu-se spre sud şi îndepărtîndu-se de el.

Într-o clipă, el înţelese ce se întîmplase. Nu putea fi decît Ostrog care fugea. Scoase un strigăt şi se repezi, căzînd, către aeropila duşmană.

Din punctul înalt în care se afla, porni cu mare iuţeală, oblic, prin aer. La apropierea lui cealaltă torpilă se ridică brusc. El se apropie cu toată viteza şi merse drept spre ea.

Ea deveni deodată ca o muche subţire, şi iată! el trecu pe lîngă ea, continuînd să coboare cu toată forţa elanului său inutil.

Era extrem de furios. Împinse motorul înapoi de-a lungul axului şi începu să urce, rotindu-se. Văzu maşina lui Ostrog gonind în spirală înaintea lui. Se ridică drept spre ea, depăşind-o în înălţime în virtutea elanului şi avantajului de a avea un om mai puţin pe bord. Îşi dădu drumul să cadă drept spre ea, şi îşi greşi din nou ţinta! În timp ce trecea în viteză pe lîngă ea, văzu faţa încrezătoare şi liniştită a aeronautului şi, în atitudinea lui Ostrog, o hotărîre crispată. Ostrog privea ţintă în cealaltă, direcţie, spre sud. Graham îşi dădu seama, cu un acces de mînie, cît de neîndemînatic îi fusese zborul. Dedesubt, se zăreau colinele din Croyden. Smuci aparatul în sus, şi se îndreptă din nou către duşman.

Aruncă o privire peste umăr şi atenţia îi fu atrasă de un lucru ciudat. Platforma de zbor de la răsă- rit, cea de la Shooter’s Hill, păru că se ridică; un fulger care se schimbă într-o formă

cenuşie şi înaltă, ca o fiinţă învăluită într-o glugă de fum, izbucni în aer. O clipă, această făptură rămase nemişcată, lăsîndu-i să-i cadă de pe umeri mase imense de metal, apoi începu să desfăşoare o trombă deasă de fum. Poporul aruncase în aer şi aeropla- nul şi platforma! Tot atît de brusc, un al doilea fulger şi o altă formă cenuşie izbucniră de pe platforma de la Norwood. Şi, chiar în timp ce privea, se auzi un zgomot surd, şi îl izbi unda de aer a primei explozii. Fu aruncat în sus, şi într-o parte.

Pentru o clipă, aeropila căzu aproape pe o aripă, cu botul în jos, părînd că ezită să se răstoarne cu totul. El rămase pe apărătoarea de vînt, încleştat de volanul care oscila deasupra capului. Şi atunci, şocul celei de a doua explozii izbi aeropila dintr-o parte.

Se trezi agăţat de una din stinghiile maşinii, iar aerul trecea şuierînd pe lîngă el ***în sus.*** I se părea că atîrnă liniştit, iar aerul trecea şuierînd în sus, pe lîngă el. Pe urmă se gîndi că poate se prăbu- şeşte. Apoi fu sigur că se prăbuşeşte. Nu putea să privească în jos.

Începu să recapituleze cu o repeziciune de necrezut tot ceea ce i se întîmplase de cînd se trezise, zilele de îndoială, zilele de domnie şi, în cele din urmă, răscolitoarea descoperire a trădării calculate a lui Ostrog. El era înfrînt, dar Londra salvată. Londra era salvată!

Gîndurile lui păreau cu totul ireale. Cine era el? De ce îi erau mîinile atît de crispate? De ce nu putea să-şi dea drumul? Nenumărate vise s-au terminat

cu o astfel de cădere. Dar într-o clipă, se va trezi...

Gîndurile goneau din ce în ce mai repede. Se îm- treba dacă o va mai revedea pe Helen. Părea atît de absurd să n-o mai revadă. Cu ***siguranţă*** că era numai un vis! Şi, totuşi, era sigur că o va întîlni. Ea, cel puţin, era reală. Era reală. Se va trezi şi o va vedea.

Cu toate că nu putea să privească, îşi dădu de-odată seama că pămîntul era foarte aproape.

PRIMII OAMENI ÎN LUNĂ

Trei mii de stadii sînt de la Pămînt pînă la Lună... Nu te mira, prietene, dacă ţi se pare că vorbesc despre lucruri extraterestre şi aeriene. Toate cîte ţi le spun nu sînt decît descrierea unei călătorii pe care am făcut-o de curînd.

Lucian: Icaromenippus

Capitolul I

DL. BEDFORD SE ÎNTÎLNEŞTE LA LYMPNE CU DL. CAVOR

În timp ce stau la umbra viţei de vie, sub cerul albastru al Italiei de sud, scriind această povestire, mă gîndesc cu oarecare surprindere că participarea mea la uluitoarele aventuri ale domnului Cavor n-a fost, de fapt, decît rezultatul unui simplu accident. Ar fi putut să-mi ia locul oricare altul. Am nimerit în mijlocul acestor evenimente într-o perioadă cînd mă consideram departe chiar şi de cea mai mică posibilitate de a întîlni vreo experienţă tulburătoare. Mă dusesem la Lympne deoarece îl socoteam locul cel mai lipsit de întîmplări din lume. „Aici, în orice caz, îmi ziceam eu, voi găsi linişte şi voi putea să lucrez!”

Rezultatul este cartea aceasta. Pentru că destinul nu ţine seama de planurile mărunte ale oamenilor.

Ar trebui, poate, să menţionez aici că suferisem, cu puţină vreme înainte, nişte pierderi considerabile în unele combinaţii financiare. În momentul de faţă, înconjurat de tot confortul bogăţiei, îmi face plăcere să vorbesc despre strîmtorarea în care mă aflam. Trebuie

chiar să admit că eu însumi eram vinovat, în oarecare măsură, de situaţia mea dezastruoasă. S-ar putea să existe domenii în care manifest oarecare pricepere; afacerile financiare nu se numără printre ele. Dar pe atunci eram tînăr şi, alături de alte calităţi discutabile, tinereţea mea se mîndrea tocmai cu priceperea în afaceri. Sînt şi azi tînăr în ani, dar întîmplările prin care am trecut au şters o parte a tinereţii mele. Dacă mi-au adus şi înţelepciune, rămîne încă de văzut.

Nu cred că are vreun rost să intru în amănuntele eşecurilor care m-au făcut să debarc la Lympne, în Kent. În zilele noastre, tranzacţiile financiare implică o mare doză de aventură. Am acceptat toate riscurile. În afaceri, există în mod invariabil o anumită cantitate de ***a da*** şi de ***a lua,*** iar mie mi-a fost sortit, în cele din urmă, să dau, oricît mi-a venit de greu. Chiar cînd credeam că lichidasem totul, un creditor cîrcotaş a hotărît să se ţină scai de mine. Poate că aţi auzit despre senzaţia de arsură cu fier roşu, a virtuţii rănite, sau poate că aţi şi simţit-o. Creditorul m-a urmărit pînă în pînzele albe. În cele din urmă mi-am spus că dacă nu vroiam să trudesc din greu pentru existenţă, angajîndu-mă undeva ca funcţionar, nu mai aveam nimic altceva de făcut decît să scriu o piesă de teatru. Am oarecare fantezie şi bun gust, şi eram decis să mă lupt din răsputeri înainte de a accepta o soartă de funcţionar. Pe atunci, în afară de încrederea în talentul meu de om de afaceri, aveam şi convingerea că pot să scriu o piesă foarte bună. Nu cred că era o convingere ieşită

din comun. Ştiam că nimic altceva, exceptînd tranzacţiile financiare, nu oferea atîtea posibilităţi de cîştig şi probabi că aceasta m-a şi determinat. Mă obişnuisem să consider piesa mea nescrisă ca pe o mică rezervă, bună pentru zile negre. Aceste zile sosiseră şi m-am pus deci pe lucru.

Am descoperit foarte curînd că elaborarea unei piese cerea mai mult timp decît îmi închipuisem eu — iniţial, credeam că îmi vor fi de ajuns zece zile — şi, pentru a avea un ***pied-à-terre*** în timpul lucrului, m-am instalat la Lympne. M-am consi-derat norocos, găsind acolo o mică vilă. Am semnat un contract de închiriere pe trei ani. Am mobilat-o sumar şi, pentru perioada cît urma să lucrez la piesă, am hotărît să-mi fac singur bucătărie. Felul meu de a găti ar fi scos-o din sărite pe doamna Beeton, care trebuie să ştiţi că se pricepea. Aveam o cafetieră, o cratiţă pentru ouă, alta pentru car- tofi şi o tigaie pentru cîrnaţi şi slănină. Acesta era tot aparatul simplu al confortului meu. Nu poţi să trăieşti întotdeauna pe picior mare, iar simplitatea este o alternativă oricînd posibilă. Am mai adus şi un butoiaş de optzeci de litri, cu bere, luat pe credit, iar un brutar îndatoritor îmi aducea pîine în fiecare zi. Poate că nu trăiam ca în Sybaris, dar am trecut şi prin timpuri mai grele. Îl compătimeam oarecum pe brutar, care era un om foarte cumsecade, dar nădăjduiam, totuşi, să-i plătesc şi lui.

Dacă vreun om doreşte singurătatea, locul cel mai nimerit este cu siguranţă Lympne. Se află în regiunea argiloasă din

Kent, iar vila mea era situată pe marginea unei vechi faleze, privind peste mlaştinile din valea Romney, către mare. Pe vreme ploioasă, locul devine aproape inaccesibil, şi am auzit că poştaşul obişnuia uneori să străbată cea mai mare parte a drumului avînd legate de ghete nişte scînduri. Nu l-am văzut niciodată cu această încălţăminte, dar mi-o pot închipui. Cele cîteva colibe şi căsuţe care alcătuiesc satul de astăzi, au, fiecare, în faţa uşii, nişte legături mari de nuiele de mesteacăn, pentru curăţirea noroiului argilos de pe tălpi, fapt care vă poate da o idee despre confor-maţia regiunii. Mă îndoiesc că localitatea ar mai fi existat, dacă nu ar fi fost dăinuit amintirea unor zile de demult trecute. Pe vremea romanilor, aici era Portus Lemanis, marele port al Angliei; acum, marea se află la o depărtare de patru mile. La poalele dealului rîpos încă se mai văd bolovani şi dărîmături de ziduri romane, şi de acolo porneşte ca o săgeată spre nord vechiul drum Watling, încă pavat pe alocuri. Obişnuiam să stau pe deal şi să evoc vremurile trecute, cu galere şi legiuni, sclavi şi funcţionari, femei, muncitori, şi oameni de afa-ceri ca mine, toată acea mulţime gălăgioasă care se perinda prin port. Şi acum, doar cîteva grămezi de moloz, pe un povîrniş acoperit cu iarbă, cîteva oi — şi eu! Pe locul unde fusese portul erau acum marginile ţinutului mlăştinos, întinzîndu-se într-o curbă largă pînă departe, la Dungeness, întreruptă ici şi colo de mănunchiurile arborilor şi de turnu- rile bisericii medievale care se îndreaptă, ca odinioară Lemanis, spre dispariţie.

Peisajul acestui ţinut mlăştinos era, într-adevăr, unul dintre cele mai splendide pe care le întîlni- sem vreodată. Cred că Dungeness se afla la vreo cincisprezece mile depărtare; se întindea ca o plută pe mare, iar mai departe, spre vest, se vedeau dealurile de lîngă Hastings, în lumina apusului de soare. Uneori păreau apropiate şi clare, alteori erau estompate şi joase, iar vremea umedă le făcea ade-sea să dispară. Regiunea mai apropiată a mlaştinii era presărată şi luminată de şanţuri şi canale.

Fereastra lîngă care lucram dădea chiar spre linia dealurilor, şi de acolo l-am văzut pentru prima dată pe Cavor. Era tocmai pe cînd mă luptam cu planul piesei mele, absorbit de această muncă grea, astfel că, în mod destul de firesc, omul mi-a atras atenţia.

Soarele apunea, cerul, colorat în verde şi galben, era de o calmă strălucire; în acest decor a apărut o formă neagră, mică şi ciudată.

Era un omuleţ scund, cu trupul rotofei, cu picioarele subţiri, cu mişcări smucite; găsise de cuviinţă să-şi îmbrace făptura extraordinară cu un parde- siu, o şapcă de jucător de crichet, pantaloni bu- fanţi şi ciorapi de ciclist. Nu ştiu de ce era îmbră- cat astfel; n-a mers niciodată cu bicicleta şi n-a jucat niciodată crichet. Îmbrăcămintea lui era un amestec inexplicabil de haine adunate de cine ştie unde. Gesticula cu palmele, cu braţele, îşi mişca brusc capul într-o parte şi în alta, şi scotea tot timpul un fel de bîzîit. Un bîzîit produs, parcă, de un aparat electric. Sînt convins că n-aţi auzit nici-

odată un bîzîit asemănător. Şi îşi dregea tot mereu glasul, cu un sunet extrem de curios.

Plouase, şi mersul lui dezordonat era scos şi mai mult în evidenţă de pămîntul alunecos al potecii. Exact cînd a ajuns în dreptul soarelui care cobora sub orizont, s-a oprit, şi-a scos ceasul şi a şovăit cîteva clipe. Apoi, cu o smucitură, s-a întors şi s-a îndepărtat în grabă, fără să mai gesticuleze, dar mergînd cu paşi apăsaţi, care lăsau să se vadă că avea picioarele lungi, grotesc exagerate de argila care i se lipise de tălpi.

Era în prima zi a şederii mele în Lympne, cînd efortul meu creator ajunsese la culme, şi am privit întîmplarea ca pe o distracţie plictisitoare — cinci minute pierdute. M-am întors la planul piesei mele. Dar în seara următoare apariţia s-a repetat, cu o remarcabilă punctualitate, ca şi după încă o seară, apoi în toate serile cînd nu ploua, şi concentrarea mea asupra piesei a început să-mi ceară un efort considerabil.

— Blestematul, mi-am spus, s-ar crede că ia lecţii, ca să se mişte ca o marionetă! Şi, cîteva seri, l-am blestemat din toată inima.

Apoi, supărarea mea a făcut loc uimirii şi curiozităţii. De ce naiba se comporta în felul acesta? În cea de-a paisprezecea seară n-am mai putut să rabd şi, de îndată ce a apărut, am deschis uşa care dădea spre verandă, am ieşit şi m-am îndreptat către locul unde se oprea întotdeauna.

Cînd am ajuns lîngă el, tocmai îşi scotea capul. Avea faţa dolofană,

rotundă, cu ochi căprui — pînă atunci nu-l văzusem decît împotriva luminii.

— O clipă, domnule, i-am spus, în timp ce el se întorcea.

Omul tresări.

— Dacă e numai o clipă — îmi răspunse el — sînt de acord. Dar dacă doreşti să-mi vorbeşti ceva mai mult, şi dacă nu sînt prea pretenţios — deoarece clipa dumitale a şi trecut — eşti atît de amabil să mă însoţeşti...?

— Cu plăcere, i-am spus, pornind alături de el.

— Deprinderile mele sînt precis reglementate. Timpul meu de repaos este limitat.

— Presupun că acum este timpul dumitale de plimbare?

— Da. Vin aici să privesc apusul soarelui.

— Dar nu-l priveşti.

— Poftim?

— Nu priveşti niciodată apusul soarelui.

— Niciodată?

— Nu. Te observ de treisprezece seri la rînd şi n-ai privit niciodată apusul soarelui. Nici măcar o dată.

Îşi încruntă sprîncenele, ca şi cînd ar fi fost pus în faţa unei probleme.

— Ei bine, eu mă bucur de lumina soarelui... de aer. Merg pe poteca asta, trec de bariera de colo — făcu un gest brusc, arătînd peste umăr cu capul — fac un ocol...

— Nu-i adevărat. Niciodată n-ai făcut ceea ce afirmi. De altfel, este absurd. Pe aici nu-i nici o potecă. În seara aceasta, de exemplu...

— Oh, în seara aceasta! Să mă gîndesc: Ah! tocmai m-am uitat la ceas, am văzut că întîrziasem cu trei minute peste jumătatea mea de oră, mi-am dat seama că nu mai aveam timp să dau ocolul, m-am întors...

— Întotdeauna se întîmplă la fel.

Se uită la mine, pe gînduri.

— Se poate... acum, dacă mă gîndesc mai bine... Dar despre ce doreai să vorbeşti cu mine?

— Păi... despre ***asta!***

— Despre asta?

— Da. De ce procedezi aşa? În fiecare seară apari făcînd un zgomot...

— Un zgomot?

— Cam în felul acesta... I-am imitat bîzîitul. El mă privi şi se vedea limpede că bîzîitul nu-i făcea plăcere.

— Eu fac ***asta?*** întrebă el.

— În fiecare seară.

— Nici nu bănuiam.

Se opri. Mă privi cu un aer grav.

— S-ar putea oare, zise el, să-mi fi format un tic?

— Aşa se pare. Nu-i adevărat?

Îşi apucă buza de jos cu două degete. Privi ţintă la o băltoacă de la picioarele lui.

— Mintea mi-e extrem de încordată, zise el. Vrei să ştii de ce mă comport aşa? Ei bine, dom-nule, te asigur nu numai că habar n-am de ce, dar nici măcar nu ştiam că procedez în felul acesta. Dacă stau să mă gîndesc, este exact cum spui dumneata; n-am trecut niciodată mai departe de aici... Te supără purtarea mea?

Nu ştiu de ce, dar începeam să-l privesc cu îngăduinţă.

— Nu mă supără, i-am răspuns. Dar... închi- puieşte-ţi că ai scrie o piesă de teatru!

— N-aş fi în stare.

— Ei bine, ai face orice alt lucru care necesită o concentrare.

— Ah, zise el, desigur, şi căzu pe gînduri.

Expresia figurii lui trăda atîta tristeţe, încît m-am muiat şi mai mult. De fapt, mi-am spus, am dat dovadă de agresivitate, cerînd socoteală, unui om pe care nici nu-l cunosc, de ce anume mormăie de unul singur pe un drum public.

— Înţelegi, zise el slab, este o obişnuinţă.

— Oh, sînt de acord.

— Trebuie să mi-o interzic.

— Dar nu, dacă faptul te-ar incomoda. La urma urmei, nu-i treaba mea... mi-am permis prea mult...

— De loc, domnule, zise el, dar de loc. Îţi rămîn foarte îndatorat. Trebuie să suprim asemenea obiceiuri. Pe viitor aşa voi face. Dacă nu te superi... vrei să mai faci o dată... zgomotul acela?

— E cam aşa: Zuzu, zuzu... dar, te rog...

— Îţi sînt foarte îndatorat. De fapt, ştiu, devin din ce în ce mai distrat. Eşti perfect îndreptăţit, domnule... perfect îndreptăţit. Îţi sînt, într-adevăr, îndatorat. Trebuie să se termine. Şi acum, dom- nule, te-am obligat să te îndepărtezi prea mult de casă.

— Sper că impertinenţa mea...

— De loc, domnule, de loc.

Ne-am privit o clipă în ochi. Mi-am scos pălăria şi i-am urat bună seara. El mi-a răspuns printr-o

zvîcnitură din mîini. Şi ne-am văzut fiecare de drum.

În dreptul pîrleazului, m-am întors şi l-am privit cum se îndepărta. Ţinuta i se schimbase în mod vădit; părea strîns în el, adus de spate. Contrastul cu fiinţa dinainte, care gesticula şi mormăia, m-a făcut, în mod absurd, să încerc un sentiment de milă. L-am privit pînă cînd a dispărut. Apoi, regre- tîndu-mi ieşirea, m-am întors în casă, la piesa mea.

În următoarele două seri nu l-am mai văzut. Dar îmi rămăsese în minte, şi m-am gîndit că ar putea să-mi fie de folos în intriga piesei mele, ca un personaj comic şi sentimental. A treia zi a venit la mine.

Am rămas surprins, neştiind ce vînt îl aduce. A început, politicos, o conversaţie indiferentă — apoi a trecut brusc la subiect. Voia să-mi cumpere vila.

— Înţelegi, zise el, nu te condamn cîtuşi de puţin, dar dumneata mi-ai distrus o obişnuinţă, şi asta îmi dezorganizează tot programul zilei. De ani de zile mi-am făcut plimbarea pe aici... ani de zile. Fără îndoială, m-am plimbat mormăind... Dumneata mi-ai făcut imposibilă plimbarea!

I-am sugerat să se plimbe în altă direcţie.

— Nu. Nu există nici o altă direcţie. Aceasta este singura. Am cercetat. Iar acum, în fiecare după amiază la ora patru... mă simt ca înlănţuit.

— Dar, scumpul meu domn, dacă problema este atît de importantă pentru dumneata...

— Este vitală! Înţelegi... eu sînt un cercetător... sînt antrenat în nişte

cercetări ştiinţifice. Locu- iesc... tăcu şi rămase o clipă pe gînduri. Chiar acolo — zise el deodată, împungînd aerul cu degetul, primejdios de aproape de ochii mei. Casa cu hornurile albe pe care o vezi înălţîndu-se deasupra copacilor. Situaţia mea este anormală... anormală. Sînt pe punctul de a termina una dintre cele mai importante demonstraţii, pot să te asigur, una dintre cele mai importante demonstraţii care au fost făcute vreodată. Trebuie, deci, să-mi ţin gîndirea permanent încordată, să am linişte şi să depun o activitate constantă. După amiaza erau momentele cele mai favorabile... cu idei noi, efervescente... cu noi puncte de vedere.

— Dar de ce nu continui să te plimbi pe aici?

— Ar fi cu totul altceva. M-aş supraveghea pe mine însumi. M-aş gîndi la dumneata, la piesa dumitale... la faptul că mă observi, iritat! Nu m-aş mai gîndi la munca mea. Nu! Trebuie să obţin această vilă.

Am rămas pe gînduri. Înainte de a lua vreo hotă- rîre, trebuia desigur să reflectez serios. Pe atunci, eram, în general, destul de dispus să închei afaceri, iar vînzările m-au atras întotdeauna; în primul rînd, însă, vila nu era a mea, şi chiar dacă i-o vindeam pe un preţ bun, puteam să am inconveniente la predare, dacă adevăratul proprietar ar fi aflat de tranzacţie; în al doilea rînd, ei bine, fusesem decla-rat insolvabil. Era clar că problema cerea o abili- tate deosebită. Mă interesa, de asemenea, şi faptul că el era pe urmele unei invenţii preţioase. Mi-

am zis că ar trebui să aflu cît mai multe despre cercetările lui, nu cu vreo intenţie necinstită, ci pur şi simplu cu gîndul că aceasta ar însemna o destindere. Am început să tatonez terenul.

Era foarte dispus să-mi dea lămuriri. La drept vorbind, de îndată ce a început să vorbească, dis- cuţia s-a transformat într-un monolog. Vorbea ca un om care tăcuse mult timp, care frămîntase mult timp în mintea lui un anumit subiect. A vorbit aproape o oră, şi trebuie să mărturisesc că înţelegeam cu destulă greutate ceea ce îmi spunea. Dar în fiecare cuvînt se simţea satisfacţia omului care îşi permite o pauză între orele de muncă. În timpul acestei prime întrevederi, am înţeles destul de vag obiectul lucrărilor lui. Jumătate din cuvintele pe care le rostea erau termeni tehnici, cu totul străini pentru mine, şi îşi ilustra unele afirmaţii cu ceea ce-i plăcea lui să numească matematică elemen- tară, făcînd calcule pe un plic cu stiloul — în aşa fel încît îmi venea greu chiar să simulez că aş înţelege. „Da”, ziceam eu. „Da, continuă ‘“ Am înţe-les însă destul pentru a mă convinge că nu era un simplu excentric care se credea inventator. În ciuda înfăţişării lui, omul degaja o forţă care excludea posibilitatea imposturii. Invenţia la care lucra era, în orice caz, din domeniul mecanicii. Mi-a vorbit despre un atelier şi despre nişte asistenţi, trei lucrători tîmplari instruiţi de el... Desigur, de la atelier pînă la brevetul de invenţie nu este decît un pas. M-a invitat să-i vizitez instalaţiile. Am acceptat pe loc, manifestîndu-mi bucuria.

Propunerea de a-mi cumpăra vila a rămas, din fericire, în suspensie.

În cele din urmă s-a ridicat să plece, scuzîndu-se pentru durata vizitei. Mi-a spus că avea foarte rar plăcerea să vorbească despre lucrările lui. Nu întîlnise de multe ori un ascultător atît de inteligent ca mine. El avea foarte puţine relaţii cu oamenii de ştiinţă.

— Există multă meschinărie, îmi explică el, şi atî- tea intrigi! Iar cînd cineva are într-adevăr o idee... o idee nouă şi fecundă... nu vreau să fiu nedrept, dar...

Eu, unul, cred în primul impuls. I-am făcut o propunere care poate fi socotită drept necugetată. Dar trebuie să vă amintiţi că eram singur în Lympne, că scriam de paisprezece zile o piesă, şi că aveam remuşcări pentru plimbarea lui zădărnicită.

— De ce, i-am spus, să nu-ţi creezi din aceste discuţii o nouă obişnuinţă? În locul celei pe care, din pricina mea, ai pierdut-o. Cel puţin... pînă cînd vom cădea de acord în privinţa vilei. Dumneata ai nevoie să răsuceşti pe toate părţile, în minte, problemele de care eşti preocupat, aşa cum făceai în timpul plimbărilor de după amiază. Din nefericire, s-a terminat cu asta... nu mai poţi să te plimbi după amiaza, ca pînă acum. Dar de ce să nu vii aici şi să vorbeşti despre lucrările dumitaie... să te folo-seşti de mine ca de un perete în care îţi arunci gîndurile şi le prinzi înapoi? Este limpede că eu n-am destule cunoştinţe ca să-ţi fur ideile, şi nici nu cunosc oameni de ştiinţă...

M-am oprit. El rămăsese pe gînduri. Se vedea că propunerea mea îl atrage.

— Dar mi-e teamă că te voi plictisi, zise el.

— Crezi că nu te pot urmări?

— O, nu, dar termenii tehnici...

— În după amiaza aceasta, în orice caz, m-a interesat enorm.

— Desigur, mi-ar fi de mare folos. Niciodată nu-ţi limpezeşti mai bine ideile decît atunci cînd le explici cuiva. Pînă acum...

— Scumpul meu domn, să nu mai vorbim despre ce a fost.

— Dar poţi, într-adevăr, să-ţi pierzi timpul cu mine?

— Nici o odihnă nu este mai bună decît schimbarea preocupărilor — i-am răspuns eu, cu o profundă convingere.

Am rămas înţeleşi. Pe treptele verandei, el se întoarse spre mine.

— Îţi sînt foarte îndatorat, zise el.

Am scos o exclamaţie interogativă.

— M-ai vindecat complet de ridicolul obicei de a mormăi, îmi explică el.

I-am spus că sînt foarte bucuros a-i fi dat o mînă de ajutor — şi apoi a plecat.

Imediat, gîndurile sugerate de conversaţia noas- tră îşi reluară cursul. Începu să-şi mişte din nou braţele, ca mai înainte. Ecoul slab al unui „zuzu” ajunse pînă la mine, purtat de vînt...

Dar... la urma urmei, nu era treaba mea...

A revenit şi a doua zi, şi în ziua următoare, ţi- nînd două prelegeri despre fizică, spre satisfacţia amîndurora. Vorbea, cu un aer extrem de compe-tent, despre „eter”, „tuburi de forţă”, „potenţial gravitaţional” şi despre alte

asemenea noţiuni, iar eu, şezînd în faţa lui, într-un şezlong, nu spuneam decît „da”, „continuă”, „te urmăresc”, pentru a-l face să vorbească mai departe. Era un subiect teri- bil de dificil, dar cred că el n-a bănuit niciodată cît de puţin îl înţelegeam. În unele clipe mă în- doiam de rostul acestor discuţii, dar, în orice caz, mai uitam de blestemata mea piesă. Din cînd în cînd mi se părea că înţeleg totul, dar tocmai atunci îmi dădeam seama că de fapt nu înţeleg nimic. Alteori gîndurile îmi zburau în altă parte, şi nici nu mai încercam să-l ascult, întrebîndu-mă dacă, la urma urmei, nu era mai bine să-l folosesc ca personagiu central într-o farsă, părăsindu-mi vechiul plan al piesei. Apoi iar încercam să înţeleg cîte ceva din spusele lui.

M-am dus, cu prima ocazie, să-i vizitez casa. Era mare şi neîngrijit mobilată; nu avea nici un om de serviciu, în afara celor trei asistenţi, iar regimul şi viaţa lui particulară se caracterizau printr-o simplitate filozofică. Nu bea decît apă, era vegetarian şi avea tot felul de asemenea obiceiuri bazate pe logică şi disciplină. Dar, văzîndu-i instalaţiile, ţi se risipea orice fel de îndoială. Casa arăta ca o adevărată uzină, din pivniţă pînă în pod — o prezenţă uimitoare într-un sat atît de izolat. Încăperile de la parter erau pline de mese cu diferite aparate, cuptorul şi bucătăria se transformaseră în nişte furnale impresionante, pivniţa era ocupată de dinamuri, iar în grădină se afla un gazometru. Mi-a arătat totul cu entuziasmul, clocotind de încredere, al unui om care trăise mult timp singur. Izolarea lui se revărsa acum într-un

exces de confidenţe, pe care eu aveam norocul să le ascult.

Cele trei ajutoare erau nişte reprezentanţi tipici ai categoriei de „oameni îndemînateci” din care proveneau. Conştiincoşi, dacă nu chiar inteligenţi, voinici, politicoşi şi plini de bunăvoinţă. Unul din-tre ei, Spargus, care fusese marinar, făcea bucătă- ria şi toate lucrările în metal; al doilea, Gibbs, se ocupa cu dulgheria, iar cel de al treilea, un fost grădinar, era ajutor la toate. Ei nu făceau decît munca manuală; toată munca de concepţie îi aparţinea lui Cavor. Ignoranţa lor era desăvîrşită, chiar în comparaţie cu noţiunile mele confuze.

Trebuie să vorbesc şi despre natura acestor cercetări. Din nefericire, nu-mi este de loc la îndemînă. Nu am o pregătire ştiinţifică, şi mi-e teamă că în-cercînd să exprim scopul experienţelor, în limbajul înalt ştiinţific al domnului Cavor, l-aş încurca nu numai pe cititor, dar şi pe mine însumi, şi este aproape sigur că aş comite vreo greşeală care ar atrage asupra mea batjocura tuturor celor care, în ţara noastră, cunosc fizica matematică. De aceea, cred că este mult mai bine să-mi exprim impre- siile în limbajul meu inexact, fără a încerca să îmbrac haina unor cunoştinţe pe care nici nu pretind că le stăpînesc.

Obiectul cercetărilor domnului Cavor era o substanţă care să fie „opacă” — el folosea un alt ter-men pe care l-am uitat, dar „opacă” exprimă destul de bine ideea — la „toate formele de energie radiantă”. Îmi explicase că prin „energie radiantă” se înţelege tot ceea ce se transmite

asemenea luminii, căldurii, razelor Roentgen, despre care se vorbea atît de mult în ultimul timp, undelor electrice ale lui Marconi, sau gravitaţiei. Toate aceste ener-gii, spunea el, ***radiază*** din anumite centre, acţionînd de la distanţă asupra corpurilor, de unde vine şi termenul de „energie radiantă”. Aproape toate substanţele sînt opace la un anumit fel de energie radiantă. Sticla, de exemplu, este transparentă pentru lumină, dar mult mai puţin pentru căldură, aşa încît poate fi folosită ca obstacol împotriva căldurii; alaunul este transparent pentru lumină, dar blochează complet căldura. Pe de altă parte, o soluţie de iod în bisulfit de carbon blochează complet lumina, dar îi permite căldurii să treacă foarte uşor. Nu vei vedea focul, dar îi vei simţi căldura. Metalele nu sînt opace numai pentru lumină şi căldură, dar şi pentru electricitate, care trece atît prin soluţia de iod, cît şi prin sticlă, aproape ca şi cum nu i-ar sta nimic în cale. Şi aşa mai departe.

Toate substanţele cunoscute sînt însă „transparente” pentru gravitaţie. Se pot folosi diferite paravane pentru a întrerupe lumina, căldura, influenţa electrică a soarelui, sau căldura pămîntului; obiec-tele pot fi izolate, prin foi de metal, de acţiunea razelor lui Marconi, dar nimic nu va putea inter-cepta forţa de gravitaţie a soarelui sau pe aceea a pămîntului. Şi, totuşi, fenomenul nu poate fi expli-cat cu uşurinţă. Cavor credea că poate să existe o asemenea substanţă, şi bineînţeles că eu nu puteam să-l contrazic. Nu mă mai gîndisem

niciodată la o astfel de posibilitate. El mi-a demonstrat — făcînd pe hîrtie nişte calcule pe care, fără îndoială, lord Kelvin, profesorul Lodge, profesorul Karl Pearson, sau oricare alt savant le-ar fi înţeles, dar care pe mine m-au încurcat şi mai mult — nu numai posibilitatea existenţei unei asemenea substanţe, dar şi ce anume condiţii trebuie să îndeplinească. Raţionamentul lui era uimitor. Dar, oricît de mult m-a uimit şi m-a interesat în acel moment, acum îmi este cu neputinţă să-l reproduc. „Da”, îi spuneam eu necontenit. „Da, continuă!” Cred că este suficient, în folosul povestirii, să spun că el se consi-dera capabil să fabrice această pretinsă substanţă, opacă pentru gravitaţie, dintr-un aliaj complicat de metale cu un element nou — cred că îl numea ***helium*** — pe care îl primea din Londra, în vase de piatră sigilate. Unii şi-au exprimat îndoiala asupra acestui amănunt, dar eu sînt aproape sigur că în vasele de piatră sigilate se găsea ***helium.*** În orice caz, era un element gazos, extrem de rarefiat.

O, dacă aş fi luat măcar nişte note...

Dar cum puteam să prevăd eu pe atunci necesitatea de a face însemnări?

Toţi cei care au oricît de puţină imaginaţie vor înţelege extraordinarele posibilităţi ale unei asemenea substanţe, şi îmi vor înţelege emoţia resimţită atunci cînd, prin ceaţa complicatelor fraze folosite de Cavor, mi-am dat seama de acest lucru. O întrerupere într-adevăr dramatică a piesei mele! Mi-a trebuit cîtva timp înainte de a mă convinge că îl interpretasem exact, şi mă străduiam să nu-i pun întrebări din care să-şi dea

seama că îşi revărsa zilnic explicaţiile într-o prăpastie de ignoranţă. Nici unul dintre cititorii acestei povestiri nu va realiza, însă, exact ceea ce simţeam eu, deoarece din simpla mea relatare este cu neputinţă să reiasă cît de convins eram că extraordinara substanţă se afla într-adevăr pe punctul de a fi fabricată.

După ce i-am vizitat locuinţa, nu-mi amintesc să mai fi acordat piesei mele măcar o oră de muncă. Imaginaţia mea era solicitată în alte direcţii. Utilizările practice ale invenţiei lui Cavor păreau nelimitate: în orice direcţie încercam s-o aplic, provoca adevărate revoluţii. Dacă, de exemplu, cineva dorea să ridice o greutate, oricît de enormă, nu avea decît să-i aşeze dedesubt o foaie din această substanţă, şi ar fi ridicat-o după aceea cu un simplu pai. Primul meu impuls a fost, bineînţeles, să aplic acest principiu la tunuri şi cuirasate, la toate materialele de război, apoi la navigaţie, locomoţie, în construcţii şi în toate domeniile imaginabile ale industriei. Întîmplarea care mă adusese chiar la locul de naştere al unei noi epoci — deoarece invenţia lui inaugura într-adevăr o epocă nouă — era una dintre şansele care se prezintă o dată la o mie de ani. În mintea mea, utilizările se înmulţeau mereu, se întindeau la nesfîrşit. Printre altele, vedeam şi renaşterea mea ca om de afaceri. Vedeam o întreprindere-mamă şi nenumărate întreprinderi-fiice, concerne şi trusturi, privilegii şi concesiuni, care se răspîndeau tot mereu, pînă cînd, vastă şi înfloritoare, Compania de Cavorită cucerea şi domina întreaga lume.

Şi, în centrul ei, eram eu!

M-am hotărît într-o clipă. Ştiam că risc totul, dar m-am aruncat cu ochii închişi în necunoscut.

— Noi ne aflăm în faţa celei mai mari descope- riri din toate timpurile — i-am spus eu, punînd accentul pe „noi”. Dacă vrei să mă înlături, va tre-bui să tragi cu tunul. De mîine sînt al patrulea aju- tor al dumitale.

Rămase oarecum surprins de entuziasmul meu, dar fără nici o urmă de bănuială sau de ostilitate. Părea mai curînd gata să se autodeprecieze.

Mă privi cu îndoială.

— Crezi într-adevăr...? zise el. Dar piesa dumitale! Cum rămîne cu piesa?

— S-a terminat cu piesa! am strigat eu. Scumpul meu domn, nu-ţi dai seama ce descoperire ai făcut? Nu-ţi dai seama ce eşti pe cale să creezi?

Era o simplă întorsătură retorică, dar, de fapt, el nu-şi dădea seama. La început, nici nu-mi venea să cred. El nu se gîndise, într-adevăr, la nimic prac- tic! Tot timpul, acest omuleţ uimitor lucrase numai din punct de vedere teoretic! Cînd afirma că este „cea mai importantă” demonstraţie pe care o vă- zuse vreodată lumea, voia să înţeleagă pur şi sim- plu că îmbina o serie de teorii şi rezolva o serie de probleme care şedeau sub semnul întrebării; nu-i păsa de aplicaţiile practice ale substanţei pe care era gata s-o descopere, mai mult decît dacă ar fi fost vorba despre o maşină de fabricat pîine. Substanţa era posibilă, iar el era

pe punctul s-o obţină! ***Voilà tout***[1]***,*** cum spune francezul.

Pe lîngă aceasta, era şi copilăros! Dacă o va obţine, substanţa va trece în posteritate sub numele de Cavorită sau Cavorină, ei va fi numit F.R.S.[2], portretul îi va fi publicat, ca o recunoaştere a valorii lui ştiinţifice, în revista ***Natura,*** şi alte asemenea copilării. Nu visa nimic altceva! Dacă din întîmplare n-aş fi fost eu acolo, el era în stare să lanseze această bombă în lume, la fel cum ar fi descoperit o nouă specie de ţînţari. Şi descoperirea lui ar fi fost trecută cu vederea şi dată complet uitării, ca atîtea alte descoperiri pe care savanţii le-au lăsat în părăsire.

După ce mi-am dat seama de toate acestea, eu am devenit cel care vorbea şi Cavor cel care-mi spunea „continuă”! Am sărit în picioare. Am început să mă plimb prin odaie, gesticulînd ca un tînăr de douăzeci de ani. M-am străduit să-l fac să înţeleagă care sînt, în această privinţă, datoriile şi responsabilităţile ***noastre.*** L-am asigurat că putem realiza o avere destul de considerabilă pentru a făuri orice

---

[1] ***Voilà tout*** (în limba franceză în original): Asta-i totul (n.r.).
[2] ***F.R.S.,*** membru al Societăţii Regale. (n.r.)

fel de revoluţie socială am voi; că putem stăpîni şi guverna întreaga lume. I-am vorbit despre companii şi brevete şi despre necesitatea de a păstra secretul fabricării. Tot ceea ce îi spuneam părea să-l impresioneze la fel de mult pe cît matematica lui mă impresionase pe mine. O expresie de perplexitate s-a aşternut pe faţa lui rotundă şi roşcată. A bîiguit ceva despre faptul că era ***total indiferent*** faţă de bogăţie, dar cu un gest i-am înlăturat toate rezervele. Trebuia să devină bogat, şi protestele lui nu-i foloseau la nimic. I-am dat să înţeleagă cu cine avea de-a face, că eu posedam o mare experienţă în domeniul afacerilor. Nu i-am spus că fusesem declarat insolvabil, deoarece socoteam că este o situaţie temporară; cred, însă, că am reuşit să împac evidenta mea sărăcie cu pretinsa mea competenţă financiară. Pe nesimţite, aşa cum se dez-voltă asemenea proiecte, am căzut la înţelegere asupra unui monopol al Cavoritei. El trebuia să fabrice substanţa, iar eu să lansez afacerea.

Mă agăţam ca o lipitoare de „noi”; „dumneata” şi „eu” nu mai existau pentru mine.

Ideea lui era ca profiturile despre care îi vorbeam să fie folosite pentru dezvoltarea cercetărilor; dar, bineînţeles, ca o problemă a viitorului.

— E foarte bine, am strigat eu. E foarte bine!

Lucrul cel mai important era fără îndoială să vedem substanţa fabricată.

— Este o substanţă, strigam eu, de care nu se poate dispensa nici o casă, nici o fabrică, nici o fortăreaţă, nici un vas;

aplicaţiile ei sînt mai universale chiar decît ale unui medicament brevetat. Nu există nici o aplicaţie a ei, nici una dintre ze- cile de mii de utilizări posibile, care să nu ne îmbogăţească, Cavor, mai presus de toate visele apariţiei!

— Aşa e! zise el. Încep să înţeleg. Este extraordinar cum dobîndeşti noi puncte de vedere cînd discuţi asupra unei probleme!

— Şi s-a întîmplat să discuţi exact cu cine trebuie!

— Cred că nimeni, zise el, nu este cu totul împotriva unei mari bogăţii. Desigur, mai este ceva...

Se opri. Eu îl ascultam liniştit.

— Ştii, s-ar putea să n-o obţinem. S-ar putea să fie una dintre substanţele posibile teoretic, dar absurde din punct de vedere practic. Sau, în procesul de fabricaţie, s-ar putea să intervie vreo mică piedică...

— Vom înlătura piedica, atunci cînd se va ivi, i-am răspuns eu.

Capitolul II

PRIMA PREPARARE A CAVORITEI

Dar temerile lui Cavor, în ceea ce priveşte prepararea Cavoritei, s-au dovedit neîntemeiate. La 14 octombrie 1899, această incredibilă substanţă a fost obţinută.

Trebuie să menţionez că prepararea a fost, în cele din urmă, rezultatul unui accident, survenind atunci cînd Cavor se aştepta cel mai puţin. El topise lao-laltă nişte metale şi alte cîteva substanţe — acum aş vrea să le cunosc în amănunţime — şi avea de gînd ca timp de o săptămînă să lase amestecul să se răcească încet. Dacă el nu calculase greşit, ulti-mul proces de combinare urma să se producă în momentul cînd temperatura amestecului ar fi scăzut la

şaizeci de grade Fahrenheit. Dar, fără ştirea lui Cavor, s-a produs între ajutoarele lui o discuţie în privinţa întreţinerii focului. Gibbs, căruia îi revenise pînă atunci această sarcină, a încercat deodată s-o treacă în seama celui care fusese grădinar; cărbunele, pretexta el, era extras din pămînt, şi în consecinţă nu putea să cadă în sarcina unui dulgher; omul care fusese grădinar susţinea că, totuşi, cărbunele era o substanţă metalică sau minerală, lăsînd deoparte faptul că el se ocupa de bucătărie. Dar Spargus insista ca de cărbune să se ocupe Gibbs, avînd în vedere că era dulgher şi că, după cum se ştie, cărbunele este o rămăşiţă a lemnului. Ca urmare, Gibbs a încetat să mai alimenteze focul şi apoi nici unul dintre ei nu s-a mai ocupat de el; Cavor era total absorbit de unele probleme, deosebit de interesante, în legătură cu o maşină de zbor acţionată de Cavorită (neglijînd rezistenţa aerului ca şi alte cîteva elemente), şi n-a avut cum să observe că treburile nu mai merg curn trebuie. Prematura naştere a invenţiei lui a avut loc tocmai pe cînd el se îndrepta către vila mea, pentru discuţia şi ceaiul nostru de după amiază.

Îmi amintesc cu multă precizie desfăşurarea evenimentelor. Apa fierbea, totul era pregătit pentru ceai, şi sunetul „zuzu” pe care îl făcea Cavor mă făcuse să ies pe verandă. Silueta lui, măruntă şi vioaie, se proiecta neagră, în înserarea de toamnă, iar în dreapta, hornurile casei lui se ridicau deasu- pra unui grup de copaci învăluiţi în culori, ca un decor magnific. În depărtare unduiau, vagi şi

albăstrui, dealurile din Wealden, în timp ce spre stînga se întindea mlaştina neguroasă, largă şi liniştită. Şi atunci...

Hornurile au ţîşnit către cer, desfăcîndu-se în cărămizi, în timp ce urcau; după ele veneau acoperişul şi tot felul de mobile. Apoi a urcat, ajun- gîndu-le din urmă, o imensă flacără albă. Copacii din jurul casei s-au aplecat, s-au răsucit şi s-au fă- rîmat în bucăţi care au sărit înspre flacără. Timpanele mi-au fost izbite de un tunet, care m-a lăsat surd pe viaţă de o ureche, iar ferestrele vilei mele s-au spart.

Am făcut trei paşi, de pe verandă, în direcţia casei lui Cavor şi în aceeaşi clipă a venit suflul.

Într-o clipă, pulpanele hainei mi s-au ridicat deasupra capului şi fără voia mea m-am trezit înaintînd către Cavor, în salturi mari. Simultan, in- ventatorul a fost şi el ridicat, răsucit şi aruncat prin suflul şuierător. O bucată din hornul vilei mele a căzut pe pămînt, la vreo şase metri de mine, făcînd vreo douăzeci de salturi care îl împinseră în mare grabă spre locul exploziei. Cavor, dînd din mîini şi din picioare, era trîntit jos; s-a rostogolit de cîteva ori, s-a ridicat în picioare, şi a fost luat şi purtat pe sus cu o viteză enormă; a dispărut în cele din urmă, printre copacii care se zbăteau şi se răsuceau în jurul casei lui.

O masă de fum şi cenuşă, şi un patrat de sub-stanţă albăstruie şi strălucitoare a izbucnit către zenit. O bucată mare de gard a trecut pe lîngă mine în zbor, a căzut pe o muche, izbind pămîntul, în-tinzîndu-se apoi cît era de lungă; şi ceea ce fusese mai greu a trecut. Suflul şi-a

pierdut repede din violenţă pînă cînd n-a mai rămas decît un vînt puternic, iar eu mi-am dat seama din nou că respiram şi eram pe picioare. Aplecîndu-mă împoţriva vîntu- lui, am reuşit să mă opresc locului şi să-mi revin, oarecum, în fire.

În acele clipe, întreaga înfăţişare a lumii se schimbase. Apusul de soare liniştit dispăruse, cerul era întunecat de nori învolburaţi, totul era culcat la pămînt şi se zvîrcolea în bătaia vîntului. Am aruncat o privire înapoi, să văd dacă vila mea mai era în picioare, şi apoi am înaintat, poticnindu-mă, către copacii care îl ascundeau pe Cavor; printre ramurile lor lungi şi despuiate de frunze se vedeau flăcările casei lui incendiate.

Am intrat în crîng, sărind de la un copac la altul, agăţîndu-mă de trunchiurile lor, şi cîteva clipe l-am căutat în zadar. Apoi, în mijlocul unei grămezi de ramuri şi bucăţi de gard, îngrămădite lîngă o porţiune a zidului grădinii, am zărit ceva care se mişca. Am alergat într-acolo, dar, înainte de a ajunge, o formă pămîntie s-a desprins dintre ramuri, s-a clătinat pe picioarele murdare de noroi şi a întins două mîini moi, pline de sînge. Cîteva zdrenţe de haine îi fluturau, în bătaia vîntului, în jurul trupului.

N-am recunoscut din prima clipă cine era momîia ieşită parcă din pămînt; apoi am văzut că era Ca- vor, năclăit de noroiul prin care se rostogolise. Se apleca înainte, împotrivindu-se vîntului, ştergîn- du-şi de noroi ochii şi gura.

A întins o mînă noroioasă şi, împleticindu-se, a făcut un pas către

mine. Faţa îi era răvăşită de emoţie; noroiul continua să i se prelingă de pe obraz. Era fiinţa cea mai distrusă şi mai demnă de milă pe care o văzusem vreodată, şi de aceea cuvintele lui m-au uluit peste măsură.

— Felicită-mă, gîfîi el; felicită-mă!

— Să te felicit? Doamne sfinte! Pentru ce?

— Am obţinut-o.

— Ai obţinut-o? Ce dracu' a provocat explozia asta?

O rafală de vînt i-a acoperit cuvintele. Spunea, după cîte am înţeles, că nu avusese loc nici o explozie. Vîntul m-a făcut să mă ciocnesc de el, şi am rămas agăţaţi unul de altul.

— Să încercăm să ne întoarcem la mine acasă, i-am urlat în ureche.

El n-a înţeles, şi a strigat ceva despre „trei martiri... ştiinţei”, apoi ceva despre „nu cine ştie ce”. Era convins că ajutoarele lui pieriseră în acest cataclism. Din fericire nu era adevărat. O clipă după ce el plecase către vila mea, ei se duseseră la circiuma din Lympne să analizeze, în faţa unor pahare cu băutură, problema cuptoarelor.

Mi-am repetat propunerea de a ne întoarce la mine acasă, şi am reuşit să mă fac înţeles. Ne-am agăţat unul de braţul celuilalt şi am pornit, ajungînd în cele din urmă sub adăpostul puţinului acoperiş care îmi mai rămăsese. O bună bucată de timp am stat în fotolii, gîfîind. Toate ferestrele erau sparte, mobilele mai uşoare erau în mare dezordine, dar nu se produsese nici o stricăciune iremediabilă. Uşa bucătăriei rezistase din fericire presiunii, aşa încît vesela şi

ustensilele de bucătărie nu se spărseseră. Lampa de gătit continua să ardă, şi am pus din nou apă la fiert. După ce am preparat ceaiul, m-am întors lîngă Cavor, să-i ascult explicaţiile.

— Foarte exact, repeta el; foarte exact. Am obţinut-o, şi este totul în ordine.

— Dar... am protestat eu. Totul este în ordine? Nu mai există, pe o distanţă de douăzeci de mile în jur, nici o căpiţă, nici un gard sau acoperiş de stuf care să mai fie unde a fost...

— Totul merge bine... într-adevăr. Desigur, n-am prevăzut această mică încurcătură. Mintea mea era preocupată de o altă problemă, şi în general eu sînt înclinat să trec cu vederea amănuntele de ordin practic. Dar este foarte bine...

— Scumpul meu domn, am strigat eu, nu vezi că ai provocat pagube de mii de lire?

— În privinţa asta, mă bizui pe discreţia dumi-tale. Nu sînt un om practic, desigur, dar nu crezi că s-ar putea vorbi despre un ciclon...?

— Dar explozia...

— N-a fost nici o explozie. Este extrem de sim-plu. Numai că, după cum îţi spuneam, eu înclin să trec cu vederea lucrurile mărunte. Le văd, ,,zu, zu”, la o scară mai mare. Am reuşit să fabric, fără să vreau, o foaie subţire şi întinsă din substanţa pe care o căutam, Cavorita...

Făcu o pauză.

— Ştii prea bine că ea este opacă la gravitaţie, că împiedică obiectele de a gravita unele spre al-tele?

— Da. Ei şi?

— Ei bine, de îndată ce, la şaizeci de grade Fahrenheit, procesul de fabricaţie

a fost terminat, aerul, porţiunile de acoperiş, tavan şi podea de deasupra bucăţii de Cavorită au încetat să mai aibă greutate. Presupun că ştii... astăzi toată lumea ştie... că aerul, ca orice alt corp obişnuit, are o greutate, că apasă asupra tuturor lucrurilor de pe suprafaţa pămîntului, apasă în toate direcţiile, cu o presiune de paisprezece pfunzi şi jumătate pe un inch patrat?

— Ştiu, i-am răspuns. Continuă.

— Şi eu ştiu, observă el. Numai că acum poţi să înţelegi cît de nefolositoare sînt cunoştinţele, dacă nu ştii să le aplici. Vezi, deasupra Cavoritei noastre fenomenul nu s-a mai întîmplat, aerul a încetat să mai exercite vreo presiune, iar aerul din jur, nu cel de deasupra Cavoritei, exercita o pre-siune de paisprezece pfunzi şi jumătate pe inch patrat asupra aerului devenit brusc imponderabil. Ah! începi să înţelegi! Aerul din jurul Cavoritei s-a repezit cu o forţă irezistibilă asupra aerului de deasupra ei. Aerul de deasupra Cavoritei a fost silit să se ridice cu violenţă în sus, aerul care s-a repe- zit să-l înlocuiască a pierdut imediat greutatea, a încetat să mai exercite vreo presiune, a trecut prin tavan şi a aruncat acoperişul în sus... Înţelegi, continuă el, în atmosferă s-a format un fel de fîntînă, un fel de horn. Îţi închipui ce s-ar fi întîmplat dacă foaia de Cavorită n-ar fi fost liberă şi absorbită pe acest horn?

— Bănuiesc, am răspuns, după o clipă de gîn- dire, aerul de deasupra acestei substanţe infernale ar fi continuat şi acum să se urce cu toată iuţeala.

— Exact, zise el. O imensă fîntînă!

— Care ţîşnea pînă în spaţiul cosmic! Doamne sfinte! Dar asta ar fi aspirat toată atmosfera de pe pămînt! Ar fi răpit tot aerul din lume! Ar fi însemnat moartea întregii omeniri! Această bucată neînsemnată de Cavorită!

— Nu chiar pînă în spaţiul cosmic, zise Cavor, dar în mod practic aproape tot atît de rău. Ar fi ridicat aerul de pe pămînt, aşa cum cureţi coaja unei banane, şi l-ar fi aruncat la mii de mile. Ar fi căzut, desigur, din nou pe pămînt, dar asupra unei lumi asfixiate! Din punctul nostru de vedere, era aproape la fel ca şi cum n-ar mai fi venit înapoi niciodată!

Îl priveam ţintă. Eram încă prea uluit ca să-mi dau seama că mi se năruiseră toate speranţele.

— Şi ce ai de gînd să faci acum? l-am între- bat eu.

— În primul rînd, dacă aş găsi o lopăţică de grădină, aş îndepărta de pe mine noroiul, şi apoi, dacă mă pot folosi de confortul casei dumitale, aş face o baie. Pe urmă, vom sta de vorbă mai pe îndelete. Cred că ar fi mai bine — el puse o mînă murdară de pămînt pe braţul meu — dacă nu s-ar afla ni- mic despre această afacere. Ştiu că am pricinuit pagube mari... probabil că multe case au rămas în ruină. Dar, pe de altă parte, eu n-am de unde să plătesc pentru pagubele pe care le-am provocat, iar dacă se află adevărata cauză îmi voi crea numai duşmănii şi obstacole în calea activităţii mele. Nu se poate prevedea totul, înţelegi, şi eu nu pot, pen- tru moment, să adaug preocupărilor mele teoretice sarcina unor consideraţii materiale. Mai

tîrziu, după ce îţi vei afirma spiritul dumitale practic, iar Ca- vorita va fi lansată... lansată este cuvîntul, nu-i aşa?... şi vom realiza tot ceea ce ai prezis, atunci vom putea despăgubi pe cei în cauză. Dar nu acum... nu acum. Dacă nu se dă o altă explicaţie, oamenii, în stadiul nesatisfăcător de astăzi al ştiinţei meteorologice, vor atribui totul unui ciclon, poate se va face o subscripţie publică şi, deoarece, casa mea s-a prăbuşit şi a ars, voi primi o compensaţie bunicică, care va fi extrem de utilă pentru continuarea cercetărilor. Dar dacă se află că ***eu*** am provocat dezastrul, nu va mai fi nici o subscripţie publică şi toată lumea va fi furioasă. Practic vorbind, nu voi mai putea niciodată să lucrez în linişte. Cele trei ajutoare ale mele poate că au pierit, sau poate că nu. Dar acesta nu-i decît un amănunt. Dacă au pierit, pierderea nu este prea mare; erau mai mult zeloşi decît capabili, şi poate că această întîmplare neprevăzută se datorează în mare parte chiar lipsei lor de atenţie asupra cuptorului. Dacă n-au pierit, mă îndoiesc că inteligenţa îi va ajuta să-şi explice întreaga întîmplare. Ei vor accepta povestea cu ciclonul. Şi dacă, atît timp cît casa mea nu va putea fi locuită, aş putea să fiu găzduit într-una din încăperile libere ale locuinţei dumitale...

Se opri, privindu-mă.

Un om capabil să provoace asemenea cataclisme, mă gîndeam eu, nu este un oaspete pe care să-l găzduieşti cu plăcere.

— Poate, i-am răspuns, ridicindu-mă în picioare, am face mai bine să începem

prin a căuta o lopă- ţică; şi l-am condus către rămăşiţele ruinate ale serei.

În timp ce făcea baie, am examinat de unui sin- gur întreaga situaţie. Era limpede că asocierea cu Cavor comporta inconveniente pe care nu le prevăzusem. Neatenţia lui, care fusese pe punctul de a depopula globul pămîntesc, putea să provoace ori- cînd alte neplăceri grave. Pe de altă parte, eu eram tînăr, afacerile mele financiare se aflau într-un mare impas, şi aveam exact dispoziţia necesară pentru a mă arunca în orice aventură, oricît de nesă-buită, dacă prezenta o cît de mică şansă să reuşească. În sinea mea, eram convins că trebuia să-mi revină cel puţin jumătate din eventualele profituri. Din fericire, dispuneam de această vilă, după cum am mai explicat, pe un termen de trei ani, fără să fiu responsabil de reparaţii, iar mobila, cîtă aveam, fusese cumpărată în grabă, şi era asigurată, liberă de orice fel de riscuri. În cele din urmă, m-am hotărît să rămîn alături de Cavor şi să merg pînă la capăt.

Desigur, aspectul problemei se schimbase considerabil. Nu mă mai îndoiam de loc de posibilităţile uriaşe ale acestei substanţe, dar începusem să am îndoieli în privinţa construirii unor tunuri speciale şi brevetării ghetelor-minune.

Ne-am pus imediat pe lucru, pentru reconstruirea laboratorului şi pentru continuarea experienţelor noastre. Cînd se referea la modul cum vom fabrica viitoarea substanţă, Cavor vorbea acum mai pe înţelesul meu decît o făcuse mai înainte.

— Desigur, va trebui s-o luăm de la început, zise el, cu un fel de veselie pe

care nu i-o bănuiam, desigur, va trebui să o luăm de la început. S-a ivit o piedică, dar acum lăsăm definitiv la o parte aspec- tul teoretic. Dacă vom putea evita distrugerea micii noastre planete, o vom face. Dar... trebuie să existe şi riscuri! Trebuie să existe. În astfel de experienţe există totdeauna riscuri! Şi aici, ca om practic, trebuie să intervii dumneata. După părerea mea, cred că am putea s-o fabricăm, în formă de fire foarte subţiri. Totuşi, încă nu ştiu... mă gîndesc şi la o altă metodă. Deocamdată nu-mi este prea clară. Dar, curios, ea mi-a trecut prin minte în timp ce mă rostogoleam prin noroi, în bătaia vîntului, şi eram extrem de nesigur asupra sfîrşitului aventurii noastre; sînt absolut convins că metoda aceasta ar fi cea mai indicată.

Cu toate că l-am ajutat şi eu, am reclădit laboratorul cu oarecare greutate. Erau multe de făcut înainte de a hotărî asupra formei şi metodei pre- cise a următoarei tentative. Singura piedică a fost greva celor trei lucrători, care s-au opus ca eu să iau rolul de supraveghetor. Dar după două zile, ne-am înţeles şi în această privinţă.

Capitolul III

CONSTRUIREA SFEREI

Mi-e foarte vie în amintire împrejurarea cînd Cavor mi-a împărtăşit ideea lui despre construirea sferei. Deşi se gîndise la ea şi mai înainte, ideea

aceasta i-a apărut acum, deodată, în toate amănuntele ei. Ne îndreptam către vila mea, pentru a lua ceaiul, cînd, brusc, îşi încetă mormăitul. Apoi strigă:

— Asta e! Asta rezolvă totul! Un fel de oblon rulant!

— Ce rezolvă? l-am întrebat.

— Problema spaţiului... oriunde! Pînă la Lună!

— Ce vrei să spui?

— Ce vreau să spun? Ei bine... trebuie să fie o sferă! Asta vreau să spun!

Nu înţelegeam nimic şi l-am lăsat cîtva timp să vorbească după bunul lui plac. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre problema la care se referea. Dar, după ce şi-a băut ceaiul, mi-a explicat.

— Iată, zise el. Ultima dată am pus amestecul de substanţe într-un vas cu deschizătura largă, aco- perit cu un capac. Cînd, răcindu-se, Cavorita a fost gata, s-a petrecut ceea ce ştii; deasupra ei nimic nu mai avea greutate, aerul s-a ridicat într-un vîr- tej, casa a fost sorbită şi ea de acest vîrtej, şi dacă nu s-ar fi ridicat şi bucata de Cavorită, nu ştiu ce s-ar fi întîmplat! Dar dacă admitem că bucata de Cavorită este complet liberă şi nimic n-o împiedică să se urce?

— Se va ridica într-o clipă!

— Exact. Fără un zgomot mai mare decît o lovitură de tun.

— Dar la ce bun?

— Mă înalţ o dată cu ea!

Am lăsat din mînă ceaşca de ceai şi l-am privit atent.

— Imaginează-ţi o sferă, îmi explică el, suficient de mare pentru a cuprinde doi oameni şi bagajul lor. O sferă construită

din oţel, căptuşită cu sticlă groasă, conţinînd o rezervă de aer solidificat, hrană concentrată, apă, cu un aparat de distilat şi tot ce ar mai fi nevoie, şi smălţuită, ca să spun aşa, pe partea exterioară a oţelului, cu...

— Cavorită?

— Da.

— Şi cum vei intra înăuntru?

— Ca şi cum aş umple o gogoaşă.

— Mă rog... Totuşi, cum?

— Extrem de simplu. Nu este nevoie decît de o deschidere pneumatică. Bineînţeles, trebuie să aibă funcţii complexe; să fie un fel de valvă, care să permită, eventual, aruncarea unor obiecte în afara sferei, fără prea multă pierdere de aer.

— Ca aparatul lui Jules Verne din „De la Pămînt la Lună”?

Dar Cavor nu era cititor al romanelor de ficţiune.

— Încep să înţeleg, am spus eu încet. Vei intra în sferă şi te vei închide acolo, cît timp Cavorita nu s-a răcit complet. De îndată ce se va răci, devenind astfel impenetrabilă pentru gravitaţie, vei porni în zbor...

— Pe o linie curbă.

— Vei pleca în linie dreaptă... M-am oprit brusc. Ce va împiedica sfera să călătorească în linie dreaptă prin spaţiu, la nesfîrşit? l-am întrebat. Nu ştii dacă vei ajunge undeva, şi chiar dacă vei ajunge... cum te vei mai înapoia?

— M-am gîndit, zise Cavor. Asta vroiam să înţeleg cînd am spus că problema e rezolvată. Sfera interioară de sticlă, din care aerul nu poate ieşi, va fi continuă, cu excepţia deschizăturii de

intrare; sfera de oţel poate fi însă alcătuită din secţiuni, fiecare putînd să se strîngă, ca o jaluzea. Ele pot fi lesne acţionate de nişte arcuri, deschise şi închise prin curentul electric transmis prin nişte fire de platină, implantate în sticlă. Toate acestea sînt simple probleme de amănunt. Vezi, deci, că, în afară de grosimea rulourilor, exteriorul de Cavorită al sfe- rei va fi împărţit în ferestre sau obloane, cum vrei să le numeşti; ei bine, cînd toate ferestrele, sau obloanele vor fi închise, nici lumina, nici căldura, nici gravitaţia, nici un alt fel de energie radiantă nu va intra în interiorul sferei; după cum spuneai, ea va zbura prin spaţiu într-o linie dreaptă. Dar deschide o fereastră… închipuieşte-ţi că una dintre ferestre este deschisă! Atunci, deodată, orice corp greu care s-ar întîmplă să fie în direcţia sferei o va atrage…

M-am aşezat, reflectînd la cele auzite.

— Înţelegi? zise el.

— Oh, înţeleg!

— Practic, vom. putea să ne mişcăm prin spaţiu în orice direcţie dorim. Să fim atraşi într-o parte sau într-alta.

— Oh, da. E destul de limpede. Numai că…

— Ei?

— Nu prea înţeleg la ce ne-ar folosi! Doar ca să facem un salt de pe pămînt şi să ne întoarcem.

— Desigur! Dar, de exemplu, putem să mergem în Lună.

— Şi, o dată ajuns acolo, ce vei găsi?

— Vom vedea…! Oh! Gîndeşte-te, cîte lucruri necunoscute!

— Acolo există aer?

— S-ar putea.

Am dat, neîncrezător, din cap.

— Ideea este bună, am spus, ar fi oricum o lovitură epocală. Luna! Ştii, pentru început, aş în- cerca ceva la o scară mai redusă.

— Nici nu poate fi vorba... din cauza dificultăţii de a ne procura aer solidificat.

— Dar de ce să nu aplicăm ideea confecţionării de obloane rulante, obloane de Cavorită, în armă- turi masive de oţel, pentru a ridica greutăţi?

— Nu e cazul, insistă el. La urma urmei, o călătorie în spaţiul cosmic nu este mult mai dificilă decît o expediţie polară. Şi doar se găsesc oameni pentru expediţiile la poli.

— Dar nu oameni de afaceri. În afară de aceasta, exploratorii polari sînt plătiţi. Şi dacă se întîmplă vreo nenorocire, se trimit echipe de salvare. Dar în Lună... înseamnă să plecăm de pe Pămînt pen- tru... nimic.

— Să spunem, pentru cercetări.

— Dumneata poţi s-o spui... Mă gîndesc că s-ar putea scrie o carte.

— Sînt sigur că acolo vom găsi minerale, zise Cavor.

— De exemplu?

— O, sulf, minereuri, poate chiar aur; şi, eventual, elemente necunoscute.

— Dar costul transportului? Nu eşti de loc un om practic. Luna se află la un sfert de milion de mile depărtare.

— Cred că nu va costa prea mult să transporţi o greutate, oriunde vrei, dacă o închizi într-o cutie de Cavorită.

— Nu m-am gîndit la asta. Livrată franco cumpărător, nu?

— Şi nici nu trebuie să ne limităm la Lună.

— Adică...?

— Mai este şi Marte... atmosferă limpede, mediu nou, o plăcută senzaţie de a te simţi mai uşor. Poate că acolo ne va prii.

— Există aer pe Marte?

— Da, desigur!

— Vorbeşti ca şi cum te-ai duce într-un sana-toriu. Dar, fiindcă veni vorba, cît de departe este Marte?

— Două sute de milioane de mile, în momentul de faţă, zise Cavor, foarte degajat; şi treci pe lîngă soare.

Imaginaţia mea îşi luă din nou zborul.

— La urma urmei, mi-am spus, ar fi ceva! Măcar călătoria...

O perspectivă extraordinară îmi trecu fulgerător prin minte. Deodată, ca într-o revelaţie, am văzut întregul sistem solar străbătut de nave şi sfere „de lux” construite din Cavorită. „Dreptul de preem- ţiune” începu să pună stăpînire pe gîndurile mele — dreptul de preemţiune interplanetară. Mi-am amintit de vechiul monopol spaniol asupra aurului american. Nu era vorba de una sau două planete, era vorba de toate. Am privit faţa rubicondă a lui Cavor şi, brusc, imaginaţia mea a început să salte şi să danseze. M-am ridicat în picioare, am început să mă plimb încoace şi încolo; limba mi se dezlegase.

— Încep să înţeleg, am zis eu. Încep să înţeleg. Tranziţia de la îndoială pînă la entuziasm se fă- cuse într-o frîntură de secundă. Dar este extraordinar! am strigat; este teribil. Nici n-am visat!

Îndată ce a dispărut răceala împotrivirii mele, surescitarea lui reţinută îşi dădu frîu liber. Se sculă şi el în picioare şi începu să se plimbe prin cameră. Gesticula, ca şi mine, vorbind cu glas tare. Ară- tam ca nişte oameni inspiraţi. ***Eram*** nişte oameni inspiraţi.

— Vom rezolva totul! spunea el, răspunzînd vreunei dificultăţi pe care o descopeream întîm- plător. În curînd vom rezolva totul. Vom începe chiar în seara aceasta proiectarea tiparelor.

— Ba vom începe chiar acum, i-am răspuns eu, şi am pornit în grabă către laborator.

În noaptea aceea am fost ca un copil în ţara minunilor. Zorile ne-au găsit pe amîndoi lucrînd; am rămas cu lumina electrică aprinsă chiar în timpul zilei. Îmi amintesc şi azi, cu exactitate, cum arătau schiţele — eu umbream şi coloram, în timp ce Cavor desena — mîzgălite, făcute în grabă, dar uimitor de corecte. După acea noapte de muncă am comandat obloanele de oţel şi ramele de care aveam nevoie, iar, după o săptămînă, planurile sferei de sticlă erau terminate. Am renunţat la conversaţiile noastre de după amiază şi la toate vechile obi- ceiuri. Dormeam şi mîncam numai atunci cînd foamea sau oboseala nu ne mai lăsau să lucrăm. Entuziasmul nostru i-a molipsit şi pe ceilalţi trei, ajutoarele noastre, cu toate că nu aveau nici cea mai mică idee de scopul pentru care era construită sfera. Gibbs renunţase să meargă în ritm normal şi, preocupat, umbla, chiar prin odaie, în pas alergător.

Construcţia sferei avansa mereu. Au trecut decembrie, ianuarie — mi-am

pierdut o zi întreagă, înarmat cu mătura, făcînd cărare prin zăpadă, de la vilă pînă la laborator — februarie şi martie. Pe la sfîrşitul lui martie, sfera era aproape gata. În ianuarie primisem o ladă imensă, într-un vehicul tras de nu mai ştiu cîţi cai; aveam, deci, şi sfera de sticlă, aşezată sub macaraua pe care o pregătisem dinainte, pentru a o instala în învelişul de oţel. Toate barele şi obloanele carcasei — nu era, de fapt, o carcasă sferică, ci poliedrică, cu un oblon rulant pe fiecare faţetă — sosiseră în februarie, iar partea inferioară o şi asamblasem. În martie, Cavorita era şi ea aproape gata, pasta metalică trecuse prin primele două faze de fabricare, iar jumătate din ea fusese aplicată pe barele şi obloanele de oţel. Execuţia urmase, uimitor de fidel, liniile primei inspi-raţii a lui Cavor. Cînd asamblarea sferei a fost terminată, el a propus să îndepărtăm acoperişul şi pereţii laboratorului provizoriu în care lucrasem, şi să construim în locul lui un cuptor. Astfel, ultimul stadiu al fabricării, cînd pasta se încălzea pînă la roşu închis, într-un curent de helium, urma să fie atins după ce sfera era acoperită cu Cavorită.

Venise şi timpul să discutăm şi să hotărîm ce provizii vom lua; alimente comprimate, diferite alte substanţe concentrate, cilindri de oţel conţinînd oxigen de rezervă, un dispozitiv pentru îndepărtarea bioxidului de carbon şi a reziduurilor din aer, şi pentru obţinerea oxigenului din peroxidul de sodiu, condensator de apă, şi altele. Le văd şi acum, adunate într-un colţ, vase, rulouri, cutii — nişte obiecte obişnuite.

A fost o perioadă încordată, în care aveam prea puţin timp de gîndire. Dar într-o zi, cînd ne apropiam de sfîrşit, m-a cuprins o dispoziţie ciudată. Lucrasem toată dimineaţa la cuptor, şi m-am aşezat obosit lîngă comorile noastre. Totul mi se părea sumbru şi neverosimil.

— Ia ascultă, Cavor, i-am spus, la urma urmei, ce rost au toate acestea?

El zîmbi.

— Acum sîntem aproape gata de plecare.

— Luna... am zis eu, dus pe gînduri. Ce te aş- tepţi să găseşti? Credeam că Luna este o lume moartă.

El ridică din umeri.

— La ce te aştepţi? am repetat eu.

— O să vedem cînd vom ajunge acolo.

— Crezi că o să ajungem? l-am întrebat, cu privirea mohorîtă şi nesigură.

— Eşti obosit, remarcă el. Ai face mai bine să te plimbi puţin după amiază.

— Nu, i-am spus eu, cu încăpăţînare; am de gînd să termin cuptorul.

Aşa am şi făcut, asigurîndu-ne o noapte de nesomn.

Nu cred să mai fi avut vreodată o astfel de noapte. Am mai trecut prin momente proaste, înainte de eşecurile financiare, dar cel mai prost dintre ele era o dulce somnolenţă în comparaţie cu nesfîrşita serie de treziri chinuitoare ale acestei nopţi. M-a cuprins deodată o teamă teribilă de ceea ce aveam de gînd să întreprindem.

Pentru prima oară mă gîndeam la riscurile care ne aşteptau. Veneau, asemeni cetelor de spectre care asediaseră cîndva Praga, năpădindu-mă din toate părţile. Ciudăţenia

întreprinderii noastre, ceea ce avea ea ieşit din comun, mă copleşeau. Eram ca un om trezit, din vise plăcute, la o realitate dintre cele mai oribile. Şedeam întins, cu ochii larg deschişi; sfera parcă devenea din ce în ce mai neclară, mai confuză, Cavor devenea fantastic şi ireal, iar intenţia noastră îmi părea de-a dreptul nebu- nească.

M-am dat jos din pat şi am început să mă plimb prin odaie. M-am aşezat la fereastră şi am privit în imensitatea spaţiului. Între stele era vidul, bezna nepătrunsă...! Am încercat să-mi reîmprospătez cele cîteva cunoştinţe de astronomie căpătate din lectu-rile mele întîmplătoare, dar erau prea vagi pentru a-mi forma vreo idee despre ceea ce eventual ne aştepta.

În cele din urmă, m-am întors în pat, şi am reuşit să prind cîteva clipe de somn — de fapt cî-teva clipe de coşmar — visînd că mă prăbuşeam, la nesfîrşit, în prăpăstiile cosmice.

La micul dejun, i-am spus lui Cavor, făcîndu-l să-şi caşte ochii mari, de mirare:

— Nu viu cu dumneata în sferă.

I-am înfruntat protestele cu o încăpăţînare ursuză.

— Este o nebunie, şi nu vreau să viu. Este o idee de-a dreptul nebunească.

Am refuzat să-l urmez în laborator. M-am învîr- tit cîtva timp prin căsuţa mea, apoi mi-am luat pălăria şi bastonul şi am plecat singur, fără să ştiu încotro. Din întîmplare, dimineaţa era minunată;

un vînt călduţ, cerul albastru închis, primele fire verzi de iarbă ale primăverii şi o sumedenie de păsări care cîntau. Am mîncat friptură de vacă şi am băut bere, într-o circiumă mică de lîngă Elham; cîrciumarul a rămas uimit, auzind observaţia mea, ***à propos*** de vreme:

— Omul care părăseşte lumea, cînd există zile ca acestea, e un nebun!

— La fel spuneam şi eu cînd am auzit! zise cîrciumarul, şi mi-am dat seama că vorbea despre un biet om, care, găsind că viaţa este prea aspră, îşi tăiase gîtul.

Mi-am continuat drumul; gîndurile mele luaseră o altă întorsătură.

După amiază am avut un somn plăcut, într-un loc însorit, după care am mers mai departe, în-tremat.

Am ajuns la un han cu aspect primitor, lîngă Canterbury. Era acoperit cu iederă, iar hangiţa, o bătrînă îmbrăcată curat, mi-a făcut o impresie bună. Cum aveam destui bani la mine, m-am hotărît să înnoptez acolo. Hangiţa era foarte vorbăreaţă şi, printre alte amănunte, am aflat că nu fusese niciodată la Londra.

— Cel mai departe am călătorit pînă la Canterbury, zise ea. Nu prea îmi place să hoinăresc.

— Ce-ai zice de o călătorie pînă în Lună? am întrebat-o.

— Nu mi-au plăcut niciodată baloanele astea, zise ea, ca şi cînd ar fi fost vorba despre o excursie destul de obişnuită. Nu m-aş urca în balon... pentru nimic în lume!

Răspunsul ei m-a amuzat. După cină, m-am aşe-zat pe o bancă, lîngă uşa hanului, şi am stat de vorbă cu doi muncitori despre zidărie, automobile şi

jocurile de crichet din anul trecut. Un corn subţire de lună, albastră şi vagă ca un vîrf de munte îndepărtat, cobora către apus, pe urmele soarelui.

A doua zi, m-am întors la Cavor.

— Vin cu dumneata, i-am spus. M-am simţit puţin tulburat... asta a fost tot.

A fost singura dată cînd am simţit o îndoială ceva mai serioasă în privinţa călătoriei pe care aveam de gînd s-o întreprindem. De vină au fost numai nervii! După aceea, am muncit cu şi mai multă atenţie, făcînd în fiecare zi o plimbare de o oră. Şi, în cele din urmă, truda noastră a ajuns la sfîrşit. Mai rămînea să încălzim cuptorul.

Capitolul IV

ÎN INTERIORUL SFEREI

— Haide, zise Cavor, în timp ce eu şedeam chiar pe marginea deschizăturii, cu un picior înăuntru, şi priveam întunericul sferei. Eram numai noi doi. Se înserase, soarele tocmai apunea şi liniştea amurgului învăluia totul.

Mi-am tras înăuntru şi celălalt picior şi m-am lăsat să alunec pe sticla netedă, pînă în fundul sferei; apoi m-am ridicat în picioare să iau cutiile cu alimente şi celelalte bagaje pe care mi le întindea Cavor. în interiorul sferei era cald, termometrul arăta 80 de grade Fahrenheit, şi cum ştiam că nu vom pierde de loc sau foarte puţin din această temperatură, nu aveam pe noi

decît flanele subţiri şi pantofi de casă. Luasem, pentru orice eventualitate, o legătură de haine călduroase de lînă şi cîteva pături groase. Am aşezat, după indicaţiile lui Cavor, pachetele, cilindrii de oxigen şi cele- lalte, grămadă, la picioarele mele; dupa puţin timp toate bagajele erau înăuntru. El mai umblă cîteva clipe prin atelierul descoperit, căutînd să vadă dacă uitasem ceva; apoi intră în sferă. Ţinea ceva în mînă.

— Ce ai acolo? l-am întrebat.

— Nu ţi-ai adus nimic de citit?.

— Nu!

— Am uitat să-ţi spun. Am anumite incertitu-dini... Călătoria poate să dureze .. Poate săptămîni întregi!

— Dar...

— Vom sta închişi în sferă, fără nici un fel de ocupaţie.

— Ar fi trebuit să ştiu...

Cavor privi afară, prin deschizătură.

— Iată! zise el. Este ceva acolo!

— Am timp?

— Mai avem o oră.

Am privit afară; era un număr vechi din ***Tit- Bitz,*** adus probabil de unul dintre ajutoarele noas- tre. Ceva mai departe, într-un colţ, era şi un exemplar rupt din ***Lloyd's News.*** Am intrat din nou în sferă, aducînd aceste exemplare.

— Dumneata ce ţi-ai luat? l-am întrebat.

I-am luat cartea din mînă şi am citit: „Operele lui William Shakespeare”.

El roşi uşor.

— Educaţia mea a fost atît de exclusiv ştiinţifică... zise el, ca şi cînd s-ar fi scuzat.

— Nu l-ai citit niciodată?

— Niciodată.

— Cunoştea multe lucruri, înţelegi... într-un mod foarte personal.

— Aşa mi s-a spus şi mie, zise Cavor.

L-am ajutat să înşurubeze capacul de sticlă în deschizătură, apoi el a apăsat un buton pentru a închide oblonul corespunzător din exterior. Micul dreptunghi de lumină dispăru. Eram în întuneric.

Un timp, nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Deşi sunetele puteau să pătrundă în sferă, nu se auzea absolut nimic. Am observat abia atunci că nu aveam nimic de ce să ne agăţăm, cînd se va produce şocul pornirii şi că, neavînd nici un scaun, nu voi putea să mă instalez cît de cît confortabil.

— De ce n-am luat nici un scaun? l-am întrebat.

— Am avut eu grijă, zise Cavor. Nu vom avea nevoie.

— De ce?

— Vei vedea, zise el, pe tonul unui om care refuză să dea amănunte.

Am rămas liniştit. Deodată, mi-a trecut prin minte, puternică şi limpede, ideea că am comis o nebunie, intrînd în sferă. Oare acum, m-am între- bat, nu mai am timp să mă răzgîndesc? Lumea din afara sferei, ştiam, mi se va părea rece şi neospi- talieră — deoarece trăisem săptămîni întregi cu fanteziile lui Cavor — dar, la urma urmei, va fi la fel de rece ca acel zero absolut, tot atît de neospitalieră ca spaţiul vid? Dacă nu mi-ar fi fost teamă că pot fi considerat laş, cred nu era nici atunci tîrziu să-l conving să-mi dea drumul. Dar am şovăit prea

mult, am devenit nervos, agitat, şi timpul a trecut.

S-a produs o mică zguduituri, un zgomot, ca şi cînd s-ar fi destupat într-o cameră alăturată o sticlă de şampanie, şi un uşor şuierat. Am avut, doar o clipă, senzaţia unei presiuni enorme, impre-sia efemeră că picioarele apăsau în jos cu forţa a nenumărate tone. Senzaţia a durat un timp infim, dar m-a determinat să acţionez.

— Cavor! am strigat în întuneric, nervii mei nu mai rezistă... nu cred...

M-am oprit. El nu mi-a răspuns nimic.

— La dracu! am urlat. Sînt un nebun! Ce caut aici? Eu nu mai merg, Cavor. E prea riscant. Vreau să ies afară.

— N-ai să poţi, zise el.

— Nu pot? Vom vedea!

Timp de vreo zece secunde, el nu mai spuse nimic.

— Acum este prea tîrziu să ne certăm, Bedford, zise el, uşoara zguduire pe care ai simţit-o a fost pornirea. Acum zburăm cu iuţeala unui obuz, în prăpastia spaţiului cosmic.

— Eu... am început să vorbesc, şi apoi mi s-a părut că tot ceea ce se întîmplă nu mai prezintă nici o importanţă. Cîtva timp am fost — cum să spun? — ameţit. Nu mai aveam nimic de spus. Era ca şi cum nu cunoscusem niciodată ideea de a pă-răsi pămîntul. Apoi, a intervenit o schimbare neobişnuită în senzaţiile mele, ceva de uşurinţă a corpului, de irealitate. Se adăuga şi o senzaţie ciudata în cap, o stare aproape apoplectică; simţeam în urechi zvîcnetul sîngelui. Aceste senzaţii nu s-au micşorat, pe măsura trecerii timpului, dar pînă la urmă m-am obişnuit

atît de mult cu ele, încît nu mai resimţeam nici un inconvenient.

Am auzit un ţăcănit, şi apăru o mică lampă de iluminat.

Faţa lui Cavor era albă, cum simţeam că este şi a mea.

Ne-am privit în tăcere. Întunecimea translucidă a sticlei din spatele lui îl făcea să pară că pluteşte în gol.

— Ei bine, sîntem închişi aici, am vorbit eu în- tr-un tîrziu.

— Da, zise el, sîntem închişi aici.

— Nu te mişca, exclamă el, văzînd intenţia mea de a face un gest. Lasă-ţi muşchii relaxaţi, ca şi cum ai fi în pat. Sîntem într-un mic univers, nu- mai al nostru. Priveşte aceste obiecte!

Îmi arătă cutiile şi pachetele care fuseseră aşezate pe pături, în partea de jos a sferei. Acum le ve- deam plutind la aproape jumătate de metru de peretele sferic. Apoi mi-am dat seama, după umbră, că nici Cavor nu se mai sprijinea de sticlă. Am întins mîna în spate şi am constatat că şi eu eram suspendat în spaţiu, fără să ating peretele.

N-am ţipat, şi n-am făcut nici o mişcare, dar m-a cuprins frica. Era ca şi cum eram ridicat şi ţinut de ceva, fără să ştiu anume de ce. Era de ajuns să ating cu mîna peretele de sticlă, ca să mă mişc cu repeziciune. Am înţeles ce se întîmplase, dar fără să-mi dispară frica. Eram despărţit de orice gravitaţie exterioară — numai atracţia obiectelor din interiorul sferei mai avea efect. Tot ceea ce nu era fixat de sticlă cădea — încet, din cauza uşurinţei corpurilor noastre — spre centrul de gravitate al

micului nostru univers, care părea să fie undeva spre mijlocul sferei, dar ceva mai aproape de mine, care eram mai greu decît Cavor.

— Trebuie să ne răsucim, zise Cavor, şi să plutim spate în spate, cu obiectele astea între noi.

Plutirea liberă în spaţiu era cea mai stranie senzaţie care se poate închipui, mai întîi oribilă, apoi, cînd oroarea a dispărut, o senzaţie întru nimic neplăcută, extrem de odihnitoare. Dintre senzaţiile pe care le cunoşteam de pe pămînt se asemăna cel mai mult cu aceea pe care ţi-o dă odihna pe un pat de puf moale şi gros. Dar cu o detaşare şi o independenţă totală. N-o prevăzusem. Mă aşteptasem la o pornire însoţită de o zguduire violentă, apoi la o senzaţie ameţitoare de viteză. În locul lor, mă simţeam ca lipsit de trup. Nu semăna cu începutul unei călătorii; era ca începutul unui vis.

Capitolul V

CĂLĂTORIA SPRE LUNĂ

Apoi Cavor a stins lumina. Spunea că nu aveam prea multă rezervă de energie şi trebuia să facem economie, pentru citit. Un timp — nu ştiu dacă a fost lung sau scurt — am rămas într-un întuneric complet.

Din acest gol mi-a venit pe buze o întrebare.

— Cum zburăm? l-am întrebat. În ce direcţie?

— Ne îndepărtăm de pămînt pe o tangentă şi, deoarece Luna este aproape de al treilea pătrar, ne îndreptăm undeva spre ea. Am să deschid un oblon...

Se auzi un ţăcănit şi, brusc, se deschise o fe-reastră în carapacea sferei. Cerul de afară era tot atît de negru ca şi întunericul din sferă, dar cadrul ferestrei era presărat de o infinitate de stele.

Cei care au privit numai de pe pămînt cerul înstelat nu-şi pot închipui cum arată atunci cînd este înlăturat vălul pe jumătate luminos al atmosferei. Stelele pe care le vedem de pe pămînt sînt doar rarii supravieţuitori ale căror raze reuşesc să pătrundă prin atmosfera noastră ceţoasă. Dar acum puteam să-mi dau seama, în sfîrşit, ce însemnau mulţimile cereşti! Aveam să întîlnesc lucruri şi mai ciudate, dar acest cer lipsit de aer, înţesat de stele... Cred că este ultima privelişte pe care o voi uita vreodată.

Mica fereastră se închise, cu un ţăcănit, o alta de lîngă ea se deschise şi se închise fulgerător, apoi se deschise a treia, şi, pentru o clipă, a trebuit să-mi închid ochii din cauza strălucirii orbitoare a Lunii în descreştere.

Am fost nevoit să privesc, pe rînd, la Cavor şi la obiectele luminate din jurul meu, pentru a-mi obişnui ochii din nou cu lumina, înainte de a-i putea întoarce către palida strălucire lunară.

Au fost deschise, pentru ca gravitaţia Lunii să poată acţiona asupra tuturor obiectelor din sferă, patru ferestre. Acum nu mai pluteam liber în spaţiu, picioarele

mi se aşezaseră pe sticlă, în direcţia Lunii. Păturile şi cutiile de provizii au alunecat, de asemeni, în jos, pe sticlă, şi s-au oprit astfel încît ne acopereau o parte din perspectivă. Desigur, privind spre Lună, mi se părea că priveam „în jos”. Pe Pămînt „jos” înseamnă spre sol, în direcţia în care cad toate lucrurile, iar „sus” înseamnă direcţia opusă. Acum, atracţia gravitaţiei acţiona dinspre Lună şi, după cîte ştiam, Pămîntul trebuia să fie, dimpotrivă, deasupra capului. Iar atunci cînd toate obloanele de Cavorită erau închise, „jos” însemna spre centrul sferei, iar „sus” spre exterior.

La fel de ciudat era şi faptul, neobişnuit pe pămînt, că lumina bătea de jos în sus. Pe Pămînt, lumina cade de sus sau pieziş, dar în sferă ea venea de sub picioarele noastre şi, pentru a urmări umbrele, trebuia să privim în sus.

La început, am încercat un fel de ameţeală, stînd sprijinit doar de o bucată de sticlă şi privind în jos, spre Lună, peste sute de mii de mile de spaţiu vid. Dar ameţeala îmi trecu foarte repede. Şi apoi, ce privelişte splendidă!

Cititorul şi-ar putea închipui-o mai bine, dacă ar sta întins pe pămînt, într-o noapte caldă de vară, şi-ar privi printre picioarele ridicate spre lună; dar pentru vreun motiv oarecare — probabil că absenţa atmosferei o făcea mult mai luminoasă — Luna văzută din sfera noastră părea mult mai mare de- cît de pe Pămînt. Se vedeau extrem de clar cele mai mici amănunte de pe suprafaţa ei. Şi deoarece între noi nu se interpunea o atmosferă, conturul ei era strălucitor şi precis; nu avea în jur nici o strălucire

sau halo, iar stelele, risipite pe toată bolta, îi ajungeau chiar pînă la margine, punctînd conturul părţii luminate. Şi în timp ce şedeam privind la Lună, dedesubtul picioarelor mele, senzaţia de imposibil care mă cuprinsese în clipa plecării se întoarse din nou asupra mea, cu o forţă înzecită.

— Cavor, am spus, e ceva ciudat. Companiile pe care aveam de gînd să le înfiinţăm şi tot ceea ce discutam despre minereuri...

— Ei bine?

— Mi se par cu totul imposibile.

— Poate, zise Cavor, dar îţi va trece.

— Parcă totul s-a întors pe dos. Chiar şi asta... Deocamdată am impresia că nici n-a existat vreodată lumea pămîntească.

— S-ar putea ca exemplarul acesta din ***Lloyd's News*** să-ţi fie de folos.

Am privit o clipă ziarul, apoi, ridicîndu-l deasu-pra capului, am constatat că puteam să citesc cu uşurinţă. Am dat peste o coloană de mică publici-tate. Am citit: „Domn cu oarecare avere personală se oferă să dea bani cu împrumut". Îl cunoşteam pe acest domn. Un excentric dorea să vîndă cu 5 lire o bicicletă „Cutaway", complet nouă, în valoare de 15 lire; şi o doamnă scăpătată hotărîse să se despartă, pe un preţ de sacrificiu, de cîteva cuţite şi furculiţe pentru peşte, „un dar de nuntă". Fără îndoială, chiar în timp ce eu citeam ziarul, vreun amator examina cu atenţie cuţitele şi furculiţele, un altul mergea triumfător pe bicicleta „Cutaway", şi un al treilea se adresa cu încredere domnului binevoitor cu oarecare avere

personală. Am izbuc- nit în rîs şi am aruncat ziarul.

— Oare de pe Pămînt sfera noastră este vizibilă? l-am întrebat pe Cavor.

— De ce?

— Cunosc pe cineva... care se interesează de astronomie. Mă gîndeam că ar fi interesant dacă... prietenul meu... ar privi din întîmplare printr-un telescop şi ne-ar vedea.

— Pentru ca să vadă mărimea unui asemenea punct infim, ar avea nevoie de cel mai puternic telescop de pe Pămînt.

Am privit cîtva timp în tăcere spre Lună.

— Acolo există totuşi o lume, am spus eu; îţi dai seama mult mai bine ca de pe Pămînt. Poate oameni...

— Oameni! exclamă el. Nu! În nici un caz! Gîndeşte-te că eşti un fel de călător ultra-arctic care explorează ţinuturile pustii ale spaţiului. Pri- veşte-o! arătă el cu mîna spre albul strălucitor de dedesubt. Este moartă... moartă! Vulcani uriaşi, stinşi, deşerturi de lavă, întinderi învolburate de zăpadă, de bioxid de carbon îngheţat sau de aer îngheţat, şi pretutindeni urmele alunecărilor de teren, falii, crăpături şi prăpăstii. Nu mai există nici o mişcare. Oamenii observă acest satelit, sistematic, cu telescoapele, de peste două sute de ani. Ce schimbări crezi că au constatat?

— Nici una.

— Au descoperit două certe alunecări de teren, o nouă, dar nesigură crăpătură a scoarţei şi o schimbare de culoare, vagă şi periodică. Atît.

— Nu credeam că au descoperit nici măcar atît.

— Oh, ba da. Dar cît priveşte oameni...

Deoarece a venit vorba, care sînt dimensiunile celui mai mic obiect care s-ar putea distinge pe suprafaţa Lunii, cu cel mai puternic telescop?

— O biserică de dimensiuni obişnuite. Desigur că s-ar vedea orice oraş, clădiri, sau orice alte construcţii ale oamenilor. S-ar putea ca acolo să existe insecte, ceva în genul furnicilor, de exemplu, care în timpul nopţii lunare s-ar ascunde în adăposturi adînci. Sau vreun nou gen de fiinţe, fără corespondent pe Pămînt. Aceasta este ipoteza cea mai probabilă, în cazul cînd pe Lună există viaţă. Gîndeşte-te cît de diferite sînt condiţiile! Viaţa tre- buie să se adapteze unor zile de paisprezece zile pămînteşti fiecare; soarele strălucitor şi cerul fără nici un nor, timp de paisprezece zile, apoi o noapte tot atît de lungă, din ce în ce mai geroasă, sub stelele reci şi aspre. În timpul nopţii probabil că frigul ajunge la extrem, pînă la zero absolut, 273 grade centigrade sub punctul de îngheţare al apei de pe Pămînt. În acest timp, orice corp viu trebuie să hiberneze... şi să se trezească din nou, în fiecare zi.

Rămase puţin pe gînduri.

— Poţi să-ţi imaginezi nişte fiinţe în formă de viermi, zise el, hrănindu-se cu aer solid, la fel cum rîmele mănîncă pămînt, sau nişte monştri cu pielea groasă...

— Ascultă, l-am întrerupt, de ce nu ne-am luat şi o armă?

El nu-mi răspunse la întrebare.

— Nu, încheie el, trebuie să ajungem acolo. Vom vedea după ce vom ajunge.

Amintindu-mi un gînd uitat, i-am spus:

— Dar, desigur, trebuie să existe minereuri, oricare ar fi condiţiile!

El îmi comunică, însă, că voia să schimbe puţin direcţia, lăsînd ca Pămîntul să-şi exercite atracţia asupra noastră, pentru cîteva clipe. Avea de gînd să deschidă un oblon, timp de treizeci de secunde, în partea dinspre Pămînt. M-a avertizat că mă voi răsturna cu capul în jos, şi m-a sfătuit să mă spri- jin cu mîinile de peretele de sticlă, pentru a-mi uşura căderea. Am făcut după cum mi-a spus, şi mi-am proptit zdravăn picioarele de baloturile cu cutii de alimente şi cilindri cu aer, pentru a-i împiedica să cadă peste mine. Apoi, cu un ţăcănit, fereastra s-a deschis. Am căzut greoi pe mîini, cu faţa în jos, şi, pentru o clipă, printre degetele mele negre şi întinse am văzut-o pe mama noastră, Terra — o planetă pe cerul care se întindea în jos.

Eram încă foarte aproape — Cavor mi-a spus că distanţa probabilă era de opt sute de mile — şi imensul disc terestru acoperea tot cerul. Dar se vedea limpede că planeta avea forma unui glob. Partea care se afla chiar dedesubtul nostru era vagă şi crepusculară dar, către apus, întinderea vastă şi cenuşie a Atlanticului strălucea ca argintul topit sub lumina zilei care se îndepărta. Mi s-a pă- rut că recunosc coasta Franţei şi a Spaniei, acope- rită de nori, şi sudul Angliei, apoi, cu un ţăcănit, oblonul s-a închis la loc şi, într-o stare de confuzie extraordinară, m-am trezit lunecînd încet pe suprafaţa netedă a sticlei.

Cînd, în cele din urmă, s-a făcut din nou ordine în mintea mea, mi s-a părut în afara oricărui dubiu că Luna era „jos”, sub picioarele mele, şi că Pă- mîntul se afla undeva departe, la nivelul orizontului. Pămîntul care pentru mine şi pentru semenii mei fusese întotdeauna „jos”, încă de la începutul începuturilor.

Din cauză că greutatea noastră era practic anihilată, mişcările ne cereau atît de puţin efort, îndeplineam atît de lesne tot ceea ce voiam să facem, încît necesitatea de a mînca nu s-a produs timp de aproape şase ore (după cronometrul lui Cavor) de la plecarea noastră. Am rămas uluit aflînd că a trecut atîta timp. Chiar şi după aceea, am mîncat extrem de puţin. Examinînd aparatul de absorbţie a bioxidului de carbon, Cavor a declarat că pînă atunci consumasem o cantitate foarte mică de oxigen. Întrucît conversaţia noastră era deocamdată epuizată şi nu mai aveam nimic altceva de făcut, ne-am lăsat pradă unei toropeli ciudate şi, întin- zînd păturile pe fundul sferei, astfel încît să astupe cea mai mare parte a luminii lunare, ne-am urat unul altuia noapte bună şi am adormit aproape imediat.

Şi astfel, dormind, stînd uneori de vorbă sau citind, alteori mîncînd, deşi fără nici un fel de poftă[1], dar rămînînd de

---

[1] Este curios că, în timp ce ne aflam în sferă, nu am simţit nici cea mai mică dorinţă de a mînca, şi n-am simţit lipsa mîncării nici atunci cînd ne abţineam. La început am mîncat cam în silă, apoi am postit de-a binelea. N-am consumat în total nici a douăzecea parte din comprimatele alimentare pe care le luasem cu noi. Cantitatea de bioxid de carbon pe care am exhalat-o a fost de asemenea neobişnuit de scăzută; mi-e cu

cele mai multe ori într-un fel de linişte care nu era nici trezie, dar nici somn, am trecut printr-o perioadă de timp fără noapte sau zi, căzînd în tăcere, uşor, cu repeziciune, spre Lună.

Capitolul VI

COBORÎREA PE LUNĂ

Îmi amintesc că într-o zi Cavor a deschis deodată şase dintre obloanele sferei; lumina m-a orbit, şi am început să strig la el. Tot cadrul vizual era acoperit de Lună, un paloş formidabil de auroră albă, cu muchia ştirbită de dungi întunecoase, un ţărm crescînd dintr-un reflux de întuneric, cu pante şi piscuri înălţate în lumina soarelui. Cititorul a văzut, sînt sigur, desene sau fotografii ale Lunei, astfel încît nu am nevoie să mai descriu trăsăturile generale ale acestei privelişti, cu lanţuri mun- toase, inelare, mai uriaşe decît orice munţi tereştri, cu creste strălucind sub lumina soarelui, cu umbre aspre şi adînci. Şesurile cenuşii şi neregulate, piscurile, dealurile, craterele treceau prin toată gama dintre lumină şi întuneric, de la lumina orbitoare, pînă la misterul atotcuprinzător al beznei. Deasupra acestei lumi zburam noi, la numai o sută de mile depărtare de crestele munţilor. Puteam acum să distingem ceea ce nici un ochi omenesc nu mai văzuse

neputinţă să determin cauzele respective.

vreodată; sub strălucirea zilei, contururile tăioase ale stîncilor şi ale rîpelor de pe şesuri sau din fundul craterelor deveneau cenuşii şi nedesluşite, acoperite de o ceaţă tot mai deasă; albul suprafeţelor luminate, întrerupt de ridicături şi pete, se strîmta pe alocuri şi dispărea; ici şi colo apăreau porţiuni ciudate de culoare brună şi măslinie, care se întindeau sub ochii noştri.

Aveam, însă, foarte puţin timp ca să privim aceste detalii. Ajunsesem în clipa cea mai primejdioasă a călătoriei noastre. Trebuia să ne apropiem tot mai mult de Lună, în timp ce treceam pe lîngă ea, să reducem viteza şi să aşteptăm momentul cînd vom putea să coborîm pe suprafaţa ei.

Pentru Cavor, începuse o perioadă de intensă activitate; pentru mine, a fost o inactivitate plină de nelinişte. Trebuia să mă feresc mereu din dru- mul lui. El sărea prin sferă, în toate direcţiile, dînd dovada unei agilităţi care ar fi părut impo- sibilă pe Pămînt. Ultimele ore ale zborului şi le-a petrecut deschizînd şi închizind ferestrele de Cavorită, făcînd calcule, consultîndu-şi cronometrul, la lumina lămpii. O bună bucată de timp ara stat cu toate ferestrele închise, izbindu-ne unul de altul, suspendaţi în linişte şi în întuneric.

Apoi el a bijbîit după butoanele obloanelor, şi deodată s-au deschis patru ferestre. M-am clătinat şi mi-am acoperit ochii, copleşit, ars şi orbit de neobişnuita strălucire a soarelui de dedesubt. Apoi obloanele s-au reînchis, lăsîndu-mă buimac în întunericul care îmi

apăsa ochii. Am plutit din nou într-o tăcere neagră, fără de margini.

La un moment dat, Cavor a aprins lumina elec-trică şi mi-a spus că hotărîse să lege toate bagajele la un loc, înfăşurîndu-le în pături, pentru a le apăra de izbitura de la coborîre. Am început să lucrăm cu ferestrele închise, deoarece în felul acesta obiectele se îngrămădeau singure în centrul sferei. Era o treabă cu totul neobişnuită; doi oameni, plutind liber într-un spaţiu sferic, împachetînd şi legînd cu sfoară. Vi-i puteţi închipui? Nu există nici sus, nici jos, şi orice gest provoca mişcări neaşteptate. Cea mai mică acţiune a lui Cavor mă împingea pîna în peretele de sticlă; apoi dădeam din picior, inutil, în gol. Lumina lămpii electrice era cînd deasupra capului, cînd sub picioare. Picioarele lui Cavor îmi zburau prin faţa ochilor, apoi ne împiedicam unul de celălalt. Dar, în cele din urmă, toate obiectele au fost legate strîns laolaltă, într-un balot mare, cu excepţia a două pături, confecţionate ca nişte pelerine, în care trebuia să ne înfăşurăm.

Cînd, pentru o clipă, Cavor a deschis o fereastră înspre Lună, am văzut că ne îndreptam spre un crater central uriaş, înconjurat de un grup de cratere mai mici. Cavor ridică din nou obloanele în partea soarelui fierbinte şi orbitor. Cred că se folosea de atracţia soarelui ca de o frînă.

— Acoperă-te cu o pătură, îmi strigă el, îndepăr- tîndu-se de mine.

În prima clipă n-am înţeles, apoi am tras pătura de sub picioare şi m-am înfăşurat în ea, acoperin- du-mi şi capul

şi ochii. Brusc, Cavor închise obloanele, deschise din nou unui singur şi îl închise; apoi se porni să le deschidă pe toate deodată, pentru a le pune la adăpost în rulourile lor de oţel. Se produse o izbitură şi am început să ne rostogolim de colo-colo, izbindu-ne de peretele de sticlă sau de balotul cu bagajele, şi ţinîndu-ne strîns unul de altul; afară, ţîşnea din toate părţile o substanţă albă, ca şi cum ne-am fi rostogolit pe o pantă de zăpadă...

Ne rostogoleam, ne apucam unul de altul, ne izbeam, parcă la nesfîrşit...

O izbitură surdă, şi m-am pomenit pe jumătate îngropat sub balotul bagajelor noastre; după cîteva clipe de linişte, l-am auzit pe Cavor gîfîind şi mor-măind, apoi zăngănitul unui oblon în ruloul lui. M-am încordat, am împins balotul cu bagaje şi am ieşit .de sub el. Ferestrele deschise se vedeau ca nişte cadre negre presărate cu stele.

Eram încă vii şi ne aflam în întunericul de lîngă peretele marelui crater în care căzusem.

Răsuflam istoviţi, pipăindu-ne vînătăile de pe picioare. Nici unul dintre noi amîndoi nu se aşteptase să fim atît de rău loviţi. M-am ridicat cu greu în picioare.

— Şi acum, am spus eu, să admirăm priveliştea de pe Lună! Dar... este teribil de întuneric, Cavor!

Sticla era aburită şi, în timp ce vorbeam, o şter- geam cu pătura.

— Mai avem cam o jumătate de oră pînă se face ziuă, zise Cavor. Trebuie să aşteptăm.

Nu reuşeam să desluşesc absolut nimic. Dacă am fi fost închişi într-o sferă de

oţel, am fi văzut la fel. Ştergînd cu pătura nu făceam decît să mîzgă- lesc sticla; ea redevenea imediat opacă, din cauza umezelei care se condensa, amestecată cu tot mai multe scame de la pătură. Desigur, n-ar fi trebuit să mă folosesc de pătură. În eforturile mele de a şterge geamul, am alunecat pe suprafaţa umedă şi m-am izbit cu bărbia de un cilindru cu oxigen, care ieşea în afară din balot.

Totul era exasperant şi absurd. Sosisem pe Lună, în mijlocul unor minuni necunoscute şi nu vedeam decît peretele cenuşiu şi aburit al sferei în care călătorisem!

— La dracu', am strigat eu, mai bine rămîneam acasă! şi m-am aşezat pe balot, tremurînd şi în- făşurîndu-mă mai strîns în pătură.

Deodată, umezeala se transformă în ace şi flori de gheaţă.

— Poţi să ajungi pînă la radiatorul electric? zise Cavor. Da... butonul acela negru. Altfel vom degera..

N-am aşteptat să-mi spună de două ori.

— Şi acum, l-am întrebat, ce avem de făcut?

— Să aşteptăm, zise el.

— Să aşteptăm?

— Desigur. Să aşteptăm pînă cînd aerul nostru se va încălzi din nou, şi peretele de sticlă se va limpezi. Pînă atunci nu putem face nimic. Pe Lună este încă noapte... trebuie să aşteptăm pînă se face ziuă. Pînă atunci, nu ţi-e foame?

Nu i-am răspuns, şi am continuat să stau pe ba- lot, iritat. Mi-am întors cu greu privirea de la enigma înceţoşată a geamului şi l-am privit pe Cavor în faţă.

— Da, am spus, mi-e foame. Mă simt şi foarte dezamăgit. Sperasem... nu ştiu ce anume... dar în nici un caz asta.

Mi-am adunat tot calmul şi, învelindu-mă cu pătura, m-am aşezat din nou pe balot şi mi-am în- ceput prima masă pe Lună. Nu-mi amintesc dacă am terminat-o. Curînd, prin frînturi care s-au unit cu repeziciune în spaţii mai întinse, peretele de sticlă s-a limpezit şi valul ceţos care ne ascunsese lumea lunară s-a ridicat dinaintea ochilor noştri.

Am contemplat atunci peisajul lunar.

Aşa cum l-am văzut la început, era dintre cele mai sălbatice şi mai triste. Ne aflam într-un imens amfiteatru, o vastă cîmpie circulară care alcătuia fundul craterului uriaş. Pereţii săi ne închideau de pretutindeni, ca nişte faleze înalte. Lumina soare- lui nevăzut cădea asupra lor dinspre apus, atingînd însăşi baza lor şi lăsa să se vadă un haos de stînci brune şi cenuşii, mărginite ici şi colo de taluzuri şi de crăpături pline de zăpadă.

Vedeam pînă la o distanţă de 12 mile; dar nici o atmosferă nu micşora claritatea minuţioasă a detaliilor în care apărea această scenă. Toate suprafeţele se desenau limpezi şi strălucitoare, pe un fond de întunecime înstelată, care părea ochilor noştri pămînteşti mai curînd o perdea de catifea presărată cu paiete, decît vasta întindere a ce- rului.

Faleza orientală n-a fost la început decît o simplă lizieră întunecată a cerului semănat cu stele. Nici

o nuanţă trandafirie, nici o paloare născîndă nu anunţa venirea zilei. Numai lumina zodiacală, ca o brumă imensă şi luminoasă, în formă de con cu vîrful îndreptat către splendoarea luceafărului ne-a avertizat de apropierea iminentă a soarelui.

Lumina era reflectată în întregime de falezele apusene. Zăream o vastă cîmpie ondulată, glacială şi cenuşie, de un cenuşiu care devenea din ce în ce mai închis către răsărit, unindu-se cu tenebrele de la adăpostul falezei. Zăream nenumărate cuburi cenuşii şi rotunjite, protuberanţe enorme şi fantastice, valuri dintr-o substanţă asemănătoare zăpezii, întinzîndu-se din creastă în creastă pînă la îndepărtata zonă de întuneric, dîndu-ne primul indiciu despre distanţa care ne despărţea de peretele craterului. Aceste imense protuberanţe păreau fă-cute din zăpadă şi aşa am crezut şi eu atunci. Dar nu… erau munţi şi mase de aer îngheţat!

Aşa ne-a apărut Luna la început; apoi, deodată, cu repeziciune, a venit, uluitoare, ziua lunară.

Lumina soarelui coborî, în josul falezei, lumină formele îngrămădite la baza ei şi începu să înain-teze către noi cu paşi de uriaş. Faleza îndepărtată părea că se mişcă şi freamătă şi, la atingerea razelor de lumină, un nor de aburi cenuşii se revărsă în sus, din fundul craterului — vîrtejuri, rafale şi învolburări prelungi de nori cenuşii, din ce în ce mai groşi, mai întinşi şi mai deşi — pînă cînd, în cele din urmă, întregul şes dinspre apus aburea ca o batistă udă ţinută deasupra

focului, iar înălţimile nu mai erau decît o lumină refractată.

— Există atmosferă, zise Cavor, trebuie să existe... altfel nu s-ar ridica aburii... la simpla atingere a unei raze de soare. Şi atît de repede...

Se uită în sus.

— Priveşte!

— Ce?

— Pe cer. Iată. Pe bolta întunecată a cerului... o mică pată albastră! Stelele par mai mari, cele mici şi toate nebuloasele vagi pe care le-am văzut din spaţiul vid... au dispărut!

Ziua se apropia cu repeziciune, neîncetat. Vîrfurile cenuşii erau cuprinse, unul după altul, de lu-mină, şi se transformau într-un alb intens, vaporos. Apoi, către apus nu s-a mai văzut decît un nor suitor de ceaţă, o înaintare tumultuoasă, o aglomerare de pîclă deasă. Faleza îndepărtată se îndepărtase şi mai mult, se estompa şi îşi schimba înfăţişarea ca luată de un vîrtej, scufundîndu-se şi dispărînd în cele din urmă în mijlocul învălmăşelii generale.

Şuvoiul se apropia mereu, venind tot atît de repede ca umbra unui nor gonit de vîntul de sud-vest. În jurul nostru se ridica o ceaţă subţire, parcă anunţînd ceva.

Cavor mă apucă de braţ.

— Ce-i? l-am întrebat.

— Priveşte! Răsăritul soarelui! Soarele!

Mă întoarse şi îmi arătă creasta falezei dinspre răsărit, clară prin ceaţa care plutea în jurul nostru, dar mai luminată cu o nuanţă decît întunecimea cerului. Deasupra falezei ţîşneau nişte forme ciudate, roşietice — nişte limbi de flăcări

stacojii care se răsuceau şi dansau. Mi-am închipuit că trebuie să fie spirale de vapori care se înălţau în lumină, formînd limbi de foc proiectate pe cer, dar, de fapt, erau protuberantele solare, coroana de foc a soa-relui, întotdeauna ascunsă ochilor omeneşti de vălul atmosferei noastre.

Şi apoi — soarele!

Treptat, inevitabil, apăru o linie luminoasă — o muche subţire de o strălucire insuportabilă, care se curbă încet, deveni un arc, deveni un semicerc incandescent, azvîrlind spre noi, ca nişte suliţe, razele de căldură.

Am simţit că razele îmi străpung ochii! Am scos un strigăt şi m-am întors, orbit, bîjbîind după pătura de lîngă balot.

O dată cu incandescenţa soarelui, se auzi un sunet, primul sunet care ajungea la noi dinafară, de cînd părăsisem Pămîntul; era un şuierat, un foşnet, dîra sonoră lăsată de mantia aeriană a zilei care înainta. Şi o dată cu sunetul şi cu lumina, sfera se clătină şi, orbiţi de lumină, ne-am clătinat şi noi, izbindu-ne unul de celălalt. Sfera se mişcă din nou, iar şuieratul deveni mai puternic. Închisesem, fără să vreau, ochii; făceam sforţări neîndemînatice ca să-mi acopăr capul cu pătura, cînd zguduitura mă trînti pe jos. Am căzut peste balot şi, deschizînd ochii, am văzut pentru o clipă aerul dinafara peretelui nostru de sticlă. Se agita şi clocotea ca zăpada în care s-a înfipt o vergea înroşită în foc. Aerul solid devenise, deodată, la atingerea razelor de soare, o pastă, un noroi, un lichid vîscos, care şuiera şi clocotea, trecînd în stare gazoasă.

Sfera se răsuci şi mai violent, iar noi am rămas încleştaţi unul de altul. După o clipă, sfera s-a ră-sucit din nou. Ne-am rostogolit de cîteva ori, apoi m-am trezit în patru labe. Aurora lunară pusese stăpînire pe noi. Vroia să ne arate ce putea să facă Luna cu noi, doi bieţi oameni.

Am privit din nou afară: nori de aburi, zăpadă pe jumătate topită care se surpa, aluneca şi cădea. Ne rostogoleam în întuneric. Cavor îşi înfipsese genunchii în pieptul meu. Apoi, el trecu pe lîngă mine, ca în zbor, şi pentru o clipă am rămas întins, fără să mai pot respira, cu faţa în sus. Se părea că o cantitate imensă din substanţa care se topea se surpase peste noi, ne îngropase, şi acum se subţia şi clocotea în jurul nostru. Sus, deasupra peretelui de sticlă, dansau o sumedenie de băşici. L-am auzit pe Cavor scoţînd un strigăt slab.

O avalanşă uriaşă de aer care se topea ne cu- prinse şi ne-am rostogolit în jos, înjurînd de mama focului, pe o pantă, din ce în ce mai repede, izbin-du-ne de crăpături şi ridicături, mereu mai repede, spre apus, în tumultul clocotitor şi incandescent al dimineţii lunare.

Am continuat să ne răsucim, încleştaţi unul de celălalt, aruncaţi de colo pînă colo; balotul de ba-gaje ne izbea din toate părţile. Ne ciocneam, ne apucam, eram aruncaţi în lături, capetele ni se izbeau, şi întregul univers izbucnea în săgeţi şi stele de foc! Pe Pămînt, ne-am fi zdrobit unul de altul de zece ori, dar pe Lună, din fericire pentru noi, greutatea noastră rămăsese numai la o şesime, aşa încît cădeam destul de domol. Îmi amintesc de

o senzaţie de greaţă cumplită, de parcă mi s-ar fi răsucit creierul în ţeastă, şi apoi...

Am simţit că umblă cineva la obrazul meu; atingeri uşoare îmi supărau urechile. Apoi am desco-perit că strălucirea priveliştii din jur era atenuată de nişte ochelari albaştri Cavor era aplecat asupra mea, şi îi vedeam faţa răsturnată, cu ochii apăraţi, de asemeni, în dosul ochelarilor coloraţi. Îi auzeam respiraţia; buzele îi sîngerau, de pe urma unei lovituri.

— Te simţi bine? zise el, ştergîndu-şi sîngele cu dosul mîinii.

O clipă, mi s-a părut că totul se învîrteşte cu mine, dar nu era decît efectul ameţelii. Cavor închisese cîteva obloane, ca să mă apere de lumina directă a soarelui. În jurul sferei, strălucirea ajunsese la maximum.

— Dumnezeule! am rostit eu, cu greutate. Dar asta...

M-am ridicat puţin, ca să privesc afară. Domnea o lumină orbitoare, o schimbare totală faţă de întunericul mohorît al primelor noastre impresii.

— Am stat mult timp în nesimţire? am întrebat.

— Nu ştiu... cronometrul mi s-a spart. O bună bucată de timp... Dragul meu prieten! Mi-a fost teamă...

Am rămas întins, ca să-mi revin. Pe faţa lui Ca-vor se citeau încă urmele evidente ale emoţiei. Un timp am tăcut. Mi-am trecut mîna, cercetător, peste locurile unde primisem lovituri; mi-am examinat şi faţa, căutînd semnele leziunilor. Dosul palmei drepte suferise cel mai mult, şi avea pielea jupuită. Fruntea îmi era

învineţită şi însîngerată. Cavor îmi întinse o cană cu o băutură răcoritoare — nu mai ştiu cum se numea — pe care o adusese printre provizii. După cîtva timp, m-am simţit ceva mai bine. Am încercat să-mi mişc eu grijă mîinile şi picioarele. Apoi, am reuşit să vorbesc.

— N-ar fi trebuit să se întîmple, am zis eu, ca şi cum n-aş fi făcut nici o pauză.

— Nu, n-ar fi trebuit!

Rămase pe gînduri, cu mîinile atîrnate pe ge- nuechi. Privi afară, apoi se întoarse spre mine.

— Doamne sfinte! zise el. Nu!

— Ce s-a întîmplat? l-am întrebat, după un răstimp. Am sărit la tropice?

— A fost exact cum m-am aşteptat. Aerul s-a evaporat. Dacă este într-adevăr aer. În orice caz, s-a evaporat, şi a apărut suprafaţa Lunii. Ne aflăm pe un banc de stînci. Ici şi colo se vede solul gol; un sol cam ciudat.

A considerat că nu mai era nevoie să-mi explice. M-a ajutat să mă ridic într-o rînă. Şi am putut să văd totul cu ochii mei.

Capitolul VII

O DIMINEAŢĂ LUNARĂ

Aspectul aspru, nemilosul alb şi negru al peisajului, dispăruse în întregime. Strălucirea soarelui căpătase o uşoară nuanţă de chihlimbar; umbrele de pe peretele craterului erau de un purpuriu închis. Spre răsărit, un nor întunecat de

ceaţă continua să se tîrască, ascunzîndu-se de lumina soarelui, dar spre apus cerul era albastru şi limpede. Am început să-mi dau seama de timpul cît fusesem în nesimţire.

În jurul nostru nu mai era vid. Se formase o atmosferă. Relieful se contura mai precis, căpătase siguranţă şi varietate; în afară de eîteva spaţii acoperite, ici şi colo, de o pătură albă — care nu mai era aer solid, ci zăpadă — aspectul arctic dispăruse cu totul. Spaţii întinse, roşcate, de pămînt gol şi accidentat, se întindeau pretutindeni, sub strălucirea soarelui. Pe alocuri, la marginea grămezilor de zăpadă, se formau mici băltoace efemere şi şuviţe de apă, singurele lucruri care se mişcau în această pustietate deplină. Lumina soarelui inunda cele două treimi superioare ale sferei, amintindu-ne atmosfera miezului de vară, dar cum sfera se aşezase pe o grămadă de zăpadă, picioarele ne erau în umbră.

Răspîndite pe povîrniş, şi scoase în evidenţă de umbrele pe care le aruncau pe fîşiile albe de zăpadă netopită, se vedeau nişte forme asemănătoare unor beţişoare de lemn — uscate, răsucite, de aceeaşi nuanţă ruginie ca şi stînca pe care erau presărate. Privirea ţi se oprea fără voie asupra lor. Lemn! Într-o lume lipsită de viaţă? Apoi, pe măsură ce ochii mi se obişnuiau cu înfăţişarea lor, am observat că toată această suprafaţă părea, un ţesut fibros, ca un covor de ace brune în umbra pădurilor de pini.

— Cavor!

— Da?

— Poate că acum Luna este o lume moartă... dar altă dată...

Ceva îmi atrase atenţia. Printre ace se zăreau nişte forme mici şi rotunde. Mi s-a părut că una dintre ele se mişcase.

— Cavor, am şoptit.

— Ce?

Nu i-am i-ăspuns imediat. Priveam ţintă; neîncrezător. O clipă, nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Am scos un strigăt nearticulat. L-am apucat, de braţ şi i-am arătat cu degetul.

— Priveşte! i-am strigat, regăsindu-mi graiul. Acolo! Da! Şi dincolo!

El privi în direcţia pe care i-o arătam.

— Ah! zise el.

Cum aş putea să descriu ceea ce am văzut? Un fapt atît de mărunt, dar care îmi părea totuşi ului- tor şi emoţionant. Pe aşternutul format din ace lemnoase se aflau — am mai spus — nişte corpuri ro- tunjite, ovale, care ar fi putut fi luate drept pietri-

cele foarte mici. Şi iată că două dintre aceste corpuri ovale se mişcară una după alta şi se rostogoliră; coaja plesni, şi prin crăpătura fiecăreia se ivi o linie subţire de un verde gălbui, grăbindu-se să primească încurajarea fierbinte a soarelui abia răsărit. Atît am văzut, pentru o clipă, şi apoi se mişcă şi se sparse încă unul!

— Este o sămînţă, zise Cavor. Apoi, l-am auzit şoptind foarte incet: ***Viaţă!***

Viaţă! şi imediat ne-a trecut prin minte gindul că lunga noastră călătorie nu fusese în zadar, că nu venisem într-o aridă îngrămădire minerală, ci într-o lume care trăia şi se mişca! Priveam încordaţi. Îmi amintesc că ştergeam sticla din faţa mea cu mîneca, furios pe cea mai mică urmă de abureală.

Imaginea era limpede şi vie numai în mijlocul cîmpului vizual, Spre marginile ferestrei, ramurile moarte şi seminţele erau mărite şi deformate de curbura sticlei. Dar aveam ce vedea. Unul după altul, pe tot povîrnişul însorit, aceste miraculoase corpuri mici şi brune plesneau şi se căscau, ca nişte păstăi, ca sîmburii; deschideau guri avide să soarbă căldura şi lumina revărsate în cascadă de soarele răsărit de curînd.

Clipă de clipă, se desfăceau tot mai multe seminţe şi în acest timp colţii celor ce se desfăcuseră mai înainte ieşeau din coaja lor ruptă, trecînd în a doua fază de creştere. Cu o siguranţă desăvîrşită, cu rapiditate, aceste seminţe uimitoare scoteau o mică rădăcină, în jos, către sol şi un mugure ciudat, în formă de ghem, în sus. În scurt timp, întreaga pantă a

fost presărată cu plante minuscule care se înălţau în lumina fierbinte a soarelui.

N-au rămas mult în această stare. Mugurii în formă de ghem se umflară, se încordară şi se deschiseră dintr-o dată, lăsînd să ţîşnească o coroniţă de vîrfuri roşii şi ascuţite; apoi întinseră un buchet de frunze subţiri, alungite, de culoare brună, care începură să crească repede, vizibil, chiar în timp ce le priveam. Era o mişcare mai înceată decît a ori-

cărui animal, dar mai rapidă decît a oricărei plante pe care o văzusem vreodată. Cum pot să vă fac să vă imaginaţi felul în care creşteau? Vîrfurile frunzelor creşteau atît de repede încît se mişcau în sus, chiar sub ochii mei. Coaja brună a seminţei se zbîrci şi fu absorbită într-o clipă de plantă. Aţi luat vreodată un termometru în mînă, într-o zi răcoroasă şi aţi observat cum se urcă în tub subţirea coloană de mercur? La fel creşteau şi aceste plante lunare.

În cîteva minute — după părerea mea — colţii care ieşiseră printre primii se şi lungiseră în formă de tulpină, şi scoteau chiar un al doilea buchet de frunze; panta, care păruse cu puţin timp mai înainte o întindere lipsită de viaţă, era acum întunecată de aceste ierburi chircite, de culoare verde măslinie, cu ţepi zburliţi, zguduite de forţa cu care creşteau.

M-am întors, şi iată! în vîrful unei stînci, spre răsărit, se legăna un ciucure asemănător, mai puţin dezvoltat, înclinîndu-se întunecat, în lumina orbitoare a soarelui. Ceva mai departe, se vedea silueta unei plante masive, care îşi întindea ramurile greoaie, ca un cactus, umflîndu-se vizibil, ca o băşică umplută cu aer.

Apoi am descoperit şi spre apus o formă asemănătoare, prelungă, înălţîndu-se deasupra tufişurilor. Lumina cădea din plin, şi am văzut că avea o in-tensă culoare portocalie. Creştea văzînd cu ochii; dacă îţi întorceai privirea cîteva clipe şi apoi o priveai din nou, avea alt contur; îşi întindea ramurile boante şi umflate şi ajunse repede să capete forma unui arbore de coral, de cîteva picioare

înălţime. Comparate cu aceste plante, ciupercile de bălegar de pe pămînt, care cresc uneori pînă la un picior în diametru, într-o singură noapte, sînt de o lenevie exasperantă. Dar ciupercile noastre cresc sub forţa unei gravitaţii de şase ori mai mare decît pe Lună. Mai departe, prin văile şi pe şesurile ascunse de privirea noastră, dar nu şi de soarele care se înălţa, peste vîrfuri şi grupuri de stînci strălucitoare creşteau

tufişuri zburlite, o vegetaţie ţepoasă şi cărnoasă, grăbindu-se să profite de scurta zi în care trebuiau să înflorească, să dea fructe şi seminţe şi să moară din nou. Creşteau ca printr-un miracol.

Închipuiţi-vă! Închipuiţi-vă această auroră! Reînvierea aerului îngheţat, mişcarea şi însufleţirea solului, şi creşterea tăcută a vegetaţiei, această ascensiune nepămîntească de tulpini cărnoase şi spice. În- chipuiţi-vă această privelişte luminată de o strălu-cire alături de care, pe Pămînt, cel mai intens soare pare neputincios şi diluat. Şi, în această junglă însufleţită, prin locurile încă umbroase, se întindeau fîşii de zăpadă albăstruie. Iar pentru a avea o imagine completă a impresiilor noastre, trebuie să ţineţi seama că priveam printr-o sticlă groasă şi curbă, care diforma imaginile, aşa cum diformează o lentilă, lăsîndu-le clare şi strălucitoare numai în cen- trul cîmpului vizual, iar spre margini mărindu-le şi făcîndu-le ireale.

Capitolul VIII

ÎNCEPE EXPLORAREA

Ne-am întors privirile, unul spre altul, cu acelaşi gînd, cu aceeaşi întrebare în ochi. Pentru ca să crească plantele acestea au nevoie de aer, oricît ar fi de rarefiat — aer pe care l-am putea respira şi noi!

— Trapa de ieşire! am rostit eu.

— Da, zise Cavor, vom vedea dacă există aer!

— Peste puţin, i-am răspuns, aceste plante vor fi de înălţimea noastră. Închipuieşte-ţi... închipu- ieşte-ţi, la urma urmei... Este chiar sigur? De unde

ştii că este chiar aer? S-ar putea să fie azot; s-ar putea să fie chiar bioxid de carbon!

— Ne lămurim uşor, zise el, şi se apucă să facă proha. Scoase din balot o bucată mare de hîrtie, o aprinse, şi o aruncă repede prin valva deschizăturii. M-am aplecat şi am privit în jos, prin sticla groasă, afară, la această mică flacără de mărturia căreia depindeau atît de multe!

Hîrtia a căzut afară şi s-a aşezat uşor pe zăpadă. Flacăra roză dispăru. O clipă, mi s-a părut că s-a stins... Apoi la marginea hîrtiei a tremurat o mică limbă albăstruie, a crescut şi a început să se întindă!

Ghemotocul s-a carbonizat în întregime, liniştit — în afară de porţiunea care venea în contact cu ză-pada — şi s-a răsucit, scoţînd o dîră tremurătoare de fum. Nu mai exista nici o îndoială; atmosfera Lunii era formată fie din oxigen pur, fie din aer, şi capabilă, deci — exceptînd cazul că era extrem de rarefiată — să întreţină viaţa noastră pămîntească. Puteam să ieşim afară — şi să trăim!

M-am aşezat lîngă trapa de ieşire, pregătindu-mă să deşurubez capacul, dar Cavor mă opri.

— Trebuie mai întîi să ne luăm o mică măsură de prevedere, zise el.

Mi-a explicat că, deşi atmosfera conţinea în mod sigur oxigen, putea să fie totuşi atît de rarefiată, în-cît să ne producă neplăceri grave. Mi-a amintit de răul de munte şi de faptul că aeronauţii care iau prea repede înălţime pierd adeseori sînge pe nas şi pe gură. În timp ce-mi vorbea, se ocupa cu prepararea

unei băuturi, greţoasă la gust, după cum am simţit cînd am băut-o, la insistenţele lui. În afară de o uşoară amorţire, băutura n-a mai avut, însă, vreun alt efect asupra mea. După aceea, mi-a dat voie să încerc deşurubarea capacului.

Cînd capacul de sticlă a început să se deschidă, aerul dinăuntrul sferei, mai dens decît cel de afară, a pornit să iasă, prin şanţurile ghiventului, cîntînd ca apa dintr-un ceainic, înainte de a da în clocot. Cavor mi-a spus să mă opresc, deoarece era evident că presiunea de afară era mult mai scăzută. Cu cît era mai scăzută, n-aveam de unde să ştim.

Ţineam capacul strîns cu amîndouă mîinile, gata să-l închid la loc, dacă, în ciuda speranţelor noastre, atmosfera lunară s-ar fi dovedit prea rarefiată pentru noi, iar Cavor avea un cilindru de oxigen comprimat la îndemînă, pentru a restabili la nevoie presiunea. Ne-am uitat în tăcere unul la altul, apoi la fantastica vegetaţie de afară care se îngroşa şi se înălţa vizibil şi fără zgomot. Aerul şuiera mereu, ascuţit, ieşind din sferă.

Pulsul a început să-mi zvîcnească puternic în urechi, iar zgomotele produse de mişcările lui Cavor au început să se îndepărteze. Totul devenea mai liniştit, din cauza rarefierii aerului.

Pe măsură ce aerul ţîşnea şuierător prin ghivent, umiditatea se aduna în mici rotocoale de abur.

După o clipă, am simţit cum respiraţia mi-a devenit mai precipitată — ceea ce a durat, de altfel, tot timpul cît am stat în atmosfera exterioară a Lunii — şi în urechi, în vîrful degetelor, în gîtlej, s-a

produs o senzaţie neplăcută, care a dispărut însă imediat.

Ameţeala şi greaţa mi-au îndepărtat în oarecare măsură curajul. Am închis puţin capacul, încercînd să mă explic în grabă, faţă de Cavor. Dar acum el era cel mai îndîrjit. Mi-a răspuns ceva, cu un glas care din cauza rarefierii aerului părea extraordinar de slab şi de îndepărtat. Îmi recomanda o înghiţi- tură de rachiu, dîndu-mi chiar el exemplul. După ce am băut, m-am simţit mai bine. Am desfăcut din nou capacul. Zvîcniturile din urechi au devenit mai puternice, dar şuierăturile aerului care ieşea din sferă încetaseră. Cîteva clipe, am crezut că mă înşel.

— Ei bine? zise Cavor cu o umbră de glas.

— Ei bine? i-am răspuns.

— Continuăm?

După o clipă de gîndire i-am spus:

— Asta-i tot?

— Da, dacă poţi să suporţi.

Drept răspuns, am continuat să deşurubez. Am ridicat capacul circular din locul lui şi l-am aşezat cu grijă pe balotul de bagaje. Cîţiva fulgi de zăpadă s-au răsucit în deschizătură, şi au dispărut, în timp ce aerul rarefiat şi nefamiliar al Lunii punea stăpî- nire pe sfera noastră. Am îngenuncheat şi apoi m-am aşezat pe marginea deschizăturii, privind afară. Dedesubt, la un metru de faţa mea, strălucea zăpada lunară, neatinsă de nici un picior.

Am tăcut un răstimp, privindu-ne.

— Nu te dor plămînii? zise Cavor.

— Nu, i-am răspuns. E suportabil.

A luat pătura, şi-a trecut capul prin gaura din mijloc, înfăşurîndu-se bine în

jurul corpului. S-a aşezat pe marginea deschizăturii, şi-a lăsat picioarele să atîrne, pînă cînd au ajuns la cîţiva centimetri de zăpada lunară. A stat o clipă în cumpănă, apoi şi-a dat drumul, de la această distanţă, pe solul neumblat al Lunii. A făcut cîţiva paşi, şi imaginea lui, văzută prin sticla sferei, era de-a dreptul grotescă. S-a oprit o clipă, privind în jur. Apoi şi-a luat avînt şi a sărit.

Sticla deforma totul, dar mi s-a părut că, oricum, saltul era extrem de mare. Dintr-un singur salt, se îndepărtase cu douăzeci sau treizeci de picioare. Ajunsese undeva sus, pe o masă stîncoasă, şi gesticula către mine. Poate că striga — dar nu auzeam nimic. Cum naiba făcuse acest salt? Parcă fusesem martorul unei scamatorii.

Încă nedumerit, am trecut şi eu prin deschizătură, apoi m-am ridicat în picioare. Chiar în faţa mea, zăpada se topise şi se formase un fel de şanţ. Am făcut un pas şi am sărit.

M-am trezit zburînd prin aer, am văzut că stînca pe care şedea Cavor îmi venea în întîmpinare; m-am apucat de muchiile stîncii şi am rămas aşa, complet buimăcit. Fără să vreau am scos un hohot penibil de rîs. Eram teribil de zăpăcit. Cavor s-a aplecat, stri- gîndu-mi cu un glas şuierat să fiu atent. Uitasem că pe Lună, care are a opta parte din masa şi un sfert

din diametrul Pămîntului, greutatea mea se redusese la a şasea parte. Acum fusesem obligat să-mi amintesc.

— Sîntem eliberaţi din lanţurile mamei noastre, Pămîntul — zise Cavor.

Calculîndu-mi efortul, m-am căţărat pînă în vîrful stîncii şi, mişcîndu-mă la fel de atent ca un reu-matic, am ajuns lîngă Cavor, sub lumina puternică a soarelui. Sfera rămăsese în urma noastră, la treizeci de picioare depărtare, pe grămada de zăpadă care se micşora mereu.

Cît vedeai cu ochii, pe îngrămădirea de stînci din fundul craterului se trezea la viaţă aceeaşi vegeta- ţie, întreruptă ici şi colo de umflăturile plantelor în formă de cactuşi; nişte licheni roşii şi purpurii creşteau atît de repede, încît parcă se căţărau pe stînci. Pe toată suprafaţa craterului, pînă la pereţii de piatră care o înconjurau, nu se zărea nimic altceva.

Pereţii craterului păreau să fie lipsiţi de vegetaţie, în afară de o porţiune de lîngă bază, şi presăraţi cu contraforturi, trepte şi platforme care atunci nu ne-au atras prea mult atenţia. Erau la cîteva mile depărtare de noi, de jur împrejur; noi ne aflam aproape în centrul craterului, şi vedeam pereţii prin ceaţa gonită de vînt. Într-adevăr, prin atmosfera rarefiată începuse să bată vîntul, slab dar tăios, extrem de rece dar şi extrem de domol. Bătea în jurul craterului, dinspre partea unde peretele era întunecat şi ceţos, spre partea luminată şi încălzită. Cu greu se desluşea ceva prin ceaţa care plutea spre răsărit; din cauza teribilei intensităţi a soarelui nemişcat trebuia să privim cu ochii pe jumătate închişi, ţinînd mîna streaşină.

— Se pare că nu există nici o suflare, zise Cavor, absolut nici una.

Am privit din nou în jur. Încă mai dăinuia în mine speranţa să găsesc vreo urmă omenească, turla vreunui edificiu, vreo casă sau vreo maşină; dar pretutindeni se întindeau stînci rostogolite, una peste alta, piscuri şi creste, tufişuri crescînd în faţa noastră şi cactuşi umflîndu-se neîncetat, ca o negare absolută a speranţelor mele.

— Aceste plante sînt aici singurele stăpîne, am spus eu. Nu există nici urma altor creaturi.

— Nici insecte... nici păsări... nimic! Nici o urmă, nici un crîmpei, nici o fărîmă de viaţă animală. Dealtfel, dacă ar exista, ce ar face ele în timpul nopţii?... Nu! nu există decît aceste plante.

Mi-am pus mîna streaşină la ochi.

— E ca o privelişte de vis. Vegetaţia seamănă cu plantele de pe Pămînt mai puţin chiar decît ceea ce ne imaginăm că se află printre stîncile străfundului de ocean. Uite-te acolo! Ai putea să crezi că este o şopîrlă transformată în plantă. Şi ce strălucire!

— Este abia începutul dimineţii, zise Cavor. Suspină şi privi în jur. Nu, nu este o lume pentru oameni. Şi, totuşi, într-un fel... te atrage.

Rămase tăcut cîtva timp şi apoi începu să mormăie, cufundat în gînduri. O uşoară atingere m-a făcut să tresar şi am observat că peste un pantof mi se întinsese un lichen subţire, albicios. Am mişcat piciorul; lichenul s-a transformat în pulbere, şi fiecare fărîmă a început să crească. L-am auzit pe Cavor scoţînd o

exclamaţie ascuţită; frunza unei plante îl înţepase, ca o baionetă.

El îşi roti privirile, căutînd ceva printre stîncile din jurul nostru. O lumină bruscă, de culoare roză apăru pe o creastă zimţuită. Era un roz extraordinar, de o nuanţă palidă.

— Priveşte! am strigat, întorcîndu-mă. Dar Cavor dispăruse.

O clipă, am rămas stupefiat. Apoi am făcut un pas grăbit, ca să privesc peste marginea stîncii. Dar, surprins de această dispariţie, am uitat încă o dată că eram pe Lună. Mişcarea m-ar fi făcut să înaintez pe Pămînt cam cu un metru; pe Lună, m-a dus la şase metri — cu cinci metri mai departe de marginea stîncii. în primul moment, mi s-a părut că trăiesc senzaţia acelor coşmaruri cînd te prăbuşeşti la ne- sfîrşit. Căci, dacă pe Pămînt cazi, în prima secundă,

şaisprezece metri, pe Lună cazi doar doi, şi numai cu a şasea parte din greutate. Cred că am căzut, sau mai curînd am sărit în jos, vreo zece metri. A durat mult — poate cinci sau şase secunde. Am plutit prin aer şi am căzut ca o pană, cufundîndu-mă pînă la genunchi într-o grămadă de zăpadă, lîngă un perete de stîncă albastră-cenuşie, cu vine albe. Am privit în jur.

— Cavor! am strigat, dar nu se vedea nici urmă de Cavor. Cavor! am strigat eu mai tare, dar mi-a răspuns numai ecoul.

M-am întors, furios, şi m-am căţărat pînă în vîrful stîncii.

— Cavor! strigam eu într-una. Strigam cu glasul unui miel rătăcit.

Nu se mai zărea nici sfera şi, pentru o clipă, o senzaţie insuportabilă de dezolare mi-a strîns inima.

Apoi l-am văzut. Rîdea şi gesticula, ca să-mi atragă atenţia. Era pe o stîncă lucie, la douăzeci sau treizeci de metri depărtare. Nu puteam să-i aud glasul, dar gesturile lui mă îndemnau să săr. Am ezitat, deoarece distanţa mi se părea enormă. Apoi m-am gîndit că eram în stare să săr mai mult decît Cavor.

M-am dat cu un pas înapoi, mi-am luat elan şi am sărit cu toată puterea. Mi s-a părut că zbor prin aer ca şi cum nu voi mai coborî niciodată.

Zborul era halucinant şi în acelaşi timp plăcut, tot atît de ciudat ca într-un coşmar. Mi-am dat seama că sărisem cu prea mult avînt. Am trecut pe deasupra lui Cavor şi am văzut într-o rîpă un desiş ţepos, care se întindea să-mi întîmpine căderea. Am scos un ţipăt de

spaimă. Mi-am întins mîinile înainte şi mi-am încordat picioarele.

M-am izbit de o tufă de plante asemănătoare ciupercilor, care au împrăştiat în jurul meu o puzderie de spori portocalii, acoperindu-mă cu un praf de aceeaşi culoare. M-am rostogolit de cîteva ori şi apoi am rămas locului, zguduit de un rîs nervos.

Faţa mică şi rotundă a lui Cavor mă privea pe deasupra unui tufiş zburlit. Striga ceva, dar nu reuşeam să-l aud.

— Ce? am încercat eu să-l întreb, fără să scot însă nici un sunet, din cauza respiraţiei precipitate. El îşi croi drum către mine, înaintînd cu grijă printre tufişuri.

— Trebuie să fim atenţi! zise el. Luna nu cunoaşte nici un fel de disciplină. Ne vom rupe oasele.

M-a ajutat să mă ridic în picioare.

— Faci mişcări exagerate, zise el, scuturînd cu mîna praful portocaliu de pe hainele mele.

Şedeam nemişcat, gîfîind, lăsîndu-l să-mi scuture praful de pe genunchi şi de pe coate şi să mă dojenească pentru neîndemînarea mea.

— Nu ne-am adaptat gravitaţiei de aici. Muşchii noştri nu sînt încă educaţi. Trebuie să facem cîteva exerciţii practice. După ce îţi vei trage răsuflarea.

Mi-am scos doi-trei spini care mi se înfipseseră în mînă şi m-am aşezat pe un colţ de stîncă. Muşchii îmi tresăreau şi aveam sentimentul de descurajare pe care îl încearcă pe Pămînt, la prima cădere, cel care învaţă să meargă pe bicicletă.

Deodată, Cavor se gmdi că, după căldura soarelui, aerul rece al rîpei ar putea să-mi dea febră. Ne-am căţărat din nou în lumina soarelui şi am constatat că, în afară de cîteva julituri, nu căpătasem nici o rană mai gravă. La propunerea lui Cavor, am căutat în preajma, cu privirea, pentru săritura următoare, un loc sigur şi uşor abordabil. Am ales o mică platformă de stîncă, la vreo zece metri depărtare, despărţită de noi printr-un mic tufiş de spini de culoare verde-măslinie.

— Socoteşte că sări pînă aici! zise Cavor, cu aerele unui antrenor, şi îmi arată un punct situat la vreun metru de picioarele mele. De data aceasta, am reuşit să sar fără greutate, şi trebuie să mărturisesc că am simţit o oarecare satisfacţie cînd Cavor, greşind cu vreo jumătate de metru, s-a înţepat în spinii tufişului. Vezi, trebuie să fii prudent, zise el,

scoţîndu-şi spinii. De atunci a încetat să se mai considere antrenorul meu, devenindu-mi tovarăş în însuşirea artei de a merge pe Lună.

Ne-am propus o săritură mai uşoară şi, efectuînd-o fără greutate, am sărit înapoi, repetînd-o apoi de cîteva ori şi obişnuindu-ne muşchii cu noile condiţii. N-aş fi crezut niciodată, dacă n-aş fi experimentat, că adaptarea se putea face atît de repede. În foarte scurt timp, într-adevăr, după mai puţin de treizeci de sărituri, puteam să ne dozăm efortul necesar pentru o anumită distanţă, aproape cu siguranţa de pe Pămînt.

În tot acest timp, plantele lunare creşteau în jurul nostru tot mai înalte, mai dese şi mai încîlcite, în fiecare clipă mai groase şi mai lungi: plante spinoase, cactuşi verzi şi masivi, ciuperci, plante cărnoase, în formă de licheni, sau în fel de fel de forme ciudate. Eram însă atît de preocupaţi de salturile noastre, încît un timp nu am mai luat în seamă expansiunea lor neîncetată.

Ne cuprinsese o exaltare extraordinară. Cred că, în parte, se datora senzaţiei de eliberare, după timpul petrecut în interiorul sferei; în primul rînd, însă, ne încînta dulceaţa diafană a aerului care conţinea — sînt sigur — o proporţie mult mai mare de oxigen decît atmosfera terestră. Deşi înconjurat de o lume ciudată, mă simţeam tot atît de curajos şi de întreprinzător ca un londonez ajuns pentru prima oară în munţi; şi cu toate că eram puşi în faţa Necunoscutului, nici unul dintre noi nu se simţea înfricoşat.

Eram din ce în ce mai temerari. Am reperat o mică movilă acoperită de

licheni, cam la cincisprezece metri depărtare, şi am coborît cu uşurinţă pe vîrful ei, unul după altul.

— Bine! ne strigam unul altuia. Bine! Cavor a făcut trei paşi şi s-a avîntat către o pantă atrăgă-toare, înzăpezită, la mai bine de douăzeci de metri depărtare. Era caraghios, cu şapca lui de jucător de crichet, murdară, cu părul ţepos, cu trupul mic şi rotund, cu pantalonii lui bufanţi, cu braţele şi pi-

cioarele îndoite şi proiectate, în zbor, pe întinderea fantastică a peisajului lunar. M-a cuprins un acces de rîs, am sărit şi eu şi — buf! — am căzut lîngă el.

Am făcut cîţiva paşi de Gargantua, am mai sărit de vreo trei-patru ori şi în cele din urmă ne-am aşezat într-o depresiune acoperită de licheni. Plă- mînii ne dureau. Ne trăgeam răsuflarea, privindu-ne cercetător unul pe celălalt. Cavor, gîfîind, mormăia ceva despre „senzaţii uluitoare”. Şi atunci mi-a trecut prin minte o întrebare. Pentru moment, nu mi s-a părut nimic grav, ci doar o întrebare firească în situaţia respectivă.

— Ia ascultă, am întrebat. Ştim exact unde am lăsat sfera?

Cavor îşi întoarse privirea către mine.

— Ce?

Abia atunci m-a izbit adevăratul sens al întrebării mele.

— Cavor! am strigat eu, apucîndu-l de braţ. Unde

este sfera?

Capitolul IX

PIERDUŢI PE LUNĂ

Figura lui reflectă propria mea nelinişte. Cavor se ridică în picioare şi privi în jur peste tufişurile care, înconjurîndu-ne, parcă se străduiau din răsputeri să crească cît mai înalte. Îşi

duse cu un aer de nesiguranţă o mînă la buze. Apoi vorbi, şovăitor:

— Cred, zise el încet, că am lăsat-o... undeva... cam pe acolo...

Degetele lui descriseră un arc.

— Nu sînt sigur. Expresia de consternare i se întipări şi mai adînc. În orice caz, zise el, privin- du-mă, nu poate să fie prea departe.

Ne-am ridicat amîndoi în picioare. Scoteam exclamaţii fără înţeles.

În jurul nostru, pe pantele însorite, spumegau şi se legănau desişurile spinoase, cactuşii umflaţi, lichenii căţărători; prin locurile umbroase dăinuiau grămezi de zăpadă. Spre nord, spre sud, spre est şi spre vest, aceeaşi monotonie de forme neobişnuite. Şi undeva, îngropată în masivitatea vegetaţiei în- cilcite, se afla sfera noastră, casa noastră, singurul nostru refugiu, singura noastră speranţă de a ne salva din această fantastică junglă de-o zi în care nimerisem.

— Cred, la urma urmei, zise el, arătînd brusc în- tr-o direcţie, că trebuie să fie pe acolo.

— Nu, i-am răspuns. Am făcut o curbă. Priveşte! Se văd urmele paşilor mei. Este clar că sfera se găseşte mai spre răsărit, mult mai spre răsărit. Nu! siera trebuie să fie pe acolo.

— Cred, zise Cavor, că am avut tot timpul soarele spre dreapta.

— Mie mi se pare că, la fiecare săritură, aveam umbra în faţă.

Ne-am privit în tăcere. Suprafaţa craterului devenise, în închipuirea noastră, enormă, iar desişurile care creşteau mereu păreau de nepătruns.

— Doamne sfinte! Am fost nebuni.

— Bineînţeles, trebuie să o regăsim, zise Cavor şi cît mai curînd. Căldura e tot mai puternică. Dacă locul n-ar fi fost atît de uscat, acum am fi leşinat de căldură. Şi... mi-e foame.

L-am privit ţintă. Nu mă gîndisem pînă acum la acest aspect al problemei. Mi-am dat seama, deodată, ca mi-era îngrozitor de foame.

— Da, am spus cu convingere, şi mie.

Se ridică, hotărît să acţioneze.

— Trebuie neapărat să găsim sfera.

Am examinat, cu tot calmul de care eram în stare, lanţurile nesfîrşite de stînci şi tufişuri care acope-reau fundul craterului, cîntărind fiecare în tăcere

şansele de a găsi sfera înainte de a ne copleşi cu totul căldura şi foamea.

— Nu poate să fie mai departe de vreo cincizeci de metri, zise Cavor, făcînd un gest nehotărît. N-avem de făcut decît să cercetăm prin jur, pînă cînd o vom găsi.

— E tot ce putem face, i-am răspuns, fără prea mult entuziasm pentru a porni în căutare. Tare aş vrea ca aceste blestemate tufişuri cu spini să nu crească atît de repede!

— Bine zici, zise Cavor. Dar sfera se afla pe un morman de zăpadă.

Am privit în jur, cu speranţa zadarnică de a recunoaşte vreo movilă sau vreun tufiş care fusese lîngă sferă. Dar pretutindeni întîlneam aceeaşi uniformitate deconcertantă, pretutindeni tufişuri, înăl- ţîndu-se cu repeziciune, ciuperci lăţindu-se pe stînci, grămezi de zăpadă micşorîndu-se, totul într-o neîncetată şi inevitabilă transformare. Soarele dogorea cu putere; slăbiciunea, provocată de o foame inexplicabilă, se alia cu totala noastră dezorientare. Şi în timp ce şedeam acolo, nedumeriţi şi pierduţi în peisajul neobişnuit, am auzit, pentru prima oară de cînd eram pe Lună, un sunet, altceva decît mişcarea plantelor care creşteau, decît suspinul slab al vîn- tului, sau decît zgomotele pe care le făceam noi înşine.

Bum... Bum... Bum...

Venea de dedesubt, din interiorul Lunii. Şi parcă îl auzeam şi cu urechile, şi cu picioarele. Avea o rezonanţă surdă, înnăbuşită de distanţă şi îngroşată de materia pe care o străbătea. Nu-mi pot imagina vreun alt sunet care să ne fi

surprins mai mult, sau care să fi transformat mai profund aspectul peisajului înconjurător. Sunetul, amplu, lent şi uniform, părea bătaia unui ceas gigantic, îngropat în pămînt.

Bum... Bum... Bum...

Era un sunet amintind mănăstirile liniştite, nopţile de insomnie în oraşe aglomerate, ceasurile de veghe şi de aşteptare, tot ceea ce este ordonat şi metodic

în viată: cît de pregnant şi de misterios răsuna în această pustietate fantastică! Penrru privire, totul rămăsese neschimbat; dezolarea tufişurilor şi cactuşilor care se legănau liniştiţi în bătaia vîntului, că- ţărîndu-se neîncetat pînă pe vîrfurile îndepărtate, cerul liniştit şi întunecat, de care atîrna soarele fierbinte, dogorind cu putere. Şi, deasupra tuturor, ca un avertisment, ca o ameninţare, palpita acest sunet enigmatic.

Bum... Bum... Bum...

Ne-am întrebat unul pe altul, cu glasuri slabe, aproape în şoaptă:

— Un ceasornic?

— Ca un ceasornic?

— Ce este?

— Ce poate fi?

— Să numărăm, sugeră Cavor, însă puţin cam tîrziu, deoarece, la cuvintele lui, sunetul încetă.

Liniştea, zvîcnetul dezamăgitor al tăcerii ne pro- vocară un nou şoc. Cîteva clipe, nici n-am mai fost siguri că auzisem vreun sunet. Sau poate încă îl mai auzeam? Oare auzisem într-adevăr ceva?

Am simţit pe braţ apăsarea mîinii lui Cavor. Vorbea cu jumătate de glas, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu trezească pe cineva din somn.

— Să rămînem unul lîngă altul, şopti el, şi să căutăm sfera. Trebuie să găsim sfera. Zgomotul ăsta e de neînţeles.

— Şi încotro să mergem.

El şovăi. Eram apăsaţi de gîndul că în jurul şi în preajma noastră se manifestau nişte prezenţe străine, nevăzute. Ce puteau fi? Unde puteau fi? Oare acest

peisaj arid, trecînd alternativ de la îngheţ la căl- dură, nu era decît învelişul, masca vreunei lumi subterane? Şi, dacă era aşa, ce fel de lume? Ce soi de fiinţe se vor năpusti dintr-o clipă în alta asupra noastră?

Apoi, sfîşiind liniştea chinuitoare, tot atît de puternic şi brusc ca un tunet neaşteptat, se auzi un

zăngănit şi un zgomot, de parcă fuseseră deschise cu putere nişte porţi mari de metal.

Ne-am oprit locului, ţinîndu-ne răsuflarea. Apoi Cavor s-a lipit de mine.

— Nu înţeleg! şopti el, chiar în urechea mea. Făcu cu mîna un gest vag către cer, expresia neclară a unor gînduri şi mai neclare.

— Un adăpost! Dacă se întîmplă ceva…

Am privit în jur. Am dat din cap, aprobîndu-l.

Am pornit la drum, mergînd tiptil, cu cele mai exagerate precauţii de a nu face zgomot. Ne-am îndreptat către un desiş de vegetaţie. Un sunet, ca nişte ciocane care băteau într-un cazan, ne-a făcut să grăbim pasul.

— Trebuie să ne tîrîm, şopti Cavor.

Frunzele inferioare ale plantelor-baionetă începuseră să se vestejească şi să se usuce, în umbra celor crescute deasupra lor, astfel încît puteam să ne croim drum, fără greutate, printre tulpinile groase. Nu ne păsa de cîte o zgîrietură, pe faţă sau pe mînă. În inima desişului, m-am oprit gîfîind şi am privit spre Cavor.

— Subteran, şopti el. Dedesubt.

— Ar putea să iasă.

— Trebuie să găsim sfera!

— Da, dar cum?

— Să ne tîrîm pînă vom da de ea!

— Dar dacă n-o găsim?

— Să rămînem ascunşi. Să vedem ce fel de fiinţe sînt.

— Rămînem împreună.

El se gîndi cîteva clipe.

— În ce parte să mergem?

— La întîmplare!

Ne-am uitat cercetător, într-o parte şi în alta. Apoi, cu multă grijă, am început să ne tîrîm printre tulpinile plantelor, încercînd să descriem, pe cît puteam, un cerc, oprindu-ne la fiecare ciupercă care se

mişca, la fiecare zgomot, căutînd din priviri sfera de care ne îndepărtasem atît de prosteşte. Din cînd în cînd se auzeau izbituri, bătăi, sunete stranii, inexplicabile, mecanice, venind de sub scoarţa lunară, iar o dată, şi apoi încă o dată ni s-a părut că auzim ceva, ca un huruit sau o învolburare slabă, adusă de vînt. Dar, înfricoşaţi cum eram, nu am îndrăznit să ne ridicăm pentru a cerceta întinderea craterului. Mult timp, n-am văzut nici urmă din fiinţele care provocau zgomotele atît de numeroase şi de insistente. Dacă n-am fi fost prea sleiţi de foame şi n-am fi avut buzele crăpate de sete, ni s-ar fi părut că visăm cu ochii deschişi. Totul era absolut ireal. Singurul element care avea o oarecare realitate erau aceste sunete.

Străduiţi-vă să vă imaginaţi. De jur împrejur, jungla fantastică; frunzele în formă de baionetă se ridicau tăcute deasupra capului nostru, iar lichenii, în culori vii, cu pete de soare şi umbră, foşneau sub mîinile şi genunchii noştri, fremătînd de energia cu care creşteau, aşa cum freamătă un covor cînd vîn- tul pătrunde sub el. În fiecare clipă, ne acoperea cîte o ciupercă în formă de băşică, umflîndu-se şi întinzîndu-se sub bătaia soarelui. În fiece clipă, ne aţinea calea cîte o formă nouă, în culori vii. Celu-lele acestor plante erau mari cît un deget, ca nişte mărgele de sticlă colorată. Şi toată vegetaţia, satu-rată de strălucirea nemiloasă a soarelui, se proiecta pe cerul ce un negru albăstrui şi încă smălţuit, în ciuda luminii solare, de cîteva stele care supravieţuiau. Straniu! Chiar formele şi cristalele pietrelor erau

stranii. Totul era straniu: senzaţiile noastre fizice erau bizare, fiecare mişcare se sfîrşea cu o surpriză. Respiraţia şuiera subţire în gîtlej, sîngele zvîcnea în urechi, bătînd ca un puls...

Şi mereu izbucneau lovituri, ciocănituri, hurui-turi, ritm de maşini şi apoi — mugetul unor ani- male mari!

Capitolul X

PĂŞUNILE VIŢEILOR LUNARI

Şi astfel noi, doi bieţi naufragiaţi tereştri, pierduţi în sălbatica junglă de pe Lună, ne tîram îngro- ziţi din faţa acelor sunete necunoscute. Ne-am tîrît, se pare, mult timp înainte de a vedea vreun selenit sau vreun viţel lunar, cu toate că mugetul şi grohăitul viţeilor se apropia neîncetat de noi. Ne-am tîrît prin rîpi stîncoase, pe pante acoperite de ză-padă, printre ciuperci care la apăsarea noastră plesneau ca nişte băşici subţiri, scoţînd un suc apos, peste un adevărat pavaj de plante asemănătoare ciupercilor şi pe sub tufişuri nesfîrşite. Privirile noastre căutau tot mai deznădăjduite sfera părăsită. Zgomotul făcut de viţeii lunari era uneori un sunet prelung şi uniform, ca al unui viţel obişnuit, alteori se ridica într-un muget furios, înspăimîntător, şi apoi devenea un clefăit întretăiat şi bestial, ca şi cum aceste creaturi nevăzute ar fi vrut să mănînce şi să mugească în acelaşi timp.

Cînd le-am văzut pentru prima dată, a fost dintr-o ochire rapidă, fugară, cu atît mai tulburătoare cu cît era incompletă. Cavor se tîra atunci înaintea mea şi a fost primul care şi-a dat seama de apropierea lor. S-a oprit, făcîndu-mi şi mie semn să stau locului.

Drept spre noi părea că înaintează un zgomot de trosnituri şi de tufişuri strivite, şi atunci, în timp ce şedeam

ghemuit şi încercam să apreciez distanţa şi direcţia din care venea, s-a auzit în spatele nostru un muget teribil, atît de aproape şi de puternic încît vîrfurile frunzelor baionete s-au înclinat, şi am sim-ţit o răsuflare fierbinte şi umedă. Întorcîndu-ne, am văzut nedesluşit, prin mulţimea legănătoare a tulpi- nelor, coastele strălucitoare ale viţelului lunar şi, proiectată pe cer, linia lungă a spatelui său.

Este greu, desigur, să mă rezum acum la primele impresii, deoarece ele au fost corectate de observaţii ulterioare. Ceea ce m-a izbit în primul rînd, au fost enormele lui dimensiuni: circumferinţa trupului măsura vreo optzeci de picioare, iar lungimea aproape două sute de picioare. Coastele se ridicau şi coborau ritmic, din cauza respiraţiei greoaie. Giganticul trup era întins pe sol, fleşcăit, iar pielea albă, încreţită, devenea din ce în ce mai întunecată de-a lungul spatelui. N-am văzut nici urmă de picioare. Atunci, cred că l-am văzut din profil, cel puţin capul teşit, ca şi cînd n-ar fi avut de loc creier, cu gîtul împovărat de grăsime, cu gura băloasă şi lacomă, cu nări mici şi cu ochi strîns închişi. Cind stă în lumina soarelui, viţelul lunar ţine întotdeauna ochii închişi. Cînd a deschis gura, ca să mugească din nou, am zărit o cavitate vastă, roşie, am simţit un suflu puternic, apoi monstrul trecu mai departe, ca un vapor, tîrîndu-se pe burtă, mişcîndu-şi pielea zbîrcită, rostogolindu-se, tăvălindu-se pe lîngă noi, şi, croin- du-şi cărare printre plante, dispăru repede din ochii noştri în tufişurile mai îndepărtate. Un altul apăru ceva mai încolo, şi încă

unul, iar apoi — ca şi cum ar fi mînat aceste grămezi însufleţite de provizii spre locul de păşune — îşi făcu apariţia, pentru o clipă, un selenit. Văzîndu-l, l-am strîns convulsiv pe Cavor de picior, şi am rămas amîndoi nemişcaţi, cu privirea ţintă, mult timp după ce dispăruse de lîngă noi.

În contrast cu viţeii lunari, părea o fiinţă neînsemnată, o biată furnică, abia de cinci picioare înălţime. Purta o îmbrăcăminte făcută dintr-un material asemănător pielei, astfel încît nu i se veaea nici o porţiune din corp — dar, desigur, în privinţa aceasta eram încă ignoranţi. Selenitul ne apărea ca o creatură îndesată şi zburlită, avînd înfăţişarea unei insecte complicate, cu tentacule în formă de bici, şi cu un braţ zornăitor ieşind din trupul cilin-dric şi lucios. Forma capului îi era ascunsă de o cască enormă, prevăzută cu o mulţime de ţepi —

am descoperit mai tîrziu că folosea ţepii ca să împungă viţeii refractari — precum şi de nişte ochelari de sticlă întunecată, aşezaţi foarte lateral, care dădeau aparatului metalic de pe faţă aspectul unui mugure. Braţele nu depăşeau îmbrăcămintea în care era învelit trupul; mergea pe două picioare scurte care, deşi înfăşurate într-o îmbrăcăminte groasă, păreau neobişnuit de subţiri. Aveau coapsele foarte scurte, gambele foarte lungi şi laba piciorului mică.

Deşi îmbrăcămintea părea că atîrnă greu, el înainta cu paşi foarte mari, din punct de vedere pămîntean, şi îşi agita într-una braţul zornăitor. În scurtul răstimp cît l-am văzut trecînd, mişcările lui exprimau graba şi o oarecare mînie; curînd după ce l-am pierdut din vedere, am auzit mugetul unui viţel lunar schimbîndu-se brusc într-un urlet scurt şi ascuţit, urmat de foşnetul unui mers mai rapid. Treptat, mugetele se îndepărtară şi apoi încetară cu totul, ca şi cum păşunile căutate ar fi fost descoperite.

Am rămas aşa, trăgînd cu urechea. Peste lumea lunară se aşternu liniştea. Dar mai trecu o bucată de timp înainte de a continua să ne tîrîm în căutarea sferei dispărute.

Cînd i-am văzut din nou, viţeii lunari se aflau la o mică distanţă de noi, într-un loc plin de stînci prăbuşite. Suprafeţele înclinate ale stîncilor erau acoperite de nişte plante verzui-pestriţe, crescînd în grămezi dese, ca nişte muşchi, pe care le păşteau aceste ciudate animale. Văzîndu-le, ne-am oprit la marginea tufişurilor prin care ne tîram, privindu-le cu atenţie

şi căutînd în jur, pentru a-l mai vedea pe selenit. Viţeii lunari şedeau tolăniţi pe păşunea lor, ca nişte melci uriaşi, fără cochilie, nişte trupuri imense şi unsuroase, mîncînd zgomotos şi gîfîind de lăcomie. Păreau formaţi numai din grăsime, greoi şi atît de masivi încît un bou îngrăşat ar fi părut, pe lîngă ei, un exemplu de agilitate. Fălcile care se mişcau şi mestecau într-una, ochii închişi, mîrîiturile cu care îşi însoţeau rumegatul erau dovada unei plă-ceri animalice, răscolindu-ne şi mai rău stomacurile goale.

— Porci! zise Cavor, cu o ură neobişnuită. Porci dezgustători! Le-a aruncat o privire furioasă de invidie, şi s-a tîrît mai departe prin tufişurile din dreapta noastră. Eu am mai rămas cîtva timp, pentru a mă convinge dacă planta verde-pestriţă era bună ca hrană şi pentru oameni şi, cum rezultatul a fost negativ, m-am tîrît, după el, mestecînd între dinţi o bucată.

Înaintarea ne-a fost din nou oprită de apropierea unui selenit, şi de data aceasta am reuşit să-l observăm mai bine. Era într-adevăr îmbrăcat cu o haină şi nu cu un fel de tegument, ca la crustacei. Purta un costum asemănător celui pe care îl văzusem mai înainte, cu deosebirea că, pe lîngă gît, ieşeau în afară nişte capete dintr-un material ca vata; şedea pe un promontoriu de stîncă şi îşi mişca capul în- tr-o parte şi în alta, ca şi cum ar fi cercetat craterul. Am rămas liniştiţi, temîndu-ne să nu-i atragem ateriţia, dacă ne mişcăm, şi după cîtva timp el s-a întors şi a dispărut.

După ce am întîlnit într-o rîpă încă o turmă de viţei lunari care mugeau, am trecut peste un loc unde se auzeau zgomote de maşini, ca şi cum vreo hală imensă de uzină ar fi fost instalată aproape de suprafaţa terenului. Şi, în timp ce sunetele conti-nuau să se audă în jurul nostru, am ajuns la marginea unui mare spaţiu descoperit, de vreo două sute de metri în diametru şi perfect neted. În afară de vreo cîţiva licheni care se prelingeau pe la margini, spaţiul era lipsit de vegetaţie, acoperit doar de o pulbere galbenă. Ne era teamă să străbatem acest loc viran, dar cum prezenta mai puţine piedici pentru înaintarea noastră decît tufişurile, am coborît şi am început să-l ocolim, cu băgare de seamă, pe la margine.

Cîteva clipe, zgomotele de dedesubt au încetat; nu se mai auzea nimic, în afară de foşnetul slab al vegetaţiei care creştea. Apoi, deodată, s-a pornit un

vacarm mai puternic, mai vehement şi mai apropiat de tot ceea ce auzisem pînă atunci. Era clar că venea de dedesubt. Instinctiv, ne-am ghemuit cît am putut mai mult, gata să ne afundăm imediat în desişul de lîngă noi. Fiecare bătaie şi fiecare lovitură parcă vibra în trupurile noastre. Ciocăniturile şi zgomotele au devenit din ce în ce mai puternice, şi vibraţia neregulată a crescut pînă cînd întreaga lume lunară părea că se zguduie şi pulsează.

— Să ne ascundem, şopti Cavor, şi m-am întors, după el, spre tufişuri.

În clipa aceea s-a auzit o bubuitură ca de tun, şi apoi s-a petrecut un fapt care mă urmăreşte şi acum, în vis. Mi-am întors capul, să mă uit la Cavor, şi în acelaşi timp am întins mîna înainte. Mîna n-a întîlnit nimic! Cădeam într-o gaură fără fund!

Pieptul mi s-a izbit de ceva tare, şi m-am trezit cu bărbia pe marginea unei prăpăstii care se deschisese deodată sub mine; mîna mi se întindea în gol. Toată acea suprafaţă circulară şi netedă nu era decît un capac gigantic, care aluneca, într-un lăcaş pregătit anume, descoperind o groapă imensă.

Dacă nu ar fi fost Cavor, cred că aş fi rămas împietrit, atîrnînd peste marginea capacului şi privind în prăpastia enormă de dedesubtul meu, pînă cînd, în cele din urmă, m-aş fi prăvălit în adîncuri. Dar Cavor nu primise şocul care pe mine mă paralizase. El fusese la o mică distanţă de margine cînd capacul începuse să se deschidă şi, înţelegînd primejdia prin carc treceam, mă apucă de picioare şi mă trase înapoi. M-am aşezat o clipă, m-am

tîrît în patru labe de la marginea prăpastiei, apoi m-am ridicat în picioare şi am alergat după el, peste suprafaţa plăcii de metal care bubuia şi fremăta. Părea că se mişcă din ce în ce mai repede, şi tufişurile din faţa mea se dădeau la o parte, în timp ce alergam.

Era şi timpul. Spatele lui Cavor dispăru în tufişul ţepos, şi, pe cînd eu mă căţăram după el, imensul capac intră, cu un sunet puternic, în lăcaşul lui. O bună bucată de timp am rămas, gîfiind, neîndrăznind să ne apropiem de prăpastie.

Dar, în cele din uimă, ne-am furişat cu multă grijă, centimetru cu centimetru, într-un loc din care puteam să privim în jos. Tufişurile din jurul nostru trosneau şi se zbuciumau sub forţa unui curent de aer care venea din josul puţului. La început, n-am văzut decît pereţii netezi şi verticali care coborau într-o beznă de nepătruns. Apoi am început să zărim treptat cîteva luminiţe slabe care mergeau încoace şi încolo.

Cîtva timp, această uimitoare prăpastie de necunoscut ne-a absorbit atenţia, astfel încît am uitat chiar şi de sferă. Pe măsură ce ne obişnuiam cu întunericul, am reuşit să distingem nişte forme extrem de mici, nelămurite şi fantomatice, care mişunau în toate părţile printre minuscule luminiţe. Priveam, uluiţi şi neîncrezători, înţelegînd atît de puţin, încît nici nu aveam ce ne spune. Nu deslu-şeam nimic care să ne facă să pricepem ce anume erau formele neclare pe care le întrezăream.

— Ce-ar putea să fie? am întrebat eu. Ce-ar putea să fie?

— Mecanismul!... Probabil că ei trăiesc noaptea în aceste peşteri şi ies afară numai în timpul zilei.

— Cavor! Poate că ei sînt... acela... era ceva asemănător cu... oamenii?

— Acela nu era un om.

— Nu...

— Şi nu trebuie să riscăm nimic! Nu trebuie să facem nimic pînă cînd nu vom găsi sfera, mormăi el, pregătindu-se să pornească. Privi o clipă în jur, oftă, şi alese o direcţie. Am pornit prin junglă. Cîtva timp am înaintat cu hotărîre, dar energia ni se micşora din ce în ce. Apoi, printre plantele mari, purpurii şi moi, au început să se audă zgomote de paşi şi strigăte. Ne-am ghemuit, ascultînd zgomo-tele care răsunau de pretutindeni şi foarte aproape. Dar de data aceasta nu am văzut nimic. Am în- cercat să-i şoptesc lui Cavor că nu mai puteam să merg mult timp fără să mănînc, dar gura îmi era prea uscată şi abia de mai puteam să scot o şoaptă.

— Cavor, trebuie să mănînc.

Întoarse către mine o faţă neliniştită.

— Fste cazul să rezişti, zise el.

— Dar ***trebuie,*** i-am răspuns; uită-te la buzele mele!

— Şi mie mi-e sete.

— Cel puţin, dacă ar fi rămas puţină zăpadă!

— A dispărut de tot! Trecem de la clima arctică la cea tropicală cu viteza de un grad pe minut...

Îmi sugeam degetele.

— Sfera! zise el. Nu există altă soluţie decît sfera.

Ne-am ridicat să pornim din nou, tîrîş, în cercetare. Nu mă gîndeam decît la

mîncare, şi la fel de fel de băuturi răcoritoare; îmi era poftă mai ales de bere. Mă obseda amintirea butoiaşului de opt- zeci de litri care se afla în cămara mea din Lympne. Mă gîndeam la dulapul cu mîncăruri, de lîngă butoiaş, şi mai ales la cotlete şi la pateuri de rinichi — nişte cotlete fragede şi mulţi, mulţi rinichi, cu sos îmbelşugat şi consistent. Căscam tot mereu de foame. Am ajuns într-un loc neted, acoperit cu plante roşii şi cărnoase, o vegetaţie monstruoasă, asemănătoare tufelor de coral: cînd călcam peste ele, se rupeau şi se sfărîmau. M-am uitat la mar-ginile rupturilor. Aceste plante blestemate aveau cu siguranţă aspectul unor materii comestibile.

Am luat o bucată şi am mirosit-o.

— Cavor, am spus eu, cu glas răguşit.

Mă privi, şi figura i se strîmbă de dezgust.

— Nu încerca, zise el.

Am aruncat bucata şi am continuat să ne tîrîm cîtva timp printre aceste plante cărnoase şi atrăgătoare.

— Cavor, l-am întrebat, de ce nu?

— Otravă, l-am auzit spunînd, fără să se întoarcă. Ne-am mai tîrît cîtva timp înainte de a mă hotărî.

— Totuşi am să încerc, am spus.

El făcu un gest ca să mă împiedice, dar era prea tîrziu. Îmi şi umplusem gura. El se ghemui, exa- minîndu-mă, în timp ce faţa i se strîmbă, în expresii din ce în ce mai ciudate.

— E bun, am constatat.

— Oh! Doamne!

Privea cum mestecam, cu faţa boţită într-o expresie care oscila între dorinţă şi

dezaprobare; apoi cedă deodată poftei şi începu să bage în gură bucăţi mari. Un timp, n-am făcut nimic altceva decît să mîncăm.

Semăna destul de mult cu o ciupercă terestră, numai că era ceva mai moale şi, în timp ce o înghi- ţeam, producea în gît o senzaţie de căldură. La început, n-am simţit decît o satisfacţie oarecum mecanică. Apoi, sîngele a început să circule mai fierbinte, buzele şi degetele au început să mă mă- nînce, şi idei noi şi deplasate au început să ne treacă prin minte.

— E bună, am spus eu. Infernal de bună! Ce depozit pentru surplusul nostru de populaţie! Surplusul nostru de populaţie săracă! şi am mai rupt o bucată.

Faptul că pe Lună se afla o hrană atît de deli-cioasă mă umplea de o încîntare ciudată. O bucurie absurdă urmă depresiunii provocate de foame. Spaima şi nesiguranţa în care trăisem dispărură cu totul. Nu mai priveam Luna ca pe un tărîm din care doream să scap cu orice preţ, ci ca pe un posibil refugiu al omenirii sărace. Cred că, imediat după ce am mîncat din această ciupercă, uitasem cu totul de seleniţi, de viţeii lunari, de capacul şi de zgomotele care ne speriaseră.

După ce am repetat de trei ori observaţia mea în legătură cu „surplusul de populaţie”, Cavor mi-a răspuns cu aceleaşi vorbe, aprobîndu-mă. Simţeam cum mi se învîrteşte capul, dar o puneam pe seama efectului stimulator al hranei, după un post lung.

— Eş’lentă descoperire, Cavor, am spus eu. Seamă’ doar cu un cartof.

— Ce’ei zici? întrebă Cavor. ’Scoperirea Lunii… seamă’ doar cu un cartof?

L-am privit, şocat de glasul lui, răguşit brusc, şi de greutatea cu care articula. Mi-a trecut prin gînd că probabil ciuperca îl îmbătase. M-am gîndit, de asemeni, că se înşela închipuindu-şi că el descoperise Luna — n-o descoperise, venise numai pe ea Am încercat să-i pun mîna pe braţ şi să-i explic acest lucru, dar problema era prea subtilă pentru mintea lui. De altfel, îmi venea extrem de greu s-o exprim. A încercat o clipă să mă înţeleagă — ţin minte că mă întrebam dacă nu cumva ciuperca îmi făcuse şi mie ochii tot atît de spălăciţi ca ai lui. Cavor se lansă în observaţii proprii.

— Noi s’tem, anunţă el, cu un sughiţ solemn, creaturile a ceea ce mîncăm şi bem.

Repetă fraza şi, deoarece mă simţeam capabil de subtilităţi, m-am hotărît să-l contrazic. Poate că m-am îndepărtat puţin de la subiect. Dar este sigur că el nu-mi dădea atenţia cuvenită. Se ridică cu greu în picioare, sprijinindu-se cu o mînă de capul meu, ceea ce era o lipsă de respect, şi privi în jur fară să se mai teamă de fiinţele din Lună.

Am vrut să-l fac să înţeleagă că dintr-un motiv care nu-mi apărea prea limpede, faptul era primejdios; dar cuvîntul „primejdios” se amestecă oarecum cu „indiscret”, şi ieşi ceva cam ca „injurios”; după o încercare de a descurca aceste cuvinte, am reluat discuţia, adresîndu-mă mai ales plantelor în formă de coral, nefamiliare, dar

atente, care se aflau în jur. Simţeam că era necesar să lămuresc pe loc confuzia dintre Lună şi cartof — şi m-am rătăcit într-o lungă paranteză asupra importanţei unei definiţii precise. Mă străduiam să igno-rez faptul că senzaţiile mele fizice nu mai erau de loc plăcute.

Din motive pe care le-am uitat, gîndul mi s-a întors la proiectele de colonizare.

— Trebuie să anexăm Luna, am spus eu. Nu trebuie să mai amînăm. E’te una dintre sarcinile

Omului Alb. Cavor... sîntem nişte... hîc... satapi... să zic, satrapi! Un Imperiu la care n-a visat nici Cezar. Se va scrie în toate ziarele. Cavoreţia. Bedfordeţia, Bedfordeţia. Hîc... ***limited.*** Vreau să zic... nelimitat! Practic.

Eram cu siguranţă beat. Am început o lungă argumentare, arătînd infinitele binefaceri pe care le va aduce Lunii sosirea noastră. Am încercat cu greu să demonstrez că sosirea lui Columb a fost, la urma urmei, o binefacere pentru America. Îmi dădeam seama că îmi uitam mereu argumentele şi, pentru a umple timpul, continuam să repet „asemenea lui Columb".

Din acest moment, amintirea efectelor acestei ciuperci îngrozitoare a devenit confuză. Îmi amintesc doar că ne-am declarat intenţia de a nu su- porta nici o insolenţă din partea unor insecte blestemate, că am hotărît că nu le şedea bine oamenilor să se ascundă, în mod ruşinos, pe un simplu satelit, că ne-am aprovizionat cu mari cantităţi de ciuperci — fie pentru a le folosi drept proiectile, fie nu ştiu pentru ce — şi, fără să ne mai sinchisim de înţepăturile plantelor-baionetă, am pornit la drum prin lumina soarelui.

Am întîlnit aproape imediat nişte seleniţi. Erau şase, şi treceau peste un loc stîncos, într-un singur şir, scoţînd tot felul de zgomote, şuierături şi schelălăieli. Cred că ne-au zărit toţi în acelaşi timp, deoarece au devenit deodată liniştiţi şi nemişcaţi ca nişte animale, cu feţele întoarse către noi.

Pentru o clipă, am simţit că mă trezesc.

— Insecte, murmură Cavor, insecte!... şi ei cred că am de gînd să mă tîrăsc pe burtă... pe burta mea de vertebrat!

— Pe burtă, repetă el, încet, ca şi cum ar fi analizat această insultă.

Apoi, deodată, cu un fel de furie, el făcu trei salturi mari în direcţia lor. Sări greşit; făcu cîteva tumbe prin aer, se răsuci pe deasupra lor, şi dispăru printre băşicile de cactuşi, provocînd un vîrtej

enorm. Nu ştiu ce părere şi-au făcut seleniţii des- pre acest atac neaşteptat — şi, după părerea mea, nedemn — al unor fiinţe de pe altă planetă. Parcă îmi amintesc că i-am văzut întorşi cu spatele, alergînd în toate direcţiile, dar nu sînt sigur. Toate aceste ultime incidente, înainte de a se produce uitarea, îmi sînt nelămurite şi estompate. Ştiu că am făcut un pas, ca să-l urmez pe Cavor, m-am împiedicat şi am căzut cu capul în jos printre stînci. M-am simţit deodată — de aceasta sînt sigur — foarte rău. Parcă îmi mai amintesc şi de o luptă violentă, de nişte gheare metalice care mă apucau...

Următoarea amintire clară este că ne-am trezit prizonieri la nu ştiu ce adîncime sub suprafaţa Lunii; eram în întuneric, în mijlocul unor zgomote stranii şi tulburătoare; trupurile ne erau acoperite de zgîrieturi şi de răni, iar capetele ne dureau îngrozitor.

Capitolul XI

FAŢA SELENIŢILOR

M-am trezit stînd gnemuit într-un întuneric plin de zgomote. Mult timp n-am putut să înţeleg unde mă aflam şi nici cum ajunsesem acolo. M-am gîndit la dulapul în care eram închis uneori, pe cînd eram copil, apoi la o cameră foarte întunecoasă şi zgomotoasă în care dormisem în timpul unei boli. Dar

sunetele din jurul meu nu mai erau cele cunoscute, iar în aer plutea un miros uşor, ca în atmosfera unui grajd. Apoi, am presupus că încă lucram la sferă şi că intrasem în pivniţa casei lui Cavor. Apoi mi-am amintit că terminasem sfera, şi mi-am închipuit că sîntem înăuntrul ei, călătorind prin spaţiu.

— Cavor, nu putem avea puţină lumină?

Nici un răspuns.

— Cavor! am insistat eu.

S-a auzit un geamăt.

— Capul meu! l-am auzit spunînd, capul meu!

Am încercat să-mi duc mîinile la frunte, care mă durea, şi am descoperit că erau legate împreună. Am rămas uluit. Le-am dus la gură şi am simţit o răceală metalică. Eram legat în lanţuri. Am încercat să-mi desfac picioarele şi mi-am dat seama că şi ele erau înlănţuite; mai eram legat şi de sol, cu un lanţ mult mai gros, petrecut în jurul mijlocului.

Eram mai înspăimîntat decît în oricare dintre straniile noastre aventuri de pînă atunci. Cîtva timp, am încercat în linişte lanţurile.

— Cavor! am strigat eu tare, de ce sînt legat? De ce m-ai legat de mîini şi de picioare?

— Nu te-am legat eu, răspunse el, ci seleniţii.

Seleniţii! Gîndurile mi s-au învîrtit cîtva timp în jurul acestui cuvînt. Apoi amintirile mi-au reve-nit; pustiul acoperit de zăpadă, topirea aerului, creşterea plantelor, salturile noastre ciudate şi tîrîtul printre stîncile şi vegetaţia din crater. Îmi reveni în minte toată oboseala căutării noastre disperate pentru a regăsi sfera... Şi, în cele din urmă, deschiderea marelui capac care acoperea groapa!

Apoi, în timp ce mă străduiam să-mi reamintesc ultimele noastre mişcări, pînă la situaţia prezentă, durerea de cap deveni insuportabilă. Ajunsesem la o

barieră de netrecut, la un gol pe care nu puteam să-l umplu.

— Cavor!

— Da.

— Unde ne aflăm?

— De unde să ştiu?

— Sîntem morţi?

— Ce prostie!

— Atunci, ne-au prins!

Îmi răspunse doar printr-un mormăit. Urmele toxinelor din ciuperci îl făceau, probabil, neobişnuit de nervos.

— Ce ai de gînd să faci?

— De unde să ştiu eu ce trebuie să fac?

— Oh, foarte bine, i-am răspuns, şi am rămas tăcut. Apoi, m-am trezit dintr-un fel de stupoare.

— Oh, Doamne: aş vrea să înceteze bîzîitul acesta!

Am căzut amîndoi din nou în tăcere, ascultînd amestecul de zgomote confuze care ne umpleau auzul, ca zgomotele înfundate ale unei străzi sau ale unei fabrici. Nu reuşeam să desluşesc nimic; urmăream un ritm, apoi altul, dar în zadar. După o bună bucată de vreme, am început să disting un sunet nou, ascuţit, care nu se amesteca cu restul, ci se desprindea, ca să mă exprim astfel, din fondul tulbure al zgomotelor. Era o succesiune de bătăi uşoare, distincte, nişte foşnituri ca ale unor frunze de iederă pe o fereastră, sau ca mişcările unei pă- sări într-o cutie. Am tras cu urechea şi am privit în jur, dar întunericul era ca un giulgiu de catifea. S-a auzit un zgomot ca lunecarea uşoară a unor ză- voare bine unse. Apoi a apărut în faţa mea, atîrnînd parcă într-o

imensitate neagră, o linie subţire şi strălucitoare.

— Priveşte! şopti Cavor, foarte încet.

— Ce-i asta?

— Nu ştiu.

Priveam cu ochii încordaţi.

Linia subţire şi strălucitoare deveni o fîşie, tot mai largă şi mai palidă. Avea aspectul unei lumini albăstrui care cădea pe un zid văruit în alb. Marginile încetară de a mai fi paralele; una dintre ele se transformă într-o muchie dinţată. M-am întors să-i vorbesc lui Cavor şi am văzut, cu uimire, că o ureche îi era puternic luminată, în timp ce tot restul corpului rămînea în întuneric. Mi-am întors capul, atît îmi permiteau legăturile.

— Cavor! i-am spus, lumina vine din spate!

Urechea dispăru — şi în raza de lumină apăru un ochi!

Deodată, crăpătura care lăsase să intre lumină se lărgi şi se dovedi a fi cadrul unei uşi. Dincolo de ea se vedea o perspectivă de culoarea safirului, iar în pragul uşii se afla, proiectată pe fondul luminos, o siluetă cu un profil grotesc.

Am făcut amîndoi sforţări disperate de a ne întoarce şi, nereuşind, am continuat să privim peste umeri. Prima mea impresie a fost aceea a unui patruped stîngaci, cu capul aplecat. Apoi am observat că era corpul slab şi pipernicit, picioarele strîmbe, scurte şi extrem de subţiri, ale unui sele- nit. Ţinea capul vîrît între umeri. Nu avea casca şi haina folosite la suprafaţa Lunii.

Ne apărea ca o făptură neagră şi mohorîtă, dar, în mod instinctiv,

imaginaţia noastră i-a acordat forme omeneşti. Eu, cel puţin, am observat imediat că era puţin cam cocoşat, cu o frunte înaltă şi trăsături alungite.

A făcut trei paşi înainte şi s-a oprit. Se părea că mişcările lui nu produceau absolut nici un zgomot. Apoi a înaintat din nou. Mergea ca o pasăre — punînd picioarele unul în faţa celuilalt. S-a dat la o parte din raza de lumină care venea prin cadrul uşii, şi parcă a dispărut cu totul în umbră.

O clipă, ochii mei l-au căutat unde nu era, şi apoi l-am zărit stînd în faţa noastră, în plină lumină. Numai că trăsăturile omeneşti pe care i le atribuisem nu existau de loc!

Ar fi trebuit, desigur, să mă aştept la aceasta, dar n-o făcusem. Şocul a fost, pentru mine, extraordi-nar. Selenitul părea lipsit de figură; în locul ei avea un fel de mască, ceva monstruos, o diformitate care se infirma pe ea însăşi şi nu putea fi explicată. Nu avea nas, iar ochii bulbucaţi erau aşezaţi late- ral — ochii pe care eu îi luasem drept urechi... Am încercat, mai tîrziu, să desenez unul dintre aceste capete, dar n-am reuşit.

Gura era curbată în jos, ca o gură omenească pe o faţă cu aspect feroce.

Capul era aşezat pe un gît articulat în trei locuri, aproape ca scurtele încheieturi ale piciorului unui crab. Nu puteam să văd încheieturile membrelor, deoarece erau înfăşurate în nişte fîşii, ca nişte mo- letiere, care formau singura îmbrăcăminte a acestor fiinţe.

În momentul acela Îl priveam ca pe o imposibilitate, ca pe o alcătuire demenţială. Cred că şi el era uimit — şi

poate avea motive mai puternice decît noi. Numai că, blestematul, nu lăsa să i se vadă uimirea. Noi ştiam, cel puţin, cum ajunsesem în faţa acestor creaturi nefireşti. Dar închipuiţi-vă cum ar reacţiona, de exemplu, nişte londonezi cumsecade, întîlnind printre oile din Hyde Park o pereche de animale, de mărimea oamenilor, dar absolut diferite de orice alte creaturi pămînteşti!

Cam aceasta a fost, probabil, şi impresia lui.

Închipuiţi-vă cum arătam noi! Eram legaţi de mîini şi de picioare, obosiţi şi murdari, cu barba crescută de două degete, cu feţele zgîriate şi însîn- gerate. Vi-l puteţi închipui pe Cavor, cu pantalonii lui bufanţi (sfîşiaţi în cîteva locuri de plantele- baiohetă), cu cămaşa de flanelă şi cu vechea şapcă de jucător de crichet, cu părul aspru şi răvăşit, atîrnînd în zeci de smocuri. În lumina albastră, faţa lui nu părea roşie, ci aproape neagră; buzele şi petele de sînge închegat pe mîini erau negre de-a binelea. Eu eram într-o stare şi mai proastă — dacă e cu putinţă — decît el, din cauza ciupercilor galbene în mijlocul cărora sărisem. Hainele ne erau descheiate, iar pantofii ne fuseseră scoşi şi se aflau alături de noi. Şedeam în capul oaselor, cu spatele către lumina ciudată şi albăstruie, examinînd un monstru ieşit, parcă, din imaginaţia lui Dürer.

Cavor a întrerupt primul tăcerea, dregîndu-şi glasul şi începînd să vorbească răguşit. De afară au început să se audă mugete teribile, ca şi cum un viţel lunar ar fi fost în primejdie. S-a

sfîrşit cu un ţipăt, şi totul a reintrat în linişte.

Imediat, selenitul s-a întors, a trecut în umbră, s-a oprit să ne privească pentru o clipă din prag, a închis uşa în urma lui, şi am rămas din nou învăluiţi de întunericul enigmatic şi plin de murmure, în care ne trezisem.

Capitolul XII

DOMNUL CAVOR FACE CÎTEVA PRESUPUNERI

Cîtva timp, nici unul dintre noi n-a scos nici o vorbă. Îmi era cu neputinţă să mă concentrez asupra evenimentelor pe care le provocasem.

— Ne-au prins, am spus eu în cele din urmă.

— Din cauza ciupercilor dumitale...

— Da, dar dacă n-aş fi mîncat, leşinam şi mu-ream de foame.

— Poate reuşeam să găsim sfera.

Văzîndu-i îmcăpăţînarea, mi-am pierdut cumpă-tul şi am început să înjur ca pentru mine însumi. Tăceam, insultîndu-ne unul pe altul în gînd. Bă- team toba cu degetele, între genunchi, şi făceam să zornăie inelele lanţurilor. Apoi, am fost nevoit să vorbesc din nou.

— În orice caz, ce înţelegi din tot ce s-a întîm- tîmplat? am întrebat eu, umil.

— Sînt nişte fiinţe raţionale... ştiu să facă diverse lucruri. Luminile pe care le-am văzut...

Se opri. Era clar că nu înţelegea nimic.

Cînd vorbi din nou, îmi mărturisi exact acest lucru.

— La urma urmei, cred că ei sînt mai umani decît avem dreptul să ne aşteptăm. Presupun...

Pauzele lui erau enervante.

— Ei?

— Presupun, în orice caz... că pe orice planetă, unde există un animal inteligent, el îşi poartă cutia craniană ridicată, are mîini şi merge în poziţie verticală...

După un timp schimbă subiectul.

— Sîntem la o oarecare adîncime, zise el. Cred... la vreo două mii de picioare, sau chiar mai mult.

— De ce crezi asta?

— Aerul e mai rece. Şi glasurile noastre sînt mult mai puternice. Atenuarea senzaţiilor... a dispărut cu totul. Şi apăsarea din urechi şi din gît.

Abia atunci mi-am dat şi eu seama.

— Aerul este mai dens. Probabil că sîntem la adîncime... poate chiar la o milă... în interiorul Lunii

— Nu ne-am gîndit niciodată că ar putea să existe o lume în interiorul Lunii.

— Nu.

— Am fi putut?

— Da. Numai că... ne împiedică obişnuinţa.

Rămase cîteva clipe pe gînduri.

— Acum, zise el, mi se pare atît de evident! Bineînţeles! Luna trebuie să aibă o mulţime de cavităţi, cu o atmosferă interioară, şi cu o mare în centrul imenselor ei grote. Se ştie că Luna are o greutate specifică mai mică decît Pămîntul; se ştie că are foarte puţin aer sau apă în exterior; se ştie, de asemeni, că este soră cu Pămîntul şi că o compoziţie diferită ar fi inexplicabilă. Este limpede ca lumina zilei că trebuia să fie goală pe dinăuntru. Şi totuşi, nimeni n-a considerat ca un fapt sigur... Kepler, desigur... — glasul lui căpătase tonul unui om care descoperea un splendid şir

de raţiona-mente. Da, continuă el, Kepler, vorbind despre ***sub- volvani,*** avea dreptate, la urma urmei.

— Era mai bine să-ţi fi dat osteneala să afli acest lucru înainte de a veni aici, am spus eu.

Nu-mi răspunse nimic, mormăind ca pentru sine, în timp ce îşi continua şirul gîndurilor. Simţeam că îmi pierd firea.

— Ce crezi că s-a întîmplat cu sfera? l-am în-trebat eu.

— Pierdută, zise el, ca un om care răspunde la o întrebare lipsită de interes.

— Printre plante?

— Numai dacă n-au găsit-o ei.

— Şi atunci?

— De unde vrei să ştiu eu?

— Cavor, zisei eu, cu amărăciune, treburile merg de minune cu Compania mea!

Nu-mi răspunse.

— Doamne sfinte! am exclamat eu. Cînd te gîn- deşti prin cîte am trecut ca să ne pomenim în această situaţie! Pentru ce am venit? Ce căutăm? Ce era Luna pentru noi, sau ce eram noi pentru Lună? Ne-am dorit prea mult, am riscat prea mult. Ar fi trebuit să începem cu lucruri mai mici. Dumneata ai propus călătoria în Lună! Obloanele dumitale de Cavorită, prevăzute cu arcuri! Sînt sigur că puteam să le folosim în scopuri mai... terestre. Si-gur! Ai înţeles cu adevărat propunerea mea? Un cilindru de oţel...

— Fleacuri! zise Cavor.

Am încetat discuţia.

Cîtva timp, Cavor a ţinut un monolog întretăiat, fără vreun sprijin din partea mea.

— Dacă ei găsesc sfera, începu el; dacă o gă-sesc... ce vor face cu ea? Ei bine, asta este întrebarea! S-ar putea să fie ***singura*** întrebare. În orice caz, ei nu vor înţelege nimic din structura ei. Dacă ei ar fi iniţiaţi în asemenea probleme, ar fi venit de mult pe Pămînt. Oare ar fi venit? De ce nu? Sau ar fi trimis ceva... N-ar fi înlăturat această posibilitate. Nu! Dar ei vor examina sfera. Este limpede că sînt inteligenţi şi plini de curiozitate. O vor examina... vor intra în ea... vor umbla la butoane. Şi gata!... Asta ar însemna ca noi să rămî- nem pe Lună pentru tot restul vieţii. Ciudate creaturi, ciudate cunoştinţe...

— Cît despre aceste cunoştinţe ciudate... — am spus eu, dar n-am mai găsit cuvinte să continui.

— Ascultă, Bedford, zise Cavor. Ai venit de bună voie în această expediţie.

— Dumneata mi-ai spus... că ai în vedere nişte cercetări.

— În cercetări există întotdeauna riscuri.

— Mai ales cînd porneşti neînarmat şi fără să te gîndeşti la toate posibilităţile.

— Eram atît de absorbit de sferă! Am fost prinşi şi absorbiţi de construcţia sferei.

— Eu. ***Eu*** am fost prins, vrei să spui.

— Şi eu. De unde era să ştiu, cînd am început să lucrez în domeniul fizicii moleculare, că dintre toate locurile posibile... voi ajunge aici?

— De vină este numai blestemata aceasta de Ştiinţă! am strigat eu.

— Ba este însuşi Diavolul. Preoţii din evul mediu şi inchizitorii aveau dreptate, iar contemporanii se înşeală cu toţii. Te

amesteci în aceste probleme, şi eşti răsplătit cu fel de fel de daruri. Dar de îndată ce pui mîna pe ele, eşti strivit, sfărîmat pe neaşteptate. Pasiuni vechi şi unelte noi... Asta cînd îţi răstoarnă religia, cînd îţi răstoarnă ideile sociale, cînd te aruncă în dezolare şi mizerie! În orice caz, nu are nici un rost să te cerţi acum cu mine. Aceste creaturi... seleniţii... sau cum vom vrea să-i numim, ne ţin legaţi de mîini şi de picioare. Orice stare de spirit ai avea, trebuie să treci prin toate acestea... Ne aşteaptă evenimente care ne cer sînge rece.

Se opri, ca şi cum ar fi aşteptat încuviinţarea mea. Dar eu tăceam, îmbufnat...

— La dracu cu ştiinţa dumitale! i-am spus.

— Problema este cum să comunicăm cu ei. Mi-e teamă că gesturile lor sînt diferite de ale noastre. De exemplu, să arăţi cu degetul. Nici o altă creatură, în afară de oameni şi maimuţe, nu arată cu degetul.

Raţionamentul mi se părea prea eronat.

— Aproape toate animalele, am strigat eu, arată cu ochii, sau cu botul!

Cavor rămase în meditaţie.

— Da, zise el, în cele din urmă, dar noi nu. Există atîtea diferenţe! Atîtea diferenţe! S-ar pu-tea... Dar cum să-ţi spun? Există vorbirea. Sune- tele pe care le scot ei, acele fluierături şi şuierături. Mu văd cum am putea să le imităm. Oare aceasta este vorbirea lor? S-ar putea să aibă sensuri dife- rite, mijloace diferite de comunicare. Desigur, ei sînt fiinţe inteligente ca şi noi... Trebuie să avem

ceva comun. Cine ştie dacă nu vom reuşi să ne înţelegem?

— Toate acestea ne depăşesc. Ei sînt mai dife- riţi de noi decît cel mai ciudat animal de pe Pămînt. Sînt făcuţi dintr-un alt aluat. La ce bun să mai discutăm?

Cavor rămase pe gînduri.

— Eu sînt de altă părere. Fiinţele inteligente trebuie să aibă ceva similar... Chiar dacă au evoluat pe planete diferite. Desigur, dacă n-ar fi vorba decît de instinct... dacă noi sau ei nu am fi decît simple animale...

— Ei bine, sînt ei altceva? Seamănă mai mult cu nişte furnici ridicate pe picioarele dinapoi, decît cu fiinţe omeneşti. Şi cine a reuşit vreodată să se înţeleagă în vreun fel cu furnicile?

— Dar maşinile lor, şi îmbrăcămintea! Nu, nu sînt, de părerea dumitale, Bedford. Diferenţa este mare...

— Este de netrecut.

— Asemănările vor trebui să slujească drept punte. Îmi amintesc că am citit cîndva un studiu al răposatului profesor Galton asupra posibilităţii de comunicare între planete. Din nenorocire, la vremea aceea n-am crezut că ar avea vreo utilitate practică pentru mine, şi mi-e teamă că nu i-am acordat atenţia cuvenită. Şi totuşi... să ne gîndim! Ideea lui era că trebuie să luăm ca punct de ple- care acele adevăruri mari care se găsesc la baza oricăror existenţe raţionale posibile. Pentru început, marile principii ale geometriei. El propunea să ia cîteva dintre principiile fundamentale ale lui Eu- clid, şi să se arate, printr-o construcţie materială, că adevărul lor

ne este cunoscut; să se demonstreze, de exemplu, că unghiurile de la baza unui triunghi isoscel sînt egale, şi că, prelungind laturile egale, unghiurile de fiecare parte a bazei vor fi de ase- meni egale; sau că patratul ipotenuzei unui triunghi dreptunghi este egal cu suma patratelor celorlalte două laturi. Demonstrînd asemenea cunoştinţe, vom demonstra că posedăm o inteligenţă raţională... Acum, presupune... că aş desena o figură geometrică, cu degetul ud, sau aş trasa-o prin aer...

Se opri. Am rămas cu gîndul la vorbele lui. Cîtva timp am fost absorbit de ciudata speranţă de a comunica, de a ne înţelege cu seleniţii. Apoi m-a năpădit iar disperarea furioasă care făcea parte din epuizarea şi din starea mizerabilă în care mă aflam. Mi-am dat seama, deodată, cu extremă claritate, de neiertata nebunie a faptelor mele de pînă atunci.

— Dobitoc! am strigat, o, dobitoc, mare dobi-toc... Exist parcă numai pentru a săvîrşi actele cele mai absurde... De ce am părăsit sfera?... Ca să ţopăim în căutarea de brevete şi concesii în craterele Lunii!... Dacă cel puţin ne-am fi gîndit să legăm o batistă de un băţ care să ne indice locul unde am lăsat sfera!

M-am oprit, mînios.

— Este limpede, reflectă Cavor, că sînt fiinţe inteligente. Se pot face anumite ipoteze. Deoarece nu ne-au ucis pe loc, probabil că au intenţii binevoitoare. Binevoitoare! În orice caz, se ţin în rezervă. Poate că vor chiar să intre în legătură cu noi. Poate că vor să se înţeleagă cu noi. Împăcarea aceasta,

paznicul pe care l-am zărit... Lanţurile... Un înalt grad de inteligenţă...

— De-ar fi dat Cerul, am strigat eu, să mă fi gîndit mai bine! M-am afundat din ce în ce mai mult. Am tot călcat în străchini. Din cauză că am avut încredere în dumneata. De ce nu am rămas la piesa mea? Era exact ceea ce mi se potrivea. Asta era lumea şi viaţa pentru care am fost făcut. Puteam să-mi termin piesa. Sînt sigur... Era o piesă bună. Planul era aproape gata. Apoi... Închipuieşte-ţi! Să săr în Lună! În mod practic... am dat cu piciorul la viaţă! Bătrîna hangiţă de lîngă Canterbury avea mai mult bun simţ.

Am ridicat privirea şi am tăcut brusc. Întunericul făcuse din nou loc luminii albăstrui. Uşa se deschidea şi cîţiva seleniţi intrau fără zgomot în încăpere. Am rămas nemişcat, privind feţele lor groteşti.

Apoi, deodată, senzaţia de dezgust s-a schimbat în interes. Am observat că primul şi al doilea sele- nit duceau nişte cupe. O necesitate elementară, în privinţa căreia, cel puţin, minţile noastre se înţelegeau. Cupele erau făcute dintr-un metal care, ca şi lanţurile noastre, părea negru în bătaia luminii albăstrui; fiecare conţinea cîteva fragmente dintr-o materie albicioasă. Toate suferinţele şi mizeria sumbră care mă copleşeau s-au strîns laolaltă şi au luat înfăţişarea foamei. Priveam la aceste cupe cu nişte ochi de lup. Mi s-a părut că la capătul braţelor care au coborît în faţa mea o cupă nu erau palme, ci un fel de suprafaţă turtită, ca vîrful trompei de elefant.

Materia din cupă era moale, de culoare brună- albicioasă — ca nişte bucăţi de suflé rece — şi avea un vag miros de ciuperci. Înclin să cred — după cele văzute ulterior — că era carne de viţel lunar.

Mîinile îmi erau legate atît de strîns, încît aproape că nu reuşeam să apuc cupa; văzîndu-mi eforturile, doi dintre ei mi-au lărgit cu îndemînare lanţurile din jurul încheieturii. Mîinile lor, ca nişte tentacule, se lipeau moi şi reci de pielea mea. Am luat imediat o îmbucătură. Era la fel de moale ca mai toate ţesuturile organice de pe Lună; avea un gust de turtă dulce sau de mereng muiat, dar nu era de loc neplăcut. Am mai luat încă două îmbucături.

— Mi-era foame!... am spus eu, muşcînd o bucată şi mai mare.

Cîtva timp, am mîncat fără să ne mai gîndim la nimic altceva. Am mîncat şi apoi am băut ca nişte cerşetori într-o cantină care oferă masă gratuită. Niciodată mai înainte, şi nici după aceea, n-am mai avut o foame atît de sălbatică şi, dacă nu aş fi avut această experienţă, n-aş fi crezut că la un sfert de milion de mile depărtare de lumea noastră, într-o stare de totală deznădejde, înconju-raţi, priviţi, atinşi de nişte fiinţe mai groteşti şi mai neomeneşti decît cele mai îngrozitoare creaturi dintr-un coşmar, aş fi în stare să mănînc, uitînd cu totul situaţia în care mă aflu. Seleniţii şedeau în jurul nostru, privindu-ne şi scoţînd într-una nişte sunete ca un uşor ciripit; probabil că vor- beau. Nici măcar nu m-am înfiorat la atingerea lor. Şi, după ce

mi-a trecut primul val al foamei, am văzut că şi Cavor mîncase cu aceeaşi neruşinată uitare de sine.

Capitolul XIII

ÎNCERCĂRI DE A INTRA ÎN LEGĂTURĂ

Cînd, în cele din urmă, am terminat de mîncat, seleniţii ne-au desfăcut lanţurile de la picioare şi ni le-au prins din nou, astfel încît să ne dea o oarecare libertate de mişcare. Apoi ne-au dezlegat lanţurile din jurul mijlocului. Pentru a face aceste operaţiuni, ei au trebuit să se mişte chiar pe lîngă noi, şi din cînd în cînd vreunul dintre acele capete ciudate cobora aproape de obrazul meu, şi cîte o tentaculă moale îmi atingea capul sau gîtul. Nu-mi amintesc să fi fost atunci înspăimîntat sau dezgustat de apropierea lor. Cred că incurabilul nostru antropomorfism ne făcea să ne închipuim că în dosul acestor măşti se aflau capete omeneşti. Pielea lor, ca întreg corpul de altfel, părea albăstruie — dar numai din cauza luminii — şi era netedă şi strălucitoare ca nişte aripi de insectă, nu moale, umedă sau păroasă cum ar fi a unui animal vertebrat. Drept prin mijlocul capului, din spate pînă în faţă, se afla un şir de spini mărunţi şi albicioşi, şi un şir mult mai mare, curbat, de fiecare parte, pe deasu- pra ochilor.

Selenitul care mi-a dezlegat lanţurile se folosea şi de gură.

— Se pare că vor să ne dezlege, zise Cavor. Aminteşte-ţi că sîntem pe Lună! Nu face nici o mişcare bruscă!

— Ai de gînd să încerci cu geometria despre care vorbeai?

— Dacă voi avea ocazia. Dar s-ar putea, desigur, să încerce ei cei întîi.

Am rămas nemişcaţi, iar seleniţii, după ce şi-au terminat treburile, s-au dat înapoi şi păreau că privesc spre noi. Spun ,,păreau" deoarece, avînd ochii în părţi şi nu în faţă, îţi era tot atît de greu să le determini direcţia privirii, ca şi în cazul unei găini sau al unui peşte. Vorbeau între ei cu glasurile lor fluierate, care mi se păreau cu neputinţă de imitat sau de definit. Uşa din spatele nostru s-a deschis mai larg şi, privind peste umăr, am văzut neclar, dincolo de ea, un spaţiu larg, în care şedeau nişte seleniţi. Păreau înghesuiţi şi plini de curiozitate.

— Vor să imităm aceste sunete? l-am întrebat pe Cavor.

— Nu cred, zise el.

— Parcă ar vrea să înţelegem un anumit lucru.

— Nu înţeleg nimic din gesturile lor. îl vezi pe acela care îşi suceşte capul, ca un om pe care-l strînge gulerul? Să facem şi noi la fel.

Am dat din cap, dar văzînd că gestul nu are nici un efect, am încercat să imităm celelalte mişcări ale seleniţilor. Faptul a început să-i intereseze. În orice caz, au făcut, cu toţii, aceeaşi mişcare. Dar, în cele din urmă neajungînd la nici un rezultat, am renun-ţat, ceea ce au făcut şi ei, reîncepînd să discute cu glasurile lor

şuierătoare... Apoi deodată unul dintre ei, mai scund şi mult mai gros decît ceilalţi, şi cu o gură deosebit de mare, s-a aşezat jos lîngă Cavor, şi-a pus mîinile şi picioarele în aceeaşi poziţie în care era legat prietenul meu, şi, printr-o mişcare îndeminatică, s-a ridicat în picioare.

— Cavor, am strigat eu, vor să ne ridicăm!

El mă privi cu gura căscată.

— Chiar aşa! zise el.

Cu multe eforturi şi gemete, din cauză că mîinile ne erau legate, am reuşit să ne ridicăm. Seleniţii ne-au făcut loc, ca să ne putem mişca, şi au început să ciripească cu mai multă volubilitate. De îndată ce ne-am ridicat în picioare, selenitul cel robust s-a apropiat, ne-a atins uşor pe faţă cu tentaculele sale, şi s-a îndreptat spre uşa deschisă. Invitaţia era des-tul de limpede, şi noi l-am urmat. Am văzut că patru dintre seleniţii care aşteptau în pragul uşii, mult mai înalţi decît ceilalţi, asemeni celor pe care îi văzusem în crater, purtau căşti rotunde, prevă- zute cu ghimpi, şi erau îmbrăcaţi în nişte cilindri; fiecare dintre cei patru purta cîte o ţeapă, cu vîrful şi cu apărătoarea făcute din acelaşi metal întunecat ca şi cupele. Cei patru s-au apropiat de noi, înca- drîndu-ne cîte doi pe fiecare, şi am ieşit din încăperea noastră în peştera de unde venea lumina.

La început, n-am reuşit să ne facem nici o impresie despre peştera în care intrasem. Atenţia ne era atrasă de mişcările şi atitudinile seleniţilor din jurul nostru, şi de nevoia de a ne controla mişcările, ca să nu-i speriem sau să-i alarmăm prin vreun salt excesiv.

Selenitul scund şi robust, care ne arătase că trebuie să ne ridicăm în picioare, mergea în faţa noastră, făcînd nişte gesturi uşor de înţeles, şi invi- tîndu-ne să-l urmăm. Figura lui, asemănătoare unui jgheab, se întorcea de la unul la celălalt, cu o iu- ţeală evident interogativă. Cîtva timp, după cum spuneam, am fost absorbiţi de mişcările seleniţilor.

Dar în cele din urmă, spaţiul vast în care ne mişcăm începu să se precizeze. Ne-am dat seama că sursa celor mai multe dintre zgomotele care ne umpluseră auzul încă de cînd ne revenisem din ame-

ţeala produsă de toxinele ciupercilor era un ansamblu imens de maşini în plină activitate; părţile care se roteau prin aer se vedeau nedesluşit, pe deasupra capetelor şi printre corpurile seleniţilor din jurul nostru. Dar nu numai reţeaua de sunete provenea de la ansamblul de mecanisme, ci şi lumina albăstruie care radia în tot acest spaţiu. Noi acceptasem drept foarte firesc faptul ca o peşteră subterană să fie luminată artificial, dar, deşi o vedeam cu ochii mei, nu i-am sesizat cu adevărat importanţa decît atunci cînd, ceva mai tîrziu, am ajuns din nou în întuneric. Nu pot să-mi explic rostul şi structura acelor maşini uriaşe, pentru că nici unul dintre noi nu ştia la ce folosesc şi nici cum funcţionează. Nişte braţe mari de metal se ridicau, unul după altul, din centrul maşinilor şi extremitatea lor descria, după cîte mi se părea, o linie parabolică; cînd ajungea la extremitatea de sus, fiecare braţ lăsa să cadă un alt braţ, legănător, care intra într-un cilindru vertical şi îl împingea în jos. În jurul maşinilor se mişcau nişte făpturi mici şi subţiri, care păreau oarecum diferite de seleniţii din jurul nostru. Cînd fiecare dintre cele trei braţe mobile ale unei maşini venea jos, se auzea un zăngănit şi apoi o ţîşnitură, şi din cilindrul vertical se revărsa substanţa incandescentă care lumina întreg spaţiul; curgea aşa cum se revarsă laptele în clocot dintr-o oală, şi se aduna într-un rezervor de lumină de dedesubt. Lumina era rece şi albastră, cu un fel de strălucire fosforescentă, dar infinit mai luminoasă, şi se scurgea din rezervor

prin conducte de-a lungul întregii peşteri.

Braţele mobile ale acestei enigmatice maşini se mişcau cu zgomot, iar substanţa luminoasă şuiera, adunîndu-se în rezervor. La început ansamblul mi s-a părut de o mărime neexagerată, oarecum pe măsura noastră; dar, văzînd cît de mici păreau seleniţii, mi-am dat pe deplin seama de imensitatea peşterii şi a maşinilor. Mi-am întors privirea, de la aceste realizări impresionante, către faţa seleniţilor, cu mai mult respect. M-am oprit locului, iar Cavor a făcut la fel, contemplînd uluitorul ansamblu de maşini.

— Dar este formidabil! am spus eu. Oare la ce folosesc?

Figura lui Cavor, luminată în albastru, exprima un respect plin de admiraţie.

— Nici n-am visat! Cu siguranţă că aceste fiinţe… Oamenii n-ar fi putut să realizeze o asemenea maşină! Priveşte braţele acestea: oare sînt montate pe tije de conexiune?

Selenitul scund şi voinic făcuse, fără să observam, cîţiva paşi înainte. Se întoarse şi se aşeză între noi şi maşină. Am evitat să-l privesc, deoarece presupuneam că voia să ne îndemne să ne continuăm drumul. Se îndepărtă iar, în direcţia în care por-nisem iniţial: se opri şi se întoarse înapoi, atingîn- du-ne pe faţă, pentru a ne atrage atenţia.

Cavor şi cu mine am privit unul la altul.

— Nu putem să-i arătăm că ne interesează ma- şina? am întrebat eu.

— Da, zise Cavor, să încercăm. Se întoarse către călăuza noastră, îi zîmbi, îi arătă maşina, arătă încă o dată, apoi îşi

duse mîna la cap, şi din nou la maşină. Prin vreun defect de raţionament, el îşi închipuia că vorbind stîlcit ar putea săr-şi facă gesturile mai clare. Eu privit asta, zise el, eu gîndit asta foarte mult. Da.

Purtarea lui parcă îi opri pe seleniţi din dorinţa de a ne face să înaintăm. Schimbară între ei priviri, îşi clătinară capetele lor ciudate, şi din nou se auziră glasurile lor ciripitoare. Apoi unul dintre ei, o fiinţă subţire şi înaltă, purtînd un fel de mantie peste hainele obişnuite, în care erau îmbrăcaţi ceilalţi, îl cuprinse pe Cavor de mijloc, cu mîna lui asemănătoare unei trompe de elefant, şi îl împinse uşor pe urma călăuzei noastre, care pornise din nou înainte.

Cavor se împotrivi.

— Ar trebui să încercăm acum să ne înţelegem cu ei! Poate că ne socotesc un nou soi de animale, o nouă specie de viţei lunari! Este foarte impor- tant să le arătăm de la bun început că sîntem nişte fiinţe raţionale. El începu să-şi scuture energic capul. Nu, nu — zise el — eu nu vine imediat. Eu priveşte la asta.

— Nu există vreo problemă de geometrie pe care să le-o explici, în legătură cu această maşinărie? i-am sugerat eu, în timp ce seleniţii se sfătuiau între ei.

— Poate o parabolă... începu el.

Scoase un ţipăt puternic şi făcu un salt de mai bine de, şase picioare.

Unul dintre cei patru seleniţi înarmaţi îl înţepase cu suliţa.

M-am întors către suliţaşul din spatele meu, cu un gest rapid şi ameninţător, iar el se dădu brusc înapoi. Gestul meu, împreună cu ţipătul şi saltul lui Cavor,

i-a uimit pe toţi seleniţii. S-au retras în grabă cîţiva paşi, privindu-ne. Cîteva momente, care păreau că se prelungesc la nesfîrşit, am rămas într-o atitudine de împotrivire furioasă, avînd în faţă un semicerc de fiinţe neomeneşti.

— M-a înţepat, zise Cavor, cu glasul întretăiat.

— L-am văzut, i-am răspuns. La dracu! am ţipat eu către seleniţi. Nu avem de gînd să suportăm acest tratament! Drept cine naiba ne luaţi?

Am privit repede în dreapta şi în stînga. Departe, prin pustiul albastru al peşterii, un alt grup de seleniţi alerga către noi; unii erau îndesaţi, alţii sub-ţiri, iar unul avea capul mult mai mare decît al celorlalţi. Peştera se întindea largă şi scundă, pier- zîndu-se în toate direcţiile în întuneric. Tavanul ei, îmi amintesc, era bombat spre interior, parcă de greutatea stratului gros de stînci sub care eram închişi. Nu exista nici un mijloc de scăpare — absolut nici un mijloc de scăpare! Deasupra, dedesubt, în toate direcţiile se afla necunoscutul şi aceste creaturi neomeneşti, care ne înfruntau cu suliţe şi ameninţări, pe noi, doi oameni lipsiţi de orice ajutor!

Capitolul XIV

PUNTEA AMEŢITOARE

Această pauză duşmănoasă a durat doar o clipă. Cred că nu numai noi dar şi seleniţii gîndeau cu repeziciune. Impresia mea cea mai vie era că nu aveam de ce să mă rezem cu spatele şi că vom fi înconjuraţi şi ucişi. Copleşitoarea nebunie a prezenţei noastre acolo mi se înfăţişa ca un uriaş şi întunecat reproş. De ce mă aruncasem în această dementă şi neomenească expediţie?

Cavor s-a apropiat, punîndu-şi mîna pe braţul meu. Figura lui înspăimîntată era lividă în lumina albastră.

— Nu putem să facem nimic, zise el. Este o greşeală. Ei nu înţeleg. Trebuie să mergem... aşa cum vor ei.

M-am uitat la el, apoi la seleniţii care veniseră în ajutorul tovarăşilor lor.

— Dacă aş avea mîinile libere...

— Este inutil, oftă el.

— Nu!

— Să mergem.

Se întoarse şi porni în direcţia care ni se arătase.

L-am urmat, încercînd să par cît se poate de su-pus, dar pipăindu-mi lanţurile de la încheieturile mîinilor. Sîngele îmi fierbea. Nu am mai observat nici un detaliu al peşterii, deşi se pare că a trecut mult timp pînă am ajuns la celălalt capăt, sau dacă am observat ceva, am uitat în aceeaşi clipă. Gîndurile îmi erau concentrate asupra lanţurilor pe care le purtam, şi asupra seleniţilor,

mai ales asupra acelora care purtau căşti şi suliţe. La început, ei au mers paralel cu noi, la o distanţă respectabilă, dar apoi li s-au alăturat alţi trei, şi atunci s-au apro- piat pînă cînd au ajuns la o lungime de braţ de noi. M-am cabrat, ca un cal îmboldit cu pintenii, atunci cînd i-am văzut atît de aproape. Selenitul cel scurt şi gros a mers mai întîi în dreapta noastră, apoi şi-a luat din nou locul în faţă.

Imaginea grupului mi s-a întipărit pentru totdeauna în creier: în faţa mea mergea Cavor, cu capul aplecat, cu umerii lăsaţi, din cauza descurajării; înaintea lui, figura ciudată a călăuzei noastre, întorcîndu-se neîncetat în toată părţile; de o parte şi de alta, purtătorii de suliţe, atenţi, deşi cu gura deschisă — totul într-un albastru monocrom. În afară de impresiile mele pur personale, îmi mai amintesc de un fel de şanţ care traversa peştera, pe lîngă cărarea de stîncă pe care o urmam noi. Era plin cu aceeaşi materie luminoasă, de un albastru strălucitor, care se scurgea din maşina cea mare. Eu mergeam chiar pe lîngă şanţ şi pot să afirm că nu radia nici un fel de căldură. Materia luminoasă strălucea puternic, dar nu era nici mai caldă, nici mai rece decît tot ceea ce se afla în peşteră.

Clanc-clanc-clanc; am trecut pe sub pîrghiile agi- . tate ale unei alte maşini uriaşe şi, în cele din urmă, am ajuns la un tunel larg, în care se auzea chiar şi lipăitul tălpilor noastre desculţe; în afară de fîşia albastră care se prelingea în dreapta noastră, tune- lul era întunecat. Umbrele desenau, pe peretele neregulat

şi pe tavanul tunelului, caricaturi gigantice ale formelor noastre şi ale seleniţilor. Din cînd în cînd, pe pereţi scînteiau cristale, ca nişte nestemate, din loc în loc galeria se lărgea, dînd în cîte o peşteră cu stalactite, sau făcea ramificaţii care se pierdeau în întuneric.

Cred că am mers mult timp prin tunel. Lumina curgătoare clipocea încet, iar paşii noştri, împreună cu ecoul, scoteau un tropăit neregulat. Gîndul mi s-a fixat asupra lanţurilor. Dacă aş putea să le sucesc o dată aşa, şi apoi să le desfac ***aşa...***

Dacă aş face toate aceste mişcări foarte încet, oare şi-ar da ei seama că îmi scoteam mîna din legătura slăbită? Şi, dacă ar vedea, cum ar reacţiona?

— Bedford, zise Cavor, drumul e înclinat în jos. Coboară tot mereu.

Observaţia lui m-a trezit din sumbrele mele preocupări.

— Dacă intenţionau să ne ucidă, continuă el, în- cetinindu-şi paşii pentru a ajunge lîngă mine, nu văd motivul pentru care n-ar fi făcut-o pînă acum.

— Nu, i-am răspuns, este adevărat.

— Ei nu ne înţeleg, zise el. Cred că sîntem nişte animale ciudate, poate vreo rasă sălbatică de viţei lunari. Numai cînd ne vor cerceta mai îndeaproape, vor începe să-şi dea seama că sîntem înzestraţi cu raţiune...

— Atunci cînd vei demonstra dumneata acele probleme geometrice?

— Se prea poate.

Ne-am continuat cîtva timp drumul în tăcere.

— Ştii, zise Cavor, s-ar putea ca aceştia să fie seleniţi dintr-o clasă inferioară.

— Nişte imbecili infernali, am spus eu, mînios, privind feţele lor exasperante. Dacă suportăm tot ceea ce ne fac...

— Trebuie să îndurăm. S-ar putea să mai existe şi alţii, mai înţelegători. Asta nu este decît latura exterioară a lumii lor. Probabil că domeniul seleni- ţilor coboară mereu, prin peşteri, galerii, tuneluri, pînă ajunge în cele din urmă la mare, la sute de mile mai jos.

Cuvintele lui m-au făcut să mă gîndesc la dis- tanţa de vreo milă, la stîncile şi tunelurile care se aflau poate deasupra capetelor noastre. Era ca o greutate care îmi apăsa pe umeri.

— Departe de soare şi de aer, am spus eu, într-o mină, chiar numai de o jumătate de milă, adînci- mea este sufocantă.

— Aici, în orice caz, nu este. Probabil că există o... ventilaţie! Cred că vîntul bate dinspre partea întunecată a Lunii spre partea însorită, strîngînd acolo tot bioxidul de carbon şi hrănind plan-tele. La capătul acestui tunel, de exemplu, se simte o adevărată briză. Şi ce lume! Ce impresie îţi fac puţurile, maşinile...

— Şi suliţa.! Nu uita suliţa!

El merse cîtva timp înaintea mea, tăcînd.

— Chiar şi suliţa...

— Ei bine?

În clipa aceea mă cuprinsese furia. Dar... poate că era necesar să ne continuăm drumul.

— Ei au o piele diferită de a noastră şi probabil şi un sistem nervos diferit. S-ar putea ca ei să nu înţeleagă obiecţia noastră... După cum unei fiinţe de pe

Marte probabil că nu i-ar place obiceiul nostru pămîntesc de a ne da cu cotul.

— Ar face mai bine dacă s-ar feri să-mi dea cu cotul.

— Iar în privinţa geometriei... La urma urmei, ei procedează destul de inteligent. Ei încep cu elementele vieţii, şi nu cu ale gîndirii. Hrană. Constrîn- gere. Durere. Ei se adresează principiilor fundamentale.

— Fără nici o îndoială, am spus eu.

El continuă să-mi vorbească despre lumea vastă şi minunată în care pătrundeam. Cu încetul, mi-am dat seama, după intonaţiile vocii lui, că nici acum el nu era total deznădăjduit la gîndul de a pătrunde tot mai adînc în vizuina acestei planete inumane. Gîndul i se îndrepta către maşini şi descoperiri, excluzînd miile de gînduri întunecate care mă năpădeau pe mine. O făcea fără vreun gînd de a uti- liza cumva aceste lucruri: pur şi simplu voia să le cunoască.

— De fapt, zise el, este un prilej excepţional. Se întîlnesc două lumi. Oare ce vom vedea? Gîndeş- te-te la ceea ce se află aici, sub noi.

— Nu vom prea avea ce vedea dacă nu se face mai multă lumină, am remarcat eu.

— Aceasta este doar coaja exterioară. Mai jos... la scara respectivă... s-ar putea să găsim orice! Ai observat cît de diferiţi sînt unii de alţii? Cîte vom avea de povestit!

— Un animal dintr-o specie mai rară, i-am răspuns eu, gîndeşte la fel, în timp ce este dus către grădina zoologică... Nu înseamnă că ne vor arăta toată lumea lor.

— Cînd îşi vor da seama că sîntem înzestraţi cu raţiune, zise Cavor, vor dori să capete şi ei infor-maţii despre Pămînt. Chiar dacă nu sînt capabili de sentimente generoase, ne vor învăţa ca să poată învăţa şi ei de la noi... Şi cîte cunoştinţe trebuie să aibă! Cîte cunoştinţe neaşteptate!

Şi Cavor continuă să speculeze asupra posibilităţii de a întîlni la seleniţi cunoştinţe pe care el nu sperase vreodată să le obţină pe Pămînt; se lansa în cele mai extravagante speculaţii, deşi avea o rană proaspătă, pricinuită de suliţa unui selenit! Am uitat cea mai mare parte a presupunerilor lui, deoarece atenţia îmi era îndreptată către faptul că tunelul de-a lungul căruia mergeam se deschidea din ce în ce mai mult. Se părea, după mişcarea aerului, că ieşeam într-un spaţiu vast. Dar, fiind întuneric, nu-mi puteam da seama de dimensiunile lui. Mica şuviţă de lumină se îngusta din ce în ce şi dispărea departe, în faţa noastră. Peste puţin, pereţii stîn- coşi au dispărut cu totul din lături. Nu se mai vedea decît cărarea şi pîrîiaşul de fosforescenţă albastră care se prelingea pe lîngă noi. Îl vedeam pe Cavor şi pe selenitul care ne călăuzea; picioarele, capul şi jumătatea corpului, care se aflau înspre pîrîul fosforescent, erau luminate într-un albastru viu; cum peretele tunelului nu reflecta lumina, restul corpului li se pierdea în întunericul din jur.

Apoi am observat că ne apropiam de o înclinare bruscă a terenului, deoarece pîrîiaşul albastru dispărea din vedere.

În clipa următoare, am ajuns la margine. Pîrîiaşul luminos făcea o şerpuire, ca şi cînd ar fi ezitat., apoi se repezea în jos. Cădea la o adîncime atît de mare, încît zgomotul căderii nici nu se auzea. Departe, jos, se zărea o strălucire albăstruie, un fel de ceaţă albastră. Bezna în care cădea pîrîiaşul părea de o pustietate absolută, în afară de o dungă, asemănătoare unei punţi, care se proiecta de pe marginea stîncii şi se întindea dispărînd în depărtare. Din prăpastie se ridica un curent de aer cald.

O clipă, am rămas amîndoi chiar lîngă margine, atît cît îndrăzneam, privind în străfundurile albăstrui. Am simţit că selenitul care ne călăuzea mă trage de braţ. Apoi se îndepărtă de mine, se îndreptă către capătul punţii, şi înaintă pe ea, uitîndu-se înapoi. Văzînd că-l priveam, a continuat să înainteze, mergînd cu tot atîta siguranţă ca pe un teren ferm. O clipă i-am văzut desluşit silueta, apoi a devenit o pată albastră şi s-a topit în întuneric, rămînînd doar o ceaţă.

Se făcu o pauză.

— Cu siguranţă... zise Cavor.

Un alt selenit înaintă pe punte, apoi îşi întoarse capul, privind nepăsător către noi. Ceilalţi şedeau gata să ne urmeze. Figura călăuzei noastre reapăru, aşteptîndu-ne. Se întoarse să vadă de ce nu înaintam.

— Ce s-o fi aflînd dincolo? am întrebat eu.

— Nu disting nimic.

— În nici un caz noi nu putem să traversăm pe aici, am spus eu.

— N-aş putea să fac nici trei paşi pe puntea asta, zise Cavor, chiar dacă aş avea mîinile libere.

Am privit unul la celălalt, cu o totală consternare.

— Poate că ei nu ştiu ce înseamnă ameţeala, zise Cavor.

— Dar pentru noi este absolut imposibil să mergem pe această punte îngustă.

— Cred că ei privesc lucrurile altfel. I-am observat. Mă întreb dacă ei ştiu că pentru noi aici este un întuneric de nepătruns. Cum să-i fac să înţeleagă?

— În orice caz, trebuie să-i facem să înţeleagă.

Cred că noi vorbeam, avînd oarecare speranţă că seleniţii ar putea să ne înţeleagă în vreun fel. Ştiam prea bine că trebuia neapărat să ne explicăm. Apoi, privind feţele lor, mi-am dat seama că era cu neputinţă orice explicaţie. Asemănările dintre noi nu puteau de data aceasta să acopere deosebirile. Ei bine, nu aveam de gînd în ruptul capului, să merg pe această punte. Am tras repede mîna din lanţul înco-

lăcit, a cărui legătură se slăbise, apoi am început să-mi răsucesc amîndouă mîinile în direcţii diferite. Eram cel mai aproape de margine şi, în timp ce- încercam să mă eliberez, doi dintre seleniţi m-au apu- cat şi m-au împins uşor către pod.

Am dat cu putere din cap.

— Nu merg, am strigat, în zadar! Nu înţelegeţi?

Un alt selenit li s-a alăturat cai să mă împingă. Am fost silit să fac un pas înainte.

— Am o idee, zise Cavor, dar eu îi cunoşteam ideile.

— Ia ascultaţi, am strigat către seleniţi. Opriţi-vă. Aţi face bine să...

M-am răsucit pe călcîie şi am izbucnit în înjurături. Unul dintre seleniţii înarmaţi mă împunsese pe la spate cu suliţa.

Mi-am smuls mîna dintre tentaculele care o ţi-neau şi m-am întors către cel cu suliţa.

— Blestematule! am urlat. Te-am prevenit! Din ce dracu’ crezi că sînt eu făcut, ca să înfigi suliţa în mine? Dacă mă mai atingi...

Drept răspuns, el mă înţepă din nou;

Am auzit glasul alarmat şi stăruitor al lui Cavor. Cred că mai spera, chiar şi atunci, să se înţeleagă cu seleniţii.

— Îţi spun, Bedford, strigă el, am găsit un mijloc!

Dar cea de a doua înţepătură dezlănţui ultima rezervă de energie din muşchii mei. Într-o clipă, am rupt unul dintre inelele lanţului de la mînă şi o dată cu el s-au rupt şi toate considerentele care ne ţi- neau, fără să opunem rezistenţă, în

mîinile acestor creaturi lunare. În clipa aceea, cel puţin, eram ne-bun de spaimă şi de mînie. Nu m-am gîndit de loc la urmări. L-am izbit drept în faţă pe selenitul cu suliţa. Lanţul era răsucit în jurul pumnului meu...

S-a produs încă una dintre acele îngrozitoare, surprize, de care este plină lumea lunară.

Mi s-a părut că mîna mea, împreună cu lanţul, trece prin corpul selenitului, care se turti ca un aluat umplut cu lichid. Pumnul trecu printr-o ma-terie moale, fleşcăită, care împroşca în jur stropi. Era ca şi cum aş fi izbit într-o ciupercă flască. Se- lenitul se rostogoli vreo zece metri şi căzu ca o gelatină. Am rămas uluit. Nu credeam că vreo fiinţă vie poate fi atît de inconsistentă. O clipă, am crezut că visam.

Apoi totul redeveni real şi iminent. Se pare că nici Cavor, nici ceilalţi seleniţi, nu făcuseră vreo mişcare, din momentul cînd mă întorsesem şi pînă în momentul cînd selenitul a căzut mort. Toţi s-au dat la o parte, alarmaţi. Această pauză se prelungi cel puţin o secundă după doborîrea selenitului. Probabil că ei încercau să înţeleagă ceea ce se petre-cuse. Îmi amintesc că rămăsesem cu braţul pe jumătate îndoit, încercînd şi eu să înţeleg. „Ce va urma?” îmi răsuna în creier; „Ce va urma?” Apoi, într-o clipă, se puseră cu toţii în mişcare.

Mi-am dat seama că trebuie să ne dezlegăm lanţurile şi că, înainte de asta, trebuia să-i zdrobim pe seleniţi. M-am întors spre grupul celorlalţi trei purtători de suliţe. Unul aruncă suliţa către mine.

Ea îmi şuieră pe deasupra capului, şi îşi continuă zborul în abisul de lîngă noi.

În timp ce suliţa trecea pe deasupra mea, am să- rit cu toată puterea înspre selenit. El se întoarse să fugă, dar l-am răsturnat jos, am căzut drept peste el şi am alunecat pe corpul lui zdrobit. Mi s-a părut că se zvîrcolea sub picioarele mele.

M-am ridicat pe jumătate; în toate părţile, spinările albastre ale seleniţilor se îndepărtau în întuneric. Am îndoit un inel, cu toată forţa, am des- făcut lanţul care îmi împiedica gleznele, şi am sărit în picioare, cu lanţul în mînă. O altă suliţă, aruncată ca o lance, şuieră pe lîngă mine, iar eu m-am repezit în direcţia din care venise. Apoi m-am întors către Cavor, care încă şedea lîngă prăpastie, în lumina pîrîiaşului, smucind convulsiv din mîini şi mormăind în acelaşi timp cuvinte neînţelese cu privire la ultima lui idee.

— Haide! am strigat.

— Mîinile mele! îmi răspunse el.

Apoi, dîndu-şi seama că nu îndrăznesc să alerg spre el, din cauză că vreun pas greşit calculat ar fi putut să mă trimită în prăpastie, se apropie de mine, tîrîndu-şi picioarele şi cu mîinile întinse înainte.

I-am apucat lanţurile şi am încercat să le desfac.

— Unde sînt ei? întrebă el, gîfîind.

— Au fugit. Se vor întoarce. Aruncă cu fel de fel de drăcii. Încotro să mergem?

— Pe lîngă lumină. Către tunel. Nu?

— Da, i-am răspuns, chiar în clipa cînd îi eliberam mîinile.

M-am lăsat în genunchi şi am început să-i desfac şi lanţurile de la glezne Ceva

căzu plescăind — nu ştiu ce — în pîrîiaşul fosforescent şi aruncînd stropi de lumină în jurul nostru. Departe, spre dreapta, se porniră nişte şuierături şi fluierături.

I-am dezlegat lanţul de la picioare şi i l-am pus în mîini.

— Loveşte cu asta! i-am spus, şi, fără să mai aştept răspuns, am pornit în salturi mari de-a lungul cărării pe care venisem. Aveam neplăcuta sen- zaţie că seleniţii puteau să sară din întuneric în spatele meu. Auzeam paşii lui Cavor care alerga în urma mea.

Fugeam în salturi uriaşe. Era, trebuie să înţele-geţi, cu totul altceva decît o fugă pe Pămînt. Pe Pămînt, sări şi aproape în aceeaşi clipă atingi din nou pămîntul; dar pe Lună, din cauza atracţiei mai slabe zbori prin aer mai multe secunde înainte de a atinge solul. Deoarece eram extrem de grăbit, saltul făcea efectul unor pauze lungi, în care pu- teai să numeri pînă la şapte-opt. Atingeai solul, şi imediat zburai. Îmi alergau prin minte tot felul de întrebări: „Unde sînt seleniţii? Ce vor face? Vom ajunge la tunel? Cavor a rămas mult în urmă? Îi vor tăia ei drumul?” Apoi atingeam pămîntul, săream, şi zburam din nou.

Un selenit trecu alergînd prin faţa mea, mişcîn- du-şi picioarele exact ca un om pe Pămînt; mi-a aruncat o privire peste umăr, şi l-am auzit ţipînd

în timp ce se dădea la o parte din drumul meu, dispărînd în întuneric. Cred că era călăuza noastră, dar nu sînt prea sigur. Apoi, după încă un salt uriaş, au început să se zărească, de o parte şi de alta, pereţii de stîncă, şi după alte două salturi mă aflam în tunel; mi-am încetinit pasul, ca să nu mă izbesc de tavan. Ajuns la o cotitură, m-am oprit, m-am întors şi l-am văzut pe Cavor venind, împroşcînd în toate părţile stropi de lumină albas- tră din pîrîiaş şi devenind tot mai mare pînă cînd s-a ciocnit de mine. Am rămas încleştaţi unul de altul. Deocamdată, cel puţin, scăpaserăm de urmăritori, şi eram singuri.

Abia ne mai trăgeam răsuflarea. Vorbeam gîfîind, în fraze întretăiate.

— Dumneata ai stricat totul! gîfîi Cavor.

— Prostii! i-am strigat. Sau fugeam, sau muream.

— Ce trebuie să facem acum?

— Să ne ascundem.

— Cum?

— E destul de întuneric.

— Şi unde?

— Într-una din peşterile laterale.

— Şi apoi?

— Să ne gîndim.

— În regulă... haide!

Ne-am continuat drumul, şi am ajuns curînd în- tr-o peşteră vag luminată. Cavor era în faţă. Şovăi, apoi alese o deschizătură neagră care părea să ne promită o ascunzătoare bună. Făcu un pas şi se întoarse.

— Prea întuneric, zise el.

— Picioarele şi tălpile dumitale au destulă lu-mină. Eşti îmbibat cu substanţa aceea luminoasă.

— Dar...

Se auzi, înaintînd prin tunelul principal, un tu-mult de sunete, printre care dominau nişte lovituri de gong. Am avut oribila impresie că sîntem urmăriţi. Am luat-o imediat la goană către peştera în-tunecoasă. În timp ce alergam, drumul ne era luminat de fosforescenţa picioarelor lui Cavor.

— Noroc că ne-au scos ghetele, zisei eu gîfîind, altfel am fi făcut destul zgomot.

Continuam să alergăm, făcînd paşi cît mai mici, pentru a nu ne izbi de tavanul peşterii. După un timp, zgomotele au rămas în urmă. Au devenit innăbuşite, s-au micşorat, şi în cele din urmă au dispărut.

M-am oprit să privesc înapoi şi l-am auzit pe Cavor îndepărtîndu-se. Apoi, se opri şi el.

— Bedford, îmi şopti, este un fel de lumină în faţa noastră.

Am privit, dar la început nu am putut vedea ni-mic. Apoi am început să-i zăresc capul şi umerii conturîndu-se vag pe un fond mai puţin dens de întuneric. Atenuarea întunericului nu mai bătea în albastru, ca toate celelalte lumini din interiorul Lunii, ci era de un cenuşiu palid, de un alb foarte vag şi diafan, culoarea luminii de zi. În aceeaşi clipă, sau chiar înaintea mea, Cavor a observat deosebirea de culoare, şi cred că a fost năpădit, ca şi mine, de o speranţă nestăpînită.

— Bedford, şopti el cu glasul tremurător, lumina aceasta... s-ar putea...

Nu îndrăzni să rostească nici un cuvînt. Se făcu tăcere. Deodată după zgomotul paşilor lui mi-am dat seama că se îndrepta către lumina aceea palidă. L-am urmat, şi inima îmi bătea cu putere.

Capitolul XV

PUNCTE DE VEDERE

Pe măsură ce înaintam, lumina devenea mai pu- ternică. După puţin timp era aproape tot atît de vie ca şi fosforescenţa de pe picioarele lui Cavor. Tunelul nostru dădea intr-o peşteră, şi lumina venea din capătul ei cel mai îndepărtat. Am observat ceva care m-a făcut să simt că îmi cresc speranţele.

— Cavor, am spus eu, vine de sus! Sînt sigur că vine de sus!

El nu-mi răspunse şi continuă să alerge.

Era fără îndoială o lumină albicioasă, o lumină argintie.

În clipa următoare ne aflam în bătaia ei. Se filtra printr-o crăpătură a pereţilor peşterii, şi, în timp ce priveam în sus, un strop enorm de apă mi-a căzut pe faţă. Am tresărit şi m-am dat la o parte; pic, un alt strop se auzi căzînd pe terenul stîncos.

— Cavor, dacă unul dintre noi îl ridică pe celălalt, putem să atingem crăpătura de acolo!

— Te voi ridica eu pe dumneata, zise el, şi imediat mă săltă de parcă aş fi fost un copilaş.

Mi-am trecut un braţ prin crăpătură şi, chiar la vîrful degetelor, am găsit o mică ridicătură de care puteam să mă ţin. Lumina albă era acum mult mai puternică. M-am ridicat, încordîndu-mi numai două degete, aproape fără nici un efort, cu toate că pe pămînt cîntăream douăsprezece ***stone***[1]; am ajuns la un colţ mai ridicat de stîncă şi mi-am sprijinit picioarele pe ridicătură îngustă. M-am înălţat şi am pipăit stîncile cu degetele; în sus, crăpătura se lărgea

— Nu-i greu să te caţeri, i-am spus lui Cavor. Poţi să sari pînă la mîna mea, dacă o ţin în jos, spre dumneata?

M-am înţepenit între pereţii crăpăturii, m-am aşezat în genunchi pe marginea ieşită în afară şi am întins o mînă. Nu-l puteam vedea pe Cavor, dar auzeam foşnetul mişcărilor lui în timp ce se pregătea ca să sară. Apoi zdup! şi se agăţă de bra- ţul meu — nu mai greu decît un pisoi! L-am tras în sus, pînă cînd şi-a pus o mînă pe ridicătură şi mi-a dat drumul.

— La naiba! am spus eu, oricine poate să fie alpinist pe Lună, şi am început să mă caţăr mai repede. Timp de cîteva minute am tot urcat, apoi am privit din nou în sus. Crăpătura se deschidea treptat, iar lumina se făcea mai puternică. Numai că... nu era lumina zilei!

În clipa următoare, am putut să văd de unde ve-nea lumina, şi de necaz mi-a

---

[1] un ***stone =*** măsură de greutate de 0,348 kg. (n. r.)

venit să mă izbesc cu capul de stînci. În faţa mea era un spaţiu larg, înclinat în mod neregulat, şi pe toată suprafaţa lui se afla o pădure de ciuperci mici, ca nişte măciuci, fiecare iradiind puternic o lumină roză şi argintie. O clipă, am privit ţintă ciupercile luminoase, apoi am sărit printre ele. Am smuls vreo jumătate de duzină, le-am aruncat pe stînci, şi apoi m-am aşe- zat, rîzînd amar, în timp ce apărea faţa roşcată a lui Cavor.

— Nu-i decît o fosforescenţă, i-am spus. Nu-i nevoie să te grăbeşti. Ia loc şi simte-te ca acasă! Şi, în timp ce el bolborosea ceva despre dezamăgire, am început din nou să arunc cu ciuperci prin crăpătură.

— Credeam că este lumina zilei, zise el.

— Lumina zilei! am strigat eu. Zorile, asfinţitul, norii şi cerul în furtună! Le vom mai vedea vreodată?

În timp ce vorbeam, părea că se ridică în faţa mea un mic tablou al lumii noastre, strălucitor, delicat şi limpede, ca fondul unei vechi picturi italiene.

— Cerul care îşi schimbă culorile, şi marea agitată, şi dealurile, şi copacii verzi, oraşele şi satele care strălucesc în soare! Gîndeşte-te la un acope- riş umed în lumina apusului, Cavor! Gîndeşte-te la ferestrele unei case în lumina apusului!

El nu-mi răspunse.

— Sîntem închişi aici, în această lume bestială, care nici măcar nu este o lume, cu oceanul ei de cerneală ascuns în bezna îngrozitoare de dedesubt, iar afară, ziua toridă sau liniştea de moarte a nop- ţii. Şi toate aceste fiinţe care acum ne urmăresc, aceste făpturi groaznice,

oameni-insecte, care vin parcă dintr-un coşmar! La urma-urmei, ei au drep-tate! Ce treabă avem noi aici, să-i zdrobim şi să tulburăm lumea lor? După cîte ştim, întreaga pla-netă este acum pe urmele noastre. În fiecare minut îi putem auzi scheunînd şi bătînd din gonguri. Ce trebuie să facem? Unde să mergem? Stăm aici ca pe roze!

— Este vina dumitale, zise Cavor.

— Vina mea! am strigat eu. Doamne sfinte!

— Eu aveam o idee...

— La naiba cu ideile dumitale!

— Dacă am fi refuzat să ne mişcăm din loc...

— În ciuda suliţelor?

— Da. Ne-ar fi transportat ei.

— Peste podul acela?

— Da. Aşa cum probabil că ne-au adus de afară.

— Mai bine m-aş lăsa transportat de o muscă pe un tavan. Doamne sfinte!

Am reînceput să distrug ciupercile. Apoi, deodată, am văzul ceva care m-a izbit pe loc.

— Cavor, am strigat, aceste lanţuri sînt de aur!

El era adîncit în gînduri, cu faţa ascunsă în mîini.

Şi-a întors încet capul, m-a privit ţintă şi apoi, după ce am repetat cuvintele, s-a uitat la lanţul răsucit în jurul mîinii lui drepte.

— Într-adevăr, zise el, sînt de aur.

Figura lui îşi pierdu orice urmă de interes, chiar în timp ce privea lanţul. Mă privi încă o clipă, apoi se cufundă din nou în meditaţia întreruptă. Eram nedumerit de faptul că observasem atît

de tîrziu prezenţa aurului; apoi mi-am dat seama că lumina albastră îi ascunsese adevărata culoare. De la această descoperire, am pornit într-un şir de raţionamente care m-au dus foarte departe. Nu-mi mai aduceam aminte că tocmai mă întrebasem ce naiba căutam noi pe Lună. Aur...

Cavor întrerupse cel dintîi tăcerea.

— Mi se pare că avem două căi de urmat

— Ei bine?

— Fie să încercăm să ne croim drum spre ex-terior, cu forţa dacă este nevoie, şi apoi să căutăm sfera pînă cînd o vom găsi sau pînă cînd vine frigul nopţii ca să ne ucidă, fie...

El se opri.

— Da, am spus eu, cu toate că ştiam ce urmează.

— ...să încercăm încă o dată să stabilim vreun mod de a ne înţelege cu oamenii de pe Lună.

— În ceea ce mă priveşte... sînt pentru prima alternativă.

— Stau la îndoială.

— Eu nu.

— Vezi că — zise Cavor — eu nu cred că avem dreptul să-i judecăm pe seleniţi numai după aceea ce am văzut pînă acum. Lumea lor centrală, lumea lor civilizată, probabil că este mult mai jos, în peşterile mai adînci de lîngă mare. Această regiune a scoarţei în care ne aflăm noi este un district exte-rior, o regiune pastorală. În orice caz, aceasta este părerea mea. Seleniţii pe care i-am văzut s-ar putea să fie doar echivalentul crescătorilor de vite şi al îngrijitorilor de maşini. Faptul că au folosit suliţele, care

cu siguranţă că sînt destinate viţeilor lunari, lipsa lor de imaginaţie, de care au dat dovadă crezînd că noi putem să facem tot ceea ce pot face ei, brutalitatea lor indiscutabilă, totul pare să ne arate ceva de acest fel. Dar dacă am fi suportat...

— Nici unul dintre noi n-ar fi putut să meargă prea mult timp pe o punte lată de şase inch-i[1], pe deasupra unei prăpăstii fără fund.

— Nu, zise Cavor, dar atunci...

— Nici nu vreau să aud!

El descoperi un nou şir de posibilităţi.

—Ei bine, închipuieşte-ţi că am putea să ajungem în vreun colţ unde să ne putem apăra împotriva acestor fiinţe simple. Dacă, de exemplu, am putea rezista, am putea rezista o săptămînă, este posibil ca ştirea apariţiei noastre să ajungă jos, în regiunile mai populate, unde predomină inteligenţa...

— Dacă există.

— Trebuie să existe! Altfel de unde vin aceste
maşini, complicate?

— Se poate. Dar este cea mai proastă dintre cele două posibilităţi.

— Am putea să însemnăm pereţii cu nişte inscripţii...

— De unde ştim noi că ochii lor pot să distingă semnele pe care le facem?

— Dacă le-am încrusta...

— Asta, desigur, s-ar putea.

Mi-am îndreptat gîndurile în altă direcţie.

---

[1] inch — măsură englezească, echivalentă cu 25,4 mm. (n. r.)

— La urma urmei, am spus, bănuiesc că nu-i crezi pe seleniţi mult mai inteligenţi decît pe oameni?

— S-ar putea ca ei să aibă mai multe cunoştinţe... sau cel puţin cunoştinţe diferite de ale noastre.

— Da, dar... Am ezitat o clipă. Cred că admiţi, Cavor, că dumneata eşti un om mai deosebit.

— Cum adică?

— Ei , bine, dumneata... eşti un om oarecum solitar; adică, ai fost. Nu te-ai căsătorit.

— N-am dorit-o niciodată. Dar de ce?

— Şi n-ai fost niciodată mai bogat?

— Nici asta nu mi-am dorit-o niciodată.

— Te-ai ocupat numai de ştiinţă.

— Da, dorinţa de cunoaştere este firească...

— Aşa crezi dumneata. Tocmai aici e greşala. Dumneata crezi că şi ceilalţi oameni au această dorinţă de cunoaştere. Îmi amintesc că odată, cînd te-am întrebat de ce ai întreprins aceste cercetări, mi-ai spus că doreşti să devii membru al Societăţii Regale, să obţii substanţa numită Cavorită, şi alte lucruri de acest fel. Dumneata ştii prea bine că nu o făceai pentru asta; dar, în momentul acela, întrebarea mea te-a luat prin surprindere, şi ai sim- ţit că trebuie să spui ceva care să pară o motivare reală. De fapt, dumneata făceai cercetări pentru că trebuia să le faci. Aceasta este predispoziţia dumitale.

— Se poate...

— Nici măcar un om la un milion nu are această predispoziţie. Majoritatea oamenilor doresc... Ei bine, doresc diferite lucruri, dar foarte puţini doresc

să cunoască numai din plăcerea de a cunoaşte. Eu nu. Ştiu foarte bine. Seleniţii par a fi nişte fiinţe ac- tive, întreprinzătoare, dar de unde ştii că, fie chiar şi cei mai inteligenţi dintre ei, se vor interesa de noi sau de lumea noastră? Nu cred nici măcar că ei ştiu că avem o lume. Ei nu ies niciodată afară, în timpul nopţii, căci ar îngheţa. Probabil că nu au văzut niciodată vreun alt corp ceresc, în afară de soarele strălucitor. De unde să ştie ei că mai există şi o altă lume? Şi chiar dacă ar şti, ce le pasă lor? Chiar dacă au zărit cîteva stele, sau cornul Pămîntului, ce reprezintă pentru ei? De ce s-ar osteni fiinţele care trăiesc în interiorul unei planete să observe asemenea fenomene? Oamenii nu le-ar fi observat dacă nu ar fi fost anotimpurile şi nevoia de navigaţie; dar de ce ar fi făcut-o cei de pe Lună?... Ei bine să presupunem că există cîţiva filozofi ca dumneata. Tocmai ei sînt seleniţii care nu vor auzi niciodată de existenţa noastră. Închipuieşte-ţi că un selenit ar fi căzut pe pămînt, cînd dumneata erai la Lympne; ai fi fost ultimul om din lume care ar fi auzit despre el. Dumneata n-ai citit niciodată un ziar. Vezi, deci, că şansele sînt împotriva dumitale. Din cauza aceasta stăm acum aici, nefăcînd nimic, pe cînd timpul preţios zboară. Sîntem într-un impas. Am venit neînarmaţi, am pierdut sfera, nu avem hrană, ne-am arătat seleniţilor şi i-am făcut să creadă că sîntem nişte animale ciudate, puternice şi periculoase şi, dacă ei nu sînt nişte imbecili, se vor porni să ne caute pînă ne vor găsi, iar după ce ne vor găsi, ne vor prinde, dacă vor

putea, sau, în caz contrar, ne vor ucide, şi astfel se va termina totul. Dacă ne vor prinde, probabil că, din vreo neînţelegere oarecare ne vor ucide. După aceea, s-ar putea să discute despre noi, dar nu ne va distra prea mult.

— Continuă.

— Pe de altă parte, iată aurul răspîndit aici peste tot, ca fonta la noi acasă. Dacă am putea, cel puţin, să luăm o cantitate oarecare, dacă am putea să regăsim sfera, înainte de a da ei peste ea, atunci...

— Atunci?

— Am putea pune lucrurile pe o bază mai solidă. Să ne întoarcem aici într-o sferă mai mare, cu tu-nuri.

— Dumnezeule! strigă Cavor, ca şi cum numai gîndul acesta ar fi fost îngrozitor.

Am mai azvîrlit o ciupercă luminoasă în crăpătură.

— Ascultă, Cavor, eu am, în orice caz, jumătate din voturi în această afacere, în care este nevoie de un om practic. Eu sînt un om practic, iar dumneata nu eşti. Nu am de gînd să mă mai încred în seleniţi şi în desenele dumitale geometrice, dacă se poate... Asta-i tot. Să ne întoarcem pe Pămînt. Să dezvăluim secretul sau o parte din el. Apoi să venim din nou aici.

Cavor rămăsese pe gînduri.

— Cînd am venit pe Lună, zise el, ar fi trebuit să vin singur.

— Problema principală este cum să ajungem din nou la sferă.

Cîtva timp ne-am legănat genunchii, în tăcere. Apoi el păru hotărît să-mi accepte argumentele.

— Cred, zise el, că putem trage cîteva concluzii. Este limpede că, în timp ce soarele este pe partea aceasta a Lunii, aerul se va mişca, prin interiorul ca de burete al planetei, dinspre partea întunecată către cea luminată. În orice caz, în partea aceasta, aerul se va răspîndi şi va ieşi din peşterile lunare spre crater... Poarte bine, aici se simte un curent.

— Aşa este.

— Şi asta înseamnă că nu ne aflăm într-un loc închis. Pe undeva, în spatele nostru, această crăpătură continuă şi merge în sus. Curentul urcă, şi acesta este drumul pe care trebuie să mergem. Dacă încercăm să ne urcăm pe hornul sau crăpă- tura care se află acolo, nu numai că vom ieşi din aceste galerii prin care ei ne caută...

— Dar dacă crăpătura este prea îngustă?

— Coborîm din nou.

— Ssst! am şoptit eu deodată. Ce-i asta?

Ne-am încordat auzul. La început, era un mur- mur nedesluşit, apoi se auzi bătaia unui gong.

— Probabil că ei ne cred un fel de viţei lunari, am spus eu, care ne speriem de zgomote.

— Se apropie prin galeria de dedesubt, zise Cavor. Cu siguranţă că aşa este!

— Nu se vor gîndi la crăpătura din peşteră. Vor trece mai departe pe lîngă ea.

Am ascultat din nou, cîteva clipe.

— De data aceasta, am şoptit, probabil că vor avea cu ei şi vreun fel de arme.

Apoi, deodată, am sărit în picioare

— Doamne Sfinte! Cavor! am strigat eu. Ne vor descoperi! Vor vedea ciupercile pe care le-am az- vîrlit în peşteră. Vor...

Nu mi-am sfîrşit fraza. M-am întors şi am făcut un salt, pe deasupra ciupercilor, spre extremitatea superioară a cavităţii. Am văzut că se prelungea în sus, devenind din nou o crăpătură prin care tre- cea curentul de aer şi care se pierdea într-un întuneric de nepătruns. Eram gata să mă caţăr pe acolo, cînd o inspiraţie fericită m-a făcut să mă întorc.

— Ce faci? întrebă Cavor

— Merg înainte! i-am spus. M-am .întors, am luat două ciuperci luminoase, şi, punînd una în buzunarul de la piept al hainei mele de flanelă, ca să ne lumineze drumul, m-am întors cu cealaltă la Cavor. Zgomotul

seleniţilor era acum atît de puternic, încît se părea că au şi ajuns sub crăpă- tură. Dar mă gîndeam că poate nu era prea lesne să se caţăre prin ea, sau poate că evitau să se urce, ştiind că puteam să le rezistăm. În orice caz, aveam acum conştiinţa reconfortantă a enormei noastre superiorităţi musculare, efectul naşterii noastre pe o altă planetă. În clipa următoare, mă căţăram cu o forţă gigantică în urma călcîielor luminate în albastru ale lui Cavor.

Capitolul XVI

LUPTA DIN PEŞTERA MĂCELARILOR LUNARI

Nu ştiu ce distanţă am străbătut, căţărîndu-ne, înainte de a ajunge la grilaj. Poate că am urcat nu-mai cîteva sute de picioare, dar, atunci, mi se părea că ne-am tîrît, ne-am împins, am sărit şi ne-am căţărat într-o ascensiune verticală de o milă sau chiar mai mult. Ori de cîte ori îmi amintesc de clipele acelea, aud sunetul puternic al lanţurilor noas-tre de aur, care zăngăneau la fiecare mişcare. Încheieturile şi genunchii îmi erau numai julituri, iar pe obraz aveam o rană. După cîtva timp, urcuşul a devenit ceva mai lesnicios, mişcările ne erau mai sigure şi mai puţin dureroase.

Zgomotul seleniţilor care ne urmăreau dispăruse cu totul. Probabil că, în ciuda grămezii de ciuperci rupte care se aflau dedesubtul crăpăturii, şi ne pu-teau trăda, ei nu ne descoperiseră urma. Uneori, crăpătura se îngusta atît de mult, încît abia reu- şeam să ne strecurăm; alteori, nimeream în peşteri mari, presărate cu cristale ascuţite, sau înţesate de ciuperci vag luminoase. Cîteodată se răsucea în spirală, sau cobora aproape pînă la orizontală. Din cînd în cînd, se auzea susurul apei care picura şi se prelingea pe lîngă noi. De cîteva ori, mi s-a părut că prin faţa noastră fugeau nişte vietăţi mărunte, fără să le vedem însă prea clar. Poate că

erau animale veninoase, dar nu ne-au făcut nici un rău, iar noi eram într-o asemenea stare de surescitare, încît nu ne mai păsa de vreo făptură sinistră în plus sau în minus. În cele din urmă, departe, sus, a apărut din nou cunoscuta lumină albăstruie; se filtra printr-un grilaj care ne închidea drumul.

Ne-am arătat unul altuia grilajul, vorbind în şoaptă, devenind din ce în ce mai precauţi în ascensiunea noastră. După puţin, am ajuns lîngă gri- laj şi, lipindu-mi faţa de bare, am reuşit să disting o porţiune limitată a peşterii care se afla dincolo. Era un spaţiu larg, luminat fără îndoială de un pîrîiaş cu aceeaşi lumină albastră pe care o văzu-sem curgînd din zgomotosul ansamblu de maşini. O şuviţă intermitentă de apă picura printre bare, pe lîngă obrazul meu.

La început am încercat, bineînţeles, să văd ce se afla pe fundul peşterii, dar grilajul era aşezat într-o adîncitură ale cărei margini ascundeau totul privirilor noastre. Ne-am îndreptat, deci, atenţia asupra diferitelor sunete pe care le auzeam şi, imediat după aceea, am zărit nişte umbre şterse care tremurau pe tavanul întunecat, departe, mult deasupra capetelor.

Indiscutabil, acolo se aflau mai mulţi seleniţi — probabil un număr considerabil, deoarece auzeam zgomotele produse de mişcările şi de paşii lor. Se mai auzea şi o succesiune de sunete repetate în mod regulat, hîrşt, hîrşt, hîrşt, ca şi cînd un cuţit sau o cazma tăia o substanţă moale Apoi, s-au auzit zăngănituri de lanţuri, şuierături,

uruituri — parcă trecea o căruţă peste un pod — apoi din nou ace- laşi hîrşt, hîrşt, hîrşt. Umbrele desenau forme care se mişcau repede şi ritmic, sincronizate cu acel sunet regulat, şi se opreau o dată cu el.

Ne-am apropiat capetele şi am început să discutăm în şoaptă.

— Sînt ocupaţi, am spus eu, cu nu ştiu ce treabă.

— Da.

— Nu sînt în căutarea noastră şi nici nu se gîndesc la noi.

— Poate că nici n-au auzit despre noi.

— Ceilalţi ne caută acolo, jos. Dacă am apărea deodată aici...

Am privit unul la celălalt

— Ar fi un prilej să parlamentăm cu ei, zise Cavor.

— Nu, i-am răspuns, nu în starea în care sîntem acum!

Am rămas adînciţi fiecare în propriile gînduri.

Hîşt, hîrşt, hîrşt — se auzeau zgomotele de ră- zuire, iar umbrele se mişcau încoace şi încolo.

M-am uitat mai atent la grilaj.

— Este destul de şubred, am spus eu. Am putea să îndoim două bare şi să ne strecurăm printre ele.

Am pierdut cîtva timp într-o discuţie nehotărîtă. Apoi, am apucat cu amîndouă mîinile una dintre bare, mi-am ridicat picioarele pe stîncă, pînă cînd au ajuns aproape la nivelul capului şi — în poziţia aceasta — am smucit puternic. Bara s-a îndoit atît de brusc, încît aproape că am alunecat în jos. M-am întors şi am îndoit, în direcţia opusă, bara alăturată, apoi am scos ciuperca luminoasă din buzunar şi am aruncat-o prin crăpătură.

— Nu face nimic în pripă, şopti Cavor, în timp ce eu mă strecuram prin deschizătura pe care o lărgisem. Trecînd printre gratii, am zărit nişte forme tremurătoare, şi m-am ghemuit imediat, astfel în- cît marginea scobiturii în care se afla grilajul, să mă ascunda de privirile seleniţilor; apoi i-am făcut semn lui Cavor, care se pregătea să treacă şi el prin deschizătură. După o clipă, şedeam unul lîngă altul în adîncitură, privind pe deasupra marginii, spre peşteră şi spre cei care se aflau în ea.

Peştera era mult mai mare decît bănuisem, după prima aruncătură de ochi, şi noi ne aflam în partea cea mai joasă a solului ei înclinat. Pornind dinspre noi, peştera se lărgea, iar tavanul se înclina, ascun- zîndu-ne cu totul partea cea mai îndepărtată. Pe toată lungimea

ei, care se pierdea în depărtare în acea perspectivă întunecată, se aflau nişte forme uriaşe, aşezate în linie, trupuri imense, albicioase, în jurul cărora se agitau seleniţii. Păreau să fie nişte cilindri mari şi albi, al căror rost nu-l înţelegeam. Apoi am observat că aveau nişte capete, întoarse către noi, fără ochi şi fără piele, ca nişte căpăţîni de oi dintr-o măcelărie; erau viţei lunari, tăiaţi în felul în care echipajul unei baleniere despică o balenă vînată. Carnea era tăiată în fîşii, iar pe cîteva din trunchiurile mai îndepărtate se vedeau coastele albe. Sunetul topoarelor producea acel hîrşt, hîrşt, hîrşt. Ceva mai departe urca pe fundul înclinat al peşterii un fel de vagonet, tras de un cablu şi încărcat cu hălci de carne moale. Acest şir de animale tăiate, destinate hranei, ne-a făcut o idee despre imensa populaţie a lumii lunare, adău- gîndu-se efectului produs asupra noastră atunci cînd am privit, pentru prima dată, în puţul care se deschidea.

La început mi s-a părut că seleniţii şedeau pe nişte scînduri instalate pe capre[1] dar apoi am văzut că, de fapt, scîndurile, suporturile şi topoarele aveau aceeaşi culoare plumburie ca şi lanţurile noastre, înainte de a le fi văzut în lumina albă. Cîţiva drugi masivi, folosiţi probabil în întoarcerea de pe o parte pe alta a cărnii, erau răspîndiţi pe jos. Aceşti

[1] Nu-mi amintesc să fi văzut pe lună vreun obiect de lemn; uşile, mesele, tot ceea ce ar corespunde obiectelor lucrate la noi de tîmplari, erau confecţionate din metal, şi cred că mai ales din aur care, ca metal, se impune prin sine însuşi datorită uşurinţei cu care se lucrează, rezistenţei şi durabilităţii lui.

drugi, fiecare de aproape şase picioare lungime, erau prevăzuţi cu un mîner; păreau foarte indicaţi drept arme. Întregul spaţiu era luminat de trei pîrîiaşe de fluid albastru.

Am stat mult timp, observînd toate aceste lucruri în tăcere.

— Ei bine? zise Cavor în cele din urmă.

M-am ghemuit şi mai mult şi m-am întors către el. Îmi venise o idee strălucită.

— Dacă ei n-au coborît viţeii lunari cu ajutorul unei macarale, am spus eu, probabil că ne aflăm mult mai aproape de suprafaţă decît am crezut.

— De ce?

— Viţelul lunar nu sare şi nici nu are aripi!

El privi peste marginea ascunzătorii noastre.

— Mă întreb... — începu el. Cred că nici nu ne-am îndepărtat prea mult de suprafaţă.

L-am întrerupt, apucîndu-l de braţ. În crăpătura de sub noi se auzea un zgomot.

Ne-am răsucit şi am rămas complet nemişcaţi, cu toate simţurile încordate. După puţin timp, m-am convins că prin crăpătură se tîra în sus cineva. Încet, fără cel mai mic zgomot, am apucat bine lanţul în mînă şi am rămas în aşteptare.

— Mai uiiă-te o dată la cei din peşteră, am şop- tit eu.

— Totul e în ordine, zise Cavor.

Am măsurat din ochi distanţa pînă la deschiză- tura dintre gratii. Acum auzeam foarte clar ciripitul slab al seleniţilor care urcau, hîrşîitul mîinilor pe peretele de stîncă şi foşnetul ţărînei care cădea în timp ce urcau.

Apoi, fără să desluşesc ce anume era, am văzut ceva care se mişca vag în întunericul de dedesubtul grilajului. Părea că mă priveşte ţintă; apoi, poc! Am sărit în picioare, am izbit cu putere în ceva care zbura către mine. Era vîrful ascuţit al unei suliţe. Mai tîrziu, m-am gîndit că lungimea ei o împiedicase să se încline, prin crăpătura îngustă, ca să mă poată atinge. În orice caz, a ţîşnit printre gratii ca limba unui şarpe, şi-a greşit ţinta, a căzut înapoi şi a ţîşnit din nou. Dar a doua oară, am pus mîna pe ea şi-am smuls-o din deschizătură, nu îna- inte însă ca o altă suliţă să fie repezită, fără efect, către mine.

Simţind că strînsoarea selenitului rezistă numai o clipă şi apoi cedează, am scos un strigăt de triumf şi am început să împung cu suliţa în jos, printre bare, în întunericul de unde se auzeau venind ţi- pete; Cavor apucase cealaltă

suliţă şi ţopăia lîngă mine, fluturînd-o în mod inutil. De deasupra grilajului se auzeau strigăte, apoi un topor zbură prin aer şi se izbi de stînci în spatele nostru, amintin- du-mi de prezenţa tăietorilor de carne din peşteră.

M-am întors şi i-am văzut pe toţi venind în dezordine către noi, agitîndu-şi topoarele. Erau nişte făpturi scurte şi îndesate, cu braţe lungi, foarte diferiţi de cei pe care îi văzusem mai înainte. Dacă pînă atunci nu auziseră de noi, şi-au dat seama de situaţie cu o iuţeală de necrezut. I-am privit o clipă, cu suliţa în mînă.

— Păzeşte grilajul, Cavor, am strigat eu şi, sco- lînd un urlet, pentru a-i intimida, m-am repezit în întîmpinarea lor. Doi dintre ei au aruncat cu topoarele, fără să mă nimerească, iar ceilalţi au luat-o imediat la goană. Apoi şi cei doi au început să fugă către capătul peşterii, cu mîinile strînse pe lînsă corp şi cu capul aplecat. N-am văzut niciodată oameni care să alerge ca ei.

Ştiam că suliţa nu-mi era de nici un folos. Era subţire şi uşoară, bună pentru o singură lovitură, şi prea lungă pentru a o mînui cu repeziciune. De aceea am alergat după seleniţi, numai pînă la primul animal tăiat, m-am oprit şi am pus mîna pe unul dintre drugii care se aflau pe jos. Părea destul de greu şi capabil să zdrobească indiferent cîţi seleniţi. Am aruncat suliţa şi am ridicat încă un drug, în cealaltă mină. Mă simţeam mult mai în siguranţă decît cu suliţa. Am făcut cu amîndoi drugii un gest amenintător către micul grup de seleniţi care se oprise în

partea cea mai îndepărtată a peşterii; apoi m-am întors către Cavor.

El ţopăia dintr-o parte într-alta a grilajului, îm- pungînd ameninţător cu suliţa lui ruptă. Era foarte bine. Îi silea pe seleniţi să rămînă jos — cel puţin pentru o bucată de timp. Am privit din nou către capătul peşterii. Ce naiba trebuia să facem acum?

Eram încolţiţi. Dar măcelarii din peşteră fuseseră luaţi prin surprindere; probabil că erau înspăimîn- taţi şi nu aveau alte arme speciale în afară de to-poarele lor. Aceasta era şi scăparea noastră. Făpturile lor mici şi îndesate — erau mult mai mărunţi şi mai robuşti decît păstorii viţeilor lunari — erau grupate în capătul de sus al pantei, într-un fel care trăda nehotărîrea. Eu aveam avantajul moral al unui taur înfuriat năvălind pe o stradă. Ei păreau să fie, însă, foarte numeroşi. Probabil că şi erau. Seleniţii care se aflau înapoia grilajului aveau, cu siguranţă, nişte suliţe infernal de lungi. Poate că aveau şi alte surprize pentru noi... Dar, la naiba! Dacă porneau la atac în peşteră, îi lăsam în spatele nostru, dar dacă rămîneam pe loc, brutele din peş-teră puteau să primească întăriri. Doar cerul ştie ce teribile maşini de război — tunuri, bombe, tor-pile — era în stare să trimită împotriva noastră această lume necunoscută, subterană, această lume vastă din care nu cunoscusem decît o fîşie exterioară. Era limpede că nu mai aveam altceva de făcut decît să atacăm! A fost şi mai limpede cînd în peşteră a apărut un nou grup de seleniţi, alergînd către noi.

— Bedford! strigă Cavor. şi am văzut că se afla la jumătatea drumului dintre mine şi grilaj.

— Du-te înapoi! i-am strigat. Ce faci?...

— Au adus ceva, un fel de tun!

Ieşind cu greu printre gratii, printre suliţele care îi apărau, apăru capul şi umerii unui selenit neobişnuit de subţire şi de colţuros, care ducea cu el un aparat complicat.

Mi-am dat seama de faptul că, pentru lupta care ne aştepta, Cavor era cu totul neputincios. O clipă, am ezitat. Apoi m-am repezit pe lîngă el, învîrtind drugii şi urlînd, ca să-l împiedic pe selenit să ne ochească. El ochea într-un mod foarte ciudat, ţinîn- du-şi aparatul rezemat în dreptul stomacului. Bîzz! Nu era un tun; s-a descărcat ca o arbaletă, şi proiectilul m-a atins tocmai cînd săream.

N-am căzut — am coborît doar ceva mai repede decît dacă n-aş fi fost lovit — şi, după senzaţia de la umăr posibil că proiectilul mă atinsese şi trecuse mai departe. Apoi mîna stingă mi s-a izbit de o vergea, şi mi-am dat seama că un fel de săgeată se înfipsese pe jumătate în umărul meu. În clipa următoare, am atins pămîntul, ţinind drugul în mîna dreaptă şi l-am izbit pe selenit în plin. El se pră- buşi — zdrobit, sfărîmat — şi capul i se sparse ca un ou.

Am aruncat unul dintre drugi, mi-am scos să- geata din umăr, şi am început să împung cu ea în jos, printre gratii, în întuneric. La fiecare lovitură se auzeau ţipete şi schelălăituri. În cele din urmă, am aruncat suliţa către ei în jos, cu toată puterea, m-am ridicat, am luat din

nou drugul şi am pornit către mulţimea din capătul peşterii.

— Bedford! strigă Cavor în timp ce treceam în fugă pe lîngă el, Bedford!

Aud şi acum paşii lui, gonind în urma mea.

Un pas, un salt... zdup, un pas, un salt... Fiecare salt părea că durează secole. Cu fiecare pas, peştera se lărgea şi puteam să disting tot mai mulţi seleniţi. La început alergau cu toţii ca nişte furnici dintr-un furnicar răscolit; cîţiva îşi fluturau topoarele, venindu-ne în întîmpinare; cei mai mulţi alergau să se pună la adăpost printre şirurile de viţei lunari tăiaţi; după o clipă au apărut alţii, purtînd suliţe, apoi au năvălit puzderie. Am văzut şi o fiinţă de-o ciudăţenie rară, numai mîini şi picioare, alergînd să se pună la adăpost. Peştera se întuneca din ce în ce mai mult. Ceva zbură pe deasupra capului meu. În timpul unui salt, am văzut o suliţă înfigîndu-se şi vibrînd într-o masă de carne din stînga mea. Apoi, chiar cînd puneam picioarele jos, o altă suliţă izbi podeaua de stîncă în faţa mea şi am auzit zbîr- nîitul îndepărtat al armei cu care fusese trasă. Timp de cîteva clipe, s-a îndreptat către mine o adevărată aversă. Trăgeau cu nemiluita.

M-am oprit brusc.

Nu cred că în momentul acela ştiam exact ce trebuie să fac. Îmi amintesc că îmi trecea prin minte o singură frază: „Zonă periculoasă, caută adăpost!” Ştiu că m-am repezit în spaţiul dintre doi viţei lunari, şi m-am oprit acolo, gîfîind înfuriat.

L-am căutat cu privirea pe Cavor, dar nu-l ve-deam nicăieri. Apoi apăru, din zona întunecoasă dintre şirul de viţei lunari tăiaţi şi peretele peşterii. Faţa lui rotundă, întunecată în albastru, strălucea de transpiraţie şi emoţie.

Spunea ceva. dar nu i-am dat nici o atenţie. Îmi dădusem seama că, trecînd de la un viţel lunar la altul, puteam să ajungem pînă la capătul peşterii şi să ne apropiem îndeajuns pentru a da un atac hotărîtor. Singurul lucru pe care-l aveam de făcut era să pornim la atac.

— Haidem! am spus eu, pornind înainte.

— Bedford! strigă el, dar fără nici un rezultat.

Gîndurile mi se roteau cu repeziciune, în timp ce mergeam pe aleea îngustă dintre viţeii lunari tăiaţi şi peretele peşterii. Stîncile se curbau în toate părţile, astfel încît seleniţii nu puteau să ne împresoare. Cu toate că îngustimea spaţiului nu ne permitea să sărim, totuşi, cu vigoarea noastră pămîntească, mergeam mult mai repede decît seleniţii. Ştiam că în curînd vom da peste ei. Ajunşi faţă în faţă, nu puteau să ne opună o rezistenţă mai mare decît nişte gîndaci. Numai că, la început, vor repezi o salvă de suliţe asupra noastră. M-am gîndit la o stratagemă. Şi, fără să-mi încetinesc pasul, mi-am scos haina de flanelă.

— Bedford! gîfîi Cavor în spatele meu.

Am privit înapoi.

— Ce-i?

El arăta cu degetul pe deasupra grămezilor de carne tăiată.

— Lumina albă! zise el. Iarăşi lumina albă!

Am privit şi, într-adevăr, se zărea o dungă slabă de semiîntuneric alburiu, în partea cea mai îndepărtată a bolţii. Aceasta a făcut să-mi crească for-ţele.

— Nu te depărta de mine, i-am strigat lui Cavor.

Un selenit lung şi turtit a ţîşnit din întuneric, ţipînd şi luînd-o la goană. M-am oprit şi i-am făcut lui Cavor semn să se oprească şi el. Mi-am atîrnat haina de un drug, am ocolit grămada de carne, am lăsat jos haina şi drugul, m-am arătat o clipă şi apoi m-am dat înapoi.

S-a auzit un zbîrnîit şi o săgeată a trecut în zbor. Eram aproape de seleniţi; ei şedeau grupaţi, cei înalţi, cei scunzi şi cei groşi laolaltă, cu un aruncă-tor de săgeţi îndreptat către partea de jos a peş- terii. Au mai vîjîit vreo trei sau patru săgeţi şi salva lor a încetat.

Mi-am scos o clipă capul şi am scăpat ca prin minune. De data aceasta am atras o duzină de proiectile, sau chiar mai multe, şi i-am auzit pe seleniţi strigînd şi ciripind de surescitare. Am ridicat din nou drugul cu haina agăţată de el.

— Acum! am spus eu, întinzînd haina în faţă.

S-a auzit un zbîrnîit puternic. Într-o clipă, haina a fost acoperită cu o pădure de săgeţi, iar altele se înfigeau tremurînd în masa de carne din spatele nostru. Am tras repede drugul din haină, am lăsat haina să cadă jos — cred că se află şi acum acolo pe Lună — şi m-am repezit asupra seleniţilor.

Masacrul a durat cam un minut. Eram prea furios ca să mă uit unde loveam, iar

seleniţii erau pro- babil prea înspăimîntaţi ca să mai lupte. În orice caz ei nu mi-au opus nici un fel de rezistenţă. Vedeam, cum se spune, roşu înaintea ochilor. Aveam impresia că trec prin aceste fiinţe acoperite cu un fel de piele, cum ar trece un om printr-o iarbă înaltă secerînd şi lovind în dreapta şi în stînga. Boabe mici de lichid săreau în toate părţile. Căl- cam pe forme care se zdrobeau, ţipau şi-mi alune-cau sub tălpi. Mulţimea părea că se împrăştie, se adună şi se scurge ca apa. Cred că nu-şi alcătuiseră nici un plan. Săgeţile zburau în jurul meu; una dintre ele mi-a zgîriat o ureche. Am fost înţepat în braţ, în obraz, dar n-am descoperit aceasta decît mai tîrziu, după ce sîngele se răcise şi i-am simţit umezeala.

Nu ştiu ce a făcut Cavor în acest timp. Lupta pă-rea că durează de un secol şi va continua veşnic. Apoi, deodată, totul s-a sfîrşit, şi n-am mai văzut altceva decît o droaie de seleniţi, fugind în toate părţile; capetele lor săltau în sus şi în jos... Scăpasem nevătămat. Am alergat cîţiva paşi înainte, urlînd, apoi m-am oprit. Eram de-a dreptul uluit.

Trecusem peste ei, zburînd în salturi mari. Acum rămaseră toţi în urma mea, alergînd încoace şi în-colo ca să se ascundă.

Eram şi mirat, dar şi fericit văzînd cît de repede se terminase bătălia în care mă aruncasem. Nu-mi spuneam că seleniţii erau extrem de fragili, ci că eu eram extrem de puternic. Am început să rîd prosteşte. Cît de fantastică era lumea lunară!

Am aruncat o privire către corpurile zdrobite care încă se mai zvîrcoleau, împrăştiate pe podeaua de stîncă a peşterii şi — fără să mă gîndesc prea mult că ne-ar putea aştepta noi bătălii — am pornit în grabă pe urma lui Cavor.

Capitolul XVII

ÎN LUMINA ZILEI

Peştera din faţa noastră dădea într-un spaţiu întins şi ceţos. După cîteva clipe, am ieşit pe o galerie înclinată care înconjura o deschizătură imensă, ciculară, un uriaş puţ cilindric care înainta vertical în sus şi în jos. Galeria mergea în pantă în jurul acestui puţ, fără vreo balustradă sau alt mijloc de protecţie, ocolindu-l cam o dată şi jumătate, iar apoi, sus de tot, se adîncea din nou în stîncă. Îmi amintea oarecum de una dintre tur-nantele în spirală ale căii ferate de la Saint-Go- thard. Totul era de dimensiuni uriaşe. Nici nu sper să pot reda în cuvinte proporţiile ciclopice ale acelui loc şi efectul pe care îl produceau. Am urmărit cu privirile peretele înclinat al puţului şi, foarte departe, în sus, am văzut o deschidere circulară presărată cu stele slabe; jumătate din marginea de sus strălucea aproape orbitor în lumina albă a soarelui. Am scos amîndoi un strigăt pu-ternic.

— Înainte! am spus eu, pornind la drum.

— Dar acolo? zise Cavor, şi se opri cu atenţie lîngă marginea galeriei. I-am urmat exemplul, m-am aplecat şi am privit în jos, dar eram — orbit

de lumina strălucitoare de deasupra şi n-am reuşit să văd decît o beznă fără fund, în care pluteau nişte pete spectrale de culoare roşie şi purpurie. Totuşi, dacă n-am putut să văd, am auzit. Din beznă se ridica un sunet — ca zumzetul amenin- ţător dintr-un stup de albine, un sunet care venea din acest puţ enorm, de la o distanţă de cine ştie cîte mile sub picioarele noastre...

O clipă, am stat să ascult, apoi am strîns mai tare drugul în mînă şi am pornit în sus, pe ga- lerie.

— Acesta cred că este puţul în care am privit atunci — zise Cavor. Cînd se deschidea capacul...

— Şi acolo, jos, am văzut luminile!

— Luminile! zise el. Da... luminile lumii pe care n-o vom mai vedea niciodată.

— Ne vom întoarce, i-am spus eu, deoarece acum, după ce scăpaserăm din atîtea primejdii, eram aproape sigur că vom regăsi sfera.

N-am auzit ce mi-a răspuns.

— Cum? l-am întrebat.

— N-are nici o importanţă, răspunse el, şi ne-am continuat drumul în tăcere.

Cred că acest drum lateral în pantă era, dato- rită curburii, lung de vreo patru sau cinci mile, şi înclinaţia lui, pe care o urcam cu uşurinţă, l-ar fi făcut aproape imposibil de urcat pe Pămînt. N-am văzut în tot timpul fugii noastre decît doi seleniţi şi de îndată ce ne-au zărit au luat-o la goană. Desigur, vestea despre puterea şi violenţa noastră ajunsese pînă la ei. Drumul către exterior era neaşteptat de neted. Galeria în spirală se transforma într-un tunel îngust şi abrupt. Pe jos

se vedeau numeroase urme ale trecerii viţeilor lunari. Tunelul era atît de drept şi de îngust, proporţional cu vasta lui curbură, încît nici o parte nu era total întunecată. Aproape imediat a început să se lumineze şi apoi, departe, deasupra noastră, într-o strălucire orbitoare, a apărut deschiderea spre exterior, o pantă de înclinaţie alpină, înconjurată cu un desiş de plante-baionetă, înalte, culcate pe alocuri la pămînt, uscate şi moarte, siluete ascuţite stînd în bătaia soarelui.

Este ciudat că noi, oameni cărora această vege-taţie ni se păruse atît de sălbatică şi de oribilă cu puţin timp mai înainte, o priveam acum cu emoţia pe care ar încerca-o un exilat revăzîndu-şi pă- mîntul natal. Am întîmpinat cu bucurie chiar şi aerul rarefiat care ne silea să gîfîim cînd alergam şi ne îngreuna atît de mult vorbirea. Cercul în-sorit de deasupra noastră devenea din ce în ce mai mare, iar tunelul se cufunda într-un cerc de în-tuneric de nepătruns. Am văzut că tufişurile de ierburi moarte nu mai aveau nici o urmă de cu- loare verde, ci erau brune, uscate şi întărite, iar umbra ramurilor superioare desena forme între- tăiate pe stîncile prăvălite. Chiar lîngă gura tune-lului se afla un spaţiu întins, unde vegetaţia fu- sese călcată în picioare de viţeii lunari care trecuseră pe acolo.

Am ieşit, în cele din urmă, afară, într-o lumină şi o căldură copleşitoare. Am străbătut cu greu terenul descoperit şi ne-am căţărat pe o pantă, printre tulpinile ierburilor; apoi ne-am aşezat, gî-fîind, pe un loc înalt, sub umbra unei roci

vulca- nice. Chiar şi la umbră, stîncă era fierbinte.

Aerul era foarte încins, noi aveam o stare fi- zică proastă, dar, cu toate acestea, scăpasem de apăsarea coşmarului. Sub bolta cerească, parcă eram din nou în elementul nostru. Ne părăsise toată spaima şi încordarea din timpul fugii prin galeriile şi crăpăturile întunecoase de dedesubt. Ultima luptă ne dăduse o încredere enormă în noi înşine, faţă de seleniţi. Am privit înapoi, aproape fără să ne credem ochilor, la deschizătura neagră din care tocmai ieşiserăm. Acolo, jos, în lumina albastră care acum, în amintire, ni se părea foarte aproape de un întuneric absolut, întîlniserăm acele fiinţe ca nişte parodii de oameni, insecte cu căşti pe cap, merseserăm cu teamă în faţa lor, şi ne supuseserăm lor, pînă cînd n-am mai putut îndura să ne supunem! Şi, iată, acele fiinţe se topiseră ca o ceară şi se împrăştiaseră ca pleava, fugiseră şi dispăruseră ca nălucile unui vis urît!

M-am frecat la ochi, întrebîndu-mă dacă nu cumva, după ce mîncasem din acea ciupercă blestemată, adormisem şi visasem; dar am descoperit că obrazul îmi era zgîriat şi că sîngele îmi lipise cămaşa de umărul şi de braţul care mă dureau.

— Blestemaţii! am spus eu, pipăindu-mi rănile cu mîna.

Deodată, mi s-a părut că gura îndepărtată a tunelului era un ochi care ne spionează.

— Cavor! Ce crezi că au de gînd să facă acum? Şi noi, ce trebuie să facem?

El clătină din cap, cu ochii aţintiţi asupra tunelului.

— De unde să ştiu ce au de gînd să facă?

— Asta depinde de ceea ce cred ei despre noi, şi nu văd cum am putea să le aflăm părerea. Mai depinde şi de maşinăriile pe care le au în rezervă. Ai dreptate, Cavor: noi am atins abia partea exterioară a acestei lumi. Acolo, înăuntru, ei pot să aibă naiba mai ştie ce. Ne pot face foarte mult rău chiar şi cu armele pe care le-am văzut... Şi, la urma urmei, am continuat eu, după o pauză, chiar dacă nu găsim sfera imediat, tot mai avem o şansă. Putem să rezistăm. Chiar şi în timpul nopţii lunare. Putem să coborîm din nou jos, şi să ne luptăm cu ei.

Am privit în jurul meu cu ochi cercetători. Peisajul se schimbase cu totul, datorită creşterii năvalnice a vegetaţiei care apoi se uscase. Creasta pe care eram aşezaţi era înaltă şi domina o largă perspectivă a craterului şi a întregii privelişti, pe care o vedeam acum veştejită şi uscată în toamna tîrzie a după amiezii lunare. Ridicîndu-se una în spatele celeilalte, se vedeau pante şi cîmpii în- tinse, acoperite de vegetaţie brună, culcată la pă-mînt, pe unde păscuşeră turmele, iar departe, în plin soare, se mai tolăneau, leneşi, nişte viţei lunari, forme risipite, avînd fiecare cîte o pată de umbră alături, ca oile pe coasta unui deal. Nu se vedea nici un selenit. Nu ştiu dacă fugiseră, cînd ne-au văzut ieşind din galeriile interioare, sau dacă aveau obiceiul să se retragă după ce duceau turmele la păşune. În momentul

acela, socoteam că prima ipoteză este cea reală.

— Dacă am da foc tufişurilor, am spus eu, am putea să găsim sfera prin cenuşă.

Cavor părea că nu mă auzise. Cu mîna streaşină la ochi, el privea stelele, care, cu toată lumina intensă a soarelui, se vedeau fără număr pe cer.

— De cît timp crezi că sîntem aici? întrebă el în cele din urmă.

— Unde?

— Pe Lună.

— De două zile pămînteşti, probabil.

— De aproape zece. Ştii că soarele a trecut de zenit şi coboară spre apus? În patru zile, sau chiar mai puţin, va fi noapte.

— Dar... noi n-am mîncat decît o dată!

— Ştiu. Şi... Dar aşa arată stelele!

— De ce timpul pare că se scurge altfel pe un corp ceresc mai mic?

— Nu ştiu. Dar aşa este!

— Cum se poate cunoaşte trecerea timpului?

— După foame... oboseală... Dar şi acestea sînt aici altele decît pe Pămînt. Totul este altfel. Totul. Mie mi se pare că de cînd am ieşit din sferă au trecut doar cîteva ceasuri... ceasuri lungi. Cel mult.

— Zece zile! Înseamnă că au mai rămas... (Am privit în sus, o clipă, spre soare şi am văzut că era la jumătatea distanţei dintre zenit şi orizontul apusean) Patru zile!... Cavor, nu trebuie să stăm aici şi să visăm. Cu ce să începem?

M-am ridicat în picioare.

— Trebuie să găsim un punct fix pe care să-l putem recunoaşte. Să atîrnăm o

batistă, sau alt-ceva... să ne împărţim terenul şi să-l explorăm de jur împrejur.

Se ridică şi el în picioare.

— Da, zise el, nu avem altceva de făcut decît să căutăm sfera. Nimic altceva. S-ar putea s-o găsim...
desigur, s-ar putea s-o găsim. Dar dacă nu...

— Trebuie s-o căutăm pînă ce o găsim.

El privea de jur împrejur; ridică ochii spre cer şi apoi se uită în jos, spre tunel, şi făcu un gest brusc de nerăbdare, care m-a surprins.

— Oh! Ce prostie am făcut! Să ajungem în acest impas! Cînd te gîndeşti cum ar fi putut să fie, şi cîte puteam face!

— Mai putem şi acum să facem destule!

— Dar nu ceea ce puteam să facem pînă acum! Aici, sub picioarele noastre, există o întreagă lume. Gîndeşte-te cum trebuie să arate această lume! Gîndeşte-te la maşina pe care am văzut-o, la puţul de aici şi la capacul lui! Toate acestea nu-ţi dau decît o idee de suprafaţă, iar fiinţele pe care le-am văzut şi cu care ne-am luptat nu sînt decît nişte ţărani ignoranţi, locuitorii de la periferie, fiinţe necioplite şi brutale! Dar acolo, jos! Peşteri, unele sub altele, tuneluri, construcţii, drumuri... Proba- bil că, pe măsură ce cobori, această lume se lărgeşte şi devine mai spaţioasă şi mai populată. Sînt sigur. Ajungînd, în cele din urmă, pînă la marea centrală, care scaldă însăşi inima Lunii. Gîndeşte-te la apele ei de cerneală, sub luminile slabe! (Dacă ochii lor au într-adevăr nevoie de lumină.) Gîndeşte-te la fluviile în cascadă care se scurg, prin canalele lor, alimentînd marea! Gîndeşte-te la valurile

ei, la agitaţia şi vîltoarea fluxului şi refluxului. Poate că au şi vase care navighează pe ea, poate că acolo jos sînt cetăţi puternice şi drumuri aglomerate, o înţelepciune şi o ordine care depăşeşte închipuirea omenească! Şi noi am putea să murim aici, fără să-i vedem vreodată pe cei care stăpînesc această lume! Am putea să îngheţăm şi să murim aici! Aerul va îngheţa, apoi se va topi din nou, şi atunci... Ei vor da de noi, vor da de trupurile noastre ţe- pene şi moarte, vor găsi sfera pe care noi nu o putem găsi, şi vor înţelege în cele din urmă, prea tîrziu, toată gîndirea şi efortul care şi-au găsit aici un sfîrşit zadarnic! Glasul lui, în timpul acestui discurs, răsuna ca printr-un telefon, slab şi îndepărtat.

— Dar întunericul?

— Întunericul poate fi biruit.

— Cum?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? S-ar putea aduce o torţă, sau o lampă... Ceilalţi... ar putea să în-ţeleagă.

Rămase o clipă cu mîinile frînte din umeri, cu o figură jalnică, privind întinderea care îl sfida. Apoi, cu un gest de renunţare, se întoarse către mine, propunîndu-mi să începem căutarea sistematică a sferei.

— Putem să ne întoarcem, i-am spus eu.

Aruncă o privire în jur.

— Mai întîi de toate, trebuie să ajungem pe Pămînt.

— Vom aduce cu noi lămpi, şi unelte de căţărat, şi o sută de alte lucruri necesare.

— Da, zise el.

— Şi, o garanţie a succesului, vom duce pe Pămînt acest aur.

Ei privi drugii mei de aur şi, cîteva clipe, nu zise nimic. Şedea cu mîinile la spate, privind pe întinderea craterului. În cele din urmă, suspină şi reîncepu să vorbească.

— Eu am fost cel care am găsit mijlocul de a veni aici, dar a găsi un mijloc nu înseamnă întotdeauna să fii şi stăpîn pe el. Ce se va întîmpla dacă secretul meu ajunge din nou pe Pămînt? Nu văd cum aş putea să mai păstrez acest secret timp de un an, sau nici măcar o parte dintr-un an. Mai curînd sau mai tîrziu el se va fi descoperit, chiar dacă alţii îl redescoperă. Şi apoi... Guvernele marilor puteri se vor lupta să ajungă aici, se vor lupta între ele şi împotriva acestor fiinţe de pe Lună. Descoperirea mea va duce la răspîndirea războa-ielor şi va înmulţi prilejurile de război. Dacă îmi dezvălui secretul, în puţin timp, în foarte puţin timp, acest satelit va fi presărat, pînă în cele mai adînci galerii cu cadavre omeneşti. Alte rezultate sînt îndoielnice, dar acesta este sigur... Nu pentru că omul ar avea vreo nevoie de Lună. La ce ar folosi Luna pentru oameni? Ce altceva au făcut ei din propria lor planetă, decît un cîmp de bătaie şi un teatru de infinită nebunie? Oricît de mică i-ar fi planeta şi oricît de scurtă i-ar fi viata, omul are de făcut, în mica lui viaţă de pe Pămînt, mai mult decît poate face el singur. Nu! Ştiinţa s-a trudit prea mult timp pentru a făuri arme de care să se folosească nebunii. A venit vremea ca ştiinţa să se opună. Lasă-i pe nebuni

să descopere singuri secretul... într-o mie de ani!

— Există metode de a se păstra un secret.

El îşi ridică privirea spre mine şi zîmbi.

— La urma urmei, zise el, de ce să ne mai necăjim? Avem puţine şanse să găsim sfera, iar jos, acolo, ni se pregătesc tot felul de necazuri. Numai obiceiul omenesc de a spera pînă în clipa morţii ne mai face să ne gîndim la întoarcere. Necazurile noastre abia încep. Am dat dovadă de violenţă faţă de aceste fiinţe de pe Lună, ei şi-au făcut o idee despre ceea ce putem, iar şansele noastre sînt ca şi ale unui tigru care a scăpat din cuşcă şi a ucis un om în Hyde Park. Probabil că vestea despre noi aleargă în jos, din galerie în galerie, către părţile centrale... Nici o fiinţă cu mintea sănătoasă nu ne va lăsa vreodată să plecăm cu sfera înapoi pe Pămînt, după cîte au văzut din partea noastră.

— Nu ne îmbunătăţim situaţia, am spus eu, dacă stăm aici.

Eram în picioare, unul lîngă altul.

— În sfîrşit, zise el, trebuie să ne despărţim. Să legăm o batistă de o tulpină mai înaltă, să o fixăm solid, şi să începem, din acest centru, explorarea craterului. Dumneata vei merge spre apus, mişcîndu-te în semicercuri după soarele care apune. Trebuie să te mişti mai întîi cu umbra în partea dreaptă, pînă cînd ea ajunge în unghi drept cu direcţia batistei, şi apoi cu umbra în partea stîngă. Iar eu voi face acelaşi lucru, către răsărit. Vom privi în fiecare adîncitură, vom examina fiecare grămadă

de stînci, vom face totul pentru a găsi sfera. Dacă vom vedea seleniţi, ne vom ascunde de ei cum vom putea. Ca băutură, vom lua zăpadă, iar dacă simţim nevoia de hrană, vom ucide un viţel lunar, dacă vom reuşi, şi îi vom mînca carnea crudă. Şi fiecare îşi va vedea de drum.

— Şi dacă unul dintre noi dă peste sferă?

— Va trebui să se întoarcă pînă la batista albă şi să facă de acolo semne celuilalt.

— Şi dacă nici unul...

Cavor aruncă o privire spre soare.

— Vom continua să căutăm, pînă cînd va coborî noaptea şi frigul.

— Dar dacă seleniţii au găsit sfera şi au as- cuns-o?

El ridică din umeri.

— Sau dacă pornesc de îndată în căutarea noastră?

El nu-mi răspunse.

— Ar trebui să iei cu dumneata un drug.

El clătină din cap, plimbîndu-şi privirea pe întinderea pustie.

Cîteva clipe, rămase pe loc. Întoarse spre mine o privire timidă, şovăitoare.

— La revedere, zise el.

Simţeam o emoţie ciudată. Mi-am amintit, fulgerător, toate necazurile pe care ni le pricinuise- răm unul altuia, şi mai ales necazurile pe care i la pricinuisem eu. „La naiba!” mi-am zis, „Puteam să ne purtăm mai prieteneşte!” Eram gata să-i cer să ne strîngem mîinile — era exact ceea ce simţeam atunci — cînd el îşi făcu vînt şi sări departe de mine, către nord. Pluti prin

aer ca o frunză moartă, căzu uşor şi sări din nou. Am stat o clipă să-l privesc, apoi m-am întors către apus cu inima îndoită; mi-am făcut vînt, cu senzaţia unui om care sare în apa rece ca gheaţa, mi-am ales o por- ţiune de teren şi am pornit în explorarea singurati- cei jumătăţi din lumea lunară care-mi fusese dată în grijă. Am căzut destul de stîngaci printre stînci, m-am ridicat, am privit împrejur, m-am căţărat pe o bucată de stîncă şi am sărit din nou... Cînd, ime-diat după aceea, m-am uitat după Cavor, el nu se mai vedea, dar batista flutura mîndră pe stînca ei, albă în lumina soarelui.

M-am hotărît să nu pierd din vedere această batistă, orice s-ar întîmpla.

Capitolul XVIII

DL. BEDFORD SINGUR

După puţin timp, mi s-a părut că fusesem întotdeauna singur pe Lună. începusem să caut cu oarecare rîvnă, dar căldura era încă prea mare şi aerul rarefiat îmi apăsa pieptul. Am ajuns în curînd într-un loc scobit, înconjurat cu ierburi înalte şi uscate de culoare brună, şi m-am aşezat la umbra lor ca să mă odihnesc şi să mă răcoresc. Aveam intenţia să stau doar cîteva clipe. Am lăsat drugul de aur jos, lîngă mine, şi mi-am pus bărbia între palme. Am văzut, fără prea mult interes, că stîn- cile din

jur, prin locurile pe unde lichenii uscaţi şi sfărîmicioşi căzuseră de pe ele, erau străbătute de vine şi de straturi de aur, şi că printre ierburi se proiectau pe alocuri bulgări rotunzi şi încreţiţi, de aur. Ce importanţă mai avea acum? Pe trupul şi mintea mea pusese stăpînire un fel de lîncezeală. Pentru moment, nu mai credeam că vom regăsi vreodată sfera în această pustietate vastă şi uscată. Mi se părea că n-aveam nici un motiv să mai fac vreun efort, pînă cînd vor apare seleniţii. Apoi, m-am gîndit că ar trebui să acţionez, ascultînd de acel imperativ iraţional care înainte de orice îl împinge pe om să-şi păstreze şi să-şi apere viaţa, cu toate că şi-o păstrează numai pentru ca după aceea să. moară în chinuri şi mai mari.

Ce ne determinase să venim pe Lună?

Întrebarea mi se prezenta ca o problemă de nerezolvat. Ce-l împinge oare necontenit pe om să se despartă de fericire şi siguranţă, să trudească, să înfrunte primejdia, să rişte chiar şi o moarte sigură? Acolo sus, pe Lună, mi-a trecut prin minte un ade-văr pe care ar fi trebuit să-l ştiu de totdeauna, şi anume că omul nu este făcut doar pentru ca să trăiască mai în siguranţă şi confort, să fie bine hră-nit şi să se amuze. Împotriva intereselor, a fericirii lui, omul este neîncetat împins să caute altceva. Parcă o forţă din afara lui îl împinge şi el trebuie să i se supună. Dar de ce? De ce? Aşezat acolo, în mijlocul inutilului aur lunar, printre lucruri din altă lume, mi-am făcut bilanţul întregei vieţi. Pre-supunînd că trebuia să mor pe Lună, ca un naufragiat, totuşi nu reuşeam nici

cum să înţeleg ce scop urmărisem; n-am putut să răspund acestei între- bări, dar pentru mine era mai limpede ca oricînd că nu urmărisem propriul meu interes; într-adevăr, niciodată în viaţă nu urmărisem un interes personal. Al cui era ţelul pe care îl urmăream?... Am încetat să mai meditez asupra cauzei care mă făcuse să vin pe Lună, şi am început să mă gîndesc la probleme mai generale. De ce venisem eu pe lume? De ce aveam o viaţă proprie?... În cele din urmă, m-am pierdut în speculaţii fără ieşire.

Gîndurile mi-au devenit vagi şi ceţoase, fără nici o direcţie precisă. Nu mă simţeam greoi sau fără vlagă — nici nu pot să-mi închipui că s-ar putea simţi cineva astfel pe Lună — dar cred că eram foarte istovit. În orice caz, am adormit.

Somnul m-a odihnit de minune. Cît am dormit, soarele se mai apropiase de apus şi arşiţa scăzuse. Cînd, în sfîrşit, am fost trezit din amorţeală, de nişte zgomote îndepărtate, m-am simţit din nou în-tremat şi plin de vigoare. M-am frecat la ochi şi m-am întins. M-am ridicat în picioare — eram pu- ţin înţepenit — şi m-am pregătit să-mi reiau ime- diat cercetarea. Am aşezat drugii de aur cîte unul pe fiecare umăr şi am ieşit din rîpa de stînci auri-fere.

Soarele era vizibil mai jos, mult mai jos decît fusese, iar aerul era mult mai răcoros. Mi-am dat seama că dormisem o bună bucată de timp. Mi se părea că o uşoară urmă de ceaţă albăstruie atîrna în jurul peretelui dinspre apus. Am sărit pe o mică ridicătură de stîncă, şi am cercetat craterul. Nu vedeam nici urmă de viţei lunari sau seleniţi, nu-l vedeam

nici pe Cavor, dar zăream în depărtare batista, fluturînd deasupra tufişului de spini. Am privit de jur împrejur şi apoi am sărit către un alt punct de unde puteam să văd mai bine.

Am început să descriu semicercuri din ce în ce mai mari, revenind mereu în locul de plecare. To- tul era obositor şi dezesperant. Aerul era într-ade- văr mult mai rece, şi mi se părea că umbra de sub peretele de la apus se lărgea mereu. Din cînd în cînd, mă opream să cercetez cu privirea, dar nu se vedea nici urmă de Cavor sau de seleniţi, iar viţeii lunari probabil că fuseseră mînaţi din nou în interior, căci nu vedeam nici unul. Doream din ce în ce mai mult să-l revăd pe Cavor. Conturul îna-ripat al soarelui se apropiase acum de orizont pînă la o distanţă cît diametrul lui. Eram chinuit de gîndul că seleniţii vor închide în curînd capacul deschizăturii şi ne vor lăsa afară, în viforul neiertă-tor al nopţii lunare. Socoteam că era timpul să abandonăm căutarea şi să ne sfătuim. Simţeam că tre-buie să luăm urgent o hotărîre. Nu reuşiserăm să găsim sfera, dar nu mai aveam nici timp să o mai căutăm! Dacă capacul se închidea şi rămîneam afară, eram nişte oameni pierduţi. Marea noapte a cosmosului va coborî asupra noastră, acea beznă a vidului care înseamnă o moarte absolută. Întreaga mea fiinţă se crispa la această apropiere. Trebuia să intrăm din nou în Lună, chiar dacă riscam să fim ucişi. Eram obsedat de gîndul că vom îngheţa pînă la pieire, bătînd cu ultimele sforţări în capacul marelui puţ.

Nu mă mai gîndeam de loc la sferă. Mă gîndeam numai să-l regăsesc pe Cavor. Eram pe jumătate hotărît să intru din nou în Lună fără el, decît să-l caut pînă cînd va fi prea tîrziu. Ajunsesem la jumătatea drumului spre batistă, cînd deodată...

Am văzut sfera!

De fapt, mai curînd m-a găsit ea pe mine, decît eu pe ea Se afla mult mai departe spre apus decît mersesem eu, iar razele înclinate ale soarelui care apunea se reflectau în ferestrele de sticlă şi îi tră- dau prezenţa printr-o rază orbitoare. O clipă, am crezut că era vreo nouă armă a seleniţilor îndrep- tată împotriva noastră, dar apoi am înţeles.

Am ridicat braţele, am scos un strigăt sălbatic şi am pornit în salturi mari către sferă. Am făcut un salt greşit, am căzut într-o rîpă adîncă şi mi-am scrîntit glezna; după aceea am şchiopătat aproape la fiecare salt. Eram într-o stare de agitaţie exce-sivă, tremuram din tot corpul şi, înainte de a ajunge lîngă ea, abia mai răsuflăm. Am fost nevoit să mă opresc cel puţin de trei ori, apăsîndu-mi coastele cu palmele; în ciuda aerului rarefiat şi uscat, faţa îmi era udă de transpiraţie.

Nu mă gîndeam la nimic altceva decît la sferă, pînă cînd am fost lîngă ea. Uitasem chiar şi neliniştea în legătură cu soarta lui Cavor. Ultimul salt m-a făcut să cad cu mîinile pe peretele ei de sticlă; apoi m-am sprijinit gîfîind, de sferă, şi am încercat să strig:

— Cavor! Iată sfera!

După ce mi-am mai revenit, am privit prin sticla groasă şi mi s-a părut că lucrurile din interior fuseseră răscolite.

M-am aplecat să privesc mai îndeaproape. Apoi am încercat să pătrund înăuntru. A trebuit să o mişc puţin din loc, pentru a putea să-mi vîr capul prin deschizătură. Capacul de închidere era înăuntru, şi am putut să constat că nimic nu fusese atins, nimic nu suferise. Sfera zăcea acolo aşa cum o lăsasem noi cînd am ieşit afară, în zăpadă. Cîtva timp am fost ocupat să fac şi să refac inventarul. Tremuram de-a binelea. Ce bine era să te vezi din nou în acest interior întunecat şi fami-liar! Nici nu pot să exprim ceea ce simţeam. Apoi m-am strecurat înăuntru şi m-am aşezat printre lucrurile noastre. Am privit lumea lunară prin peretele de sticlă şi m-am înfiorat. Mi-am aşezat drugii de aur pe balot, am căutat ceva de mîncare şi am luat cîteva îmbucături, nu pentru că mi-era foame, cit mai ales pentru că se afla acolo. Apoi m-am gîndit că era timpul să ies şi să-i semnalizez lui Cavor. Dar n-am ieşit imediat. Ceva mă reţinea în sferă.

Totul se sfîrşea cu bine. Aveam încă timp să luăm cu noi cît mai multe dintre pietrele magice care îţi dau putere asupra oamenilor! Vom lua cu noi aur, iar sfera, plină pe jumătate cu aur, va călători tot atît de bine ca şi cum ar fi goală. Acum puteam să ne întoarcem, stăpîni pe noi şi pe lumea noastră, iar apoi...

În cele din urmă m-am smuls din gînduri, şi am ieşit din sferă. Ajuns afară m-am înfiorat, deoarece aerul serii devenise foarte rece. Am rămas în mijlocul rîpei privind în jur. Am examinat cu multă grijă tufişurile din preajmă,

înainte de a sări pe un colţ de stîncă, aşa cum făcusem şi la primul meu salt pe Lună. Dar de data aceasta l-am făcut fără nici un fel de efort.

Creşterea şi moartea vegetaţiei se produseseră repede; întregul aspect al stîncilor se schimbase, dar se putea încă recunoaşte panta pe care germinaseră seminţele şi masa de stînci de pe care aruncasem prima privire în crater. Dar vegetaţia spinoasă de pe pantă, înaltă de treizeci de picioare, era acum brună şi uscată, şi arunca umbre lungi care se pierdeau în depărtare; seminţele mici, adunate în mănunchiuri pe ramurile superioare, erau brune şi coapte. Rostul lor fusese îndeplinit. Erau gata să cadă şi să se îngroape sub aerul îngheţat, de îndată ce va cădea noaptea. Cactuşii uriaşi, care crescuseră văzînd cu ochii, îşi spărseseră şi îşi împrăştiaseră de mult sporii în cele patru puncte cardinale. Uimi-tor colţ al universului acest loc unde coborîseră oamenii!

Mă gîndeam că într-o bună zi mi se va dedica o inscripţie aşezată aici, chiar în mijlocul acestei sco-bituri. Mă gîndeam la ciocoiul de curiozitate care ar cuprinde lumea din interiorul Lunii, dacă şi-ar da seama de toată importanţa acestei clipe!

Dar seleniţii nici nu visau ce semnificaţie avea venirea noastră. Dacă ar fi înţeles-o, întregul crater ar fi fost plin de vacarmul urmăririi noastre. Am căutat cu privirea un loc din care să-i pot semnaliza lui Cavor, şi am întîlnit aceeaşi bucată de stîncă la fel de goală şi de aridă, pe care sărise el, chiar din locul de unde mă aflam eu acum. O clipă, am şovăit să mă îndepărtez atît de mult de

sferă. Apoi, ruşinîndu-mă de şovăiala mea, am sărit...

Am inspectat din nou craterul. Departe, în vîrful umbrei enorme pe care o aruncam, se afla mica batistă albă, fluturînd pe deasupra tufişurilor. Era foarte mică şi foarte îndepărtată. Cavor nu se zărea. M-am gîndit că ar fi fost momentul să mă caute şi el pe mine. Aceasta fusese convenţia. Dar el nu se zărea nicăieri.

Am rămas acolo, aşteptînd şi privind, cu mîna streaşină la ochi, crezînd în fiecare clipă că-l ză- resc. Probabil că am stat acolo mult timp. Am încercat să strig, dar mi-am reamintit de rarefierea aerului. Am făcut un pas nehotărît înapoi, spre sferă. Mă gîndeam să înalţ o pătură pe unul dintre tufişurile alăturate, dar teama de seleniţi m-a făcut să renunţ a le descoperi locul în care mă aflam. Mi-am aruncat privirile peste crater.

Mi-a produs o impresie de pustietate care m-a îngheţat. Se stinsese orice zgomot al seleniţilor din lumea de dedesubt. Era o linişte de moarte. În afară de foşnetul slab al tufişurilor din preajma mea, în adierea slabă care abia se pornise nu se auzea nici un sunet, nici măcar umbra unui sunet. Iar adierea era ca de gheaţă.

Blestematul de Cavor!

Am tras adînc aer în piept. Mi-am pus palmele pîlnie la gură şi am strigat: „Cavor!”, dar vocea îmi era extrem de slabă.

Am privit batista albă, am privit în spate, la umbrele tot mai alungite ale peretelui apusean, am privit, cu mîna

streaşină la ochi, spre soare. Mi se părea că îl văd cum coboară pe cer.

Simţeam că trebuie să acţionez de îndată, dacă voiam să-l salvez pe Cavor. Mi-am scos vesta şi am atîrnat-o, ca să marchez locul, pe baionetele uscate ale ierburilor din spatele meu, şi am pornit în linie dreaptă către batistă. Era cam la două mile depărtare — o puteam ajunge din cîteva sute de salturi şi paşi. Am mai spus cum, în timpul saltu-rilor lunare, ţi se părea că pluteşti. De fiecare dată cînd pluteam în văzduh, îl căutam cu privirea pe Cavor şi mă întrebam de ce s-o fi ascuns. Cu fie- care salt, simţeam că soarele apune în spatele meu. De fiecare dată cînd atingeam pămîntul eram tentat să mă întorc.

Un ultim salt, şi mă aflam într-o depresiune din vecinătatea batistei; încă un pas şi mă aflam pe locul ridicat, la doi paşi de ea. M-am înălţat în picioare şi am scrutat regiunea din jur, printre fîşiile alungite de umbră. Departe, în partea de jos a unei pante, se afla deschiderea tunelului din care fugiserăm; umbra mea ajungea pînă acolo şi, ca un deget al nopţii, atingea gura tunelului.

Nici urmă de Cavor, nici un sunet în tăcerea din jur; numai foşnetul, agitaţia ierburilor şi a umbre- lor creşteau. Şi, deodată, m-a trecut un fior puternic.

— Cav...! am început eu să strig, dar mi-am dat seama încă o dată de neputinţa glasului omenesc în acest aer rarefiat.

Tăcere. Tăcere de moarte.

Atunci privirea mea a descoperit ceva — un obiect mic, care se afla la vreo

cincizeci de metri în josul pantei, pe o grămadă de ramuri îndoite şi rupte. Ce era? Ştiam, şi totuşi, pentru un motiv lesne de înţeles, aş fi vrut să nu ştiu.

M-am apropiat. Era mica şapcă de jucător de crichet pe care o purtase Cavor. N-am atins-o. Am rămas locului privind-o.

Ramurile împrăştiate împrejur fuseseră rupte şi călcate cu putere. Am ezitat, apoi am făcut un pas înainte şi am ridicat-o.

Şedeam cu şapca lui Cavor în mînă, privind ţintă la ramurile şi la spinii din jur. Pe alocuri erau nişte pete mici, întunecate, pe care nu îndrăzneam să le ating. La vreo zece metri mai departe, adierea de vînt făcea să fluture un obiect mic şi alb.

Era o bucăţică de hîrtie mototolită; ca şi cum ar fi fost strînsă în mînă. Am ridicat-o — şi pe ea erau pete de sînge. Am reuşit să descifrez urme slabe de creion. Am netezit-o şi am văzut că era acoperită, cu un scris inegal şi întrerupt, care sfîr- şea cu o trăsătură nedesluşită.

M-am apucat să descifrez.

„Am fost rănit la genunchi, cred că mi s-a sfă- rîmat rotula, şi nu mai pot să alerg sau să mă caţăr”, începea mesajul, scris destul de citeţ.

Apoi continua’ cu un scris mai puţin clar: ***„Ei mă, urmăresc de cîtva timp şi este doar o chestiune de...“*** — se părea că fusese scris cuvîntul ***„timp”,*** apoi şters şi înlocuit cu ceva indescifrabil — ***„pînă să mă prindă. Ei cercetează toate împrejurimile”.***

Apoi scrisul: devenea nervos. ***„Îi aud”,*** am descifrat eu cu greutate; urma o

porţiune ilizibilă. După aceea venea un şir de cuvinte scrise desluşit, ***„o specie de selenit cu totul diferită, care se pare că sînt conducă…”*** Scrisul devenea din nou indescifrabili, din cauza grabei.

„Cutia lor craniană este mai mare, mult mai mare, trupurile sînt mai zvelte şi picioarele foarte scurte. Cînd merg, scot sunete plăcute şi parcă se mişcă după un plan bine chibzuit… Deşi sînt rănit, neputincios, înfăţişarea lor îmi dă speranţe.” Îl recunoşteam foarte bine pe Cavor! ***„N-au tras asu- pra mea şi nici n-au încercat să mă rănească. Am de gînd să…”***

Apoi urma o trăsătură bruscă de creion, de-a curmezişul hîrtiei, iar pe spate şi pe margini era… sînge!

În timp ce şedeam acolo perplex, privind acest uluitor document, ceva foarte moale, uşor şi rece, mă atinse pe mînă o clipă şi dispăru, apoi o pată albă şi mică îşi aruncă umbra pe faţa mea. Era un fulg de zăpadă, primul fulg de zăpadă, prevestitorul nopţii.

Am ridicat ochii, tresărind; cerul se întunecase devenind aproape negru, şi era plin de o mulţime tot mai mare de stele care mă priveau cu răceală. Spre răsărit, lumina acestei lumi veştejite căpătase o nuanţă de bronz, iar spre apus, soarele — care-şi pierduse jumătate din căldură şi lumină, din cauza negurei albe care se îngroşa — atingea marginea craterului, dispărea din vedere, şi toate tufişurile şi stîncile colţuroase şi prăvălite se ridicau în faţa lui într-o dezordine de forme negre şi ascuţite. O

ghirlandă uriaşă de ceaţă se lăsa în jos, în marele lac de întuneric dinspre apus. Un vînt rece făcea să se înfioare întregul crater. Deodată m-am trezit într-o rafală de zăpadă care cădea, iar lumea din jurul meu a devenit cenuşie şi întunecată.

Şi atunci am auzit, nu puternic şi pătrunzător ca la început, ci slab şi nelămurit ca un glas ce se stinge, sunetul acela, sunet care vestise venirea zilei: Bum... bum... bum...

Răsuna în tot craterul; părea că palpită o dată cu stelele cele mari: discul roşu ca sîngele al soa-relui continua să apună, în timp ce se auzea răsu- nînd: Bum... bum... bum...

Ce se întîmplase cu Cavor? În tot timpul cît s-a auzit bubuitul am rămas acolo, prostit; în cele din urmă sunetul a încetat. Şi, deodată, gura deschisă a tunelului din capătul de jos al pantei se închise ca un ochi şi dispăru.

Atunci am rămas cu adevărat singur.

Deasupra mea, în jurul meu, apropiindu-se de mine, îmbrăţişîndu-mă tot mai de aproape, se afla Eternul, cel care a existat înaintea începutului şi care triumfa asupra sfîrşitului; acest vid enorm în care orice lumină, viaţă şi fiinţă nu este decît licărirea slabă şi trecătoare a unei stele căzătoare; frigul, liniştea, tăcerea noaptea infinită şi finală a cosmosului.

Senzaţia de singurătate şi dezolare a devenit senzaţia unei prezenţe copleşitoare, care se apleca asupra mea, care aproape mă atingea.

— Nu, am strigat, nu! Încă nu! Încă nu! Aş- teaptă! Aşteaptă! O, aşteaptă! Glasul

meu se înălţă într-un ţipăt slab. Am aruncat hîrtia mototolită, m-am căţărat din nou pe creastă, ca să-mi iau direcţia şi apoi, cu toată energia pe care o mai aveam, am sărit către semnul pe care îl lăsasem, acum vag şi îndepărtat, chiar la marginea um- brelor.

Înaintam în salturi mari, şi fiecare salt dura un secol.

În faţa mea, fîşia de soare cu marginea şerpuită se scufunda din ce în ce mai mult, iar umbra care înainta a pus stăpînire pe sferă înainte ca eu să ajung lîngă ea. Eram la două mile depărtare — o sută de salturi, sau mai mult — şi aerul din jurul rneu se rărea tot mai mult, ca şi cum ar fi fost aspirat de o pompă, iar frigul îmi înţepenea încheieturile. Dar chiar dacă va fi să mor, voi muri aler- gînd — îmi spuneam. De cîteva ori, piciorul mi-a alunecat pe zăpada care se aduna şi mi-a micşorat elanul; la un moment dat am căzut drept în nişte tufişuri, care s-au zdrobit şi s-au risipit în fărîme, ca un praf, apoi m-am poticnit şi am căzut rosto- golindu-mă într-o rîpă, de unde m-am ridicat, sîn- gerînd şi fără să mai recunosc direcţia în care tre-buia să merg.

Dar astfel de incidente nu însemnau nimic faţă de intervalele, îngrozitoarele pauze cînd pluteam prin aer, către valul nopţii care se revărsa. Res-piraţia mea scotea un sunet şuierător, şi parcă mi se răsuceau în plămîni nişte cuţite. Inima parcă-mi bătea în creier. „Oare voi ajunge? Oh, Doamne! Oare voi ajunge?”

Mă chinuia întreaga mea fiinţă.

„Culcă-te jos”, ţipau în mine durerea şi deznădejdea, „culcă-te jos!”

Cu cît mă luptam ca să mă apropii, cu atît mi se părea mai imposibil şi mai îndepărtat telul de atins. Eram amorţit, mă poticneam, mă răneam şi mă tăiam, dar nu mă opream locului.

Şi, în faţa ochilor, mi-a apărut sfera.

Am căzut în patru labe, şi plămînii mi-au fost cuprinşi de o tuse convulsivă.

Am început să mă tîrăsc. Chiciura mi se aduna pe buze, de mustaţă şi de barbă îmi atîrnau ţurţuri, eram alb în această atmosferă îngheţată.

Mai aveam vreo doisprezece metri pînă la sferă. Ochii mi se înceţoşară. ,,Culcă-te jos”, striga deznădejdea, „culcă-te jos!”

Am atins-o şi m-am oprit. „Prea tîrziu!” striga deznădejdea. „Culcă-te jos!”

Mi-am adunat ultimele puteri. Eram chiar pe marginea deschizăturii, o biată fiinţă năucită şi pe jumătate moartă. Împrejur totul era acoperit de zăpadă. M-am tîrît înăuntru. Acolo mai rămăsese puţin aer mai cald. Fulgii de zăpadă — fulgii de aer — dansau în jurul meu, în timp ce încercam, cu mîinile îngheţate, să pun capacul la loc şi să-l răsucesc strîns. Am suspinat: „Vreau!” Dinţii îmi clănţăneau. Apoi, cu degetele care îmi tremurau şi pe care le simţeam că se sfărîmă, am apăsat pe butoanele obloanelor.

În timp ce bîjbîiam la butoane — nu le mai manevrasem niciodată — am văzut, nelămurit, prin sticla aburită, fîşiile de lumină roşie ale soarelui care apunea, dansînd şi pîlpîind prin furtuna de zăpadă; formele negre ale ierburilor se îngroşau, se aplecau, şi se frîngeau sub zăpada oare creştea mereu. Vîrtejurile de zăpadă se îndeseau tot mai

mult, întunecînd lumina. Ce se va întîmpla oare dacă butoanele nu vor funcţiona?

Atunci, sub mîna mea s-a auzit un ţăcănit, şi într-o clipă această ultimă viziune a lumii lunare dispăru din faţa ochilor. Mă aflam în liniştea şi întunericul sferei interplanetare.

Capitolul XIX

DL. BEDFORD ÎN SPAŢIUL INFINIT

Era ca şi cum aş fi fost mort. Într-adevăr, cred că un om omorît brusc şi violent ar avea aceleaşi senzaţii. O clipă, am simţit o dorinţă arzătoare de viaţă, dar şi teamă; în clipa următoare, întuneric şi tăcere, nici lumină, nici viaţă, nici soare, lună sau stele, ci doar bezna infinită. Cu toate că eu însumi produsesem acest efect, cu toate că mai trecusem prin această stare, în tovărăşia lui Cavor, mă simţeam destrămat, năucit şi copleşit. Se părea că eram purtat pe sus, într-un întuneric nesfîrşit. Mi-am tras degetele de pe butoane, am început să plutesc ca şi cum tot corpul îmi era anihilat, şi în cele din urmă m-am lovit de balot, de lanţul şi de drugii de aur care se legănau în mijlocul sferei.

Nu ştiu cît timp am plutit pînă cînd am întîlnit aceste obiecte. În sferă, mai mult chiar decît pe Lună, noţiunea pămîntească a timpului este de- sigur necorespunzătoare. Cînd am atins balotul, a fost ca şi cum m-aş fi trezit dintr-un somn fără vise. Mi-am dat seama imediat că, dacă doream să rămîn în viaţă şi treaz, trebuia să aprind o lumină sau să deschid o fereastră, ca să pot avea ceva în faţă. Şi, pe deasupra, îmi era frig. Am dat un brînci balotului, m-am apucat de unul dintre firele care treceau prin peretele de sticlă, m-am tîrît de-a lun-gul lui pînă cînd am ajuns la

marginea unui oblon, de unde, orientîndu-mă asupra poziţiei butoanelor care acţionau obloanele şi aprindeau lumina, mi-am luat din nou vînt, zburînd în jurul balotului şi, după ce m-am izbit de un corp mare şt foşnitor, care plutea, am pus din nou mina pe fire, chiar lîngă butoane. Am aprins mai întîi mica lampă, să văd de ce mă izbisem, şi am descoperit vechiul exemplar din ***Lloyd's News,*** care scăpase din legătură şi plutea liber. Faptul m-a readus din Infinit la propriile mele dimensiuni. Am izbucnit într-un rîs greoi, gîfiitor, ceea ce mi-a dat ideea să deschid unul dintre cilindrii cu oxigen. După aceea, am aprins aparatul de încălzit şi am mîncat ceva. În sfîrşit, m-am apucat să manevrez, cît puteam mai atent, obloanele de Cavorită, căutînd să descopăr modul cum călătorea sfera.

Am deschis un oblon, dar a trebuit să-l închid imediat, rămînînd cîtva timp ameţit şi orbit de lumina soarelui. După ce am reflectat o clipă, am pornit spre ferestrele care se aflau în unghi drept faţă de oblonul pe care îl deschisesem; mi s-a ară- tat mai întîi cornul imens al Lunii, şi apoi micul corn al Pămîntului. Am rămas surprins văzînd cît de departe eram de Lună. Crezusem nu numai că zguduirea pe care ne-o provocase la plecare atmosfera Pămîntului, va fi aproape de nesimţit pe Lună, dar şi că forţa tangenţială a mişcării lunare de rotaţie va fi cel puţin de douăzeci şi opt de ori mai mică decît a planetei noastre. Mă aşteptasem să descopăr că pluteam deasupra craterului, la marginea nopţii lunare, dar toate acestea nu mai erau acum decît o parte

din conturul cornului alb care acoperea cerul. Şi Cavor...?

Devenise o cantitate infinitezimală.

Am încercat să-mi imaginez ce se întîmplase cu el. Dar, în momentul acela, nu mă puteam gîndi la altceva în afară de moarte. Parcă îl şi vedeam trîntit pe jos, zdrobit, la picioarele unei interminabile cascade de lumină albastră. Şi, în jurul lui, stupidele insecte lunare, privindu-l...

Contactul cu ziarul care plutea prin sferă fusese revelator şi, pentru cîtva timp, am redevenit un om practic. Pentru mine era foarte limpede că trebuia să ajung din nou pe Pămînt, deşi, după cîte vedeam, mă îndepărtam de el. Orice i s-ar fi în- tîmplat lui Cavor, chiar dacă încă era viu — ceea ce mi se părea de necrezut, judecînd după bucata de hîrtie pătată cu sînge — nu aveam nici o pu-

tere să-l ajut. Viu sau mort el rămăsese acolo, în dosul mantiei de nepătruns a nopţii lunare, si tre-buia să rămînă acolo în continuare, cel puţin pînă cînd voi putea să adun cîţiva oameni, pentru a-i veni în ajutor. Oare voi face-o? Planul meu era cam acesta: să mă întorc, dacă îmi va sta în pu- tinţă, pe Pămînt, şi, după ce voi chibzui mai serios, fie să arăt sfera cîtorva persoane de încredere, ex-plicîndu-le principiile de bază, şi să acţionăm împreună, fie să-mi păstrez secretul, să vînd aurul, să-mi procur arme, provizii şi un om de ajutor şi, întorcîndu-mă cu aceste întăriri, să tratez de pe picior de egalitate cu fragilii locuitori ai Lunii; să-l salvez dacă se va putea pe Cavor şi, în orice caz, să-mi procur aur într-o cantitate suficientă, pentru a crea o bază mai solidă acţiunilor mele viitoare.

Dar acestea erau speranţe îndepărtate; trebuia mai întîi să ajung pe Pămînt. Am început să mă gîndesc cum anume să procedez pentru a ajunge din nou acolo. Preocupat de această problemă, nu m-am mai gîndit ce voi face cînd voi ajunge. Singura mea grijă era să ajung.

În cele din urmă, am găsit că soluţia cea mai bună ar fi să cobor din nou către Lună, cît voi putea mai aproape de ea, ca să cîştig viteză, să închid obloanele şi să trec dincolo de ea şi, după aceea, să deschid obloanele dinspre Pămînt şi să pornesc cu toată viteza către el. Nu eram însă sigur dacă prin acest sistem voi atinge vreodată Pămîntul, sau dacă mă voi învîrti prin spaţiu într-o curbă hiperbolică sau parabolică. Apoi am avut o inspiraţie fericită şi,

deschizînd cîteva obloane înspre Lună, care-mi apăruse pe cer drept în faţa Pămîn- tului, mi-am modificat cursa în aşa fel încît să mă îndrept către Pămînt, prin spatele căruia aş fi tre- cut dacă n-aş fi găsit această soluţie. M-am izbit de tot felul de complicaţii, încercînd să rezolv aceste probleme — nu am pregătire de matemati-cian — dar sînt convins că pînă la urmă, norocul, şi nu raţionamentele mele, m-a ajutat să ajung pe Pămînt. Dacă aş fi ştiut atunci, aşa cum ştiu acum, că toate datele matematice erau împotriva mea, nu cred că m-aş mai fi ostenit măcar să ating butoanele, pentru a face vreo încercare. După ce am considerat că problema este rezolvată, am deschis toate obloanele dinspre Lună, m-am aşezat jos ghemuit — efortul m-a ridicat pentru scurt timp la cîteva picioare înălţime şi am rămas cîteva clipe suspendat în cel mai ciudat mod — aşteptînd ca Luna să devină din ce în ce mai mare. Trebuia — cînd voi ajunge destul de aproape — să închid obloanele, să zbor cu viteza astfel obţinută pe lîngă Lună — dacă nu mă voi zdrobi de solul ei — şi să mă îndrept către Pămînt.

Am procedat întocmai.

Mi-am dat seama că, în sfîrşit, mă apropiasem îndeajuns. Am închis ferestrele care-mi arătau perspectiva Lunii şi, într-o stare de spirit total lip-sită de nelinişte sau tristeţe — nu-mi amintesc bine — m-am aşezat jos, pe peretele de sticlă, în- cepînd, în mica fărîmă de materie gonind prin spaţiul infinit, o aşteptare care trebuia să se sfîr- şească o dată cu atingerea Pămîntului.

Aparatul de încălzit făcuse atmosfera suportabilă în sferă, aerul fusese împrospătat cu oxigen, şi în afară de o uşoară durere de cap, care a durat în tot timpul cît am fost departe de Pămînt, mă simţeam, din punct de vedere fizic, într-o stare foarte bună. Am stins din nou lumina, ca să nu-i duc lipsa mai tîrziu; în ju- rul meu — în afară de strălucirea Pămîntului şi de licărirea stelelor — domnea întunericul. Totul era cufundat într-o linişte şi o tăcere atît de absolută, încît parcă aş fi fost într-adevăr singura fiinţă din univers; şi totuşi, lucru destul de ciudat, nu aveam o senzaţie mai mare de singurătate sau de teamă decît aş fi avut-o dacă m-aş fi aflat pe Pămînt în patul meu. Acum, faptul mi se pare cu atît mai ciudat, cu cît în timpul ultimelor ceasuri petrecute în craterul Lunii mă chinuise senzaţia absolutei mele singurătăţi...

Deşi pare de necrezut, intervalul de timp pe care l-am petrecut în spaţiu nu este proporţional cu nici un alt interval de timp din viaţa mea. Uneori, mi se părea că străbat veşnicii incomensurabile, ca un zeu pe o frunză de lotus, apoi din nou, ca după o pauză de-o clipă, călătoream de la Lună spre Pă-mînt. în realitate, au trecut — măsurate în timp pămîntean — doar cîteva săptămîni. Dar grija, neliniştea, foamea şi frica, ajunse la o culme, parcă dispăruseră. Pluteam, gîndindu-mă cu o stranie detaşare şi lărgime de spirit la tot ceea ce mi se întîmplase, la întreaga mea viaţă, la impulsurile şi aspectele cele mai ascunse ale fiinţei mele. Mi se părea că crescusem imens, că pierdusem orice

simţ al mişcării, că pluteam printre stele; şi, în tot timpul, aveam senzaţia micimii Pămîntului şi a infinitei micimi a vieţii mele trăite pe Pămînt.

Nu pot nici măcar să încerc să analizez tot ceea ce se petrecea în mintea mea. În mod direct sau indirect, totul putea fi pus, fără îndoială, pe seama neobişnuitelor condiţii fizice în care trăiam. Aştern toate acestea pe hîrtie doar pentru faptul în sine, fără nici un comentariu. Principala caracteristică a acestei stări de spirit era dubiul tot mai profund asupra propriei mele identităţi. Începeam, dacă pot să mă exprim astfel, să mă disociez de Bedford, îl priveam pe Bedford ca pe un lucru incidental şi mărunt, cu care mă întîlnisem întîrnplător, îl ve-deam pe Bedford sub nenumărate aspecte noi, îl vedeam ca pe un biet imbecil, deşi pînă atunci înclinam să-l privesc, cu o oarecare mîndrie, ca pe o persoană foarte inteligentă şi energică. Nu numai că-l vedeam ca pe un imbecil, dar şi ca pe fiul multor generaţii de imbecili. Îi revedeam zilele de şcoală, adolescenţa, prima întîlnire cu dragostea, la fel cum ar privi cineva mişcările unei furnici în nisip... Regret că mi-a mai rămas încă şi azi ceva din această perioadă de luciditate, şi cred că nu voi mai avea niciodată suficienţa deplină din timpul tinereţii. Dar, în momentul acela, constată-

rile mele nu erau de loc dureroase, deoarece aveam o extraordinară convingere că, de fapt, eu nu mai eram Bedford, ci cu totul altcineva, o minte care pluteşte în tăcuta seninătate a spaţiului. De ce m-aş fi necăjit eu din cauza greşelilor acestui Bedford? Nu răspundeam nici pentru el, nici pentru faptele lui.

Cîtva timp m-am împotrivit acestor rătăciri care deformau totul. Am încercat să-mi chem în ajutor amintirea momentelor vii, a emoţiilor delicate şi intense; simţeam că, amintindu-mi un mic senti-ment sincer, puteam să pun capăt acestei dedublări. Dar n-am reuşit. Îl vedeam pe Bedford coborînd pe Chancery Lane, cu pălăria dată pe spate, cu pulpanele hainei în vînt, în drum spre examene. Îl vedeam mişcîndu-se într-un furnicar de oameni, izbindu-se şi chiar salutînd alte mici vietăţi asemănătoare. Eram eu? Îl vedeam pe Bedford, în aceeaşi seară, în salonul unei doamne; pălăria lui, care avea urgentă nevoie de perie, era aşezată pe masa de alături, iar el era în lacrimi. Eram eu? Îl vedeam cu această doamnă în diferite atitudini, trăind diferite emoţii, şi niciodată nu m-am simţit atît de detaşat de el... Îl vedeam plecînd în grabă la Lympne, să scrie o piesă, acostîndu-l pe Cavor, lucrînd cu mînecile suflecate la construirea sferei şi plecînd la plimbare pînă la Canterbury, din cauză că-i era teamă să plece spre Lună. Eram eu? Nu credeam.

Mă gîndeam uneori că toate acestea erau o halucinaţie datorită singurătăţii şi faptului că pierdu- sem orice greutate şi

orice senzaţie de rezistenţă. Am încercat să-mi recîştig această senzaţie, agă-ţîndu-mă de pereţii sferei, ciupindu-mă de mîini şi încleştîndu-le una de alta. Printre altele, am aprins lumina, am prins din zbor exemplarul rupt din ***Lloyd's*** şi am recitit anunţurile atît de realiste şi de convingătoare despre bicicleta „Cutaway”, despre domnul cu resurse personale şi despre doamna în mizerie care vindea acele „furculiţe şi

linguri”. Fără îndoială că ei existau într-adevăr, iar eu îmi spuneam: „Aceasta este lumea ta, şi tu eşti Bedford şi te întorci să trăieşti pentru tot res- tul vieţii printre asemenea fiinţe”. Dar îndoielile mele continuau să argumenteze: „Nu eşti tu cel care citeşte, este Bedford — şi ***tu nu eşti Bedford,*** să ştii. Tocmai de aici porneşte eroarea”.

— La naiba! am strigat. Dar dacă nu sînt Bedford, cine sînt?

Dar nici un răspuns nu venea la această între- bare, cu toate că îmi treceau prin minte imaginile cele mai bizare, bănuieli ciudate şi îndepărtate, ca nişte umbre văzute de la distanţă... Ştiţi, mi se părea că eram într-adevăr cu totul în afară nu numai de lume, dar de toate lumile posibile, în afară de spaţiu şi timp, şi că acest biet Bedford nu era decît un orificiu prin care eu priveam lumea...

Bedford! Oricît l-aş nega, eram, cu siguranţă, legat de el, şi ştiam că, oriunde şi orice aş fi, va trebui să simt forţa dorinţelor lui, să trăiesc toate bucuriile şi necazurile lui, pînă cînd îşi va sfîrşi viaţa. Şi, după moartea lui Bedford — ce va mai fi?...

Dar destul despre această perioadă cu totul aparte a aventurilor mele. Am descris-o numai pentru a arăta în ce măsură izolarea şi despărţirea de planeta noastră atingea cu turburări stranii şi neaşteptate nu numai funcţiile şi senzaţiile fie- cărui organ al corpului, ci însăşi structura minţii. În cea mai mare parte a călătoriei mele prin spaţiu, am plutit copleşit de astfel de gînduri abstracte, dedublat şi nepăsător, ca un

megaloman haotic, printre stelele şi planetele eterului, şi nu numai lumea la care mă întorceam, dar şi peşterile luminate în albastru ale seleniţilor, feţele lor ca o cască, maşinile lor gigantice şi uimitoare, şi chiar soarta lui Cavor, ţîrît inutil în lumea lunară, erau pentru mine fapte infinit de mărunte şi fără nici o însemnătate.

În cele din urmă, am început să simt atracţia Pămîntului, aducîndu-mă din nou spre viaţa reală a oamenilor. Şi atunci, într-adevăr, a devenit din ce în ce mai limpede pentru mine că eram fără nici o îndoială Bedford şi mă întorceam, după aventuri uimitoare, în lumea noastră, şi că puteam foarte bine să-mi pierd viaţa în această întoarcere. Am început să mă gîndesc la condiţiile coborîrii mele pe Pămînt..

Capitolul XX

DL. BEDFORD ÎN LITTLESTONE

Cînd am intrat în regiunea superioară a atmosferei, linia mea de zbor era aproape paralelă cu suprafaţa Pămîntului. Temperatura sferei a început să crească imediat. Ştiam că trebuie să cobor ne- întîrziat. Departe, sub mine, în culorile întunecate ale amurgului, se vedea întinderea unei mări. Am deschis cîte obloane am putut şi m-am prăbuşit — din bătaia soarelui în seară, şi din seară în noapte. Pămîntul devenea tot mai mare, înghiţind stelele, iar vălul de nori argintiu şi translucid, luminat de stele, se întindea ca să mă prindă. În cele din urmă, Pămîntul îşi pierdu înfăţişarea sferică, deveni plat şi apoi concav. Nu mai era o planetă pe cer, ci Lumea Omului. Am închis toate feres- trele dinspre Pămînt, lăsînd doar o crăpătură de cîteva degete şi viteza cu care cădeam

s-a înceti- nit. Marea, care era acum atît de aproape încît vedeam crestele întunecate ale malurilor, se repezea în întîmpinarea mea. Am închis şi ultima fîşie de fereastră şi m-am aşezat încruntat şi muşcîndu-mi pumnii în aşteptarea ciocnirii...

Sfera a izbit apa cu o putere uriaşă: probabil că a sărit la zeci de metri înălţime. Cînd am atins suprafaţa apei, am deschis obloanele de Cavorită. Am coborît în apă din ce în ce mai încet, pînă cînd am simţit că sfera a început să apese de jos în sus: apoi am urcat din nou, ca o bulă de aer. Şi, în sfîrşit, călătoria mea prin spaţiu luase sfîrşit: pluteam şi mă legănam pe suprafaţa mării.

Noaptea era întunecată şi noroasă. Două puncte galbene în depărtare indicau trecerea unui vas, mai aproape se vedea o lumină roşie care se plimba în- tr-o parte şi în alta. Dacă bateria lămpii mele electrice n-ar fi fost consumată, puteam fi cules chiar în noaptea aceea. Eram surescitat, în ciuda marii oboseli pe care începeam s-o simt şi ardeam de nerăbdare să pun capăt călătoriei

În cele din urmă, am încetat să mă mai agit şi m-am aşezat cu mîinile pe genunchi, privind lu- mina roşie din depărtare. Ea se mişca în sus şi în jos, legănindu-se neîncetat. Am început să mă calmez. Mi-am dat seama că mai trebuia să-mi petrec cel puţin o noapte în sferă. Mă simţeam extrem de greoi şi de obosit. Şi am adormit.

M-a trezit schimbarea cadenţei în care mă legănam. Am privit prin fereastra de sticlă groasă; acostasem pe un banc întins de nisip. În depăr- tare se vedeau case şi copaci, iar, spre mare, imaginea diformată şi neclară a unui vas care plutea între apă şi cer.

M-am ridicat în picioare, clătinîndu-mă. Singura mea dorinţă era să ies afară.

Deschizătura se afla în partea de sus, şi m-am apucat să deşurubez ca- pacul. Încet, am reuşit să-l deschid. În cele din urmă, aerul a început să intre şuierînd, după cum şuierase cîndva la ieşire. Dar, de data aceasta, n-am mai aşteptat echilibrarea presiunii. În clipa următoare, simţeam în mîini greutatea capacului, şi uşa era deschisă, larg deschisă, către bătrînul şi familiarul cer al Pămîntului.

Aerul mi-a pătruns atît de violent în piept, încît mi-am pierdut respiraţia. Capacul mi-a căzut din mîini, pe peretele de sticlă. Am scos un strigăt, mi-am pus mîinile pe piept şi m-am aşezat jos. Cîtva timp, durerile au fost îngrozitoare. Apoi am inceput să respir adînc. În cele din urmă, am putut din nou să mă ridic şi să mă mişc.

Am încercat să-mi trec capul prin deschizătură, dar sfera s-a rostogolit. Era ca şi cum, în timp ce ieşeam, cineva mi-ar fi tras capul în jos. M-am dat repede înapoi, ca să nu intru cu capul sub apă. După cîteva răsuciri şi smucituri, am reuşit să mă tîrăsc afară, pe nisipul mîngîiat de valurile refluxului.

N-am încercat să mă ridic în picioare. Aveam impresia că trupul mi se schimbase deodată în plumb. Mama noastră, Pămîntul, pusese din nou mîna pe mine — respingînd intermediul Cavoritei. Şedeam întins, fără să-mi pese de apa care îmi scălda picioarele.

Se arătau zorii zilei, nişte zori cenuşii, mai mult înnoraţi, dar lăsînd ici şi colo să se vadă cîte o fîşie lungă de cenuşiu verzui. La o oarecare dis-tanţă, în larg, se vedea un vas ancorat, siluetă pa- lidă

purtînd o lumină galbenă. Apa venea ondu- lînd în valuri joase şi lungi. Departe, spre dreapta, ţărmul se curba, formînd o plajă pe care se aflau cîteva căsuţe, un far — ceva mai departe — un indicator de navigaţie şi o movilă de pămînt. Spre interior, se întindea un spaţiu de nisip neted, întrerupt din loc în loc de bălţi de apă şi care se sfîrşea cam la o milă depărtare, cu rişte tufişuri mărunte. Spre nord-est, o plajă izolată, cu un şir de clădiri înalte, cele mai înalte obiecte de pe ţărm, pete întunecate pe cerul care se lumina. Mă între-bam ce oameni ciudaţi au putut să înalţe aceste clădiri masive pe un teren atît de descoperit. Semănau cu nişte clădiri din Brighton, pierdute într-un pustiu.

Am rămas mult timp acolo, căscînd şi frecîn- du-mi faţa. În cele din urmă am încercat să mă

ridic. Mi se părea că ridic o greutate. În sfîrşit, am fost în picioare.

Am privit către casele îndepărtate. Pentru prima dată, după foamea îndurată în craterul lunar, m-am gîndit la o hrană pămîntească.

— Slănină, am şoptit, şi ouă! Pîine prăjită şi o cafea bună... Şi cum dracu' am să duc toate lucru-rile astea pînă la Lympne?

Nu ştiam unde sînt. În orice caz, era un ţărm răsăritean şi, în momentul căderii, văzusem Eu- ropa.

Am auzit paşi scîrţîind pe nisip şi apăru pe plajă un om, cu faţa rotundă şi cu privirea prietenoasă, îmbrăcat într-o flanelă, avînd un prosop de baie aruncat peste umeri şi un costum de baie pe braţ. Am înţeles imediat că mă aflam în Anglia. Omul se uită atent la sferă şi la mine. Înaintă, continuînd să mă privească. Arătam, desigur, ca un sălbatic — murdar, neîngrijit, într-un hal de nedescris — dar în momentul acela nici nu mă sinchiseam. Omul se opri la o distanţă de vreo douăzeci de metri.

— Bună ziua, domnule! zise el, şovăind.

— Bună ziua!

Liniştit de răspuns, el înaintă cîţiva paşi.

— Ce naiba reprezintă obiectul acesta? în- trebă el.

— Poţi să-mi spui unde mă aflu?

— Aici este Littlestone, zise el, arătînd către case; şi dincolo este Dungeness! Ai acostat chiar acum? Ce-i asta? Vreun soi de maşină?

— Da.

— Ai fost aruncat pe ţărm? Ai naufragiat, sau ceva în genul ăsta? Ce este sfera asta?

M-am gîndit repede. Am cîntărit omul din ochi, în timp ce se apropia.

— Drace! zise el, ai trecut prin clipe grele! Credeam că... Ei bine... unde ai naufragiat? Asta este vreun fel de barcă de salvare?

M-am hotărît să urmez deocamdată această linie, şi i-am dat nişte răspunsuri vagi.

— Am nevoie de ajutor, am spus eu, cu glas răguşit. Aş vrea să duc nişte obiecte pe ţărm... obiecte pe care nu pot să le las aici.

Trei tineri cu aspect plăcut, purtînd bluze şi pă-lării de paie, şi ţinînd în mînă nişte prosoape, coborau pe nisip către mine. Păreau a fi grupul celor care făceau cea mai matinală baie la Littlestone.

— Ajutor, zise tînărul, bineînţeles! Făcu un gest că este gata să mă ajute. Cum vă putem fi de fo- los? Se întoarse, făcînd semne cu mîinile. Ceilalţi doi tineri grăbiră pasul. În cîteva clipe erau în jurul meu, copleşindu-mă cu întrebări la care nu eram dispus să răspund.

— Am să vă povestesc totul mai tîrziu, le-am spus. Sînt obosit mort, sînt frînt.

— Vino la hotel, zise omul cu faţa rotundă. Avem noi grijă de maşina dumitale.

Am ezitat.

— Nu pot. În sfera aceasta sînt două bare mari de aur.

Au privit neîncrezători unii la alţii, apoi către mine, cu un aer interogativ. M-am dus spre sferă, m-am aplecat, m-am furişat înăuntru şi după o clipă ei aveau în faţă lanţul rupt şi drugii seleni- ţilor. Dacă n-aş fi fost atît de obosit, le-aş fi rîs în nas. Erau ca nişte pisoi în jurul unui gîndac. Nu ştiau ce să creadă. Omuleţul cel gras s-a aple- cat, a săltat una dintre bare, şi, mormăind, a lăsat-o să cadă la loc. Ceilalţi făcură la fel.

— Este plumb, sau aur? zise unul.

— Oh, este aur, zise altul.

— Aur, în mod sigur, zise al treilea.

Se uitară cu toţii la mine şi după aceea spre vasul care şedea ancorat în larg.

— Dar... strigă omul cel scund, de unde l-ai luat?

Eram prea obosit pentru a mai scorni o min- ciună.

— L-am găsit în Lună.

S-au uitat din nou unii la alţii.

— Ascultaţi — le-am spus eu, n-am timp acum de discutat. Ajutaţi-mă să duc aceste bucăţi de aur pînă la hotel. Cred că doi inşi pot să ducă un drug, dacă se mai odihnesc din loc în loc; eu voi tîrî lanţul. După ce am să mănînc ceva, sînt gata să vă spun mai mult.

— Şi cum rămîne cu sfera?

— N-are ce să i se întîmple, am spus eu. În orice caz... ducă-se la dracu'... să rămînă deocamdată aici. Dacă vine fluxul va pluti de minune.

Complet nedumeriţi, tinerii au ridicat ascultători, pe umeri, comorile mele; simţindu-mi picioarele de plumb, am pornit în fruntea acestei procesiuni către grupul de case de lîngă ţărm. Pe la jumătatea drumului, ni s-au alăturat două fetiţe cu priviri speriate, purtînd fiecare cîte o sapă, iar mai tîrziu a apărut un băieţaş slăbuţ, care fornăia mereu pe nas. Îmi amintesc că ducea o bicicletă şi ne-a în- soţit vreo sută de metri, în flancul nostru drept, apoi a renunţat, negăsindu-ne vrednici de interes, s-a urcat pe bicicletă şi a pornit pe nisipul neted, în direcţia sferei.

M-am uitat să privesc în urma lui.

— Nu se va atinge de ea, zise tînărul cel îndesat, pe un ton liniştitor.

La început, eram apăsat de cenuşiul dimineţii; apoi soarele s-a desprins dintre norii întinşi dea-supra orizontului şi a luminat întreaga lume, transformînd marea de plumb în valuri scînteietoare. Am început să mă însufleţesc. O dată cu soarele, mi-a reapărut clar în faţă uriaşa importanţă a ceea ce făcusem şi ceea ce

mai aveam încă de făcut. Văzînd că unul dintre oameni s-a poticnit sub greutatea aurului meu, am izbucnit în rîs. Cît de umiliţi vor fi oamenii, atunci cînd îmi voi lua adevăratul loc în lume!

Dacă n-aş fi fost sfîşiat de oboseală, m-aş fi amuzat, desigur, văzînd cum şovăie proprietarul hotelului din Littlestone între aurul şi impunătoa- rea mea suită, pe de o parte, şi aspectul meu com-plet neîngrijit pe de altă parte. Dar, în cele din urmă, m-am găsit din nou într-o baie omenească; aveam apă caldă şi haine de schimb, mult prea mici pentru mine, dar curate, pe care mi le împrumu- tase omuleţul cel binevoitor. Mi-a mai împrumutat şi un brici, dar nu m-am hotărît să pornesc la atac împotriva bărbii stufoase care-mi acoperea faţa.

M-am aşezat în faţa unui mic dejun englezesc şi, mîncînd cu un fel de poftă reţinută, o poftă bă- trînă de cîteva săptămîni, lipsită de agresivitate, am început să răspund întrebărilor celor patru tineri. Le-am spus adevărul.

— Ei bine, le-am spus eu, pentru că insistaţi... L-am găsit în Lună.

— În Lună?

— Da, Luna de pe cer.

— Ce vrei să spui?

— La naiba, exact ceea ce spun!

— Că ai venit chiar din Lună?

— Exact! Prin spaţiu... în sfera pe care aţi vă- zut-o.

Şi am servit o delicioasă felioară de ou. Mi-am notat în minte să-mi iau, atunci cînd mă voi în- toarce pe Lună, o cutie cu ouă.

Vedeam limpede că ei nu credeau nici un cuvînt din spusele mele, dar mă considerau, evident, cel mai onorabil mincinos pe care l-au întîlnit vre- odată. Au privit unii la alţii, apoi şi-au concentrat privirile asupra mea. Probabil că se aşteptau să capete, din felul cum

mă foloseam de sare, vreo lămurire despre persoana mea. Se părea că atribuiau oarecare semnificaţie faptului că puneam piper pe ou. Erau preocupaţi de aurul turnat în forme atît de ciudate, pe care îl cărasem. Bucăţile zăceau acolo, în faţa mea, valorînd fiecare mii de lire; era evident că nu le furasem, aşa cum n-aş fi putut

fura, cărînd cu mine, o casă sau o bucată de teren. În timp ce îmi beam cafeaua şi priveam la feţele lor curioase, mi-arn dat seama de imensul pustiu al explicaţiilor în care ar trebui să mă rătăcesc pentru a mă face din nou înţeles.

— Nu cumva vrei să spui că într-adevăr... începu cel mai tînăr dintre ei, pe tonul unui om care vorbeşte cu un copil încăpăţînat.

— Dă-mi, te rog, farfuria aceea cu pîine prăjită, i-am spus eu, tăindu-i vorba

— Dar, ascultă, începu un altul. Nu-ţi închipui că vom crede povestea asta!

— Ah, foarte bine, i-am răspuns, ridicînd din umeri.

— Nu vrea să ne spună, zise cel mai tînăr dintre ei, cu glas scăzut, şi apoi, cu o aparenţă de mare calm: îmi dai voie să aprind o ţigară?

Am consimţit, cu un gest cordial, şi mi-am continuat micul dejun. Doi dintre ei s-au dus lîngă fereastra cea mai îndepărtată, privind afară şi vorbind cu glas tare. Un gînd mi-a trecut brusc prin minte.

— A încetat fluxul? i-am întrebat.

Se făcu o pauză; fiecare credea că va răspunde celălalt.

— Este aproape de reflux, zise omul cel mic şi gras.

— Ei, în orice caz, am spus eu, nu va pluti prea departe.

Am tăiat al treilea ou şi am început un mic discurs.

— Ascultaţi... Vă rog să nu vă închipuiţi că sînt insolent sau că vreau să vă torn nişte minciuni sfruntate, sau altceva de acest fel. Sînt oarecum obligat să mă

exprim concentrat şi enigmatic. În-ţeleg foarte bine că totul vi se pare destul de ciu- dat şi că în imaginaţia dumneavoastră plutesc tot felul de presupuneri. Pot să vă asigur că sînteti martorii unui eveniment memorabil. Dar nu pot, mi-este cu totul imposibil să vă dau vreo explica- ţie. Aveţi cuvîntul meu de onoare că am venit din Lună, şi asta este tot ceea ce pot să vă spun... Tot-odată, vă sînt enorm de îndatorat, să ştiţi, enorm... Sper că purtarea mea nu v-a jignit în vreun fel oarecare...

— Oh, nu, cîtuşi de puţin! zise cel mai tînăr, pe un ton politicos. Înţelegem foarte bine, şi, con- tinuînd să mă privească ţintă, se lăsă cu scaunul pe spate, pînă cînd era aproape gata să cadă; îşi reveni cu un oarecare efort.

— Nici vorbă! zise tînărul cel gras. Nici să nu vă treacă prin minte! Şi se sculară cu toţii, îm- prăştiindu-se prin odaie, aprinzîndu-şi ţigări, şi în- cercînd să-mi arate că erau foarte prietenoşi şi degajaţi, lipsiţi de orice curiozitate în privinţa mea sau a sferei.

— Totuşi, am de gînd să ţin sub observaţie vasul de colo, spuse unul dintre ei, cu glas scăzut.

Cred că dacă ar fi reuşit să găsească un pretext, ar fi plecat cu toţii, lăsîndu-mă singur. Am continuat să mănînc cel de al treilea ou.

— Vremea, zise după puţin timp tînărul cel mic şi gras, a fost splendidă, nu-i aşa? Nu ştiu de cînd n-am mai avut o asemenea vară...

În clipa aceea se auzi un şuierat, ca şi cînd ar fi trecut o rachetă uriaşă!

Undeva, se auzi spărgîndu-se o fereastră...

— Ce-i asta? am strigat eu.

— Nu cumva...? strigă omul cel mic şi se repezi la fereastra din colţul odăii.

Se repeziră şi ceilalţi. Eu şedeam la masă şi-i priveam.

Deodată, am sărit în sus, răsturnînd cel de al treilea ou, şi repezindu-mă la fereastră. Mă fulgerase un gînd.

— Nu se vede nimic, zise omul cel mic, repe- zindu-se spre uşă.

— Este băiatul acela! am strigat, cu glasul ră- guşit şi furios — blestematul acela de băiat! În- torcîndu-mă, l-am dat la o parte pe chelnerul care tocmai îmi aducea nişte pîine prăjită, şi m-am re- pezit afară din odaie, coborînd pe mica terasă din faţa hotelului.

Marea, pînă atunci liniştită, era acum frămîntată de valuri mari, şi, în jurul locului unde fusese sfera, apa clocotea ca în siajul unui vas. Deasupra, se răsucea o mică învolburare de nori ca un fum care se împrăştie, iar cei trei sau patru oameni de pe ţărm priveau în sus, întrebători, către punctul de unde se auzise explozia neaşteptată. Şi asta era tot! Chelnerul şi cei patru tineri îmbrăcaţi în bluze au năvălit afară, în urma mea. De la ferestre şi uşi se auzeau strigăte, şi tot felul de oameni neliniştiţi îşi făceau apariţia, cu gura căscată.

O clipă, am rămas acolo, prea copleşit de noua întorsătură a lucrurilor, pentru a mă gîndi la aceşti oameni. La început, eram prea surprins ca să-mi dau seama că s-a petrecut un dezastru iremediabil; eram tot atît de năucit ca un om care

primeşte, absolut din întîmplare, o lovitură puternică. Abia mai tîrziu el începe să-şi dea seama în ce măsură a fost lovit.

— Doamne sfinte!

Mă simţeam ca şi cum cineva îmi turna spaimă pe ceafă în jos. Picioarele mi s-au muiat. Am în-ceput să realizez ce însemna pentru mine acest dezastru. Era blestematul acela de băiat — sus pe cer! Fusesem complet „părăsit”. În sala hote- lului se afla aurul, singura mea avuţie pe pămînt. Ce se va mai întîmpla acum? Mă zbăteam într-o confuzie imensă şi de nedezlegat.

— Spune-mi, se auzi în spatele meu glasul omului cel scund, spune-mi, ce-i asta?

M-am întors pe călcîie şi am văzut douăzeci sau treizeci de oameni bombardîndu-mă cu întrebări mute, cu mii de îndoieli şi de suspiciuni. Nu pu-team să le suport privirile. Am scos un geamăt.

— Nu pot, am strigat, vă spun că nu pot! Nu sînt în stare! Lămuriţi-vă singuri şi... duceţi-vă la dracu’!

Făceam gesturi dezordonate. Cel care mă întrebase se dădu un pas înapoi, ca şi cum l-aş fi ame-ninţat. M-am năpustit printre ei şi am intrat în hotel. M-am dus în sala de mîncare şi am sunat cu furie din cloooţel. L-am înşfăcat pe chelner de îndată ce a intrat.

— Auzi? i-am strigat. Cheamă pe cineva să te ajute şi căraţi aceste bare în camera mea, imediat!

Nu reuşea să mă înţeleagă, iar eu continuam să strig furios la el. A apărut un bătrînel, alarmat, cu un şorţ verde

în faţă, şi împreună cu el doi dintre tinerii îmbrăcaţi în flanele. M-am îndreptat spre ei şi le-am cerut să mă ajute. De îndată ce aurul a fost dus în camera mea, m-am simţit liber să fac scandal.

— Acum, ieşiţi afară! am urlat eu. Ieşiţi cu toţii, dacă nu vreţi să vedeţi cum înnebuneşte un om în faţa voastră!

L-am împins pe chelner de umăr, în timp ce el ezita în pragul uşii. Apoi, după ce am încuiat uşa în urma lor, mi-am scos hainele pe care mi le dă-duse omul cel scund, le-am aruncat în dreapta şi stînga, şi m-am vîrît imediat în pat. Am zăcut acolo mult timp, gîfîind şi înjurînd ca să mă răcoresc.

Cînd, în cele din urmă, m-am calmat, am coborît din pat şi am sunat chelnerul, ca să-mi aducă o cămaşă de noapte de flanelă, whisky, sifon şi cî- teva ţigări de foi bune. După ce mi le-a adus, cu o întîrziere exasperantă, care m-a făcut să sun de mai multe ori clopoţelul — am încuiat din nou uşa şi m-am hotărît să privesc în faţă întreaga situaţie.

Rezultatul net al marii noastre experienţe se prezenta ca un eşec total. Era o înfrîngere, şi eu eram singurul supravieţuior. Era o prăbuşire to- tală, iar acum survenise dezastrul final. Nu mai aveam altceva de făcut decît să mă salvez pe mine şi tot ce mai puteam din planurile mele. Se risi-piseră, dintr-o singură lovitură fatală, toate inten- ţiile mele de a mă întoarce şi de a-l regăsi pe Ca- vor. Totul se risipise, şi gîndul de a mă întoarce pe Lună şi de a aduce sfera plină cu aur şi planul de a analiza un fragment de Cavorită, pentru a-i

descoperi secretul, şi chiar eventualitatea de a regăsi cadavrul lui Cavor...

Nu mai rămăsese nimic, eu eram singurul supravieţuitor.

Cred că una dintre cele mai fericite idei pe care le aveam în împrejurările critice, era să mă duc la culcare. Într-adevăr cred că sau mi-aş fi ieşit din minţi, sau aş fi comis vreun act fatal, necu- getat. Dar, încuiat în cameră şi la adăpost de orice întrerupere, puteam să cuget la situaţia mea sub toate aspectele şi să-mi fac în voie planuri de viitor.

Desigur, ştiam precis ce se întîmplase cu băiatul. Se furişase în sferă, umblase pe la butoane, în-chisese obloanele de Cavorită, şi îşi luase zborul. Era foarte puţin probabil să fi închis capacul şi, chiar dacă o făcuse, şansele de a se mai întoarce erau una la mie. Va gravita, împreună cu bagajele mele, undeva, prin mijlocul sferei, rămînînd pentru totdeauna acolo, şi încetînd astfel să mai prezinte vreun interes pentru oameni, chiar dacă locuitorii vreunui colţ îndepărtat al spaţiului ar observa zborul lui fără sfîrşit. M-am convins foarte repede de acest lucru. Iar în ce priveşte responsabilităţile mele, cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît îmi devenea mai limpede că, dacă îmi voi vedea liniştit de treabă, nu voi avea de suportat nici un fel de consecinţe. Dacă voi fi pus în faţa părinţilor îndureraţi, care îşi vor cere băiatul pierdut, voi putea pur şi simplu să le cer sfera mea pierdută — sau să-i întreb ce vroiau să spună. La început, avuse- sem viziunea părinţilor şi rudelor care plîngeau, mă

gîndisem la tot soiul de complicaţii, dar acum îmi dădeam seama că nu trebuia decît să-mi ţin gura, şi nimic nu putea să se întîmple. Şi, într-adevăr, cu cît şedeam şi fumam, gîndindu-mă, cu atît mă convingeam că înţelept era să nu mărturisesc nimănui nimic.

Este dreptul oricărui cetăţean britanic — cu condiţia să nu comită vreun rău sau vreo necuviinţă — să apară deodată oriunde îi place, oricît de zdrenţăros şi murdar ar vrea să fie îmbrăcat, avînd la el indiferent ce cantitate de aur pur, şi nu-i este nimănui permis să-i ceară socoteală sau să-l oprească de a proceda astfel. Pînă la urmă, am formulat acest principiu şi l-am repetat de cîteva ori, ca un fel de Magna Charta a propriei mele liber- tăţi.

Imediat ce am rezolvat această problemă am luat în cercetare, metodic, anumite aspecte la care nici nu îndrăzneam să mă gîndesc mai înainte, şi anume cele în legătură cu dezastruoasa mea situaţie financiară. Am analizat situaţia în linişte, pe îndelete, mi-am dat seama că, luîndu-mi un alt nume şi netăindu-mi barba crescută de două luni, puteam să reduc la minimum riscurile de a fi plictisit de creditorii haini despre care am pomenit mai înainte. De la gînd şi pînă la o acţiune hotărîtă şi disciplinată, calea era netedă. Procedam meschin, fără îndoială, dar aveam altceva de făcut? Eram hotărît să-mi păstrez, în orice caz, sîngele rece şi demnitatea.

Am cerut să mi se aducă cele trebuincioase scrisului şi am adresat o scrisoare băncii din Romney — cea mai apropiată, după spusele chelnerului — comunicîndu-i directorului că doream să deschid un cont şi anunţîndu-l să trimită două persoane de încredere, cu împuternicirea necesară, într-o tră- sură cu un cal bun, pentru a transporta vreo cinci-zeci de kilograme de aur pe care le aveam la mine. Am semnat scrisoarea

„Wells”, care mi s-a părut un nume foarte respectabil. După aceea, am luat un anuar din Folkestone, am ales un croitor şi i-am cerut să-mi trimită un meşter ca să-mi ia măsura pentru un costum bej de tweed; am mai comandat în acelaşi timp şi o valiză, o trusă de voiaj, ghete maro, cămăşi, pălării, şi alte mărunţişuri; am co-

mandat şi un ceas. Am expediat scrisorile, am luat cea mai bună masă pe care putea să mi-o ofere hotelul, apoi, străduindu-mă să-mi păstrez calmul, m-am aşezat să fumez o ţigară de foi. Peste un timp, au venit cei doi funcţionari împuterniciţi de bancă, au cîntărit aurul şi l-au luat cu ei. M-am încuiat în cameră, mi-am pus hainele peste cap, ca să nu mai aud nici o bătaie în uşă, şi m-am întins confortabil să dorm.

Am adormit. O comportare prozaică, fără îndoială, pentru primul om care se întorsese din Lună, şi îmi închipui că toţi cititorii tineri şi plini de imaginaţie vor fi dezamăgiţi de mine. Dar eram îngrozitor de obosit şi de plictisit şi, la naiba! ce alt- ceva puteam să fac? Dacă povesteam totul, nu aveam, cu siguranţă, nici cea mai mică şansă de a fi crezut, şi urmarea ar fi fost, fără îndoială, o serie de plictiseli insuportabile. Am adormit. Cînd, în sfîrşit, m-am trezit, eram gata să înfrunt în- treaga lume, aşa cum fusesem obişnuit s-o înfrunt încă de la vîrsta cînd am început să raţionez. Şi astfel am plecat în Italia, unde scriu acum această povestire. Dacă lumea nu o va accepta drept relatarea unor fapte reale, poate s-o considere o simplă ficţiune. Puţin îmi pasă.

Acum, cînd povestirea a ajuns la sfîrşit, mă gîn- desc cu uimire cît de trecută sub tăcere şi dată uitării a fost această aventură. Toţi spun despre Cavor că n-a fost un savant prea strălucit, din moment ce şi-a aruncat în aer casa, şi pe el însuşi, la Lympne; explozia care a urmat sosirii mele la Littlestone este pusă în legătură

cu experienţele care se fac neîncetat, cu diferite explozibile, la instalaţiile militare de la Lydd, ia două mile depăr-tare. Trebuie să mărturisesc că pînă acum nu am făcut cunoscut nimănui rolul meu în dispariţia lui Tommy Simmons, cum se numea băieţaşul. Mi-ar fi venit destul de greu. Apariţia mea pe plaja din

Littlestone, în zdrenţe şi cu două bare de aur curat, este explicată în diferite feluri, care de care mai ingenioase — dar nu-mi pasă ce gîndesc oamenii despre mine. Se spune că am inventat toată povestea, pentru a evita întrebările mai amănunţite despre sursa bogăţiei mele. Aş vrea să-l văd şi eu pe omul care este în stare să inventeze o poveste atît de bine construită ca a mea! Ei bine, să o ia drept născocire, şi gata!

Mi-am spus povestea — şi cred că acum va tre- bui să mă obişnuiesc din nou cu necazurile acestei vieţi pămînteşti. Chiar dacă cineva a fost pe Lună, trebuie totuşi să-şi cîştige existenţa. De aceea lu- crez aici, la Amalfi, la piesa pe care o schiţasem înainte de apariţia lui Cavor în viaţa mea, şi încerc să-mi reclădesc viaţa, aşa cum a fost înainte de a-l cunoaşte pe el. Mărturisesc că îmi vine greu atunci cînd razele Lunii îmi intră în odaie să mă concentrez asupra piesei. Acum este Lună plină, şi noaptea trecută am stat ceasuri întregi pe per- golă, privind în depărtare la suprafaţa strălucitoare care ascunde atît de multe taine. Închipuiţi-vă — mese şi scaune, postamente şi bare de aur! La naiba! Dacă aş putea redescoperi Cavorita! Dar aceasta nu se întîmplă de două ori în viaţă. Ia- tă-mă deci într-o situaţie ceva mai bună decît la Lympne, şi asta-i tot. Cavor şi-a căutat moartea într-un mod mult mai sistematic decît ar fi făcut- o oricare altă fiinţă omenească. Astfel se termină povestirea, tot atît de definitiv, tot atît de categoric ca şi un vis. Ea se aseamănă atît de puţin cu toate celelalte întîmplări ale vieţii, multe dintre faptele

povestite de mine — salturile, hrana, respiraţia greoaie din perioadele de imponderabilitate — sînt atît de departe de orice experienţă omenească, încît sînt într-adevăr momente cînd, în ciuda aurului meu lunar, eu însumi înclin pe jumătate să cred că totul n-a fost decît un vis.

Capitolul XVII

UIMITOAREA COMUNICARE A D-LUI JULIUS WENDIGEE

Cînd am terminat relatarea întoarcerii mele pe Pămînt, la Littlestone, am scris „Sfîrşit”, am tras o linie fantezistă şi am aruncat tocul la o parte, deplin convins că întreaga povestire a Primilor Oameni în Lună se sfîrşise. Mai mult chiar, am dat manuscrisul pe mîinile unui impresar literar, împuternicindu-l să-l vîndă, am văzut cea mai mare parte a povestirii apărînd în ***The Strand Magazine,*** şi m-am aşezat din nou să lucrez la piesa pe care o începusem la Lym- pne; dar sfîrşitul încă nu venise. Urmărindu-mă de la Amalfi la Alger, mi-a parvenit (sînt cam şase săp- tămîni de atunci) una dintre cele mai surprinzătoare comunicări pe care mi-a fost dat s-o primesc vreo dată. Pe scurt, eram informat că domnul Julius Wendigee, un electrician olandez, care — în speranţa de a descoperi o metodă de comunicare cu Marte — experimenta anumite aparate, înrudite cu aparatul folosit de domnul Tesla în America, primea zi de zi fragmente dintr-un ciudat mesaj în limba engleză, care proveneau în mod indiscutabil de la domnul Cavor, din Lună.

La început, am crezut că totul nu era decît o glumă pusă la cale de cineva care văzuse manuscrisul povestirii mele. I-am răspuns domnului Wendigee pe un ton glumeţ, dar el mi-a răspuns cu o seriozitate care înlătura orice bănuieli şi,

într-o stare de maximă surescitare, am plecat în grabă de la Alger, la micul observator de pe Monte Rosa, unde lucra el. Ascul- tindu-i relatările şi văzîndu-i aparatele — şi mai ales mesajele care ne parveneau de la domnul Ca-vor — ultimele mele îndoieli s-au risipit. M-am hotărît pe loc să accept propunerea de a rămîne cu domnul Wendigee, pentru a-l ajuta la înregistrările zilnice şi pentru a ne strădui amîndoi să trimitem un mesaj de răspuns spre Lună. Cavor — am aflat din mesaje — nu numai că era viu, dar trăia liber în mijlocul unei comunităţi aproape inimaginabile de fiinţe cu aspect de furnică, o comunitate de oameni-furnici, în întunericul albastru al peşterilor lunare. Şchiopăta, se pare, dar era foarte sănătos — el spunea limpede că se simţea mai bine decît se simţise de obicei pe Pămînt. Avusese nişte friguri, dar fără vreo consecinţă supărătoare. Şi, în mod destul de firesc, el părea convins fie că murisem în craterul lunar, fie că mă pierdusem în adîncul spaţiului.

Cînd primise primul mesaj din Lună, domnul Wendigee era antrenat în nişte cercetări de cu totul altă natură. Cititorul îşi va aminti, fără îndoială, vîlva pe care a făcut-o la începutul secolului vestea că domnul Nikola Tesla, celebrul cercetător american în domeniul electricităţii, primise un mesaj din Marte. Comunicarea lui a atras atenţia asupra unui fapt care era de mult timp familiar oamenilor de ştiinţă, şi anume că, dintr-o sursă necunoscută din spaţiu, ajung în mod constant pe Pămînt nişte unde electromagnetice, întru totul asemănătoare celor folosite de signor

Marconi pentru telegrafia sa fără fir. În afară de domnul Tesla, mai mulţi alţi observatori s-au apucat să perfecţioneze aparatele de re- cepţionare şi înregistrare a acestor vibraţii, cu toate că puţini sînt cei care merg atît de departe, încît să le considere cu adevărat ca pe nişte mesaje ale vreunui emiţător extraterestru. În orice caz, printre aceşti puţini trebuie neapărat să-l socotim şi pe domnul Wendigee. El s-a dedicat cu totul, încă din 1898, acestui subiect şi, fiind un om cu resurse multiple, şi-a construit un observator pe Monte Rosa, într-o poziţie favorabilă, din toate punctele de vedere, pentru astfel de observaţii.

Cunoştinţele mele ştiinţifice — trebuie să recunosc — nu sînt mari, dar, în măsura în care pot să-mi dau seama, dispozitivele domnului Wendigee pentru detectarea şi înregistrarea tulburărilor survenite în condiţiile electro-magnetice ale spaţiului sînt extrem de originale şi ingenioase. Printr-un complex fericit de împrejurări, ele au fost montate şi puse în funcţiune cam cu două luni înainte ca domnul Cavor să facă prima lui încercare de a comunica cu Pămîntul. Avem deci fragmente din toate comunicările lui, începînd cu primele. Din păcate, ele sînt doar fragmente, şi cea mai importantă dintre toate problemele pe care trebuia să le comunice umanităţii, adică instrucţiunile pentru prepararea Cavoritei, s-au pierdut, dacă le-a transmis vreodată, neînregistrate, în spaţiu. Noi n-am reuşit niciodată să-i trimitem un răspuns lui Cavor. De aceea, el nu ştia ce am recepţionat şi ce nu; de fapt, el nici nu ştia dacă pe Pămînt cineva

luase cunoş-tinţă de eforturile lui de a ne comunica. Dar persistenţa de care a dat dovadă trimiţînd optsprezece comunicări lungi — aşa ar fi fost dacă le-am fi primit în întregime — despre Lună şi seleniţi arată cît de mult s-a întors cu gîndul către planeta natală, în cei doi ani de cînd o părăsise.

Vă puteţi închipui cît de surprins trebuie să fi fost domnul Wendigee cînd a descoperit că în înregistrarea tulburărilor electro-magnetice se amestecau frazele englezeşti ale lui Cavor.

Domnul Wendigee nu ştia nimic despre ciudata noastră călătorie spre Lună, şi, deodată — aceste cuvinte englezeşti care veneau din vid!

Este bine ca cititorul să înţeleagă condiţiile în care au fost trimise aceste mesaje. Cu siguranţă că pe undeva, în interiorul Lunii, Cavor a avut cîtva timp acces la un mare număr de aparate electrice, şi se pare că el a construit — probabil pe furiş — un emiţător de tipul Marconi. El reuşea să-l pună în funcţiune la intervale neregulate: uneori doar pentru o jumătate de oră, alte ori timp de trei sau patru ore consecutiv. În aceste perioade, el îşi transmitea mesajele, fără să ţină seama de faptul că poziţia relativă a Lunei şi a punctelor de pe suprafaţa Pămîntului se schimbă neîncetat. Din această cauză — pe lîngă inevitabilele imperfecţiuni ale aparatelor de recepţie, comunicările lui apar şi dispar capricios din înregistrările noastre; devin confuze; se „pierd” în-tr-un mod misterios şi cu totul exasperant. În plus el nu era un operator experimentat; poate că uitase

în parte, sau poate că nu stăpînise niciodată prea bine codul de care se folosea de obicei, şi cînd obosea sărea cuvinte, sau le stîlcea.

Probabil că am pierdut cam vreo jumătate dintre comunicările lui, iar mare parte dintre cele pe care le avem sînt defectuoase, întrerupte sau indescifrabile. În rezumatul care urmează, cititorul trebuie să se aştepte la o cantitate considerabilă de goluri, întreruperi şi schimbări de subiect. Domnul Wendigee şi cu mine colaborăm la întocmirea unei ediţii complete şi adnotate a mesajelor lui Cavor, al cărei prim volum, împreună cu o descriere amănunţită a instrumentelor folosite, sperăm să apară în ianuarie viitor. Va fi o ediţie completă, ştiinţifică; acum se publică doar o primă transcriere, populară. Dar rezumatul de mai jos este în orice caz suficient pentru a completa povestirea şi pentru a da, în linii mari, o idee asupra acestei lumi înrudite, atît de apropiată şi totuşi atît de diferită de a noastră.

Capitolul XXII

UN REZUMAT AL PRIMELOR ŞASE MESAJE PRIMITE DE LA DL. CAVOR

Primele două mesaje ale domnului Cavor ar putea foarte bine să fie rezervate pentru ediţia completă. Ele relatează doar pe scurt — cu unele

deosebiri de detalii interesante, dar nu de impor-tanţă capitală — simplul fapt al construirii sferei şi al plecării noastre de pe Pămînt. Tot timpul, Cavor vorbeşte despre mine ca despre un mort, dar schimbarea atitudinii sale se observă mai ales pe măsură ce se apropie de episodul coborîrii noastre pe Lună. „Bietul Bedford”, spune el despre mine, sau „sărmanul tînăr”, şi se condamnă că a împins un tînăr „nepregătit pentru asemenea încercări” să-şi părăsească planeta, într-o misiune atît de nesigură. Cred că el subapreciază contribuţia mea de energie şi capacitate practică la materializarea sferei lui teoretice. „Am sosit”, zice el, fără să dea despre călătoria noastră prin spaţiu mai multe amănunte decît ar fi făcut-o dacă am fi mers cu trenul.

Apoi, el devine tot mai nedrept faţă de mine. Nedrept, într-adevăr, într-o măsură la care nu m-aş fi aşteptat de la un om exersat în căutarea adevărului. Aruncînd o privire retrospectivă asupra celor scrise de mine despre expediţia noastră, trebuie să subliniez că eu am fost mult mai obiectiv faţă de Cavor decît a fost el faţă de mine. Eu am atenuat foarte puţin şi nu am supri- mat nimic. Dar relatarea sa este următoarea:

„În foarte scurt timp s-a dovedit că neobişnui-tele circumstanţe, precum şi ciudăţenia lumii care ne înconjura — pierderea considerabilă a greutăţii, aerul rarefiat dar bogat în oxigen, efectele mărite ale efortului muscular, dezvoltarea rapidă a unor plante stranii din nişte spori obscuri,

cerul întunecat — îl surescitau peste măsură pe tovarăşul meu. Pe Lună, caracterul lui părea că degenerează. A devenit impulsiv, nesăbuit şi certăreţ. După puţin timp, actul lui nebunesc de a devora nişte ciuperci uriaşe, cu care ne-am intoxicat, a dus la capturarea noastră de către seleniţi — înainte de a avea cea mai mică ocazie de a observa mai de aproape felul lor de a fi...”

(Vedeţi, el nu suflă nici o vorbă despre propria lui concesie faţă de aceste „ciuperci”.)

Şi mai departe: ***„Am ajuns, împreună cu sele- niţii, într-un loc greu de trecut, şi Bedford, interpretînd greşit anumite gesturi ale lor”*** — frumoase gesturi mai erau! — ***„s-a lăsat pradă panicii. A fost cuprins de furie, a ucis trei dintre ei, şi după aceste acte de violenţă am fost nevoit să fug cu el. După aceea, ne-am luptat cu un grup de sele- niţi, care încercau să ne bareze drumul, şi am mai ucis şapte sau opt. Se vede cît de tolerante sînt aceste fiinţe după faptul că, atunci cînd am fost capturat din nou, nu m-au ucis pe loc. Am reuşit să ieşim la suprafaţă şi, pentru a ne mări şansele de a regăsi sfera, ne-am despărţit în mijlocul craterului în care nimerisem de la început. Dar imediat după aceea am dat peste un grup de sele- niţi, conduşi de două fiinţe cu totul diferite, chiar şi ca formă, de toţi cei pe care îi văzusem pînă atunci. Aveau capete mai mari,***

trupuri mai mici, erau îmbrăcaţi mult mai îngrijit. După ce am reuşit să scap cîtva timp de ei, am căzut într-o rîpă, m-am rănit destul de rău la cap şi mi-am deplasat rotula. Văzînd că îmi vine foarte greu chiar să mă tîrăsc, am hotărit să mă predau — dacă ei îmi vor mai permite s-o fac. Au consimţit şi, dîndu-şi seama de starea în care mă aflam, m-au dus cu ei din nou în interiorul Lunii. Despre Bedford n-am auzit nimic, nu i-am mai văzut nici o urmă şi, după cîte am putut să aflu, nu l-au mai văzut nici seleniţii. Fie că noaptea l-a surprins în crater, fie că a găsit sfera, ceea ce este mai probabil şi, vrînd să mi-o ia înainte, a fugit cu ea. Mă tem însă că nu s-a priceput s-o conducă şi şi-a aflat o moarte mai lentă în spaţiul nesfîrşit.”

De aici, Cavor mă concediază, urmînd să se ocupe cu subiecte mai interesante. Mi-ar displace profund să se creadă că mă folosesc de poziţia mea de editor, pentru a-i denatura povestirea în propriul meu interes, dar sînt obligat să protestez împotriva interpretării pe care el o dă acestor întîmplări. El nu spune nimic despre acel mesaj disperat, scris pe hîrtia pătată de sînge, în care spunea, sau încerca să spună, o poveste cu totul diferită. Predarea demnă, de bună voie, este un aspect cu totul nou al faptelor, care i-a venit în minte, trebuie să insist, după ce a început să se simtă în siguranţă printre seleniţi; iar în ceea ce priveşte intenţia mea de „a i-o lua înainte”, îl las pe cititor să hotărască

care dintre noi are dreptate. Ştiu că nu sînt un om model — n-am pretins niciodată că aş fi. Dar oare sînt chiar aşa cum m-a prezentat el?

În orice caz, cu aceasta se încheie descrierea părţii mele negative. De aici încolo, îl pot edita fără nici o rezervă pe Cavor, deoarece nici nu mai aminteşte despre mine.

Se pare că seleniţii cărora li s-a predat, l-au dus într-un punct din interior, în josul „unui puţ imens”, cu ajutorul a ceea ce el descrie că ar fi „un fel de balon’“. Deducem, din pasajul oarecum confuz în care el descrie aceste întîmplări, ca şi din cîteva aluzii ocazionale aflate în mesajele următoare, că acest „puţ imens” face parte din marele sistem de puţuri artificiale care pornesc în jos, din aşa-numi- tele „cratere” lunare, străbătînd depărtări de o sută de mile, către regiunea centrală a satelitului nostru. Aceste puţuri comunică între ele prin tuneluri transversale, se deschid în peşteri uriaşe şi în mari spaţii sferice; întreaga substanţă a lunii este, pe o distanţă de o sută de mile în interior, ca un burete stîncos. ***„În parte”,*** zice Cavor, ***„această structură spongioasă este naturală, dar în mare parte se datoreşte uriaşei munci a selerăţilor din trecut. Grămezile mari, circulare, de stînci şi pămînt excavat, care formează aceste mari cercuri în jurul gurilor de tuneluri, sînt considerate de astronomii pămînteni (înşelaţi de o falsă analogie) drept vulcani”.***

Seleniţii l-au dus în josul puţului, cu acel „fel de balon” despre care ne-a

pomenit, trecînd mai întîi printr-un întuneric absolut şi apoi printr-o regiune de fosforescenţă care creştea neîncetat. Mesajele lui Cavor îl arată a fi ciudat de nepăsător faţă de amănunte, pentru un om de ştiinţă, dar lasă să se înţeleagă că lumina se datora unor rîuri şi cascade de apă — „conţinînd fără îndoială vreun organism fosforescent” — care curgeau tot mai abundent, cu cît coborau spre Marea Centrală. Şi, în timp ce cobora, el ne spune că, „seleniţii deve-neau de asemeni luminoşi”. Şi, în sfîrşit, departe în jos, el a văzut un lac de foc, fără căldură, apele Mării Centrale, strălucind şi frămintîndu-se într-o stranie învolburare, „ca un lapte albastru şi luminos, gata să fiarbă”.

„Această mare lunară”, zice Cavor într-un alt pasaj, ***„nu este stătătoare; o maree solară îi imprimă o mişcare perpetuă în jurul axei Lunii, şi au loc ciudate furtuni, fierberi şi revărsări de ape peste ţărm, iar uneori vînturi reci şi tunete se înalţă din valuri pînă la drumurile aglomerate ale marelui furnicar de deasupra. Lumina se produce numai atunci cînd apa este în mişcare; în perioadele rare de calm marea devine neagră. De obicei, apele ei se ridică şi coboară într-un fel de agitaţie uleioasă, iar stropi şi mase de spumă clocotindă, strălucitoare, plutesc în curentul leneş şi vag luminos. Seleniţii navighează prin strîmtorile din peşteri şi lagune în bărci mici, plate, de forma unei canoe; şi chiar înaintea călătoriei mele prin galeriile care***

duceau la Marele Lunar, stăpînul Lunii, mi s-a permis să fac o scurtă excursie pe apele Mării Centrale.

Peşterile şi trecătorile sînt, desigur, foarte întortocheate. O mare parte nu sînt cunoscute decît de cei mai experimentaţi piloţi şi nu rareori se întîmplă ca unii seleniţi să se piardă pentru totdeauna în labirinturile lor. Mi s-a spus că prin ungherele mai îndepărtate se ascund creaturi bizare, unele atît de teribile şi primejdioase, încît toată ştiinţa lunară n-a fost capabilă să le extermine. Există în special un animal Rapha, un ghem inextricabil de tentacule vînjoase, care, tăiat în bucăţi, se transformă în tot atitea vietăţi; şi un altul, Tzee, o lighioană care se repede ca o săgeată şi ucide atît de brusc şi de subtil, încît nu poate fi văzută niciodată...”

Urmează o scurtă descriere.

„În timpul acestei excursii, mi-am amintit ceea ce citisem despre Peşterile Mamuţilor; dacă aş fi avut o torţă cu lumină galbenă, în locul acestui albastru intens, şi un vîslaş solid, în locul seleni- tului cu faţa în formă de coş, care supraveghea un motor, în spatele bărcii, mi-aş fi închipuit că mă întorsesem deodată pe Pămînt. Stîncile din jurul nostru erau divers colorate, uneori negre, alteori de un albastru palid şi striat, şi din cînd în cînd fulgerau şi scînteiau de parcă am fi fost într-o mină de safire. Dedesubt se vedeau peştii fosforescenţi şi fantomatici

care ţîşneau şi dispăreau în adîncul aproape la fel de fosforescent. Apoi, o privelişte ultramarină, de-a lungul cursului umflat al unuia dintre canalurile de trafic, un debarcader, şi apoi am zărit puţul enorm şi aglomerat, cunoscutul drum vertical.

„Într-un spaţiu larg, plin de stalactite strălucitoare, erau ancorate numeroase bărci. Am trecut pe lîngă una dintre ele şi i-am văzut pe pescarii seleniţi, cu braţe lungi, întinzînd o plasă. Erau mici, ca nişte insecte cocoşate, cu braţe foarte puternice, cu picioare scurte şi crăcănate şi cu feţe ca nişte măşti caricaturale. În timp ce trăgeau, plasa părea lucrul cel mai greu pe care îl văzusem pe Lună; era încărcată cu greutăţi — fără îndoială de aur — şi cerea mult timp pentru a fi scoasă afară, deoarece în apele acelea peştii cei mai mari şi mai buni de mîncat se ascund în adîncimi. Peştele din plasă a ieşit la suprafaţă ca un răsărit albastru de Lună — o strălucire albastră care arunca fulgere.

„Printre peştii prinşi se afla o creatură neagră, cu ochi siniştri, cu multe tentacule, care se zvîrcolea cu furie şi a cărei apariţie seleniţii au salutat-o cu ţipete şi ciripituri. Apoi cu mişcări repezi şi nervoase au tăiat-o în bucăţi. Toate membrele tăiate continuau să se zbată şi să se răsucească în modul cel mai groaznic. Mai tîrziu, cînd am fost cuprins de friguri, am visat tot timpul această creatură hîdă şi

furioasă care se ridica atît de viguroasă şi de agitată din apele mării necunoscute. Era fiinţa cea mai sălbatică şi mai primejdioasă dintre toate creaturile pe care le-am văzut pînă acum în lumea din interiorul Lunii...

„Suprafaţa acestei mări trebuie să fie aproape la două sute de mile (dacă nu mai mult) sub nivelul suprafeţei exterioare a Lunii; toate oraşele din Lună se găsesc, după cîte am aflat, imediat deasupra Mării Centrale, în peşteri şi galerii artificiale asemănătoare acelora pe care le-am descris, comu- nicînd cu exteriorul prin enorme puţuri verticale care se deschid întotdeauna în ceea ce numesc astronomii pămînteni „craterele" Lunii. Capacul unei astfel de deschizături l-am văzut mai înainte, în tim-pul rătăcirilor care au precedat captivitatea mea.

Încă nu cunosc prea precis regiunile mai puţin centrale ale Lunii. Există un vast sistem de peşteri în care se adăpostesc viţeii lunari în timpul nopţii; mai există abatoare şi alte instalaţii asemănătoare — într-una dintre aceste peşteri, Bedford şi cu mine ne-am luptat cu măcelarii seleniţi — şi am văzut şi nişte baloane care coborau, încărcate cu carne, din întunericul de sus. Pînă acum am aflat despre toate aceste lucruri tot atît cît ar afla într-o perioadă egală de timp un Zulu venit în Londra despre rezervele de grîu britanice. Este însă evident că puţurile verticale

şi vegetaţia de la suprafaţă joacă un rol esenţial în ventilarea şi împrospătarea atmosferei din Lună. Uneori, şi mai ales prima dată cînd am ieşit din închisoarea mea, sufla un vînt rece, în mod sigur, în josul puţului, iar mai tîrziu, în perioada frigurilor mele, am simţit un vînt cald bătînd în sus. După vreo trei săptămîni, pe cînd mă aflam în interiorul Lunii, am căzut bolnav de nişte friguri greu de definit şi în ciuda somnului şi a tabletelor de chinină, pe care din fericire le aveam în buzunar, am rămas bolnav, chinuit de febră, aproape pînă în momentul cînd am fost dus în palatul Marelui Lunar, stăpînul Lunii.

„Nu voi mai insista asupra jalnicei mele stări”, remarcă el, ***„din perioada de boală”.*** Cu toate acestea, el continuă cu o mare abundenţă de detalii, pe care eu le omit. ***„Temperatura mea”,*** spune el spre sfîrşit, ***„a rămas neobişnuit de ridicată pe o lungă perioadă de timp şi am pierdut orice poftă de mîncare. Aveam intervale cînd eram treaz, dar toropit, şi altele cînd eram chinuit de vise. Îmi amintesc că la un moment dat eram atît de slăbit, încît începusem să am nostalgia Pămîntului şi devenisem aproape isteric. Tînjeam în mod chinuitor după o culoare care să întrerupă acest albastru veşnic...”***

Apoi, el revine la problema atmosferei lunare, prinsă ca într-un burete. Astronomii şi fizicienii mi-au declarat că tot ceea ce afirmă Cavor este în

concordanţă absolută cu toate cunoştinţele noastre exacte despre Lună. Dacă astronomii pămînteni ar fi avut curajul şi imaginaţia să tragă o concluzie îndrăzneaţă — spune domnul Wendigee — ei ar fi prevăzut aproape tot ceea ce spune Cavor despre structura generală a Lunii. Ei ştiu acum destul de sigur că între Lună şi Pămînt nu sînt în primul rînd relaţii de la satelit la planeta mamă, ci mai ales relaţiile dintre o soră mai mică şi una mai mare, născute din aceeaşi masă, şi deci din acelaşi material. Deoarece densitatea Lunii este doar trei cincimi din aceea a Pămîntului, nu poate exista decît o singură explicaţie a faptului şi anume că Luna este găurită de un enorm sistem de peşteri. Nu era nevoie — spunea Sir Jabez Flap, membru al Societăţii Regale, acest spiritual interpret al astronomiei — ca să mergem vreodată pe Lună pentru a trage asemenea concluzii facile! (Aluzia este îndreptată împotriva lui Gruyère, dar, desigur, Sir Jabez Flap ar fi tre- buit să anunţe de mai înainte cunoaşterea faptului că Luna este găurită!) Şi dacă Luna este, de fapt, o imensă cavitate, atunci se explică uşor absenţa aparentă a aerului şi a apei. Marea se află în interior, în fundul peşterilor, iar aerul circulă prin marea reţea de galerii, conform legilor elementare ale fizicii. Peşterile din Lună sînt, în general, locuri foarte aerisite. Pe măsură ce lumina soarelui înconjoară Luna, aerul din galeriile exterioare, dinspre suprafaţa însorită, este în- călzit, presiunea lui creşte, o parte se scurge afară, în exterior, şi se amestecă cu aerul care se

evaporă în cratere (unde plantele îndepărtează bioxidul de carbon), în timp ce partea cea mai mare se scurge prin galerii, pentru a înlocui aerul contractat de suprafaţa răcită, părăsită de soare. Din această cauză, în timpul zilelor lunare există o briză constantă spre răsărit, în aerul galeriilor exterioare, şi un curent îndreptat în sus, de-a lungul puţurilor, circulaţie complicată, în mare măsură desigur, de forma variată a galeriilor şi a ingenioaselor instalaţii construite de seleniţi...

Capitolul XXIII

ISTORIA NATURALĂ A SELENIŢILOR

De la cel de al şaselea pînă la cel de al şaisprezecelea, mesajele lui Cavor sînt în cea mai mare parte atît de întrerupte şi abundă atît de mult în repetiţii, încît cu greu pot să formeze o povestire cît de cît organizată. Ele vor fi redate în întregime, desigur, în ediţia ştiinţifică, dar deocamdată cred că este mai bine să le rezum, dînd cît mai multe citate, ca în capitolul precedent. Am supus fiecare cuvînt unui serios examen critic, iar scurtele mele amintiri şi impresii asupra vieţii lunare mi-au fost de un ajutor nepreţuit în interpretarea pasajelor care, altfel, ar fi rămas de o obscuritate impenetrabilă. Şi, desigur, interesul nostru se îndreaptă mult mai mult asupra

straniei comunităţi de insecte lu-nare în mijlocul cărora trăia Cavor, ca un oaspete onorat, după cum se pare, decît asupra condiţiei fizice din lumea lor.

Am spus destul de limpede, cred, mai înainte, că seleniţii pe care i-am văzut semănau cu omul prin poziţia verticală a corpului şi prin numărul membrelor, şi am comparat aspectul general al capetelor şi al încheieturilor cu acela al insectelor. Am mai menţionat, de asemeni, consecinţa specifică a gravitaţiei mai mici de pe Lună asupra constitu- ţiei lor fragile. Cavor mă confirmă în toate aceste puncte. El îi numeşte „animale”, deşi, desigur, ei nu se încadrează în nici o diviziune a clasificării fiinţelor pămînteşti, şi mai arată că „anatomia insectelor, din fericire pentru oameni, n-a depăşit niciodată pe pămînt dimensiuni relativ mici”. Cele mai mari insecte terestre, vii sau dispărute, nu măsoară, de fapt, mai mult de şase ***inch***-i în lungime; „dar aici, în gravitaţia mai mică a Lunei, o creatură care este în aceeaşi măsură şi insectă şi vertebrată, se pare că este capabilă să atingă dimensiunea unui om, şi chiar mai mare”.

El nu se referă nici un moment la furnici, dar de-a lungul aluziilor lui îmi vine neîncetat în minte furnica, cu activitatea ei fără somn, cu inteligenţa ei, cu organizarea colectivă şi mai ales prin faptul că dispune, pe lîngă cele două tipuri, masculul şi femela, întîlnite la aproape toate celelalte animale, şi de o mare varietate de indivizi lipsiţi de sex, lucrătorii, soldaţii şi alţii asemenea, diferind unul de altul prin structură,

obiceiuri, forţă şi utilizare, dar fiind totuşi cu toţii membrii ai aceleiaşi specii. Seleniţii sînt, desigur, incomparabil mai mari decît furnicile. În locul celor patru sau cinci tipuri dife- rite care există la furnici, seleniţii au un număr aproape nesfîrşit de tipuri diferite. Am încercat să arăt diferenţele foarte mari observate la seleniţii pe care i-am întîlnit pe suprafaţa exterioară a Lunii; diferenţele în mărime, culoare şi formă erau tot atît de mari ca şi diferenţele dintre cele mai deosebite rase de oameni. Dar diferenţele pe care le-am remarcat eu sînt aproape nimic în comparaţie cu rezultatele observaţiilor lui Cavor. Se pare că seleniţii din exterior, pe care i-am văzut eu, erau aproape de aceeaşi culoare şi ocupaţie — păzitori de viţei lunari, măcelari şi alţi asemenea. Dar în interiorul Lunii, nebănuite de mine, se află, se pare, sumedenii de specii diferite. Luna este, într-adevăr, un fel de furnicar uriaş. Dar în locul celor cinci tipuri diferite din lumea furnicilor, lucrătorul, soldatul, masculul înaripat, regina şi sclavul, în lumea lunară se află nu numai sute de diferen-ţieri, dar, în cadrul fiecăreia, şi legîndu-se una de alta, există o întreagă serie de trepte intermediare. Iar seleniţii nu sînt numai mult superiori furnicilor, dar, după spusele lui Cavor, ei îi depă-şesc chiar şi pe oameni în inteligenţă, moralitate şi înţelepciune socială.

Cavor se pare că a făcut foarte repede această descoperire. Din povestirea lui, mai curînd deduc decît aflu că a fost capturat de paznicii viţeilor lunari, sub conducerea unor seleniţi care „aveau

cutii craniene (capete?) mai mari şi picioare mult mai scurte”. Văzînd că el nu putea să meargă nici chiar împins cu suliţa, ei l-au dus cu ei prin întuneric, au trecut pe un pod îngust cît o scîndură şi l-au aşezat jos, într-un fel de ascensor. Era de fapt un balon — pentru noi fusese, desigur, absolut invizibil în întuneric — şi ceea ce noi socotisem drept o simplă scîndură care mergea în gol era, fără îndoială, trecerea pe o pasarelă. Apoi, el cobo- rîse cu balonul spre straturile tot mai luminoase ale Lunii. Mai întîi au coborît în linişte, întreruptă doar de ciripitul seleniţilor — şi apoi au început să se simtă nişte mişcări agitate. După puţin timp, ochii i-au devenit atît de sensibili la întuneric, încît a început să vadă din ce în ce mai bine lucrurile din jur, şi în cele din urmă contururile vagi au început să capete formă.

„Închipuiţi-vă un enorm spaţiu cilindric”, spune Cavor în cel de al şaptelea mesaj, ***„care avea aproape un sfert de milă diametru, luminat foarte slab, la început, şi apoi mai luminos, cu trepte mari care şerpuiau pe lîngă pereţi, într-o spirală care se pierdea în jos, într-o adîncime albastră; şi din ce în ce mai puternic luminat — fără să-mi dau seama cum sau de unde. Gîndiţi-vă la golul unei mari scări spirale, sau al unui ascensor prin care aţi privit vreodată în jos, şi amplificaţi dimen-siunile de o sută de ori. Închipuiţi-vă că îl priviţi în amurg, printr-o sticlă albastră. Închipuiţi-vă***

că priviţi în jos şi că vă simţiţi extraordinar de uşor, eliberaţi de orice ameţeală aţi simţi pe Pămînt, şi atunci veţi simţi ceva din primele mele impresii. În jurul acestui puţ enorm închipuiţi-vă o galerie largă, mergînd într-o spirală mult mai abruptă decît s-ar putea concepe pe Pămînt, şi care forma un drum înclinat, apărat de prăpastie doar printr-un mic parapet, care dispărea în cele din urmă în perspectiva a două mile distanţă, în jos.

Privind în sus, am văzut aceeaşi imagine; parcă priveam într-un con foarte ascuţit. Un vînt sufla în jos, prin puţ, iar departe, deasupra capului, mi s-a părut că aud, din ce în ce mai slab, mugetul viţeilor lunari care erau readuşi de la păşunea din exterior. De-a lungul galeriilor în spirală erau împrăştiaţi numeroşi seleniţi, insecte palide şi uşor luminoase, care priveau spre noi sau erau ocupaţi cu treburi necunoscute.

Mi s-a părut mai întîi că văd un fulg de zăpadă căzînd cu iuţeală, purtat în jos de briza îngheţată. Apoi, căzînd ca un fulg de zăpadă, am văzut o făptură mică, un mic om-insectă atîrnat de o paraşută, coborînd cu repeziciune, spre părţile centrale ale Lunii.

Selenitul cu capul mai mare, care şedea lîngă mine, văzînd, după mişcările mele, că privesc în- tr-acolo, mi-a arătat cu „mîna” lui în formă de trompă un fel de ieşitură care se zărea mult sub noi; un mic debarcader, ca să mă exprim astfel,

suspendat în gol. În timp ce se repezea către noi, viteza noastră a scăzut rapid, şi în cîteva momente ne-am oprit. Un odgon a fost aruncat şi prins de debarcader şi m-am trezit împins jos, pe un loc neted, pe care o mulţime de seleniţi se îmbulzeau să mă vadă.

Era o mulţime de nedescris. Brusc, violent, atenţia mi-a fost atrasă de faptul că între aceste fiinţe de pe Lună existau diferenţe uriaşe.

Într-adevăr, se părea că nu există două exemplare asemănătoare în această mulţime care se îmbulzea. Se deosebeau şi ca formă, şi ca dimensiune! Unii erau umflaţi şi înalţi, alţii alergau printre picioarele tovarăşilor lor, alţii se răsuceau şi se tîrau ca şerpii. Dădeau impresia grotescă şi neliniştitoare a unor insecte care ar fi vrut, într-o oarecare măsură, să caricaturizeze umanitatea; toţi păreau să prezinte o exagerare neînchipuită a cîte unei trăsături particulare; unul avea un uriaş antebraţ drept, un braţ enorm, ca un fel de antenă; altul părea numai picioare, suspendat parcă pe nişte picioroange; altul proiecta un organ enorm în formă de nas lîngă un ochi care privea tăios şi care îi dădea un aspect surprinzător de omenesc, dacă nu-i vedeai şi gura lipsită de orice expresie. Semăna cu paiaţele făcute din cleşti de homar. Straniul cap de insectă (cu toate că lipseau mandibulele şi antenele) al păzitorilor de viţei lunari suferise transformări uluitoare; era cînd larg

şi turtit, cînd lung şi îngust, cînd avea în locul frunţii coarne şi alte excrescenţe ciudate, cînd era acoperit cu barbă şi despărţit în două, cînd avea un grotesc profil uman. Unele cutii craniene erau întinse ca nişte băşici, pînă la dimensiuni uriaşe. Ochii erau de asemeni extrem de diferiţi, unii ca de elefant, prin micimea şi vioiciunea lor, alţii ca nişte găuri uriaşe de întuneric. Erau forme uimitoare, cu capete reduse la dimensiuni microscopice şi cu trupuri ca o bilă, şi fiinţe fantastice şi fără consistenţă, care păreau că există doar ca să susţină nişte ochi uriaşi, conturaţi cu alb şi care priveau fix. Şi — ciudăţenie a ciudăţeniilor — doi sau trei dintre aceşti fantastici locuitori ai unei lumi subterane, o lume adăpostită de soare sau ploaie sub nenumărate mile de stîncă, purtau um-brele în mîinile lor în formă de tentacule! — umbrele adevărate, asemănătoare cu cele de pe Pămînt! Şi atunci mi-am amintit de paraşutist.

Aceşti locuitori ai Lunii se comportau exact cum ar face o mulţime omenească în împrejurări asemănătoare; se îmbulzeau şi se împingeau unii pe alţii, se îmbrînceau ca să-şi facă loc, şi chiar se căţărau unii peste alţii, pentru a reuşi să mă vadă. Din clipă în clipă deveneau mai numeroşi şi se împingeau tot mai mult în discurile paznicilor mei" — Cavor nu explică ce voia să înţeleagă prin aceste discuri. ***„Tot mereu, forme noi se impuneau***

atenţiei mele uluite. Apoi mi s-a făcut semn, am fost ajutat să intru într-un fel de litieră, ridicată pe umerii unor purtători cu braţe puternice, şi astfel am fost purtat prin acest coşmar clocotitor către apartamentele care fuseseră pregătite pentru mine. Pretutindeni, în jurul meu, erau ochi, feţe, măşti, tentacule, un zgomot ca scuturatul unor piei, ca foşnetul aripilor de gîndaci, şi behăitul şi ciripitul seleniţilor.”

După cîte am înţeles, el a fost dus într-un „apartament hexagonal”, unde a rămas închis cîtva timp. Mai tîrziu, i s-a acordat mai multă libertate; de fapt, o libertate aproape la fel de mare ca în orice oraş civilizat de pe Pămînt. Se pare că fiinţa misterioasă care este conducătorul şi stăpînul Lunii a însărcinat doi seleniţi „cu capete mari” să-l păzească, să-l studieze, şi să stabilească cu el orice fel de comunicaţie intelectuală posibilă. Oricît ar părea de uimitor şi de necrezut, aceste două creaturi, aceşti fantastici oameni-insecte, aceste fiinţe din altă lume, au reuşit foarte repede să comunice cu Cavor, prin intermediul vorbirii pămînteşti.

Cavor îi numeşte Phi-oo şi Tsi-puff. Phi-oo, spune el, era înalt cam de cinci picioare; avea picioare mici şi subţiri, lungi cam de optsprezece inch-i, terminate cu labe subţiri, întîlnite deseori pe Lună. Pe aceste picioare se legăna un trup mic, palpitînd de pulsa-ţiile inimii. Braţele, care se terminau în formă de tentacule, erau lungi, moi, cu multe încheieturi, iar gîtul, extrem de scurt şi

de gros, avea, ca de obicei, multe articulaţii. ***„Capul lui”,*** spune Cavor — făcînd aluzie, se pare, la unele descrieri prealabile care s-au pierdut în spaţiu — ***„este de tipul lunar obişnuit, dar modificat în mod bizar. Gura, căscată şi lipsită de expresie, este neobişnuit de mică, ascuţită în jos; restul figurii se reduce la un nas mare şi turtit. De o parte şi de alta se află ochii, mici, ca de găină. Ţeasta se întinde într-un glob uriaş, iar pielea chi- tinoasă a păzitorilor de viţei lunari este înlocuită la el de o simplă membrană, prin care se văd desluşit pulsaţiile creierului. El este, într-adevăr, o creatură cu un creier teribil de hipertrofiat, şi cu tot restul organismului micşorat, atît relativ cît şi absolut.”*** În acest pasaj, Cavor îl compară, văzut de la spate, cu Atlas care susţine globul pămîntesc. Tsi- puff, se pare, era o insectă similară, dar cu o ,,faţă” considerabil prelungită, iar creierul fiind hipertro-fiat în regiuni diferite, capul nu mai era rotund, ci în formă de pară, cu codiţa în jos. Mai existau de asemenea în suita lui Cavor purtătorii de litieră, fiinţe încovoiate, cu umeri enormi, uşieri în formă de păianjen, şi un servitor bondoc.

Modul în care Phi-oo şi Tsi-puff au atacat problema vorbirii a fost destul de simplu. Ei au intrat în „celula hexagonală” în care era ţinut Cavor, şi au început să imite fiecare sunet pe care îl făcea el, în- cepînd cu tusea. Cavor a înţeles foarte repede intenţia lor, şi a început să repete cuvintele, arătînd cu degetul obiectele respective. Procedeul a

fost probabil întotdeauna acelaşi. Phi-oo îl asculta cîtva timp pe Cavor, apoi arăta şi el cu degetul şi spunea cu- vînlul pe care îl auzise. Primul cuvînt pe care l-a învăţat a fost „om”, şi al doilea „lunar” — folosit, se pare, de Cavor, sub impulsul momentului, în loc de „selenit”. De îndată ce Phi-oo era sigur de înţelesul unui cuvînt, i-l repeta lui Tsi-puff, care îl memora fără greş. În prima şedinţă au învăţat per- fect peste o sută de cuvinte englezeşti.

Mai.tîrziu, cei doi seleniţi au adus cu ei un artist care să-i ajute cu schiţe şi diagrame, în munca de explicare, întrucît desenele lui Cavor erau cam rudimentare. ***„Acesta”,*** spune Cavor, ***„era o fiinţă cu un braţ extrem de abil şi cu un ochi pătrunzător”,*** şi se pare că desena cu o iuţeală de necrezut.

Al unsprezecelea mesaj este, fără îndoială, doar un fragment dintr-o comunicare mai lungă. După cîteva fraze întrerupte, a căror înregistrare este indescifrabilă, el continuă:

„Dar problema îi va interesa doar pe lingvişti; mi-ar lua prea mult timp să dau amănuntele lungilor noastre discuţii, din care acestea au fost doar începutul, şi mă îndoiesc foarte mult dacă aş putea să redau într-adevăr în ordinea cuvenită toate întorsăturile şi meandrele pe care le-am făcut în încercările noastre de a ne înţelege. Verbele au devenit repede un capitol destul de uşor — cel puţin verbele active, pe care le putem exprima printr-un desen; unele adjective au fost lesne de înţeles, dar cînd am

ajuns la noţiuni abstracte, la prepoziţii şi la tot felul de figuri de stil obişnuite, cu ajutorul cărora ne exprimăm de obicei pe Pămînt, era ca şi cum am fi umblat îmbrăcaţi în corset. Aceste dificultăţi au fost într-adevăr de netrecut, pînă cînd, la a şasea lecţie, a venit un al patrulea asistent, o fiinţă cu un cap imens, ca o minge de rugbi, a cărui calitate forte era, fără îndoială, să urmărească analogiile complicate. El a intrat cu un aer preocupat, poticnindu-se de un scăunel; pentru ca să înţeleagă în ce constau dificultăţile noastre, trebuia mai întîi să ţipăm, sau chiar să-l îmbrîncim şi să-l înţepăm. Dar de îndată ce înţelegea problema în cauză, o rezolva cu o repeziciune uimitoare. Ori de cîte ori era nevoie de o gîndire care depăşea competenţa, fără îndoială limitată, a lui Phi-oo, se recurgea la această persoană cu capul prelung, iar el îi comunica concluzia numai lui Tsi-puff, pentru a fi memorată; Tsi-puff era depozitul nostru lingvistic. Astfel am reuşit din nou să progresăm.

Mi s-a părut mult, şi totuşi a fost scurt timpul — o chestiune de cîteva zile — pînă cînd am reuşit într-adevăr să vorbesc cu aceste insecte din Lună. Desigur, la început discuţia era infinit de obositoare şi exasperantă, dar pe nesimţite am ajuns să ne înţelegem. Răbdarea mea ajunsese la limită. Cel care se ocupă cu vorbirea este Phi-oo. El vorbeşte cu o risipă de „Hm... Hm”, cînd meditează sau face o pauză, şi a prins cîteva fraze: „Dacă

pot spune aşa", „Mă înţelegi", cu care îşi presară vorbirea.

Încercînd să mi-l prezinte pe artist, mi-a vorbit cam astfel:

— Hm... Hm... el... dacă pot spune aşa... desenează. Mănîncă puţin... bea puţin... desenează. Place desenează. Nu alt lucru. Urăşte tot cine nu desenează ca el. Furios. Urăşte tot cine desenează ca el mai bine. Urăşte multă lume. Urăşte tot cine nu crede că toată lumea pentru ca să deseneze. Furios. Hm. Toate lucrurile înseamnă nu pentru el... Numai desenează. El place dumneata... mă înţelegi... Nou lucru pentru desenat. Urît... izbitor. Eh? El — mi-a spus întorcîndu-se spre Tsi-puff — place aminteşte cuvinte. Aminteşte minunat mai mult decît altul. Gîndeşte nu, desenează nu... aminteşte. Spune — aici el se adresă asistentului său, cerîndu-i să-i amintească un cuvînt — istorii... toate lucrurile. El aude odată... spune mereu".

„Pentru mine este mai minunat decît aş fi visat vreodată să aud aceste creaturi pocite — deoarece, deşi m-am familiarizat cu ele, mă izbesc mereu de înfăţişarea lor neomenească — căutînd să-şi apropie tot mai mult şuieratul lor de o vorbire pămîntească coerentă, punînd întrebări, dînd răspunsuri. Am senzaţia că m-am întors din nou la perioada fabulelor din copilărie, cînd furnica şi lăcusta vorbeau împreună, iar albina făcea pe judecătorul între ele..."

În timp ce aceste exerciţii lingvistice continuau, se pare că lui Cavor i se uşurară considerabil condiţiile captivităţii. Teama şi neîncrederea pe care i-o treziseră nefericitul nostru conflict se ştergeau

tot mai mult, spune el, ***„prin logica deliberată a tot ceea ce fac... Acum pot să mă duc şi să vin după bunul meu plac, iar restricţiile la care sînt supus sînt spre binele meu. În acest fel am reuşit să ajung la acest aparat şi, ajutat de o fericită descoperire printre materialele care sînt împrăştiate prin enorma magazie de aici, am reuşit să trimit cîteva mesaje. Pînă acum, nu s-a făcut nici cea mai mică încercare de a mă împiedica, deşi i-am spus clar lui Phi-oo că semnalizez spre Pămînt.***

— Vorbeşti cu celălalt? întrebă el, privindu-mă.

— Cu alţii, zisei eu.

— Alţii, zise el. Oh, da. Oameni?

Şi mi-am continuat transmisiunile”.

Pe măsură ce descoperea fapte noi, care îi modificau concluziile, Cavor corecta neîncetat relatările sale anterioare despre seleniţi, şi în consecinţă citatele care urmează trebuie să fie privite cu oarecare rezervă. Ele sînt extrase din cel de al nouălea, cel de al treisprezecelea şi cel de al şaisprezecelea me-saj şi, cu toate că sînt neclare şi fragmentare, probabil că oferă cea mai completă descriere pe care omenirea poate spera s-o aibă, timp de cîteva generaţii, asupra vieţii sociale a straniei comunităţi lunare.

„În Lună”, spune Cavor, ***„fiecare cetăţean îşi cunoaşte cu precizie locul. El se naşte în locul respectiv, şi disciplina complicată a antrenamentului, educaţiei şi chirurgiei la care este supus îl face,***

în cele din urmă, să fie atît de adaptat rolului său, încît nu are nici idei şi nici organe pentru vreun alt scop. De ce ar fi altfel? s-ar întreba Phi-oo. Dacă, de exemplu, un selenit este destinat să devină matematician, profesorii şi educatorii săi îl îndreaptă de la bun început către acest domeniu. Ei reprimă în germene orice predispoziţie pentru alte ocupaţii, îi încurajează, cu o abilitate psihologică perfectă, numai gustul matematic. Creierul lui sau, cel puţin, facultăţile matematice ale creierului, se dezvoltă la

maximum, iar restul doar atît cît este necesar pentru a susţine această parte esenţială a individului. În cele din urmă, în afară de odihnă şi hrană, singura lui plăcere constă în exersarea şi dezvoltarea facultăţii principale, singurul lui interes este să-şi aplice cunoştinţele, societatea lui este alcătuită numai din ceilalţi specialişti ai domeniului său. Creierul îi devine din ce în ce mai mare, cel puţin regiunile angajate în matematici; ele se dezvoltă tot mai mult şi par să soarbă toată viaţa şi vigoarea din restul corpului. Membrele se chircesc, inima şi organele digestive se micşorează, faţa de insectă dispare sub contururile sale umflate. Glasul îi devine un simplu scîrţîit pentru expunerea formulelor; el pare surd la orice, în afară de problemele enunţate corect. Facultatea rîsului, în afară de descoperirea bruscă a vreunui paradox, i se atrofiază; emoţia sa cea mai profundă constă în dezvoltarea unui nou calcul. Şi astfel, el îşi îndeplineşte scopul.

Sau, de asemeni, un selenit destinat să fie păzitor de viţei lunari este împins din cea mai fragedă vîrstă să gîndească şi să trăiască printre viţeii lunari, să-şi găsească plăcerea în ştiinţa despre viţeii lunari, să se exerseze în îngrijirea şi urmărirea lor. Este antrenat să devină rezistent şi activ, ochiul îi este antrenat, educat, să distingă vestmintele strîmte, cu contururi ascuţite, care constituie uniforma

meseriei lui. În cele din urmă, el nu se mai interesează de regiunile mai adînci ale Lunii; pe seleniţii care nu se pricep ca şi el la îngrijirea viţeilor lunari îi priveşte cu indiferenţă, bătaie de joc sau ostilitate. Gîndurile îi sînt îndreptate numai către păşunile viţeilor lunari, iar dialectul îi este compus din termenii tehnici ai meseriei sale. Astfel, el îşi iubeşte munca şi îşi îndeplineşte cu o fericire desăvîrşită datoria care îi justifică existenţa. Şi tot astfel se întîmplă şi cu ceilalţi seleniţi — fiecare este o unitate perfectă în mecanismul lumii lor...

Aceste fiinţe cu capete mari, în sarcina cărora cade munca intelectuală, formează un fel de aristocraţie în această societate stranie, şi în fruntea tuturor, ca o chintesenţă a Lunii, se află acel creier minunat şi gigantic, Marele Lunar, în faţa căruia, voi fi dus în curînd. Dezvoltarea nelimitată a inteligenţei în pătura intelectuală se datoreşte faptului că în anatomia lunară lipseşte craniul, această ciudată cutie de oase care sugrumă dezvoltarea creierului omenesc, limitîndu-i posibilităţile, impunîndu-i «pînă aici şi nu mai departe». Intelectualii lor se împart în trei categorii principale, care diferă în mare măsură între ele, în ceea ce priveşte influenţa şi respectul. Aceştia sînt: administratorii, din care face parte şi Phi-oo, seleniţi de o iniţiativă şi o supleţe intelectuală considerabilă, fiecare dintre ei fiind

responsabil pentru o anumită cantitate cubică a masei lunare; experţii, ca gînditorul cu capul în formă de minge ovală, antrenaţi pentru a executa anumite operaţii speciale; şi erudiţii, depozitarii întregii ştiinţe. Din această ultimă categorie face parte Tsi-puff, primul profesor lunar de limbi terestre. În privinţa acestora din urmă, trebuie să remarcăm un lucru curios şi anume că dezvoltarea nelimitată a creierului lunar a făcut inutilă inventarea tuturor acelor ajutoare mecanice ale muncii cerebrale, care au marcat progresul civilizaţiei omeneşti. La ei nu există nici cărţi, nici înregistrări de nici un fel, nici biblioteci, nici inscripţii. Toate cunoştinţele sînt înmagazinate în creiere hipertrofiate, aşa cum furnicile melifere din Texas îşi înmagazinează mierea în marile lor abdomene. În loc de Somerset House şi biblioteca British Museum, ei au colecţii de creieri vii...

Am observat că administratorii mai puţin specializaţi se interesează foarte mult de mine, ori de cîte ori mă întîlnesc. Ei se abat din drum ca să mă privească şi să pună întrebări, la care le răspunde Phi-oo. Îi văd mergînd încoace şi încolo cu o suită de purtători, servitori, crainici, paraşutişti, şi aşa mai departe — un grup ciudat, demn de privit. Experţii, în cea mai mare parte, mă ignorează cu desăvîrşire, după cum se ignorează şi unii pe alţii, sau mă remarcă doar pentru a începe o

expunere zgomotoasă a talentului lor personal. Eruditţii, cu foarte puţine excepţii, sînt absorbiţi într-o stare de mulţumire de sine, impenetrabilă şi apo- plectică, din care i-ai putea scoate doar negîndu-le erudiţia. De obicei, ei sînt conduşi de îngrijitori şi servitori, de cele mai dese ori nişte făpturi mici şi îndemînatice, mai ales femeile, care înclin să cred că sînt pentru ei un fel de soţii; unii dintre savanţii cei mai profunzi sînt prea mari pentru a se putea mişca singuri, şi sînt duşi din loc în loc într-un fel de hîrdaie, ca nişte piftii tremurătoare, îmbibate cu ştiinţă, care îmi trezesc o uimire respectuoasă. Venind către locul unde mi se permite să mă distrez cu aceste jucării electrice, am trecut tocmai pe lîngă unul dintre aceşti savanţi, cu un cap. uriaş, chel, şubred şi cu pielea subţire, dus pe un fel de targă grotescă. În faţă şi în spate mergeau cei care îl purtau, alături de nişte fiinţe cu o faţă în formă de trompetă, care îi strigau meritele.

Am mai vorbit despre suitele care îi însoţesc pe cei mai mulţi dintre intelectuali: uşieri, purtători, valeţi, ca nişte tentacule şi muşchi exteriori care înlocuiesc plăpîndele forţe fizice ale acestor minţi hipertrofiate. Purtătorii îi însoţesc aproape întot- deauna. Mai există de asemeni şi mesageri extrem de iuţi, cu picioare ca de păianjeni şi „mîini” pentru apucarea paraşutelor; şi servitori cu nişte organe vocale care pot să

trezească chiar şi morţii. În afară de inteligenţa lor limitată, aceşti subordonaţi sînt tot atît de inerţi şi neputincioşi ca o umbrelă în cuier. Ei există doar pentru ordinele de care trebuie să asculte, pentru datoriile pe care le au de îndeplinit.

Aceste insecte care merg în sus şi în jos pe drumurile în spirală, care umplu balcoanele ascendente, care trec pe lîngă mine atîrnaţi de paraşute fragile, fac parte, presupun, din clasa truditoare. Unii dintre aceştia sînt într-adevăr — fără nici o figură de stil — nişte „mîini mecanice”; tentacula unică a păzitorului de viţei lunari este înlocuită cu unul sau două mănunchiuri uriaşe, de trei, cinci sau şapte degete pentru apucat, ridicat, condus, restul nefiind decît apendice secundare pentru aceste organe principale. Unii, care presupun că se ocupă de mecanismele cu bătăi de clopot, au nişte urechi enorme, ca de iepuri, chiar în dosul ochilor; alţii, care lucrează la delicate operaţii chimice, proiectează în afară un uriaş organ olfactiv; alţii au picioare plate, ca nişte pedale, cu încheieturile anchilozate; alţii — despre care mi s-a spus că sînt suflători de sticlă — au plămînii ca nişte foale. Dar fiecare dintre aceşti seleniţi de rînd este perfect adaptat la funcţia socială pe care o îndeplineşte. Munca de precizie este făcută de către muncitori formaţi în acest scop, extrem de mici şi de ordonaţi. Pe unii aş fi putut să-i ţin în

palma mîinii. Există chiar şi un tip de selenit-învîrtitor, destul de răspîndit, a cărui unică datorie şi plăcere este de a furniza forţa motrice pentru diferite aparate mărunte. Pentru supravegherea acestor stări de lucruri, pentru menţinerea ordinii şi reprimarea oricărei tendinţe greşite care ar putea să ia naştere în mintea cuiva, există creaturile cele mai musculoase pe care le-am văzut pe Lună, un fel de poliţie lunară, fiinţe antrenate din cea mai fragedă vîrstă să acorde un respect şi o ascultare fără margini celor cu capetele umflate.

Fabricarea acestor diferite soiuri de muncitori este probabil un proces foarte curios şi interesant. Încă nu ştiu prea multe în această privinţă, dar am dat de curînd peste cîţiva seleniţi tineri, închişi în nişte borcane din care nu ieşeau decît membrele superioare; erau comprimaţi pentru a deveni în-grijitorii unor maşini de un anumit tip. „Mîna", întinsă prin acest sistem foarte dezvoltat de educaţie tehnică, este stimulată prin substanţe iritante şi hrănită prin injecţii, în timp ce restul corpului rămîne nealimentat. Phi-oo, dacă l-am înţeles bine, mi-a explicat că în primul stadiu al „specializării" aceste creaturi mici şi ciudate dau semne de suferinţă, în diferitele poziţii în care stau ghemuiţi, dar se obişnuiesc foarte uşor cu soarta lor; el m-a dus într-un loc unde erau dresaţi cîţiva mesageri cu membrele flexibile. Ştiu că este

absurd, dar aceste aspecte ale metodelor lunare de educaţie m-au afectat în mod neplăcut. Sper, totuşi, că îmi voi învinge repulsia şi voi putea să mai văd şi alte aspecte ale acestei minunate orînduiri sociale. Mîna aceea cu aspect jalnic, care ieşea din borcan, părea că îşi cerşeşte pierdutele ei posibilităţi; mă obsedează şi acum, cu toate că, pînă la urmă. procedeul este categoric mult mai uman decît metoda noastră pămîntească de a-i lăsa pe copii să devină oameni şi apoi să-i transformăm în maşini.

De curînd — cred că era la a unsprezecea sau a douăsprezecea vizită pe care am făcut-o acestui aparat — am avut o curioasă revelaţie asupra vieţii duse de seleniţii care muncesc. Fusesem condus aici pe un drum mai scurt, în loc de a coborî pe galeria spirală şi pe cheiurile Mării Centrale. Dintr-o galerie lungă, şerpuită şi întunecată, am ieşit într-o peşteră întinsă şi scundă, pătrunsă de un miros pămîntesc şi luminată strălucitor. Lumina venea de la o abundentă vegetaţie, asemănătoare ciupercilor, de culoare albicioasă; unele exemplare semănau foarte mult cu ciupercile noastre, dar erau înalte cît un om sau chiar mai mult.

— Lunarii mănîncă plantele astea? l-am întrebat pe Phi-oo.

— Da, hrană.

— Doamne sfinte! am strigat. Dar asta ce-i?

Văzusem un selenit excepţional de mare şi de diform care şedea întins,

nemişcat, printre tulpini, cu faţa în jos. Ne-am oprit.

— Mort? am întrebat eu. Pînă atunci nu mai văzusem pe Lună nici un mort, şi devenisem curios.

— Nu! exclamă Phi-oo. El... muncitor... nu muncă de făcut. Ia puţină băutură atunci... face doarmă... pînă cînd noi nevoie de el. La ce bun el treaz, eh? Nu nevoie el plimbă degeaba.

— Iată încă unul! am strigat eu.

Şi, într-adevăr, am descoperit că toată această vastă întindere acoperită de ciuperci era presărată cu seleniţi întinşi pe jos, care dormeau, sub efectul unui narcotic, pînă cînd Luna va avea din nou nevoie de ei. Erau zeci şi zeci, de toate felurile; pe cîţiva dintre ei i-am întors cu faţa în sus şi i-am examinat mai bine decît reuşisem s-o fac pînă atunci. Cînd îi mişcam, ei începeau să respire zgomotos, dar nu se trezeau. Pe unul mi-l amintesc foarte bine, cred că mi-a lăsat o impresie mai puternică, din cauză că un joc de lumini şi ceva din atitudinea lui îmi sugera o formă omenească întinsă la pămînt. Membrele superioare erau nişte tentacule lungi şi delicate — se ocupa cu manipularea unor obiecte fine — şi atitudinea lui din somn vădea o suferinţă resemnată. Fără îndoială, interpretarea mea era complet greşită, dar aceasta mi-a fost impresia. Aceeaşi senzaţie neplăcută am avut-o şi în timp ce Phi-oo îl împingea din nou în întuneric, printre ciupercile livide şi cărnoase,

cu toate că, rostogolindu-se, se vedea foarte bine că este o insectă.

Faptul nu ilustrează decît modul iraţional în care ne căpătăm obiceiurile de a gîndi şi a simţi. A-l narcotiza pe muncitorul de care nu ai nevoie şi a-l pune la o parte, este cu siguranţă mult mai bine decît a-l arunca afară din fabrică, ca să rătăcească pe străzi, muritor de foame. Orice comunitate socială complicată cunoaşte în mod necesar o oarecare intermitenţă în folosirea muncii specializate; procedeul seleniţilor prevenea astfel problema şomajului. Şi totuşi, chiar şi minţile educate în mod ştiinţific sînt atît de iraţionale, încît şi acum mă obsedează amintirea seleniţilor întinşi pe jos, printre arcadele liniştite şi fosforescente ale vegetaţiei cărnoase, şi acum evit acel drum scurt, cu toate inconvenientele drumului mai lung, mai zgomotos şi mai aglomerat.

Acest drum mă face să ocolesc printr-o peşteră imensă, întunecoasă, foarte aglomerată şi gălăgioasă; aici e reşedinţa mamelor lumii lunare — albinele regine, cum s-ar spune, ale stupului; ele privesc prin deschizăturile hexagonale ale unui fel de perete în formă de fagure, sau se plimbă printr-un mare spaţiu deschis de dedesubt, sau îşi aleg jucăriile şi amuletele construite de către bijutierii acefalici şi cu degete delicate, care lucrează în nişte căsuţe de mai jos — anume pentru a le face plăcere. Ele sînt fiinţe cu înfăţişare

nobilă, împodobite în mod fantastic şi uneori chiar frumos, cu o ţinută mîndră şi, în afară de gură, cu capete aproape microscopice...

În privinţa condiţiei sexelor, a căsătoriei şi a felului în care se contractează, a naşterilor, am reuşit să aflu foarte puţin pînă acum. Avînd în vedere rapidele progrese pe care le face Phi-oo în limba engleză, fără îndoială că ignoranţa mea va dispare în scurt timp. Cred că, aşa cum se întîmplă la furnici şi la albine, în această comunitate există o mare majoritate de membri cu sex neutru. Desigur, în oraşele noastre de pe Pămînt există mulţi oameni care nu trăiesc niciodată viaţa de procreare, viaţa naturală a omului. Dar pe Lună, ca şi la furnici, acest fapt a devenit o condiţie normală a rasei; şi întreaga reîmprospătare necesară cade în sarcina clasei speciale şi nu prea numeroase a matroanelor, mamele lumii lunare, fiinţe mari şi impunătoare, foarte potrivite pentru a purta larva de selenit. Dacă nu am înţeles greşit explicaţia lui Phi-oo, ele sint absolut incapabile de a îngriji de puii pe care îi aduc pe lume; perioade de indulgenţă nesăbuită alternează cu dispoziţii de violenţă agresivă; şi, cît mai repede cu putinţă, micile creaturi, care sînt moi, fleşcăite şi de o culoare palidă, sînt date în grija unei varietăţi de femele celibatare, femei „muncitoare”, se pare, care în unele cazuri posedă un creier de dimensiuni aproape masculine.”

Chiar în acest punct, din nefericire, mesajul se întrerupe. Oricît de fragmentară şi confuză este materia care constituie acest capitol, ea dă totuşi o impresie generală asupra unei lumi stranii şi captivante — o lume de care lumea noastră va trebui să ţină seama, mai curînd sau mai tîrziu. Această picurare intermitentă de mesaj, aceste şoapte ale unui ac de înregistrare din întunericul coastelor muntoase este prima prevestire a existen-ţei unor alte condiţii decît cele omeneşti, condiţii pe care omenirea nici nu şi le-a închipuit pînă acum. Pe Lună există noi elemente, noi mecanisme, noi tradiţii, o avalanşă copleşitoare de idei noi, o rasă ciudată cu care va trebui în mod inevitabil să ne luptăm pentru supremaţie — iar aurul este acolo tot atît de comun ca fierul sau ca lemnul...

Capitolul XXIV

MARELE LUNAR

Penultimul mesaj descrie, uneori chiar cu multe amănunte, întîlnirea dintre Cavor şi Marele Lunar, care este conducătorul sau stăpînul Lunii. Cavor se pare că a transmis cea mai mare parte fără întrerupere; dar în partea finală a fost întrerupt. Următorul a venit după un interval de o săptămînă. Primul mesaj începe astfel: ***„În sfîrşit, pot să reiau***

aceasta...”; apoi devine de neînţeles şi este reluat în mijlocul unei fraze.

Cuvîntul care lipseşte din fraza următoare este probabil ***„mulţimea”.*** Apoi continuă foarte limpede: ***„devenea tot mai densă pe măsură ce ne apropiam de palatul Marelui Lunar — dacă pot numi palat o succesiune de excavaţii. Pretutindeni, seleniţi care mă priveau — găuri căscate, măşti palide, ochi mari care priveau pe deasupra unor tentacule teribile în formă de nas, şi ochi mici sub plăci frontale monstruoase; pe jos mişunau şi lătrau o puzderie de creaturi mai mici; peste umeri sau pe sub subţiori se întindeau capete groteşti aşezate pe gîturi sinuoase, lungi, ca de lebădă. Menţinînd un spaţiu liber în jurul meu, mergea un cordon de paznici masivi, cu capul în formă de găleata; ni se alăturaseră cînd am părăsit vasul cu care veniserăm de-a lungul canalelor Mării Centrale. Artistul cu creierul mic, cît un purice, ni s-a alăturat şi el, şi un grup compact de furnici purtătoare se clătinau împovărate de o mulţime de obiecte care au fost considerate necesare pentru rangul meu. În ultima parte a călătoriei, am fost dus într-o litieră. Era făcută dintr-un metal foarte ductil, care mi se părea negru, lucrat în ochiuri şi întreţesut cu bare din- tr-un metal mai palid; în timp ce înaintam, se grupa în jurul meu o procesiune lungă şi complicată.***

În frunte, ca nişte crainici, mergeau patru creaturi cu faţa ca o

trompetă, care scoteau nişte sunete îngrozitoare; apoi veneau, în faţă şi în spate, nişte scutieri bondoci, ca nişte gîndaci, şi de fiecare parte un roi de capete savante, un fel de enciclopedii însufleţite, care, mi-a explicat Phi-oo, urmau să stea în jurul Marelui Lunar pentru a-i da lămuriri. Nu exista nici un amănunt al ştiinţei lunare, nici un punct de vedere sau metodă de gîndire pe care aceste fiinţe uimitoare să nu o poarte în capetele lor. Veneau apoi paznici, purtători şi creierul fremătător al lui Phi-oo, dus de asemeni pe o litieră. Urma Tsi-puff, într-o litieră ceva mai puţin impozantă; apoi eu, pe o litieră mai elegantă decît oricare alta şi înconjurat de servitorii care îmi dădeau hrană şi băutură. După aceea veneau alţi trompeţi, spărgîndu-mi urechile cu strigăte vehemente, apoi cîteva creiere mari, corespondenţi speciali sau istoriografi — nu ştiu cum ar putea să fie numiţi — însărcinaţi cu observarea şi memorarea tuturor detaliilor acestei întrevederi epocale. O mulţime de servitori, care purtau şi tîrau steaguri, grămezi de ciuperci parfumate şi diferite simboluri curioase, completau procesiunea. Drumul era străjuit de portari şi ofiţeri în găteli care luceau ca oţelul şi, în spatele liniei lor, de fiecare parte, răsăreau capetele şi tentaculele mulţimii enorme.

Trebuie să recunosc că încă nu m-am obişnuit cu efectul ciudat pe care

îl producea asupra mea înfăţişarea seleniţilor, şi nu era de loc plăcut să

plutesc pe această vastă mare de entomologie surescitată. Cîtva timp am simţit un fel de groază. O simţisem şi mai înainte, în peşterile lunare, cînd m-am trezit la un moment dat fără arme şi cu spatele descoperit, în mijlocul unei mulţimi de seleniţi, dar atunci senzaţia nu fusese atît de vie. Este, desigur, o pornire cît se poate de necontrolată, şi sper să reuşesc treptat să mi-o înfrînez. Dar, la un moment dat, în timp ce înaintam prin puhoiul mulţimii uriaşe, a trebuit să mă agăţ strîns de litieră şi să fac apel la întreaga mea voinţă pentru a-mi înnăbuşi un strigăt sau vreo altă manifestare de acest fel. A durat cam trei minute; după aceea mi-am regăsit din nou cumpătul.

Am urcat cîtva timp spirala unui drum vertical şi apoi am trecut printr-o serie de săli imense, cu plafonul în formă de cupolă, superb îmbodobite. Apropierea de Marele Lunar se făcea în aşa fel încît să dea o vie impresie a măreţiei sale. Sălile — din fericire luminate destul de bine pentru ochii mei pămînteşti — formau un crescendo abil, bine gîndit, de spaţiu şi decoruri. Efectul dimensiunilor progresive era sporit de diminuarea neîncetată a luminii şi de un abur fin de parfum care, pe măsură ce înaintam, devenea mai dens. În primele săli, lumina vie făcea ca totul să-mi apară limpede şi concret. Aveam impresia că înaintez neîncetat către ceva mai mare, mai nelămurit şi mai puţin material.

Trebuie să mărturisesc că toată această splendoare mă făcea să mă simt extrem de meschin şi nedemn. Eram nebărbierit, nepieptănat; nu adusesem cu mine briciul şi în jurul gurii îmi crescuse o barbă aspră. Pe Pămînt am avut întotdeauna tendinţa să dispreţuiesc orice atenţie acordată persoanei mele, în afară de grija pentru curăţenie; dar în împrejurările excepţionale în care mă aflam, repre- zentînd planeta şi rasa umană — şi de înfăţişarea mea depindea felul în care voi fi primit — aş fi dat orice să am o ţinută mai îngrijită şi mai demnă. Fusesem atît de convins că Luna era nelocuită,

încît trecusem complet cu vederea asemenea măsuri de prevedere. Eram îmbrăcat într-o haină de flanelă, cu pataloni bufanţi şi ciorapi de golf, pătaţi cu tot felul de murdării pe care le oferea Luna, papuci (tocul celui stîng căzuse), şi o pătură, în care făcusem o gaură şi mi-o petrecusem peste cap. (Aceste haine, de fapt, le port şi acum.) Ţepii ascuţiţi n-au făcut decît să-mi înrăutăţească aspectul general; la genunchiul pantalonului aveam o ruptură nereparată, care bătea la ochi în timp ce şedeam aşezat în litieră; ciorapul drept, de asemenea, se răsucea cu încăpăţînare în jurul gleznei. Sînt pe deplin conştient de deserviciul pe care înfăţişarea mea l-a adus umanităţii, şi dacă aş fi putut, prin vreun expedient oarecare, să-mi îmbunătăţesc cît de puţin ţinuta, aş fi făcut-o. Dar nu am găsit nimic corespunzător. Am făcut tot ce am putut cu pătura — înfăşurînd-o ca pe o togă, iar cît priveşte restul, mă ţineam atît de drept cît îmi permitea legănarea litierei.

Inchipuiţi-vă cea mai mare sală în cure aţi intrat vreodată, decorată artistic în faianţă albastră şi albastru deschis, luminată, fără să ştii de unde, de o lumină albastră — şi plină de creaturi cu aspect metalic, sau de culoare albă-lividă, de cele mai diverse forme, după cum am mai amintit. Închipuiţi-vă că această sală se sfîrşeşte cu o arcadă deschisă, în dosul căreia este o sală şi mai mare, după care urmează o alta şi mai

mare, şi aşa mai departe. La capătul perspectivei, un şir de trepte care urcă la nesfîrşit, ca treptele de la Ara Coeli ***din Roma. Pe măsură ce te apropii de ele, treptele parcă urcă tot mai sus. Dar, în cele din urmă, am ajuns sub o arcadă imensă şi am zărit capătul acestor trepte; acolo, pe tronul lui, se înălţa Marele Lunar.***

Era aşezat într-o strălucire de albastru incandescent. O atmosferă ceţoasă umplea sala, astfel încît pereţii păreau îndepărtaţi şi invizibili. Aceasta făcea ca el să pară că pluteşte într-un vid negru-albastru. Mai întîi, părea un nor mic, luminos, meditînd în tronul său albastru; cutia sa craniană probabil că măsura mai mulţi metri în diametru. Un mănunchi de fascicole de lumină albastră veneau din spatele tronului, dîndu-i o strălucire de stea; era înconjurat de un halo. În jurul său, mici şi nedeslușiţi în această strălucire — cîţwa servitori care îl sprijineau, iar mai jos, stind în umbră, într-un imens semicerc — subordonaţii săi intelectuali, memoratorii, calculatorii şi cercetătorii, linguşitorii şi servitorii, şi toate insectele distinse de la curtea lunară. Şi mai jos stăteau uşierii, mesa- jerii, apoi, în josul nenumăratelor trepte ale tronului, se aflau oamenii din gardă, iar la bază, enormă, variată, nedesluşită, vasta mulţime fremătătoare a demnitarilor mai mici de pe Lună. Picioarele lor produceau pe podeaua de stîncă un

foşnet neîncetat, iar membrele lor se mişcau ca într-un murmur.

Cînd am intrat în penultima sală, muzica s-a înălţat şi s-a extins într-o măreţie imperială de sunete, iar strigătele crainicilor au tăcut...

Am intrat în ultima şi cea mai mare dintre săli...

Procesiunea s-a desfăcut ca un evantai. Scutierii şi gărzile mele s-au dat în dreapta şi în stînga, iar cele trei litiere care ne duceau, pe mine, pe Phi-oo şi pe Tsi-puff, au înaintat pe o podea întinsă şi lucioasă, pînă la picioarele uriaşei scări. Atunci a început un zumzet puternic care se amesteca cu muzica. Cei doi seleniţi s-au dat jos, dar mie mi s-a cerut să rămîn aşezat — ca o cinste specială, bănuiesc. Muzica a încetat — murmurul încă se mai auzea — şi, prin mişcarea simultană a zece mii de ochi respectuoşi, atenţia mi s-a îndreptat spre inteligenţa supremă, înconjurată de aureolă, care plutea deasupra noastră.

La început, cînd am privit prin lumina radiantă, această chintesenţăl de creier semăna foarte mult cu o băşică subţire, fără trăsături, cu urme vagi, unduioase de circumvoluţiuni, care se răsuceau vizibil în interior. Apoi, sub masa lui enormă, chiar deasupra marginii tronului, am zărit — fără să-mi pot reţine o tresărire — nişte ochi minusculi care priveau din această strălucire. Nu exista o faţă; ci doar nişte ochi, ca şi cum cineva ar fi privit prin două găuri. Mai întîi, n-am

văzut nimic altceva decît aceşti doi ochi care mă priveau fix; apoi am zărit dedesubt un trup de pitic şi nişte membre ca de insectă, albe şi zbîrcite. Ochii priveau în jos, către mine, cu o stranie intensitate, iar partea inferioară a globului umflat era încreţită. Nişte mici mîini — tentacule, care păreau inutile, menţineau această formă pe tron...

Era mare. Era vrednic de milă. Am uitat de sală şi de mulţime.

Am fost urcat pe scară, clătinat treaptă cu treaptă. Mi se părea că acest creier cu reflexe purpurii, de deasupra noastră, se revărsa peste mine şi era pătruns din ce în ce mai mult de efectul pe care i-l produceam apropiindu-mă. Servitorii şi ajutoarele care se aflau în jurul stăpînului lor păreau că se micşorează şi dispar în strălucirea lui. Nişte servitori din umbră erau ocupaţi să stropească acest creier uriaş cu un lichid răcoritor, îl fricţionau şi îl sprijineau. În ceea ce mă priveşte, şedeam agăţat în litiera legănătoare şi priveam ţintă la Marele Lunar, incapabil să-mi iau privirea de la el. Şi, în sfîrşit, cînd am ajuns pe o mică platformă, despărţită doar de vreo zece trepte de scaunul suprem, splendoarea confuză a muzicii a atins culmea şi a încetat, iar eu am fost lăsat gol, ca să spun aşa, în această imensitate, sub privirea scrutătoare şi liniştită a Marelui Lunar.

Examina primul om pe care îl văzuse vreodată...

În cele din urmă, mi-am îndreptat privirea spre figurile şterse care se aflau în ceaţa albastră din jurul său, şi apoi în josul treptelor, spre seleniţii masaţi, liniştiţi şi atenţi, îngrămădiţi cu miile în partea de jos. Am fost din nou cuprins de o teamă inexplicabilă... care a trecut de îndată.

După o pauză, a venit salutul. Am fost ajutat să cobor din litieră şi am rămas în picioare, stîngaci, în timp ce un anumit număr de gesturi curioase şi, fără îndoială, profund simbolice, erau făcute în numele meu de către doi funcţionari subţiri. Roiurile enciclopedice ale savanţilor care mă însoţiseră pînă la intrarea în ultima sală au apărut cu două trepte deasupra mea, în dreapta şi în stînga, gata să răspundă la întrebările Marelui Lunar; creierul alb al lui Phi-oo s-a aşezat cam la jumătatea distanţez spre tron, într-o poziţie din care să comunice cu uşurinţă cu noi, fără să întoarcă spatele Marelui Lunar sau mie. Tsi-puff a luat loc în spatele lui. Nişte servitori îndemînatici au înaintat pînă lîngă mine, mergînd cu feţele întoarse către strălucitoarea Prezenţă. M-am aşezat turceşte, iar Phi-oo şi Tsi-Puff au îngenuncheat de asemenea, ceva mai sus. S-a făcut tăcere. Ochii curtenilor din apropiere se îndreptau de la mine spre Marele Lunar şi apoi din nou la mine; prin mulţimile nevăzute de dedesubt a trecut un foşnet şi un şuierat de aşteptare, apoi a încetat.

Nu se mai auzea nici un zgomot.

Pentru prima şi ultima dată de cînd o cunoşteam îndeaproape, Luna era liniştită.

Am auzit un zgomot slab şi tremurător. Marele Lunar mi se adresa. Părea că se freacă un deget pe un geam de sticlă.

L-am privit cîteva clipe cu atenţie şi apoi m-am uitat spre vigilentul Phi-oo. Printre aceste fiinţe formate din membrane subţiri, mă simţeam ridicul de gros, cărnos şi solid; capul meu părea doar fălci şi păr negru. Mi-am întors din nou privirea spre Marele Lunar. Tăcuse; servitorii săi se agitau, şi suprafaţa lucioasă a creierului său strălucea, stropită cu un lichid răcoritor.

Phi-oo a meditat cîteva clipe. L-a consultat şi pe Tsi-Puff. Apoi a început să-şi fluiere cuvintele în engleză — la început puţin cam nervos, astfel încît nu se înţelegea prea bine:

— Hm... Marele Lunar... dorea să spună... doreşte să spună... înţelege că eşti... hm... oameni... că eşti un om de pe planeta Pămînt. Doreşte să spună că eşti bine venit... bine venit... şi doreşte să afle... afle, dacă pot spune aşa... starea lumii voastre... şi motivul pentru care ai venit aici.

Se opri. Eram pe punctul să răspund, cînd el continuă. A făcut cîteva observaţii al căror sens nu era prea limpede, dar înclin să cred că avea intenţia să-mi adreseze cîteva complimente. Mi-a spus că Pămîntul

este pentru Lună ceea ce Soarele este pentru Pămînt, şi că seleniţii doresc foarte mult să afle despre Pămînt şi oameni. Apoi mi-a vorbit, fără îndoială tot ca un compliment, despre mărimea şi diametrul relativ al Pămîntului şi al Lunii, şi despre uimirea şi curiozitatea cu care seleniţii au privit întotdeauna planeta noastră. Am meditat cîteva clipe cu ochii plecaţi, şi m-am hotărît să răspund că şi oamenii se întrebau ce ar putea să se afle pe Lună, şi că o socotiseră moartă, nebănuind toată măreţia pe care eu o aveam chiar atunci în faţă. Marele Lunar, în semn de consideraţie, şi-a rotit fascicolele luminoase, şi prin imensa sală s-au auzit şuieratul, şoaptele şi foşnetele provocate de vorbele mele. Apoi, el a continuat să-i pună lui Phi-oo cîteva întrebări la care era mai uşor de răspuns.

Mi-a explicat că înţelegea de ce trăim pe suprafaţa Pămîntului, că aerul şi marea noastră se aflau la exteriorul globului; aceste cunoştinţe el le avea mai de mult, de la specialiştii săi astronomi. Era foarte dornic să capete informaţii mai amănunţite asupra ceea ce numea el «această stare extraordinară de lucruri», deoarece, după soliditatea Pămîntului, se crezuse întotdeauna că nu poate fi locuit. Mai întîi a vrut să afle temperaturile extreme la care sînt supuse fiinţele Pămînteşti şi s-a interesat foarte mult de ceea ce i-am spus despre regimul de nori şi de ploi. Imaginaţia i-a fost ajutată de

faptul că atmosfera lunară din galeriile exterioare este de multe ori foarte ceţoasă în timpul nopţii. Părea surprins de faptul că noi nu socoteam lumina solară prea intensă pentru ochii noştri şi a părut interesat de încercarea mea de a-i explica că pentru noi bolta cerească era de culoare albăstruie, din cauza refracţiei aerului; de altfel, mă îndoiesc că a înţeles prea bine acest lucru. I-am explicat cum irisul ochiului omenesc poate contracta pupila, ca să apere delicata structură internă de excesul luminii solare, şi mi s-a permis să mă apropii la cîţiva paşi de această Prezenţă, ca să poată observa structura ochiului omenesc. Aceasta a dus la o comparaţie între ochii lunari şi cei omeneşti. Primii nu numai că sînt extrem de sensibili la orice fel de lumină pe care o pot vedea oamenii, dar ei văd şi căldura, şi orice diferenţă de temperatură din lună face ca obiectele să devină vizibile.

Irisul era un organ cu totul nou pentru Marele Lunar. Cîteva clipe, s-a amuzat trimiţîndu-mi razele drept în faţă şi privind cum mi se contractau pupilele. Ca urmare, cîteva clipe am fost orbit....

Dar, în ciuda acestei neplăceri, găseam, pe nesimţite, ceva liniştitor în raţionalitatea acestui schimb de întrebări şi răspunsuri. Puteam să-mi închid ochii, să mă gîndesc la răspuns, şi aproape să uit că Marele Lunar nu avea o faţă...

După ce am coborît din nou la locul meu, Marele Lunar m-a întrebat cum ne adăposteam de căldură şi de furtuni, iar eu i-am expus arta de a clădi case şi de a construi mobile. Aici ne-am rătăcit în neînţelegeri şi contradicţii, datorate în mare parte, trebuie să admit, exprimării mele haotice. O bună bucată de vreme am avut mari dificultăţi ca să-l fac să înţeleagă natura unei case. Pentru el şi pentru ceilalţi seleniţi părea, fără îndoială, lucrul cel mai bizar din lume ca oamenii să-şi construiască case, cînd puteau să coboare în peşteri, iar lucrurile s-au complicat şi mai mult cînd am încercat să-i explic că oamenii au început prin a-şi avea locuinţele în peşteri, şi că îşi construiau şi acum sub suprafaţa pămîntului căi ferate şi multe alte întreprinderi. Cred că dorinţa de a fi prea complet m-a făcut să devin confuz. De asemeni, m-am încurcat rău de tot cînd am încercat, în mod nechibzuit, să-i explic problema minelor. În cele din urmă, lăsînd acest subiect neterminat, Marele Lunar m-a întrebat ce făceam noi cu interiorul Pămîntului.

Un val de şoapte şi şuierături a trecut pînă în cel mai îndepărtat colţ al imensei adunări, cînd au aflat că noi, oamenii, nu ştim absolut nimic despre ceea ce conţine Pămîntul pe care s-au dezvoltat nesfîrşitele generaţii ale strămoşilor noştri. De trei ori a trebuit să repet că din toate cele 4.000 de mile de materie dintre suprafaţa şi centrul

pămîntului oamenii nu cunoşteau decît o mică parte, pînă la adîncimea de o milă, şi aceasta foarte vag. Marele Lunar m-a întrebat de ce mai venisem pe Lună, din moment ce abia ne cunoşteam propria noastră planetă, dar apoi nu mi-a mai cerut o explicaţie mai amplă, fiind prea dornic să afle noi amănunte care contraziceau ştiinţa lor.

S-a întors la problema vremii, şi am încercat să-i descriu schimbarea neîncetată a aerului, zăpada, îngheţul şi uraganele.

— Dar cînd vine noaptea, întrebă el, nu este frig?

I-am spus că era ceva mai rece decît în timpul zilei.

— Si atmosfera voastră nu îngheaţă?

I-am spus că nu; că niciodată nu era un frig atît de mare, pentru că nopţile noastre sînt scurte.

— Nici măcar nu se lichefiază?

Eram pe punctul să spun «nu», dar m-am gîndit că măcar o parte a atmosferei noastre, vaporii de apă, cîteodată se lichefiază şi formează roua, alteori îngheaţă şi formează bruma — un proces perfect analog cu îngheţul întregii atmosfere exterioare a Lunii, în timpul lungii ei nopţi. I-am. explicat acest lucru, şi apoi Marele Lunar a început să discute despre somn. Căci nevoia de somn, care vine cu atîta regularitate, la fiecare douăzeci şi patru de ore, la toate fiinţele, face de asemeni parte din moştenirea noastră pămîntească. Pe Lună, ei se odihnesc doar la

intervale rare şi după eforturi excepţionale. Apoi am încercat să-i vorbesc despre splendoarea liniştitoare a unei nopţi de vară; am

trecut la descrierea animalelor care pradă în timpul nopţii şi dorm în timpul zilei. I-am spus despre lei şi tigri, dar se pare că aici am ajuns la un punct mort. Pe Lună nu există, în afară de străfundurile apelor, creaturi care să nu fie cu totul domesticite şi supuse voinţei seleniţilor, şi aşa a fost din vremuri imemoriale. Există monştri acvatici, dar nu fiare sălbatice, şi ideea unor animale mari şi puternice care există «afară», în noapte, este greu de înţeles pentru ei".

De aici, pe o distanţă de vreo douăzeci de cuvinte sau mai mult, înregistrarea este prea întreruptă pentru a o putea transcrie.

„Apoi a discutat cu însoţitorii săi, probabil despre ciudata superficialitate şi lipsă de raţiune a omului, care trăieşte doar la suprafaţa unei lumi, o creatură supusă valurilor, vînturilor şi tuturor capriciilor văzduhului, care nu poate nici măcar să se organizeze pentru a înfrunta fiarele care îi devorează seminţia şi care totuşi îndrăzneşte să invadeze o altă planetă. În timpul acestei discuţii aparte, eu am rămas pe gînduri şi apoi, la dorinţa sa, i-am vorbit despre diferitele categorii de oameni. El mă iscodea cu tot felul de întrebări:

— Şi pentru toate felurile de muncă aveţi acelaşi fel de oameni? Dar cine gîndeşte? Cine guvernează?

I-am vorbit în cîteva cuvinte despre metoda democratică.

După ce m-a ascultat, el a ordonat să i se împrăştie pe frunte lichide răcoritoare, şi apoi, crezînd că nu înţelesese bine, mi-a cerut să-i repet explicaţia.

— Atunci, ei nu fac fiecare lucruri diferite? întrebă Phi-oo.

Am admis că unii sînt gînditori şi alţii funcţionari; unii vînează, alţii sînt mecanici, alţii artişti, alţii muncitori.

— Dar toţi guvernează, am spus eu.

— Şi ei nu au înfăţişări diferite, potrivite cu îndatoririle lor diferite?

— Nici una care să se poată vedea, în afară poate de îmbrăcăminte. Poate că şi minţile lor diferă puţin — am adăugat.

— Minţile lor probabil că diferă foarte mult, zise Marele Lunar, deoarece altfel ar vrea toţi să facă aceleaşi lucruri.

Pentru a mă pune oarecum de acord cu prejudecăţile sale, i-am spus că presupunerea sa era justă.

— Totul este ascuns în creier — i-am spus eu — dar diferenţele vin tocmai acolo. Poate că dacă ar vedea cineva minţile şi sufletele oamenilor, ei ar fi tot atît de variaţi şi deosebiţi ca şi seleniţii. Există oameni mari şi oameni mici, oameni care pot ajunge departe şi oameni care pot merge repede; oameni zgomotoşi, cu mintea ca o trompetă, şi oameni care îşi pot aminti fără să gîndească…”

(Aici sînt trei cuvinte neclare.)

„El m-a întrerupt pentru a-mi aminti una dintre afirmaţiile mele precedente:

— Dar ai spus că toţi oamenii guvernează? insistă el.

— Pînă la un punct, am răspuns eu. Mi-e teamă însă că am provocat şi mai multă confuzie cu explicaţia mea.

El se opri asupra unui fapt care l-a izbit.

— Vrei să spui, întrebă el, că nu există nici un Mare Pămîntean?

M-am gîndit la diferiţi oameni, dar l-am asigurat, în cele din urmă, că nu există nici unul. I-am explicat că autocraţii şi împăraţii pe care i-am încercat pe Pămînt au sfîrşit de obicei în băutură, viciu sau violenţă, şi că anglo-saxonii, o secţiune mare şi influentă a poporului de pe pămînt, din care făceam şi eu parte, nu au de gînd să mai încerce acest sistem. Marele Lunar a rămas mai mult decît uimit.

— Dar cum păstraţi voi înţelepciunea pe care aţi cîştigat-o? întrebă el.

I-am explicat felul în care ne ajutam…”

(Aici lipseşte un cuvînt, probabil „creierul”.) *„nostru limitat, cu ajutorul bibliotecilor. I-am explicat cum se dezvolta ştiinţa noastră prin munca unită a nenumăraţi oameni mărunţi; el n-a făcut nici un comentariu, decît că, în ciuda sălbăticiei noastre sociale, stăpîneam, în mod evident, multe cunoştinţe, deoarece altfel n-am fi*

putut să ajungem pe Lună. Totuşi contrastul era foarte bine marcat. Cu ajutorul ştiinţei, seleniţii se dezvoltau şi se transformau; omenirea îşi înmagazina cunoştinţele, dar oamenii rămîneau brute — educate. El a zis că această...”

(Aici, un scurt fragment al mesajului este neclar.)

„Apoi mi-a cerut să-i descriu cum circulăm pe Pămîntul nostru, şi i-am vorbit despre trenuri şi vase. Pentru cîteva clipe, el n-a putut să înţeleagă că am descoperit folosirea aburilor abia de o sută de ani; cînd a înţeles, a rămas extrem de uimit. Trebuie să menţionez că seleniţii se folosesc de ani, în măsurarea timpului, la fel cum facem noi pe Pămînt, cu toate că eu nu pot să înţeleg nimic din sistemul lor numeral. Aceasta însă nu are importanţă, pentru că Phi-oo îl înţelege pe al nostru. Apoi am continuat să-i spun că omenirea locuieşte în oraşe numai de nouă sau zece mii de ani, şi că noi nu sîntem încă uniţi într-o singură societate frăţească, ci sub diferite forme de guvernămînt. Aceasta l-a nedumerit enorm pe Marele Lunar, deşi n-a înţeles de la început. Mai întîi el crezuse că era vorba doar de împărţiri administrative.

— Statele şi imperiile noastre nu sînt decît nişte schiţe grosolane ale unei orînduiri care va exista într-o bună zi, — i-am spus eu — şi astfel am ajuns să-i...”

(În acest punct, o parte a mesajului, care reprezintă vreo treizeci sau patruzeci de cuvinte, este în întregime indescifrabilă.)

„Marele Lunar a fost foarte impresionat de nebunia oamenilor de a menţine inconvenientul limbilor diferite.

— Ei vor să comunice între ei, şi totuşi nu vor să comunice, zise el, şi apoi mă întrebă amănunţit, o bună bucată de timp, în legătură cu războaiele.

La început, a rămas mirat şi neîncrezător.

— Vrei să spui — întrebă el, aşteptînd o confirmare — că umblaţi pe suprafaţa pămîntului vostru... acest pămînt ale cărui bogăţii abia aţi început să le zgîriaţi... omorîndu-vă unii pe alţii pentru o bucată de mîncare?

I-am răspuns că exact aşa se întîmplă.

Mi-a cerut amănunte care să-i ajute imaginaţia.

— Dar vasele?! bietele voastre oraşe mici nu au de suferit? întrebă el, şi mi-am dat seama că distrugerea proprietăţilor şi bunurilor părea să-l impresioneze aproape tot atît de mult ca şi uciderea oamenilor. Vorbeşte-mi mai mult — continuă Marele Lunar — descrie-mi prin imagini. Nu pot să concep aceste lucruri.

Şi astfel, o bucată de timp, i-am povestit, deşi cam în silă, despre războaiele pămînteşti.

I-am vorbit despre avertismente şi ultimatumuri, despre aşezarea şi

marşul trupelor. I-am dat o idee despre manevre, poziţii şi pornirea luptei. I-am vorbit despre asedii şi asalturi, despre foametea şi mizeriile din tranşee, şi despre santinelele care îngheaţă în zăpadă. I-am spus despre panică şi atacul prin surpriză, despre rezistenţele disperate şi despre speranţele zadarnice, despre urmărirea nemiloasă a fugarilor şi despre morţii de pe cîmpul de bătaie. I-am vorbit, de asemeni, despre trecut, despre invazii şi masacre, despre huni şi tătari, despre războaiele lui Mahomed, despre califi şi cruciade. Şi în timp ce vorbeam, iar Phi-oo traducea, seleniţii gungureau şi murmurau, cuprinşi de o emoţie tot mai puternică.

Le-am spus că un cuirasat poate să tragă un proiectil de o tonă la distanţă de douăsprezece mile şi să străpungă o placă de fier de douăzeci de picioare; i-am vorbit despre dirijarea torpilelor sub apă. Am continuat, descriind un tun Maxim în acţiune, şi ceea ce îmi puteam eu imagina din bătălia de la Colenso. Marele Lunar era atît de neîncrezător, încît a întrerupt traducerea celor spuse de

mine, pentru a-mi cere să-i confirm. Ei se îndoiau mai ales de descrierea pe care am făcut-o despre oamenii care aclamau şi se bucurau în timp ce mergeau la luptă.

— Dar, desigur, lor nu le place! traduse Phi-oo.

I-am asigurat că oamenii din rasa mea considerau lupta drept cea mai glorioasă experienţă a vieţii; întreaga adunare a rămas uluită.

— Dar la ce este bun acest război? întrebă Marele Lunar, insistînd asupra temei.

— Oh! Cît priveşte bun — am spus eu — el reduce populaţia!

— Dar de ce este nevoie să...?

Se făcu o pauză, i se împrăştiară lichide răcoritoare pe frunte, şi apoi vorbi din nou."

În acest punct, începe brusc să predomine în înregistrare o serie de ondulaţii care au apărut, supărător, încă de la pasajul cînd Cavor menţionează tăcerea care s-a făcut înainte de a începe să vorbească Marele Lunar. Aceste ondulaţii sînt, evi- dent, rezultatul unor radiaţii de provenienţă lunară, şi apropierea lor persistentă de semnalele alterna-tive ale lui Cavor ne duce cu gîndul la un operator care încerca în mod deliberat să suprapună cele două emisii, făcînd astfel ca mesajul lui Cavor să devină indescifrabil. La început, ele sînt mici şi regulate, astfel, încît cu puţină grijă şi cu pierderea doar a cîtorva cuvinte, am reuşit să descifrăm mesajul lui Cavor; apoi devin tot mai ample şi mai mari, şi, în cele din urmă, devin de o

neregularitate care produce impresia că se mîzgăiesc nişte rînduri scrise. O bună bucată de timp nu se poate descifra nimic din aceste semne care merg într-un zigzag nebun; apoi, brusc, întreruperea dispare, lasă cîteva cuvinte clare, apoi începe din nou şi continuă în tot restul mesajului, ştergînd complet tot ceea ce încerca să transmită Cavor. Dacă intervenţia este într-adevăr voită, de ce au preferat seleniţii să-l lase pe Cavor să-şi continue transmiterea mesajelor, ig-

norînd cu totul faptul că mesajele lui erau şterse — cînd stătea în puterea lor, şi era mult mai uşor şi mai convenabil, să-l împiedice oricînd de a mai transmite? Este o întrebare la care nu pot să răspund. Cred, însă, că ei i-au făcut mesajele indescifrabile, şi asta este tot ceea ce pot spune. Ultima frîntură din descrierea Marelui Lunar începe în mijlocul unei fraze:

„M-a întrebat foarte amănunţit despre secretul meu. În scurt timp am reuşit să mă înţeleg cu el şi să elucidez, în cele din urmă, ceea ce fusese pentru mine o enigmă, încă de cînd mi-am dat seama cît de vaste le sînt cunoştinţele, şi anume cum se face că nu au descoperit niciodată Cavorita. Am aflat că ei o cunosc, teoretic, dar au privit-o întotdeauna ca pe o imposibilitate practică, deoarece pe Lună nu există helium, şi heliumul...”

(Peste ultimele litere ale cuvîntului helium apare din nou urma de ştergere. Observaţi cuvîntul „secret”, căci pe acest cuvînt, şi numai pe el, îmi bazez interpretarea ultimului mesaj — şi eu, şi domnul Wendigee îl considerăm ca atare — pe care trebuie să ni-l trimită cîndva.)

Capitolul XXV

ULTIMUL MESAJ TRIMIS DE CAVOR SPRE PĂMÎNT

În acest mod nesatisfăcător se termină penulti- mul mesaj al lui Cavor. Parcă îl vezi acolo, de- parte, printre aparatele lui scăldate în lumină albastră, continuînd să ne semnalizeze pînă în ultima clipă, fără să ştie că o cortină de confuzie s-a coborît între noi; cu totul neştiutor, de asemeni, de primejdia finală care încă de pe atunci se furişa asupra lui. Dezastruoasa lui lipsă de bun simţ obişnuit îl făcuse să se trădeze cu totul. Vorbise despre război, vorbise despre toată forţa şi violenţa iraţională a oamenilor, despre agresiu- nile lor nesăţioase, despre neobosita zădărnicie a conflictelor dintre ei. El umpluse întreaga lume lunară cu această imagine a rasei urnane şi, sînt sigur, a admis apoi că depindea numai de el — cel puţin pentru foarte multă vreme — posibilitatea ca alţi oameni să ajungă pe Lună. Atitudinea pe care o va adopta raţiunea rece, inumană a Lunii mi se pare destul de clară; cred că a avut şi el o bănuială, apoi probabil că şi-a dat seama, dintr-o dată, extrem de limpede. Ţi-l poţi închipui mergînd încoace şi încolo prin Lună, regretînd din ce în ce mai profund fatala lui indiscreţie! Un timp, Marele Lunar a reflectat, fără îndoială, la noua situaţie, lăsîndu-l pe Cavor la fel de liber ca şi pînă atunci. Ne închipuim că diverse obstacole l-au împiedicat să se întoarcă la aparatul său electro-magnetic, după ultimul mesaj pe care l-am redat. Cîteva zile, n-am primit nimic. Probabil că avea noi audienţe, şi

încerca să-şi tempereze afirmaţiile precedente. Cine poate să ştie?

Apoi, deodată, ca un strigăt în noapte, ca un strigăt după care urmează o mare tăcere, a venit ultimul mesaj. Este cel mai scurt fragment, doar începuturile întrerupte a două fraze.

Prima era:

„Am fost nebun cînd i-am vorbit Marelui Lunar despre...”

A urmat un interval de aproape un minut. Ne putem imagina o întrerupere venită dinafară. Cavor s-a îndepărtat de aparat — un moment de îngrozitoare ezitare printre grămezile confuze de aparate din peştera întunecoasă, luminată în al- bastru — a revenit grăbit lîngă aparat, plin de o hotărîre care întîrziase prea mult. Apoi, ca şi cum ar fi fost transmis în fugă, ne-a parvenit:

„Cavorita se fabrică după cum urmează: Luaţi...”

Urma un cuvînt, un cuvînt fără niciun sens, aşa cum l-am prins noi:

„nutil”.

Şi asta e tot.

Poate că, atunci cînd l-a ajuns soarta, el a mai făcut o încercare grăbită de a transmite cuvintul ***„inutil”.*** Ce s-a întîmplat lîngă acel aparat n-avem de unde să ştim. Orice ar fi fost, ştiu că nu vom mai primi niciodată vreun mesaj din Lună. În ceea ce mă priveşte, mi-a venit în ajutor un vis de o claritate neobişnuită şi văd, văd aproape tot atît de desluşit ca şi cum aş fi fost de faţă un Cavor cu părul răvăşit, zbătîndu-se în lumina albastră, împresurat de o imensă hoardă de seleniţi- insecte, zbătîndu-se din ce în ce mai disperat şi mai

neputincios, pe măsură ce ei se îngrămădesc în jurul lui, strigînd, protestînd, poate pînă la urmă chiar luptînd, şi fiind împins înapoi, pas cu pas, smulgîndu-i-se posibilitatea de a mai vorbi cu semenii săi, împins pentru vecie în Necunoscut — în întuneric, în tăcerea fără de sfîrşit.

CUPRINS

Cartea întii

SOSIREA MARŢIENILOR

Cartea a doua

PAMÎNTUL SUB MARŢIENI

CÎND SE VA TREZI CEL-CARE-DOARME

PRIMII OAMENI ÎN LUNĂ

Redactor responsabil: H. Spuhn
Tehnoredactor: Gh. Chiru

Dat la cules 08.10.1963. Bun de tipar 23.11.1963. Apărut 1963. Comanda nr. 6291. Tiraj 40.140. Hîrtie semivelină sul de 63 g/m2, 540X840/16. Coli editoriale 36,28. Coli de tipar 43,5. A. T. 12088. C.Z.
pentru bibliotecile mici 82=8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 30.827 la Combinatul Poligrafic ,,Casa Scînteii”, Piaţa Scînteii
nr. 1, Bucureşti — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI
Lei 18